

PEARL S. BUCK

Nők pagodája

Pearl
S.
Buck

Nők pagodája

Első fejezet

Negyvenéves lett. Vu asszony öltözőasztalkájának döntött tükre előtt ült, és nyugodt arcvonásait vizsgálgatta. Magában azzal az arccal hasonlította össze, amelyet ugyanebben a tükörben látott tizenhat évesen. Azon a reggelen hamar felkelt a hitvesi ágyból, hiszen mindig is korán kelő volt, magára öltötte hálóköntösét, belépett ugyanebbe a helyiségbe, és az öltözőasztalkája elé telepedett. Nyugodtan, szinte mozdulatlanul üldögélt, és ifjú arcát szemlélte.

– Lehet, hogy tegnap óta semmit sem változtam? – tűnődött házasságának első reggelén.

Aprólékosan szemügyre vette arcvonásait, széles, alacsony homlokát, melyet az előző naptól kezdve nem takartak többé kislányos hajtincsek, hosszúkás vágású szemét, finom metszésű orrát, orcájának és állának ovális vonalát, és az apró, vörös ajkát, amely aznap reggel a szokásosnál is vörösebben izzott. Ekkor toppant be Jing, az új szobalánya.

– Ó, kisasszony... ó, asszonyom – hebegett – nem gondoltam, hogy ma ilyen korán kel! – Jing arcába vér szökött.

Úrnője éppen olyan hamvas sápadt volt, mint általában. – Szeretek korán kelni – felelte megszokott kedvességével, azon a lány hangon, amely úgy csengett, akár egy énekesmadár dala, legalábbis ezt állította az éjszaka a fiatalember, akit korábban soha nem látott.

Huszonnégy évvel később újra Jing törte meg a csendet a tömör vörösfenyő szék mögött, mintha csak olvasott volna úrnője gondolataiban. Keze Vu asszony fényes, fekete hajtincseivel foglalatосkodott, de már oly sok éve fésülte az ismerős tincseket, hogy tekintetét nyugodtan a gyönyörű arc tükörképére emelhetette.

– Asszonyom cseppet sem változott az elmúlt huszonnégy év során – állapította meg Jing.

– Te is arra a reggelre gondolsz? – kérdezte Vu asszony. Szeretettel nézett Jing szemébe a tükörben. Szolgálója jócskán kikerekedett főszakács férje mellett, akivel már húsz éve élt együtt, ám Vu asszony éppen olyan karcsú maradt, mint valaha.

Jing hangosan felkacagott.

– Azon a reggelen én sokkal inkább zavarban éreztem magam, mint asszonyom – emlékezett vissza. – Ó, igen, milyen szégyellős voltam – pedig

nem volt rá okom, igaz, asszonyom? Teljesen természetes az, ami férfi és nő között történik, ám akkor valamiféle varázslatnak tűnt!

Vu asszony elmosolyodott, de nem szólt semmit. Általában hagyta, hogy Jing fecsejen, amiről csak akar, de miután ő már nem kívánta folytatni a beszélgetést, csupán egy röpke mosollyal felelt. Jing elnémult. Úgy tett, mintha a bársonyos fekete haj egy rakoncátlan fonatával elégedetlenkedne, és összeszorított ajkakkal leengedett, majd visszasodort egy vékony tincset. Amikor elkészült, egy-egy jáde tűt szúrta a konty oldalába, illatos olajjal megnedvesítette a kezét, és végigsimított Vu asszony csillogó haján.

– A jáde fülbevalómat! – szólt Vu asszony tisztán csengő hangján, amely mindenféle érzelmet képes volt palástolni.

– Tudtam, hogy ezeket szeretné viselni ma! – kiáltott fel Jing. – Már elő is készítettem.

Kinyitott egy virágos selyemmel borított dobozkát, elővette a fülbevalót, és óvatos mozdulatokkal Vu asszony apró fülébe szúrta. Huszonnégy évvel korábban Vu úr éppen abban a pillanatban lépett a helyiségbe, amikor Jing ráadta úrnőjére a madarakkal és virágokkal díszített, széles ujjú, vörös selyemkabátkát, amely a fekete selyemszoknyára hullt. Vu úr ezt a dobozkát tartotta a kezében. Szép szeme álomittasnak tűnt. Jingnek nyújtotta a dobozt, hiszen jólneveltsége tiltotta, hogy hitveséhez egy szolgáló jelenlétében szóljon.

– Tedd ezt az úrnőd fülébe! – utasította Jinget.

Jing felkiáltott a jáde tökéletes tisztasága láttán, és a fiatalasszony elé tartotta a fülbevalót. Ő egy pillanatig a férjére emelte a tekintetét, majd félénken lehajtotta a fejét. – Köszönöm – szólt halkán.

Vu úr bólintott, majd szóttanul figyelte, amint a szobalány a hitvese fülébe helyezi a fülbevalót. Vu asszony ebben a tükörben látta az arcát, az erős akaratú, büszke férfi szép arcát.

– Ó! – sóhajtott boldogan a férje. Tekintetük találkozott a tükörben, és mindketten elmerültek egymás szépségében. – Menj, hozz egy kis forró teát – szólt a férfi nyersen Jinghez, aki a hang hallatán megszeppent, és sietve távozott.

Újra kettesben maradtak, ahogyan az éjjel is. A férfi a fiatalasszony fölé hajolt, kezét a vállára helyezte. Mereven nézte arcának tükörképét.

– Ha csúf lenne – mondta –, végeztem volna önnel az ágyban még éjszaka. Gyűlölöm a csúnya asszonyokat.

A lány elmosolyodott, de nem mozdult a férfikéz érintése alatt.

– Miért ölt volna meg? – csengett kedves hangja. – Elég lett volna, ha hazaküld.

Komoly izgatottság lett úrrá rajta aznap reggel. Újdonsült férje vajon okos is azon túl, hogy jó kiállítású? Ez talán túlságosan is nagy kívánság. És ha mégiscsak az?

Ebben a pillanatban, huszonnégy évvel később, Jing ismét megtörte a csendet.

– A jáde éppoly nagyszerűen mutat asszonyomon, mint mindig. Nem tudom, van-e még olyan negyvenéves hölgy, akiről ezt el lehetne mondani. Nem is csoda, hogy az úr soha nem vágyott másik asszonyra.

– Halkabban! – intette le Vu asszony. – Még alszik.

– Igazán felkelhetne korábban asszonyom negyvenedik születésnapján – felelte Jing. Kézfejjével megdörzsölte az orrát. A sok-sok év után úgy érezte, jól ismeri Vu urat, és egy dologban egészen biztos volt: annak ellenére, hogy az úr féltő gyengédséggel szerette hitvesét, nem értékelte eléggé az asszonyt, akire a házban kivétel nélkül mindenki felnézett. Igen, a ház hatvanegynéhány lakója közül ki ne szerette volna Vu asszonyt, az idős úrnőtől a legkisebb unokán át a legszerényebb szolgáláig? Ha a cselédszálláson egy új cseléd lány zsörtölődni mert, amiért úrnője észrevette az ajtó mögé söpört port, Jing nyomban fülön csípte.

– Ez itt a Vu család otthona – pirított rá –, nem akármilyen közönséges ház, mint a Vang- vagy Hua-házak.

A főszakács arcára ilyenkor széles mosoly ült ki. Férjként mindig is azt tapasztalta, hogy Jing szemében ő egy senki az úrnőjéhez képest. De igaz, ami igaz, ebben a házban még a két idősebb fiú hitvesei sem szóltak egyetlen rossz szót sem. Vu asszony törekeny kezei, melyeket oly gyakran pihentetett finoman összekulcsolva az ölében, mindig is jóindulatú határozottsággal irányították a ház életét.

– Megreggelizem – fordult Vu asszony Jinghez. – Utána beszélek a legidősebb fiammal. A déli ünnepségre öltöztess majd fel. De figyelj az úrra is, és értesíts, ha felébred.

– Úgy lesz, asszonyom – felelte Jing. Lehajolt a szantálfa fésűért, Vu asszony ugyanis ezt az illatot használta a hajára. Jing kihúzott néhány hosszú hajszálat a fésűből, gondosan az ujja köré tekerte, majd belerakta egy apró porcelán edénykébe. Úrnője idős korára gyűjtögette a hajszalakat, amikor talán majd hamis hajtincsekkel kell dúsabbá varázsolni a frizuráját.

Vu asszony felállt. Felkészült erre a napra. A tehetős, hagyománytisztelő

családokban a hölgyek negyvenedik születésnapja ugyancsak méltóságteljes ünnep. Jól emlékezett, amikor férje édesanyja ünnepelte ezt a napot huszonkét évvel korábban. Az idős úrnő akkor szertartásosan a fia feleségére bízta a hatalmas háznak és minden lakójának irányítását. Vu asszony huszonkét évig tartotta kezében a vezetést. Ügyesen megőrizte a hagyományokat, az idős úrnő nem is vett észre semmiféle újdonságot, jóllehet rengeteg dolog változott. Így történt, hogy amikor Vu asszony meg akart szabadulni az elburjánzott bazsarózsabokroktól, tett róla, hogy egyik télen elpusztuljanak. Amikor az erős, vörösös rügyek nem bújtak ki tavasszal, felhívta az idős úrnő figyelmét a sajnálatos tényre, és segített neki megállapítani, hogy a bazsarózsák minden bizonnyal felélték a talaj tartalékait a kertben, ezért érdemes lenne valami mást ültetni egy-két nemzedék erejéig.

– Nárciszt? – javasolta kedvesen az akkor tizennyolc éves Vu asszony. – Orchideát? Valami virágzó bokrot? Szeretném, ha örömét lelné benne, Anyám! – Az orchideát a felsorolás közepére rejtette. Az orchidea volt a kedvence. Ha csak úgy mellékesen említi meg, az idős úrnő nem gondolhatja, hogy különösebben közel áll a szívéhez.

– Orchideát – bólintott az idős asszony. Szerette a menyét, de szívesen fitogtatta a tekintélyét.

– Legyen orchidea – egyezett bele Vu asszony. Öt éven belül övé lett a város legcsodásabb orchideakertje. Rengeteg időt töltött a virágai között. Most, az év hatodik hónapjának elején kezdtek nyílni a legelső orchideák leheletfinom, ezüstös szürke virágai. A nyolcadik hónapra teljes pompájukban virítanak a sötétbíbor virágok, és a kilencedik hónapra kinyílnak a sárgák is.

Vu asszony kísértelt szalonjából a kertbe, leszakított két szürkés virágot, majd visszatért a házba, ahol már várta a reggelije. Könnyű fogásokat tálaltak, mert mindig keveset evett reggelenként. A szoba közepén álló szögletes asztalkán tea és rizsié várakozott ezüsttel díszített, zárt faedénykében, mellette három kisebb tálkában szárított, sózott hús. Leült, és kézbe vette elefántcsont evőpálcikáit, amelyeket a végüknél vékonyka ezüstlánc tartott össze.

Egy cselédlány lépett be mosolyogva, forró cipókkal megrakott tállal. A kenyereket az örökkévalóságot jelképező barack formájúra sütötték, és mindegyiket meghintették vörös ételfestékkel.

– Hosszú életet, hosszú életet, asszonyom! – hangzott a cselédlány

egyszerű, szívből jövő köszöntése. – Tudom, hogy asszonyom nem szereti az édeset reggelire, de nekünk, szolgálóknak már csak a jószerecse miatt is ezt kell feltáalnunk. Maga a főszakács készítette.

– Köszönöm – felelte lágyan Vu asszony köszönöm mindannyiótoknak.

Udvariasságból fogta az egyik kis cipót, és kettétörte. A belsejében főtt babból és barnacukorból készült sötét, édeskés töltelék csordult ki. – Felséges! – szólt, és nekilátott.

A cselédlány erre felbátorodott, és kissé közelebb hajolt. – Nem lenne szabad elmondanom – suttogta egészen halkán –, csak a család érdekében teszem. Az öreg főszakács háromszoros áron számolja fel asszonyomnak a tűzhelyhez használt szénát. Tegnap a piacon hallottam az árát – igaz, hogy mostanság még ugyancsak borsos, hiszen a friss füvet nem takarították be –, de egy jó alkusz nyolcvan pénzért megkaphatja akár a legjobbat is. Ő mégis kétszázat számol fel! Azt gondolja, bármit megtehet, hiszen Jing a felesége, asszonyom szobalánya.

Vu asszony tiszta fekete tekintete a távolba kalandozott. – Ha majd előáll az elszámolással, észben tartom, amit mondtál – szólt kissé hűvösen. A cselédlány egy pillanatig várt, majd távozott.

Vu asszony nyomban letette a cipót, és sietve a pálcikájára tűzött egy darabka sós halat. Újra a gondolataiba merült. Esze ágában sem volt ezen a napon átadni a szerepét legidősebb fia feleségének, Mengnek. Először is négy fia volt, kettő már meg is házasodott. Az ő férje egyetlen fiú volt, így akkoriban szóba sem jöhetett, hogy a fiatal hitvesek között féltékenykedés alakuljon ki. Ráadásul Vu asszony legidősebb fiának felesége igen fiatal volt még. Liang-mo a hagyományok szerint házasodott. Vu asszony választotta ki számára a megfelelő feleséget, nem mást, mint legjobb barátnőjének, Kang asszonynak a leányát. Korábban nem állt szándékában Liang-mót ilyen hamar, tizenkilenc évesen megházasítani, ám a második fia, Ce-mo, aki Sanghajban tanult, beleszeretett egy nála két évvel idősebb lányba, és ragaszkodott hozzá, hogy elvegye feleségül, amint betölti a tizennyolcadik évét. Így történhetett, hogy Rulan idősebb volt a sógornőjénél, aki rangban mégis fölötte állt a családban. Ezért a zavaros helyzetért Vu asszony önmagát okolta, mert nem tartotta eléggé rajta a szemét Ce-món, és egyelőre azt találta az egyetlen megoldásnak, hogy nem engedi ki a kezéből az irányítást még néhány évig, addig pedig bármi történhet.

Úgy döntött hát, hogy semmiféle változást nem jelent be aznap a házban. Elfogadja az ajándékaikat, és részt vesz a tervezett nagyszabású ünnepségen.

Kedves lesz a gyermekekhez, akiket szívből szeretett, és minden mást az idős úrnőre fog bízni, aki délben kifejezetten azért kel majd fel az ágyból, hogy jelen legyen az ünnepi lakomán.

Vu asszony már hosszú ideje különös érzésekkel, szomorúsággal vegyes megkönnyebbüléssel tekintett e nap elébe. Véget ért életének első szakasza, és elkezdődik a második. Nem tartott az öregedéstől, hiszen a kor méltóságot jelent. Minden egyes évvel jobban és jobban tiszteli majd őt a családja. Attól sem félt, hogy elveszíti a szépségét, hiszen az évek során olyan ügyesen engedett a változásoknak, hogy a szépsége még mindig szembetűnőbb volt, mint a kora. Már nem viselte ifjúsága virágos színeit, de arcának és bőrének nemessége éppúgy sugárzott ruházata lágy ezüstös kékjei és szürkés zöldjei fényében. Az ember úgy érezte, idősebb korára cseppet sem veszített szépségéből, csupán kifinomultabb és nemesebb lett. Mivel biztos volt ebben, készen állt, hogy megtegye, amit erre a napra tervezett. Ha elveszítette volna szépségét, talán megingatták volna a kudarc vagy a féltékenység érzései, ám semmi oka nem lehetett a féltékenységre, így a cselekedetét saját határozott, nyugodt akarata vezérelte.

Befejezte a reggelijét. A családban mindenki aludt még a gyermekeken kívül, akiket a hatalmas birtok valamely távoli zugában a dadák szórakoztattak, amíg a szülők fel nem kelnek. A gyermekeket kizárólag akkor hozták oda hozzá, ha ő maga kérte. Ezért is lepődött meg, amikor néhány pillanattal később mozgolódásra lett figyelmes az udvaron. Azután egy hangot hallott.

– Nem mindennapos esemény, hogy a legjobb barátnőm negyvenéves! Számít hát, hogy kissé korán érkeztem?

A hangról nyomban felismerte Kang asszonyt, Mengnek, az idősebbik fia feleségének édesanyját, és az ajtóhoz sietett.

– Gyere be, kérlek! – kiáltotta Vu asszony, és kitérte két karját. Egyikben azt a két szürkés orchideát szorongatta, amelyet az asztalról vett fel.

Kang asszony nehézkesen vágott át az udvaron kedves barátnőjéhez. Az évek során jócskán kiterébélyesedett, míg Vu asszony megőrizte törekeny szépségét, ám nemeslelkűségének hála ettől még őszintén szerette barátnőjét.

– Aj-lien – kiáltott fel –, én kívánok neked elsőként hosszú életet és halhatatlanságot?

– Igen – mosolygott Vu asszony. A szolgálók természetesen nem számítottak.

– Akkor hát nem is érkeztem túl korán – jelentette ki Kang asszony, és

szemrehányó pillantást vetett Jingre, aki az imént megpróbálta feltartóztatni. A házban az volt a szabály, hogy Vu asszonyt senki nem zavarhatja reggeli közben. Jing nem érezte magát kellemetlenül. Kang asszonytól amúgy sem félt senki, de Jing bárkivel szembeszállt volna, csak hogy egy órácska nyugalmat biztosítson úrnőjének.

– Téged bárki másnál szívesebben látlak – nyugtatta meg Vu asszony. Karcsú ujjait barátnője vaskos kezébe fűzte, és magával vitte az orchideakertbe. Két bambuszszék felé vették az irányt, amelyek egy szomorúfűz alatt álltak. Lábuknál egy kis tavacska csillogott, melynek mélyén tavirózsák eresztettek gyökeret. A víz színén két kékes vízililiom pompázott. Vu asszonyt azonban hidegen hagyták a lótoszok, virágaikat túlságosan közönségesnek, illatukat nehéznek tartotta. A növények között egészen aprócska aranyhalak cikáztak, néha-néha megtorpantak, csak az orruk mozgott a víz felszínén. Mivel nem találtak ennivalót, fogták magukat, és odébbálltak, homályosan kirajzolódó farkuszonyuk hosszan elnyúló fehér árnyként hullámozott utánuk.

– Hogy van a legidősebb fiad kisfia? – érdeklődött Vu asszony. Az évek során, amikor ő négy élő fiút szült, és három halott gyermeket, akik közül mindössze egy volt leány, Kang asszony tizenegy gyermeknek, közülük hat lánynak adott életet. Kang asszony otthonában soha nem volt olyan nyugalom, mint ebben a házban. Gömbölyded, jó kedélyű személye körül folyamatos felfordulást okozott a gyerekek, cselédek és szolgálók hada. Vu asszony ennek ellenére tiszta szívből szerette a barátnőjét. Édesanyja jó barátja volt Kang asszony édesanyjának, és amikor meglátogatták egymást, magukkal vitték kislányaikat is. Amíg a két anya éjszakába nyúlóan szerencsejátékokkal múlatta az időt, a két kislány között olyan mély szeretet szövődött, mintha testvérek lettek volna.

– Nem javul az állapota – felelte Kang asszony. Kerek arcára, amely idáig fényes lámpásként ragyogott, hirtelen szomorúság telepedett. – Arra gondoltam, talán el kellene vinnem a külföldi kórházba. Mi a véleményed?

– Veszélyben van az élete? – kérdezte Vu asszony elgondolkodva.

– Napokon belül veszélybe kerülhet – felelte Kang asszony. – De azt beszéljük, hogy a külföldi doktor csak úgy tudja meghatározni a betegséget, ha felvágja az embert. Kis Boldogság még olyan fiatal – mindössze ötéves. Nővérem, azt hiszem, túl zsenge még a kis élete ahhoz, hogy felvágják.

– Várj legalább holnapig – tanácsolta Vu asszony. – Ne rontsuk el ezt a napot. – Azután, nehogy önzőnek tűnjön, hozzátette: – Addig is elküldöm

hozzá Jinget egy tál levessel. A dédanyám receptje szerint készül, pontosan ilyen köhögésre való, mint az övé. Gyakran adtam ilyet az első és a harmadik fiamnak, és jó néhányszor az apjuknak is. Tudod, őt is köhögés kínozta az elmúlt két télen.

– Aj-lien, te mindig olyan jóságos vagy – hálálkodott Kang asszony. Korán volt még, és a kertben is hűvös levegő járt, ő mégis elővett egy kis legyezőt a ruhájából, és felkacagott, ahogy legyezni kezdte magát. – Amint elolvad a hó, nyomban melegem lesz – jegyezte meg.

Egy pillanatig szótlantul ültek. Kang asszony szeretettel, mindenféle irigység nélkül tekintett barátnőjére. – Aj-lien, nem tudtam, milyen ajándékkal lephetnék meg a születésnapodon, ezért ezt hoztam...

Benyúlt kék selyemruhájának széles derekába, előhúzott egy kis dobozt, és átnyújtotta a barátnőjének.

Vu asszony a kezébe fogta a dobozt, és abban a pillanatban felismerte. – Ó, Mej-csen, valóban nekem akarod adni a gyöngy fülbevalódat?

– Igen. – Kang asszony kedves arca kissé megremegett, mintha fájdalom suhant volna át rajta.

– Miért? – kérdezte Vu asszony, akinek figyelmét nem kerülte el az apró rezdülés.

Barátnője egy pillanatig tétovázott. – Amikor legutóbb felvettem, fiaim édesapja kijelentette, hogy éppen úgy festenek a gyöngyök rajtam, akár a dinnyén megülő harmatcseppek – mosolyodott el. Lassan könnyek gyűltek a szemébe, de mit sem törődött velük; azok pedig lassan végiggördültek arcán, és a mellkasát borító szaténra cseppentek.

Vu asszony látta, de nem vett róluk tudomást. Mozdulatlanul ült a székén, kezében a dobozkával. Gyakran előfordult, hogy Kang asszony megosztotta vele a férjével kapcsolatos nehézségeit, Vu úrról ellenben egyikük sem beszélt soha, attól az egy-két szótól eltekintve, amelyet Kang asszony vetett fel hébe-hóba.

– Ó, Aj-lien – kezdte – ilyenkor fiaid édesapja nem okoz fájdalmat neked. Mindaddig nem jutott a fülembe, hogy valaha is betette volna a lábát lampionos házba. Az én férjem ellenben... Természetesen ő is jó ember. Igen, csak hát...

Itt Kang asszony mindig elhallgatott, és mély sóhaj szakadt fel belőle.

– Mej-csen – mondta egyszer Vu asszony sok évvel korábban –, miért is ne érezhetné jól magát, ha napkelte előtt mindig hazatér? – Soha nem feledte, micsoda szégyenkezés homályosította el barátnője őszinte tekintetét.

– Féltékenység gyötör – jelentette ki Kang asszony. – Olyan féltékenység, amely lángra gyújtja a vérem is.

Vu asszony, aki soha nem ismerte a féltékenységet, elhallgatott. Ezt soha nem értette meg a barátnőjében. Még értetlenebbül állt a dolog előtt, ha Kang úrra gondolt, aki közönséges, tehetős kereskedő volt, és még csak nem is jó kiállítású. Ravasz volt ugyan, de nem éles eszű. El sem tudta képzelni, hogy valakinek örömet okoz az, ha a hitvese lehet.

– Oly régóta szeretnék megosztani veled valamit – törte meg a csendet néhány pillanat múlva. – Először, amikor felmerült bennem a gondolat, szerettem volna kikérni a véleményed, mégsem tettem. Úgy gondolom, ebben a kérdésben nem lehet tanácsot adni. Mostanra teljes bizonyossággá érlelődött bennem a dolog.

Kang asszony legyezgette magát, és várt. A legyező kavarta enyhe légáramlat felszárította a könnyeit. Túlcorduló természetének hála épp olyan hamar felvidult, mint amilyen könnyen sírva fakadt. Alázattal elfogadta, hogy ebben a baráti kapcsolatban ő szorult a második helyre. Nem csupán azért, mert nem szép, hanem mert tudta azt is, hogy semmiben nem olyan ügyes, mint Vu asszony. Bármennyire igyekezett is, a házában, amely a Vu család otthonához hasonlóan tágas és elegáns volt, szinte sohasem uralkodott rend és tisztaság. A szolgálok vették kezükbe a ház irányítását, így az inkább kényelmes lett, mint előkelő. Ahányszor Kang asszony meglátogatta a barátnőjét, érezte, mennyire más nála. Gyakran mondogatta magának, hogy Vu asszonytól mindenki csak tanulhat, és talán ezért is jött ő tízszer gyakrabban, mint ahányszor a barátnője ellátogatott őhozzá.

– Bármit elmondhatsz nekem – mondta.

Vu asszony felpillantott. Hosszúkás vágású szemében a fekete szembogár élesen rajzolódott ki, amitől a tekintete kortalan fiatalságot sugallt. Higgadtan, lényegre törően fogalmazott. – Aj-lien, elhatároztam, hogy ma megkérem a fiaim édesapját, vegyen maga mellé egy ágyast.

Kang asszony szája tátva maradt. Telt ajkai közül kivillant apró, fehér fogainak sora, egyetlen szépségének jele. – Ó... ő is... – hebegte.

– Nem – felelte Vu asszony. – Szó sincs ilyesmiről. Természetesen soha nem kérdeztem rá, mi történik, amikor a férfiakkal mulatozik, annak nincs semmi köze a családkhoz. Nem, az ő érdekében szeretném ezt kérni – és a saját érdekemben is.

– Hogyhogy a saját érdekedben? – csodálkozott Kang asszony. Hirtelen úgy érezte, az ő házassága még mindig jobb annál, mintsem hogy ilyesmi

előforduljon. Soha nem jutna eszébe ilyet tenni, és a férjének sem, ebben biztos volt. Az ágyas családtagként él a házban, a gyerekei a többi gyerek ellen fordulhatnak, ő maga pedig a feleséggel kénytelen megküzdeni a férfi kegyeiért – mindez rosszabb, mint a lampionos házak összes szörnyűsége.

– Szeretném, ha így történne – felelte Vu asszony. Az áttetsző kis tó mélyébe mered. A nemrég letépett orchideák még mindig frissen pihentek az ölében. Csendes lényé közelében még a virágok sem hervadtak el hosszú órákig.

– Gondolod, hogy beleegyeznek majd? – kérdezte komoran Kang asszony. – Mindig is szívből szeretett.

– Eleinte nem fog beleegyezni – felelte nyugodtan Vu asszony.

Kang asszonyban a hír hallatán számtalan kérdés merült fel, melyeket olyan hévvel zúdított a barátnőjére, hogy még a legyezőjét is elejtette. – Aj-lien, te választod ki a lányt, vagy ő? És elviseled majd, ha gyermeke születik? Ó, jaj, nem gondolod, hogy soha nem vezet jóra, ha egy férfi mellett két asszony él?

– Nem lehet okom panaszra, ha a férjem az én kérésemre veszi maga mellé a lányt – jelentette ki Vu asszony.

– Aj-lien, csak nem akarsz kényszeríteni? – kérdezte elhűlve Kang asszony.

– Soha semmire nem kényszerítettem – felelte Vu asszony.

Valaki köhögött, mire mindketten felkapták a fejüket. Jing állt az ajtóban. Asszonya nyomban kitalálta, miért olyan bosszús a szobalány.

– Csak azt ne mondd, hogy ezen a kivételes napon eljött Kis Hszia nővér! – kiáltott fel. Kedves hangjába csalódottság vegyült.

– De igen, itt van – felelte Jing. Felkacagott, majd gyorsan a szája elé kapta a kezét. – Egek, a végén még meghallja – suttozta. – De asszonyom, esküszöm, egyszerűen nem ért a szóból. Mondtam neki, hogy éppen vendége van...

– Ugye azt nem említetted, hogy születésnapom van? – kérdezte Vu asszony. – Nem szeretném meghívni.

– Nem vagyok olyan ostoba! – vágta rá Jing. – De azt elmondtam, hogy épp itt tartózkodik Kang asszony.

– Én már indulok is – vetette közbe sietve Kang asszony. – Most nincs időm azt a külföldi szentírást hallgatni. Aj-lien, csak azért jöttem, hogy átadjam az ajándékom, egyébként a ház ügyeit kellene intéznie.

Ám Vu asszony feléje nyújtotta formás karját. – Mej-csen, ne menj még.

Együtt udvariasan végighallgatjuk. Ha fél óra múlva még mindig itt lesz, nyugodtan állj fel és köszönj el.

Kang asszony beleegyezett, mint mindig. Képtelen volt nemet mondani annak, akit szeretett. Derűsen visszatelepedett a székre. Jing rövidesen egy külföldi asszonyt vezetett hozzájuk.

– Kis Hszia nővér! – jelentette be.

– Ó, Vu asszony! Ó, Kang asszony! – kiáltott fel Kis Hszia nővér.

A magas, vékony, sápadt teremtés Angliából érkezett. Seszínű, gyér haja, dülledt szeme, vékony, pisze orra és kékes ajka volt. Az európai stílusú szürke csíkos ruhájában idősebbnek tűnt a koránál, de valószínűleg sosem lehetett igazán csinos. A két kínai hölgy mindezt már régen megállapította, ennek ellenére kedvelték a jószívű asszonyt, és sajnálták, amiért oly magányos, hiszen a városban kevés magafajta ember élt. Néhány barátjukkal ellentétben ők soha nem tértek ki különféle kifogásokkal az asszony látogatása elől. Ebben a tekintetben Vu asszony és Kang asszony is igen jólelkű volt. De a hajadon Kis Hszia nővér előtt ágyasokról nem eshetett szó.

– Kérem, foglaljon helyet, Kis Hszia nővér – szólt kedvesen Vu asszony. – Reggelizett már?

A nővér felkacagott. Hosszú évek óta élt már a városban, egy kissé mégis kényelmetlenül érezte magát a két hölgy társaságában. Beszéd közben egyfolytában kuncogott. – Ó, arra ébredtem, hogy a kertben boxost ültetnek – mondta. Nagy igyekezettel gyakorolta a kínait nap mint nap, de nyelvérzék híján erős európai akcentussal beszélte a nyelvet. Most is összekevert két hasonló hangzású szót. A hölgyek zavartan pillantottak egymásra, bár már hozzászótkak Kis Hszia nővér tévedéseéhez.

– Boxost ültettek? – ismételte Kang asszony.

– Buxust – helyesbített csendesen Vu asszony. – Igaz, ami igaz, hasonlít a két szó.

– Jaj, mit mondtam? – nevetett fel Kis Hszia nővér. – Ó, milyen ostoba vagyok!

Vu asszony észrevette, hogy Kis Hszia nővér sápadt arcába hirtelen vér szökött, és megértette, micsoda viharok dúlhatnak a szívében.

–Jing, hozz egy kis teát és süteményt – mondta. – Hozz a hosszú élet süteményekből – tette hozzá megenyhülve. – Miért is lenne titok külföldi barátunk előtt, hogy ma a születésnapomat ünnepeljük?

– A születésnapját? – kiáltott fel Kis Hszia nővér. – Jaj, nem is tudtam...

– Honnan is tudhatta volna? – nyugtatta meg Vu asszony. – Ma lettem

negyvenéves.

Kis Hszia nővér elmélázva nézett rá.

– Negyven? – ismételte. Kezét tördelve idegesen felnevetett. – Hiszen – hebegte hiszen senki nem mondaná húsznál többnek, Vu asszony.

– És ön mennyi idős, Kis Hszia nővér? – kérdezte udvariasan Kang asszony.

Vu asszony gyengéd rosszállással pillantott rá.

– Mej-csen, talán még nem említettem, de a nyugati szokások szerint udvariatlanság rákérdezni a hölgyek életkorára. A második fiam feleségétől tudom, aki Sanghajban tanult, és sok külföldit ismer.

– Udvariatlanság? – Kang asszony értetlenül pillantott a barátnőjére. – Miért?

– Haha! – kacagott Kis Hszia nővér. – Nem számít, már olyan régóta élek itt, hozzászoktam...

Kang asszony barátságos érdeklődéssel nézett rá. – Akkor hát mennyi idős? – ismételte meg a kérdést.

Kis Hszia nővér viselkedése egyszerre ünnepélyes lett. – Ó, harminchas... – harapta el a választ.

Kang asszony nem értette. – Harminchat – ismételte segítőkészen.

– Nem, nem, nem harminchat, annál azért kevesebb. – Kis Hszia nővér újra felkacagott, de a nevetésébe valamiféle dacos ellenkezés vegyült, amelyet Vu asszony megérezett.

– Ugyan – mondta –, mit számít a kor? Nagyszerű évről évre élni az életet, és élvezni minden egyes napot. – Vu asszony könnyen ráhangolódott mások érzéseire, és most megértette, hogy ezt az európai asszonyt azért érinti rosszul az öregedés kérdése, mert még mindig hajadon. Vénkisasszony! Látott már hasonlót a saját édesanyja családjában. Anyai nagyanyjának legifjabb húga vénkisasszony maradt, miután a vőlegénye meghalt. A családtagok csodálták őt, mégis bosszúsan vették tudomásul nap mint nap, hogy a velük egy fedél alatt élő hajadon lassacskán elfonnyad. Végül a saját lelki békéje érdekében apácának vonult. Bizonyos értelemben talán ez az európai nő is apácaként élt.

Vu asszony kedvesen fordult hozzá. – Rövidesen megérkeznek a vendégek, Kis Hszia nővér, de előtte még tanítson bennünket a szentírásból. – Tudta, hogy a prédikációnál nagyobb örömet semmi nem okozhatna a vendégének.

Kis Hszia nővér hálás pillantást vetett rá, és a nagy fekete táskája mélyéből előhúzott egy elnyűtt, bőrkötésű, vastag könyvet és egy fekete

szemüvegtokot. Elővette a szemüveget, kiugró orrnyergére helyezte, és felütötte a könyvet.

– Ma azt a sugallatot kaptam, kedves Vu asszony – szólalt meg komoly átéléssel –, hogy annak az embernek a történetét mondjam el önnek, aki homokra építette a házát.

Kang asszony felállt. – Elnézést kérek – mondta színtelen hangon –, ideje hazamennem.

Meghajolt, és nehéz léptekkel kísért a kertből.

Barátnője távozása után Vu asszony visszaült, magához hívatta Jinget, és utasítást adott, hogy ígéretéhez híven vigyék Kang asszony után a levest az unokája számára. Ezután halványan Kis Hszia nővérre mosolygott. – Kérem, mesélje el, mit mondott az Ura az embernek, aki homokra építette a házát – kérte udvariasan.

– Kedves Vu asszony, Ő éppen úgy az ön Ura is – sóhajtott Kis Hszia nővér. – Csak be kell őt fogadnia.

Vu asszony elmosolyodott. – Ez nagyon kedves tőle, kérem, mondja meg neki – felelte udvariasan. – És most halljuk a történetet, kedvesem.

Vu asszony olyan mérhetetlen méltósággal beszélt hozzá, hogy Kis Hszia nővér kissé bátortalanul fogott bele a felolvasásba. Akcentusa miatt nehéz volt követni a történetet, Vu asszony mégis feszült figyelemmel hallgatta, miközben a tekintetét a cikázó aranyhalakra szegezte. Jing kétszer is megjelent a kert kapujában, és Kis Hszia nővér lehajtott feje fölött integetett, de Vu asszony alig láthatóan megrázta a fejét. Amikor a nővér befejezte a felolvasást, Vu asszony felállt. – Köszönöm, Kis Hszia nővér – mondta. – Szép történet volt. Kérem, jöjjön el újra, ha egy kicsit több időm lesz.

De Hszia nővér, aki egy rövid imádságot is szeretett volna tartani, kelletlenül állt fel, és esetlenül babrált a táskájával, a szemüvegével és a nehéz könyvvel.

– Mit szólna egy kis imádsághoz? – kérdezte, de helytelen kiejtése miatt valójában „süteményt” mondott „imádság” helyett, és Vu asszony egy pillanatra zavarba jött. Megkínálta süteménnyel a nővért, nem igaz? Azután megértette a tévedést, de kedvességből még csak el sem mosolyodott, nehogy megbántsa a vendéget.

– Majd otthon imádkozik értem, Kis Hszia nővér – válaszolta. – Most rengeteg a tennivalóm.

Közben elindult a kapu felé. Hirtelen megjelent Jing, és kikísérte a nővért. Vu asszony ismét egyedül maradt. Visszasétált a kis tóhoz, megállt, és a vizet

figyelte. Karcsú alakja tetőtől talpig visszatükröződött benne. Most vette észre csak, hogy az orchideák még mindig nála vannak. Felemelte a kezét, és a vízbe ejtette a virágokat. Egy egész halraj úszott a felszínre, belekóstoltak az orchideába, majd szétrebbentek.

– Ezek csak virágok! – mondta, és megmosolyogta a halakat. Mindig éhesek! Homokra épített ház? Ő aztán soha nem lenne ilyen ostoba. Az ő háza évszázadokkal korábban épült. A Vu család húsz nemzedéke élte le itt az életét.

– Anyám, korábban kellett volna jönnöm, hogy hosszú életet kívánjak! – Legidősebb fia hangjára lett figyelmes. A kertkapu felé fordult.

– Gyere be, fiam – szólalt meg.

– Hosszú életet, Anyám! – köszöntötte szeretettel Liang-mo. Félig-meddig játékos meghajlással lépett hozzá. A Vu család nem tartotta magát régimódinak, ezért nem ragaszkodtak ahhoz az ősi szokáshoz, amely szerint az idősebbeket térden állva köszöntik a születésnapokon, de a meghajlás mégis ezt a hagyományt idézte.

Vu asszony kecses meghajlással fogadta fia köszöntését. – Köszönöm, fiam. És most ülj le, beszélni szeretnék veled.

Vu asszony helyet foglalt az egyik bambuszszékben, és intett a fiának is. Liang-mo tiszteletteljesen a szék peremére ült.

– Milyen jól nézel ki, fiam! – állapította meg Vu asszony, miután alaposan szemügyre vette a szép, fiatal arcot. A fiú, ha lehet, még csinosabb volt, mint az apja ennyi idősen, hiszen ő az édesanyja törékeny szépségét is örökölte.

Azon a reggelen Liang-mo halványzöld selyem-köntöst viselt. Rövid, fekete haját hátrafésülte, sötét bőre majd kicsattant az egészségtől. Szemében elégedettség tükröződött.

Szerencsésen házasítottam meg – gondolta Vu asszony.

– Hogy van az unokám? – kérdezte fennhangon.

– Nem láttam ma reggel – felelte Liang-mo –, de ha beteg lenne, már tudnék róla.

Önkéntelenül is viszonzta édesanyja mosolyát. Mély, szeretetteljes kapcsolat fűzte őket össze. Liang-mo jobban bízott anyja bölcsességében, mint a sajátjában. Amikor arra kérte, házasodjon meg, nehogy felboruljon a rend a családban öccse házassága miatt, azt felelte: – Válassz nekem valakit, Anyám! Te jobban ismersz engem, mint én magamat.

Tökéletesen elégedett volt Menggel és a kisfiúval, akivel szépséges felesége a házasságuk első évében megajándékozta. És Meng újra várandós

volt.

– Jó híreket tartogattam erre a napra, Anyám – szólalt meg.

– Ez a jó hírek napja – felelte Vu asszony.

– Fiam édesanyja második gyermekét várja – jelentette be büszkén Liang-mo. – Elmúlt a második holdciklusa, és immár biztos benne. Három napja mondta el, mire én azt javasoltam, hogy anyánk születésnapján jelentsük be a családnak

– Ez igazán nagyszerű hír – szólt kedvesen Vu asszony. – Kérlek, mondd meg neki, hogy hamarosan ajándékkal lepem meg.

Ebben a pillanatban a tekintete a porcelánnal díszített asztalkán fekvő dobozkára tévedt. – Már meg is van az ajándék! – kiáltott fel. Kezébe vette és kinyitotta a dobozt. – Ezeket a gyöngy fülbevalókat egy órája kaptam az édesanyjától, de a gyöngy igazán a fiatal hitveseken mutat jól, így hát természetes, hogy a leányunknak ajándékozom. Amint visszatérsz Menghez... Nem, én is veled megyek. De előbb mondd, fiam, tehetnék valamit a mai ünnepség érdekében?

– Nem, anyám, semmit – felelte Liang-mo. – Mi mindent elrendezünk. A gyermekeid azt szeretnék, ha a mai napod az önfelelt boldogság jegyében telne. Ne is kérdezz semmit, egyszerűen érezd jól magad. Merre van az apám?

– Gondolom, hogy még a születésnapomon sem kel fel dél előtt – mosolyodott el Vu asszony. – De mondtam is neki, hogy sürgőtelen. Ha kialszsa magát, legalább frissen és jókedvűen vesz részt az ünnepségen.

– Túl jó vagy mindannyiunkhoz – mondta Liang-mo.

Vu asszony komoly pillantást vetett a fiára, mintha meg sem hallotta volna az iménti megjegyzést. – Fiam – szólalt meg –, mivel nem hiszem, hogy sokáig beszélhetünk zavartalanul, tüstént rátérek arra, mit tervezek. Elhatározásra jutottam, de úgy érzem, kötelességem megosztani veled, mint legidősebb fiammal, mire készülök. Úgy döntöttem, megkérem édesapádat, vegyen maga mellé egy ágyast.

Nyugodt, kedves hangján mondta ki a döbbenetes hírt. Liang-mo eleinte fel sem fogta a szavakat, amelyek azután mennydörgésként dübörögtek a fejében, és szinte megsüketítették. Szép arca egészen elsápadt.

– Anyám! – hebegte. – Anyám, megtette... Az apám megtette?

– Szó sincs róla! – felelte az asszony, de fájdalmasan érintette, hogy Liang-mónak is ez volt az első kérdése. Lehetséges, hogy mások olyan férfinak látják a férjét, aki... Elhessegette a sötét gondolatot. – Az apád negyvenöt

éves korában is olyan fiatalos, olyan jó kiállítású, hogy nem véletlenül tetted fel még te is ezt a kérdést – fűzte hozzá. – De ő mindig is hűséges volt, és most is az.

Elhallgatott, majd a szokott nyugalommal folytatta, bár a hangjában Liang-mo valamiféle bizonytalanságot érzett. – Nem, én magam döntöttem így, de szeretném, ha te, a legidősebb fiam, elfogadnád a lányt, és segítenél, hogy a ház többi lakója is elfogadja, ha kitudódik a hír. Természetesen fel fog bolydulni a ház, és lesz, aki megszól bennünket. Én kimaradhatok ebből, de te nem. Neked kell megvédened a szüleid méltóságát.

Liang-mo mostanra összeszedte magát, bár az arca még mindig sápadt volt. Összevonta fekete szemöldökét. – Természetesen mindez rád és az apámra tartozik – felelte. – Mégis hadd kérjelek meg, hogy ne kívánd ezt az apámtól, ha ő nem akarja. Boldog család vagyunk. Honnan tudhatnánk, mit hoz a házukba egy idegen nő? A gyermekei egyidősek lesznek az unokáiddal. Nem zavarja ez össze a nemzedékek rendjét? És ha nagyon fiatal, nem irigylik majd a fiaid feleségei az apám oldalán betöltött szerepét? Rengeteg szomorúságot sejtek.

– Talán ebben a fiatal korban még nem érted, milyen kapcsolat fűzi egymáshoz a férfiakat és nőket a mi nemzedékünkben – válaszolta Vu asszony. – Éppen azért jutottam ilyen döntésre, mert mindig is boldog voltam az apáddal, és ő is velem. Csak arra kérlek, fiam, fogadd el édesanyád döntését éppen úgy, ahogyan minden másban tetted. Mindig is te voltál a legkiválóbb fiam. A te szavadra hallgatnak a testvéreid. Meng szavára pedig hallgatnak a asszonyok. Segíts Mengnek is.

Liang-mo magában háborgott a döntés ellen, de végül anyja iránti engedelmissége győzött.

– Megteszem, ami tőlem telik, Anyám, de nem tehetek úgy, mintha az iménti szavaid nem árnyékolnák be ezt a napot.

Vu asszony halványan elmosolyodott. – Valójában így kerülhetjük el, hogy a későbbiekben még nagyobb szomorúság érjen bennünket – mondta, de rögtön látta, hogy a nála jóval fiatalabb férfi nem igazodik el a szavain. Felállt, és a kezébe vette az ékszeres dobozt.

– Gyere – fordult a fiához –, elmegyünk Menghez, és átadom az ajándékom.

Az apjához hasonlóan erős testalkatú Liang-mo anyja mellett állt, szinte föléje magasodott. Vu asszony törékeny kezét egy pillanatra olyan szeretettel pihentette fia karján, hogy még Liang-mo is meglepődött. Vu asszony nem

vette szívesen mások érintését, még a gyermekeiét sem. Liang-mo lepillantott anyjára, és a tekintetük összekapcsolódott.

– Benned – mondta az asszony lassan, nyomatékosan – sziklára építettem a házam.

Meng a kisfiával játszott saját lakrészének udvarán. Csak a dajka volt velük, aki guggolva figyelte őket, és nagyokat kacagott. Mindkét fiatalasszony rajongásig szerette a kisfiút, aki éjjelente is a dajka karjai közt aludt. Mindketten boldogan áldozták minden szeretetüket és figyelmüket a fiúcskának, ezért a két asszony között is mély barátság alakult ki.

Meng teste tökéletesen alkalmas volt ugyan a gyermekáldásra, és eleinte a melle is duzzadt a tejtől, mégsem merült fel sem benne, sem másban, hogy szoptassa a kisfiút, és így hagyja megereszkedni apró, formás kebleit. Lien, a Vu birtok egyik földművesének ifjú feleségét fogadták fel szoptatós dajkának. Saját kisfia, akit anyatej helyett vizes liszttel és rizskásával táplált a nagyanyja, vékonyka, sápatag gyermek volt, Meng fia ellenben dundi, pirospozsgás fiúcska lett. Lien egy hónapban egyszer hazamehetett, ilyenkor kisfia láttán könnyekre fakadt, és gyorsan duzzadó keblére vette a gyermeket. Melléből csöpögött a tej, ám a gyermek elfordította a fejét. Soha nem ízlett anyatejet, és nem is tudta, hogyan vegye a szájába anyja mellét. Lien egyszer sem maradhatott estig, annyira fájtak duzzadó mellei. Már délután visszasietett a Vu házba, ahol a dajkált kisfiú dühödt kiabálással, farkaséhesen várta.

Amint Lien megpillantotta a kisfiút, megfeledkezett a csenevész gyermekről. Kacagva tárta ki karját, és a dundi kisfiú visítva nyújtózott felé anyja ölében. Lien odasietett hozzá, és már szaladtában félrehúzta ruháját. Meng mellé térdelt, mire a fiúcska két kézzel megragadta a mellét, akár egy korsót, és nagyokat kortyolt. Meng és Lien együtt kacagtak, és minden porcikájukban érezték a gyermek boldog elégedettségét.

A két asszonyt és a gyermeket látva nehéz lett volna megmondani, melyikük az édesanyja. Maga a fiúcska sem igen tudta, mindkettőre egyformán mosolygott. Járnai tanult éppen, egyikőtől a másikig tipegett, és boldogan vetette magát mindkét asszony karjába.

Meng nagy boldogságban élt, ám az utóbbi néhány napban az eddiginél is nagyobb öröm töltötte el. Egyedül Liang-móval osztotta meg második

gyermeké érkezésének hírére, de a szolgálok természetesen tudtak róla; saját szobalánya hívta fel a figyelmét rá, hogy minden jel nélkül elmúlt a második holdciklusa is. A cselédszálláson titokban már ünnepeltek, ám egy ilyen hatalmas birtokon velük nemigen törődtek, szinte csak a ház kellekeinek számítottak.

Lien is tudott Meng boldogságáról, és örömmel töltötte el a hír. Nagy szerencse éri azt a házat, ahol sok szoptatós dajkára van szükség. Lienben lassacskán elsorvadtak a fia iránti érzései. Túlcserdülő, ösztönös szeretetét immár dajkált gyermekének adta. Saját otthona szegényes volt, étel is alig jutott a családnak. Csípős nyelvű anyósa kapzsin elmarkolta a pénzt, amelyet Lien hozott haza. Noha Lien egykor mélyen szerette az otthonát, és keserű könnyeket ontott, amikor anyósa a Vu házba küldte, mostanra megszerette a jó étkeket, a kényelmet és a semmittevést. Egyetlen feladata az volt, hogy táplálja ezt az egészséges kisfiút, egyébként folyton arra buzdították, hogy egyen, igyon és pihenjen. Fiatal, élvezetekre vágyó teste hamar megszokta új életét. Most már ez volt az otthona, és jobban szerette a dajkált kisfiút, mint a saját gyermekét.

Ezen a reggelen, amikor a tökéletes elégedettség érzése járta át, szívesen elmondta volna ifjú úrnőjének, mennyire örül a második gyermeknek, de meggondolta magát. Úgy tűnt, hogy ezek a gazdag, szelíd fiatalasszonyok olykor mindent megengednek, de néha váratlanul és ok nélkül dühbe gurulnak. Lien inkább csak vidáman kacagott, és a kisfiút dicsérte.

– Igazi kisangyal – nézett rá gyengéden. – Soha nem láttam még hozzá hasonlót, asszonyom.

Meng elmosolyodott, de mielőtt megszólalhatott volna, léptekre lett figyelmes. A gyermek Lienhez szaladt, és az asszony karjaiból nagy szemeket meresztett a nagyanyjára és az édesapjára. Meng felállt.

– Hát itt vagy, Meng – szólította meg Vu asszony. – Ül le, gyermekem, kérlek. Jöjj ide mellém, fiam kisleánya.

Lien maga előtt tolt a fiúcskát, karjával ölelte, úgy tipegett apránként előre. A kisfiú végül ott állt Vu asszony térdénél, és hatalmas fekete szemét nagyanyjára emelte. Bevette az ujjait a szájába, mire Vu asszony gyengéden kihúzta a kezét.

– Csodálatos gyermek – mondta halkán. – Találtatok már nevet neki?

– Nem kell elsietni – felelte Liang-mo –, csak akkor lesz rá szüksége, ha iskolába megy.

Vu asszony a fiúra pillantott, aki ott állt közöttük, a kör közepén. Azon

tűnődött, mennyi reményt fűz mindenki ehhez a fiúcskához, pedig ha meghalna, nyomban lépne más a helyébe. Nem, nem a fiúcskába vetik minden reményüket, hanem abba, amit jelképez: az élet folytonosságába.

Vu asszony tekintete továbbsiklott a fiúról, és eszébe jutott, miért is jött.

– Meng, Liang-mo elárulta, hogy hamarosan még nagyobb lesz a boldogságodok – kezdte. – Azért jöttem, hogy köszönetét mondjak neked, és átadjam az ajándékom.

Meng hamvas arcába vér szökött, és elfordította a fejét. Szépsége csupán azért nem volt tökéletes, mert a haja annak ellenére is rakoncátlanul felkunkorodott, hogy egyfolytában illatos olajjal kenegette. Most is félt, hogy Liang-mo édesanyjának szeme láttára vetnek hullámot a hajtincsei. Szerette Vu asszonyt, ugyanakkor tartott is tőle. Az ő frizurájában mindig a helyén állt minden hajszál. Amikor azonban átvette az ajándékot, minden félelméről megfeledkezett.

– Anyám gyöngyei! – suttogta.

– Nekem ajándékozta, de én túl öreg vagyok már a gyöngyökhöz – mondta Vu asszony. – Ma csupa jó történik a családukban. Ma jelentetted be a boldogságod, és én máris neked adhatom a gyöngyöket.

– Mindig is vágytam ezekre a fülbevalókra – vallotta be Meng. Kinyitotta a dobozt, és az ékszerre pillantott.

– Vedd fel! – szólt Liang-mo.

Meng engedelmeskedett. Finom arca még inkább elpirult. Mindenki őt figyelte, még a fiúcska is. A keze egyáltalán nem ügyetlenkedett, amikor a gyöngyöket a fülébe erősítette.

– Régebben sokszor felvettem, és könnyörögtem anyámnak, hadd tartsam meg – vallotta.

– Most igazán kiérdemelted – mondta Vu asszony, majd a fiához fordult. – Nézd, milyen rózsásan csillognak a gyöngyök. Az előbb még ezüstös szürkének látszottak.

Igaza volt. Meng hamvas bőrén rózsaszínben játszottak a gyöngyök.

– Ó, jaj! – kiáltott fel Lien. – Nem szabad túlságosan kicsinosítani a fiatalasszonyt, különben lány lesz a kicsi!

Felnevettek. Vu asszony távozni készült, de még megjegyezte:

– Én örülnék egy lánynak. Végtére is, a világ nemcsak férfiakból áll. Hajlamosak vagyunk megfeledkezni erről, de akkor is így van, igaz, Meng?

De Meng szemérmesen hallgatott.

Eljött a születésnap ünnepség ideje. A korára való tekintettel az idős úrnő ült az asztalfőn, balján Vu asszony foglalt helyet, a jobbán Vu úr, mellette Liang-mo. Ce-mo, a második fiú, Vu asszony balján ült, mellette a harmadik, Feng-mo. Jen-mo, a negyedik fiú, még csak hétéves volt. Az édesapja lakosztályában élt, és most is szorosán mellette állt. Szép lassan mindegyik családtag elfoglalta a helyét. A fiúk mellett az idősebb fiúk feleségei ültek, Meng az ölében tartotta kisfiát, de a közelben várakozott egy cseléd lány, hogy magával vigye a gyermeket, ha esetleg nyugósködni. Az idős úrnő büszke volt a dédunokájára, de könnyen elveszítette a béketűrését, Vu asszonynak ellenben végtelen volt a türelme.

Igen, úgy tűnt, az égvilágon semmi nem nyugtalanítja. Örömmel tekintett végig az összegyűlt családon. További hat nyolcszemélyes asztalnál nagynénik, nagybácsik, unokatestvérek és barátok ültek a gyermekeikkel. Az egyik asztalfőn Kang asszony foglalt helyet. Előzőleg már mindannyian elküldték ajándékaikat Vu asszonynak, többek között vázákat, datolyát, süteményeket, díszes selymeket. Vu úr személyes ajándéka két vég brokátselyem, az idős úrnőé két doboz kitűnő minőségű tea volt.

A család igen drága ajándékkal lepte meg Vu asszonyt. A város legjobb festőjétől rendeltek egy képet a Hosszú Élet Istennőjéről. Érkezkor a vendégek mind megcsodálták a festményt, amelynek minden apró részlete gyönyörűen kidolgozott volt. Az istennő a kezében tartotta a halhatatlanság barackját, mellette egy szarvas állt, körülötte áldást hozó vörös denevérek szárnyaltak, és az istennő övén egy tégely lógott az élet elixírjével. A művész még a gyógyfüvekről sem feledkezett meg, amelyet az istennő botjához erősítve ábrázolt.

Vu asszony mögött vörös selyem lógott a falon, amelyre fekete bársonyból a hosszú élet figuráit varrták. A ragyogó selyem még inkább kiemelte Vu asszony karcsú alakját.

A vendégek köszöntését és jókívánságait Vu asszony nevében Liang-mo fogadta. Mielőtt a vendégek helyet foglaltak, Liang-mo Menggel együtt körbejárta az asztalokat, és édesanyja nevében köszönetét mondott a vendégeknek.

Minden a szokás szerint történt, mégis valamiféle könnyedséggel, ami azt bizonyította, hogy a Vu család tisztelte ugyan a hagyományokat, de nyitott volt az újra. Vu asszony egyszer-egyszer körbesétált a vendégek között, hogy

meggyőződjön róla, mindent megfelelően tálaltak fel. Ilyenkor a vendégek is felálltak, és megkérték Vu asszonyt, ne nyugtalankodjon miattuk.

Miután kétszer végigjárta az asztalokat, Vu úr odahajolt hozzá.

– Kérlek, ne fáradj többet, fiaim anyja. Az édességeknél átveszem a helyed.

Vu asszony hálás mosollyal lehajtotta a fejét. Egyszer csak arra lett figyelmes, hogy az idős úrnő túlságosan nagy falat csirkét készül bekapni, miközben a zsírja a ruhájára csöpög. Vu asszony saját evőpálcikáival támasztotta meg a falatot, amíg az idős úrnőnek sikerült az egészet a szájába tömnie. Amint meg tudott szólalni, kitört belőle az indulat. – Jing! – kiáltotta nagy hangon.

Jing, aki szokásához híven saját úrnője mellett várakozott, nyomban ott termett.

– Jing! – kiabálta az idős úrnő. – Mondd meg annak a hájas férjednek, hogy apróbbra vágja a csirkét. Vagy talán azt gondolja, hogy olyan az állkapcsunk, mint az oroszlánnak vagy a tigrisnek?

– Megmondom neki, asszonyom – nyugtatta meg Jing.

Tele hassal még az idős úrnő is megenyhült, és színtelen, rekedtes hangon beszélni kezdett az egybegyűltekhez.

– A külföldiek hatalmas darabokban eszik a húst – jelentette ki, és végigpillantott a helyiségen. – Én magam sohasem láttam, de hallottam, hogy egész báránycombokat és gyermeknagyságú marhadarabokat tálalnak fel, azután nekilátnak a késeikkel, feldarabolják, beleszúrják az apró vasvillájukat, és a szájukba tömik a falatot.

A hallgatóság felkacagott. – Milyen vidám hangulatban van, Anyám – szólalt meg Vu úr. Soha nem próbálta helyesbíteni édesanyja tévedéseit. Egyfelől nem akarta elkedvetleníteni, másfelől nem is volt jelentősége a dolognak.

Ebben a pillanatban tálalták fel a nyolcféle gyümölccsel készült édes rizst, ami azt jelentette, hogy a lakoma felénél jártak. Mindenki elégedetten szemlélte az ínycsiklandó édességet. Az ajtóban félig-meddig elbújva Jing férje állt, nehogy lemaradjon a vendégek dicséreteiről. Vu asszony észrevette, és Jinghez hajolt.

– Hívd ide a férjed!

Jing melle csak úgy dagadt a büszkeségtől, de illemből úgy tett, mintha figyelemre sem méltatná a férjét.

– Asszonyom, ne is törődjön azzal a semmirekellővel! – szólt fennhangon.

– Hidd el, örömökre szolgál – erősködött Vu asszony.

Jing megjátszott vonakodással intett a férjének, aki Vu asszony elé lépdelt, és büszkén simította le mocskos kötényét, hiszen ő is tudta, hogy a jó szakácsok köténye soha nem tiszta.

– Köszönettel tartozom a nyolc kincs rizsért – szólította meg Vu asszony kedvesen. – Mindig ízletesen készíti, de ma még finomabb, mint máskor. Ezt a hűsége és jósága bizonyítékának tekintem, és még ma meghálálom.

A szakács tudta, hogy Vu asszony az ünnepség végén megajándékozta a szolgálkat, ám udvariasságból úgy tett, mintha nem is gondolna rá.

– Kérem, ne becsülje túl a munkám – szabadkozott. – Említést sem érdemel.

– Menj már, te haszontalan! – súgta félhangosan Jing, de a szeme büszkén csillogott. A szakács elégedetten kísétált, és mögötte Jing igyekezett palástolni büszkeségét, nehogy elbizakodottnak tűnjön.

Vu úr ígéretéhez híven felállt, körbejárt minden asztalt, és az édességgel kínálgatta a vendégeket. Vu asszony elmélázva követte őt a tekintetével. Csak képzelődött, vagy a férje valóban elidőzött kissé Kang asszony asztalánál, ahol az édesanya mellett a csinos harmadik lány foglalt helyet?

– Pudingot, pudingot! – reklamált az idős úrnő, mire Vu asszony a ruhaujját óvatosan felcsippentve kinyújtotta kecses karját, és egy porcelánkanállal jókora adagot mert a pudingból az idős úrnő tálkájába.

– Kanál... Hol a kanalam? – morogta az idős úrnő, mire Vu asszony az öreg kézbe adott egy kanalat.

Ezután elgondolkodva figyelte Vu urat, míg mindenki más csendben ízlelgette a feltálalt ételt. Vu úr kétségkívül Kang asszony csinos lánya mellett időzött. A lány megjelenése divatos volt, talán túlságosan is. A haja a válláig ért, és nyugati mintára bebodorították. Egy évig Sanghajban járt iskolába, mielőtt az ellenség elfoglalta a várost, és azóta is sok szomorúságot okozott a szüleinek szüntelen panaszkodásával, amiért ebben a vidéki kisvárosban kénytelen élni.

Vu asszony figyelte, amint a lány felveti a fejét, és hetykén felel Vu úr megjegyzésére. A férfi felnevetett, majd folytatta a társalgást. Vu asszony belekanalazott a nyúlós édességbe. Amikor a férje visszaült a helyére, Vu asszony ráemelte a tekintetét.

– Köszönöm, fiaim édesapja – mondta megszokott lágy hangján.

Az ünnepség a maga rendje és módja szerint folytatódott. Az édesség után húsokat tálaltak fel. Rizs helyett hosszú tésztát készített a szakács. Mégiscsak

születésnap lakomáról volt szó, márpedig a hosszú tészta a hosszú élet jelképe. Vu asszony, aki mindig megválogatta, mit eszik, nem kért a húsokból, de a tésztából kénytelen volt enni. A buzgó szakács a szokásosnál is hosszabbra készítette a szálakat, de Vu asszony így is ügyesen feltekerte az evőpálcikáira.

Az idős úrnő nem volt ilyen türelmes. Bal kezével a szája elé tartotta a megpúpozott tálkát, és a pálcikák segítségével szürcsölve lapátolta a szájába a tésztát, akár egy gyermek. Mindent jó étvággal fogyasztott. – Estére rosszul leszek – panaszkolta metsző, rekedtes hangján. – De nem számít, mégiscsak a negyvenedik születésnapodat ünnepeljük, leányom.

– Annyit egyen, amennyi jólesik, Anyám – felelte Vu asszony.

A vendégek egyesével álltak fel a borospoharaikkal, hogy köszöntőt mondjanak. A hallgatag Vu asszony nem felelt a köszöntőkre, ehelyett a férjére pillantott, aki felemelkedett, és a nevében fogadta a jókívánásokat. Kang asszony elkapta barátnője pillantását, szótlanul felemelte a poharát, mire Vu asszony is felemelte az övét, így a két barátnő titkos egyetértésben vette ajkához az italt.

Az idős úrnő lassan eltelt a sok étellel, hátradőlt a székén, és a családot figyelte. – Liang-mo betegnek tűnik – jelentette ki.

Mindenki Liang-móra pillantott, aki mosolya ellenére valóban betegesnek tűnt. – Nem vagyok beteg, Nagyanyám – tiltakozott sietve.

Meng zavartan meredt rá. – Igen, van benned valami furcsa – motyogta. – Egész nap ilyen voltál.

A testvérei mind ránéztek, de ő csak a fejét rázta. Vu asszony egy szót sem szólt. Tudta jól, hogy Liang-mo képtelen napirendre térni afölött, amit mondott neki. Liang-mo esedezve pillantott édesanyjára, ám ő egy apró mosollyal elfordította a fejét.

Ekkor vette észre a második menyé nagyon is okos, ravasz pillantását. Ce-mo hitvese, Rulan egyetlen szót sem szólt az ünnepi ebéd közben, de ő szavak nélkül is mindig ráérezett, mi zajlik a környezetében. Vu asszony látta, hogy a fiatalasszony észrevette Liang-mo esdeklő pillantását, és azt is, hogy ő elfordította a fejét. Ce-mo ellenben mit sem törődött azzal, mi történik körülötte. A türelmetlen fiatalember hátradőlt, és idegesen topogott. Számára már így is túlságosan sokáig tartott az ünnepség.

Az egyik gyermek túl sokat ehetett, ugyanis nagy loccsanással adta vissza a vacsoráját a kövezetre, mire a szolgálók hada tüstént felbolydult.

– Hívják be a kutyákat! – tanácsolta Kang asszony, de Jing, aki odasietett,

az elnézését kérte.

– Az úrnők nem engedi a kutyákat az asztal közelébe – mondta.

– Ugyan, Anyám – biggyesztette le ajkát Kang asszony csinos harmadik lánya –, senki nem tesz ilyet, ez olyan régimódi. Mindig szégyenkezem, ha otthon előfordul ilyesmi.

– Nahát, nahát! – szólt rá Kang asszony. – Ha valamit szégyellsz, ne szólj róla mások előtt.

– A lányok mindig túl sokat fecsegnek – jegyezte meg Kang úr, és rámosolygott a kis Lin-jire, akit szívből szeretett, mert ő volt a legcsinosabb a lányai közül.

Az idős úrnő feltápáskodott. – Megyek, lefekszem – jelentette be. – Fel kell készülnöm, hogy rosszul leszek.

Vu asszony is felállt. – Menjen csak, Anyám – mondta. – Mi a másik helyiségben leszünk a vendégekkel.

Megvárta, amíg két szolgáló kivezeti az idős úrnőt, majd Vu úrra pillantott.

– Átkíséred a vendégeket a fogadóterembe? – kérte kedvesen. –A hölgyekkel a szalonomba vonulunk. – El is indult, nyomában a nőtársasággal, a férfiak pedig Vu urat követték. A kisgyermeket az udvarra vitték, ott aludtak dajkáik ölében.

Vu asszony megtorpant az ajtóban. – Vidd a kis beteget a bambusz hálósobába – adta ki az utasítást a fiúcska dajkájának. – Ott elég hűvös van. Egy kis alvás jót tesz neki. – A nyöszörgő gyerek elhallgatott Vu asszony hangjára.

A lakoma véget ért, de a szalonjában Vu asszony továbbra is megőrizte kecses, méltóságteljes viselkedését a hölgyek társaságában. Keveset beszélt, de senki nem figyelt fel szótlanságára, hiszen csendes asszonynak ismerték. Csak akkor fordultak felé ösztönösen, amikor valamilyen döntést kellett hozni, mert tudták, hogy ebben a házban mindent ő tart a kezében. Ilyenkor néhány szóban, kedves, lágy hangon ismertette a döntését.

Körülötte zsongott, bűgött a hölgyek társalgása. Egy kisebb színészcsoport szórakoztatta őket előadásával. A gyermekek örömmel nézték a műsort, és még az idősebbek is oda-odapillantottak, miközben beszélgettek, vagy a legfinomabb levelekből készült teájukat szürcsölték. A fiatalabb hölgyek társaságában nem beszélhettek egymással az idősebbek, ezért Kang asszony inkább lepihent egy kicsit. Vu asszony intett Jingnek. – Menj és nézd meg, hogy van az idős úrnő.

Jing kisvártatva vidám kacagással tért vissza. – Rosszul lett, és mindent

kiadott magából – számolt be Vu asszonynak. – Mégis állítja, hogy megérte.

Erre mindenki felnevetett, és a zajra Kang asszony is felriadt.

– Ideje hazatérnünk – fordult Vu asszonyhoz. – Nem szeretnénk kifárasztani, Nővérem, hadd éljél száz évig.

Vu asszony elmosolyodott, majd elbúcsúzott a vendégektől, akik egyesével járultak elé. A szolgáltnak csomagokat készítettek elő a vendégek által hozott édességekből, ajándékokból és pénzből. Jing behozta a tálcára helyezett csomagokat, és a szolgák is beléptek. Meghajoltak Vu asszony előtt, és a kezüket alázatosan összekulcsolták a mellükön. Vu asszony mindegyiküknek kedvesen köszönetét mondott, és átadta az ajándékot. Később a szolgálók is valóságos lakomát rendeztek a konyhában.

Vu asszony végre egyedül maradt. Egy pillanatra megérezte, mennyire kimerült. Hirtelen ellazultak az apró izmok, melyek egyébként oly kecsesen tartották az asszony tagjait. Úgy festett, akár egy ellankadt virág, és ebben a pillanatban nem tűnt fiatalabbnak a koránál. Azután összeszedte magát, és felvetette a fejét. Nem szabad elfáradnia. A nap még korántsem ért véget.

Egy óra pihenés után felkelt, és hétszer végigjárta a helyiséget. Odasétált az ablakhoz, és kihajolt az alacsony párkányon. A tágas, széles ablak éppen arra a kertre nyílt, ahol Vu asszony reggel Kang asszonnal, majd később Liang-móval üldögélt. Eszébe jutott, mennyire elborzadtak a terve hallatán, és halványan elmosolyodott, nem szomorúan, de nem is vidáman. Ebben a pillanatban Jing jelent meg a kertkapuban, és elkapta úrnője mosolyát. – Asszonyom, egészen olyan ott a holdfényben, mint egy fiatal lány! – kiáltott fel.

Vu asszony még mindig mosolygott, miközben elfordult az ablaktól, és az öltözőasztalkája elé telepedett. Jing bejött, és levetkőztette, csak a fehér selyem alsónemű maradt rajta. Leengedte úrnője hosszú haját, és határozott mozdulatokkal végigsimított rajta a sűrű fogazatú szantálfa fésűvel. Vu asszony nyugodt arcára pillantott a tükörben, és megcsodálta hatalmas, fekete szemét.

– Elfáradt, asszonyom? – kérdezte.

– Cseppet sem – felelte Vu asszony.

Jing nem hagyta annyiban. – Hosszú napja volt. Negyvenéves lett, asszonyom, mostantól megváltozik az élete, azt gondolom, nem kellene olyan

keményen dolgoznia többé. Átadhatná a ház irányítását a legidősebb fiának, a konyhák vezetését pedig a feleségének. A második fiának felesége felügyelhetné a szolgálókat. Mostantól a kertben pihenhetne, olvashatna, a virágokban gyönyörködhetne, és azon elmélkedhetne, milyen jó élete van ebben a házban, ahol a menyei újabb nemzedéknek adnak életet.

– Talán igazad van – válaszolta Vu asszony. – Én magam is gondoltam rá. Jing, megkérem a fiaim apját, hogy vegyen maga mellé egy második feleséget.

Mindezt olyan nyugodtan jelentette ki, hogy tudta, a szobalánya nem fogja fel. Azután érezte, hogy a fésű megáll a hajában, és Jing keze, amely egy hajtincset fogott össze a tarkójánál, görcsösen összerándul.

– Nem kell mondanod semmit – szólt Vu asszony. A fésű újra nekiindult. – Húzd a hajam! – figyelmeztette.

Jing a földre dobta a fésűt. – Én aztán nem fogok más úrnőt szolgálni! – fakadt ki.

– Senki nem kéri ezt tőled – nyugtatta meg Vu asszony.

De Jing könnyek között térdre vetette magát a kövön Vu asszony mellett, és a kifejezetten erre a napra felvett új selyemkabátka sarkával törölgette a szemét. – Ó, asszonyom! – zokogta. – Hát a férje erre kényszeríti a drága úrnőmet? Megfeledkezett asszonyom végtelen jóságáról és szépségéről? Egyetlen dolgot áruljon el...

– Nem, ez az én döntésem – szögezte le Vu asszony. – Jing, kelj fel. Ha belép, azt hiheti, hogy bántottalak.

– Ön, asszonyom? Ön, aki a légynek sem ártana! – zokogta Jing, azután összeszedte magát, felállt, felvette a fésűt, és színpogva folytatta a munkáját.

Vu asszony csendesen, megnyugtatóan beszélt. – Neked mondtam el elsőként, Jing, hogy megbeszélhessük, miként viselkedj a szolgálók között. Nem vitatkozhattok, és nem hibáztathattok senkit. Amikor megérkezik a lány...

– Ki lesz az? – tudakolta Jing.

– Még nem tudom – felelte Vu asszony.

– És mikor jön? – szólt közbe megint Jing.

– Még nem döntöttem el. De amikor megérkezik, tisztelettel kell fogadni őt, mint aki valamivel alacsonyabb rangú nálam, de magasabb rangú a fiaim feleségeinél. Nem színésznő vagy énekesnő lesz, hanem egy egyszerű, jólelkű asszony. Mindennek rendben kell zajlania. És ami a legfontosabb, egyetlen rossz szót sem szabad szólni a fiaim édesapjáról vagy a fiatal

hölgyről, hiszen én magam hívom őt ide.

Jing nem bírta tovább. – Asszonyom, oly sok éve szolgálom már Önt, megengedi, hogy megkérdezzem, miért?

– Megkérdezheted, de nem mondom el – felelte nyugodtan Vu asszony.

Jing megfésülte, beolajozta és befonta úrnője haját. Kontyba fogta a fürdéshez, majd a fürdőszobába ment, hogy felügyelje a kád feltöltését. Két vízhordó hatalmas favödrökben forró és hideg vizet hozott kintről, beleöntötték egy jókora kerek, zöld csíkos kádba, majd távoztak. Jing ellenőrizte a víz hőfokát, illatszert öntött bele, majd friss szappannal és selyemtörölközőkkel a kezében átsétált a másik helyiségbe.

– Elkészült a fürdője, asszonyom – jelentette be, mint minden áldott este.

Vu asszony levetette alsóneműjét, és a fürdőszobába lépett. Olyan kecses volt, mint egy fiatal lány. Jing segítségével belépett a kádba, és keresztbe tett lábbal belemerült a vízbe. Jing olyan gyengéd mozdulatokkal fürdette, akár egy gyermeket. Az áttetsző vízben Vu asszony bőrének szépségét még inkább kiemelte a kád mélyzöldje. Vállig vízbe merülve az asszony végiggondolta, milyen bölcs döntést hozott. A teste is éppen olyan gyönyörű volt, mint régen. A férje kérésére nem szoptatta a gyermekeit, ezért apró keblei most lótusz bimbóknak tűntek a víz alatt.

Amikor kiszállt, Jing köréje tekerte a selyemtörölközőt, szárazra törölgette a bőrét, tiszta selyem hálóruhába öltöztette, és végigápolta a körmeit. Miután mindennel elkészült, kitárta a hálószoba ajtót. Nem volt bent senki, Vu úr ugyanis addig sohasem lépett be, amíg Jing el nem ment. Igen ritkán ugyan, de előfordult, hogy reggelig nem is jött. Vu asszony az ágy melletti zsámolyról belépett a magas, selyembaldachinos ágyba.

– Behúzzam az ágyfüggönyt? – kérdezte Jing. – Olyan erős a holdfény.

– Ne – felelte Vu asszony –, szeretném látni a holdat.

A függönyök így továbbra is a jókora ezüstkampókba kapaszkodtak. Jing megkereste a teáskannát és a kis ezüstpipát, amelyet álmatlan éjszakákon szívesen használt az úrnője, és meggyőződött róla, hogy a gyufa is ott van a gyertya mellett.

– Jó éjt! – búcsúzott Vu asszony.

– Jó éjt, asszonyom! – felelte Jing, és távozott.

Vu asszony mozdulatlanul feküdt a selyemlepedő és a selyemmel bélelt puha nyári paplan alatt. A holdfény megvilágította az ágyával szemközi falat. Valóban erős volt a holdsugár, olyan fényes, hogy még a falon függő kép is jól kirajzolódott. Egyszerű kép volt ugyan, de művész festette. Nem

zsúfolta túl a képet: néhány egyszerű ecsetvonással felvázolt egy magasba törő hegyormot és egy apró, hajlott hátú alakot, aki éppen felfelé igyekszik. Látszott, hogy emberi alak, de nem lehetett kivenni, hogy férfi vagy nő az.

Vu asszonynak néha az a benyomása támadt, hogy az alak feljebb mászott a hegyen, máskor, hol pedig látszólag mérföldeket is visszacsúszott. Az asszony tisztában volt vele, hogy mindezt csupán a holdfény csalóka játéka teszi. Aznap éjjel a fényes holdsugár miatt úgy tűnt, hogy az alak egészen közel jár a hegy csúcsához, de Vu asszony tudta, hogy valójában pontosan ott áll, ahol mindig is volt, se előrébb, se hátrébb.

Ott feküdt, nem gondolkodott, nem emlékezett, egyszerűen csak önmaga volt. Nem várt és nem remélt semmit. Ha a férje ma este nem látogatja meg, hamarosan álomba szenderül, és majd máskor mondja el neki. Mindennek eljön a maga ideje, nem szabad erőltetni a dolgokat. Meg fogja érezni, melyik a megfelelő pillanat.

Ekkor hallotta meg az udvarról Vu úr határozott lépteit. A férfi belépett a felesége szalonjába, majd nyílt az ajtó, és ott állt a hálószobában. Bort ivott az este. Vu asszony kifinomult orra megérezte a szagát a férfi leheletén és a bőrén. Nem nyugtalankodott, hiszen a férje soha nem vitte túlzásba az ivást, és ezen az estén csak a barátaival iszogatotott. Mi sem természetesebb, mint hogy egy ilyen ünnepi lakoma végeztével a férfiak együtt isznak. Vu úr éppen az asztalra akarta tenni a pipáját, de egy pillanatra mozdulatlaná dermedt.

– Elfáradtál? – kérdezte váratlanul.

– Egy cseppet sem – felelte csendesen Vu asszony.

A férfi letette a pipát, leengedte az ágyfüggönyöket, és bebújt az ágyba.

Huszonnégy év után természetesen bizonyos rutin szerint zajlott az életük. Vu asszony szeretett volna valami újdonsággal előállni, mert tudta, hogy ez lesz az utolsó közös éjszakájuk, végül mégis meggondolta magát. Így még nehezebb lenne meggyőzni a férjét arról, hogy bölcs döntést hozott. Már ha egyáltalán szükség lesz meggyőzésre. Arra az eshetőségre is felkészült, hogy a férje örömmel fogadja majd az ajánlatát. Ebben az esetben minden sokkal könnyebb lenne. De az is előfordulhat, hogy egy kicsit sem lesz ínyére a dolog, sőt, lehet, hogy a végsőkig ellenzi majd, bár Vu asszony úgy vélte, egy idő után engedni fog.

Ezért igyekezett pontosan úgy viselkedni, mint máskor. Nem volt sem túl hívös, sem túl szenvedélyes, inkább csak kedves és gyengéd.

Vu asszony kissé meglepve állapította meg, hogy a férje sem olyan, mint

máskor. Zavartnak, nyugtalannak tűnt.

– Ma gyönyörűbb voltál, mint valaha – szólt halkán a férfi. – Mindenki ezt mondta.

Az asszony feje a párnán pihent, úgy mosolygott fel a férfira. Az éjjeliasztalkán álló gyertya fényében úgy látta, hogy a férje szemében szokatlanul erős szenvedély izzik. Behunyta szemét, a szíve hevesen vert. Nem fogja megbánni saját döntését? A következő két órában úgy feküdt az ágyon, akár egy leszakított virág, és ezerszer feltette magában ezt a kérdést. Megbánja? Nem bánja meg?

Két óra elteltével biztos volt benne, hogy nem fogja megbánni. Amikor a férje elaludt, felkelt, csendesen kiment a fürdőszobába, és hideg vízben újra megmosakodott. Nem bújt vissza az ágyba, ahol a férje kényelmesen elnyújtózva mélyen aludt. Megtöltötte a kis pipáját édes dohánnyal, meggyújtotta, majd az ablakhoz sétált, és az eget kémlelte. A hold lemenőben volt, még öt perc, és lebukik az ódon ház kecses tetői mögé. Békesség áradt szét benne. Soha többé nem alszik ebben a szobában. Már kiválasztotta új lakhelyét. Az idős úrnő házrészé mellett, a nagy udvarház közepén állt egy üres lakrész, ahol valaha Vu úr édesapja élt. Oda költözik majd, azzal az ürüggyel, hogy így éjjel-nappal az idős úrnőn tarthatja a szemét. Ott él majd egyedül, békében.

Vu úr egyszer csak felébredt, és ásított egy nagyot. – Vissza kellene vonulnom a saját lakosztályomba – szólalt meg. – Hosszú napod volt, jót tenne egy kis alvás.

Miután Vu úr a szerelemben is előzékeny és udvarias volt, szinte minden éjjel felajánlotta, hogy visszavonul, de a felesége mindig ott marasztalta. Aznap éjjel azonban másképp felelt.

– Köszönöm, fiaim édesapja. Talán igazad van – mondta.

A férfit olyannyira meglepte a válasz, hogy sietve felkelt, és a papucsá után tapogatózott, de sehol nem találta. Ekkor az asszony odasietett hozzá, letérdelt, és feladta a lábára. A férfi, akár egy nagy gyerek, hirtelen a vállára hajtotta a fejét, és szorosan átölelte.

– Édesebben illatozol, mint egy jázmin – súgta.

Az asszony halkán felkacagott az ölelésében. – Még mindig részeg vagy?

– Részeg! – motyogta. – Részeg... Részeg!

Vu asszony megijedt, amikor a férfi újra magához vonta őt.

– Kérlek, hadd segítsék felkelni. – Felállt, hirtelen erőre kapott, és felsegítette a férjét is.

– Megbántottalak? – kérdezte a férfi, aki mostanra teljesen magához tért. Sötét szeme éberén csillogott.

– Nem – felelte az asszony. – Hogy tudnál megbántani huszonnégy év után? De én már... végeztem.

– Végeztél? – ismételte a férfi.

– Negyvenéves lettem – mondta Vu asszony, és hirtelen ráébredt, hogy ez a megfelelő pillanat, most, az éjszaka közepén, amikor mindenki más alszik a házban. Egymás után meggyújtotta a gyertyákat, amíg a szoba fényárban nem úszott. Leült az asztalhoz, a férje pedig figyelmesen nézte az ágyról.

– Hosszú évek óta készültem erre a napra – kezdte az asszony. Ott ült a holdfényben, fehér selyemöltözékben, összekulcsolt keze az ölében pihent. Arra figyelt, hogy minden erejét összeszedje.

A férfi előrehajolt, kezét a térdje közé csúsztatta, és mereven nézte a feleségét.

– Jó feleséged voltam – szólt Vu asszony.

– Én talán nem voltam jó férjed? – kérdezte a férfi.

– De igen, mindig – felelte az asszony. – Nem is élhet jobban férfi és nő, mint ahogyan mi élünk. De túl vagyok életem felén.

– Csak a felén.

– A te életed fele azonban még messze van – folytatta az asszony.

– Az ég teremtette így a férfit és a nőt, ennyire másnak.

A férje nagyon figyelt rá, mint mindig, mintha tudta volna, hogy a szavai többet jelentenek, mint képzelné, talán többet, mint amennyit megérthet.

– Még mindig fiatal vagy – mondta az asszony. – Erős és szenvedélyes. Még több fiát kell nemzened. Én ellenben megtettem, amit tudtam.

Vu úr kiegyenesedett, szép arca elkomorodott. – Jól értem, amit mondasz? – kérdezte.

– Úgy látom, jól érted.

Egymás szemébe néztek, és a tekintetükben ott volt mind a huszonnégy együtt töltött év. Ebben a házban éltek közös életüket, ahol most a gyermekeik alszanak, és ahol az idős úrnő csendes álomban készül a halálra.

– Nem akarok más asszonyt – jelentette ki nyersen Vu úr. – Soha rá sem néztem másra. Te gyönyörűbb voltál, és még mindig gyönyörűbb vagy akármelyik asszonynál, akivel csak találkoztam.

Elbizonytalanodott, tekintete felesége arcáról saját kezére siklott.

– Láttam ma azt a fiatal lányt... és azt gondoltam, te mennyivel szebb vagy nála!

Az asszony rögtön tudta, kiról van szó.

– Ó igen, Lin-ji nagyon csinos – bólintott.

Magában megerősítette az elhatározását. Ha el kell dönteni, ki válasszon új feleséget a férjének, ragaszkodni fog hozzá, hogy ő maga választhasson. Balszerencsét hozna a családra, ha a nemzedékek összekuszálódnának, márpedig Liang-mo már feleségül vette Menget, Lin-ji nővérét, ráadásul mindketten a legjobb barátnőjének lányai voltak.

Vu úr összeszorította telt ajkait. – Nem! – szögezte le. – Nem fogadom el a döntésed. Mit szólnának a barátaim? Soha nem voltam az a fajta, aki nők után járkal.

Vu asszony halkán felkacagott, és közben meghökkenve tapasztalta, hogy fájdalom nyilallt a mellébe, mintha törrel szúrták volna meg. Ha a férje azon tűnődik, mit szólnak majd a barátai, nemsokára beleegyezik, talán hamarabb is, mint gondolta.

– Senki nem nézi jó szemmel, ha egy asszony negyven fölött gyermeket szül – mondta. – A barátaid ezt is a szemedre vethetnék.

– Miért kellene gyermeket szülnöd? – kérdezett vissza a férfi.

– Soha nem lehet tudni – felelt az asszony. – Nem szeretnék kellemetlen helyzetbe hozni.

Barátokról és szégyenről beszéltek, de önmagukról egy szót sem ejtettek. Vu asszony úgy érezte, le kell ásnia a férfi szíve mélyére, és kihúzni a gyökereket, amelyek hozzá kötik őt, ha még nem kapaszkodtak túlságosan mélyre.

A férje felpillantott rá. – Már egy kicsit sem szeretsz?

Vu asszony odahajolt hozzá. Végre kitarthatják egymásnak a szívüket. – A szeretetem mit sem változott – szólt finom hangján. – Nem szeretnék mást, csak hogy boldog légy.

– De hogyan lehetnék így boldog? – kérdezte a férfi szomorúan.

– Mindig is a kezemben tartottam a boldogságod – az asszony úgy tett, mintha egy szívet fogva a kezében. – Így őriztem attól a pillanattól kezdve, hogy először megláttalak az esküvőnk napján. És halálom napjáig őrzöm.

– A boldogságom veled együtt száll a sírba, ha előttem halsz meg – mondta a férfi.

– Nem. Mielőtt meghalok, átadom más kezébe, olyasvalakinek, akit én magam készítek fel.

Vu asszony látta, hogy a férje egyre inkább meghajlik az akarata előtt. Mozdulatlanul ült, és csak a kezét nézte. – Bízz bennem! – súgta az asszony,

és a kezében még mindig a képzeletbeli szívet fogta.

– Mindig is bíztam benned.

Az asszony leengedte a karját.

A férje nem hagyta annyiban. – Nem ígérem. Képtelen vagyok, ilyen hirtelen...

– Nem kell ígéred semmit – nyugtatta meg az asszony. – Nem kényszerítenélek, még ha meg is tehetném. Mikor erőltettem bármit is? Nem, a legjobb lesz, ha egyelőre nem beszélünk többet erről. Feküdj vissza, és engedd, hogy betakarjalak. Egyre hűvösebb az idő így hajnal felé. Pihenj, és ne kelj fel korán.

A vállánál és a karjánál fogva finom mozdulatokkal vezette a férjét, aki vonakodva ugyan, de engedelmeskedett neki. – Ne feledd, hogy nem ígérem semmit – mondogatta közben.

– Semmit – bólintott az asszony. – Semmit. – Betakargatta a férjét, majd félrehúzta az egyik függönyt, hogy járjon a levegő, a másikat pedig leengedve hagyta, hogy később eltakarja a felkelő nap sugarait.

A férfi szorosan fogta a kezét. – Hol fogsz aludni? – kérdezte.

– Ó, már készen áll az ágyam – felelte az asszony könnyedén. – Holnap találkozunk. Semmi sem változik a családban. Barátok leszünk, megígérem, és nem áll közénk sem félelem, sem szégyen.

A férfit elnyugtatta felesége gyönyörű hangja. Mindig el tudta csendesíteni. A férfi nem is hitte volna, milyen komoly súlya van minden egyes szavának.

Amikor Vu úr álomba szenderült, a felesége egyedül átsétált az idős úrnő lakosztálya melletti házrészbe. Utasításainak megfelelően tisztán tartották a szobákat a hosszú évek során, mióta az idős úr meghalt, és néhány napja intézkedett, hogy friss ágyneműt húzzanak az ágyra. Amikor bebújt a frissen vetett ágyba, hűvösnek és szokatlannak érezte. Egy pillanatra megremegett a hidegtől és a hirtelen rátörő halálos fáradtságtól. Azután, mintha a halálnak adta volna át magát, mély álomba merült.

Második fejezet

Csak a reggel pecsételi meg azt, ami éjjel történik, mert a napvilágnál derül ki, mi helyes és mi nem. Vu asszony a negyvenedik születésnapja után addig soha nem tapasztalt felszabadultsággal ébredt. Tekintete végigsiklott a jól ismert, mégis idegen helyiségen, amely ugyancsak különbözött attól, ahol éveken át aludt. Azt a hálószobát kifejezetten úgy díszítették fel, hogy megfeleljen egy gyermekáldásra készülő fiatalasszonynak. Az ágyfüggönyökre gyümölcsöket és különféle termékenységmotívumokat hímeztek. A régi hálószobája, melyet előző éjjel hagyott el örökre, éppen olyan volt, mint amikor az idős úrnő odavezette őt, mint egyetlen fia menyasszonyát. Akkoriban az idős úrnő olyan erős, tartós selymet hozatott, hogy még huszonnégy év elteltével sem volt szükség újakra. Vu asszony mindössze egyetlen tárggyal gazdagította a helyiséget: a hegyre kapaszkodó alak képével. Ebben a pillanatban nagyon hiányzott neki a festmény, el is határozta, hogy még aznap áthozatja a ruháival és a szépítkezőszereivel együtt. Úgy vélte, a régi szobája nagyon is megfelel majd egy ifjú ágyasnak. Szóljanak hát ezentúl neki a termékenység jelei!

Vu asszony békésen feküdt új ágyában, amely még a réginél is hatalmasabb volt, és óvatosan kutakodni kezdett a szívében. Fájdalmas a gondolat, hogy egy másik asszony fekszik majd nászágyának rózsaszínes-vöröses selymében? Igen, valamiféle halvány fájdalom lepte meg, de nem hatolt a szíve mélyére. Olyan fájdalom volt ez, amelyet az égiek kifürkészhetetlen bölcsessége ró az emberre. Tudta, hogy kimondhatatlanul nagyszerű és megnyugtató lenne, ha Vu úr vele együtt lépne életének második felébe. Milyen csodálatos lenne együtt végighaladni az életen, anélkül, hogy a férje lemondásokra kényszerülne.

Hosszan elmélázott. Miért is nem teremtették az égiek a nő életét kétszer olyan hosszúnak, hogy a szépsége és termékenysége ne induljon hervadásnak férje életében? És miért akarja a férfi elhinteni a magját hitvesének hervadása után is?

Az asszonyok magányosabbak a férfiaknál. Életük egy részét egyedül kell leélniük, ezért az égiek erre készítik fel őket – tűnődött.

A józan esze hirtelen kiragadta hasztalan tépelődéséből. Változtathat bárki az égiek akaratán? A teremtéshez az égiek a férfinak magot, a nőnek földet adtak. Földből akad bőségesen, de mit ér a föld mag nélkül? Az az igazság,

hogy a férfiak vágyai csak az elmúlással szűnnek meg, mert a mennyek a gyermekáldást minden más elé helyezték, hogy fennmaradjon az emberiség. Ezért a férfi legutolsó magját is el kell vetni, de ahhoz, hogy egy idősebb férfi magjából erős gyümölcs teremjen, jobb és erősebb földre van szükség. Ha egy asszony akkor is ragaszkodik a férjéhez, amikor a termékenysége elhervad, az égiek parancsával száll szembe.

Amikor mindezt végiggondolta, elszállt a különös fájdalom. A szívébe megkönnyebbült nyugalom költözött. Úgy érezte, újra önmaga lett, mint fiatal lány korában. Milyen különös, jóleső érzés, hogy reggelig alhat, ha kedve tartja, és nem kell aggódnia, hogy felébreszti a másikat, ha épp nem jön álom a szemére. Mintha visszakapta volna a testét. Felhúzta a ruhaujját, és a karját nézegette. Olyan feszes és erős volt, mint régen. Most, hogy megízlelte újonnan kapott szabadságát, tudta, hogy sokáig fog élni, de ahhoz, hogy boldog legyen, igen körültekintően kell bánnia másokkal, különösen a férjével. Nem engedheti, hogy elszakadjon tőle. Ez nem lesz könnyű, amikor a kapcsolatukban már nincs testiség, mégis meg kell találnia a módját, hogy magához kösse a férjét úgy, hogy közben ne verjen éket a férfi és új társa közé.

– Mindenkinnek a lehető legtöbbet kell nyújtanom – súgta fojtott hangon, és leengedte a ruhát formás karjára.

Ki legyen az új asszony? Rengeteget gondolt rá, és most is ez járt a fejében. Nyilvánvalóan egészen más lesz, mint ő maga. Fiatal, de nem fiatalabb a menyeinél, mert abból csak baj származna. Egy huszonkét éves lány lenne a legmegfelelőbb. Nem lehet túlságosan művelt, és modern sem, hiszen egy modern fiatalasszony nem elégedne meg az ágyas szerepével. Rövid időn belül kitúrná Vu asszonyt a helyéről, és magának követelné az úr minden idejét és szeretetét, márpedig ezzel nagy szégyent hozna a családra. Egy idősebb úr méltósággal tarthat ágyast, de nem engedheti, hogy az asszony uralkodjon felette. Természetesen legyen szép, de nem annyira, hogy magába bolondítsa a család fiatalabb férfitagjait, vagy akár magát Vu urat. Éppen elég, ha kellemes a megjelenése. Szépsége ne is emlékeztessen Vu asszony szépségére, legyen inkább telt, pirosposzsgás, még az sem baj, ha erős csontozatú.

Az asszony úgy vélte, ilyen lányt csak vidéken talál. A falusi lányok egészségesek, nincsenek rossz szokásaik, és minden bizonnal egészséges gyermekeket szülnek. Természetesen fontos, hogy az új lánynak gyermekei szülessenek, hiszen minden asszonyban él a gyermek utáni vágy. Gyermekek

nélkül zsémbes, akaratos feleség válhat belőle, aki kisajátítja a férjét. Nem szabad, hogy Vu úr boldogsága csorbát szenvedjen az új lány mellett. – Lehet akár kissé ostoba is – tűnődött Vu asszony –, hogy megelégedjen azzal, amit kap, és ne feszegetse, mi van köztem és az úr között.

Lassan kitisztult a fiatalasszonyról alkotott képe. Egy egészséges, nem túl okos, csinos fiatal lányt látott lelki szemei előtt, aki nem önfejű, nem túl önérzetes, és tiszteletben tartja új családját.

– Bizonyára számtalan ilyen egyszerű, fiatal teremtetést lehet találni – gondolta vidáman Vu asszony.

Miután felkelt, és elvégezte a dolgát, elhatározta, hogy magához rendeli az idős házasságközvetítőt, akit Mengnél is felkért. Vu asszony ugyanis még a legjobb barátnője esetében is házasságközvetítőt alkalmazott, nehogy Kang asszony merő kedvességből túl keveset kérjen, és a későbbiekben ezért merüljenek fel gondok a házasságban. – Idehívatom az öreg Liu mamát, és kertelés nélkül elmondom neki, mit szeretnék, mintha csak árut rendelnék – határozta el Vu asszony.

Ezután gondolatban végigjárta a lakosztályát, ahol élete hátralévő részét tölti majd. Nem változtat rajta sokat. Mindig is mélyen kötődött apósához, aki az elejétől fogva jó volt hozzá. Az idős embert külön örömmel töltötte el, hogy fia hitvese nemcsak szép, de éles eszű is. Fel is rúgta a régi hagyományt, amely megtiltotta, hogy az idős családfő szóba álljon fia feleségével. Több alkalommal is előfordult, hogy magához hívatta a fiatalasszonyt a könyvtárszobába, hogy felolvasson neki a régi könyvekből. Amíg élt, Vu asszony bármikor ellátogathatott a könyvtárba. Azokhoz a könyvekhez sohasem nyúlt, amelyeket az apósa félretett, mondván, hogy nem nőknek való, de most, hogy túl van élete felén, és immár egyedül él, mindent elolvashat.

Örömmel gondolt arra, hogy a könyvtár összes könyve az övé lett. Az évek során nem volt ideje őket böngészni. Vu úr nem szeretett olvasni, és nem volt ínyére, ha a hitvese kezében könyvet látott. Eddig a testét és a lelkét mások szolgálatába állította, de ettől a naptól kezdve elmerülhet a könyvek különleges világában.

Új szobáit egyre inkább a sajátjának érezte. Az idős úr oly régen meghalt, hogy Vu asszony már nem hús-vér emberként gondolt rá, sokkal inkább egy bölcs szellem, egy nyugodt hang volt számára. Már csak ezért sem akart változást a szobákban. A vékony sötétkék brokatselyemből készült ágyfüggönyök nem idéztek fel se szenvedélyt, se termékenységét. A fehérre

meszelt falak idővel halványsárgára színeződtek. A tömör, egyszerű ajtók, ablakok, asztalok és székek a különleges ningpói lakkozásnak köszönhetően több nemzedéket is kiszolgáltak már. A padló jókora szürke négy-szögletes csempékből készült, amelyekbe a gyakori léptek mélyedést koptattak az ágy előtt és a könyvtárba vezető ajtónál. A hálószobán kívül még két helyiség állt rendelkezésére. A szalonból nyílt a kert, ahol összeborultak a hatalmas fák, és alattuk moha borította a köveket. Vu asszony egyedül a kerten akart változtatni.

Valaki kopogtatott. – Igen! – kiáltott az asszony.

Jing ijedt ábrázattal sietett be. – Nem tudtam, merre találok? –dadogta. – Mindenütt kerestem. Bementem a régi szobájába, és felébresztettem az urat, aki megharagudott rám.

– Mostantól itt találsz meg minden reggel, életem végéig – nyugtatta meg Vu asszony.

A hír gyorsan elterjedt a házban. A fia elmondta a feleségének, a feleség elmondta a másik feleségnek, Jing elmondta a főszakácsnak, a főszakács a kuktának, így estére minden egyes lakó tudta, hogy Vu asszony átköltözött az idős úr lakosztályába. A szolgálók beszámoltak róla az idős úrnő szobalányának, és végül az idős hölgy fülébe is eljutott a hír, ám ő alig akarta elhinni. Vu asszony készakarva nem osztotta meg döntését vele. Tudta, hogy a szobalányától értesül majd a hírről, így legalább egy szolgálóra zúdítja első haragját. Utána nyilvánvalóan az okoz majd fejtörést neki, hogy elsőként a fiával vagy a fia feleségével szálljon vitába. Minden bizonnyal ahhoz indul majd először, akit felelősnek tart a történetekért.

Dél tájban, amikor Vu asszony immár új szalonjában ellenőrizte a havi elszámolásokat, észrevette, hogy az idős úrnőt a cselédlánya kíséri az udvaron keresztül. A fákat már a délelőtt folyamán kivágták és elszállították, a kövekről pedig levakarták a mohát. Az idős úrnő megállt, és alaposan szemügyre vette a változásokat. Egyik kezével a cselédlányba kapaszkodott, a másikban a hosszú, sárkányfejes botját tartotta. A nemrég még árnyékos kertet elárasztotta a napfény. A közepén álló kis tó üresnek tűnt, mert a hirtelen támadt világosság miatt a halak az iszapba fúrták magukat, de a víz felszínén két világoskék szitakötő táncolt vidáman a napfényben.

– Kivágtad az imafüzérfát – kezdte az úrnő szemrehányóan.

Vu asszony mosolyogva lépett oda hozzá. – Ezek a fák oly könnyen szárba

szöknek. Azt nem is ültették, csak úgy előbújt a kövek közül.

Az idős úrnő felsóhajtott, és az ajtó felé indult. Amikor Vu asszony megérintette a könyökét, szinte gyűlölködve tolta félre. – Ne érij hozzám! – vetette oda zsémbesen. – Nagyon dühös vagyok.

Vu asszony nem felelt. Követte anyósát a szalonba.

– Nem is szóltál, hogy ide költözöl – morgott az idős úrnő rekedtes, öreg hangján. – Nekem soha nem mondanak semmit ebben a házban – tette hozzá, és leült.

– Szólnom kellett volna – bólintott Vu asszony. – Hibát követtem el. Kérem, bocsásson meg.

Az idős úrnő felmordult. – Összevesztél a fiammal? – tudakolta szigorúan.

– Szó sincs ilyesmiről – felelte Vu asszony. – Soha nem veszekszünk.

– Ne próbáld szépíteni nekem! – figyelmeztette az idős úrnő. – Úgyis kihallom a szavaidból az igazságot.

– Nem szépítem, Anyám – válaszolta Vu asszony. – Tegnap lettem negyvenéves. Már jó ideje elhatároztam, hogy ezen a napon visszavonulok házastársi kötelességeimtől, és egy fiatal társat keresek az uramnak. Ő még csak negyvenöt éves, sok-sok év áll még előtte.

Az idős úrnő összekulcsolta vézna kezét a sárkány fején, és merőn nézte fia feleségét. – Talán valaki mást szeret? – faggatózott. – Ha bordélyházba jár, én... én...

– Nem, nincs senki más – nyugtatta meg Vu asszony. – A fia a lehető legjobb férj, mindig nagyszerűen bánt velem. Önző érdekből szeretném megőrizni a szeretetet, amely mindig is összekötött bennünket, márpedig ez lehetetlen, ha rettegnem kell egy késői gyermekáldás miatt, vagy ha kihuny bennem a tűz, miközben benne még mindig lángol.

– Azt beszélik majd, hogy a fiam ostobaságot tett, és így állsz bosszút rajta – közölte ridegen az idős úrnő. – Ki hiszi el, hogy a saját akaratodból vonulsz vissza? Vagy talán már nem szereted őt?

– Még mindig szeretem – jelentette ki Vu asszony.

– Miféle szeretet lehet férfi és nő között, ha nem osztják meg az ágyukat?

Vu asszony elgondolkodott.

– Nem tudom – felelte végül. – Sokat tűnődtem ezen, de talán most megtudom.

Az idős úrnő felhorkant. – Remélem, a családban senki nem látja kárát ennek! Csak nehogy egy újabb bajkeverő tegye be a lábát a házba!

– Ez egyedül rajtam múlik – ismerte el Vu asszony. – Az én vétkem lesz,

ha bármi ilyesmi történik.

– És hol van az új lány? – kérdezte az idős úrnő. Sértődöttsége nem enyhült, de érezte, hogy akarata ellenére kezd elszállni belőle a keserű düh. Igaz, ami igaz, egyetlen asszony sem vágyik gyermekáldásra negyvenéves kora után. Őt ugyan utolérte ez a csapás, de a gyermek szerencsére meghalt a szüléskor. Olyan tisztán emlékezett a szegényre, hogy ilyen korban gyermeket várt, mintha az egész csak most történt volna. Negyvenéves koráig élt benne a vágy, hogy újabb gyermeknek adjon életet, de utána nem akart többet, ezért az örömtelen várandósság hónapjaiban folyton veszekedett a férjével.

– Menj, keress magadnak egy örömlányt – mondogatta a szerencsétlen embernek. – Menj, keress egy fiatal lányt, aki mindig készen áll!

Az idős urat igencsak fájdalmasan érintették az ilyen kirohanások, és többé nem is közeledett a feleségéhez. Ám akkoriban még jobban szerette őt, mint előtte bármikor. Az úrnőt már korábban is bosszantotta férje szűkszavúsága, az volt a benyomása, hogy a könnyvei között halk, visszahúzódó ember vált belőle. De attól kezdve a férfi szinte egy szót sem szólt hozzá. Az úrnő tudta, hogy az eset csupán véletlen baleset volt, mivel a férje is csak annyira akart gyermeket tőle, mint ő a férjétől. Még most is érezte a halvány büntudatot, amikor felidézte magában a férje iránti haragját. Az egész a természet műve volt, miért a jóra való férjét hibáztatta hát?

Az idős úrnő felsóhajtott. – Hol van az a lány? – érdeklődött, mert már megfeledkezett előző kérdéséről.

– Még nem találtam meg – felelte Vu asszony.

A fiatal szolgálólány minden egyes szóra figyelt, miközben teát szolgált fel idős úrnőjének, legyezte őt, vagy a napellenzőt helyezte odébb. Vu asszony figyelmét mindez nem kerülte el, de arra gondolt, jobb is, ha a szolgálak tőle, vagyis az eredeti forrásból tudnak meg mindent.

– Nehéz lesz megtalálni – jelentette ki konokul az idős úrnő.

– Nem hinném – ellenkezett Vu asszony. – Pontosan tudom, milyen legyen, egyedül arra kell figyelni, ne válasszunk olyat, aki nem felel meg az elképzelésnek.

– Én mindenesetre úgy érzem, ez az egész a fiam hibája.

– Kérem, ne hibáztassa őt – könyörgött Vu asszony. – Ha őt hibáztatná, úgy érezné, vétkes valamiben, márpedig ő semmi rosszat nem tett. Nem szeretném, ha önmagát vádolná csak azért, mert én negyvenéves lettem. Ez olyan igazságtalan.

Az idős úrnő felhorkant. – Miért is teremtették az égiek két külön világnak a férfit és a nőt!

– Ha az égieket hibáztatja, nem tiltakozom – mosolyodott el Vu asszony.

Úgy tűnt, felesleges több szót vesztegetni a dologra. Az idős úrnő még emlékezett, mekkora fájdalmat érzett, amikor sok évvel korábban hasonló helyzetbe került. Megharagudott volna, ha a férje fiatalabb nőt vesz maga mellé, hiába mondott neki ilyet mérgében. A fia felesége talán bölcsebb nála.

A gondolatai hirtelen elkalandoztak, ami idős korára gyakran megesett vele. Körülnézett. – Mindent megváltoztatsz itt? – tudakolta.

– Semmin sem változtatok – felelte Vu asszony –, csak azt a festményt hozattam át a régi szobámból. Mindig is nagyon szerettem.

A kép máris ott lógott a szemközti falon. Közvetlenül reggeli után megkérte Jinget, hogy egy szolgálival hozassa át, és akasszák fel. Elhatározta, hogy ezentúl nem a hálósobában lesz a helye. Azt a helyiséget kizárólag alvásra használja majd.

Az idős úrnő a képhez lépdelt, és a botjára támaszkodva megállt előtte. – Nő vagy férfi mászik ott a hegyen? – kérdezte.

– Nem tudom – válaszolta Vu asszony. – De talán nem is számít.

– Milyen magányos! – motyogta az idős úrnő. – Milyen magányos ott a hegyen! Mindig is gyűlöltem a hegyeket!

– Szerintem ez az alak nem is lenne ott, ha zavarná az egyedüllét.

Ha az idős úrnő elszomorodott, mindig rátört az éhség, márpedig a festmény igencsak elszomorította.

Segélykérő pillantást vetett Vu asszonyra. – Megéheztem – jelentette ki. – Órák óta egy falatot sem ettem.

Vu asszony a cselédlányhoz fordult. – Kísérje vissza az úrnőt a lakosztályába, és szolgálja fel neki, amit csak kíván.

Amint egyedül maradt, újra nekifogott az elszámolásnak. A nap folyamán senki sem zavarta. Az egész ház boldogtalan csendbe burkolózott. Az asszony azon tűnődött, vajon a férje meglátogatja-e, és meglepve tapasztalta, hogy már a gondolatra is elhagyja az ereje. Vu úr azonban nem jelent meg. Az asszony pontosan tudta, mi zajlik a házban. A fiai és a feleségeik hosszasan vitakoztak egymással és az unokatestvérekkel arról, mi a teendő, hogyan viselkedjenek, kinek mit mondjanak. Miután nem jutottak egyezsége, egyikük sem látogatta meg őt. És mivel az idősebb családtagok nem jöttek el, a gyermekeket sem engedték a közelébe. A szolgák minden bizonnyal csak elővigyázatosságból maradnak távol, munkájukba

temetkezve, amíg le nem nyugszanak a kedélyek a házban. Egyedül Jing volt mellette egész álló nap, de ő is alig szólt. Kisírt szemmel jött-ment, de Vu asszony úgy tett, mintha észre sem venné. Egész nap az elszámolásokkal foglalatoskodott, amelyek a születésnap előkészületek miatt szép számmal felgyűltek.

Egyik könyvet vette elő a másik után. Elsőként az intézőtől kapott háztartási elszámolásokkal kezdte, majd a ruhajavítás és ruhavásárlás, a ház körüli javítások, végül a birtok papírjai következtek. A Vu család a hatalmas, termékeny földekből és a műhelyekből élt. Sem Vu úr, sem a fiai nem kényszerültek rá, hogy valaha is munkába álljanak. A távoli unokatestvérek között előfordultak olyanok, akik más városokban kereskedőként dolgoztak, de még ők is hazatértek a birtokra, hogy kipihenjék magukat, amikor éppen nem akadt munkájuk. Vu asszony vállalta magára a birtok irányítását, csakúgy, mint a ház ügyeinek intézését. Vu úr hosszú ideje csak évente egyszer, az újév kezdetekor nézte át az elszámolásokat, Vu asszony ellenben havonta kétszer ellenőrizte a ház ügyeit, és egyszer a birtok kimutatásait. Pontosán tudta, mennyit hoz a konyhára a rizs, a búza, a tojás és a zöldségfélék. A birtok intézője mindenféle váratlan eseményről vagy szerencsétlenségről beszámolt neki. Vu asszony olykor megvitatta a helyzetet a férjével, de ha az nagyon kimerültnek érezte magát, inkább egyedül intézkedett.

Ezt a napját is ennek a feladatnak szentelte, csak addig tartott egy kis szünetet, amíg ellenőrizte, hogyan akasztják fel a festményt, és hogyan vágják ki a fákat. A házban olyan csend uralkodott, mintha egy teremtet lélek sem lenne ott. A csend megnyugtatta. Természetesen nem vágya ilyen csendre minden áldott nap, az maga lenne a halál, de negyven év után jólesett egy napot teljesen egyedül töltenie anélkül, hogy bárki bármit kérne tőle. A kimutatásokat pontosnak és megnyugtatónak találta. A bevételek jócskán meghaladták a kiadásokat. Hamarosan megkezdődik az aratás, és a magtárak még mindig nem ürültek ki, ráadásul az éléskamrákban is bőségesen sorakozott még sózott és friss élelmiszer. Az érett görögdinnyék a kutak hűvös mélyén pihentek. Az intéző apró, kígyózó betűivel pontosan leírta: „Tizenkilenc görögdinnye, hét sárgabelű, a többi piros, a két északi kútban.” Akár hozathatna is egyet ma este, lefekvés előtt. A görögdinnye jót tesz a vesének.

Vu asszony becsukta a számlakönyvet, és átadta magát az édes magánynak. Érezte, hogy a fáradtság kezdi elhagyni, mintha valamilyen

méreg párologna el belőle. Sokkal kimerültebb volt, mint gondolta, de nem annyira a teste fáradt el, mint inkább a lelke. És a lelkében hol bújt meg a fáradtság? Biztosan nem élénk elméjében, amely türelmetlenül várta az újabb feladatokat. Vu asszony úgy érezte, hosszú ideje csak arra használta elméjét, hogy elszámolásokat ellenőrizzen, vitákat rendezzen el, és eldöntse, melyik iskolába kerüljön ez vagy az a gyermek. Nem, a kimerültséget lényé legmélyén érezte, talán a hasában vagy a méhében. Huszonnégy éven át életet adott, de mostantól a gyermekein a sor. Anyaként és nagymamaként egyfolytában a gyermekáldásnak élt, de ennek most vége.

Ebben a pillanatban lépésekre lett figyelmes. A határozott léptek finoman kopogtak végig a kövezeten. Vu asszony eltűnődött:

– Bőrcipő? Ki visel a nők között bőrcipőt? Mert abban biztos volt, hogy női lépteket hallott. Azután felismerte: Rulan az, Ce-mónak, második fiának sanghaji felesége. Felsőhajtott, mert úgy érezte, egy pillanatra sem akar lemondani csendes magányáról, de gyorsan összeszedte magát. Senki ne gondolja, hogy félrevonul a családtól. Tekintsék a lakosztályát inkább a ház központjának.

– Gyere közelebb, Rulan – szólította meg. Kedves hangja vidáman csengett. Láta, hogy a lány sötét szeme az arcát fürkészi. A karcsú, magas fiatalasszony az ajtóban állt. Ruháját a derekánál félig feltűzve hordta a Sanghajban látott külföldi divat szerint. Lapos keble és kiugró arccsontja miatt nem volt szépnek mondható. Vu asszony tojásdad formájú arca a klasszikus szépség mintaképét tükrözte, Rulan arca ellenben a szeme vonalánál kiszélesedett, míg az állánál egészen elkeskenyedett. Szögletes ajkát mogorván lebiggyesztette.

Vu asszony mintha észre sem vette volna komor arckifejezését.

– Gyere be, és foglalj helyet, gyermekem – hívta a fiatalasszonyt. –Épp most végeztem a kimutatásokkal. Szerencsések vagyunk – a föld jóságos hozzánk.

A lány egyszerű, de néha felvillan benne valamifajta szépség – gondolta Vu asszony, miközben a lány egyenes derékkal leült. Nem volt meg benne az az udvariasság és kifinomultság, ami a többi fiatal hölgyet jellemezte a családban, sőt, úgy tűnt, kifejezetten örömmel tölti el, ha faragatlan és nyers lehet. Vu asszony érdeklődéssel pillantott rá. Most először maradt Rulannal kettesben.

– Vigyáznod kell a gyönyörű ajkadra, gyermekem – figyelmeztette a lányt. Amikor ilyen udvarias, ám tökéletesen szenttelen hangon szólt a fiatalokhoz,

azok rendszerint zavarba jöttek, mert nem tudták, korholásnak vagy jó tanácsnak véljék a szavait.

– Hogy érti ezt? – dadogta Rulan. A szája megremegett.

– Csodás az ajkad – mondta Vu asszony –, de a nők ajka idővel megváltozik. A tiéd vagy még inkább kivirul, vagy megvastagszik és elcsúnyul.

Hangjában nem hallatszott személyes érzélem. Rulan oda is vághatta volna, hogy cseppet sem érdekli, milyen lesz az ajka, de az asszony hűvös nyugalma olyannyira megzavarta, hogy egy pillanatra összeszorított a száját, és felhúzta fekete szemöldökét.

– Szeretnél valamiről beszélni? – kérdezte Vu asszony. Átült az asztal melletti egyenes székről egy kényelmesebb támlájú ülőkére, de nem dőlt hátra. Megtöltötte a pipáját, meggyújtotta, és szokás szerint kettőt szippantott belőle.

– Anyám! – kiáltott indulatosan Rulan. Izgatottságában nem is tudta, hogyan fogjon bele.

– Igen, gyermekem? – biztatta kedvesen az asszony.

– Anyám – kezdte megint Rulan –, mindenkit felzaklatott.

– Valóban? – kérdezte Vu asszony. A hangjában csodálkozás érződött.

– Igen! Ce-mo nem akarta, hogy idejőjtek. Szerinte Liang-mo feladata lenne beszélni anyánkkal, hiszen ő a legidősebb fiú, de ő azt állítja, nem lenne értelme. Meng pedig egyfolytában csak sír. Én aztán nem sírok. Mondtam is nekik, hogy valakinek beszélni kell önnel.

– És csak te jöttél el – mosolyodott el Vu asszony.

Rulan nem mosolygott vissza. Komoly fiatal arcára egyszerre ült ki a bátortalanság és az eltökéltség. – Anyám – kezdte megint –, mindig úgy éreztem, hogy nem szeret engem, így nekem kellene utoljára idejönnöm.

– Tévedsz, gyermekem – felelt Vu asszony. – Én az égvilágon mindenkit szeretek, még azt a szegény külföldi asszonyt, Kis Hszia nővért is.

Rulan meghökkent. – Nem, nem szeret engem – vitázott. – Tudom jól. Idősebb vagyok Ce-mónál, és ezt nem nézi jó szemmel. Ráadásul azt sem bocsátja meg, hogy egymásba szeretünk Sanghajban, és elhatároztuk, hogy összeházasodunk, ahelyett, hogy önre bíztuk volna a döntést.

– Természetesen nem néztem jó szemmel – bólintott Vu asszony. – Ám miután alaposabban átgondoltam a dolgot, beláttam, hogy Ce-mo boldogsága a legfontosabb, és tudtam, hogy boldog veled, ezért megkedveltelek. Arról nem tehetsz, hogy idősebb vagy nála. Ez okozott ugyan kellemetlenséget a

házban, de megoldottam. Mindenre van megoldás.

– De ha olyan lennék, mint Meng és a többiek – ellenkezett indulatosan Rulan –, most nem érintene olyan rosszul, amit tett. Anyám, nem engedheti, hogy Apánk másik asszonyt fogadjon a házba!

– Itt nem kérdés, hogy engedem-e vagy sem – válaszolt az asszony szelíden. – Én döntöttem úgy, hogy számára ez lesz a legjobb.

Rulan piroszposzgás arca holtsápadtra vált. – Anyám, tisztában van vele, mit tesz?

– Úgy gondolom, igen.

– Az emberek kinevetnek majd bennünket – mondta Rulan. – Olyan régimódi dolog ágyast fogadni.

– Sanghajban talán az – felelte Vu asszony, és a hangjából kiérződött, hogy számára édes mindegy, mit gondolnak Sanghajban.

Rulan makacs kétségbeeséssel meredt rá. Ez a nagyszerű asszony, férjének édesanyja olyan tökéletes, olyan csodálatos, hogy nem fog rajta sem harag, sem szemrehányás. Tudta, hogy Ce-mo számára mindig is az édesanyja lesz az első. Az asszonynak olyan erős hatalma volt Ce-mo felett, hogy a fiúnak eszébe sem jutott lázadni. Meggyőződése volt, hogy bármit is tesz az anyja, az végül az ő érdekét szolgálja. Aznap, amikor az asszonyok az új feleség ellen ágáltak, és Liang-mo egy szót sem szólt, Ce-mo is csak megvonta a vállát. Éppen Jen-móval, fiatalabb öccsével sakkozott.

– Ha Anyánk ágyast akar hozatni – mondta –, bizonyára megvan rá az oka. Soha semmit nem tesz ok nélkül. Jen-mo, te jössz.

Jen-mo mit sem törődött a felfordulással. Testvérei közül Ce-mo állt hozzá a legközelebb, mert ő mindennap játszott vele. Nélküle Jen-mo magányosan élt volna ebben a házban, a sok asszony és gyermek között.

– Még hogy megvan rá az oka! – kiáltott fel megvetően Rulan.

– Vigyázz a nyelvedre! – szólt rá komolyan Ce-mo, de a szemét le nem vette a sakktábláról.

Rulan nem mert szembeszegülni vele. Idősebb volt ugyan nála, de a fiúban volt valami az édesanyja szenvtelen nyugalmából, amellyel kordában tudta tartani Rulan szenvedélyes, lobbanékony természetét. Rulan azonban titokban eltökélte, hogy felkeresi Vu asszonyt.

Ölében összekulcsolta a kezét, és mélyen az asszony szemébe nézett.

– Anyám, ugye tudja, hogy valójában a törvények tiltják, hogy egy férfi ágyast fogadjon?

– Miféle törvények? – érdeklődött Vu asszony.

– Az új törvények! – kiáltotta Rulan. – A forradalmi párt törvényei!

– Ezek a törvények, ugyanúgy, mint az új alkotmány, csupán papíron léteznek – vágott vissza az asszony.

Rulant szemlátomást meglepte, hogy az alkotmányt említette. A lány nem is feltételezte, hogy az asszony valamit is hallott róla.

– Sokan küzdöttünk azért, hogy végre eltöröljék az ágyasok intézményét – jelentette ki Rulan. – A legforróbb nyári napokon, verejtékben fürödvé vonultunk végig Sanghaj utcáin, és táblákat cipelve követeltük, hogy a nyugati gyakorlathoz hasonlóan kizárólag az egy férj, egy feleség házasság legyen elfogadható. A kezemben kék tábla volt, rajta fehér betűkkel ez állt: „Le az ágyasokkal!” És most a saját családomban, a saját férjem édesanyja ilyen régimódi... ilyen erkölcstelen dolgot művel... mert a régi, kegyetlen szokásokhoz visszatérni igenis erkölcstelenség...

– Gyermezem – szakította félbe Vu asszony kellemes, higgadt hangja –, te mit tennél, ha Ce-mo egy nap azzal állna elő, hogy másik feleséget szeretne, mondjuk olyasvalakit, aki nem ilyen eszes és lendületes, valakit, aki szelídebb, visszafogottabb?

– Tüstént elválnék tőle – vágta rá büszkén Rulan. – Nem osztoznék rajta mással.

Vu asszony újra meggyújtotta apró pipáját, és még kettőt pöfékelt. – Egy férfi élete több szakaszból áll. Idővel az asszonyok is belátják ezt.

– Én hiszek a férfiak és a nők egyenlőségében – erősködött Rulan.

– Igen ám, de két egyenlő dolog nem feltétlenül ugyanolyan. Ugyanannyira fontosak, ugyanannyira szükségesek az élethez, mégsem ugyanolyanok.

– Manapság mi egyáltalán nem így gondoljuk – jelentette ki Rulan. – Ha a nő meglegszik egyetlen férfival, a férfi is elégedjen meg egyetlen nővel.

Vu asszony letette a pipáját. – Olyan fiatal vagy még – szólt elgondolkodva. – Hogy is magyarázzam el? Tudod, gyermezem, az elégedettség rendkívül fontos – a férfi és a nő részéről is. De ha az egyik fél tökéletesen elégedettnek érzi magát egyedül is, talán mondja azt a másiknak, hogy „mostantól szabj határt a vágyaidnak, mert én már elégedett vagyok”?

– De Liang-mo szerint apánk nem vágyik másik feleségre! – bizonygatta Rulan konokul.

Ó, Liang-mo beszélt az apjával! – gondolta Vu asszony, és egy pillanatra sajnálat ébredt benne a férje iránt, aki önhibáján kívül ilyen kiszolgáltatott helyzetbe került.

– Ha huszonnégy évig voltál valakinek a felesége – magyarázta kedvesen –, mindent tudsz róla.

Felsőhajtott, és hirtelen azt kívánta, bárcsak ne lenne itt ez a lány. Mégis úgy érezte, közelebb áll hozzá, mint előtte bármikor. Bátorságra vall, hogy eljött ide egyedül, és őszintén, bátran kimondta ostoba véleményét.

– Gyermekem – hajolt közelebb Rulához –, úgy gondolom, az égiek végül is jóságosan bánnak az asszonyokkal. Senki nem tudna élete végéig gyermekeket szülni, ezért az égiek, irgalomból, így szólnak az asszonyokhoz, amikor azok elérik a negyvenéves kort: „És most, megfáradt test és lélek, neked ajándékozom életed hátralévő részét. Mindeddig újabb és újabb életeket teremtetél magadból, mostantól légy újra önmagad, hogy az élet ne csak azért legyen jó hozzád, mert adsz magadból.” Hátralévő éveimet azzal töltöm majd, hogy újjáépítem az elmémet és a lelkeimet. Gondosan ápolom a testem is, de nem azért, hogy egy férfi kedvét lelje benne, hanem mert benne élek, ezért szükségem van rá.

– Mindannyiunkat gyűlöl? – kérdezte a lány. A tekintete tágra nyílt, és Vu asszony most először vette észre, milyen gyönyörű a szeme.

– Mindannyiótokat jobban szeretlek, mint valaha – felelte Vu asszony.

– Apánkat is? – faggatta tovább a lány.

– Igen, őt is. Máskülönben miért akarnám ennyire a boldogságát?

– Nem értem önt – vallotta be Rulan egy rövidke szünet után. – Nem értem.

– Oly fiatal vagy még – válaszolta Vu asszony. – Kérlek, gyermekem, légy türelmes velem, és ne akarj feltétlenül megérteni.

– Valóban azt teszi, amit tenni akar? – kérdezte kételkedve Rulan.

– Igen – szólt az asszony gyengéden.

Rulan felállt. – Nincs más hátra, visszamegyek, és elmondom nekik. De nem hiszem, hogy bármelyikük is megérti.

– Kérd meg őket, hogy legyenek türelmesek velem – mosolygott rá Vu asszony.

– Hát, ha biztos benne... – tétovázott Rulan.

– Egészen biztos vagyok – nyugtatta meg Vu asszony.

Miután Rulan távozott, az asszony örömmel adta át magát újra a csendes magánynak. Halványan elmosolyodott, és maga elé képzelte a családot, amint nélküle összegyűlnek, és szörnyülködve tanakodnak, mitévők legyenek. Eddig még soha nem fordult elő, hogy az édesanyjuk bármit is önmagáért tett volna. Elmosolyodott, és békesség szállta meg. Két óra volt még a szokásos

lefekvési időig, ezért nem várt Jingre, hanem megfürdött, felvette fehér selyem hálóruháját, és lefeküdt a sötét függönyös régi ágyba. Amikor Jing egy órával később megérkezett, olyannyira megrémült a síri csendtől, hogy tüstént a hálószobába rohant. A félrehúzott függönyök mögött az úrnő mozdulatlanul feküdt. Jing rémülten szaladt az ágyhoz, hogy közelebbről megnézzze a mozdulatlan testet.

– Ó egek! – nyögte. – Az úrnőnk meghalt!

Vu asszony csak aludt, de Jing soha nem látta ilyennek. Még ijedt kiáltására sem riadt fel. Ő, aki még arra is felébred, ha egy madár száll az ereszre – csodálkozott Jing. Egy pillanatig csak állt, úrnője arcának tiszta szépségében gyönyörködött, majd hátralépett, és összehúzta a függönyöket.

– Halálosan elfáradt – suttogta Jing. – Nem csoda, hiszen a házban mindenki rajta élősködik, akár a csecsszopók.

Amikor kilépett az udvarra, körbetekintett, és csodálkozva állapította meg, hogy senki nem jön az úrnőhöz, még Vu úr sem.

Liang-mo lakrészében a két idősebb fiú és feleségeik addig beszélgettek, amíg a vízióra nem jelezte, hogy eljött az éjféli. A két fiatalember nem sokat szólt. Zavarban voltak, és szégyenkeztek. Ők is ugyanolyan férfiak immár, mint az édesapjuk. Ha eléri ezt a kort, velük is így tesznek a hitveseik? Elbizonytalanodtak, de igyekeztek ezt palástolni.

A két fiatalasszony közül Meng volt a csendesebb. Olyan boldognak érezte magát, hogy esze ágában sem volt bárkivel bármiről vitázni. Számára Liang-mo volt a legszebb, legjobb férj, és hatalmas szerencsének érezte, hogy az övé lehet egy életen át. Nem talált semmit, amit ne szeretett volna benne. Ismerte és szerette erős, fiatal testét, jó természetét, kellemes viselkedését, végtelen kedvességét, türelmét, nevetését, ajka rezdülését, arca finom metszését, fekete haja selymességét, keze érintését, tenyere hűvösét. Nem lelt benne hibát. Vele együtt létezett, és örült, hogy ez így van. Nem is akart önmaga lenni. Számára az jelentette az örömet, hogy az övé lehet, a karjában pihenhet éjszakánként, szolgálhatja nappal, összehajthatja a ruháit, felszolgálhatja az ebédjét, kiöntheti a teáját, meggyújthatja a pipáját, meghallgathatja minden szavát és enyhítheti a fejfájását. De a végső boldogságot az jelentette, hogy világra hozhatja a férje gyermekeit. Az volt a legfőbb vágya, hogy sok gyermekkel ajándékozhasa meg. Így akart hozzájárulni a férfi halhatatlanságához.

Mint mindig, amikor vele töltötte idejét, most is csak rá figyelt, és mások hangját is a szerelem ködfátyolán át hallotta. A hír, hogy az apja esetleg ágyast fogad, még tökéletesebbnek tüntette fel Liang-mót. Senki nem hasonlítható Liang-móhoz, aki jobb, bölcsebb és hűségesebb, mint az apja. Liang-mo pedig boldog volt vele, a hitvesével.

Miközben Rulant hallgatta, Meng Liang-móra gondolt. Rulan feltette a kérdést: „Meng, te, mint a legidősebb fiú felesége, mit gondolsz?“, mire Meng Liang-móhoz fordult, hogy megtudja, mit is gondoljon.

Rulan tisztán látta mindezt, és megvetette Menget, amiért nem volt önálló véleménye. Ő maga is szerette ifjú hitvesét, és négy szemközt éppen elégszer kifejtette Ce-mónak, mennyire értékeli benne, hogy nem olyan ostoba, mint Liang-mo. Titokban azon bánkódott, hogy nem Ce-mo a legidősebb fiú. Ce-mo erősebb, gyorsabb, vékonyabb és élesebb nyelvű. Liang-mo az apjára hasonlított, Ce-mo az anyjára. Rulan még heves vitáik közepette is mélyen szerette a férjét. Gyakran perlekedett Ce-móval, de a végén mindig szenvedélyes bűnbánatot mutatott. Megbánását titkos félelme táplálta: Ce-mo fiatalabb volt nála, ráadásul ő szeretett bele először a fiúba. Szégyellte ugyan, de így történt: mély szerelemtől vezérelve kivetette a fiúra a hálóját az iskolában, és különféle átlátszó ürügyekkel kereste a társaságát. Bármit megtett, csak hogy közelebb kerüljön hozzá. Ő ajánlotta fel elsőként a barátságát, és ő érintette meg elsőként a fiút.

Azzal mentette fel magát, hogy modern nőként hisz a férfiak és nők egyenlőségében, de tisztában volt vele, hogy az ifjú Ce-mo, aki előtte nem ismert más lányt, elfogadta ugyan a szerelmét, de nem teljes szívéből. – Félsz a régimódi anyádtól! – vágta férje fejéhez.

– Azért félek tőle, mert mindig igaza van – felelte a fiú komolyan.

– Senkinek sincs mindig igaza – jelentette ki Rulan.

– Nem ismered az anyámat! – nevetett fel Ce-mo. – Még ha nem is szeretném, hogy így legyen, akkor is igaza van. Ő a legbölcsebb asszony a világon.

Minden hátsó szándék nélkül mondta ezt, Rulan mégis úgy érezte, tört mártott a szívébe. Amikor a Vu-házba érkezett, készen állt, hogy féltékenységében gyűlölje Ce-mo édesanyját, azután mérgesen állapította meg, hogy nincs oka sem féltékenykedni, sem gyűlölködni. Vu asszony olyan kedvességet tanúsított mindenki iránt, hogy nem lehetett hibát találni benne. Ha érezte is Rulan gyűlöletét, nem mutatta ki, és a fiatalasszony hamarosan ráébredt, hogy az asszony viselkedésén nem változtat sem a szeretet, sem a

gyűlölet.

A fiatal feleség még csak féltékeny sem lehetett. Egyik vitájuk során Ce-mo fejéhez vágta: – Miért rajongsz így az édesanyádért? Ő nem is szeret annyira.

Erre Ce-mo szokásos nyugalmával felelt. – Nem is akarom, hogy bárki túlságosan szeressen.

Ezzel újabb tört döfött Rulan szívébe. A lány könnyen sebezhető volt, önérzete a legcsekélyebb sértéstől megingott.

– Ezek szerint úgy érzed, én túlságosan szeretlek! – fakadt ki.

Ce-mo válasza sem méltatta. Vidám természetű férfi volt, válla széles, csípője keskeny. A kissé kövérkés Jen-mótól eltekintve az összes fiú igen jóvágású volt, ám Ce-mo megjelenésébe egyfajta fennköltség is vegyült. Rulan rengeteget töprengett, vajon ez a férfi lelkét tükrözi-e, vagy egyszerűen csak az arccsontok és az arcbőr különleges összjátékának köszönhető? Nem tudta eldönteni, a férje pedig nem akarta elárulni neki, legalábbis Rulan ezt gondolta.

– Mondd el, mi jár a fejedben! – kérlelte gyakran.

A férfi egyszer elárulta, másszor nem. – Kérlek, hadd legyek egy kicsit magamban! – vetette oda nyersen.

– Nem szeretsz! – panaszkodott ilyenkor Rulan.

– Nem szeretlek? – kérdezett vissza Ce-mo, és Rulan elátkozta magában zsémbes, csípős nyelvét. Előfordult ugyan, hogy minden gyengédséget megkapott tőle, amire csak vágyott, de sosem tudta előre, mire számíthat. Rulan a szerelme miatt kiszolgáltatottnak érezte magát, és magában azt kívánta, bárcsak ne szeretné ennyire a férjét, akkor nem függne tőle ennyire. De hogy szabadulhatna meg azoktól a béklyóktól, amelyeket önmagára csatolt? A lelkében vihar dúlt. Úgy érezte, befellegzett az álmainak, melyeket régebben az életéről szőtt. Ez a ház volt a börtöne. Ám ki más lett volna a börtönőr, ha nem önmaga?

Igyekezett minél inkább elrejteni mások előtt, milyen érzések kavarogtak a lelkében, de nem tudott mindent eltitkolni. Lobbanékonynak, heves vérmérsékletűnek született. A szolgálkat gyakran megfeddte, és mivel ők nem szokták meg a nyers hangnemet a házban, nem is szolgálták őt úgy, mint a többi családtagot. Egymás között gyakran kinevették a konyhában, és mindig akadt valaki, aki mindent visszamondott neki. Sokszor zsörtölődött, és mindent idejétmúlnak és helytelennek vélt.

– Sanghajban magától jött a víz és a fény is – mondogatta, és folyton

panaszkodott a vödörrel töltött kádak, a gyertyák és az olajlámpások miatt. De ki figyelt rá? Ő csak egy volt a Vu-birtokon élő hatvanvalahány ember közül, és még csak gyermeket sem szült.

Így hát, amikor ezen az éjszakán Rulan véget nem érően panaszkodott az apjára, Ce-mo egyszer csak megelégette. Ásított, nyújtózott egyet, és hangos nevetésben tört ki.

– Ó, szegény apánk! – mondta vidáman. – Ha igaz, amit mondasz, őt kell csak igazán sajnálnunk. Mi csupán hébe-hóba látjuk majd az új asszonyt, de neki éjjel-nappal viselnie kell a terhet. Na gyere, már éjfél felé jár. Feküdj le, és pihenj. És hadd pihenjek én is.

Ce-mo felállt, megrázkódott, végigsimított a haján, és füttyentett Rulannak, mintha csak a kutyája lenne. Amikor elindult lakosztályuk felé, Rulan nem tehetett mást, utána eredt.

Harmadik fejezet

Másnap reggel Vu asszony kipihenten ébredt. Az ébredés pillanatában mindig olyan fényesen jelent meg előtte az út, amelyet maga választott, akár a tenger sötétjén tükröződő ragyogó holdsugár. Most is tisztán látta maga előtt, merre tart.

Mihamarabb ki kell választanom az új lányt – gondolta. Az egész ház megsínyli a várakozást. Még ma elhívja az idős házasságközvetítőt, és megérdeklődi, milyen fiatal vidéki lányt tudna ajánlani. Már végiggondolta az ismerősöket, de egyiküket sem tartotta megfelelőnek. A gazdag családok leányai önérzetesek, engedetlenek lehetnek, és akár arra is vetemedhetnek, hogy kitúrják őt a házból, de a szegény családok leányaival sem járna jobban. Olyasvalakit kell találnia, aki se nem gazdag, se nem szegény; akiben nincs félelem és irigység. Ha lehet, idegen legyen, akinek valahol messze él a családja, hogy mindent felégyessen maga mögött, és itt eressen új gyökereket.

Amikor Jing belépett a reggeli teával és az édességgel, Vu asszony az üdvözlés után nyomban a lényegre tért:

– Reggeli után rögtön beszélek az idős Liu mamával.

– Igen, asszonyom – bólintott szomorúan Jing.

Szótlanul öltöztette fel úrnőjét. Jing megfésülte és felkontyolta hosszú, selymes haját, majd feltálalta a reggelit. Egyikük sem szólt. Vu asszony hagyta, hogy felöltöztesse, csodás, karcsú teste úgy adta át magát Jing kezének, akár egy rongybaba. Miután jó étvággal megreggelizett, elégedettség töltötte el.

Éppen hogy megitta az utolsó korty teát, amikor Jing bevezette Liu mamát. Az idős hölgy nagyon is jól tudta, miért hívatták. Minden házban voltak beépített emberei, akik nyomban értesítették, amint a házastársak között viszály kerekedett. Széles, lapos orra már messziről kiszimatolta, hol van szükség a szolgálataira. Ez alkalommal is jól tudta, hogy Vu úrnak kell ágyast találnia, de az asszony előtt bölcsen hallgatott erről. Úgy tett, mintha természetesnek venné, hogy Vu asszony a harmadik fiú, Feng-mo tervezett eljegyzése miatt hívhatja magához.

Vu asszony is ismerte az emberi természetet, és biztos volt benne, hogy Liu mama fülébe eljutott a hír a szolgálakon keresztül, de hagyta, hadd higgye az idős asszony, hogy félrevezetheti.

– Korán fogad ma, asszonyom – zihálta Liu mama, amikor belépett.

Alacsony, kövér asszony volt, aki lánykorában bordélyházban dolgozott, de hamar elhízott, és egyszer csak azt vette észre, hogy többet keres, ha más nőket visz a férfiakhoz. Kevéske megtakarított pénzével feleségül ment egy kiskereskedőhöz, és házasságközvetítőként működött közre a gazdag családoknál.

– Szeretek korán kelni – felelte nyájasan Vu asszony.

Ülve köszöntötte Liu mamát, aki rangban alatta állt, majd kedvesen ülőhellyel kínálta a vendéget. Jing teát töltött, aztán távozott.

Liu mama hangosan szürcsölte a teát. Nem tett megjegyzést arra, hogy Vu asszony új lakosztályba költözött. – Ma még szebb, mint máskor. Az ura igazán szerencsés ember – hízelgett érdes hangján.

Így szeretne volna az ágyasokra terelni a szót. Arra számított, hogy Vu asszony erre felsóhajt, hogy sajnós a szépségével nem sokra megy. De Vu asszony semmi ilyesmit nem mondott, csak udvariasan megköszönte a bókot.

Liu mama előhúzott egy fehér pamut zsebkendőt, és beleköhögött. Ebben a házban a világért sem köpött volna a földre. Mindenki tudta, hogy Vu asszony ilyen dolgokban éppen olyan kényes, mint a külföldiek. Ezután újra belefogott.

– Úgy gondoltam, hogy a harmadik fiának szeretne egy szép, fiatal lányt, ezért hoztam is néhány képet.

Bontogatni kezdte az ölében fekvő, kék kendőbe bugyolált hosszúkás csomagot, amelyből egy színésznőről szóló külföldi magazin bukkant elő. Az asszony kinyitotta a magazint, és kivett belőle néhány fényképet.

– Jelenleg három lányom van, mindegyik kiváló áru – jelentette ki.

– Csak három? – mosolyodott el Vu asszony.

Az öreg Liu mama mindig előcsalta ritkán hallott kacagását. Szerelmeket és házasságokat intézett, mégis olyan szókimondón üzletelt, mintha rizst, tojást vagy káposztát árulna.

– Nem azt mondtam, hogy rajtuk kívül nincs más – sietett a válasszal Liu mama. – Természetesen legalább annyi ügyfelem van, mint a város többi házasságközvetítőjének együttvéve. De ők hárman a legjobbak. Ezek a fiatal lányok jó családokból származnak, akikkel pénzt, pompás bútorokat és esküvői ruhákat is adnának.

– Hadd lássam azt a külföldi újságot – kérte Vu asszony. Most, hogy eljött a pillanat, amikor ki kell választania utódját, kissé megrettent. Talán nagyobb fába vágta a fejszét, mint gondolta.

– Közülük egy sem az enyém – figyelmeztette Liu mama. – Ők csak

amolyan amerikai másolatok.

– Igen, tudom – kacagott fel Vu asszony. – Csak kíváncsi vagyok, külföldön hogyan látják a női szépséget.

Liu mama odanyújtotta a magazint. Piszkos volt ugyan, de nem gyűrődött meg, mert Liu mama nagy becsben tartotta. Egyikük sem értette a külföldi nyelvet, még a neveket sem tudták elolvasni.

Vu asszony lapozgatni kezdett, és egymás után szemügyre vette a jellegtelen arcokat. – Egyik olyan, mint a másik – morolta maga elé. – De nem is csoda, a külföldiek mind egyformák.

Liu mama hangosan felnevetett. – Kis Hszia nővér egyáltalán nem így néz ki – mondta. – Ezeket itt mind kiházásítanám, nem úgy, mint Kis Hszia nővért! – A városban mindenki ismerte a nővért, és kocsmákban, boltokban, teaházakban gyakran viccelődtek rajta a háta mögött. Jólelkűségét mindenki elismerte, mégis kinevették. Egyedül az idős szolgája vette védelmébe. – Na ne mondja, hogy maga megérti, mit mond az az asszony – kötekedett az idős emberrel egy halárus a piacon, miközben lemért egy kisebb halat Kis Hszia nővér ebédjéhez.

– De igen – esküdözött az öregember. – Ha tudom, mit akar mondani, nagyon is könnyen megértem.

– Kis Hszia nővér apáca – fordult Vu asszony Liu mamához. – Külföldi apáca. És az apácák nem nők. Egyébként honnan szerezte az újságot?

– Vettem – büszkélkedett Liu mama. – Egy barátom Sanghajba utazott öt vagy hat évvel ezelőtt, és a kérésemre hozott egyet. Öt dollárt fizettem érte.

– És miért vásárolt ilyen magazint? – érdeklődött Vu asszony.

– Vannak férfiak, akiknek tetszenek a külföldi nők – magyarázta Liu mama. – Felébreszti a vágyaikat, és így több munkám akad. És olyanok is vannak, akik modern nőt szeretnének. Rámutatnak az egyik képre, és azt mondják, ilyet kérnek. Ilyenkor keresek egy lányt, aki igyekszik a lehető leginkább hasonlítani az illetőre.

Vu asszony egy mozdulattal becsukta az újságot, és visszaadta Liu mamának. – Hadd lássam a három fényképet – mondta.

Úgy vette el a képeket, hogy még csak véletlenül sem ért Liu mama koszos, öreg kezéhez.

– Hiszen ezek az arcok is egyformák! – jegyezte meg.

– A fiatal lányok mind egyformák, nem igaz? – kérdezett vissza Liu mama.

– Csillogó szem, fényes haj, finom orr, vörös ajkak. .. Ruha nélkül mi különböztetné meg őket? – A hasa csak úgy rázkódott a nevetéstől ócska

selyemkabátja alatt. – A férfiaknak persze ezt nem szabad elmondani, máskülönben vége a munkámnak! Hadd higgyék, hogy a lányok éppen annyira különböznek egymástól, mint a jáde az igazgyöngytől – mind értékes ékszer, természetesen!

Vu asszony elmosolyodott, és az asztalra tette a képeket. A fekete hajú, csinos fiatal arcok mind egyenesen rá néztek, úgyhogy gyorsan lefordította őket.

– Lenne olyan lány, akinek távol él a családja? – kérdezte.

– Mondja el pontosan, mit szeretne – kérte Liu mama. Érezte, hogy rövidesen a lényegre térnek, és igyekezett minél inkább észnél lenni.

– Többé-kevésbé már tudom, milyen lányt szeretnék – válaszolta Vu asszony kissé bizonytalanul.

– Akkor vegye úgy, hogy már meg is találtam önnek – felelte buzgón Liu mama –, bárhol is legyen a világon.

– A lány... – kezdte Vu asszony tétován. A családja előtt csak annyit árult el a lányról, amennyit ő akart, de tudta, hogy az öregasszony előtt nem titkolózhat.

Liu mama várakozón emelte szúrós tekintetét Vu asszonyra, ám ő elfordította a fejét, és inkább a kertet nézte. Gyönyörű reggel volt, a megtisztított kövek kékes, rózsaszínes és sárgás fényben tündököltek a napsütésben.

– Legyen csinos – kezdte Vu asszony alig hallhatóan –, nagyon csinos, de nem kifejezetten szép. Körülbelül huszonkét éves, kerek arcú, aki könnyen a szívébe fogad bárkit, de nem táplál túlzott érzelmeket egyetlen férfi iránt sem, olyan legyen, akit ki lehet engesztelni egy új ruhával, nyalánksággal, aki szereti a gyermekeket, és vidám természetű. Legjobb, ha a családja valahol távol él, nehogy mindig utánuk sírdogáljon.

– Van valaki, akire pontosan illik a leírás – jelentette ki Liu mama diadalmasan, de a kerek arca egyszer csak elkomolyodott. – Ó, nem, a lány sajnos árva. Gondolom, nem szeretné, hogy a fia árvát vegyen feleségül, aki soha nem ismerte a szüleit. Nem, így ki tudja, milyen vérvonal kerülne a családba!

Vu asszony tekintete a kertről Liu mama arcára siklott. – Nem Fengmónak keresek feleséget – mondta higgadtan. – Vele más terveim vannak. Nem, ez a lány az uram ágyasa lenne.

Liu mama úgy tett, mintha elborzasztaná a döbbenetes hír. Összeszorította vastag ajkait, és a zsebkendőjét a szeméhez emelte.

– Ó, jaj! – motyogta. – Hát még ő is!

Vu asszony megrázta a fejét. – Ne gondoljon rosszat róla, ez az egész az én ötletem. A férjem nem akarja, de én ragaszkodom hozzá.

Liu mama leengedte a zsebkendőt, és dús keblébe rejtette. – Ebben az esetben – élénkült fel –, talán éppen az árva lány lesz a megfelelő. Nagy hasznát veheti.

– Nem szolgálót akarok magamnak – vetette közbe Vu asszony. – A házban rengeteg szolga dolgozik. Jing egyébként is mindig gondoskodott rólam, és nem is tűrne el mást a közelemben. Nem, szolgára nincs szükségem.

– Ő nem szolga – tiltakozott riadtan Liu mama. – Úgy értettem, hogy készséges és kedves...

– De fontos, hogy életerős, egészséges legyen – erősködött Vu asszony.

– Nagyon is az! – felelte Liu mama. – És meglehetősen csinos is. Ha nem lenne árva, már hosszú hónapokkal ezelőtt kiházásítottam volna. De tudja, hogy van ez, asszonyom. A jó családokban nem szívesen fogadnák maguk közé, ő azonban nem való alacsonyabb rangú családba. Valójában arra gondoltam, hogy egy rövid időre beadom egy bordélyházba, amíg nem találok egy idősebb férfit, aki ágyasnak fogadná, de úgy tűnik, az égiek vigyáznak rá, hiszen ön éppen ilyen lányt keres.

– Nincs róla képe? – érdeklődött Vu asszony.

– Ó, sajnós nincs, nem gondoltam, hogy szükség lehet a képre – vallotta be Liu mama. – Az egyetlen hibája, – folytatta, és beleköhögött a zsebkendőbe – hogy egyszerű, tanulatlan teremtés. És ami a legrosszabb: nem tud olvasni, asszonyom. Régebben ez még előnyére is szolgált volna, de manapság már divatosnak számít, ha a lányok éppen úgy megtanulnak olvasni, mint a fiúk. Szép lassan átvettük ezt a külföldi szokást is.

– Nem számít, ha nem tud olvasni – legyintett Vu asszony.

Liu mama arcára örömteli mosoly ült ki. Tenyerével kövér térdére csapott. – Akkor hát meg is állapotunk, asszonyom! – kiáltott fel. – Elhozom őt, amikor csak szeretné. Vidéken lakik a mostohaanyjánál.

– Ki a mostohaanyja? – kérdezte Vu asszony.

– Ó, nem érdekes – vágta rá Liu mama. – Nem is tudom pontosan. Régen, egy hideg éjszakán az asszony talált egy csecsemőt a városfalon kívül. Valakinek nem kellett a kislány, és egyszerűen otthagyta. Éppen egy ünnepségről tartott haza az öccsével, aki aznap lett harmincéves. A férfi egy kis üzletet vezet... Ugyan, mit számít, ki ő, és milyen üzlete van! Egyszerűen,

az asszony csecsemősírást hallott, és rátalált a kislányra. Nem akart még egy éhes száját, mert nagy szegénységben éltek, de az az igazság, hogy mivel fia volt, a kislány láttán arra gondolt, hogy egy nap majd feleségül adja hozzá, legalább nem kell komoly összegért mást keresgálnie. Honnan is tudhatta volna, hogy a fia még az esküvő előtt megbetegszik és meghal? A pestis vitte el. Most ott van a lány, de nincs férj.

Vu asszony le sem vette a tekintetét Liu mama arcáról. – És hajlandó lemondani a lányról? – kérdezte.

– Igen. Nagyon szegény, és hát a lány mégsem a saját vére.

Vu asszony hátat fordított a kertnek. A nap feljebb kúszott, és megkurtította a bambusz árnyékát. – Találkoznom kellene vele – szólt merengve. Ujját a szájához emelte, mint mindig, amikor gondolkodóba esett. – Nem, miért is kellene? – folytatta. – Önnek sem áll érdekében becsapni, és ha valóban olyan a természete, mint mondta, akkor rendben lesz.

– És mennyit fizetne, asszonyom? – kérdezte Liu mama.

– Fel is kell majd ruháznom, természetesen – folytatta Vu asszony elgondolkodva.

– Így van, de miután az öregasszony nem az édesanyja, nem érdekli, mit tesz asszonyom a lányért – mondta Liu mama. – Ő csak az ezüstöt akarja kézbe kapni.

– Száz dollár éppen elég egy falusi lányért – jelentette ki Vu asszony. – Én mégis többet adok. Legyen kétszáz dollár.

– Toldja meg még ötvennel, asszonyom – kérte hízelegve Liu mama. Sötét bőrét ellepte a verejték. – És akkor az asszonynak tisztán odaadhatom a kétszázat. Annyiért biztosan elengedi a lányt.

– Legyen – vágta rá tüstént Vu asszony, és az öregasszony mohón figyelő apró szemében bosszúság csillant. – Ne bánkódjon, hogy nem kért többet – nyugtatta meg Vu asszony. – Én tudom, mi az igazságos, sőt, nagylelkű fizetség.

– Tudom, milyen bölcs, asszonyom – bólogatott buzgón Liu mama. Összeszedte a képeket, aztán egy pillanatra megállt. – Biztos benne, hogy nem szeretne egy csinos feleséget a fia számára is, asszonyom? Akkor egyszerre fizethetné ki a két lányt.

– Nem – felelt Vu asszony kissé ridegen. – Feng-mo fiatal, igazán várhat még.

– Ez igaz – ismerte el Liu mama. Most, hogy megállapodtak, majd szétvetette az öröm, és kész volt mindennel egyetérteni, amit Vu asszony

mondott. – Igen, asszonyom, az idősebbek viszont nem várhatnak. Róluk kell elsőként gondoskodni. Önnek mindig igaza van, oly jól ismeri az embereket.

Visszacsomagolta a magazint a kendőbe, és felkelt. – Most rögtön elhozzam a lányt?

– Igen, ma este, szürkületkor.

– Jó – bólintott Liu mama. – így lesz a legjobb. Napközben lesz ideje megfürdeni, és megmosni a haját, meg kitisztítani a ruháit.

– Mondja meg neki, hogy ne hozzon magával semmit. Üres kézzel jöjjön, csak abban a ruhában, amelyet éppen visel.

– Így lesz, ígérem – csacsogta vidáman Liu mama, és egy meghajlás után sietve tipegett el csonka lábain, melyeket gyermekkorában alaposan elkötöttek.

A következő pillanatban már érkezett is Jing a friss teával. Sem ő, sem az úrnője nem szólt semmit. Jing letörölte az asztalt és a széket, amelyen az öregasszony ült, undorodva megfogta a teáscsészét, és már indult volna, amikor Vu asszony megszólalt.

– Ma este, szürkületkor egy fiatal lány érkezik a kapuhoz.

Jing mozdulatlanul állt a csészével.

– Vezesd egyenesen hozzám – adta ki az utasítást Vu asszony –, és állíts fel egy bambuszágyat neki itt, ebben a szobában.

– Igen, asszonyom – motyogta Jing elcsukló hangon, majd elsietett.

Közeledett az este. Aznap Vu asszony szokásához híven ebéd után elvonult egy rövid pihenőre, de a tágas, besötétített hálószobában nem jött álom a szemére. Nem azért, mert nem szokta még meg a helyiséget – nagyon is otthon érezte magát új lakrészében –, nyugtalansága sokkal inkább belülről fakadt.

– Ma inkább nem fekszem le – közölte Jinggel.

A hűségese Jing baljós tekintettel nézett rá. – Jobban tenné, asszonyom, ha aludna egy keveset ebéd után. Nem hiszem, hogy nyugodt éjszaka vár önre egy idegennel a házban.

– Úgy érzem, elkerül az álom – vallotta be Vu asszony. Amikor meglátta Jing tekintetét, hirtelen rosszkedvű lett. Megérintette Jing karját, és finoman kitessékelte. – Menj, hagyj magamra! Keresek magamnak egy könyvet, és elütöm valahogy az időt.

– Ahogy gondolja – felelte Jing, majd szokatlan udvariatlansággal hátat

fordított, és faképnél hagyta Vu asszonyt. Úrnője azonban észre sem vette nevetlenségét, csak állt a szoba közepén, ujjával megérintette finom ajkát, és halványan elmosolyodott. Azután fogta magát, és átsétált a könyvtárszobába. A lába pontosan beleillett az ajtó előtt kikoptatott mélyedésbe, ahol a régmúlt időkben oly sok láb megfordult már.

De ők mind férfiak voltak – mosolygott magában Vu asszony, amint a talpa megérintette a mélyedést.

Olyan szabadnak érezte magát, mint azelőtt soha. Egy teremtett lélek sem volt a közelben, hogy figyelje minden lépését. Ebben az órában csak önmaga lehet. Akkor hát itt az alkalom, hogy belekezdjen az egyik tiltott könyvbe.

Az idős úr soha nem csinált titkot belőle, melyik polcon tartja ezeket a könyveket. Amikor megtudta, hogy a menyé tud írni és olvasni, egyik nap bevezette a könyvtárba, és megmutatta a polcot, ahol egymás mellett sorakoztak a kék vászonkötésű kötetek.

– Ezek a könyvek, gyermekem, nem neked valók – jelentette ki nagy komolyan.

– Mert nő vagyok? – kérdezte a fiatalasszony.

Az idős úr bólintott. – A fiamnak is csak tizenöt éves korában engedtem meg, hogy elolvassa őket.

– És ő mindegyiket elolvasta? – kíváncsiskodott a fiatalasszony.

Az idős úr zavarba jött. – Úgy gondolom, igen. Soha nem kérdeztem, de feltételezem, hogy ezeket a könyveket minden fiatalember elolvassa. Ezért vannak itt. Mondtam is a fiamnak, „Ha szeretnéd elolvasni ezeket a könyveket, várj, amíg tizenöt éves leszel, és olvasd őket itt, a könyvtárszobában, ne rejtse el a tankönyveid közé.”

A fiatalasszony ekkor egy újabb egyenes kérdéssel állt elő. – Apám, azt gondolja, talán az elmém soha nem lesz többre képes, mint az uramé tizenöt éves korában?

Az idős úr még inkább zavarba jött, de őszinte ember lévén nem tért ki a válasz elől. Összeráncolta sápadt homlokát.

– Az elméd egészen kiváló, becsületére válna minden asszonynak – felelte végül. – Sőt, állítom, ha az eszed egy férfi koponyájában lenne, kiválóan helytálltál volna a császári vizsgán, és akár tisztviselő is válhatott volna belőled. De az eszed női fejben kapott helyet. Egy asszony vére táplálja, egy asszony szíve élteti, és a sorsát egy asszony élete szabja meg. Nem helyes, ha egy nőben az elme túlszárnyalja a testet.

Ha a fiatalasszony nem lett volna olyan finom teremtés, a következő

kérdése illetlennek hatott volna, de ő tudta, hogy az idős úr ismeri és szereti őt, ezért volt bátorsága kimondani. – Ez azt jelenti, Apám, hogy az asszonyok teste fontosabb az eszükénél?

Az idős úr felsóhajtott. A jókora vörösfenyő széken ült a könyvtárszoba hosszú asztalánál. Most, hogy Vu asszony gondolatai visszakalandoztak ahhoz a bizonyos naphoz, ő maga is az asztalhoz telepedett. Visszaemlékezett, hogy az idős úr végigsimította rövid, fehér szakállát, és a szemébe különös bánat költözött. – Az élet azt bizonyítja – kezdte –, hogy a nő teste fontosabb az eszénél. Egyedül ő képes új életet adni. Nélküle kihalna az emberiség. Az égiek az ő testét ruházták fel ezzel a képességgel, a női test ezért felbecsülhetetlen értékkel bír a férfiak szemében. A férfi nem is teljesedhet ki, ha a nő nem teremt új életet. A férfié a mag, de a mag csak a nő által hozhat gyümölcsöt.

Vu asszony csak úgy itta az idős úr szavait. Most is látta önmagát, amint a bölcs öregember előtt áll, tizenhat évesen, és felteszi a következő kérdését.

– De ha csak nő vagyok, mire való az eszem?

Az idős úr ráemelte a tekintetét, és lassan csóválta a fejét. A szeme különösen csillogott. – Nem tudom. Olyan gyönyörű vagy, hogy valóban nincs szükséged észre.

Mindketten felkacagtak, a lány fiatalos, csengő hangon, az úr rekedten, öregesen. Azután az idős úr elkomolyodott.

– Olyan kérdést tettél fel, amelyen már én magam is sokat gondolkodtam, különösen amióta te is velünk vagy. A szépséged és jóságod miatt választottunk ki a fiam számára, és mert a nagyapád volt hajdan a tartományunk hadura. De most már látom, hogy okos is vagy. Ez külön ajándék. Mindazonáltal tudom, hogy ebben a házban nincs szükség nagy észre. Egy kevéske nem árt, csak hogy érts az elszámolásokhoz, felügyeld a szolgálkat és a rangban alattad állókat. De benned logika és fantázia is él. Hogy ezekkel mihez kezdesz, azt még nem tudom. Egy alacsonyabb rangú asszony esetében tartanék attól, hogy bajt kever a családban. De te bölcs vagy, olyan bölcs, ami ritkaság az ilyen fiatal nőknél. Képes vagy uralkodni magadon.

A lány mozdulatlanul állt az idős úr előtt.

– Ül le, gyermekem – szólt rá a férfi. – Elfáradsz így. És többé nem szükséges állnod a társaságomban.

A lány azonban alig hallotta őt, annyira belefeledkezett a gondolataiba. Csak állt, kezét lazán összefűzte maga előtt, és már ki is bukott belőle a

következő kérdés.

– Az uram talán kevésbé szeret majd, amiért ilyen vagyok?

Az idős úr még inkább elkomorodott, keze a szakállánál matatott. A lány az öreg, sovány kezet figyelte. A csontokra mintha vékony aranypapír feszült volna.

– Ó, ezen én magam is tűnődtem! – felelte, és mélyet sóhajtott.

– Az értelem oly nagy ajándék, és oly nehéz teher. Az értelem még a vagyonnál is jobban képes elválasztani és akár egymás ellen fordítani az embereket. A buták félnek az okosaktól. Bármennyire is jószívű egy okos ember, tudnia kell, hogy ezzel nem nyerheti meg magának a kevésbé okosat.

– De miért? – tudakolta Vu asszony, és hirtelen elfogta a félelem. Akkoriban kissé elbizakodott volt, hiszen jól ismerte a képességeit. Erre az idős úr kijelenti, hogy gyűlölni fogják érte.

– Mert az ember elsősorban önmagát szereti – felelte az idős úr szenttelenül. – Az égiek azért helyezték önmagunk szeretetét minden más fölé, hogy az ember minden csapás ellenére élni akarjon. Ha önmagunk szeretete csorbát szenved, más szeretetnek sincs helye, és ha önmagunk szeretete túlságosan is megsérül, az ember inkább a halált választja, márpedig ez az égi törvények ellen való.

– Akkor hát gyűlölni fog az uram? – aggodalmaskodott újra a lány.

Az idős úr nem mondta ki, de Vu asszony így is megértette apósa figyelmeztetését, aki tisztán látta, hogy a lány okosabb a fiánál.

– Gyermequem – szölt az idős úr – nincs olyan férfi, aki elviselné, hogy egy nála bölcsebb asszony ossza meg vele az ágyát és az egész életét. Mondhatja ugyan, hogy meghajol az asszony nagysága előtt, de ez kevés a mindennapokhoz. Egy férfi otthona nem lehet templom, és a felesége sem lehet istennő. A férfinak erősnek kell lenni.

– Apám, nem lenne jobb, ha mégis elolvasnám azokat a könyveket? – kérdezte a fiatalasszony hirtelen, mire az idős úr összerezsent. Vu asszony csodálkozva vette észre, hogy a tekintete megváltozott. Addig kedvesen a szemébe nézett, de ekkor elkapta a tekintetét, és az asztalon álló teáskanna felé fordult.

Vu asszony odalépett hozzá.

– Öntök egy kis teát – mondta, és már tette is a dolgát. Az öregember belekortyolt a csészébe, mielőtt válaszolt volna. – Gyermequem, talán nem fogod megérteni, de kérlek, higgy nekem. Jobban teszed, ha nem olvasod el azokat a könyveket. A férfiak azokat az asszonyokat szeretik, akik nem túl

műveltek. Te már most is bölcs vagy, sokkal bölcsőbb a kortársaidnál. Semmi szükséged ezekre a könyvekre. Arra használd tiszta elméd, hogy boldoggá tedd a fiam. A szeretetre az élet tanít meg, nem a könyvek.

– Megtartom, amire kér, Apám – ígérte Vu asszony, és huszonnégy éven át be is tartotta ígéretét.

De aznap, amikor egyedül ült a könyvtárszobában, azon a széken, amelyen valaha az idős úr, úgy érezte, hogy a bölcsessége méltó az övéhez. Mindvégig engedelmesen viselkedett, de most végre felszabadult az ígérete alól. Felkelt, és a tiltott könyvekhez sétált, de közben furcsán dobogott a szíve. Néhálynak ismerte a címét, olyan regényekét, amelyekről mindig azt hallotta, hogy egy művelt ember soha nem venné a kezébe, mert az méltóságán aluli. Csak azok merülnek bele ilyen könyvek élvezetébe, akik túlságosan közönségesek ahhoz, hogy felérjenek a szellem magasabb régióihoz. Ennek ellenére minden férfi elolvassa őket, még a legműveltebbek is. Az idős úr is olvasta őket, és a fiának is megengedte, mert tudta, hogy úgyis mindenképpen a kezébe kerülnének.

– Miért ne tudhatná meg egy nő is, amit minden férfi tud? – tűnődött Vu asszony.

Találomra kiválasztott egy vastag könyvet. A vászonkötésű dobozban több vékony kötet sorakozott. A könyv címét már hallotta. Olyan népes háztartásokban, mint az édesanyjáé vagy a Vu családé, mindig akadtak durva beszédű emberek. Így vagy úgy mindenki hallotta már Hszi Men Csing és hat felesége történetét. *Szilvavirág az aranyvázában* – hirdették a finoman pingált betűk az első kötet selyemborításán.

– Látszik, hogy számtalanszor forgatták már – suhant át arcán egy keserű mosoly. Kétségtelen, hogy a Vu család férfitagjainak sok nemzedéke olvasta már a könyvet, de talán ő volt az első nő, aki egyáltalán a kezébe vehette.

Az asztalhoz vitte a könyvet, és elsőként a képeket futotta át. Az érzéki vonalak arról árulkodtak, hogy művész készítette őket. Vu asszony különösen Hszi Meng Csing arcát vette szemügyre. A művész tökéletesen kifejezte a képein a férfi hanyatlását. Hszi Meng Csing ifjúkorában belevetette magát a női test élvezetébe, ám idővel a fiatal, szép, vidám arc olyan visszataszító lett, akár egy vízbe fúlt ember felpuffedt ábrázata. Vu asszony komolyan megnézett minden egyes képet, és lassan összeállt benne a történet mondanivalója. A férfi szív nélkül élt, és a testében csak szenvedett, majd lassan elpusztult a lélek.

Nekilátott az olvasásnak. Teltek-múltak az órák. Hallotta, hogy Jing

sürgölődik a szomszédos helyiségben, de azt nem vette észre, hogy a szobalánya benyitott hozzá, benézett, majd távozott. Csak akkor eszmélt rá az idő múlására, amikor már alig látott a félhomályban. Úgy pillantott fel a könyvből, mint aki azt sem tudja, hol van. – Nem kellett volna szót fogadnom az idős úrnak – állapította meg félhangosan. – Már réges-régen el kellett volna olvasnom ezt a könyvet. – Most, hogy abbahagyta, már nem is akarta folytatni. Megcsömörlött, még a gyomra is felfordult. Visszahelyezte a köteteket a dobozba, az apró elefántcsont pecket a hurokba csúsztatta, és felrakta az egészet a polcra. Kezét az arcához emelte, úgy járkált fel s alá a szobában. Nem, talán jobb is, hogy nem olvasta a könyvet fiatal korában, gondolta. Most, hogy a helyére tette, tisztán látta, milyen sötét könyv ez. Az író különös tehetségének köszönhetően mindenki azt találta meg benne, amit csak akart. Akik sötét dolgokról akartak olvasni, azoknak csupa gonoszság állt benne. A bölcseknek a legszomorúbb bölcsességgel szolgált. De az idős úrnak igaza volt: ilyen könyvet vétek a fiatalok kezébe adni. Vajon ő megértette volna a bölcsességet húsz évvel korábban? Vagy annyira felfordult volna a gyomra, hogy ágyba sem akart volna bújni esténként? Az idős úr mindig is nagyon bölcs volt. A fiatalok képtelenek egyszerre túl nagy tudást befogadni. Az embernek szüksége van élettapasztalatra ahhoz, hogy magáévá tegyen bizonyos bölcsességet.

Jing újra megjelent az ajtóban. A szürkületben jól kivehető volt fekete alakja. Mögötte, a kertben még egy fekete árnyék várakozott.

– Asszonyom, az öreg Liu mama érkezett, elhozta a lányt.

Vu asszony keze az arcára tévedt. Egy pillanatig szótlánul állt, aztán leengedte a kezét, a székhez lépett és leült.

– Gyűjtsd meg a gyertyát – utasította Jinget –, és kísérd ide a lányt. Liu mamával nem akarok találkozni.

Jing csendben félrehúzódott, és Vu asszony megpillantotta a lányt. A gyertya halvány fényében szinte pontosan olyan arcot és alakot látott, amelyet elképzelt. Egy egészséges, pirosposzgás lány meresztette rá hatalmas, sötét szemét. Fekete haját a parasztasszonyokhoz hasonlóan a tarkójánál fogta össze, frufruja a homlokába hullott. Kezében egy csomóra kötött kendőt szorongatott.

– Mit tartasz a kezében? – kérdezte Vu asszony. – Üzentem, hogy ne hozz semmit. – A lány olyan gyermeki ártatlansággal nézett rá, hogy mást nem is tudott mondani neki.

– Tojást hoztam – felelte a lány. – Azt gondoltam, talán szereti, és másom

nem volt. Egészen frissek. – Kellemesnek tűnt a hangja, őszintének, de egy kissé bátortalannak.

– Gyere ide, hadd lássam azokat a tojásokat – biztatta Vu asszony.

A lány félénken indult felé, úgy tipegett, mintha attól tartana, felveri a szoba csendjét. Vu asszony a lábára pillantott. – Látom, nem kötötték el a lábad.

A lány zavarba jött. – Nem volt, aki elkösse. Amúgy is mindig is a földeken kellett dolgoznom.

Jing is közbeszólt. – Nagyon nagy a lába, asszonyom. Bizonyára mezítláb járt, mint a parasztgyerekek, és most vastag, durva a bőre.

A lány nyugtalan pillantása Jingről Vu asszonyra siklott.

– Gyere, mutasd a tojásokat – ismételte Vu asszony.

A lány közelebb lépett, óvatosan az asztalra tette a csomagot, kibontotta a kendőt, és egyesével megvizsgálta a tojásokat. – Egy sem tört össze! – kiáltott fel. – Attól tartottam, hogy megbotlom a sötétben, és összetöröm a tojásokat. Tizenötöt hoztam...

Elakadt a hangja, és Vu asszony látta, hogy azon tanakodik, hogyan szólítsa őt.

– Hívj Nővérnek – ajánlotta fel.

A lány azonban túl szégyellős volt ahhoz, hogy így szólítsa az asszonyt. – Tizenöt tojás, és egyik sem régebbi egyhetesnél. Önnek hoztam.

– Köszönöm – mondta Vu asszony. – Látszik, hogy frissek.

Így közlőről alaposabban megvizsgálta a lányt. A lehelete tiszta volt és édeskés, és bőrének illata is csak azt sugallta, hogy egészséges. Ép fogai hófehéren villogtak. Amikor a csomagot bontogatta, Vu asszony látta, hogy a keze ugyan barna és cserzett, de formás. Az agyonmosott kék kabátka és nadrág alatt felsejlett kerekded, de nem kövér alakja. A nyaka bársonyosnak látszott, ártatlan arca csinosnak.

Vu asszony önkéntelenül is rámosolygott. – Szívesen laknál itt? – tudakolta. Kicsit sajnálta ezt a fiatal teremtést, akit úgy vettek meg, ahogy a parasztoktól vásárolják az állatokat. Napszíta bőre és a durva ruhák ellenére látott benne valami törekenységet és kedvességet.

A lány megérezte az asszony jóindulatát, és tiszta tekintetében hirtelen jött odaadás csillogott. – Liu mama mondta, hogy ön jó. Azt mondta, ön nem olyan, mint más asszonyok. Azt mondta, hogy elsősorban önnek kell a kedvében járnom, és ezt is fogom tenni – bizonygatta buzgón.

– Akkor mondj el mindent, amire csak emlékszel az életedből – felelte Vu

asszony. – Semmit ne titkolj el. Ha őszinte vagy, nagyon jóban leszünk. – Az asszony látta, milyen odaadó a lány, és csodálkozva tapasztalta, hogy bűntudatot érez.

– Mindent elmesélek – ígérte a lány. – De előtte ne vigyem a tojásokat a konyhába?

– Ne! – szólt rá Vu asszony, és elnyomta a mosolyát. Mennyire megdöbbenének a szolgálók egy ilyen vendég láttán! – Majd Jing elviszi a tojásokat. Ülj csak le a szemközti székre, és beszéljünk.

A lány összecsomagolta a tojásokat, és leült a szék peremére. Kissé csüggedtnek tűnt.

– Éhes vagy? – érdeklődött Vu asszony.

– Köszönöm, nem – nyögte ki a lány. Egyenes derékkal és lesütött szemmel ült, a kezét összekulcsolta.

Vu asszony rámosolygott. – Kérlek, légy őszinte. Nem vagy éhes?

A lányból hirtelen gyöngyöző kacagás tört elő. – Olyan átlátszó vagyok – vallotta be őszintén. – Még udvariasságból sem tudok hazudni. De Liu mama a lelkemre kötötte, hogy ha megkérdezi, éhes vagyok-e, feleljem azt, hogy „köszönöm, nem”, nehogy már az első pillanatban túl mohónak tűnjek.

– Nem vacsoráztál, mielőtt ide jöttél? – kérdezte Vu asszony.

A lány elpirult. – Nincs sok ennivalónk. A mostohaanyám azt mondta... A mostohaanyám azt gondolta...

Vu asszony félbeszakította. – Jing! Hozz enni!

A lány felsóhajtott. A teste ellazult, és Vu asszony felé fordult, de nem nézett rá. Ha van is hibája, gondolta Vu asszony, az csak annyi, hogy túl erős a testalkata. Valószínűleg azért, mert északi származású. A szülei talán valamilyen szerencsétlenség elől menekültek, mint a Sárga-folyó áradása vagy az éhínség, és kénytelenek voltak sorsára hagyni a kislányukat.

– Liu mama elmondta, hogy árva vagy – szólt Vu asszony. – Tudsz valamit a családozról?

A lány megrázta a fejét. – Még újszülött koromban hagytak el, és csak azt tudom, hogy hol, mivel a mostohaanyám megmutatta többször is, amikor a városi piacra mentünk. Azt is elmesélte, hogy nem talált rajtam semmilyen jelet, talán csak annyit, hogy nem pamutba, hanem selyembe bugyoláltak. Valamilyen elnyűtt selyembe.

– Nálad van az a selyem? – érdeklődött Vu asszony.

A lány bólintott. – Honnan tudta? – kérdezte őszinte ámulattal.

– Gondoltam, hogy magaddal hozod az egyetlen dolgot, ami valóban a tiéd

– mosolygott Vu asszony.

– De hogy lát bele egy idegen szívébe? – értetlenkedett a lány.

– Mutasd azt a selymet – szólt rá Vu asszony. Semmi kedve sem volt beavatni a lányt a megérezéseibe.

Úgy tűnt, a lány komolyan elhatározta, hogy mindenben engedelmeskedik neki, mert habozás nélkül elővett a ruhaderekából egy összehajtogatott selymet. Tiszta volt, de eredeti vörös színe már rózsaszínre fakult. Vu asszony megfogta és széthajtogatta. Hosszú ujjú, keskeny szabású női kabátka volt.

– Ha ezt az édesanyád viselte, ő is magas lehetett – állapította meg Vu asszony.

– Milyen igaz! – kiáltott fel a lány.

A régimódi ruhadarabot a gallér körül, az oldalnyílás mentén és a bő ujjak körül hímzés díszítette. Vu asszony megvizsgálta a mintát is.

– Nagyon aprólékos, szép munka. Pekingi öltéssel készült.

– Ennyi mindent még én magam sem tudtam – csodálkozott a lány alig hallhatóan.

– Ennél többet én sem tudok – mondta Vu asszony, összehajtogatta a selymet és a lánynak nyújtotta, de ő nem vette el.

– Kérem, tegye el nekem. Itt nincs rá szükségem.

– Elteszem, ha szeretnéd – egyezett bele Vu asszony –, de ha később úgy gondolod, mégis szeretnéd magadnál tartani, visszaadom.

– Ha megengedi, hogy itt maradjak – szólt a lány szinte esedezve –, soha nem kérem vissza.

Vu asszony azonban nem ígért neki semmit. – Még a neved sem tudom – állapította meg.

A lány úgy elkedvetlenedett, mint egy csalódott kisgyermek. – Nincs valódi nevem – vallotta be. – A mostohaszüleim soha nem adtak nevet. Nem tudnak írni és olvasni, és én sem tudok.

– De csak hívtak valahogyan! – erősködött Vu asszony.

– Kiskoromban Kis Árvának, később Nagy Árvának – mondta a lány.

– Az valóban nem igazi név – bólintott kedvesen Vu asszony. – Ha jobban megismerlek, majd adok neked nevet.

– Köszönöm – hálálkodott alázatosan a lány.

Ebben a pillanatban lépett be Jing, és két tálkát tett az asztalra. Vu asszony mindkettőbe belepillantott. Hajjing a szolgálók vacsorájából hozott volna, úrnője nyomban visszaküldte volna, de Jing jól gondolkodott. A feltálalt étel

ugyan nem volt olyan jó, mint a családé, de jobb, mint a szolgáké. Csirkegombócossal és káposztás disznóhúst tálalt fel, hozzá rizst, teát és evőpálcikákat. A pálcikák különböztek a család elefántcsont-ezüst pálcikáitól és az egyszerű konyhai bambuszpálcikáktól is. Vörösre festett fapálcikákat hozott, amilyeneket a gyermekek használtak.

– Szolgálj ki őt – utasította Jinget Vu asszony.

Jing egy rövid ideig tétovázott, majd összeszorított ajkakkal, csendben engedelmeskedett.

A lány mindebből semmit nem vett észre. Két kézzel nyúlt a felkínált rizsestálka után, vidéki szokás szerint még a székéről is felemelkedett kissé. Vu asszony látta, hogy a lány farkaséhes, de igyekszik udvariasan viselkedni, ezért inkább felállt, és magára hagyta.

– Hamarosan visszajövök, addig is egyél, amennyi csak jólesik – mondta, és átvonult a szalonba. Vu asszony elgondolkodva nézte a bambuszágyat, amelyet Jing készített elő a lánynak. Pár napig megengedi, hogy itt aludjon. Vagy talán addig kellene itt tartania, amíg megérti, hol a helye a családban, és közben ő maga is megismeri a lányt. Mély egyetértésnek kell kialakulnia kettejük között, mielőtt átengedné a másik lakrészbe, máskülönben komoly gondok adódnak a házban. Különösen nagy fába vágja a fejszéjét, ügyesnek kell lennie. Ujjai az ajkához tévedtek. Kislány korában szívesen segített tavasszal a selyemkészítésben a családi birtokon. Miután a selyemhernyók elkészítik a gubót, eljön egy pillanat, amikor a gubókat forró vízbe kell tenni, mielőtt még kikelnének a lepkék. Ő mindig ráérezett a megfelelő pillanatra. A parasztasszonyok csodálkoztak is különleges képességén. Most visszaidézte, milyen bizonyosságot érzett magában.

– Most! – szólt, és a rizsszalma-kötegeket a gubókkal együtt a dézsákba merítették. Ő maga is dolgozott, finom ujjával tekerte a selyemszálakat. A régi megérzések most új életre keltek benne. Nem szabad, hogy ösztönös érzékenysége cserbenhagyja, máskülönben Vu úr élete végéig hibáztatni fogja.

Átsétált a hálósobájába, és lassú léptekkel fel s alá járkált. Selyemcipője hangtalanul érintette a sima kövezeteit.

Úgy tűnt, a lány olyan őszinte, akár egy kisgyermek. A szíve nyitott könyv. De vajon miként lehetne fejleszteni elhanyagolt elméjét? Mert nem látszott ostobának, sőt, a szeme okosan csillogott. Lehet, hogy nagyon is értelmes? És ott volt ez a selyemruha a különleges hímzéssel. Nem közönséges családból származik, hacsak az édesanyja nem cselédlányként

szolgált egy gazdag családnál. Igen, lehet, hogy a cselédlány várandós maradt az egyik fiútól, aki ezzel a selyemruhával szabadult meg a szeretőjétől. Vagy talán egy teaházi hölgy hordta a ruhát, azután odaadta ennek a szerencsétlen gyermeknek?

– Lehetetlen megmondani, ki ez a lány – suttogta Vu asszony maga elé.

Valóban be akart fogadni egy ismeretlent? Maga sem tudta biztosan. Kis idő elteltével visszatért a könyvtárba. A lány egyedül, ijedten ült a hatalmas, árnyakkal teli szobában. Kezét összekulcsolta az ölében. A vacsorát megette, Jing már el is vitte a tálakat. Amint meglátta Vu asszonyt, felállt, és megkönnyebbülten felragyogott az arca.

– Mit tegyek most, Nővérem? – kérdezte. A megszólítást nagy bizalommal ejtette ki, ami akarata ellenére is megmelengette Vu asszony szívét. Ám vigyázott, nehogy elhamarkodottan osztogassa a szeretetét.

– Mit szoktál ilyenkor csinálni?

– Vacsora után mindig lefekszem – válaszolt a lány. – Sok gyertya fogy, ha sötétedés után fent maradunk.

Vu asszony felkacagott. – Akkor talán legjobb lesz, ha lefekszel – mondta, és a fekhelyéhez vezette a lányt. – Itt az ágyad, és ott találsz a helyiséget, ahol rendbe szedheted magad.

– Már rendbe szedtem magam – felelte a lány. – Megmosakodtam, mielőtt idejöttem. Leveszem a felsőruhámat, és kész is vagyok.

– Akkor holnap találkozunk – búcsúzott Vu asszony.

– Igen, holnap. De kérem, Nővér, csak hívjon, ha valamire szüksége van az éjszaka folyamán.

– Jó, majd szólok – bólintott Vu asszony, és elindult a hálószoobája felé.

Lefekvés után még sokáig elkerülte az álom. Éjfél körül felkelt, átment a másik szobába, meggyújtotta a gyertyát, és az alvó lányhoz lépett. A lány nem mozdult. A jobb oldalán feküdt, egyik keze a feje alatt. Arca rózsás volt, csukott szájjal, nyugodtan vette a levegőt. Vu asszony megállapította, hogy álmában még szebbnek látszik. Azt is megfigyelte, hogy nem forgolódik, és nem horkol. A lány gondosan a derekára húzta a takarót. Fehér alsóneműjében aludt, de a meglazított gallérja alól kivillant a nyaka, és kissé a keble is. Az egyik melle egészen jól kivehető volt, és Vu asszony megállapította, hogy fiatal, kerek és erős lehet.

A lány mélyen aludt, meg sem rezdült. Vu asszony ezt jó jelnek tartotta. Ő

maga mindig is éber alvó volt, arra is felriadt, ha Vu úr a másik oldalára fordult, és utána nem is jött álom a szemére. Ez a lány ellenben végigalussza az éjszakát, és reggel frissen ébred. Vu asszony a gyertya elé tartotta a kezét, és a lány arcához hajolt. Megint az az édeskés illat! Felegyenesedett, visszament a hálósobájába, ujjaival elcsippentette a gyertyát, és lefeküdt.

Pirkadat előtt a másik szobából hallatszó neszezésre riadt. A bambuszágy megreccsent, aztán már csak susogást hallott. Teljesen kiment az álom a szeméből. El akar szökni ilyenkor? Vu asszony felkelt, felöltözött, meggyújtotta a gyertyát, és újból benyitott a másik helyiségbe. A lány egy széken ült, és éppen a hosszú haját fésülte. Rajta volt minden ruhája, még a cipő és a fehér pamutharisnya is.

– Hova mégy? – kérdezte Vu asszony.

A lány annyira megijedt a hangtól, hogy még a nagy fafésűt is elejtette. Fekete haja a szemébe lógott.

– Nem megyek sehova – felelte. Felállt, és Vu asszonyra meredt. Sötét szeme kiviláglott hajának árnyékából. – Felkelek.

– De miért kelsz fel ilyen korán? – tudakolta Vu asszony.

– Itt az ideje – szólta a lány meglepetten. – Hallottam a kakast.

Vu asszonyból előtört a nevetés. – Álmomban sem gondoltam volna, hogy ezért kelsz fel, de igaz, te vidéki lány vagy. Itt nem kell ilyenkor felkelned, gyermekem. Még egy óráig a szolgák is pihennek, mi pedig csak egy órával utánuk kelünk.

– Vissza kell feküdnöm? – értetlenkedett a lány.

– Mi mást tehetnél?

– Hadd söpörjem fel a szobákat vagy az udvart – ajánlkozott a lány.

– Ahogy gondolod – egyezett bele Vu asszony.

– Nem csapok zajt – ígérte a lány. – Aludjon csak, Nővér.

Vu asszony visszafeküdt az ágyába, és hallotta, hogy a lány az udvaron söpröget, óvatos léptei lágyan neszezték. Vu asszony észrevétlenül álomba merült. Mire felébredt, már későre járt. Besütött a nap, és Jing az ágy mellett ácsorgott.

Vu asszony gyorsan felkelt, és nekiláttak az öltözködésnek. Sem az asszony, sem Jing nem beszélt a lányról. Csend borult a házra.

Lassan elviselhetetlenné vált a szótlanság. – Hol van hát ez a lány? – fordult Jinghez az úrnője.

– Kint varr a kertben – felelte Jing. – Mindenképpen hasznosítani akarta magát, adtam hát neki néhányat a gyerekek cipője közül.

Jing kissé gúnyos hangjából Vu asszony megértette, hogy a szobalánya szemében egy cseppet sem nőtt a lány azzal, hogy olyan dolgos akar lenni, akár egy szolga. Nem akarta, hogy Jing ítéletei befolyásolják, inkább nem is szólt semmit.

Megreggelizett, majd kísértelt a kertbe. A lány egy alacsony háromlábú széken ült, a bambusz árnyékában. Ujjai fürgén bökték a tűt a vastag anyagból készült cipőtalpba. Vu asszony láttán gyorsan felállt, és csak várt, egyetlen szó nélkül.

– Kérlek, ülj le – intett Vu asszony. Ő maga is helyet foglalt az egyik kerti széken.

Véletlenül úgy alakult, hogy Vu asszony széke az udvar bejáratának háttal állt, míg a lány a bejáratnál szemben foglalt helyet. Abban a pillanatban, hogy visszaereszkedett a székére, és kezébe fogta a tűt, egy alakot vett észre a kapunál. Vu asszony látta, hogy a lány elpirul, amiből rögtön sejtette, hogy egy férfi tűnt fel, talán a szakács.

De nem a szakács volt az, hanem Feng-mo, a harmadik fia. Feng-mo egyik kezével a kapunak támaszkodott, és a lányra bámult.

– Mit akarsz, Feng-mo? – kérdezte Vu asszony. Hirtelen ráébredt, hogy különös harag gyúlt benne, amiért a fiú váratlanul tört rá. Tudta magáról, hogy a négy fia közül Feng-mót szereti a legkevésbé. Önfúj volt, ráadásul hiányzott belől Liang-mo és Ce-mo kedvessége, és Jen-mo vidámsága. Kicsi korában szívesebben töltötte az idejét a szolgálakkal, mint a családdal, és az édesanyja úgy vélte, ez az alsóbbrendűség jele. Látszólag éppen úgy bánt vele, mint a többi fiával, de belül tudta, hogy őt kevésbé szereti. A fiú kétségkívül megérezte ezt, ezért tizenöt éves kora után szinte csak akkor kereste fel az anyját, ha ő hívatta.

– Miért jöttél, Feng-mo? – kérdezte újra, miután nem kapott választ. De Feng-mo csak bámulta a lányt, aki felpillantott, majd újra lesütötte a szemét.

– Azért jöttem, hogy megkérdezzem... megkérdezzem, hogy vagy, Anyám – dadogta Feng-mo.

– Jól vagyok – felelte az asszony hűvösen.

– Van még valami más is – tette hozzá a fiú.

– Menjünk a könyvtárszobába – állt fel Vu asszony.

Feng-mo követte az édesanyját, de egyikük sem ült le. – Anyám, ő lenne az? – mutatott Feng-mo a lány felé.

– Feng-mo, miért kérdezősködsz? – vont a kérdőre szigorúan az anyja. – Ez nem tartozik rád.

– De igen! – vágott vissza hevesen a fiú. – Anyám, mit gondolsz, engem hogyan érint ez az egész? A barátaim kinevetnek majd...

– Azért jöttél ide, hogy ezt elmondd? – vetette közbe Vu asszony.

– Igen! – kiáltotta Feng-mo. – Már eddig is éppen elég nehéz volt, de most, hogy láttam őt... olyan fiatal, az apám pedig... olyan öreg.

– Menj vissza azonnal a saját házádba? – utasította Vu asszony ridegen. – Illetlenség volt tőled csak úgy beállítani, ahelyett, hogy egy szolgálót küldtél volna, hogy megtudd, ráérek-e. Ami pedig az apádat illeti, az ifjabb nemzedék nem ítélkezhet az idősebb felett.

Az asszony megszokta már Feng-mo makacs természetét, ezért még inkább meglepődött, amikor szinte egy csapásra elpárolgott a fiú ellenállása. Feng-mo hirtelen sarkon fordult, és kísértelt a házból, anélkül, hogy hátranézett volna.

Vu asszonyt igencsak bosszantotta, hogy a két fiatal látta egymást.

Az asszony számtalan régi hagyománnyal szembefordult már, de ahhoz következetesen ragaszkodott, hogy a fiúkat és a lányokat egészen fiatalon elkülönítsék egymástól. Hétéves korukban a saját fiait is elkülönítette a lányoktól és asszonyoktól. A férfi szolgákat még csak meg sem feddte, ha a fiúk kérdéseit ostoba válaszokkal ütötték el. Egy alkalommal hallotta, hogy Feng-mo az intézőhöz fordult:

– Miért nem játszhatok többé a két lány unokatestvéremmel?

– A fiúk és a lányok nem játszhatnak együtt, különben megfájdul a lábuk – felelte tréfásan az intéző.

Vu asszony, aki egyébként nem tűrte az ostobaságot, ez alkalommal nem szólt közbe.

És most meglátták egymást, mielőtt még a lány bekerült volna a családba. Ki tudja, milyen tüzet szíthat egy ilyen találkozás? Az asszony fel s alá járkált a könyvtárszobában. A nyitott ajtónál mindig a lányra pillantott, aki szorgosan varrogatta a cipőtalpat. Hirtelen elhatározásra jutott. Nem halogatja tovább a döntést. Megtartja a lányt, de tisztában kell lennie a feladataival. Az asszony a szokásosnál szaporább léptekkel sietett ki az udvarra, és leült a lányhoz.

– Döntöttem – vágott a közepébe. – Itt maradsz a házban.

A lány felpillantott, a kezében megállt a tű. Tiszteletteljesen felállt.

– Úgy érti, meg van velem elégedve? – kérdezte halkán.

– Igen, ha teljesíted a kötelességed. Tudod, azért vagy itt, hogy az uramat szolgálj... hogy átvedd a helyem... bizonyos dolgokban.

- Tudom – suttogta a lány bátortalanul, és közben Vu asszonyt figyelte.
- Tudnod kell – folytatta az asszony –, hogy a családunk bizonyos téren meglehetősen régimódi. A férfiak és a nők lakrésze között nincs átjárkálás.
- Igen, értem – bólintott a lány. Kezét az ölébe ejtette, de a tekintetét továbbra is Vu asszonyra szegezte.
- Ebben az esetben – szólt az asszony szokatlanul nyersen – nem látom akadályát, hogy megegyezzünk.
- De nincs szükségem valamilyen névre? – aggodalmaskodott a lány. – Nem lesz nevem ebben a házban?
- Volt valami szívszaggató ebben a kérdésben, ezt Vu asszony is érezte. – Igen – mondta –, kell, hogy legyen neved, majd én adok neked. Elnevezlek Csiu-mingnek, ami azt jelenti, Ragyogó Ősz. A névvel megadtam a feladatod is. Az úr az ősz, és te leszel a ragyogás.
- Csiu-ming – ismételte a lány, és hosszasan ízlelgette új nevét.
- Csiu-ming vagyok.

Negyedik fejezet

Vu úr nem kereste az asszonyt, és ezt ő megértette. Ennyi év után tudta, mi zajlik a férfi lelkében. Ha egyértelműen elutasította volna az új feleség gondolatát, eljött volna, hogy az asszony előtt is határozottan kiálljon a döntése mellett. A távolmaradása azt bizonyította, hogy nincs igazán ellenére a lány jövetele, de titokban szégyenkezik emiatt. Az asszony jól ismerte őt, és tudta, hogy talán még undorodik is magától, jóllehet nem annyira, hogy legyőzze magában a vágyat. Egyszerűen olyan volt, amilyennek Vu asszony ismerte: tudta, mik a kiválóság erényei, csodálattal és vágyakozva tekintett rájuk, de a lelkét fogva tartották a testi vágyak.

Ahogy az asztalnál sem tudott ellenállni egy-egy ízletes fogásnak, akármennyire is szeretett volna tökéletes lenni, képtelen volt lemondani azokról az örömeiről, amelyeket egy fiatal lány nyújthat. Nem volt szigorú önmagával szemben, de a hosszú évek során beérte a feleségével. Vu asszonyban nem érzett semmiféle önteltséget, de tudta, hogy ha nem lett volna ilyen csinos és lelkiismeretes feleség, a férje másfelé kacsingatott volna. Mindig nagyon ügyelt rá, hogy minden téren kielégítse a férjét. Ha Vu úr szeretett volna megtudni valamit, az asszony utánaolvasott, és beszámolt neki, ha más országok iránt érdeklődött, az asszony utánajárt, és elmesélte neki. A sok-sok év alatt a férfi minden vágya teljesült. Vu asszony gondos, jó feleségnek bizonyult.

Vu asszony is elégedett volt a férjével, soha nem csalódott benne. Eleinte azt gondolta, hogy a férfi tudásszomja onnan ered, hogy az édesanyja a születése pillanatától kezdve nagyon elkényeztette, és ez útját állta az elméje fejlődésének. Az idős úrnő még a férjétől sem túrt beleszólást a fiú dolgaiba, akit azért is féltett annyira, mert ő maradt egyedül életben gyermekei közül. Az idős úrnő eleinte heves vitákba keveredett a férjével, aki fegyelmezni próbálta a fiút, amikor az hétéves lett. Az idős úr egészen addig a régi szokásnak megfelelően hagyta, hogy a fiú az anyja lakrészében éljen. Amikor azonban betöltötte a hetet, kijelentette, hogy át kell költöznie hozzá.

Ekkor az idős úrnő folyton kifogásokkal állt elő: a fiúcskának beteges a torka, fontos, hogy az anyja éjjel is vigyázzon rá, vagy éppen gyenge étvágya, majd az anyja noszogatja az étkezéseknél. Amikor az idős úr keményen lépett fel, a felesége sírva fakadt, és amikor az úr feldühödött, a felesége még inkább ellenkezett. Az idős úr azonban sziklaszilárdan tartotta

magát, ezért az úrnő kénytelen volt beadni a derekát. A fiú kilencéves korában megkapta az édesapja hálósobája melletti kis helyiséget, és attól kezdve az idős úr vette kézbe tanítását és nevelését.

A kis helyiségből azonban egy másik ajtó is nyílt, amelyen át a fiú éjszakánként az anyjához lopózott. Az idős úr hiába tanítgatta türelmesen és kedvesen a fiút, ő semmibe vette az édesapja által annyit sulykolt önfegyelmet. Amikor tanulnia kellett volna, az anyja, túláradó szeretetétől vezérelve, inkább játszott vele. Bőséges, ínycsiklandó ételekkel kínálta, és amikor a fiúnak megfájdult a hasa a sok evéstől, rábeszélte, hogy a fájdalom enyhítésére szívjon az ópiumpipából. Csak erős teste és nyughatatlan természete mentette meg az ópiumfüggőségtől. Mikor a fiú húszéves lett, az idős úr belátta, hogy a felesége végképp megnyerte magának, és néhány utolsó atyai intelmmel lemondott a további neveléséről.

– Fiam – figyelmeztette utoljára –, a férfi helyett az asszony mellé, apád helyett anyád mellé álltál. A könnyebbik utat választottad. Legyen hát. Most már csak annyit tehetek a családunk becsületéért, hogy jó feleséget találok neked, aki saját erejével pótolja a gyengeséged.

A fiú megszeppent az apja komoly, ünnepélyes hangjától, és mint ijedtében mindig, most is az édesanyjához sietett, ahol néhány percen belül megfeledkezett a kellemetlenségről.

Vu asszony nem sokkal ezután került a családba. A házasságuk tizedik napján az idős úr a könyvtárszobába hívatta őt, és a következőket mondta neki a fiáról: „Olyan lesz, amilyené te magad formálsz. Vannak férfiak, akik magukat teremtik meg, de őt egész életében az asszonyok alakítják. Erről azonban ő nem tudhat. Soha ne vesd a szemére a gyengeségét, mert akkor gyengül el csak igazán. Ne éreztesd vele, hogy nélküled egy senki lenne, mert akkor valóban egy senki lesz. Találd meg az erényeit, és azokra építkezz, a gyengeségeket pedig titokban pótolod a saját erényeiddel.”

A lány nagyon fiatal volt akkoriban. A férjét jóképű, vidám férfinak látta, így végtelenül boldognak érezte magát a házasságában. Semmitől sem félt.

– Szeretem őt – jelentette ki az idős úrnak.

Az úr meglepődött, hogy egy nő ilyen nyíltan fogalmaz, de a lány olyan lágyan ejtette ki a szokatlan szavakat, és olyan ártatlan tekintettel nézett rá, hogy nem volt szíve megdorgálni.

Lehajtotta a fejét, úgy felelt: – Akkor a kezekben tartod az asszonyok legerősebb fegyverét.

Talán tíz év is eltelt, mire Vu asszony egészen kiismerte a férjét, akit

továbbra is gyengéden szeretett. Lassan, fokozatosan ébredt rá, milyen is valójában, így nem érezte a csalódás fájalmát. Megértette, hogy a férfi gondolkodása bizony meglehetősen korlátolt. Eleinte úgy látta, sokrétű az érdeklődése, és igazi tudásszomj hajtja, de lassacskán rádöbbsent, mennyire felszínes. Sokszor csak azért fogott bele valamibe, hogy elüsse az időt, de hamar rá is unt.

Ebben az időszakban az asszony bizonyos értelemben túlszárnyalta a férje képességeit, és igyekezett minél több tudást magába szívni, de mindezt nem vallotta be a férjének. Miért is tette volna? A férfi biztosan nem értette volna meg. Az asszony igyekezett igazi társ lenni, de közben már a negyvenedik születésnapjáról ábrándozott, és azt tervezgette, mit tesz majd, ha eljön az a nap.

Miután beszélt a lánnyal, eltökélte, hogy felkeresi Vu urat, és elújságolja neki, hogy megtalálta és felkészítette Csiu-minget. Már bizonyára eljutott a fülébe a hír a szolgálkon keresztül, mégis be kell jelentenie neki. Nem szabad késlekedni, mivel Feng-mo már látta a lányt. Egy fiatalembernek sokat jelenthet, ha megpillant egy lányt. Fiatal korban egy ilyen találkozás, akármennyire is véletlenszerű, éppen olyan veszélyes lehet, mint egy megbeszélte találka. Ha Vu úr helyesen dönt, nyomban magához rendeli a lányt, amint a felesége felkészíti őt.

Csiu-ming boldognak érezte magát ezen a ragyogó nyári reggelen. Vu asszony elküldte Jinget jó minőségű virágmintás pamutért és közepes minőségű selyemért, mire a boltos több vég anyaggal jelet meg. Vu asszony annyit válogatott össze, amiből három váltás ruha is kitelt Csiu-mingnek. Szeretett volna a lány kedvében járni, ezért megengedte, hogy megmutassa a kedvenc színeit és mintáit. Örömmel látta, hogy a lány az apró mintákat és a lágyszíneket kedveli, és még inkább örült, amikor Csiu-ming nekiült, hogy maga varrja meg a ruháit.

Az asztalra terítette a mintás pamutanyagot, aztán kezében az ollóval megtorpant.

– Olyan szabása legyen, mint az ön ruháinak, Nővér? – kérdezte. Saját öltözéke a széles ruhaujjal és rövid kabátkával a parasztkóra emlékeztetett.

– Jing majd elmondja, milyen a megfelelő viselet itt nálunk – felelte Vu asszony.

Erre Jing kimérte az anyagot, fehér mészkővel bejelölgette, és úgy szabta ki, hogy pontosan kövesse Csiu-ming formás testének vonalát.

A lány élvezettel figyelte minden mozdulatát. – Soha életemben nem volt

új anyagból varrott ruhám – motyogta.

Amikor Jing kiszabta a darabokat, Csiu-ming befűzte a cérnát, az ujjára húzta a gyűszűt, és boldogan munkához látott. Lassan, óvatos mozdulatokkal varrogatott, Jing pedig figyelte, hogy elég aprók és egyenletesek-e az öltések. Csiu-mingot figyelve Vu asszonyban újra felébredt valami megfoghatatlan balsejtelem, mintha a tervével csak ártana a lánynak. Nyomban el is határozta, hogy felkeresi Vu urat. A szomszédos szobába hívta Jinget, ahol a lány nem hallhatta őket.

– Segítened kell neki – kötötte a lelkére. – Gondoskodj róla, hogy mihamarabb elkészüljön egy garnitúra alsónemű, és egy teljes felsőruházat. Lehet, hogy már holnap el kell őt küldenem innen, attól függően, mit hoz ez a nap.

– Igen, asszonyom – szölt Jing, de a hangja nem árult el sem örömet, sem bosszúságot.

Átköltözése óta Vu asszony most először hagyta el lakrészét. Udvariasságból meglátogatta az idős úrnőt is, aki szokatlanul vidáman üldögélt a napon a bejárati ajtaja előtt, miközben egy cselédlány olajjal masszírozta enyhén duzzadt lábát.

– A rák miatt van – közölte az idős úrnő. – A ráktól mindig bedagad a bokám. De miért mondanék le róla, ha úgylis bármelyik pillanatban meghalhatok? A lábam már amúgy sem tesz sok szolgálatot. Ráadásul túl sok bort ittam, hogy ne hasson annyira a méreg.

Úgy tűnt, az idős úrnő már teljesen megfeledkezett arról, hogy mérges volt a menyére az ágyas miatt, így Vu asszony sem hozta elő a témát. Megvizsgálta az idős úrnő dagadt bokáját, szölt a cselédlánynak, hogy felfelé masszírozza, és már ment is tovább.

Arra számított, hogy Vu urat az ő régi lakrészében, és nem a saját házában találja majd, így arrafelé vette az irányt. A kertjében hervadoztak az ezüstös orchideák. Megállt és megnézte, nincsenek-e tetvek a leveleken, de egyet sem látott. Abban a pillanatban vette észre, hogy Vu úr a szobában üldögélt. A nagy hőségben könnyű, bő, fehér selyemnadrágot viselt, a finom selyeminget pedig be sem gombolta csupasz mellkasán. Bambuszokkal díszített fehér selyemlegyezővel legyezgette magát, kezében teáscsészét tartott. Az asztalon a reggelihez használt edények sorakoztak. Az asszony zavarodottnak és komornak látta a férjét, és már csak megszokásból is vidáman szölt hozzá.

– Úgy vélem, ideje újra bazsarózsát ültetnünk a kertbe. Mi a véleményed, fiaim apja?

– Soha nem kedveltem azokat a csenevész, szürke orchideákat – válaszolta a férfi. – Szívesebben látnék valami színpompás növényt.

– Még ma elvitetem az orchideákat, és elintézem, hogy bazsarózsa kerüljön a helyükre. Ha dézsában vesszük meg, zavartalanul virágzik majd.

A férfi kísértelt a kertbe, megállt az asszony mellett, és az orchideákra pillantott. – Vörös és rózsaszín bazsarózsa szeretnék – mondta megfontoltan. – És minden öt vörösre és rózsaszínre jusson egy fehér is.

– Nagyszerű arány – bólintott egyetértően az asszony. – Hol van Jen-mo? – tudakolta. A legkisebb fia rendszerint az apja közelében volt.

– Tegnap vidékre küldtem – jelentette be a férfi ünnepélyesen. – Túl fiatal még, hogy végigélje ezt a felfordulást a házban.

– Ez igazán figyelmes, bölcs döntés volt részedről – felelte az asszony, és szeretetteljes pillantást vetett a férjére. A férfi magas volt, de kissé kövérkés, mivel nagyon szeretett enni. – Hogy érzed magad ma reggel? – érdeklődött az asszony. – Úgy festesz, mint Csu herceg.

– Hát, igen – felelte a férfi, és a felesége türelmetlenséget érzett a hangjában.

– Nem feledkeztem meg rólad – mondta gyengéden.

– Pedig úgy érzem, mintha elfelejtettél volna – morogta a férfi. Gyorsan legyezgetni kezdte csupasz felsőtestét. – Olyan magányos voltam, és csak vártam, hogy végre döntést hozz. Jó férj vagyok, Aj-lien! Más férfi nem tűrte volna ezt a hosszú elválást. Olyan hosszúak voltak ezek a napok! Most már elég lesz!

– Egyetlen pillanatra sem feledkeztem meg rólad – nyugtatta meg az asszony. – Szorgalmasan keresgéltem, és végre itt a lány.

Vu úr arcába vér szökött. – Aj-lien, ne szólj erről többet!

– Bizonyára hallottad már, hogy itt van – folytatta az asszony.

– Szolgák szavára nem adok – jelentette ki a férfi dölyfösen, de Vu asszony tudta, hogy mindig meghallgatta, amit a szolgája mesélt. Gyakran még a tréfáin is nevetett, a szolga ugyanis gyakran tréfálkozott, mert tudta, hogy az ura szeret nevetni.

Vu asszony könnyedén a kerti székhez lépett és leült. – A lány igazán jó választás – szólt félhangosan. Finom keze nyugodtan pihent az ölében. – Egészséges, fiatal, csinos, ártatlan...

– Hát semmi féltékenység nincs benned? – szakította félbe a férfi. Az asszony csodálattal nézte, hogy a napfény milyen szépen kiemeli a férfi vonásait: fényes, fekete haj, sima aranyszínű bőr, finom vonású ajkak,

hatalmas, nyílt szemek.

– Olyan csodásan nézel ki – mosolygott –, hogy akár féltékenykedhetnék is, de a lány olyan ártatlan, egyszerű teremtség, aki egy percig sem állhat kettőnk közé.

– Nem értem, hogy lettél ilyen rettentően rideg egyik napról a másikra – panaszkolta a férfi. – Aj-lien, múlt héten még olyan voltál, mint mindig. Ezen a héten...

– Elmúltam negyvenéves – fejezte be a mondatot az asszony. A mellette álló székre mutatott. – Gyere – kérlelte –, ülj ide mellém.

Alighogy a férje leült, Vu asszony Feng-mót pillantotta meg az ajtóban. A fiú benézett, meglátta a szüleit egymás mellett, és tüstént elsietett.

– Feng-mo! – kiáltotta az asszony, de a fiú nem hallotta.

– Feleséget kell találnunk a harmadik fiunknak – fordult a férjéhez. – Mit szólnál, ha beszélnék Kang asszonnyal, amint lehet, akár már holnap, és megkérném Lin-ji kezét?

– Mindig is te választottál feleséget a fiainknak – felelte a férfi.

– Ce-mo maga választott – emlékeztette az asszony. – De Feng-mo esetében nem szeretnék ebbe a hibába esni.

– Nagyon helyes – bólintott Vu úr. Az asszony örömmel vette tudomásul, hogy a férje meg sem rezdült, amikor Lin-jit említette. Ezek szerint már meg is feledkezett a lányról. Csak magára gondolt. Az asszony elhatározta, hogy olyan nyíltan beszél a szándékairól, mintha csak új ruhát vagy cipőt rendelt volna az urának.

– Ha nincs ellenedre, holnap átküldöm hozzád a lányt – mondta.

Vu úr megint elpirult. Inge zsebéből előhúzott egy csomag külföldi cigarettát, kivett egy szálat, és rágyújtott. – Olyan átkozottul makacs nőszemélynek ismerlek, hogy halálomig küzdhetnék az akaratod ellen – morogta két füstfelhő között. – De miért akarnék a halálomig küzdeni?

– Előfordult valaha is, hogy a makacsságom nem a boldogságod szolgálta? – kacagott fel vidáman az asszony. – Nem gondolod, hogy minden az érdekedben történik?

– Ne beszéljünk erről – szólt a férfi. Hirtelen kifújta a füstöt. – Soha többé ne említsd azt a lányt!

– Nem is kell többet beszélnünk róla – egyezett bele Vu asszony. – Holnap este átküldöm.

Az asszony a legidősebb fiát, Liang-mót pillantotta meg az udvar bejáratánál. Úgy tűnt, éppen csak arra sétál.

– Liang-mo! – kiáltotta, de a fiú az öccséhez hasonlóan továbbment, anélkül, hogy hátrafordult volna.

Vu úr hirtelen felállt. – Most jut eszembe, megígértem valakinek, hogy a teaházban találkozunk. Az intező szerint előnyös lenne, ha megvásárolnánk azt a földet, amelyet még a nagyapám ajándékozott az egyik szolgájának, aki megmentette az életét. Az illető leszármazottai most készek lennének eladni a földet, így visszaállíthatnánk az eredeti birtokot.

– Nagyszerű elgondolás – helyeselt Vu asszony –, de hetvenöt dollárnál nem szabad többet fizetnünk egyötöd holdért.

– Talán kiegyezhetnénk nyolcvan dollárban – tűnődött Vu úr.

– Örülnék, ha nem lenne több – erősködött az asszony. – Gondolnunk kell a gyermekeinkre.

– Nyolcvannál nem lesz több – ígérte Vu úr, majd sarkon fordult, és bement a házba. Az asszony is indult volna, de a férje megtorpant a küszöbön, és hátrafordult. – Aj-lien, én nem vállalom a felelősséget semmiért!

– Ugyan, ki hibáztatna téged? Ó, erről jut eszembe, még nem is árultam el, hogy hívják. A neve Csiu-ming. Ő lesz számodra a ragyogás az őszben.

Vu úr kinyitotta a száját, de egy hang sem jött ki a torkán, majd fogta magát, és távozott.

Vu asszony tűnődve pillantott a hervadó orchideákra. – Meg akart átkozni – gondolta de nem tudta, hogyan tegye.

Hirtelen elhagyta az ereje, és csendes lakosztályának magányára vágyott, de tudta, hogy nem vonulhat vissza, mert a fiai várják. Érezte, hogy tartozik nekik azzal, hogy egyenként felkeresi őket.

Liang-mót a saját házában találta meg, ahol a családjával élt. A lakosztályuk vidám, étellel teli otthon volt. Liang-mo kisfia a dadájával játszott az udvaron, és amikor a nagyanyja megjelent, tüstént odafutott hozzá. Az asszony megcirógatta az arcát, lehajolt, és beszívta puha bőrének illatát.

– Kicsi gombóc – kedveskedett neki. – Milyen illatos az arcocskád!

Liang-mo meghallotta édesanyja hangját, és kilépett az ajtón. Utcai ruhát viselt. – Itt vagyok, Anyám. Épp a városon kívülre készültem, hogy megnézzem, mi a helyzet a rizsföldeken. Itt az ideje felmérni a termést.

– Halaszd későbbre, fiam – szólt az asszony. Liang-mo az édesanyjának nyújtotta a karját, és a kerti székekhez vezette, amelyek fölé baldachinként borult egy ügyesen nyesett fenyőfa.

– Azért jöttem, hogy megkérjelek, kísérd el édesapádat a teaházba.

Szeretné visszavásárolni a földet, amelyet három nemzedékkal ezelőtt a Jang család kapott meg. A jelenlegi családfő ópiumfüggő, és most nagyszerű alkalom kínálkozik arra, hogy újra a tulajdonunkba kerüljön az a föld. Kérlek, menj el, és ügyelj, hogy az ajánlat ne legyen több hetven dollárnál. Az édesapád nyolcvan dollárt is megadna érte, de akár hetvenért is a miénk lehet. Az emberek minden bőrt lenyúznának rólunk, mert azt hiszik, gazdagok vagyunk, de ezt senkivel nem tehetik meg!

– Természetesen elmegyek, Anyám – engedelmeskedett Liang-mo. Az asszony látta, mennyire bizonytalan, és rögtön tudta, hogy Csiu-ming felől szeretne érdeklődni, de eltökélte, hogy egyik fiával sem beszél a lányról. Nem helyes, ha az egyik nemzedék kibeszéli a másik nemzedék dolgát.

– Hol van Meng? – tudakolta. – A születésnapom óta nem is láttam. Szeretném őt megkérdezni – és téged is, fiam –, milyen feleség lenne Lin-ji Feng-mo számára.

– Lin-ji? – Liang-mót meglepetésként érte a felvetés. – De Feng-mo vajon hagyja, hogy helyette dönts?

– Ha nem hagyja, majd elintézem, hogy magától válassza Lin-jit – kacagott fel Vu asszony. – Soha nem kényszeríték senkit semmire.

Ekkor megjelent Meng. A legnagyobb hibája az volt, hogy reggelenként nehezen kelt fel, és egy-két órába telt, mire rendbe szedte magát. Ezen a reggelen, amikor meghallotta Vu asszony hangját, még kócosan, hálóruhában ücsörgött. Gyorsan beszaladt a belső szobába, és szépen felöltözött. Amikor megjelent, olyannak tűnt, mint egy frissen nyíló rózsaszál. Várandóssága meglágyította a vonásait. Fülébe azt a gyöngy fülbevalót tette, amelyet Vu asszonytól kapott.

– Anyám, hát eljött?

– Milyen szép vagy a gyöngyökkel – dicsérte meg Vu asszony, majd a fiához fordult. – Menj, fiam! – Hangja kedves volt, de határozott. – Meng és én beszélgetünk még egy keveset.

Amint Liang-mo eltűnt, az asszony tetőtől talpig végigmérte Menget. – Még mindig hánysz reggelenként? – érdeklődött szeretetteljesen.

– Most kezdődik csak igazán – felelte Meng. – Pontosabban, kavarog a gyomrom, de nem jön fel semmi.

– Még egy-két hét, és elkezdődik – mondta Vu asszony. – Az egészséges gyermekeknél, különösen a fiúknál, az anyák három hónapig hánynak.

– Ennél a kis huncutnál is így történt – felelte Meng, és vörös ajkát kislfia felé biggyesztette, aki a dadával lovacsázott éppen.

Meng esetében Vu asszonynak mindig türelmesnek kellett lennie egy kis ideig, amíg a lényegre térhetett. Kang asszony gyermekei nemcsak édesanyjuk erős testalkatát, de szellemi frissességét sem örökölték. Ez járt Vu asszony fejében, amint tekintete végigjárta Meng telt alakját, kedves, törékeny arcát és kezét. Olyan érzése támadt, mintha a barátnője felosztotta volna magát a gyermekei között. Vu asszony soha nem érezte úgy, hogy a gyermekáldással bármit is oda kellett volna adnia magából. Teljesen új életet teremtett, akik születésük pillanatától kezdve függetlenek voltak tőle, Mej-csen ellenben soha nem vált külön a gyermekeitől. Mindegyikükhöz úgy ragaszkodott, mintha saját énjének részei lennének.

– Meng, gyermekem – tért a tárgyra Vu asszony –, tanácsért jöttem hozzád. Szeretném megkérni édesanyádat, egyezzen bele, hogy Lin-ji feleségül menjen Feng-móhoz. Mi a véleményed? Szinte egykorúak; a húgod talán négy hónappal fiatalabb Feng-mónál. A húgod csinos, és Feng-mo is jó kiállítású fiú. Mindketten egészségesek. A horoszkópjaikat még nem vizsgáltam meg, de tudom, hogy a születési hónapjaik összeillenek. Lin-ji víz, Feng-mo kő.

– Ó, mennyire szeretném, ha a húgom is itt élne! – kiáltott fel Meng. Összecsapta a kezét, a gyűrűi csak úgy csilingeltek. – De, Anyám – folytatta, és a karját hirtelen leengedte –, valamit el kell mondanom. Lin-ji szerint Feng-mo régimódi.

– Miért? – csodálkozott az asszony.

– Soha nem járt iskolába, egész életét itt töltötte, ebben a házban – magyarázkodott Meng.

– Az édesanyádnak nem kellett volna megengednie, hogy Lin-ji egy évre elmenjen abba a sanghaji iskolába – bökte ki komoran Vu asszony, és megkeményedtek az arcvonásai.

– De még Feng-mo is elmehet tanulni – szólt Meng, majd kezét a szája elé kapta, és elnyomott egy ásítást.

– Nem küldöm el Feng-mót, amíg nem elég érett rá. Szeretném, ha a fiaim jelleme a családban formálódna, és nem valamilyen külföldi iskolában.

Meng soha nem vitakozott. – Megkérdezzem Lin-jit? – ajánlkozott.

– Ne! – intette le Vu asszony méltóságteljesen. – Én magam beszélek az édesanyáddal.

Vu asszony kezdte magát kényelmetlenül érezni Meng társaságában, ám mielőtt még ezen elgondolkodhatott volna, Meng gyermeki arcára csodálkozás ült ki.

– Ó, egek! – kiáltott fel, és a hasához kapta a kezét.
– Mi történt? – aggodalmaskodott Vu asszony.
– Lehetséges, hogy a gyermeket érzem? Ilyen korán? – tűnődött Meng ünnepélyes komolysággal.
– Még egy fiú – jelentette ki határozottan Vu asszony. – A fiúk kezdenek ilyen hamar mocorogni.

Tekintettel az állapotára nem akart türelmetlen lenni Menggel, igyekezett türtőztetni magát. A fiatalasszonyok legfőbb feladata, hogy teljesítsék a kötelességüket, és Meng éppen ezt tette.

– Igyál egy kis meleg levest, gyermekem – állt fel Vu asszony. – A rizsleves a legjobb. A gyermek akkor mozog, ha éhes.

– Jó – egyezett bele Meng. – Noha még csak az imént fejeztem be a reggelimet. De egész álló nap éhes vagyok, Anyám.

– Egyél hát – biztatta az asszony. – Egyél kettő helyett is.

Vu asszony elköszönt Mengtől, és amint átvágott a gyönyörű, ódon udvarokon, úgy érezte, kilép önmagából, és hagyja, hogy magával ragadja a Vu család nemzedékeken átívelő életének sodrása. A család élete folytonosan újra kezdődött a házasságokkal és a gyermekáldásokkal. Miért is lenne türelmetlen Menggel, aki születendő gyermekén kívül másra nem is tud gondolni?

A saját fiaimmal én is kivettem a részem az élet körforgásából – gondolta. Most az a feladata, hogy szabad utat biztosítson az újabb nemzedékeknek. Felemelte a fejét, és mélyet szippantott a reggeli friss levegőből. Ettől a feladattól eltekintve immár teljesen szabad.

Ce-móval kell még beszélnie. Feng-móval addig nem találkozik, amíg nem ismeri Lin-ji véleményét. Jen-mo pedig nem tartózkodik otthon. Meglátogatja hát Ce-mót és Rulant, és ezzel teljesíti az aznapi feladatát. Ce-mo lakrésze volt a legkevésbé kellemes az összes közül. Amint belépett a szűkös helyiségbe, már megbánta, hogy a házasságkötése miatt így büntette a fiát. Ce-mónak mindössze két szoba jutott, és azok is északra néztek. Télen nem járta át őket a nap melege, nyáron pedig nyirkosak maradtak.

Ce-mót a nappaliban találta. Éppen valamilyen külföldi tintát itatott fel, amely kifolyt az üvegéből. Vu asszony megállapította, hogy igencsak zsémbes hangulatban van. Ce-mo gyakran volt mogorva, ilyenkor szép szája lefelé görbült, szemében könyörtelenség izzott. Aznap éppen ilyennek látszott.

Vu asszony megállt a küszöb előtt.

– Nahát, fiam – szólította meg –, egyedül vagy?

– Rulan megbetegedett – felelte Ce-mo, és a tintás rongyot a földre hajította.

– Megbetegedett? Nekem senki sem szólt erről. – Átlépte a magas küszöböt, és Ce-mo felé indult.

– Nem festett valami jól, ezért azt tanácsoltam neki, hogy maradjon ágyban – magyarázta Ce-mo.

– Megyek, megnézem – jelentette ki az asszony.

Félrevonta a szobákat elválasztó vörös függönyt, és belépett a hálósobába. Nem járt itt azóta, hogy Rulan beköltözött, és nyomban felfigyelt a változásokra. Az ágyfüggöny eltűnt, az ablakokra ellenben kerültek függönyök. A falat nyugatias stílusú festmények díszítették, és a polcon is akadtak külföldi könyvek.

Rulan a lecsupaszított ágyon feküdt. Feje a magas párnán pihent, rövid haja hátrahullott, és látni engedte szép, apró kagylóhoz hasonlatos fülét, amelyet Vu asszony is észrevett.

– Soha nem láttam még a füled – szólt kedvesen. – Nagyon szép. Hordhatnál fülbevalót. Majd küldök neked egy pár aranyfüggőt.

Rulan Vu asszonyra emelte csillogó tekintetét. – Köszönöm, Anyám – súgta szokatlanul alázatosan.

Vu asszonyt meglepte Rulan szelíd hangja. – Attól tartok, nagyon beteg lehetsz – kiáltott fel.

– Fáradt vagyok – vallotta be Rulan.

– Talán boldogság köszönt rád? – találgatott Vu asszony.

De Rulan megrázta a fejét. – Csak fáradt vagyok – ismételte. Ujjaival a selyemtakarót morzsolgatta.

– Pihenj hát – ajánlotta Vu asszony. – Pihenj csak. Nincs semmi, amit más ne tudna elintézni.

Meghajtotta a fejét, és egy mosollyal visszatért Ce-móhoz, aki külföldi tollal külföldi betűket kanyarított, egyiket a másik után. Amikor észrevette az édesanyját, felállt, de a tollat továbbra is a kezében tartotta.

– Mit írsz? – érdeklődött az asszony.

– Angolt gyakorlok – válaszolta Ce-mo.

– Ki tanít?

– Rulan – vörösödött el a fiú. Vu asszony nyomban észrevette a fiú szégyenkezését, ezért gyorsan másra terelte a szót.

– Rulan fáradt, pihenésre van szüksége.

– Teszek róla – felelte buzgón Ce-mo. – Túl sokat van talpon. Tegnap is elnökké választották a városházán, a Nemzeti Újjáépítési Bizottság ülésén. Teljesen kimerülten ért haza.

– Nemzeti újjáépítés, már megint? – Vu asszony hangja ezüstösen csengett. – Az bizony fárasztó lehet.

– Én is ezt mondtam neki – helyeselt Ce-mo.

Az asszony bólintott, és szokatlan fürgeséggel indult vissza saját házába. Csiu-minget az udvaron találta, amint új ruháját varrta éppen. Amikor az asszony megállt mellette, a lány nyomban felugrott, de az gyengéden a vállára tette a kezét. – Folytasd csak. Holnap lesz a nagy nap, fel kell készülnöd rá.

A lány visszaereszkedett, és a kezébe fogta a tűt, amely egy cérnaszálon fityegett. Egyetlen szót sem szólt. Lehajtott fejjel fogott neki újra a varrásnak, ujjai fürgén jártak. Vu asszony látta, hogy a lány vállát és nyakát szép lassan rózsás pír borítja el.

Vu asszony eltervezte, miként jelenjen meg másnap este Csiu-ming Vu úr lakosztályában. Akkor okozza a legkisebb felfordulást, ha csendben, az éj leple alatt költözik át. Ünneplésre nincs semmi ok. Mindez a Vu házaspár nemzedékére tartozik, és a fiatalokat csak megzavarná, ha őket is bevonnák.

Másnap Vu asszony megkérte Jinget, hogy segítsen a lánynak az öltözködésben. Ő maga a könyvtárszobában töltötte a napot, de ezúttal nem volt kedve a tiltott könyvekhez. Úgy érezte, soha többé nem akar belenézni azokba a könyvekbe. Nincs többé dolga férfiakkal. Inkább egy történelmi kötetet választott, és olvasni kezdett az idők kezdetéről, amikor az ég és a föld még nem vált ketté, hanem káoszban olvadt össze.

Úgy telt el a nap, mintha mindvégig a testén kívül, időben és térben utazgatott volna. Senki sem zavarta meg. Tudta, hogy az egész ház azt lesi, mit fog tenni, és senki nem látogatja meg, amíg el nem rendezi Csiu-ming sorsát. Senki nem tudja, hogyan viselkedjen, amíg nem tisztázódik a helyzet a szülők között. Az egyetlen látogatója a birtok intézője volt, aki a délután folyamán üzent, hogy szeretne beszámolni a földvásárlásról. Amikor a férfi megjelent a könyvtár küszöbén, az asszony felpillantott a könyvből, és behívta. Az intéző elé állt, és a kabátjából egy összehajtogatott papírt húzott elő.

– Asszonyom – kezdte –, elhoztam a Jang család földjének vásárlási

okiratát. Nyolcvanat fizettem érte. Ha az úr nem szól, hetvenért is megkaptam volna, de ő nem akart túl szívtelen lenni, tekintettel arra, hogy a föld egykor ajándék volt.

– Elteszem – vette át az iratot Vu asszony anélkül, hogy bármit is szólt volna a férjével kapcsolatos kifogásra. – Ez minden? – kérdezte. Ez az ember bizonyára tudja, mi zajlik a házban. Az asszony észrevette, hogy a férfi tekintete gyorsan körbejár, mintha az új arcot keresné.

– Ez minden? – ismételte.

Az intéző újra az asszonyra emelte a tekintetét, de egyszerű ember lévén nem tudta elrejtetni a gondolatait. Az asszony látta görbülő ajkát és merengő tekintetét, amelyekből olyan tisztán olvasta ki a gondolatait, mintha csak az egyik tiltott könyvbe lapozott volna bele.

– Nos? – kérdezte csípősen.

Az éles hangra a férfi lesütötte a szemét. – Nincs más, asszonyom – felelte. – Talán csak annyi, hogy ha nincs ellenére, babot vetnék az új földbe. Késő van minden egyéb terményhez.

– Babot, és később őszi búzát – rendelkezett Vu asszony.

– Igen, én is így gondoltam – helyeselt a férfi.

Az asszony bólintott, aztán eszébe jutott, hogy az intéző bizonyára egy kis jutalmat vár a földvásárlásért. Felállt, a zsebéből kulcsot vett elő, kinyitotta a fal mellett álló faládát, elővett egy vasalt fadobozkát, és kiszámolt tíz ezüstdollárt.

– Köszönettel tartozom – szólt előzékenyen.

A férfi tiltakozásra emelte a kezét és a fejét ingatta, végül mégis elfogadta az ajándékot. – Köszönöm, asszonyom, köszönöm – hálálkodott, majd kihátrált a szobából. Az asszony látta, hogy az udvaron kiegyenesedik, és a kapu felé menet jobbra-balra tekinget.

Vu asszony örült, hogy Csiu-minget senki sem látta. Volt benne annyi jóérzés, hogy meghúzza magát, és ez csak a dicséretére vált. Vu asszony becsukta a könyvet, visszacsúsztatta a borítójába, és átsétált a szalonba. Jing már feltálalta a vacsoráját Csiu-mingével együtt. Vu asszony megvizsgálta, milyen ételt kap a lány. Lehajolt, és megszagolta.

– Remélem, nem tettél bele hagymát, fokhagymát vagy bármit, aminek kellemetlen a szaga?

– Tudom, mi a teendő – felelt kurtán Jing.

– Bors sincs benne? – erősködött Vu asszony. – Gyomorégést okoz.

– Csakis olyasmi van benne, amit akár egy csecsemő is megehet –

nyugtatta meg Jing. Barátságatlan, közönyös arcot vágott, hogy az úrnője lássa, még mindig nem enyhült meg, de Vu asszony csak mosolygott a szobalánya mérges tekintetén és összeszorított ajkain.

– Jing, te maga vagy a megtestesült hűség – dicsérte. – De ha valóban szolgálni akarsz engem, tudnod kell, hogy azt teszem, amire szívből vágyom.

Jing azonban mintha nem is hallotta volna. – Asszonyom, a vacsorája a szobájában várja – bökte ki kurtán.

Vu asszony kényelmesen elfogyasztotta a vacsoráját, közben egyet-kettőt szippantott a pipájából. Azután kísértált a kertbe, ahol egy kertész egész álló nap az orchideákat ültetgette. Reggel Vu asszony elmagyarázta, hova kerüljenek, és már el is készült minden. A kertész lecsípte a virágokat és a külső leveleket, de minden száron meghagyott egy-egy levélkezdeményt, hogy életben maradjanak. Azt a kertet, ahol ma reggelig virágoztak, bazsarózsákkal ültették be.

Sötétedés után várt még egy órát, majd visszatért a házba. Csiu-ming már megfürdött, megfésülködött, és magára öltötte új ruháit. A keskeny ágya szélén ült ölbe tett kézzel. Mereven nézett maga elé, és nem szólt semmit, de Vu asszony észrevette, hogy a füle mögé fésült haja alól vékony patakokban csordogál a verejték. Leült a lány mellé.

– Nem kell félned – nyugtatta. – Nagyon kedves ember.

A lány rápillantott, majd újra lesütötte a szemét.

– Engedelmeskedned kell neki – tette hozzá Vu asszony, de valahogy kegyetlennek érezte a szavakat. Ugyan miért lenne kegyetlen? A lány már nem kisgyermek. A férfi, aki a férje lett volna, meghalt. A mostohaanya mellett mi mást remélhetett volna, mint hogy férjhez megy egy fiatal paraszthoz, aki a felesége halála után egyedül maradt a sok gyermekkel? Itt bizonyára jobb sors vár rá!

Vu asszony igyekezett megkeményíteni a szívét. A lány lopva letörölte az izzadságot az arcáról, de nem szólalt meg.

– Legjobb lesz, ha most kíséred át – fordult Vu asszony a közelben várakozó szolgálójához.

Jing a lányhoz lépett, két ujja közé csípte a lány ruhaujját. – Gyere – szólította meg.

Csiu-ming felállt. Telt ajka kinyílt, kissé zihálni kezdett, és hátrébb húzódott. Szeme elsötétült, és egészen kikerekedett.

– Gyere! – szólt rá nyersen Jing. – Hát nem ezért hoztak ebbe a házba?

A lány Jingről Vu asszonyra emelte a tekintetét, de mindkettőjük arca azt

sugallta, hogy nincs menekvés, ezért lehajtott fejjel követte Jinget ki a szobából, ki az udvarból.

Amint egyedül maradt, Vu asszony egy kis ideig mozdulatlanul ült, még csak nem is gondolkodott. Különös érzése támadt, és hagyta, hogy az érzés a hatalmába kerítse. Fájdalom volt? Nem, tudta, hogy nem az. Megbánás? Nem, nem volt mit megbánnia. Ilyen ürességet csak a halálban érezhet a lélek.

Felemelte a fejét. Az ajka megremegett. Nem ilyen ürességben él a meg nem született lélek az anyaméhben? Lehet, hogy ő maga is újjászületik. Kisétált az udvarra, és a sötét ég felé emelte az arcát. Fekete éjszaka volt, az égboltot olyan sűrűn takarták a felhők, hogy egyetlen csillag sem világított. Eső ígérkezett, de Vu asszony mindig jól aludt az esős éjszakákon.

Jing jött vissza, és a sötétben elsétált mellette anélkül, hogy észrevette volna. Amikor belépett a házba, meglepődött, hogy nincs ott senki.

– Ó, egek! – motyogta. – Hová mehetett? Asszonyom, asszonyom! – kiáltotta nagy hangon.

– Itt vagyok, te ostoba – szólt Vu asszony nyugodt hangon az ajtóból. – Kiléptem a kertbe, hogy lássam, esni fog-e.

Jing halálra váltan kapott a szívéhez. – Ó, asszonyom – zihálta.

– Azt hittem... azt hittem...

Vu asszony felkacagott. – Sokkal boldogabb lennél, ha nem gondolkodnál annyit. Hagyd csak rám a gondolkodást, Jing. Neked semmi szükséged rá.

Jing nagy sóhajjal leengedte a kezét. – Szeretne most, a szokott időben lefeküdni, asszonyom?

– Miért is ne? Kezd esni. Hallom a tetőn.

Egy órával később frissen fürödve, fehér selyem hálóruhájában elhelyezkedett a magas ágyon.

Jing egyszer csak könnyekben tört ki. – Miféle feleség érhet fel az ön szépségéhez? – zokogta.

Vu asszony felemelte a fejét a párnáról. – Hogy merészelsz itt zokogni, ha egyszer én sem sírok?

Jing visszatartotta a könnyeit, kioldotta az ágyfüggönyöket, és gondosan behúzta őket. Vu asszony a csodás selyem mögött összefonta a kezét a mellkasán, és behunyta a szemét. Feje fölött, a cseréptetőn az egyenletesen zuhogó eső megnyugtató kopogása hallatszott.

Csiu-ming a sötétben egy számára ismeretlen hely felé tartott. Érkezése óta egyetlenegyszer sem hagyta el Vu asszony udvarát. Most, hogy elküldték onnan, otthontalannak érezte magát, éppen olyan árva volt, mint amikor az édesanyja magára hagyta őt a városfalon kívül. Akkoriban nem tudta, milyen szomorú a sorsa, most annál inkább.

Élete során megtanulta, hogy jobb, ha csendben marad, úgysem hallgatja meg senki. Jing továbbra is ujjai közt tartotta a ruhaujját. Csiu-ming érezte, hogy Jing vezeti őt, de nem szólt hozzá.

A szolgáló is szótlánul lépkedett a köveken, egyik udvarból a másikba. Az idős úrnő lakrésze csendes volt, az öregasszony már alkonyatkor nyugovóra tért. Nyugat felől gyereksírás hallatszott. Liang-mo kislánya lehetett. Jing úgy vélte, valahol északi irányban egy asszony sír. Megállt. – Hallgasd csak! Ki sírhat így éjszaka?

Csiu-ming felemelte e fejét. – Most nem hallom – állapította meg Jing. – Talán csak egy vadgalamb volt.

Folytatták útjukat. Csiu-ming szíve egyre hevesebben vert. Minden érzékszerve kiélesedett. A bőrén érezte a nedvességet, és most már ő is hallotta a sírást. De ki lehet az, aki így zokog? És mit érne vele, ha tudná, ki az? Tehetetlensége megriasztotta, és hirtelen neki is sírhatnékja támadt. Beszélnie kell, szólania kell valakihez, ha csak egy szolgálóhoz is.

– Olyan furcsa, hogy engem választottak – hebegte. – Azt gondoltam volna, az úr inkább egy bordélyházból hozatna lányt, aki tudja, hogyan... Én mindig is vidéken éltem...

– Az úrnőnk nem túrne meg olyan lányt a háznál – felelte Jing hűvösen.

Mielőtt Csiu-ming újra megszólalhatott volna, megérkeztek. A kert tele volt bazsarózsával. A lámpás fényében csak úgy ragyogtak a sötétben.

– Nincs itt senki – állapította meg Jing. Előrement, Csiu-ming követte. Soha nem látott még ekkora szobát. A sötét bútor díszes volt, a falakon festmények lógtak. Az ajtóban az éjszakai szél lágyan fodrozta a vörös selyemfüggönyöket. Félénken lépett be. Itt fog élni – ha kedvére lesz az úrnak.

De hol van az úr?

Nem kérdezte meg, és Jing sem mondott semmit, csupán a szokott ridegséggel segített neki öltözni. Csak akkor esett meg a szíve a lányon, amikor látta, milyen sápadtan üldögél az ágy szélén.

– Ne feledd, hogy ez tisztességes ház – mondta hangosan. – Ha teljesíted a kötelességed, nincs mitől tartanod. Az úr kedves, az úrnő pedig nemcsak

jólelkű, de bölcs is. Szerencsés vagy, mitől kellene félned? Talán van hova hazamenned, van édesanyád, aki bármikor visszafogadna?

Csiu-ming elpirulva rázta meg a fejét. Lefeküdt, és behunyta a szemét. Jing behúzta a függönyöket, mielőtt elment.

A függöny mögött Csiu-ming rémülten feküdt az ágyban. Mi történik veled egy-két óra múlva? A hatalmas birtok fogságba ejtette. Valahonnan madzsong dominók zaja szűrődött be hozzá. A szolgák játszanak – vagy talán az úr és az úrnő fiai? Az is lehet, hogy ő játszik a barátaival?

Előfordult már mással is, hogy egy ilyen házba hozták ágyasnak anélkül, hogy látna volna előtte a férfit? Olyan érzése támadt, mintha feleség lenne, nem pedig ágyas. De itt az úrnő a feleség, nem ő. És hogy lehetne valaha is olyan gyönyörű, mint az úr felesége, hogy tetszhet az úrnak egy ilyen asszony után, aki maga a megtestesült szépség?

– Olyan csúnya vagyok – gondolta. – A kezem is durva. – A sötétben maga elé emelte a kezét, majd visszajektette a takaróra. Olyan durva volt a bőre, hogy még a paplan finom selyme is beleakadt.

Eszébe jutott, hogy valahol egy asszony sírt. Kik laknak még a házban? Elhatározta, hogy igyekszik jóban lenni az úr és az úrnő fiaival és menyeeivel, a világért sem akarta magára haragítani őket. És a többi szolgáló vajon mind olyan kedves, mint Jing? Engedik majd, hogy kiszolgálja magát, ha egyszer a munkájukért nem tud mivel fizetni?

– Bárcsak a saját ágymban lehetnék! – sóhajtott alig hallhatóan. Egész életében a mostohaanyja szobája mellett, egy fészkerben aludt. Az ágya nem volt más, mint két pádon keresztbe fektetett deszkák. Éjszakánként az ökor fújtatását és a baromfi szárnycsapkodását hallgatta. Egyetlen paplanja volt, amelyet úgy tekert maga köré, hogy egyszerre matracként és takaróként is szolgált. Reggelente néha arra ébredt, hogy az arcára csinált egy madár, mivel a gerendák alatt verebek fészkeltek.

Azután eszébe jutott a fiú, aki vele együtt nőtt fel, a mostohaanyja fia, akire soha nem nézett testvérként. Amióta csak az eszét tudta, tisztában volt vele, hogy a fiú feleségének szánják. Nem szerette őt, mert túlságosan is jól ismerte. Éppen olyan volt, mint a többi parasztfiú a faluban. A lelki szemei előtt látta, milyen kerek képű volt gyerekkorában. Később magas és vékony lett. A lány már-már kezdett szemérmes lenni előtte, amikor a fiú hirtelen meghalt. Még csak esküvői ruhákat sem készíthetett. Még azelőtt meghalt, hogy a lány férjként tekinthetett volna rá. A mostohaanyja őt hibáztatta a fiú haláláért.

– Átkot hoztál a házra – vetette a szemére. – Hagynom kellett volna, hogy elpusztulj ott a városfalnál. Téged nem a fiamnak szántak az égiek.

Visszaemlékezett, milyen fájdalmasan érintették ezek a szavak. A parasztház volt az otthona, az asszony pedig az anyja. Nem bánt vele rosszul, de amikor ezt vágta a fejéhez, Csiu-ming tudta, hogy újra csak egy lelenc lett, akinek semmi köze sincs ahhoz a házhoz. Amikor Liu mama eljött, és az asszony kezébe csapott, Csiu-ming nem szólt semmit.

Mi mást tehettem volna, mint hogy ide jövök? – tűnődött.

Ebben a pillanatban léptek zajára figyelt fel, és a szívverése is elállt. Állig húzta a selyempaplant, és a behúzott függönyre meredt. Egyszer csak szétnyílt a lepel, és egy italtól kipirult, csinos, középkorú arc jelent meg. A borszag beúszott a hálófülkébe. A férfi egy teljes percig nézte a lányt, aztán óvatosan visszaengedte a függönyt.

Csiu-ming jó darabig semmit sem hallott. Elment volna? Moccanni sem mert. Csak feküdt a koromsötétben, és várt. Ha nem tetszik majd az úrnak, már holnap elküldik. De hová mehetne? És ha elküldik, legalább adnak neki egy kis pénzt? Mi történik azokkal az ágyasokkal, akik nem váltják be a hozzájuk fűzött reményeket? Rémületében úgy érezte, ennél a sorsnál bármi jobb lehet.

Türelmetlenül felült, egyik kezével félrehúzta a függönyt, és kipillantott. A férfi mozdulatlanul ült az egyik karosszékből. A felsőruháit már levetette, csak a fehér selyem alsóruha maradt rajta. De hogy vetkőzött le ilyen csendben?

Egymásra néztek. A lány gyorsan leengedte a függönyt, visszafeküdt, és az arcát a kezébe temette. Elindult! Hallotta a férfi nehéz lépteit a kövezeten. A selyemfüggöny olyan hirtelenséggel tárult fel, mintha kettéhasították volna, azután érezte, hogy a férfi elhúzza a kezét az arcáról.

Ötödik fejezet

Vu asszony mélyebb álomból ébredt, mint valaha. Végigaludta az egész éjszakát, egyetlenegyszer sem riadt fel. Már nem is emlékezett, mikor fordult elő ilyen utoljára. Az új gyertya, amelyet Jing készített az asztalra előző este, érintetlenül állt a helyén.

Már az ébredés pillanatában kipihentnek érezte magát. A fáradtság elszállt a testéből és a lelkéből. Különös módon ismerős volt számára ez a fajta megkönnyebbülés. Visszagondolt az élményekben gazdag életére, és rábukkant az ismerős emlékre. Pontosan ezt érezte a gyermekei születése után. A várandósság tíz holdhónapja során a benne növekvő teher egyre nehezebb, egyre nyomasztóbb lett, míg végül csak erős önuralmának köszönhetően tudta megőrizni lelki nyugalmát. A gyermek megszületése számára leginkább azt jelentette, hogy végre visszanyeri saját testét. Amikor a fájásoknak hirtelen vége szakadt, és a gyermek éles hangon felsírt, elsőként saját szabadságára gondolt. Amint kezébe kapta a megfürdetett, szépen felöltöztetett gyermeket, már az első percben önmagáért szerette a kicsit, és nem azért, mert saját énjének része volt. Soha nem vágyott arra, hogy megossa magát, mindig is teljes egész akart lenni.

Aznap reggel is a teljesség érzését élte át, de talán még mélyebben, mint egykor. Minden kötelességét teljesítette. A családban senki nem szenved szükségét semmiben.

Ekkor jutott eszébe a harmadik fia, Feng-mo. Sajnos mégsem élvezheti a teljes szabadságot, amíg a fiú meg nem házasodik!

Felkelt, és keskeny lábfejét a hímzett fekete selyempapucsba bújtatta, amelyet Jing az ágy mellé készített. Vu asszony lábát nem csupán a természet alakította kecsesre, öt éves korában az édesanyja elkezdte elkötni. Az édesapja akkoriban külföldön utazgatott Li Hung Csang herceggel. Ő sokszor nézegette az édesapja külföldön készült fényképeit, és a dadája folyton a férfi bölcsességéről és jóságáról mesélt neki. Az édesanyja is gyakran emlegette, de csak azért, hogy letörje a kislány akaratosságát. Mit szólna most az apád? – kérdezgette. A kislány erre nem tudott mit felelni, inkább engedett az anyjának. Amikor egy nap az édesanyja magához hívatta, és meglátta a hosszú kötéseket, sírva fakadt. Látta, min ment keresztül a nővére, aki hajdanán vidáman szaladgált és játszott, de később csak a hímzésén dolgozott egész álló nap, és legszívesebben rá sem állt volna a fájós, elkötött lábára.

Az édesanyja szigorúan nézett a második lányára. Mit szól majd az apád, ha hazajön, és azt látja, hogy olyan széles a lábad, akár egy parasztasszonynak? – kérdezte.

A kislány zokogása pityergéssé szelídült, és hagyta, hogy elkössék a lábát.

Vu asszony soha nem felejtette el azt az egy hónap szenvedést. Azután ugyanis levélben kapták a hírt, hogy az édesapja hazatér. Az apja kedvéért még két hétig elviselte a fájdalmakat. Amikor az apja megérkezett, erőt vett magán, és odasétált hozzá. Milyen öröm vár rá! De mielőtt még a szemébe nézhetett volna, vagy kiejthette volna a nevét, az apja egy éles kiáltással a karjába kapta.

– Vegyétek le a kötést a gyerek lábáról! – parancsolta, mire nagy hangzavar kerekedett. Vu asszony később egyetlen szót sem tudott felidézni a veszekedésből, de soha nem felejtette el a hatalmas felfordulást. Az anyja zokogott, a nagyanyja dühösen sikítozott, még a nagyapja is kiabált. Az apja azonban az ölébe vette őt, és saját kezével fejtette le a kötést. Még ilyen idősen is emlékezett, milyen örömteli fájdalom öntötte el a kiszabadított lábát. Az apja egymás után kézbe vette és gyengéden megmasszírozta a lábfejét, hogy beindítsa a vérkeringést. Eleinte gyötrelmes volt, ahogy a vér az elszorított erekbe áramlott, de később csodás érzés töltötte el.

– Soha... soha... – suttogta az apja.

A kislány sírva simult hozzá. Mi lett volna, ha nem jössz haza? – kiáltotta, és apja mellkasába fúrta a fejét. Éppen időben érkezett, hogy megmentse őt. Néhány hónap múlva újra szaladhat. A nővére lábán már sajnos semmi sem segíthet, neki a csontjai is eltörtek.

A következő időben folytonos veszekedések felhőzték be a család életét. Az édesapja új szokásokat ismert meg a távoli országokban, és ragaszkodott hozzá, hogy a kislány megtanuljon olvasni. Amikor három évvel később egy nyár végi napon az apját elragadta a kolera, már késő lett volna elkötni a kislány lábát, és tudatlanságra kárhoztatni, mivel már ismerte a betűket. Miután eljegyezték, nyugodtan olvashatott, mert az idős úr kifejezetten örült, hogy a leendő menyé művelt, és nincs elkötte a lába. Nagyon szerencsések vagyunk – mondogatta az anyja –, hogy találtunk egy gazdag családot, akik ilyen elnézőek.

Miközben Vu asszony a papucsába csúsztatta keskeny lábát, az édesapjára gondolt. Most újra átélte azt az örömteli felszabadultságot, amit akkor érzett. Elmosolyodott. A belépő Jing észrevette a mosolyát.

– Ó, asszonyom – ingatta a fejét Jing –, csak úgy ragyog a boldogságtól ma

reggel! – Úrnőjére pillantott, és mosolyra húzta a száját, jóllehet eltökélte, hogy visszafogott lesz. – Úgy fest, akár egy csintalan kisgyermek – állapította meg.

– Ne is próbálj megérteni, szegénykém – szólt jókedvűen Vu asszony. – Miért fárasztanád magad? Csak legyen minden úgy, ahogy eddig. Mondd csak, szép az idő?

– Mintha nem is esett volna – felelte Jing.

– Akkor öltöztess kimenőruhába. Reggeli után meglátogatom Kang asszonyt. Fontos beszédem van vele. Mit gondolsz, jó feleség lenne Lin-ji a mi Feng-mónknak?

– Igen, olyanok, mint a borsó meg a héja – gondolkodott el Jing. – Amúgy is, asszonyom, inkább a jó példa ismétlődjön, és ne a rossz. A legidősebb úrfi milyen boldog a legidősebb Kang leánnyal! A második úrfi ellenben megütötte a feleségét az éjszaka.

– Ce-mo megütötte Rulant? – kiáltott fel Vu asszony.

– Hallottam, hogy sír – felelte Jing. – Csakis azért lehetett, mert az úrfi megütötte.

Vu asszony felsóhajtott. – Soha nem lesz béke ebben a házban?

Gyorsan elfogyasztotta a reggelijét, és átsietett Ce-mo lakosztályába, de a fiú korán kelt, és már nem találta otthon. A szolga szerint Rulan még aludt. – Szólj a fiának, hogy ma este meglátogatom – közölte Vu asszony, mert a szolgát nem akarta kikérdezni az előző este történetekről.

A szokásához híven végigjárta a konyhákat és a különböző lakosztályokat. Miután megtekintette a ház egészét, és kiosztotta a szükséges utasításokat, visszatért a saját udvarába.

Két órával később elhagyta a Vu házat. Néhány évvel korábban a férje vásárolt egy külföldi autót, de az asszony nem szívesen használta a keskeny utcákon. Bosszantotta, hogy az egyszerű embereknek a falhoz kell lapulniuk, mert a hatalmas jármű elfoglalta a helyet. Ugyanakkor a Vu úrtól ajándékba kapott riksát sem szerette, mert túlságosan nyitott volt. Legszívesebben az esküvőjéről maradt régimódi, zárt gyaloghintóban utazott. Jingnek meghagyta, hogy a riksával kövesse őt. A négy hordozó közül egy elhúzta a függönyt, és miután Vu asszony beszállt, vissza is engedte. Az asszony a függönybe varrt apró üveglapon át éppen eleget látott az utca forgatagából, ő azonban elrejtőzhetett a kíváncsi tekintetek elől.

Úgy érezte, ha a négy férfi cipeli végig a zsúfolt utcákon, senkivel sem tesz rosszat. A hordozók könnyedén elbírták a súlyát, és a keskeny gyaloghintó

mellett elértek mások is. Ezenkívül szívesen hallgatta, ahogy az egyik gyaloghintó-hordozó hangos kiáltásokkal utat kér. A gazdagoknak meg kell adniuk a tiszteletet a szegényeknek. Vu asszony soha nem tűrt semmiféle elnyomást. Amióta ő lett a Vu-ház úrnője, a szolgálkat nem verték és nem büntették. Ha néha elégedetlen volt egy-egy szolga hűségével vagy rátermettségével, olyan indokkal küldte el, amellyel nem alázta meg a társai előtt. Ezért is bántotta annyira, hogy Jing szerint Ce-mo megütötte Rulant.

Nem hiszem el – gondolta –, amíg utána nem járok az igazságnak. – Ezzel félretette magában a dolgot.

A Vu-ház meglehetősen nagy távolságra volt a Kang-háztól, szinte a város másik végén. De Vu asszony nem sietett. Örömmel figyelte, ahogy a napfény megcsillan az éjjeli esőtől nedves utcákon. A kövezet tiszta volt, az embereket pedig felvidította a felhőtlen égbolt. A piacokon beindult az élet, a falusiak sorra hozták a városba a friss, zöld káposztákat, a tojásokkal teli kosarakat és a szénakötegeket. Vu asszonyt mindig megnyugtatta ez a sürgés-forgás. A városban a Vu család csak egy volt a sok nemesi família közül. Jólesett belegondolnia, hogy más családokban is élnek férfiak és nők, akiknek gyermekeik és unokáik születnek. Ebben a hatalmas országban számtalan ilyen város létezik, és a világ sok más országában, más és más szokások szerint ugyan, de ugyanígy élnek az életüket a férfiak és nők. Vu asszony szívesen foglalkozott ilyen gondolatokkal, mert így más szemmel tekintett saját életére is. Mit számít az ő bánata oly sok bánat mellett, és mit számít az ő öröme oly sok öröm mellett?

Nem telt el egy óra, és a gyaloghintót letették a Kang-ház bejárata előtt. Jing korábban előreküldött egy férfi szolgát, hogy bejelentse Vu asszony látogatását, így már várták őt. A hatalmas, vörösre lakkozott kapu kitérült, és egy szolga fogadta őket. Jing kiszállt a riksából, és előresietett, hogy lesegítse Vu asszonyt. Hóna alatt vitte úrnője utazókészletét arra az esetre, ha Vu asszony szeretne megfésülködni, vagy bepúderezni az arcát.

Beléptek a kapun, és mielőtt elérték volna az első udvart, maga Kang asszony sietett üdvözlésükre. A két hölgy megszorította egymás kezét.

– Milyen jó, hogy eljöttél, Nővérem! – ujjongott Kang asszony. Alig várta, hogy Vu asszony szájából hallja, mi történt. Mivel a két család között gyakran jöttek-mentek a szolgálak, már tudta, hogy a barátnője véghez vitte a tervét, és azt is, hogy Csiu-ming előző este beköltözött Vu úrhoz.

– Több dolgról is szeretnék veled beszélni, Nővérem – kezdte Vu asszony. – De túl korán érkeztem, bizonyára zavarok.

– Hogy mondhatasz ilyet! – kiáltott fel Kang asszony, és barátnője csinos arcát fürkészte. Semmi különösét nem látott rajta. Nyugodt tekintete, szép metszésű ajka és gyöngyházfényű bőre éppen olyannak tetszett, mint máskor.

– Gyönyörű vagy, mint mindig! – kedveskedett Kang asszony, és közben arra gondolt, minden irigység nélkül, hogy ő még meg sem fésülködött.

– Korán kelek – felelte Vu asszony. – Menjünk be, megvárom, amíg megfésülnek.

– Ne is törődj a hajammal! – intette le Kang asszony. – Majd délután megfésülök. Valahogy túl hamar elszaladnak a délelőttök.

Körülnézett, és felkacagott, mert időközben egy tucat gyermek került elő a semmiből – gyermekek és unokák egyaránt. Kang asszony megállt, és felkapta a legkisebbet, aki még járni sem tudott. A selyemkabátkás gyermek piszkos és mosdatlan volt, de Kang asszony olyan szeretettel szorgolatta, mintha most vették volna ki a kádból.

A két barátnő besétált a házba, majd átvágtak két udvaron, míg végül eljutottak Kang asszony saját lakrészébe. Az asszony letette a gyermeket, akit idáig cipelt, és vaskos kezével intett a gyermekeknek és a kis cselédlányoknak, akik mindvégig követték őt. –Menjetek csak! – szólt kedvesen, de amikor észrevette, mennyire megnyúlt az arcuk, előhúzott a ruhájából egy marék aprópénzt, és a legidősebb lány kezébe nyomta. – Menjetek, vegyetek mindenkinek mogyorót – rendelkezett. – Héjasat! – kiáltotta utánuk. – Hogy tovább tartson!

Gurgulázó kacagással figyelte, amint a gyermekek eliramodnak az utca felé, majd megragadta Vu asszony kezét, bevezette a szobájába, és behúzta az ajtót.

– Most már magunk vagyunk – sóhajtott. Amint Vu asszony helyet foglalt, maga is leült, kezét a térdére támasztotta, és várakozón előrehajolt.

– Mondj el mindent!

Vu asszony csodálkozva pillantott a barátnőjére. Arcára értetlenség ült ki.

– Különös – szólalt meg végül –, úgy érzem, nincs mit mondanom.

– Hogyhogy? – kiáltott fel Kang asszony. – Nekem annyi a kérdésem, mint égen a csillag. Ki az a lány? Neked hogy tetszik? És az úrnak tetszik?

– Nekem tetszik – felelte Vu asszony. Most már tisztában volt vele, hogy aznap reggel tudatosan nem gondolt a férjére és Csiu-mingre. Vajon tetszett a lány a férjének? Készakarva elhessegette magától a kérdést, amely úgy kúszott a gondolatai közé, akár egy mérges kígyó. – Én adtam neki nevet: Csiu-ming. Egyszerű lány, de jólelkű. Biztos vagyok benne, hogy az úrnak is

tetszeni fog. Mindenki meg fogja kedvelni, hiszen nincs benne semmi kivetnivaló. A családban senki sem lehet rá féltékeny.

– Ó, egek! – ámult el Kang asszony. – Úgy beszélsz, mintha egy unoka mellé fogadtál volna dadát! Amikor az apám ágyast fogadott, anyám zokogott, és fel akarta akasztani magát. Éjjel-nappal örködnünk kellett mellette. Amikor magához vette a második ágyasát, az első lenyelte a fülönfüggőit, és ez így ment, amíg végül öt ágyasa lakott a házban. Gyűlöltek egymást, és foggal-körömmel harcoltak apám kegyeiért. – Kang asszony harsányan felnevetett. – Mindig a cipőjét lesték, ugyanis mindig annál az ágyasnál hagyta, akit aznap éjszaka felkeresni szándékozott. Előfordult, hogy ellopták egymástól a cipőket. Végül, a béke kedvéért, apám egyenlően osztotta meg az idejét közöttük.

– Milyen ostobák lehettek azok az ágyasok– jelentette ki Vu asszony nyugodtan. – Nem az édesanyádra gondolok, Mej-csen. Az természetes, hogy ő bízott a férjében. De az ágyasok!

– Soha nem láttam még hozzád hasonlót, Aj-lien! – hízelgett Kang asszony. – Csak azt áruld el, tudtál aludni az éjjel?

– Az esőnek hála nagyon jól aludtam.

– Ó, az esőnek hála! – Kang asszonyt olyan nevetés fogta el, hogy a végén a ruhaujjával törölgette a szemét.

Vu asszony mosolyogva várt, amíg barátnője elcsendesedett, aztán komolyra fordította a szót. – Fontos beszédem van veled, Mej-csen.

Kang asszony mindig elkomorodott, amikor a barátnője ilyen hangon szólt hozzá. Abbahagyta a nevetést. – Miről van szó? – tudakolta.

– A fiamról, Feng-móról – felelte Vu asszony. – Mit gondolsz, valamilyen iskolába kellene küldenem?

Nagyon ügyesen fogalmazta meg a kérdést. Ha Kang asszony azt feleli, hogy nem szükséges, azonnal megkéri Lin-ji kezét. Másfelől...

– Igazából attól függ, mihez szeretne kezdeni a fiú – válaszolta Kang asszony.

– Soha nem mondta, mit akar – vallotta be Vu asszony. – Olyan fiatal, eddig nem is került szóba, de amint egy fiú tizenhét éves lesz, az anyjának már gondolkodnia kell a jövőjéről.

– Így igaz – helyeselt Kang asszony. Lebiggyesztett ajkakkal gondolt Feng-mo arrogáns testtartására és öntelt viselkedésére.

– Ugyan miért köntörfalaznék? – tért a lényegre Vu asszony. – Arra gondoltam, hogy újra egyesíthetnénk a két család vérvonalát. Feng-mo és

Lin-ji – mi a véleményed?

Kang asszony kétszer is összecsapta a tenyerét. – Nagyszerű! – kiáltotta, majd hirtelen leengedte a kezét, és gyászos hangon folytatta. – De Lin-ji... Én adhatom ugyan a beleegyezésem, de honnan tudjam, ő mit szól majd?

– Nem kellett volna elengedned abba a nyugati iskolába – jegyezte meg Vu asszony. – Már akkoriban is figyelmeztettelek.

– Igazad volt – ismerte el szomorúan Kang asszony. – Most már semmi sem jó neki itthon. Mindenre csak panaszcodik. Veszekszik az apjával, amikor a szerencsétlen a földre köp. Köpőcsészéket akar mindenhová rakni. De a kisgyerekek felszedik és összetörik a csészéket. És azért is haragszik, mert a kisbabák nem hordanak ruhát a popsijukra tekerve. De hogy adhatnánk ilyet mind a tizenhárom kisgyerekre, akik még nem szobatiszták? Már így is három mosónőt vettem fel.

– Nálunk nem lenne gondja kisgyermekkel, csak a sajátjaival – nyugtatta meg Vu asszony. – A nőt mindig a saját gyermekei tanítják a legtöbb bölcsességre.

Nem akarta megbántani Kang asszonyt, de ebben az ügyben igazat adott Lin-jinek. Ebben a házban a szoptatós dajkák és a cselédlányok egyszerűen hagyták, hogy a babák a padlóra végezzék a dolgukat, míg végül már lépni sem lehetett. Vu asszony soha nem tűrt ilyen nemtörődöm viselkedést a saját otthonában. Ott a cselédlányoknak megparancsolták, hogy a gyermekeket eldugott sarkokba vagy fák mögé vigyék.

Kang asszony kétkedve pillantott a barátnőjére. – Boldog lennék, ha a te csaláodba kerülne – mondta. – Jót tesz majd neki, ha férjhez megy és elfoglalja magát. De szeretlek annyira, hogy elmondjam a hibáit is. Úgy vélem, ha hajlandó lesz is feleségül menni Feng-móhoz, elvárja, hogy a férje tanuljon. Szégyenteljesnek tartaná, ha Feng-mo nem beszélne idegen nyelveket.

– De kivel beszélne? – csodálkozott Vu asszony. – Talán Lin-jiivel is így társalogna? Micsoda butaság!

– Bizony az – helyeselt Kang asszony. – De, tudod, manapság a fiatal lányok szívesen hencegnek azzal, hogy idegen nyelven csevegnek.

A két hölgy elgondolkodva nézett egymásra. – Lin-ji vagy elfogadja Feng-mót olyannak, amilyen, vagy hagyjuk az egészet – fogalmazott világosan Vu asszony. – Háború közeleg, és nem szeretném, ha a fiaim valamelyik tengerparti városba költöznének. Itt, messze a parttól biztonságban vagyunk.

– Várj csak! – Kang asszony hirtelen jókedvre derült. – Tudom már! A

városban él egy külföldi szerzetes, őt felfogadhatnád házitanítónak Feng-mo mellé. Így Lin-jinek nyugodt szívvel mondhatnám, hogy Feng-mo nyelveket tanul.

– Egy külföldi? – ismételte kételkedve Vu asszony. – Hogy engedhetnék be a házba? Nem okozna problémát? Úgy hallottam, a nyugati férfiak mind erőszakosak és kéjszívűek.

– Ő szerzetes, felette áll az ilyesminek – nyugtatta meg Kang asszony.

Vu asszony alaposan elgondolkodott a felvetésen. – Nos – szólalt meg végül –, ha Lin-ji valóban ragaszkodik hozzá, így még mindig jobb lesz, mintha elküldeném Feng-mót egy nyugati iskolába.

– Igen – bólintott Kang asszony.

– Akkor kérlek, kérdezd meg Lin-jit, én pedig beszélek Feng-mó-val. – Vu asszony felállt.

– És ha Feng-mo nem egyezik bele? – kérdezte Kang asszony.

– Bele fog egyezni, mert a megfelelő pillanatban beszélek majd vele. Egy férfinál, legyen idős vagy fiatal, az időzítés a legfontosabb.

– Milyen jól tudod – motyogta az orra alatt Kang asszony.

A két hölgy kéz a kézben lépett ki a szobából. Az udvaron tea és sütemény várta őket.

– Maradj még egy kis frissítőre, Nővérem! – kérlelte Kang asszony, de a barátnője a fejét rázta.

– Ha megbocsátasz, inkább hazamennék. Lehet, hogy már ma eljön a megfelelő pillanat, hogy beszéljek Feng-móval.

Még Kang asszonynak sem akarta elmondani, mennyire felkavarhatta Feng-mót, hogy meglátta Csiu-minget, mielőtt a lány az apja udvarába költözött. Elbúcsúzott, és hagyott egy kis pénzt a cselédlánynak, aki a teát készítette. Amint Jing előkerült a konyhából, ahol a szolgálókkal pletykált, Vu asszony hazaindult.

Otthon azonban nem Feng-mót látta meg elsőként, hanem a külföldi asszonyt, Kis Hszia nővért. Vu asszony tisztában volt vele, hogy a szakácsától Kis Hszia nővér is hallott már a történekről, hiszen a városban minden szolga tudott az előkelő Vu és Kang családok viselt dolgairól.

Amikor Kis Hszia nővér a főudvaron megpillantotta Vu asszonyt, nyomban megtorpant, és felkiáltott: – Ó, asszonyom, az imént hallottam... de ugye, nem igaz?

– Jöjjön be! – invitálta Vu asszony kedélyesen. – Szép napunk van, igaz? Ebben az évszakban ritkán ilyen friss a levegő. Ülünk ki a kertbe, Jing majd

hoz egy kis harapnivalót. Dél felé járhat már. – Átkísérte Kis Hszia nővért a saját udvarába.

– Kérem, foglaljon helyet – mutatott a szék felé. – Egy percre bemegyek a szobámba, addig pihenjen, élvezze a jó időt.

Vu asszony meghajolt, majd visszavonult a lakosztályába. Jing kedvetlenül követte.

– Újra esni fog – morogta.

– Csitt! – intette le Vu asszony. Mosolyogva telepedett a tükör elé. Megigazította a frizuráját, bepúderezte az arcát, és az aranyfülbevalóját a jádefüggőkre cserélte. Megmosta és beillatosította a kezét, majd visszatért a kertbe.

Kis Hszia nővér sápadt arcára mély együttérzés ült ki. A szokásos ügyetlen kapkodással ugrott fel a székből.

– Ó, kedves barátom – sóhajtott –, micsoda megpróbáltatást kell kiállnia! Álmomban sem gondoltam volna... Úgy tűnt, Vu úr nem olyan, mint más férfiak... Mindig is azt gondoltam...

– Nagyon örülök, hogy eljött – vetette közbe könnyedén Vu asszony, és kedvesen a nővérré mosolygott. – Segíthet nekem.

Mindketten letelepedtek. Kis Hszia nővér a tőle megszokott hirtelenséggel előrehajolt, kezét összekulcsolta. – Bármit megteszek – motyogta. – Bármit! Kedves asszonyom, bizony előfordul, hogy az Úr azokat bünteti, akiket szeret...

Vu asszony szeme tágra nyílt. – Azért jött, hogy prédikáljon, Kis Hszia nővér? – kérdezte. – Ha igen, akkor elő sem vezetem a mondandómat.

– Csak vigaszt akartam nyújtani – magyarázkodott a nővér. – Segíteni akartam.

– Nagyon is jól vagyok – jelentette ki meglepetten Vu asszony.

– Azt hallottam... azt hittem... – hebegett zavartan Kis Hszia nővér.

– Ne is törődjön vele, miről pletykálnak a szolgák – legyintett kedvesen Vu asszony. – Szeretnek a mindent tudó szerepében tetszelegni. Ha minden igaz lenne, amit beszélnek, ma mindannyian megbetegednénk, holnap meg is halnánk, és harmadnapra feltámadnánk.

Kis Hszia nővér szúrós szemmel nézett Vu asszonyra. Vajon tréfának szánta? Úgy döntött, nem haragszik meg az asszonyra. – Akkor hát nem igaz? – kérdezte.

– Nem tudom, mi igaz, és mi nem – felelte Vu asszony. – De biztosíthatom, hogy ebben a házban semmi nem történik az én tudtom és

beleegyezésem nélkül.

Egészen megsajnálta a nővért, akinek sápadt arcába hirtelen vér szökött. – Ön mindig olyan kedves – mondta nyájasan Vu asszony. – Segítene nekem?

Kis Hszia nővér bólintott. Keze ernyedten pihent az ölében. Szemében csalódottság tükröződött.

Vu asszony illatos zsebkendőjét az ajkához érintette. – Úgy érzem, a harmadik fiának komolyabb tanulásra van szüksége – kezdte a tőle megszokott kedvességgel, amely mindig bizonyos távolságot teremtett közte és a beszélgetőtársa között. – Ezért úgy döntöttem, hogy egy megfelelő külföldi úriembert kérek fel, hogy megtanítsa idegen nyelven beszélni és olvasni. Úgy látom, hogy a ma emberének nem elég az őseink tudása. A tengerek már nem választják el a népeket. Be kell látnunk, hogy nem vagyunk egyedül a világon. Ön szerint van olyan külföldi a városban, akit tanítónak fogadhatnék Feng-mo mellé?

Kis Hszia nővérnek torkán akadt a szó, olyan váratlanul érte a kérdés, amelynek semmi köze nem volt a szolgálattól hallott hírhez.

– Úgy hallottam, van itt egy külföldi szerzetes – folytatta Vu asszony. – Mit tud róla?

– Szerzetes? – hebegte a nővér.

– Igen, úgy hallottam – felelte Vu asszony.

Kis Hszia nővér kétkedve nézett rá. – Ha arra gondol, akire én, nem hiszem, hogy szívesen felfogadná a fia mellé.

– Nem elég művelt? – kérdezte Vu asszony.

– Ugyan mit számít a tudás a férfiaknál? Ő sem jobb egy ateistánál!

– Miért mondja ezt? – tudakolta Vu asszony.

– Nem hiszem, hogy igaz hívő – jelentette ki megfontoltan Kis Hszia nővér.

– Talán a maga módján hívő – enyhítette Vu asszony.

– Csak egyetlen igaz hit létezik – adta tudtára határozottan a nővér.

Vu asszony elmosolyodott. – Megkérné, hogy jöjjön el hozzám?

Meglepve látta, hogy a nővér mélyen elvörösödik.

– Az illető nőtlen – mondta Kis Hszia nővér. – Nem tudom, mit gondolna, ha felkeresném.

Vu asszony kedvesen megérintette a nővér csontos ujjait. – Senki sem vonhatja kétségbe az erényeit, nővér.

Vu asszony kedvessége eloszlatta a nővér kételyeit. – Kedves asszonyom, bármit megtennék, hogy segítsek!

A hangja egyre izgatottabban, élesebben csengett, ezért Vu asszony, aki igen nehezen viselte ezt a fajta izgatottságot, kedvesen félbeszakította.

– Ön mindig olyan jó! – dicsérte, majd tapsolt egyet, mire Jing jelent meg egy tálca teával és édességgel.

Fél óra elteltével Vu asszony elérkezettnek látta az időt, hogy búcsút vegyen a vendégtől.

– És most – fordult hozzá nyájasan –, szeretne egy imát mondani, mielőtt elmegy?

– Nagyon is! – lelkesedett Kis Hszia nővér.

Behunyta a szemét, lehajtotta a fejét, és buzgó imádságba merült. Vu asszony csendben hallgatta, de nem csukta be a szemét. Együttérzéssel figyelte Kis Hszia nővér arcát. Milyen üres lehet a lelke ilyen magányosan, távol az otthonától! Eljött a tengeren túlra, hogy másokkal jót tegyen. Mindenki ismerte, és mindenki tudta, hogy hetente egyszer varni tanítja a koldusasszonyokat. Mindenki tudta, hogy szerényen él, és szinte mindenét szétosztja mások között. De mennyire egyedül lehet! Vu asszony szívében gyengédség ébredt. Kis Hszia nővér járatlan ugyan az élet dolgaiban, de a jóindulatához nem fér kétség. Milyen magányos lehet!

Amikor Kis Hszia nővér felemelte a fejét, döbbenet látna, mennyi melegség költözött Vu asszony hatalmas, gyönyörű szemébe. Egy pillanatig azt hitte, az imája csodás módon meghallgatásra talált. Isten talán megérintette ennek a pogány asszonynak a szívét?

Vu asszony azonban felállt, és búcsút mondott Kis Hszia nővérnek. – Akkor hamarosan elküldi hozzám a szerzetest? – kérdezte, de tett róla, hogy a kérdés inkább utasításnak hangozzék.

Kis Hszia nővér azon kapta magát, hogy akarata ellenére is ígéretet tesz.

– Hogyan hálálhatnám meg? – kérdezte udvariasan Vu asszony.

– Cserébe, amiért tanítót szerez a harmadik fiam mellé, megkérem, nővér, hogy imádkozzon értem, amikor csak szeretne.

Ezekkel a szavakkal útjára bocsátotta a vendéget.

Vu asszonynak egész nap nem ment ki a fejéből, hogy Jing Rulant hallotta sírni az éjjel, de régen megtanulta már, hogy egy ilyen népes ház ügyeit csakis egyenként szabad kézbe venni. Ez az elv vezérelte ezúttal is. Reggel megpróbált beszélni Ce-móval, de az égiek másképp döntöttek. Valószínűleg még nem jött el az ideje. Ezért, amíg a jelentősebb ügyek vártak magukra,

sorba vette a többi feladatot.

Magához hívatta a szakácsot a havi elszámolásokkal, amelyeket már két nappal korábban le kellett volna adnia, de a zavaros helyzet miatt nem tette. Vu asszony átböngészte a számlákat, és megállapította, hogy a szénát igen drágán szerezték be.

Jing mindig úgy intézte, hogy a számlák bemutatásánál ő is jelen legyen, mert a férje, akinél jobb szakácsot keresve sem lehetett volna találni, semmi máshoz nem értett. Amikor Vu asszony megjegyzést tett a szénára, Jing rögtön tudta, hogy valamelyik szolgának járt el a szája. Úgy vélte, csak az az asszony lehetett, aki egy időben megkörnyékezte a férjét. A szakács azonban figyelemre sem méltatta, ezért az asszony megkeseredett, és attól kezdve minduntalan hibát keresett Jingben és a szakácsban.

A széna említésére Jing a férjére förmedt. – Te ostoba, mondtam, hogy ne a Nyugati Kapunál vedd, azon a piacon minden drágább!

– Egyáltalán nem kellene ilyen korán szénát vásárolnunk – jelentette ki Vu asszony. – A saját földjeink épp elég takarmányt adnak a nyolcadik hónapig, amikor már új fűvet lehet vágni.

– De az intéző felszántatott néhány füves mezőt – vetette közbe a szakács.

Vu asszony látta, hogy nem szükséges tovább erőltetnie a dolgot.

Elfogadta a szakács mentségét. Becsukta a számlakönyvet, visszaadta a férfinak, majd a pénzes ládikából elővette az előző havi járandóságokat és a következő havi költőpénzt. A házban több mint hatvanan éltek, ezért mindig nagy összegekről volt szó.

Ezután a ruházkodásért felelős szolga lépett be a két varrónővel együtt, és megbeszélték Vu asszonnyal, milyen ágyneműkre és nyári ruházatra van szükség a család és a szolgák részére. Utánuk az ácsok jöttek, hogy megvitassák a két lyukas tetőjavítási költségeit, illetve az újabb melléképület építésének tervét.

Vu asszony ilyenkor mindig a munkára fordította teljes figyelmét. Különös képessége volt ahhoz, hogy adott ideig kizárólag arra koncentráljon, amivel éppen foglalkozott. Amint valamit elrendezett, teljes figyelemmel a következő dolog felé fordult. Aznap is sorra oldotta meg a feladatokat, és csak akkor engedett utat a saját gondolatainak, amikor alkonyatkor végzett a ház ügyeivel. Elsőként Feng-mo jutott az eszébe.

Ma nagy döntéseket hoztam a jövőjével kapcsolatban – gondolta. Továbbra is a könyvtárszobában, az asztal melletti karosszékekben üldögélt, ahol a nap folyamán dolgozott. Minden eddiginél biztosabb volt a

döntésében, hogy Feng-mónak feleségül kell vennie Lin-jit, de tudta, hogy a beszélgetésük után hagynia kell a fiúnak egy kis időt a lázadásra. Áthívta Jinget a másik szobából, ahol az esti ágyazással foglalatосkodott.

– Menj, hívd ide Feng-mót – kérte, majd elbizonytalanodott. – És miután szóltál a fiannak, hívd meg a második úrnőt a ma esti családi vacsorára.

Jing lebiggyesztette az ajkát, és kísétált. Vu asszony két ujját a szájához emelte, úgy várakozott. Feng-mo most a szobájában lehet, hiszen közeleg a vacsora ideje. Vu asszony elhatározta, hogy ha Feng-mo örömmel fogadja a döntését, ma este nem egyedül étkezik, hanem a családdal együtt. Az elmúlt napokban egyedül vacsorázott, de most már eljött az ideje, hogy újra elfoglalja a helyét a családja körében.

Néhány perc elteltével meghallotta Feng-mo lépteit. Mindegyik fia járását felismerte. Liang-mo lassú, határozott, Ce-mo gyors, össze-vissza léptekkel járt. Jen-mo mindig szaladt. Feng-mo bizonyos ritmusra lépdelt, három gyors lépés után egy lassabb következett. A sötétkék iskolai egyenruhájában jelent meg a könyvtárszoba ajtajában. Fejére ugyanolyan sötétkék ellenzős sapkát húzott, melyen felirat hirdette az iskola nevét: Nemzeti Újjáépítés Középiskola.

Vu asszony a fiára mosolygott, és behívta.

– Mit jelent ez a „Nemzeti Újjáépítés”? – érdeklődött könnyedén.

– Ez csak egy név, Anyám – felelte Feng-mo. Leült, levette a sapkáját, és úgy pörgette az ujjával, akár egy kereket.

– És neked nem mond semmit? – faggatta az asszony.

– Természetesen mindannyian nemzeti újjáépítést szeretnénk – válaszolta Feng-mo.

– Anélkül, hogy tudnátok, mit is jelent valójában? – kérdezte Vu asszony ugyanolyan könnyeden.

Feng-mo felnevetett. – Jelenleg az algebrával küszködöm – felelte. – Ha ezen túl leszek, talán jobban megértem a nemzeti újjáépítést is.

– Algebra... – tűnődött el Vu asszony. – Sok hasonló tudomány van, amelyek Indiában születtek, és később eljutottak Európába is.

Feng-mo meglepődött. Nem gondolta volna, hogy az édesanyja olvasott ilyesmiről. Vu asszony tudta ezt, és örült, hogy meglepetést okozhat.

– Sápadt vagy – fordult a fiához hirtelen. – Iszod a szarvasagancs-porból készült erősítőt?

– Rosszabb az íze, mint a romlott halnak! – tiltakozott Feng-mo.

Vu asszony elmosolyodott.

– Akkor hagyd! Miért erőltetnél olyasmit, ami ennyire ellenedre van?

– Köszönöm, Anyám – hálálkodott Feng-mo, aki ismét elcsodálkozott anyja válaszában.

Vu asszony előrehajolt, összekulcsolt kezét az ölébe ejtette. – Feng-mo, ideje, hogy a jövődről beszéljünk.

– A jövőmről? – Feng-mo felpillantott, a sapka megállt a kezében.

– Igen, a jövődről – ismételte az asszony. – Az édesapáddal már beszélünk róla.

– Anyám, nem egyezem bele, hogy te válassz nekem feleséget – jelentette ki Feng-mo indulatosan.

– Tudom – vágta rá az édesanyja. – Mindössze annyit tehetek, hogy felsorolok néhány nevet, és megkérdezem, tetszene-e valamelyikük. Természetesen figyelembe vettem az ízlésedet és a családunk helyzetét. El is vettem magamban a Csen család második lányával kapcsolatos elképzelést, őt olyan régimódián nevelték.

– Soha nem kellene olyan lány! – szögezte le Feng-mo.

– Természetesen. De van még egy bökkenő – folytatta Vu asszony higgadtan. – Manapság a lányoknak is sok igényük van. Már nem az a helyzet, mint az én fiatal koromban. Én mindent az édesanyámra bíztam, és a nagybátyámra, aki elhunyt édesapám helyére lépett. De ma a lányok – legalábbis azok, akik szóba jöhetnek – nem akarnak olyan fiatalembert, aki nem beszél legalább egy idegen nyelvet.

– Én tanulok angolt az iskolában – jelentette ki Feng-mo gőgösen.

– De nem beszélsz valami jól. Én sem ismerem a nyelvet, de hallom, hogy dadogsz, és akadozva formálsz a szavakat. Nem hibáztatlak, de ez a helyzet.

– Milyen lánynak nem kellek? – kérdezte dühösen Feng-mo.

A fiú haragja olyan simán sodorta Vu asszonyt a célja felé, ahogy a hullám sodorja a csónakot a partra. – Kang asszony harmadik lányának, Lin-jinek – felelte. Korábban nem vette észre, hogy a két fiatal érdeklődött volna egymás iránt, de kezdetnek Feng-mo haragja éppen elég volt. A fiú nyomban felvillanyozódott.

– Az a lány! – dörmögte. – Túlságosan büszke. Egyáltalán nem tetszik.

– Szerintem nagyon is csinos – vágta rá Vu asszony. – Bár most nem ez a fontos, hiszen ő csak az egyik jelölt. De gondolj bele, ha Lin-ji, aki jól ismeri a családunkat és a pozíciókat, kifogásokat hoz fel ellened, vajon keresgélhetünk-e rangosabb családokban?

– Elküldhetnél egy nyugati iskolába – ajánlotta buzgón Feng-mo.

– Nem küldelek – jelentette ki az asszony kedvesen, de kérlelhetetlenül. – Néhány éven belül háború pusztítja majd a világot. Ilyen zavaros időkben a fiaimnak itthon a helyük.

Feng-mo döbbenetesen meredt rá. – Hogy mondhatod ilyeneket, Anyám?

– Nem vagyok bolond, bár mintha körülöttem az egész világ megbolondult volna – felelte csendesen Vu asszony. – Nagy baj lesz, ha a dolgok rossz irányba fordulnak, és senki nem lép közbe.

A fiú szótlanul nézte az édesanyját. Éppen olyan hatalmas, fekete szeme volt, mint az anyjának, de a tekintete nem tükrözött olyan mélységet. Túlságosan fiatal volt még. Nem szólt semmit, mintha csak próbálná megérteni az édesanyja szavait.

– Hallottam, hogy van egy igen művelt külföldi szerzetes a városban – folytatta az asszony. – Elképzelhető, hogy bizonyos fizetség fejében hajlandó lenne idegen nyelveket tanítani neked. Mit szólnál hozzá? Az idegen nyelveknek hasznát veheted a jövőben. Nem csak a házasságkötésre gondolok. Hamarosan nagy változások köszöntenek be.

A hangja kellemesen csengett, mégis hallatszott benne valami baljóslatú tónus.

Feng-mo egyszerre érzett szeretetet és félelmet az anyja iránt. Úgy vélte, mindig igaza van. Az édesanyja ugyan soha nem büntette meg, amikor ellenszegült az akaratának, valahogyan mégis mindig elnyerte a büntetését. Lassan, nehezen tanulta meg, hogy az édesanyja szavai mindig nagy bölcsességről árulkodnak. Most egy pillanatra elbizonytalanodott.

– Egy szerzetes? – ismételte. – Én nem hiszek a vallásokban.

– Nem is kérem tőled, hogy higgy. Szó sincs róla!

– Bizonyára megpróbálna megtéríteni – dacoskodott Feng-mo.

– Kis Hszia nővér is mindenkit meg akart téríteni a családban. Amikor csak találkozunk, a kezembe nyom egy evangéliumos könyvet.

– És neked feltétlenül engedned kell a térítésnek? – kérdezte Vu asszony. – Ilyen gyenge lennél? Meg kell tanulnod, hogy mindenkitől csak azt fogadd el, ami a legjobb benne, a többivel pedig ne törődj. Ugyan, tégy próbát a szerzetessel egy hónapig, és ha utána nem szeretnéd folytatni a tanulást, elfogadom a döntésed.

Vu asszony azért bírt akkora tekintéllyel a házban, mert soha senkivel nem érezte, hogy az akarata megmászhatatlan lenne.

Mindig hagyott időt a végleges döntésre, és ezalatt a saját elképzelései szerint alakította az eseményeket.

Feng-mo lassan újra pörgetni kezdte a sapkát. – Legyen egy hónap – egyezett bele. – De ha nem tetszik, nem folytatom.

– Egy hónap – nyugtázta Vu asszony. – És most, fiam, együtt megyünk a családi vacsorára. Lehet, hogy az édesapád már el is kezdte nélkölünk.

A Vu családban a férfiak és a nők külön asztaloknál étkeztek, ezért a nagy ebédlő küszöbén Feng-mo elvált az anyjától, és ahhoz az asztalhoz lépett, ahol az apja, a testvérei és a férfi rokonok ültek. Vu asszony elegánsan a nők asztalához sétált, ahol mindenki felállt az üdvözlésére. Nyomban észrevette Csiu-minget, de a lány félénken távolabb húzódott a többiektől, és egy kisgyermeket tartott az ölében. Amikor Vu asszony üdvözlésére felállt, igyekezett a gyermek mögé rejteni az arcát, de az asszony még előtte alaposan megnézte magának. A lány gondterhelten tűnt, de ez természetes egy idegen helyen. Már az is elegendő, hogy egyáltalán jelen van a közös vacsoránál.

– Kérlek, üljetek le – szólt. Elfoglalta a helyét az asztalfőn, és a kezébe vette az evőpálcikákat. A többieket Meng szolgálta ki. Vu asszony letette az evőeszközöket. – Kérlek, Meng folytasd csak! – fordult a fiatalasszonyhoz. – Én egész nap a ház ügyeit intéztem, kissé elfáradtam.

Mosolyogva hátradőlt, és szokásához híven egy-egy kedves szót szólt a menyeihez és Meng kisfiához. A gyermek nyugtalanul mocorgott a dadája ölében, ezért Vu asszony a pálcikájával odanyújtott neki egy darabka húst. Azután Csiu-minghez fordult.

– Második úrnő – szólította meg kedvesen –, egyél, amit csak kívánsz. A hal rendszerint nagyon finom.

Csiu-ming felpillantott és elvörösödött. Felállt, finoman meghajolt, de a gyermeket még mindig a karjában tartotta. – Köszönöm, Nővérem – suttogta elhaló hangon. Leült, és nem is szólt többet. Amikor egy szolgáló elérta a rizses tálkát, elsőként a gyermeknek adott belőle.

A figyelmes gesztussal Vu asszony mindenki előtt tisztázta Csiu-ming helyét, és kinyilvánította, hogy ezentúl ő is a családhoz tartozik. Mindenki hallotta a szavait. Egy percre teljes csend borult a társaságra, amelyet csak a szolgák és a dadák sutyorgása tört meg.

Vu asszony kecses mozdulatokkal nekilátott a vacsorájának. A kisfiú, akinek elnyerte tetszését a felkínált húsfalat, most nagy hangon követelte, hogy Vu asszony ölébe ülhessen. Meng gyengéden korholta. – Ilyen piszkos arccal és kézzel szeretnél odamenni!

Vu asszony felpillantott, mintha mély álomból riadt volna. – Hozzám

szeretne jönni a gyermek?

– De olyan piszkos, Anyám! – tiltakozott Meng.

– Jöjjön csak ide! – mondta Vu asszony. Kitárta a karját, és az ölébe vette a gyermeket. Az asztal közepén álló tálkából finom húsokat válogatott, és a kisfiúnak adta. Nem szólt egy szót sem, de minden falatnál a gyermekre mosolygott.

A fiúcska nem nevetett vissza. Tökéletesen elégedetten ült nagynyja ölében, tátotta a száját, és csendes élvezettel rágott meg minden egyes falatot. Vu asszony mindig ilyen hatással volt a gyermekekre; minden különösebb erőfeszítés nélkül elérte, hogy szívesen legyenek a közelében. Neki is örömet okozott a kisfiú. Az unokával teljesítette a család felé minden kötelességét, és ő volt az, aki enyhítette titkos magányát. Vu asszony nem volt tudatában a magányának. Ha valaki kimondta volna, hogy magányos, letagadta volna, és elámult volna, mennyire félreismerték. De valójában olyan egyedül volt, hogy a szívét senki sem ismerhette. A lelke eltávolodott a mindennapi életétől, és már régen kilépett a négy fal közül, ahol a teste élt. Vándorolt szerte a világban, visszarepült a múltba, előretekintett a jövőbe, és a gondolatai is követték utazásán. Néha azonban a lelke visszatért a családjához, ahogy ebben a pillanatban is. Hirtelen átérezte, mekkora a jelentősége annak, hogy ez a gyermek megszületett. A nemzedékek váltják egymást: az ő ideje leáldozóban van, a gyermeké csak most kezdődik.

– Fiam kisfia! – suttozta, és egyre csak rakosgatta a húsfalatokat az apró, tátogó piros szájba. Amikor a gyermek jóllakott, Vu asszony visszaadta őt az édesanyjának.

Vu asszony a többiek előtt végzett az étkezéssel. Felállt, megkérte a társaságot, hogy nélküle folytassák a vacsorát, és lassan elsétált. Vu úr és a fiai félig felemelkedtek, úgy köszöntötték, amikor elhaladt mellettük, mire ő egy mosollyal fejet hajtott, és továbbment.

Aznap is nyugodtan végigaludta az éjszakát.

Csiu-ming számára a Vu asszony társaságában eltöltött félóra felért egy esküvői szertartással. Az éjszaka után rengeteg kérdés maradt benne. Elnyerte vajon az úr tetszését? Vu úr egy szót sem szólt hozzá, és már hajnal előtt távozott. Csiu-ming délig aludt, és a délután folyamán egy cselédlányon kívül senki sem jött a közelébe. Este Jing hívta, hogy vegyen részt a családi vacsorán. Sietve elkészült, de így is késve érkezett az ebédlőbe, ahol gyorsan

elkérte a gyermeket a dadájától. A kisfiú nem sírt. A gyermekek általában nem sírtak a kezében. A faluban sok parasztasszony gyermekére vigyázott. Az asszonyok, akik immár a rokonai voltak, egyenként üdvözölték őt, és ő apró biccentéssel felelt a köszöntésekre. Enni egyáltalán nem tudott.

Amikor Vu asszony elment, hirtelen farkaséhesnek érezte magát. Kissé elfordult a többiektől, és gyorsan megevett két tálka rizst és húst.

Vacsora után felállt, és szégyellősen várt, amíg Meng és Rulan távozott. Meng egy pillanatra megállt mellette. – Holnap meglátogatlak, második úrnő – szólította meg kedvesen.

– Nem vagyok rá méltó – felelte alig hallhatóan Csiu-ming. Nem mert Meng szemébe nézni, de boldogság töltötte el. Amikor felemelte a tekintetét, Meng meglátta, milyen bátortalan ez a magányos szív.

– Magammal viszem a fiamat is – ígérte Meng.

Csiu-ming az asszonyokkal és a gyermekekkel együtt távozott, azt gondolta, közöttük elrejtőzhet a férfiak szeme elől, ők azonban a maguk módján mind lopva végigmérték őt.

Aznap este Vu úr korán érkezett a bazsarózsakertbe, Csiu-ming még le sem feküdt. Éppen a félkész ruháját varrta, amikor meghallotta a férfi lépteit. Amint az úr belépett, Csiu-ming felállt, és elfordította a fejét. Az úr leült, megköszöri a torkát, a térdére tette a kezét, és a lányra nézett.

– Neked – kezdte, de a lány nevét nem ejtette ki –, neked nem kell tartanod tőlem.

Csiu-ming torkán egyetlen hang sem jött ki. Két kézzel szorongatta a ruhát, és kővé meredve állt a férfi előtt.

– Ebben a házban – folytatta az úr – minden megvan a boldogsághoz. A fiaim anyja kedves, és vannak fiatalasszonyok is, a fiaim és a rokonok feleségei, ezenkívül sok a gyermek. Igazán barátságosnak és szolgálatkésznek tűnsz. Boldog leszel itt.

Csiu-ming továbbra sem szólt. Vu úr köhintett, és meglazította az övét. Bőségesen vacsorázott, és most nehezen kapott levegőt. De még nem mondta el, amit akart.

– Én nem kérek tőled sokat – folytatta. – Szeretek későn kelni. Ha itt alszom, ne ébressz fel. Ha éjjel nem vagyok álmos, szívesen teázom, de nem vörös teát. Általában melegem van, még télen sem viselem el a dupla paplant. Az efféle dolgokat minden bizsonnyal hamar megtanulod.

Csiu-ming kezéből kiesett a ruha. Az úrra nézett, és hirtelen megfélemedezett a féltékenységéről. – Akkor hát... maradok? – A kérdéséből

kiérződött, mennyire vágyik már rá, hogy valahol a világon otthonra találjon.

– Természetesen – felelte a férfi. – Nem mondtam még? – Elmosolyodott, és vonzó tekintetében mintha tűz gyúlt volna. Csiu-ming észrevette ezt, és tudta, mit jelent. De ma este nem fog félni. Ez igazán csekélyke ár azért, hogy végre otthonra lelhessen.

Hatodik fejezet

Kis Hszia nővér mindig sietett eleget tenni a kötelezettségeinek, Vu asszonyt mégis meglepte, milyen gyorsan intézkedett. Hét vagy nyolc nap elteltével Jing szaladt hozzá. Apró szeme kikerekedett a meglepetéstől.

– Asszonyom, asszonyom! – kiáltotta.

Vu asszony éppen az orchideái között sétálgatott, és bosszúsan megállt.

– Jing! – szólt a szobalányára határozottan. – Csukd be a szád! Olyan vagy, akár egy horogra akadt hal. És most mondd el, mi történt.

Jing engedelmeskedett, de szinte rögtön újra elfogta az izgatottság. – A leghatalmasabb ember, akit valaha is láttam – egy külföldi! Azt mondja, asszonyom hívatta őt.

– Én? – értetlenkedett Vu asszony, azután eszébe jutott a kérése. – Igen, az lehet.

– Asszonyom, nekem erről nem szólt – vetette a szemére Jing. – Azt mondtam a kapuőrnek, hogy semmiképpen sem engedheti be. Soha nem fogadtunk külföldit ebben a házban.

– Nem kötök mindent az orrodra – jelentette ki Vu asszony. – Azonnal hívd ide.

Jing elképedve vonult el, Vu asszony pedig tovább sétált az orchideák között. A növények hamar újjáéledtek az átültetés után. Jó helyük lesz ebben az árnyas kertben. Az asszony azon tűnődött, vajon az új bazsarózsák is ilyen jól érzik-e magukat. Ekkor egy mély, zengő hangot hallott a kapuból.

– Asszonyom!

Nem érte váratlanul a hang, de arra nem számított, hogy ilyen erőteljes lesz. Felemelte a tekintetét az orchideákról, és egy magas, széles vállú férfit pillantott meg, aki a derekánál egy kötéllal kötötte össze hosszú, barna csuháját. A szerzetes volt az. Jobb keze a mellén függő keresztet markolta. Vu asszony tudta, hogy a kereszt fontos szimbólum a kereszténységben, de nem igazán foglalkozott vele. Sokkal jobban érdekelte a hatalmas, erős kéz, amely tartotta.

– Nem tudom, hogyan szólítsam – mondta csengő hangján –, különben viszonzom a köszöntését. Kérem, jöjjön be.

A szerzetes lehajtotta a fejét, és belépett a kapun. Jing követte őt, arcára rémület ült ki.

– Jöjjön a könyvtárszobába, kérem – hívta be Vu asszony, majd félreállt,

hogy utat adjon a szerzetesnek, de ő elengedte a keresztet, és az ajtó felé mutatott. – Az én hazámban – mosolygott az asszonyra – a hölgyeké az elsőbbség.

– Valóban? Igaz, talán jobb is, ha én mutatom az utat – felelte halkán az asszony.

Belépett a könyvtárszobába, leült a megszokott karosszékébe, és a szemközti székre mutatott. Jing a bejárathoz osont, és félig elrejtőzve figyelte őket. Vu asszony észrevette. – Jing, gyere elő! – szólt rá, majd egy kedves mosollyal a férfihez fordult. – Ez az ostoba nőszemély még soha nem látott ilyen természetes embert, le sem tudja venni önről a szemét. Kérem, bocsássa meg neki.

– Isten talán azért adott ilyen hatalmas testet, hogy mások mulathassanak rajtam. Végtére is, a nevetés jó dolog – hangzott a szerzetes különös válasza. Zengő hangja betöltötte a szobát.

– Ó, egek, akár a mennydörgés! – suttogta Jing.

– Jing, hozz egy kis forró teát – utasította Vu asszony a szobalányát, csak hogy elterelje a figyelmét, és Jing nyomban eliramodott.

A szerzetes mozdulatlanul ült, hatalmas teste kitöltötte a nagy, faragott karosszéket. Vu asszony most állapította meg, hogy meglehetősen szálkás a testalkata. A mellkasán függő kereszt aranyból készült. Napbarnított bőre, sötét, szomorkás szeme és hullámos, félhosszú haja volt. Szokatlanul vörös ajkait fényes, fekete szakáll keretezte.

– Hogyan szólíthatom? – érdeklődött Vu asszony. – Kis Hszia nővértől nem is kérdeztem a nevét.

– Nincs nevem – válaszolta a szerzetes –, de az egyházban az André nevet kaptam. Ez éppúgy megteszi, mint bármi más. Vannak, akik André atyának hívnak, de szeretném, ha Ön, asszonyom, inkább André testvérnek szólítana.

Vu asszony nem szólt semmit. Nem mondta ki a férfi nevét, inkább egy újabb kérdéssel fordult hozzá. – És a vallása?

– Ma inkább ne beszéljünk a vallásomról – felelte André testvér.

– Azt hittem, minden pap a vallásáról akar beszélni – mosolyodott el.

André testvér mélyen a szemébe nézett, de a tekintete cseppet sem volt kihívó, így Vu asszonyt sem hozta zavarba.

– Úgy hallottam, beszélni óhajt velem – szólalt meg André testvér.

– Ó, igen – az asszony hirtelen elhallgatott. Jing a konyhában minden biztonnyal elújságolta a szörnyeteg érkezésének hírét, az ajtóból ugyanis sutyorgás és mozgolódás hallatszott. Fél szemmel gyerekeket látott.

Kedvesen odaszólt nekik: – Gyertek be, gyerekek, gyertek, nézzétek csak meg!

Hirtelen egy egész sereg gyermek tülekedett az ajtóban. Olyanok voltak, akár egy csokor virág, és Vu asszony szívét büszkeség töltötte el.

– Szeretnék látni önt – magyarázkodott.

– Miért is ne? – A szerzetes odafordult a kicsikhez, akik nyomban hátrahőköltek. Csak akkor merészkedtek közelebb, amikor látták, hogy az óriás nem mozdul, csak mosolyog.

– Biztosan nem eszik gyerekhúst – fordult a gyermekekhez Vu asszony. – Lehet, hogy olyan, mint egy buddhista: csakis gyümölcsön és zöldségen él.

– Így van – helyeselt André testvér.

– Mitől nőtt ekkorára? – kérdezte lélegzetvisszafojtva az egyik rokon kisleánya.

– Isten teremtett ekkorának – felelte André testvér.

– Gondolom, a szülei is magasak – szólt közbe Vu asszony.

– Nem emlékszem a szüleimre – felelte kedves hangon André testvér.

– Milyen országból jött? – érdeklődött az egyik fiú, aki már iskolába járt, és ismerte az országokat.

– Nincs hazám – állította André testvér. – Mindig az az otthonom, ahol éppen vagyok.

– Sok éve itt lehet már – jegyezte meg Vu asszony. – Tökéletesen beszél a nyelvünket.

– Sok nyelven beszélek, hogy mindenkivel szót érthessek.

– És régóta él a városunkban? – faggatta Vu asszony. Egyre kíváncsibb lett erre az emberre.

– Mindössze egy éve.

Eddigre a gyerekek is összeszedték a bátorságukat, és közelebb húzódtak hozzá. – És mi van a nyakába akasztva? – kíváncsiskodott az egyik, és apró mutatóujjával a férfi mellkasára bökött.

– Ez a keresztem – felelte André testvér. Megfogta az egyszerű keresztet, és feléjük tartotta.

– Megfoghatom? – kérdezte az egyik kisgyerek.

– Ha szeretnéd – válaszolta André testvér.

– Nem! Ne nyúlj hozzá, gyermekem! – szólt rá szigorúan Vu asszony.

André testvér az asszonyhoz fordult. – De, asszonyom, ez igazán nem árthat neki.

– Ne nyúljon hozzá – parancsolta hűvösen az asszony.

André testvér visszajejtette a keresztet a mellére, összekulcsolta a kezét, és csak hallgatott. Ekkor Jing lépett be a teával, és utat tört magának a gyerekek között. – Az édesanyáitok hívnak benneteket! – kiáltotta. – Mindenkit!

– Menjetek – szólt Vu asszony csendesen, mire a gyerekek nyomban eliramodtak.

André testvér elismeréssel pillantott az asszonyra. – Nem tartanak öntől, mégis engedelmessé válnak – állapította meg.

– Jó gyermekek – büszkélkedett Vu asszony, és örült a szerzetes észrevételének.

– Ön is jó – tette hozzá csendesen André testvér. – De nem vagyok benne biztos, hogy boldog is.

A szerzetes higgadt szavai olyan erős csapásként érték az asszonyt, mintha kést mártottak volna a szívébe. Nyomban tiltakozni kezdett. – Éppen ellenkezőleg, nagyon is boldog vagyok. Pontosan úgy alakítottam az életemet, ahogyan szerettem volna. És itt vannak a fiaim...

André testvér az asszonyra emelte átható tekintetét, és szótlánul figyelte. Az asszony megérezte a mély, odaadó figyelmet, és elbizonytalanodott. – Úgy értem – folytatta –, tökéletesen boldog vagyok, csak úgy érzem, tanulnom kellene még. Hogy mit, azt magam sem tudom.

– Talán nem is tudásra van szüksége, sokkal inkább arra, hogy jobban megértse, amit már most is tud – jegyezte meg a pap.

Hogyhogy önmagáról beszél ennek az idegennek? Az asszony egy pillanatra eltűnődött, de válasz híján félretette magában a dolgot. – Nem azért hívtam ide, hogy magamról beszéljek – tisztázta. – A harmadik fiamról van szó. Szeretném, ha megismerne egy idegen nyelvet.

– Melyik nyelvet? – érdeklődött a szerzetes.

– Melyik lenne a legjobb?

– A francia a legszebb – felelte André testvér az olasz a legköltőibb, az orosz a legerőteljesebb és a német a legszilárdabb. Az üzleti életben azonban elsősorban az angolt használják.

– Akkor angolt kellene tanulnia – határozott Vu asszony. André testvér napbarnított arcára nézett. – Mennyit kér a tanításért?

– Nem kérek semmit – felelte André testvér. – Nincs szükségem pénzre.

– Egy pap, akinek nincs szüksége pénzre? – hitetlenkedett az asszony kissé gúnyos mosollyal.

– *Nekem* nincs szükségem pénzre – ismételte André testvér.

– Nehéz helyzetbe hoz, ha arra kényszerít, hogy viszonzás nélkül fogadjak

el valamit – mondta Vu asszony. – Talán adjak inkább adományt az egyháznak, jótékony célokra?

– Nem, az egyháznak jobb ilyen adományok nélkül – hárította el André testvér. Egy pillanatig habozott, majd folytatta. – Előfordulhat, hogy időről időre el kell intézni bizonyos dolgokat a városban, például árváknak otthont keresni. Én magam is befogadtam néhány lelencet, amíg nem találok megfelelő szülőket nekik. Amikor ilyen feladatok adódnak, felkeresem önt, asszonyom, és a segítsége lesz a fizetségem.

– De a városért tett szolgálattal mégsem önt díjazzuk – jegyezte meg az asszony. – Nem tehetnék valamit önért?

– Ezt értem tenné, asszonyom. – André testvér hangja végigdübörgött a helyiségen, és az asszony nem ellenkezett tovább. Jing belesett az udvarról, de sarkon fordult, amikor látta, milyen meghitten beszélgetnek.

– Mikor kezdené a tanítást? – érdeklődött Vu asszony. Úgy érezte, képtelen ellenkezni ezzel az emberrel.

– Akár azonnal, ha önnek is megfelel – felelte André testvér. – Nekem bármikor jó.

– El tudna jönni esténként? – tudakolta Vu asszony. – A fiam napközben iskolába jár.

– Jövök, amikor csak szükség van rám – nyugtatta meg André testvér.

Az asszony behívta Jinget.

– Szólj Feng-mónak, hogy várom.

A bejárathoz lépett, és megállt a kertet és a könyvtárat elválasztó küszöbön. Egy pillanatra olyan érzése támadt, mintha két világ közé került volna. Kilépett a kertbe, megállt, és fülelt, mintha azt várná, hogy André testvér utána kiált, de nem hallott semmit. A kertet körülölelő falra egy fülemüle szállt, mint minden este ebben az órában. Lassan eldalolt négy hangot, azután meglátta Vu asszonyt, és elrepült. Az asszony már-már megbánta, hogy ezt az idegent az otthonába hívta. Milyen furcsaságokat tanít majd azon az külföldi nyelven! Elkapkodta a dolgot. A bejárathoz sétált. Vajon a férfi udvariatlannak tartja, amiért magára hagyta a könyvtárban? Amikor benézett, látta, hogy André testvér behunyt szemmel lehajtotta a fejét. Elaludt volna? Nem, az ajka mozgott. Ijedten hátrahőkölt, és örömmel vette észre, hogy Feng-mo lép be a kapun.

– Feng-mo! – kiáltott fel.

A férfi felé pillantott, és látta, hogy az felemeli a fejét, és kinyitja csillogó szemét.

– Feng-mo, gyere! – szólt újra.

– Jövök már, Anyám! – felelte Feng-mo. Egy pillanat alatt ott termett. A szerzetes mellett még fiatalabbnak és törekenyebbnek tűnt. Vu asszony elcsodálkozott, milyen kis termetű a fia, akit máskor oly magasnak látott. Kézen fogta, és bevezette a könyvtárszobába.

– Ő a harmadik fiam, Feng-mo – fordult André testvérhez.

– Feng-mo – ismételte a szerzetes. Udvariasan harmadik fiatalúrnak kellett volna neveznie, ő azonban egyszerűen a nevéen szólította.

– Én André testvér vagyok – mutatkozott be, majd leült. – Foglalj helyet, Feng-mo. Felkértek, hogy tanítsak neked egy idegen nyelvet, és az édesanyád azt javasolta, legyen az angol.

– De kizárólag a nyelvet – szögezte le Vu asszony. Most, hogy rövidesen elkezdődik a tanítás, elbizonytalanodott, vajon nem tesz-e rosszat a fiának azzal, hogy erre az emberre bízta az okítását. Egy tanító mindig nagy befolyással van a tanítványára.

– Kizárólag a nyelvet – ismételte André testvér. Megérezte az aggodalmat Vu asszony hangjában, és nyomban megnyugtatta. – Nem kell félnie, asszonyom. Tisztességes ember vagyok, és tiszteletben tartom a fia nézeteit.

Vu asszony meglepődött, milyen megértő ez az idegen. Nem számított rá, hogy ez a hatalmas test ilyen kifinomult lelket rejt. A gyerekes Kis Hszia nővéren kívül nem ismert más külföldit. Kissé meghajolt, és újra kivonult a kertbe.

Egy órával később a szerzetes megjelent a könyvtárszoba ajtajában. Ismeretlen nyelven beszélt Feng-móhoz. Tisztán, lassan formálta a mondatokat, és Feng-mo csak úgy itta a szavait.

– Ilyen gyorsan haladnak? – kérdezte Vu asszony. Ölbe tett kézzel üldögélt a fák alatt, a bambuszszékében.

– Asszonyom, még nem érti, amit mondok – magyarázta André testvér. – De én úgy tanítok, hogy csak az adott nyelven szólalok meg. Néhány nap múlva már ő is használja majd ezeket a szavakat. – Feng-móhoz fordult. – Holnap találkozunk! – búcsúzott, meghajolt Vu asszony felé, és lassú léptekkel távozott.

Amint eltűnt, minden visszazökkent a rendes kerékvágásba.

– Nos, fiam? – kérdezte Vu asszony.

Feng-mo gondolatai valahol messze jártak. – Rengeteget tanított ebben az egy órában – bökte ki végül.

– Sorold el, milyen szavakat tanultál – nógatta az édesanyja.

Feng-mo elismételt néhány szót.

– És mit jelentenek?

Feng-mo megrázta a fejét. – Nem tudom, nem mondta.

– Holnap kérd meg, hogy mondja el – kötötte a fia lelkére Vu asszony. – Nem akarom, hogy olyan szavak hangozzanak el ebben a házban, amelyeket egyikünk sem ért.

A hír a természetes külföldi pap látogatásáról gyorsan szárnyra kapott, és végül Vu úr fülébe is eljutott. Amikor másnap délután felkereste a feleségét, az asszony éppen selymet válogatott a varrónővel, aki új cipőket készült varrni a gyermekeknek.

– Küldd el ezt az asszonyt – kérte Vu úr, amint odaért hozzájuk. Vu asszony látta, hogy a férje ugyancsak bosszús. Összeszedte a selymeket, és az asszonyhoz fordult. – Jöjjön vissza néhány óra múlva.

A varrónő távozott, Vu úr pedig leült, és meggyújtotta a pipáját.

– Hallottam, hogy felfogadtál egy külföldi tanítót Feng-mo mellé, és nekem egy árva szót sem szóltál erről.

– Igen, szólnom kellett volna – válaszolta Vu asszony kedvesen. – Hibát követtem el. De úgy gondoltam, nem zaklatlak ilyesmivel, egyszerűen csak szerettem volna Feng-mo figyelmét Lin-ji felé fordítani.

– Miért? – tudakolta Vu úr.

Vu asszony már régen megtanulta, hogy a nő a férfival szemben mindig az igazsággal megy a legtöbbre. Soha nem csapta be a férjét, és most sem tette. – Feng-mo a minap véletlenül meglátta Csiu-minget, amíg a lány még nálam tartózkodott – mesélte. – Nem hiszem, hogy bármi fellángolt volna köztük, de Feng-mo abban a korban van, hogy ez könnyen megtörténhet, ha egy csinos, fiatal lánnyal találkozik. Ezért igyekszem a figyelmét más irányba terelni. Nem szeretnék kínos helyzetet teremteni a családban.

Vu úr, mint máskor is, összezavarodott az igazság hallatán. Az asszony látta, amint az árulkodó izzadságcseppek ellepik a hajtövét.

– Bárcsak ne gondolnál mindig ilyesmire! – sóhajtott a férfi. – Magadban mindig összeboronálsz a férfiakat és a nőket. Tudom, hogy megvan a véleményed a férfiakról. Érzem. Úgy érzem, rám is úgy tekintesz, mint egy vén kéjencre.

– Ha bármilyen okot adtam rá, hogy így érezz, valamit nagyon elrontottam, ezért bocsánatot kérek – csengett Vu asszony hangja. Méltóságteljes

testtartása miatt egészen megközelíthetetlennek tűnt. Régóta tudta, hogy a kemény ellenállás helyett érdemesebb engedményeket tenni, és tudta, hogy egy hiba őszinte beismerése tökéletes feddhetetlenséget sugall.

Az asszony észrevette, hogy a férje még mindig megbántva érzi magát, és komolyan szégyenkezett, amiért a viselkedésével fájdalmat okozott neki. – Bárcsak látnád, hogy festesz ma! – hízelgett elbűvölő mosolyával. – Még soha nem láttalak ilyen szépnek. Tíz évet fiatalodtál az utóbbi napokban.

A férfi elpirult, és felnevetett. – Valóban? – Meglátta, milyen gyengéden néz rá az asszony, és áthajolt az asztal fölött. – Aj-lien, nincs hozzád fogható asszony! – kiáltott fel. – Melletted mindenki olyan színtelen. Csakis a te unszolásodra tettem, amit tettem.

– Tudom – felelte az asszony. – És köszönöm. Közös életünk során mindig az én kívánságom szerint cselekedtél. És ez most is így volt, jóllehet nagyon sokat kértem tőled.

A férfi szemébe könnyek szöktek. – Ajándékot hoztam neked – mondta. A zsebéből előhúzott egy papírba csomagolt dobozt, és nyomban ki is bontotta. Két pillangó és virág alakú, jádekőből, igazgyöngyből és aranyból készült hajdísz feküdt benne. – Rád gondoltam, amikor tegnap megláttam ezeket a hajdíszeket. Egyébként is mindig rád gondolok. – Megtörölgette gyöngyöző homlokát. – Még éjjel is – tette hozzá halkán, de nem nézett az asszonyra.

Vu asszony elkomorodott. – Éjjel nem szabad rám gondolnod. Nem tisztességes Csiu-minggel szemben. Végtére is, az ő élete már a te kezében van.

A férfi még mindig boldogtalannak tűnt.

– Nem kedves hozzád? – kérdezte az asszony.

– De, kedves – felelte kelleetlenül a férfi. – De te olyan messze vagy mostanság. Ezentúl életünk végéig ilyen távol leszünk egymástól? Te, aki mindig is az életem értelme voltál... – Telt alsó ajka megremegett.

Vu asszony annyira elérzékenyült, hogy egy önkéntelen mozdulattal felállt, és a férjéhez lépett, aki átölelte őt, és arcát a melléhez szorította. Vu asszony szíve megremegett. Megijedt, de nem a férjétől, sokkal inkább önmagától. Lehet, hogy ez a pillanatnyi gyengeség romba dönti mindazt, amit felépített?

– Ó, te... igazgyöngy és jádekő... szantálfa és tömjén... – súgta a férfi.

Vu asszony óvatosan kivonta magát az öleléséből, és csak a kezét hagyta a férfi kezében. – Boldogabb leszel, mint valaha – ígérte.

– Visszatérsz hozzám? – kérdezte a férje.

– Bizonyos értelemben igen – felelte az asszony. Most, hogy meglátta a

férje arcát, véget ért a varázslatos pillanat. Érezte, hogy a teste megdermed, akár a hűvös márvány. A kezét is visszahúzta.

– Ami Feng-mót illeti – kezdte –, nincs miért aggódnod. Azért fogadtam tanítót, mert Lin-ji valószínűleg azt szeretné, ha Feng-mo beszélne angolul, máskülönben régimódinak tartaná. Feng-mo így egy hónap múlva készen áll majd, hogy feleségül vegye Lin-jit. Majd meglátod!

– Micsoda cselszövés! – kacagott fel Vu úr. – Te aztán jól elrendezed a férfiak életét! – Visszatért a jókedve. Vidáman megcsóválta a fejét, és elment.

Néhány perccel később Jing a gondolataiba merülve találta úrnőjét. Vu asszony felemelte a fejét.

– Jing, vigyél az illatos szappanomból Csiu-mingnek, és mondd meg neki, hogy ne használjon mást.

Jing döbbenten meredt rá.

– Ne nézz így rám – intett Vu asszony. – Van még valami. Vidd át neki az egyik szantálfa fésűmet, és tegyél a fehérneműi alá a szantálfa poromból.

– Ahogy parancsolja, asszonyom – egyezett bele Jing kedvetlenül.

Vu asszony ekkor észrevette Vu úr pipáját. Az egyik kisasztalra tette, amikor elment. Vu asszony nyomban megértette, hogy a férje készakarva hagyta ott a pipát, hogy jelezze, rövidesen újra eljön. Ez egy ősi jel volt férfiak és nők között.

Éles hangon szólt Jinghez, és a pipára mutatott. – Jing, az úr itt felejtette a pipáját. Vidd vissza neki.

Jing szó nélkül sarkon fordult, fogta a pipát és elment.

Mire Vu asszony kiválogatta a selymeket, olyan sötét lett, hogy alig látta a színeket. Éppen gyertyát akart gyújtani, amikor Feng-mo lépett be a félhomályból. Nem az iskolai egyenruháját viselte, hanem hosszú selyem köntöst. Rövid haját kifésülte szögletes homlokából. Vu asszony üdvözléskor meg is dicsérte, milyen csinos.

– Ez a hosszú köntös mennyivel jobban mutat, mint a nadrágok!– mondta, és közben a fiú a rcát figyelte. Még senki sem tudhatta, milyen elmét takar ez a csinos arc. Feng-mo éppen csak elérte a zsenge férfikort.

– Emlékszel még a tegnapi tanult szavakra? – mosolygott rá az asszony. A fiú rágyújtott egy külföldi cigarettára. Ce-mo és Feng-mo is sokat dohányzott. A felszálló füst valahogy illett hozzá. Nyugtalanul fel-alá járkált a könyvtárszobában, és közben meg-megállva szépen, tisztán elsorolta az

idegen szavakat.

– És most már tudod, mit jelentenek? – kérdezte az asszony.

Feng-mo megrázta a fejét. – Nem, de ma este megkérdezem.

Megállt, és fülelt. – Jön! – kiáltott fel.

Mindketten hallották a súlyos lépteket, azután megjelent az ajtóban André testvér. A kapus idáig kísérte, de Vu asszony láttán nyomban visszavonult.

– Vacsorázott már? – érdeklődött Vu asszony üdvözlésképpen.

– Csak ebédelni szoktam – felelte André testvér. Kellemes, szinte félnék mosoly ült ki az arcára. Amint ott állt előtte ez a hatalmas ember, Vu asszony újra úgy érezte, mintha az egész helyiség összezsugorodott volna. Ennek ellenére úgy tűnt, hogy André testvér nincs is tudatában saját méretének.

– Feng-mo felmondta a szavakat, amelyeket tegnap tanult, de nem tudjuk, mit jelentenek – mondta Vu asszony, miközben helyet foglaltak az asztalnál.

– Egy angol ember versét tanítottam meg neki – válaszolta André testvér. – Úgy értem, Angliában született, ott élt, és ott is halt meg, de a lelke mindenfelé elkalandozott.

Elhallgatott, gondolkozott, majd lefordította verset, amely a reményről és a felkelő napról szólt.

Vu asszony és Feng-mo úgy itták minden szavát, akár a kristálytisza forrásvizet.

– Ez vallásos vers? – gyanakodott az asszony.

– Költészet – jegyezte meg Feng-mo.

– Ezek az első angol szavak, amelyeket még kisfiúként megtanultam, Olaszországban – mosolygott Feng-móra André testvér.

– Eleinte én sem értettem a jelentésüket.

– Akkor hát ugyanaz a nap szórja sugarát az egész világra – szólt tűnődve Vu asszony, majd felkacagott. – Lehet, hogy megmosolyog, André testvér, de mindig is az volt az érzésem, hogy a nap csak a miénk, bár tudom, hogy nem így van.

– A nap mindannyiunké – felelte André testvér. – Egymásnak sugározzuk a fényét, keleten és nyugaton egyaránt...

Úgy tűnt, a szoba négy fala, sőt, az udvar falai is lassan elmosódnak. Vu asszony előtt éles látomás jelent meg. Szerte a világon számtalan nép él egy és ugyanazon égbolt alatt, és a tengereket is ugyanazok a hullámok fodrozzák.

Elfogta a vágy, hogy végighallgassa André testvér következő óráját, de tudta, hogy Feng-mót feszélyezné a jelenléte. – Kérem, tanítsa a fiam – mondta, és kivonult.

– Mi a véleménye Lin-jinek most, hogy Feng-mo angolul tanul? – kérdezte Vu asszony Kang asszonytól. Barátnője késő este kereste fel számos napi teendője végeztével. Igazán jól jellemezte a két asszony barátságát, hogy míg Vu asszony mindössze évente néhány alkalommal kereste fel Kang asszonyt, az akár hetente kétszer-háromszor is ellátogatott a barátnőjéhez. Ám ez mindkettőjük számára teljesen természetes volt.

– Csodálkozom a lányomon – vallotta be Kang asszony. – Kijelentette, hogy hajlandó feleségül menni Feng-móhoz, ha néhány személyes találkozás után tetszik neki a fiú, és ha már beszél angolul. Micsoda szemérmertlenség, hogy találkozni akar vele! Emlékszem, hogy fiatal lányként egyszer hagytam, hogy egy szégyentelen cselédlány az ablakhoz csalogasson újév napján, amikor Kang úr az édesapjával ellátogatott hozzánk. Belestem a rácsos ablakon, és megláttam őt. Már házasok voltunk, és az első fiunk is megszületett, amikor volt elég bátorságom elmondani neki. Egészen addig úgy nyomasztott a szégyen, mintha súlyos bűnt követtem volna el.

Vu asszony vidáman felkacagott. – Kétségkívül a vesztedet okozta az a pillantás.

– Egyetlen másodperc alatt beleszerettem – vallotta be Kang asszony mindenféle szégyenkezés nélkül.

– Ó, ezek a másodpercek! – folytatta Vu asszony. – Látod, miért érdemes ennyire odafigyelni? Az ifjú szívek csak arra várnak, hogy lángra lobbanjanak. A tüzelő és a gyújtós készen állnak. De hogyan szervezhetnénk meg, hogy egyszer vagy akár többször is találkozzanak?

A két barátnő a kertben a friss esti levegőn üldögélt. Jing a mellettük álló asztalkára készített egy felszeletelt görögdinnyét. A lédús, édes, sárgás gyümölcsbelet fényes, fekete magok tarkították. Vu asszony a barátnője tányérjára mutatott.

– Egyél egy kis dinnyét – kínálta. – Felfrissít. Fáradtnak tűnsz ma este.

Kang asszony zavarba jött a kedves szavak hallatán. Ruhájából előhúzott egy virágos selyem zsebkendőt, az arca elé kapta, és zokogásban tört ki. Nem is próbálta elrejteni a könnyeit, hiszen maguk voltak.

– Ó, Mej-csen – csodálkozott el Vu asszony –, miért sírsz?

Elhúzta a zsebkendőt barátnője arca elől. Kang asszony most már egyszerre sírt és nevetett. – Úgy szégyellem magam – hebegte. – Nem is

mondom el, Aj-lien. Kitalálsz magad is.

– Csak nem... – komolyodott el Vu asszony.

– De igen – vágta rá Kang asszony. Mindig derűs tekintetét most szomorúság homályosította el.

– Ebben a korban, ennyi gyermek után! – kiáltott fel Vu asszony.

– Én már attól is várandós leszek, ha a férjem az ágyam mellé teszi a cipőjét – jegyezte meg Kang asszony.

Vu asszony nem tudott mit mondani. Nem akarta megbántani a barátnőjét a véleményével, és hibáztatni sem akarta, amiért nem követte az ő példáját.

– Az a különös – folytatta Kang asszony, miközben a könnyáztatta zsebkendőt csavargatta –, hogy egyikükkel sem olyan nehéz, mint Lin-jivel. Annyi mindent elítél bennem. Azt hajtogatja, hogy kövér vagyok, hogy másképp kellene fésülnöm a hajam, hogy micsoda szégyen, hogy nem tudok olvasni, hogy piszkos a ház, meg hogy túl sok a gyerek. Ha Lin-ji velünk marad, és el kell neki mondanom...

– Lin-jinek mihamarabb itt a helye – szögezte le Vu asszony. Magában azonban eltűnődött, jól teszi-e, hogy a családba fogad egy önfejű, akaratos lányt, aki a saját anyja felett is ítélkezik.

– Te még nevelhetsz rajta – sóhajtott fel Kang asszony. – Azt hiszem, tőled tart, a szüleit azonban nem tiszteli. – A férjére gondolt, és könnyes szemmel felkacagott. – Szegény ember! – mondta, és megtörölgette a szemét. – Amikor reggel elmondtam neki a hírt, a haját tépte, és azzal fenyegetőzött, hogy másik városba költözik egyedül, és ott fog üzletet nyitni.

Vu asszony nem szólt semmit. A barátnője kicsit csípősen, kicsit bánatosan megjegyezte: – Talán szerencsés vagy, Aj-lien, amiért nem szereted ennyire a férjed.

Vu asszonyt szíven ütötték ezek a szavak. Régi barátnőjétől nem szokott éles kritikát kapni. – A különbség talán nem a szeretetben, hanem az önuralomban rejlik – felelte. Kezébe vett egy szelet hideg dinnyét. – Vagy csak arról van szó, hogy soha nem akartam nevetség tárgya lenni. Végző soron te erősebb vagy nálam, Mej-csen.

– Jaj, ne vitatkozz velem – kérlelte Kang asszony, és meleg, kövérékés kezét Vu asszony hűvös, vékony kezére tette. – Ugyanazzal a gonddal küzdünk, Aj-lien. Minden nő ezzel küzd, azt hiszem. Te így oldod meg, én másképp.

– Tudsz valódi megoldást? – kérdezte Vu asszony. Szívét meglágyította a barátnője iránti őszinte szeretet, és karcsú ujjait a széles kéz köré fonta.

– Én képtelen lennék... megtenni, amit te tettél – szólt Kang asszony. – Talán bölcs vagy, én azonban nem tudok bölcs lenni, ha ez azt jelenti, hogy valaki elválaszt a férjemtől.

Ki gondolta volna, hogy ebben a pillanatban Vu asszony szívébe megmagyarázhatatlan fájdalom nyilallt? Egyszerre magányos lett, és rémület uralkodott el rajta, annak ellenére, hogy a keze barátnője kezét fogta. Úgy érezte, teljesen egyedül, elveszetten áll egy hegycsúcson, és mindenütt csak hideg és jég veszi körül. Kiáltani szeretett volna, de egyetlen hang sem jött ki a torkán. A félhomály elrejtette őt, Kang asszony nem látta halálra vált arcát, és azt sem, hogy rémületében egészen megmerevedett a teste.

Ekkor pillantotta meg Vu asszony André testvér hatalmas, szálegyenes alakját. Úgy érezte, ha megszólítja, sikerül elhessegetni magától a súlyos teherként rátelepedő magányt.

– André testvér – köszöntötte nyájasan –, jöjjön be. Mindjárt küldetek a fiamért.

Elengedte Kang asszony kezét, és felállt. – Mej-csen, ő Feng-mo tanítója – mutatta be a férfit. – André testvér, ő a barátnőm, akit nővéremként szeretek.

André testvér udvariasan meghajolt Kang asszony előtt, de nem nézett rá. Nyomban a könyvtárba sietett. A két asszony a gyertyafényben látta, hogy a férfi leül, előhúzza egy könyvet a ruhájából, és olvasni kezd.

– Micsoda óriás! – súgta Kang asszony. – Nem tartasz tőle?

– Óriásnak óriás, de jólelkű – nyugtatta meg Vu asszony. – Gyere, mindjárt itt lesz Feng-mo. Nem szabad gyanút fognia, hogy róla beszélünk. Talán menjünk be?

– Ideje hazamennem – felelte Kang asszony. – De mielőtt elindulok, döntsük el, hogy Lin-ji találkozzon-e Feng-móval.

– Megkérdelem tőle – határozta el Vu asszony. – Ha szeretné, magammal viszem hozzátok, és később egyszer te is elhozhatod Lin-jit. Két alkalom elegendő lesz, hogy döntésre jussanak.

– Mindig igazad van – bólintott Kang asszony, majd megszorította barátnője kezét, és elment.

Feng-mo és a szerzetes aznap hosszan ültek a könyvek fölött. Vu asszony a sötétben észrevétlenül elsétált a bejárat előtt, és belesett. Volt valami Feng-mo figyelmes tekintetében és André testvér komolyságában, ami megijesztette. Ez a szerzetes pusztán a hatalmas lényével megbabonázza a fiú

lelkét?

Hirtelen gyengeség fogta el. Leült az egyik bambuszszékre, és örült, hogy a sötétség elrejti. – Hiába terveztem el mindent... – gondolta. – Amikor elhivattam egy papot, hogy tanítsa a fiam, nem is sejtettem, hogy a hite úgy ragyog majd, hogy mindenkit magához vonz.

Tudta, hogy Feng-mo lelke épp csak elkezdett ébredezni, és ha egy nő nem is bővíli el, egy istenség könnyen megbabonázhatja. Vu asszony több okból sem akarta, hogy a fia szerzetes legyen, legfőképp azért, mert a szerzetesek teste terméketlen, márpedig az az égi törvények ellen való. Amikor egy istenség elcsalja a lelket a testből, a test bosszút áll: összezúzza, tönkreteszi a lelket. A test és a lélek együttműködő társak: egyiküknek sem szabad cserbenhagyni a másikat. Ha huszonöt év múlva, miután gyermekeket nemzett, Feng-mo szeretne szerzetesnek állni, ahogyan sok más férfi is teszi, ám legyen. Miután megadta a testnek a magáét, nyugodtan foglalkozhat a lelkével.

De nem most!

Belépjen, és megtörje a varázslatot? Ott állt a küszöb előtt, és nem tudott dönteni. Végül visszatért a kertbe. Ő, az anya nem elég erős, hogy szembeszálljon ezzel a hatalmas termetű szerzetessel. Feng-mo, ha másért nem is, azért biztosan ellenszegülne anyja akaratának, hogy kinyilvánítsa függetlenségét. Nem, szüksége van egy életvidám, fiatal lány segítségére. Lin-jinek mihamarabb el kell jönnie.

Amint véget ért a tanóra, Vu asszony bekiáltott a sötétből. – André testvér, köszönöm, hogy ilyen nagyszerűen tanítja a fiam. Holnap újra várjuk!

Felállt, és közelebb lépett. Mindkét férfi megtorpant, mintha meglepte volna őket az asszony jelenléte. André testvér meghajolt, és sietve távozott, hosszú csuhájának árnyéka csak úgy lebegett utána. Vu asszony belekarolt Feng-móba, és amikor a fiú André testvér után eredt volna, szorosan belekapaszkodott.

– Fiam, maradj velem egy kicsit. Különös dologról szeretnék beszélni veled.

Érezte, hogy Feng-mo karja megfeszül, mintha rögtön ellenkezni akarna, ezért elhúzta a kezét. – Drága fiam, néha olyan magányos vagyok. Ma este is egyedül érzem magam, velem maradnál egy kicsit?

Ki utasítana vissza egy ilyen kérést? Az asszony újra a fia karjára tette a kezét, és gyengéden magához húzta. – Gyere, üljünk le itt a sötétben. Hadd mondjam el, amit szeretnék, de csak akkor felelj, ha befejeztem.

– Ahogy kívánod, Anyám – egyezett bele Feng-mo, de az édesanyja érezte, hogy legszívesebben otthagyná őt. Ó, milyen jól értette az apró jeleket!

– Feng-mo – kezdte, és a hangja lágy muzsikaként zengett a sötétben. A fiú nem látta őt, csak a kedves hangot hallotta. – Nem is tudom, hogyan mondjam el neked. – Feng-mo hallotta, hogy az anyja zavarában halkan felkacag. – Elég idős vagy már... kész férfi. Egyszóval úgy tervezem... nem, nem szabad ilyen önzőnek lennem. Lin-ji szeretne találkozni veled. Amikor Liang-mo olyan idős volt, mint most te, az ilyesmi elképzelhetetlen lett volna. És nem hiszem, hogy Mengnek eszébe jutott volna hasonló. De Lin-ji nagyon különbözik Mengtől, mint ahogyan te is más vagy, mint Liang-mo.

A lágy hang mintha a sötétségnek beszélt volna. Feng-mónak nehezeére esett elhinni, hogy ez a fiatalos, bátoratlan, akadozó hang az anyjáié.

– Honnan tudod? – kérdezte hirtelen.

– Ma mondta el az édesanyja.

Vu asszony hátradőlt a székében, és a fekete égboltra emelte a tekintetét, úgy figyelte Feng-mo hangjának minden rezdülését. Olyan izgatottság fogta el, mintha szembekerült volna egy nála is erősebb ellenféllel. De győzni fog! Feng-mót a testén keresztül fogja meg. Egy férfiban a test mindig erősebb a léleknél.

– Lehet, hogy nincs igazam – mondta elmélázva Feng-mo hallgatására –, de most úgy érzem, ha Lin-ji ennyire vakmerő, talán nem is kellene a családukbba fogadni.

Pontosan ezekre a szavakra volt szükség. Feng-mo hevesen vágta rá a választ. Édesanyjához hajolt, az asszony érezte fiatalos, friss leheletét.

– Anyám, ezt te nem érted!

– Valóban? – kérdezett vissza az asszony, és az ismerős szavak hallatán nyomban megnyugodott. Minden fiú ezt mondja az anyjának.

– Manapság sok fiatal fiú és lány találkozik – jelentette ki Feng-mo. – Már nem úgy mennek a dolgok, mint fiatakorodban, vagy amikor Liang-mo házasodott.

– Talán igazad van – sóhajtott fel Vu asszony. – Azt szeretném, hogy boldog légy – ez minden. Nem várom el tőled, hogy találkozz Lin-jivel, ha te nem szeretnéd. Majd megmondom az édesanyjának, hogy most nem alkalmas a látogatás. Ebből tudni fogja, hogy nem érdeklődsz Lin-ji iránt.

– Szívesen találkozom veled – erősködött Feng-mo gőgösen. – Miért is ne?

– Feng-mo – kérlelte tovább az asszony –, ne hagyd, hogy Lin-ji hiú ábrándokba ringassa magát. Sok más fiatal lány házasodna szívesen a

családunkba. Most, hogy Lin-jiről beszélünk, úgy rémlik, mindig is egy kissé kancsalnak láttam.

– Majd én megnézem, hogy kancsal-e – jelentette ki Feng-mo.

– Akkor szóljak az édesanyjának, hogy néhány nap múlva te és én...

– Te miért jönnél, Anyám? – kérdezte nyíltan Feng-mo.

– Feng-mo! – szólt rá az asszony szemrehányóan. – Mindennek van határa!

Hogy gondolod, hogy egyedül találkozol a lánnyal?

– Természetesen egyedül látogatom meg – felelte indulatosan Feng-mo. – Vagy talán az anyámnak fognia kell a kezem, mint egy kisfiúnak?

– És ha megtiltom, hogy elmenj? – ellenkezett erélyesen Vu asszony.

– Anyám, ne mondj ilyet – kérte Feng-mo ugyanolyan erélyesen. – Nem szeretnék ellenszegülni az akaratomnak.

Hirtelen csend telepedett rájuk, azután Vu asszony felállt. – Ha jól értem, ragaszkodsz hozzá, hogy meglátogasd Lin-jit!

– Igen, elmegyek hozzá – makacskodott Feng-mo.

– Akkor hát menj! – vetette oda Vu asszony, majd faképnél hagyta, és beviharzott a szobájába, ahol Jing várta. Jing fültanúja volt a hangoskodásnak. – Asszonyom, mi... – kezdte, de Vu asszony felemelte a kezét: – Várj! – súgta. – Hallgasd csak!

Mindketten a fülüket hegyezték, Jingnek a szája is tátva maradt. Hallották, amint Feng-mo hangos, dühös léptekkel kivonul az udvarból. Vu asszonyból kitört a boldog nevetés.

– Asszonyom – kezdte újra Jing –, mi a baj?

– Ó, semmi – felelte vidáman Vu asszony. – Rá akartam venni valamire, és meg is fogja tenni – ennyi az egész!

Feng-mónak színét sem látta másnap, harmadnap reggel azonban Kang asszony kereste fel. A két barátnő szívélyesen üdvözölte egymást.

– Feng-mo eljött Lin-jihez – újságolta Kang asszony.

– És hogy zajlott a találkozás? – érdeklődött mosolyogva Vu asszony.

– Egyszerre sírtam és nevettem – mosolygott vissza Kang asszony. – Meglehetősen távol ültem tőlük, igyekeztem úgy tenni, mintha ott sem lennék. Azt akarták, hogy menjek el, de nem mondták. Meglehetősen szánalmas látványt nyújtottak, ahogy egyetlen szó nélkül ültek, és csak nézték egymást. Mindössze néhány percre hagytam őket magukra, de amikor visszamentem, pontosan ugyanúgy ültek egymással szemben. Egyikük sem

mozdult, csak bámulták egymást. Azután Feng-mo egyszer csak felállt, és elbúcsúzott. „Viszontlátásra” – csak ennyit szóltak.

– Mást nem? – tudakolta Vu asszony.

– Nem, de ezt a szót nem akárhogyan ejtették ki! – lelkesedett Kang asszony. – Aj-lien, talán kinevetsz, de úgy búcsúztak el, hogy nyomban megkerestem a férjemet, csak hogy a közelében lehessenek egy kicsit.

– Bizonyára nem tudta mire vélni – jegyezte meg mosolyogva Vu asszony.

– Így van – kacagott fel Kang asszony –, de nem árultam el neki semmit, nem akartam felizgatni, a végén még elérzékenyült volna.

– Most már úgyis mindegy! – tréfálkozott Vu asszony.

– Ó, Aj-lien, ne nevedd ki! – sóhajtott fel Kang asszony. – Amikor ezt a két fiatalot láttam, arra gondoltam, milyen boldogok... és mennyi gond vár rájuk... az ember nem meri elmondani az igazat a fiataloknak.

– Tartsuk meg az esküvőt minél előbb – ajánlotta Vu asszony.

– Igen, minél előbb, annál jobb – helyeselt Kang asszony. – Be is kell fejezni, amibe belefogtunk.

Feng-mo a következő napokban sem kereste fel édesanyját. Vu asszony csak akkor találkozott vele, amikor André testvér következő órájára érkezett. Az asszony az ajtó előtt téblábolt. Feng-mo újabb és újabb szavakat kérdezett André testvértől, mert levelet akart írni. Vu asszony André testvér arcára pillantott. Kedves és türelmes volt, de látszott rajta, hogy zavarban van. Újra meg újra lebetűzte és leírta a szavakat. Vu asszony hallott minden hangot, de a jelentésüket nem értette. Nem baj, Feng-mo értette, és Lin-ji is érti majd. A fiú lelkesen állt neki, hogy levelet írjon Lin-jinek angolul. Vu asszony hangtalanul nevetett a sötétben, azután elszégyellte magát André testvér előtt, amiért ilyen könnyedén győzelmet aratott. Úgy döntött, inkább a szobájába vonul, és korán ágyba bújik.

Hetedik fejezet

A kilencedik hónap végén, egy kellemes napon Lin-ji menyasszonyként érkezett a házhoz. Az évszak épp megfelelő volt az esküvőhöz: a rizs beérett, és minden termés betakarításra várt. A nyár megfáradt ugyan már, de a valódi ősz még nem köszöntött be.

A Vu és a Kang család boldogan vett részt a második esküvőn, amely összeköti őket. Különösen Liang-mo és Meng örültek. A kis termetű Meng alaposan kikerekedett a várandósság alatt. A rosszullétei elmúltak, és legszívesebben éjjel-nappal evett volna. Gyönyörű volt, és csak úgy ragyogott a boldogságtól, amikor a hűgát köszöntötte a családban. A két édesanya megállapodott, hogy engednek a fiatalok kérésének, ezért nem tartottak olyan hagyományos, több napig tartó esküvőt, amelyet Liang-mo és Meng számára rendeztek. A türelmetlen Feng-mo és Lin-ji túlságosan soknak ítélték a háromnapos lakodalmat, szerettek volna a modern korhoz illő, gyors szertartást. Fogadalmat tettek az idősek előtt, és ennyivel megelégedtek.

A szertartás után Vu asszony három napra lefoglalt egy vendéglőt, hogy kárpótolja a városlakókat, akik csalódottan vették tudomásul, hogy elmarad a lakodalom. Így legalább nem kellett egész sokadalmat vendégül látni a házban.

– Van jó oldala is az új kor vívmányainak – jelentette ki Kang asszony az esküvő végén. A férfiak szokás szerint Vu úr lakosztályába vonultak, a nők pedig Vu asszonynál gyülekeztek. A nőknek a legfinomabb nyalánkságokat szolgálták fel, míg a férfiak bőségesebb fogásokat kaptak. Feng-mo és Lin-ji visszavonultak a saját lakosztályukba. Az egyik idősebb rokon egy hónappal korábban elhunyt, és a két üresen maradt szobát Vu asszony utasítására rendbe hozták és kifestették.

– Így igaz, most legalább nincs törött bútor és mocskos padló, mint Liang-mo esküvője után! – helyeselt Vu asszony.

Aznap este boldog volt, mint mindig, amikor egy családtag sorsa elrendeződött. Így még szabadabbnak érezte magát. Feng-mo kívánságára André testvér egy hétig nem jött, ami ellen Vu asszonynak sem volt kifogása. Ez a testi örömök ideje. Most már nem kellett tartania André testvér hatalmától. Feng-mót sikerült megmentenie a család számára.

Az udvarban vörös lampionokkal világítottak, amelyek odavonzották a lepkéket. A legtöbbjük apró, szürke volt, de akadt köztük néhány nagyobb,

színpompás pillangó is. Amikor egy nagyobb lepke röppent közéjük, az asszonyok kiáltozni kezdtek, és addig nem nyugodtak, amíg el nem fogták, és fel nem tűzték az ajtó fölé, ahol mindannyian gyönyörködhetnek benne, miközben az édességet majszolták. Az idős úrnő különösen örömét lelte a lepkevadászatban, és boldogan tapsikolt.

Csiu-ming éppen akkor lépett be az udvarba, amikor az egyik pillangót elfogták. Vu asszony, mint mindig, most is nyomban észrevette a lányt, de úgy tett, mintha nem látná. Csiu-ming nap, mint nap csendben végezte a dolgát a házban. Vu asszony előtt senki nem beszélt róla, ő azonban mindig érezte a jelenlétét. Előfordult, hogy éjjel, amikor felébredt, eszébe jutott a lány – de igyekezett elhessegetni magától a gondolatot.

Most is azonnal felfigyelt Csiu-mingre. Soványnak és sápadtnak tűnt, de így törékenyen talán még csinosabbnak tetszett.

Meg kell kérdeznem, hogy érzi magát. – Vu asszonyban felébredt a lelkiismerete. – Az esküvő után elhívom magamhoz – határozta el.

Addig, szokásához híven félretette magában a lánnyal kapcsolatos gondolatait. Csiu-ming csendben igyekezett hasznossá tenni magát: forró teát töltött a vendégeknek. A nap folyamán végig jelen volt, de legtöbbször félrehúzódott, vagy a gyermekek körül foglalatoskodott. Egyszer-egyszer odavetette neki valaki: „Második úrnő, pihenj egy kicsit!”, de Csiu-ming mindig ugyanazt felelte: „Csak még ezt befejezem.”

Amint az asszonyok az újabb lepkét csodálták, Csiu-ming is odament hozzájuk, hogy megnézze. A lepke halványsárga volt, akár egy sápadt citrom. Hosszú, fekete csápjai megremegtek, amikor a tű beléhatolt. Széles szárnyai még verdestek, és egy pillanatra zöldes-arany színben játszottak a sötét foltok. Azután nem mozdult többet.

– Milyen hamar meghalnak! – szólalt meg hirtelen Csiu-ming.

A hangjára mindenki megfordult, és a lány, mintha maga is meglepődött volna, egy fájdalmas, bátortalan mosollyal elhúzódott a többiektől. Megvárta, amíg mindenki leült, majd csendben, a hátuk mögött Vu asszonyhoz lopózott, és a teáscsészéje után nyúlt.

– Kihúlt a teája – suttopta. – Megmelegítem.

– Köszönöm – felelte Vu asszony. Mozdulatlanul ült, amíg Csiu-ming közelebb hajolva szorgoskodott. Érezte rajta a szantálfa illatát. A lányra nézett, és a tekintetében mély alázatot látott.

– Beszélhetnék önnel ma este, Nővérem? – kérdezte halkán.

– Természetesen – válaszolta Vu asszony. Mi mást mondhatott volna?

Hogy utasíthatná vissza? Úgy érezte, elszállt a jókedve. Miféle újabb baj veti rá árnyékát? A teáját szürcsölte, és nem is szólt többet, amíg a vendégek el nem mentek.

Miután mindenki távozott, Csiu-ming Jing társaságában várt rá.

– Menj! – szólt Vu asszony Jingnek. – Kicsit később gyere vissza.

Nem akart Csiu-minggel a házba menni. A kertben még mindig kellemesen hűvös volt az idő. A lampionok alatt késői, bíbor orchideák virágoztak. Meng aznap hozta el neki a legelső lótusztermést. A gyümölcs fehér húsa szagtalan volt, de az íze finom, édeskés.

Leült, és a kezébe vett egy jókora, puha termést. Csiu-ming bátortalanul, tétován állt mellette.

– Kérlek, ülj le – mondta Vu asszony. – Amíg beszélgetünk, megehetjük a lótuszmagokat.

– Nem kérek, köszönöm – szabadkozott Csiu-ming.

– Akkor csak én eszem, amíg hallgatlak – felelte Vu asszony. Törékeny kezével szétválasztotta a gyümölcsöt. Legtöbbször úgy tűnt, mintha a kezében alig lenne erő, de ez nem így volt. A termés bele szívós rostokból állt, az asszony ujjai mégis könnyedén tépték ketté. Kivett egyet a sok megbújó mag közül. Apró, éles, tökéletesen ép fogaival lehámozta a zöld héjat a fehér húsról.

– Hadd hámozzam meg önnek – kérte Csiu-ming.

De Vu asszony nem szívesen hagyta volna, hogy Csiu-ming hozzáérjen az ételhez, amelyet a szájába vesz. – Majd én meghámozom – hárította el. Úgy tűnt, Csiu-ming olvasott a gondolataiban, mert többször nem ajánlkozott.

A lány figyelte, amint Vu asszony szétbontja és meghámozza a termést, kiveszi a magokat, és elrágja a gyümölcs finom húsát. Közben egyikük sem szólalt meg. Azután Vu asszony egyszer csak a kövekre dobta a kibelezett héjat, mint aki hirtelen jóllakott.

– Gyermeket vársz – szólalt meg váratlanul. Az egyszerű lánnyal szemben ilyen egyszerűen fogalmazott.

Csiu-ming rápillantott. – Igen, boldogság lakik bennem – ismerte el. Azokat a szavakat használta, amelyeket egy úriasszony használ, aki az örököszt hordja a szíve alatt.

Vu asszony sem a saját, sem a lány szavait nem helyesbítette. – Nagyon gyors voltál – jegyezte meg csípősen.

Csiu-ming nem felelt. Lehajtotta a fejét, keze ernyedten pihent az ölében.

– Gondolom, az úr örül – tette hozzá éles hangon Vu asszony.

Csiu-ming őszintén, tágra nyílt szemmel nézett rá. – Még nem tudja. Nem mondtam el neki.

– Különös – vágta rá Vu asszony. Dühös volt Csiu-mingre, és megdöbbenette saját indulata. Egy bizonyos céllal hozta Csiu-minget a házhoz, és azt a lány megvalósította. Akkor hát miért dühös rá? A harag mindedig mélyen meglapult benne, akár egy összetekeredett kígyó, de most előbúj, és kiengedte a mérgét. – Az ágyasok – mondta – rendszerint alig várják, hogy elmondják a hírt a férfinak. Te miért vagy más, mint a többi nő?

Csiu-ming szemébe könnyek szöktek. A virágos lampion fényénél Vu asszony is észrevette a könnyeket.

– Önnek szerettem volna elmondani először – vallotta meg Csiu-ming megtört hangon. – Azt hittem, örülni fog, de látom, hogy mérges. Így inkább nem is akarok élni!

Ezek az elkeseredett szavak észhez térítették Vu asszonyt. Az ágyasok körében meglehetősen gyakran előfordult, hogy felakasztották magukat, lenyelték a gyűrűjüket, vagy nyers ópiumot ettek, de egy ilyen eset mindig szégyent hozott a házra. Vu asszony, mint mindig, gyorsan cselekedett, hogy megvédje a családját. – Butaságokat beszélsz! – kiáltotta. – Miért végeznél magaddal, amikor csak a kötelességedet teljesítetted?

– Azt gondoltam, csak akkor örülhetek, ha ön is örül – folytatta a lány ugyanolyan megtörtén. – Azt hittem, az ön tűzénél megmelengethetem a kezem, de így milyen tűznél melegedjek?

Vu asszony megijedt. Magától értetődőnek tartotta, hogy Csiu-ming, az egyszerű, vidéki lány, akár az állatok, örömmel veszi majd termékenységének bizonyítékát. Az állatok számára sem a társuk a legfontosabb, hanem az ivadékaik. Ha Csiu-mingre gondolt, azzal nyugtatta magát, hogy az élet majd kárpótolja egy gyermekkel, és nem is vágyik majd többre.

– És? Te magad nem is örülsz? – kérdezte. – Lesz egy kis játékszered, lesz kivel nevetned, lesz kit dajkálnod. Ha fiú születik, te is magasabbra emelkedsz a családban. De ígérem, akkor sem foglak hibáztatni, ha lányod lesz. A fiúkat és a lányokat mindig is egyforma örömmel fogadtam a családban. Amikor elveszítettem a saját kislányom, mielőtt még beszélni tudott volna, úgy sírtam, mintha egy fiú ment volna el.

A lány nem válaszolt. Tekintetét Vu asszonyra szegezte, és figyelmesen hallgatta.

– Nem szabad ilyesmit mondanod, hogy végzel magaddal – tette hozzá gyorsan az asszony. – Menj és bújj ágyba. Az úrnak pedig mondd meg, hogy

jó híred van a számára.

Húvösen beszélt a lányhoz, hogy észhez térítse, de a szívét egyre inkább hatalmába kerítette a magány ridegsége. Egyedül akart lenni. Felállt, de Csiu-ming elé ugrott, és megragadta a ruhája szegélyét.

– Engedje meg, hogy itt maradjak ma éjjel! – könyörgött. – Hadd aludjak itt, mint az első este, amikor ide kerültem. És... mondja el neki helyettem. Kérje meg... kérje meg, hogy hagyjon engem!

Vu asszony erre valóban megrémült. – Te nem vagy eszednél! – pirított Csiu-mingre. – Ne feledd, ki vagy. Szülők nélkül jöttél a házamba, lelenc voltál, akit az utcáról szedett fel egy parasztasszony. Hajadon voltál, de máris özvegy. Ma pedig rangban közvetlenül mögöttem állsz ebben a családban, a város leggazdagabb családjában, amelybe a vidék összes famíliája szívesen beházasítaná a lányát. Selymet hordasz, jáde fülönfüggőt és aranygyűrűt viselsz. Nem térhetsz vissza a lakosztályomba. Hogy magyaráznám meg a családnak? Azonnal menj vissza oda, ahová tartozol, és tedd azt, amiért megvásároltunk.

Csiu-ming elengedte Vu asszony ruháját. Felállt, és lépésenként a kapu felé hátrált. Vu asszony szigora hirtelen megtört a lány kétségbeesése láttán.

– Menj vissza, gyermekem – szólt hozzá kedvesen. – Ne félj. Előfordul, hogy az első gyermekükkel a fiatalasszonyok a félelmeik miatt vonakodnak, bár tőled, vidéki lánytól ezt nem vártam. Korán aludj el, és ne kelj fel, ha az úr megérkezik. Tudom, ha látja, hogy nem szívesen kelsz fel, hagyni fog aludni. Jóságos, kedves ember. Én aztán ismerem őt. Miért is félnél tőle? És megteszem a kedvedért – holnap elmondom neki. Ennyit megteszek.

Csiu-ming, mintha a kedves szavak visszaadták volna a lelki nyugalmát, halkán köszönetét mondott, majd elszökött. Vu asszony egyenként eloltotta a lampionokat, míg végül teljes sötétség borult a kertre. Fáradtan besétált a szobájába. Hamarosan megjelent Jing, és felkészítette úrnőjét a lefekvéshez. Amikor Vu asszony tekintete ilyen szomorú és rideg volt, mint ezen az estén, Jing soha nem mert kérdezősködni.

Behúzta a függönyöket a csendes alak körül, és a zajos cselédszállásra ment, ahol a férfiak, nők és gyermekek még jóízűen falatoztak az esküvőről megmaradt fogásokból. Jing is szeretett enni. Megtöltötte a tálkáját a finomabbnál finomabb étkekkel, kiült az ajtóba, és evés közben a szolgák locsogását hallgatta. Ő rangban minden más szolgáló felett állt, Peng Errel, az úr szolgájával együtt. Peng Er is éppen vacsorázott. Arca csak úgy csillogott az izzadságtól. Lábánál állt a legkisebb gyermeke, egy két-három éves

kislány. Amikor az édesapja nem figyelt rá, éktelen visításba kezdett, mire az odatartotta a tálkáját, és a pálcikákkal ételt tömött a szájába.

– Peng Er! – kiáltott egy vidám női hang a sötétből. – Az úr minden éjjel a Bazsarózsa udvarban alszik?

– Minden reggel oda viszem a teáját – szólt vissza a férfi.

– Jing! – harsant fel ugyanaz a jókedvű hang. – Mi a helyzet az Orchidea udvarban?

De Jing válasza sem méltatta. Gyorsan megette a vacsoráját, egy kancsóból vizet öntött, kiöblítette a száját, és a vizet a sötétségbe köpte, abba az irányba, ahonnan a hang jött.

A többiek erre gyorsan szétszéledtek. Mindenki tartott Jingtől; túlságosan közel volt a tűzhöz ebben a házban.

Vu asszony hajnalban ébredt. Úgy érezte, valami súly nehezedik rá, és emiatt az ébredés is nehezebbre esett. Nem volt jó éjszakája. Többször is felriadt, és nehezen aludt vissza. Ő volt a család lelke, amikor a ház minden gondja-baja ránehezedett, és előfordultak ilyen éjszakák. Igen, ez jutott eszébe. Feng-mo esküvőjének éjszakája volt, és az ilyen éjjelek mindig sok aggodalomra adnak okot. Vajon elhálták a nászt? És ha igen, hogy sikerült? Csak akkor tudja meg, ha látja őket, de nem siettetheti a találkozást. Várnia kell, amíg eljön az ideje.

Felsőhajtott, aztán eszébe ötlött a másik dolog, amely nyomasztotta. Ígéretet tett Csiu-mingnek, de szíve szerint máris visszavonta volna. De hogyan tehetné? A lány számára kétségkívül ez volt az egyetlen reménysugár. Amikor látta, hogy úrnője felébredt, Jing belépett, csak hogy tetézzé a bajt.

– Az idős úrnő beteg – jelentette be. – Azt mondja, úgy érzi, mintha csótányt nyelt volna a tegnapi lakomán, és most körbe-körbe mászkálna a gyomrában. Azt állítja, akkora, mint egy egér, a máján ücsörög, és a szívét kapirgálja a lábaival. Persze csótány nem lehet. A férjemnek vannak ugyan hibái, de ennyire nem figyelmetlen!

– Ó, egek! – sóhajtott fel Vu asszony. – Már csak ez hiányzott!

De a kötelességtudat minden másnál erősebb volt benne, ezért Jinggel együtt percekben belül a szomszédos lakrészbe sietett, ahol az idős úrnő feküdt felpolcolt párnákon. Homályos tekintetét a menye felé fordította. – Gyorsan csinálj valamit. A halálomon vagyok – nyögte elhaló hangon.

Vu asszony döbbenetben látta, milyen állapotba került az idős úrnő. Előző nap olyan vidám volt, mint egy pajkos kislány, és azzal hancegett, hogy megnyerte a madzsongot, és felfalt mindent, ami csak a szeme elé került.

– Miért nem hívtak hamarabb? – vont a felelősségre az idős úrnő szobalányát.

– Csak az utóbbi egy órában lett ilyen sápadt – mentegetőzött az asszony.

– Hányt és hasmenése is volt? – kérdezte Vu asszony.

Az idős úrnő magához ragadta a szót. – Annyit hánytam, hogy három terhességre is elegendő lenne, és ami a beleimben volt, már minden az éjjeliedényben van. Kérlek, tölts fel, menyem. Belül csupa víz vagyok – víz meg szél.

– Tud enni? – tudakolta Vu asszony.

– Valahogy csak fel kell töltdnöm – hangzott az idős úrnő bágyadt, ám magabiztos válasza.

Vu asszony erre kímélő rizslevest hozatott, amelybe friss gyömbérgyökeret reszelt, majd fogott egy kanalat, és megetette az idős úrnőt.

Az idős úrnő betegen mindig megindító látványt nyújtott. Öreg, fonnyadt ajka olyan ártatlanul fittyedt lefelé, akár egy újszülötté. Vu asszony minden falatnál megbámulta ezt a hervadt szájat, amelyben egyetlen fog sem maradt, csak a rózsaszín íny. Mennyi szót formált hajdanán ez az apróra zsugorodott nyelv! Az idős úrnő mindig is heves természetű volt, és mérgében bárkire szitkokat szórt, aki csak a szeme elé került. A nyelve volt a fegyvere, amelytől még az idős úr is rettegett. Kétségtelen, hogy az úr kedves szavakat is hallott tőle, mint ahogyan gyermekként Vu úr, az idős úrnő szemefénye is ebből a szájból hallotta a mondókákat és az édes kacagást.

– Jobban vagyok – sóhajtott fel az idős úrnő. – Csak arra van szükségem, hogy feltöltődjek. Az én koromban a testnek már nincsenek tartalékai. Ilyenkor az élet lángja könnyen ellobban. Csak akkor ég, ha folyamatosan táplálják a tüzet.

– Aludjon egy keveset – javasolta gyengéden Vu asszony, mire az idős úrnő szeme hirtelen felpattant.

– Miért mondogatod mindig, hogy aludjak? Hamarosan örökre álomba merülök.

Vu asszony döbbenetben vette észre, hogy az idős úrnő szemét könnyek homályosítják el. Az idős úrnő sírt! – Leányom, szerinted van élet az élet után? – motyogta.

Hirtelen megragadta Vu asszony karját. Az idős kezét forró láz hevítette.

Vu asszony visszaült mellé. Az idős úrnő egész életében a test vágyainak élt. Boldognak érezte magát, és elhessegetett magától minden gondolatot, amely megzavarta volna a boldogságát. Gazdag volt, szép ruhákban járt, nagy tekintélyt szerzett ebben az előkelő családban, mi mást akarhatott volna még? Miután egész életében a fizikai örömök kötötték le, most, a test hanyatlása láttán igencsak megrémült. Mi lesz vele a test halála után?

– Remélem, van élet az élet után – felelte óvatosan Vu asszony. Áltathatta volna az idős úrnőt, akár egy kisgyermeket, de képtelen volt megtenni. Az idős úrnő nem gyermek volt, hanem egy öregasszony, a halál küszöbén.

– Hiszel benne, hogy más testben újjászületek, ahogy a papok is mondják?
– faggatta az idős úrnő.

Azelőtt soha nem beszélt ilyesmiről. Vu asszony igyekezett őszinte választ adni, de ki ismeri az árnyak birodalmát? – Nem tudom, Anyám – szolt végül.
– De hiszek benne, hogy az élet nem hiábavaló.

Elhallgatott. Nem mondta el, amit gondolt, hogy azok, akik csak a testnek élnek, a testtel együtt meghalnak. André testvéréről el tudta képzelni, hogy test nélkül is tovább él, de az idős úrnőről nem.

Az úrnő akarata ellenére elszunyókált. Ráncos szemhéja lassan lecsukódott, légzése lenyugodott. Csontos keze kihullott Vu asszony lágy tenyeréből. Mielőtt Vu asszony távozott, még odasúgta a szobalánynak: – Talpra fog állni, de tégy róla, hogy ne kerüljön elé nehéz étel, nehogy megkívánja.

– Idős úrnőnknek igencsak erős az akarata – mentegetőzött a szobalány –, nem szívesen haragítom magamra.

– Tedd, amit mondtam – szolt rá szigorúan Vu asszony.

Amint Vu úr udvarához közeledett, arra gondolt, hogy minden rosszban van valami jó. Az idős úrnő betegsége miatt mindenképpen fel kell keresnie a férjét, így elmondhatja neki, amiért eredetileg találkozni akart vele. Jinget előreküldte, hogy bejelentse az érkezését. Amikor az udvar kapujához ért, Jing várt rá a hírrel, hogy Vu úr épp akkor tért vissza a városból. Jinggel üzent a feleségének, hogy szíveskedjen megvárni, amíg átöltözik.

Vu asszony abban a kertben várakozott, ahol oly sok évet töltött. A beültetett bazsarózsák gyors növekedésnek indultak. A virágok elnyíltak már, a szirmok lepotyogtak, a vastag, sötét levelek azonban csodás látványt nyújtottak. A kis tóba valaki lótuszgyökeret ültetett, és most korallpiros virágok nyíltak a víz színén. A virágok szívében súlyos aranyporzók rezegtek. Illatuk betöltötte a levegőt. Vu asszony zsebkendőjét tartott az arca

elé, túl tömény volt számára a virágillat.

A kertből a szalonba lépett. A bútorzat nem változott, amióta eljött onnan, de akadt néhány újdonság is, mint például új festmények a falon. Semmi nem volt olyan tiszta, mint régebben. Az asszony bosszankodva állapította meg, hogy a port a székek alá és a sarkokba söpörték. A szélesre tárt, faragott ajtóhoz lépett, és mögé pillantott.

Ekkor lépett be Vu úr a szürke selyemkabátját gombolva. – Van valami az ajtó mögött, fiaim anyja? – kérdezte erős hangján.

Az asszony rápillantott, és kissé elpirult. – Kosz – felelte. – Beszélni fogok az intézővel, ráfér egy alapos takarítás erre a szobára.

Vu úr úgy tekintett körbe, mintha először járna ott. – Lehet, hogy így van – helyeselt. – Rád lenne itt szükség – tette hozzá vidáman, incselkedő kacagással. Vu asszony elkomorodott, és nem szólt semmit.

Mindketten leültek. Vu asszony észrevétlenül megvizsgálta férje arcvonásait. Egészen kikerekedett, és a szája sarka is újra mosolygott. Hiszen ezt akarta elérni, ezt tervezgette oly sokáig! Akkor miért ég benne a gonosz vágy, hogy fájdalmat okozzon neki?

– Az édesanyád beteg – adta tudtára kurtán-furcsán. – Meglátogattad már?

Vu úr arcáról leolvadt a mosoly. – Sajnos, nem – sóhajtott. – Ma reggel el kellett volna mennem hozzá, de annyi minden közbejött...

– Nagyon beteg – ismételte az asszony.

– Úgy érted... – bizonytalanodott el a férfi.

– Nem, még nem, de nincs messze a vég. Az foglalkoztatja, hogy mi lesz vele, és tőlem is megkérdezte, hiszem-e, hogy van élet a halál után. Az ilyen kérdések azt jelentik, hogy a test a halálra készül, és a lelket elfogja a félelem.

– És mit feleltél? – kérdezte a férje. Az arca hirtelen elkomorodott.

– Azt mondtam, remélem, hogy van, de honnan tudhatnám?

Vu urat egyik pillanatról a másikra elöntötte a méreg. – Milyen kegyetlen vagy! – csattant fel. – Miért árulod el a kétségeid egy öreg, megfáradt léleknek? – A nyakánál kigombolta a kabátját, gallérjából elővette a legyezőjét, és nagy lendülettel legyezni kezdte magát.

– Te mit mondtál volna neki? – érdeklődött Vu asszony.

– Megnyugtattam volna! Elmondtam volna, hogy felhőtlen boldogság vár rá a Sárga-forrásnál. Elmondtam volna...

– Talán jobban tennéd, ha elmennél hozzá, és valóban elmondanád – vetette közbe Vu asszony. Amikor dühös volt, soha nem emelte fel a hangját,

inkább mézesmázosan beszélt, mint most is.

Vu úr lebiggyesztette a száját. – El is mondom! – vágott vissza.

Egy pillanatig néma csendben maradtak, és megpróbáltak lehiggadni. Vu asszony mozdulatlanul ült, keze ernyedten pihent az ölében, fejét kissé lehorgasztotta. Férje sem mozdult, csak a legyező járt a kezében. Mindketten arra gondoltak, milyen dühösek a másokra, de egyikük sem tudta az okát.

– Még valamit el kell mondanom – törte meg a csendet Vu asszony. A hangja lágyan csengett.

– Mondd csak – bólintott a férje.

Az asszony ezúttal is úgy döntött, kertelés nélkül elmondja az igazat. – Csiu-ming eljött hozzám tegnap este, és megkért, mondjam el neked, hogy gyermeket vár. – Egyszerűen fogalmazott. Nem emelte fel a fejét, nem is nézett a férjére.

Hallotta, hogy a legyező leesik és végigsiklik a férfi ruhájának selymén. Vu úr oly sokáig hallgatott, hogy végül mégis rápillantott. A férfi merőn nézett rá, ügyetlen, szégyellős mosollyal, jobb kezével a feje búbját vakargatta. Ezt a mozdulatot Vu asszony tökéletesen megértette: örömmel vegyes szégyenről árulkodott.

Amikor a tekintetük találkozott, Vu úr hangosan felnevetett. – Mérgezz meg! Tegyéél mérget a rizsembe – vagy aranyport a boromba. Ilyen szégyentelen vagyok! De, fiaim anyja, én csak azt tettem, amit te kértél tőlem, semmi mást.

Az asszonynak akarata ellenére nevetetnékje támadt. A szája sarka megrándult, szemhéja megremegett. – Ne tégy úgy, mintha nem örülnél – mondta. – Tudod jól, hogy büszke vagy magadra.

– Sajnos túlságosan könnyen nemzek gyermeket.

Nevetésük egyszerre harsant fel, ahogy életük során oly gyakran, és a nevetésben újra egymásra találtak. De ebben a pillanatban az asszony rádöbbsent valamire: már nem szereti a férjét! Mej-csennek igaza volt. Nem szereti a férjét, soha nem is szerette. Akkor hát mi oka lenne gyűlölni őt? Mintha az utolsó lánc is lehullott volna a lelkéről. Mindedig újra és újra magára vette a láncokat, de ennek vége. Ezentúl semmi nem köti a férjéhez, tökéletesen szabad lett.

– Hallgass ide – szólalt meg Vu asszony, miután elcsendesedett a nevetésük. – Kedvesnek kell lenned hozzá.

– Én mindig mindenkihez kedves vagyok – szabadkozott a férfi.

– Kérlek, fordítsuk komolyra a szót. Az első gyermekét várja. Ne zaklasd.

Ne is érij hozzá, amikor a fal felé fordul az ágyban.

Vu úr megcsóválta a fejét. – A végén még nem elégszem meg egyetlen ágyassal – tréfálkozott, és megnyalta a felső ajkát.

A feleségének azonban már nem tudott fájdalmat okozni. Vu asszony csak mosolygott a férfi megjegyzésén.

– És most – mondta végül – látogasd meg az édesanyád. És ahelyett, hogy a lelkéről beszélnétek, mondd el inkább, hogy fiad fog születni.

De az idős úrnőt nem vidította fel a hír. Vu asszony épp csak visszaért saját udvarába, miután a gyermekekkel játszott egy kicsit, amikor Jing szaladt hozzá.

– Az idős úrnő rosszabbul lett – kiáltotta. – Megrémült, és önt szeretné látni, asszonyom. Az úr ott van vele, és azt kéri, hogy menjen oda.

Vu asszony nyomban sarkon fordult, és az idős úrnőhöz sietett. Vu úr az ágy mellett ült, és anyja ernyedte kezét simogatta.

– Rosszabbodik az állapota – fakadt ki Vu úr, amint megpillantotta a feleségét. – Szegény öreg anyám egyre csak hanyatlik.

Az idős úrnő homályos tekintetében szikra gyűlt, de egyetlen hang sem jött ki a torkán. Kinyitotta a száját, és úgy ráncolta az arcát, mintha sírni akarna, de a szeme száraz maradt. Nyomorúságos tekintettel meredt a menyére.

Vu asszony nyomban megértette, hogy az idős úrnő jobban fél, mint valaha. – Hozz egy kis bort – súgta Jingnek, aki ide is követte úrnőjét. – Fel kell melegítenünk, éreznie kell a testét. Hozz a kantoni borból, és forrald fel gyorsan. És szólj a kapusnak, hogy hívja a doktort.

Az idős úrnőnek arcára fagyott a néma sírás, de továbbra is esdeklő pillantásokat vetett Vu asszonyra.

– Jing hoz egy kis meleg bort – fordult hozzá Vu asszony kedves, megnyugtató hangján. – Hamarosan erősebbnek érzi majd magát. Ne féljen, Anyám. Nincs mitől félni. Minden rendben van a házban. A gyermekek kint játszanak a napsütésben, a szolgák varrnak és végzik a ház körüli munkákat. A konyhában a szakácsok az ebédet készítik. Az élet megy a maga útján, mint ahogyan eddig is ment, és ezután is menni fog. Ezt a házat az őseink építették, mi magunk vittük tovább az életét, utánunk pedig a gyermekeink következnek. Az élet örök, Anyám.

Dallamos, ringató hangja betöltötte a szobát. Az idős úrnő arcán lassan elsimultak a ráncok, és leolvadt róla a zokogás. Ajka megremegett, és újra

lélegezni kezdett. Amíg az arca görcsbe rándult, úgy tűnt, nem is vesz levegőt. Rövidesen Jing bukkant fel egy kis korsó langyos borral és egy hosszú tölcsérrel. Vu asszony az idős úrnő ajkához emelte a tölcsért, és a szájába csepegtette a bort. Az idős úrnő egyszer, kétszer, háromszor is nyelt. Szemében halvány öröm csillant. Még egy kortyot nyelt, és halkán suttogott valamit.

– Érzem...

Azután rémület és harag ült ki az arcára. Még érezte, amint a bor a gyomrába ér, de a szíve feladta a küzdelmet. Megborzongott, és visszaöklendezte a bort, amely beszennyezte a paplant. Az idős úrnő meghalt.

– Ó, Anyám! – nyögte rémulten Vu úr.

– Fogd a korsót! – szólt Vu asszony Jingnek. Az úrnő fölé hajolt, a ruhaujjából előhúzott finom selyemkendővel megtörölgette a száját, és két kézzel megemelte a fejét. Az úrnő feje azonban ernyedten hanyatlott hátra, ezért Vu asszony óvatosan a párnára fektette.

– Eltávozott a lelke – szólalt meg.

– Ó, Anyám! – nyögött Vu úr. Hangos zokogásban tört ki, és az asszony hagyta őt sírni. Bizonyos dolgokat azonban hamar el kellett intézni a halott körül. Az ilyen emberek esetében, mint az idős úrnő, a test hét szelleme nem távozik rögtön. Ki kell űzni a szellemeket, és el kell különíteni a testet, hogy a kiszabadult szellemek ne árthassanak a családnak. Papot kell hívni. Szíve legmélyén Vu asszony nem hitt sem a papokban, sem az isteneikben. Lehajtott fejjel várt, amíg Vu úr zokogva simogatta az édesanyja kezét. Maga is meglepődött, de hirtelen úgy érezte, el kell hívnia André testvért, hogy kiűzze a gonoszt a házból, noha a család ezt aligha nézné jó szemmel. Ha egy évvel később megbetegedne egy gyermek, felhánytorgatnák, hogy az idős úrnő szellemeiről nem gondoskodtak megfelelően. Nem, a család kedvéért alkalmazkodnia kell az ősi szokásokhoz.

Jinghez fordult. – Hívd el a papokat és a balzsamozókat.

– Gondom lesz mindenre – ígérte Jing, és már indult is.

– Jöjj, fiaim apja – kérte Vu asszony a férjét. – Hagyjuk magára egy kicsit. A szolgák megmosdatják, felöltöztetik, a papok kiűzik a szellemeket, és a balzsamozók is elvégzik a dolgukat. Hagyjuk most magára.

A férfi engedelmesen felállt, és az asszonnyal együtt elindult. Vu asszony lassan lépdelt a férje mellett, aki még mindig zokogott, és ruhaujjával törölgette a könnyeit. Az asszony felsóhajtott, de nem sírt. Sok-sok éve könnyezett utoljára, és úgy érezte, mintha azóta kiszáradt volna a szeme.

Amikor az úr meghallotta a felesége sóhaját, megfogta a kezét, és egymásba karolva léptek ki az ajtón. Leültek a kertben, és az asszony hagyta, hogy a férje az édesanyjára emlékezzen. Vu úr elmesélte, hogy az anyja mindig megvédte őt az apja büntetésétől, bort és süteményt csempészett a szobájába, amikor az apja tanulásra fogta, ünnepnapokon színházba vitte, zsonglőröket és mutatványosokat fogadott fel a betegágya mellé, és amikor a foga fájt, adott egy-egy szippantást az ópiumpipából.

– Jó anya volt – mondta meggyőződéssel Vu úr –, mindig vidámságot sugárzott, és engem is jókedvre derített. Arra tanított, hogy élvezzem az életet.

Vu asszony csendben hallgatta, aztán étellel és itallal kínálta, majd még több és több itallal. Nem szerette a részegséget, de úgy gondolta, vannak olyan pillanatok, amikor a bor jótékony hatása enyhíti a fájdalmat. Vu úr meg is itta a finom, meleg bort, amelyet a felesége rendelt. A nyelve egyre akadozott, ugyanazt ismételte újra és újra, míg végül lebillent a feje.

Az asszony felállt, és halk léptekkel bement a szobába, amely egykor az övé volt. A selyem ágyfüggöny mögött meglátta a fal felé forduló kicsiny alakot.

– Csiu-ming! – szólt halkán. – Alszol?

Csiu-ming megfordult, és a sötétben Vu asszonyra meredt.

– Csiu-ming, ma este nem kell itt aludnod – mondta Vu asszony.

– Az idős úrnő a Sárga-forráshoz távozott, és az urat levette a lábáról a bor és a bánat. Kelj fel, gyermekem.

Csiu-ming csendben, engedelmesen kimászott az ágyból.

– Hova menjek? – kérdezte alázatosan.

Vu asszony elbizonytalanodott. – Azt hiszem, a legjobb lesz, ha az én lakosztályomba mész – mondta végül. – Én nem alszom ma éjjel, az idős úrnő mellett kell virrasztanom.

– Kérem, hadd virrasszak én is! – suttogta Csiu-ming. – Nem szeretnék aludni.

– Te fiatal vagy, és a benned növekvő élet miatt sem szabad ébren töltened az éjszakát.

– Hadd legyek ön mellett! – könyörgött Csiu-ming.

Vu asszony nem tudott nemet mondani. – Hát jó, legyen – egyezett bele.

Miután meggyőződött róla, hogy Vu urat ágyba segítették, behúzta az ágyfüggönyöket, és elindult, hogy teljesítse a feladatát. Akik eddig virrasztottak, már lefeküdtek, de a szolgák és az idősebb rokonok nem

aludtak. Az idős úrnőt lemosdatták és felöltöztették. Vu asszony ellenőrizte, hogy mindent megfelelően elrendezték-e, Csiu-ming pedig csendben segédkezett neki.

A lánynak éles szeme és fürge keze volt, ki sem kellett mondani, ő máris tudta, mit kell tennie. Vu asszony azonban észrevette, hogy Csiu-minget nem érintette meg a halál. Az arca komoly volt, de nem bánatos, és még csak nem is színlelte a sírást, ahogy talán más tette volna.

Lélekben még nem tartozik a családhoz – gondolta Vu asszony, miközben a lányt figyelte. – Majd a gyermeke ideköti, ha megszületik.

Egy nemzedék élete véget ért, és elhagyta a családot, így a férjével együtt Vu asszony lett a család feje. Az idős úrnőt nem temették el rögtön. A földmágusok azt mondták, hogy az első szerencsés nap az ős derekán jön el, ezért a szertartások végeztével a cipruskoporsót a birtokon álló családi templomba vitték. Senki nem érezte úgy, hogy az idős úrnő eltávozott volna, még a gyermekek sem. Játék közben gyakran odaszaladtak a templomhoz, és bekiabáltak.

– Dédmama! – szólongatták. – Dédmama, hall bennünket?

Aztán a fülüket hegyezték. Volt, hogy semmit sem hallottak, de szeles napokon sokszor bizonygatták egymásnak, hogy az idős asszony szólt a koporsóból.

– És mit mondott? – kérdezte Vu asszony az egyik rokon kislányát.

A gyermek komoly arcot vágott. – Azt mondta: gyerekek, menjetek és játsszatok; legyetek boldogok. De a hangja olyan volt, mintha messziről jönne. Jól érzi magát ott a koporsóban?

– Igen, jól – nyugtatta meg a kislányt Vu asszony. – És most fogadj szót neki, menj játszani, és légy boldog, gyermekem.

Az idős úrnő halála után elcsendesedett a ház. Mintha minden nemzedék megsejtette volna, hogy nagy lépést tettek időben és térben. Az élet kereke fordult egyet, és mindannyian közelebb kerültek a halálhoz. Vu úr az első gyász után levetette a vezeklőruhát, de más lett, mint azelőtt. Kerek arca megöregedett és megkomolyodott. Hébe-hóba ellátogatott Vu asszony lakosztályába, és hosszasan beszélgettek a családról. Vu úr azon emésztette magát, hogy nem volt elég jó az anyjához. Mindig ezen tépelődött, akár a termésről beszéltek, akár a túlzott adókról, a különféle kiadásokról vagy a gyermekekről és unokákról.

– Te mindig is jó voltál hozzá – fordult egyszer Vu asszonyhoz –, én azonban sokszor megfeledkeztem róla.

Vu asszony igyekezett megnyugtatni őt. – Hogy feledkezhet meg valaki az anyjáról? Ő adott életet neked, így minden lélegzetteddel rá emlékezel. Ő adta a tested, így ha eszel, iszol, alszol, vagy bármit teszel, rá emlékezel. Én sem várom el a fiaimtól, hogy minden apró-cseprő dologgal hozzám szaladjanak. Éppen elég tudni, hogy élnek, egészségesek, egyszer megházasodnak, boldogok lesznek, és fiaik születnek. Általuk teljes az életem. Így volt ezzel az idős úrnő is. Benned és a fiaidban él tovább.

– Gondolod? – Vu urat megvigasztalták felesége szavai, és rövidesen magára is hagyta az asszonyt.

Amikor egyedül maradt, Vu asszony hosszasan eltűnődött. Úgy érezte, az élete végképp kettévált – mindennapi teendői mellett egy titkos, belső életet is élt. Egyszer az egyik került előtérbe, másszor a másik. Amikor minden rendben zajlott a családban, boldogan adta át magát az egyedüllétnek, de ha bármilyen gond adódott, teljes figyelmét a megoldásának szentelte.

Az ősz derekán észrevette, hogy valami nincs rendben a házban, és tudta, hogy könnyen elharapózhat a baj, ha nem fojtja el csírájában. Lin-ji és Feng-mo egyre többet veszekedtek. Egyik nap, amikor szokása szerint körbejárta a házat, véletlenül szemtanúja lett civódásuknak. Akármilyen csinos is volt Lin-ji, saját otthonában nem tartott rendet. Vu asszony eleinte nem akarta szóba hozni a dolgot, hiszen a barátnője lányát nem akarta megsérteni, és tudta, hogy Kang asszony sem tudott rendet és tisztaságot tartani a népes családjá körül. Nem is csoda, hogy a lányai korántsem voltak olyan gondosak, mint Vu asszony.

Mivel Meng Lin-ji nővére volt, Vu asszony hozzá fordult, mielőtt szemrehányást tett volna Lin-jinek. Meng késő délelőtt még fészülködött. Az idő borongósra fordult, és a házra is csend telepedett. Vu asszony nem vetette Meng szemére, hogy ilyen későn fészülködik, de arra gondolt, talán ő is tanul majd a Lin-jinek szánt kritikából.

Meng sietve markolta össze a haját, amikor meglátta Vu asszonyt.

– Ön az, Anyám? Mennyire szégyellem, hogy még meg sem fészülködtem! Gyorsan feltűzöm a hajam.

– Nem, gyermekem, készítsd csak el rendesen a frizurádat – szólta Vu asszony, és leült. A szobalány tovább fésülte Meng hosszú, selymes, fekete

haját. Rulan és Lin-ji rövid frizurát hordott, de Meng a régi divat szerint viselte a haját.

– Hány nap van még hátra? – érdeklődött Vu asszony.

– Tizenegy, a hold járása szerint – felelte Meng. – Remélem, Anyám, ad majd tanácsot. Az első gyermekkel rengeteget szenvedtem.

– Az én gyermekeim – vetette közbe jókedvűen a szobalány – a mezőn születtek, ahol a férjemnek segítettem szántani.

A szobalány a Vu család birtokán élt, gyerekkora óta ismerték őt. Az elmúlt nyáron is hazament a földekre, és csak az aratás után tért vissza a házba, hogy a tél folyamán segítsen. Özvegyen élt, ezért szüksége volt a pénzre, de annyira ragaszkodott a földhöz, hogy egy évben egyszer mindig hazatért.

– A másodikkal már nem lesz olyan nehéz – nyugtatta meg Vu asszony Menget. – De arra nem számíthat senki, hogy könnyebb szülése lesz, mint annak, aki a földeken nőtt fel.

– Lin-jinek könnyebb lesz megszülni a gyermekeit? – kérdezte ártatlanul Meng.

– Nem, neki sem lesz könnyebb – válaszolt a szobalány. – Ahhoz túlságosan művelt.

Vu asszony felkacagott. – Ez aligha igaz, kedvesem – szólt közbe.

– Én legalább annyit tanultam, mint Lin-ji, mégis könnyen jöttek a gyermekeim. De engem sok szerencse ér az életem során.

– Ó, igen, ön azok közé tartozik, akikről az égiek soha nem feledkeznek meg – helyeselt az asszony.

– Lin-ji azt mondta, nem akar gyermeket – bökte ki Meng. – Azt is hozzátette, hogy már megbánta, amikor feleségül ment Feng-móhoz.

Vu asszony döbbenetesen kapta fel a fejét. – Meng, vigyázz, mit beszélsz! – kiáltott fel.

– De így van, Anyám – erősködött Meng. Dobbantott egyet. – Húzd a hajam, te ostoba! – szidta le a szobalányt.

– A húga a hibás, annyira megdöbbenett, amit mondott róla – mentegetőzött az asszony. – Soha nem hallottam olyan nőről, aki ne akart volna gyermeket, legfeljebb olyan ágyasról, aki félt, hogy elcsúful az alakja. De ebben a házban még az ágyas is gyermeket vár.

Vu asszony elengedte a füle mellett a szobalány megjegyzését. – Meng, azért kerestelek fel, mert a húgod rendetlen, és szerettem volna tanácsot kérni, mit mondjak neki, de amit tőled hallok, az sokkal súlyosabb, mint az

asztal alá söpört por. Korábban oda kellett volna figyelnem a házasságukra, de az idős úrnő halála körüli teendőkkkel voltam elfoglalva. Mondd, honnan tudod mindezt?

– Lin-ji maga mondta – felelte Meng. A két hölgy egyike sem vett tudomást a szobalány jelenlétéről. Miért is titkolóztak volna? A házban úgylis mindenki mindenről tudott, és ez alól a szolgák sem voltak kivételek.

– Hadd halljam, mit hordott össze Lin-ji.

– Azt állította, hogy nem szereti az ilyen nagy házakat – mesélte Meng. – És már megbánta, hogy ebbe a családba házasodott. Azt is mondta, hogy Feng-mo elsősorban a családhoz tartozik, és nem hozzá. Meg hogy ő maga is, akarata ellenére, a házhoz tartozik, és nem a férjéhez. Szeretne elmenni innen, hogy önállóan éljenek.

Vu asszony nem értette. – Önállóan? De miből élnének?

– Azt mondta, ha Feng-mo jobban beszélné az angolt, dolgozhatna, és elég pénzt kereshetne.

– Azt szeretné, hogy Feng-mo jobban tudjon angolul?

– Úgy eleget keresne ahhoz, hogy egyedül éljenek – felelte Meng.

– Hiszen senki sem zavarja őket itt – értetlenkedett Vu asszony. Felháborította, hogy a házában ilyen lázadásra derült fény.

– Ő a családi kötelezettségeket kifogásolja – folytatta Meng –, az ünnepnapokat, a születésnapokat, a különféle évfordulókat, meg a feleségek feladatait. Többek között az sem tetszik neki, hogy a szolgák viselik gondját a gyermekeknek. Azt állítja, hogy Feng-mónak fontosabb a családja, mint ő.

– Nagyon helyes! – vetette közbe Vu asszony. – Lin-jinek is a családot kellene a legfontosabbnak tartania. Ki ő, hogy úgy érzi, nem tartozik a családhoz, talán örömlány?

Meng nem szólt semmit, mert látta, mennyire felzaklatta Vu asszonyt mindaz, amit elmesélt. A szobalány is tudta, hogy ez már nem tartozik rá. Gyorsan befejezte az úrnője frizuráját, beletűzött két gyöngydíszet, kiszedte a hajszálakat a fésűből, az ujja köré csavarta és kiment. Kint elfújta a kezéről a hajszálakat.

Vu asszony és Meng maguk maradtak. – A te fejedben is megfordultak ilyen gondolatok? – kérdezte komolyan Vu asszony a csinos, kigömbölyödött fiatalasszonytól.

Meng felkacagott. – Anyám, ahhoz én túlságosan kényelmes vagyok – vallotta be őszintén. – Én szeretek ebben a házban élni. Mindig rend és tisztaság van anélkül, hogy az ujjamat mozdítanám. És annak is örülök, hogy

a szolgák elviszik a gyermekemet, ha sír, és egész nap nincs gondom semmire. De én nem jártam iskolába, és a könyvek sem érdekelnek, hiszen a fiam apja mindent elmond nekem, amit tudnom kell. És miért akarnék többet tudni, mint amennyit ő szeretne, hogy tudjak?

– Liang-mo jó hozzád? – tudakolta Vu asszony.

Meng finom arcán rózsák gyúltak. – Mindenben jó hozzám – felelte. – Nincs is több ilyen jó ember. Köszönöm, Anyám.

– És Feng-mo nem bánik jól Lin-jivel?

Meng elbizonytalanodott. – Ki tudja, melyikük a hibás, ha egyszer összevesznek? De szerintem mindez Rulan hibája. Mindig Lin-jivel tölti az időt. Kibeszélik a férjeiket, és a másik férjének hibáit is rávetítik a sajátjukra.

Vu asszonynak eszébe jutott, hogy régebben egyik éjjel Rulant sírni hallották. – Rulan elégedetlen? – kérdezte.

Meng megvonta a vállát. – Lin-ji a húgom – felelte rövidke habozás után. – Rulannal nem állok szóba.

– Ennyire nem szereted Rulant? – kiáltott fel Vu asszony. Olyan érzése támadt, mintha egy labirintusban próbálna eligazodni, ám egyre jobban belegabalyodott valamibe, amit mindeddig még csak nem is sejtett. Milyen gyalázatos, hogy így marják egymást azok, akik egy napon majd elfoglalják Vu úr és az ő helyét.

– Nem szeretem Rulant – jelentette ki Meng, de a hangjába egy csepp gyűlölet sem keveredett.

– A nők mindig veszekednek? – ingatta a fejét mogorván Vu asszony.

Meng újra csak vállat vont. – Nem szeretni valakit nem jelenti azt, hogy össze is veszünk. Nem szeretem Rulant, mert úgy viselkedik, mintha mindig neki lenne igaza. És ezt érezteti Ce-móval is. Nem is értem, hogy kerülhette el a figyelmét, Anyám. Már tanácsoltam Liang-mónak, hogy szóljon, de azt felelte, nem szeretne fájdalmat okozni önnek. Az idős úrnő tudott róla – néha arcul is csapta érte Rulant.

– Arcul csapta Rulant! – háborodott fel Vu asszony. – Nekem miért nem mondta ezt senki?

– Ce-mo nem engedte, hogy Rulan elmondja – válaszolta Meng, aki kezdte élvezni a beszélgetést. – Rulan túlságosan művelt, még Lin-jinél is műveltebb, ezért Lin-ji ad a szavára. Mindig olyasmikről beszél, amikről a nőknek nem is kellene tudniuk.

– Miről? – érdeklődött Vu asszony.

– Az alkotmányról, a nemzeti újjáépítésről, igazságtalan

megállapodásokról meg ilyesmiről.

– Úgy tűnik, te magad is tudsz ezekről – jegyezte meg az asszony egy halvány mosollyal.

– Liang-mo tudja, mit jelent mindez, de én nem.

– És te nem szeretnéd tudni mindazt, amit Liang-mo tud? – faggatta Vu asszony.

– Ugyan, sok más dologról tudunk beszélgetni – dicsekedett Meng.

– Miről? – kérdezősködött tovább Vu asszony.

Meng nem felelt, csak elmosolyodott, és elfordította a tekintetét.

Vu asszony nem erőltette tovább. Kicsivel később visszasétált a saját lakosztályába, és a családban zajló zűrzavar járt az eszébe. Aznap különös fáradtság tört rá. Valahogy úgy érezte magát, mint egy futó, akinek étlenszomjan kell végigfutnia a versenyt. Nem érzett elég erőt magában, hogy elrendezze a fiatalok életét. Az ő bölcsessége az örök emberi létről túlságosan elavult már. André testvér jutott az eszébe, ő talán messzebbre ellát ezeknél a falaknál. Eltökélte, hogy magához hívja Feng-mót, és ráveszi, hogy kezdje újra a tanulást. Ő pedig André testvérral majd megbeszélheti, mihez kezdjen ezekkel a fiatalokkal, akik végső soron mind tőle függnék.

Jinget menesztette Feng-móért, aki nyomban el is jött. Volt valami a megjelenésében, ami rögtön szemet szúrt Vu asszonynak. Ha nem lett volna friss házas, azt hihette volna az ember, hogy kicsapongó életet él. Rosszkedvűnek, mogorvának tűnt, és mintha megcsömörlött volna az élvezetektől.

– Feng-mo, fiam – szólította meg kedvesen. – Amióta a nagyanyád elhagyott bennünket, rengeteg dolgom akadt. Meg sem kérdeztem, hogy megy sorod. Figyeltem, hogy te és Lin-ji hogyan boldogultok a családban, de külön rád nem tudtam időt szánni. De most, fiam, szeretném megtudni, hogy vagy.

– Nincs mit mondanom, Anyám – vetette oda hanyagul Feng-mo.

– És hogy vagy Lin-jivel? – unszolta az édesanyja.

– Megvagyunk – felelte Feng-mo.

Vu asszony csendben nézett rá. Feng-mo magasra nőtt, csípője keskeny, csuklója és bokája kifejezetten karcsú, de vékony testalkata ellenére rendkívüli erő lakott benne. Arca szögletes volt, telt ajkát gyakran biggyesztette lefelé rosszkedvűen.

Vu asszony elmosolyodott. – Egészen úgy festesz, mint csecsemőkorodban – szólalt meg váratlanul. – Különös, hogy a férfiak alig változnak életük

során, nem úgy, mint a nők. Amikor rátok nézek, néha úgy tűnik, éppen olyanok vagytok, mint amikor életetekben először a karomba vettelek benneteket.

– Anyám, miért születtünk? – kérdezte hirtelen Feng-mo.

Vu asszony is éppen elégszer tette fel magában ezt a kérdést, de most, amikor a fia állt elő vele, egészen megrémült. – Hát nem az minden nemzedék feladata, hogy életet adjon a következőnek? – kérdezett vissza.

– De miért? – erősködött a fiú. – Miért kell bármelyikünknek megszületnie?

– Véget vethetünk-e létezésünknek, ha egyszer megszülettünk?

– De ha csak azért élek, hogy életet adjak egy hozzám hasonlóknak, aki idővel életet ad egy hozzánk hasonlóknak, akkor ki vagyok én magam? – folytatta a fiú, de nem nézett az édesanyjára. Vékony kezét lazán összekulcsolta maga előtt. – Van egy olyan énem is – mondta lassan –, amelynek nincs köze hozzád, Anyám, sem ahhoz a gyermekhez, aki belőlem származik majd.

Vu asszony megdöbbsent. Neki is támadtak ilyen érzései, és ő is tépelődött hasonló dolgokon, de álmában sem gondolta, hogy az egyik fiát is hasonló gondolatok foglalkoztatják.

– Ó, jaj – sóhajtott – fel rossz anya voltam. Az apád sohasem gondolkodott ilyesmin. Bizonyára én fertőztelek meg.

– De engem mindig is foglalkoztattak ezek a gondolatok.

– Mégsem mondtad soha!

– Azt hittem, egyszer csak elmúlnak – vallotta be Feng-mo. – De még mindig itt vannak bennem.

Vu asszony elkomorodott. – Remélem, ez nem azt jelenti, hogy nem vagy boldog Lin-jivel.

Feng-mo összehúzta a szemöldökét. – Nem tudom, mit akar Lin-ji. Olyan nyugtalan.

– Túl sok időt töltesz vele – jelentette ki az asszony. – Nem jó, ha a férj és a feleség folyton együtt vannak. Úgy vettem észre, hogy Lin-ji nem keresi a többi asszony társaságát úgy, mint Meng, inkább mindig otthon ül. Nem is csoda, hogy megviseli a tétlenség...

– Talán így van – mondta Feng-mo, mintha egy cseppet sem érdekelné a dolog.

Vu asszony aggodalmas pillantást vetett rá.

– Feng-mo, hívjuk el újra André testvért. Amíg vele tanultál, olyan

boldognak láttalak.

– Lehet, hogy most nem lennék az – jegyezte meg Feng-mo egykedvűen.

– Ugyan már! – szólt rá határozottan Vu asszony. Régóta tudta, hogy a fásultságot csak a határozottság úzi el. – Megkérem, hogy jöjjön el.

Feng-mo nem felelt.

– Feng-mo – kezdte újra az asszony –, ha Lin-jivel szeretnétek elköltözni, nem tiltom meg. Szeretném, ha a fiaim boldogok lennének. Természetes, hogy másra is vágysz, mint hogy egyetlen apró láncszem légy a nemzedékek sorában. Több fiam is van. Ha szeretnél elmenni, mondd csak meg.

– Nem tudom, mit szeretnék – vallotta be Feng-mo ugyanolyan fásult hangon.

– Nem szereted Lin-jit? – kérdezte az édesanyja. – Csak arra tudok gondolni, hogy boldogtalan vagy. Mennyi ideje is vagytok házasok? Mindössze három röpke hónapja. Lin-ji nem várandós, téged pedig csüggedtnek látalak. Mit jelent mindez, Feng-mo?

– Anyám, nem ítélsz meg bennünket ezek alapján – jelentette ki dacosan a fiú, de az édesanyja átlátott rajta.

– Nem csak ezek alapján ítélek meg benneteket, de tudom, hogy ha a férfi és a nő nem egyesülnek testben, nem lehetnek egységben. Ha testben eggyé olvadnak, más téren is harmóniában lesznek. A test az alapja annak a háznak, amelyet a házastársak együtt építenek. A szív, a lélek és minden más csupán a tető és a díszítés a házon, de alap nélkül az egész összedől.

– Akkor miért tart az apám ágyast? – nézett rá Feng-mo.

Vu asszony nem számított ilyen tapintatlan kérdésre. – Mindennek eljön az ideje – felelte komolyan.

Feng-mo tudta, hogy többet engedett meg magának, mint amit egy fiú megengedhet az anyjával szemben. Megdörzsölte rövidre nyírt haját.

– Hát, jöjjön el André testvér – adta meg magát végül. Kissé elgondolkodott, aztán kijelentette: – Ő lesz az egyetlen tanítóm. Nem járok többé a nemzeti iskolába.

– Legyen, ahogy szeretnéd, fiam – egyezett bele az édesanyja.

Nyolcadik fejezet

Így hát André testvér újra eljött a Vu-házba, de nem tett említést arról, mi minden történt utolsó látogatása óta. Feng-mo este megjelent az órán, de rögtön utána el is sietett. Amikor a szerzetes a tanítás után az udvarra lépett, Vu asszony azon a helyen üldögélt, ahol rendszerint az estéit töltötte az őszi hideg beköszöntéig. Aznap is hűvös volt, de az asszony nem akarta, hogy a nyár ilyen könnyen elillanjon, ezért ragaszkodott hozzá, hogy egy-két estét még a kertben töltsön. Jing próbálta lebeszélni, de hiába. Állította, hogy az úrnője így nem kerülheti el a meghűlést, ezért jó előre begyűjtött a könyvtárszobában álló kis kályhába, hogy az asszony felmelegedhessen a kinti dermesztő hideg után.

– Kedves André testvér! – szólította meg Vu asszony a férfit.

A magas alak megtorpant. A hang irányába fordította a fejét, és megpillantotta az asszonyt.

– Nekem szólt, asszonyom? – kérdezte.

– Igen – válaszolta Vu asszony, és felállt. – Kérem, szánjon rám egy kis időt, ha lehet. A harmadik fiamról szeretnék beszélni önnel. Nem vagyok vele megelégedve.

André testvér lehajtotta a fejét.

– Hozz egy kis teát, Jing – szólt Vu asszony –, azután maradj a közelben, és felügyeld a tüzet. – Nem akarta, hogy a szerzetes kényelmetlenül érezze magát egyedül egy nő társaságában.

Ha André testvér kényelmetlenül érezte is magát, nem mutatta. Amikor Vu asszony helytel kínálta, leült, és várt. Mélyreható tekintetét az asszony arcára szegezte, de ő tudta, hogy a gondolatai nem ott járnak. Ez a szempár akár a mennyből is nézhetett volna rá.

– Miért boldogtalan Feng-mo? – szegezte neki a kérdést Vu asszony.

– Nincs elég feladata – felelte egyszerűen André testvér.

– Nincs elég feladata? – ismételte Vu asszony. – Hiszen annyi mindennel foglalkozik. Újév napján mindegyik fiamnak és menyemnek kiosztottam a feladatokat. Ebben az évben a legidősebb fiam segít nekem a birtok ügyeinek intézésében, Ce-mo tartja kézben a különféle beszerzéseket, Feng-mo pedig a városi üzlettel ismerkedik, ahol a terményeinket adjuk el. Amióta otthagytá az iskolát, mindennap több órát tölt ezzel.

– Ennek ellenére kevés a feladata – jelentette ki André testvér.

– Feng-mo rendkívül éles eszű, érdeklődő fiatalember. Gyorsan tanul. Arra kért, asszonyom, hogy tanítsam angolul, de azt látom, hogy az angol mellett magába szív minden más tudást is. És azt tapasztaltam, hogy semmit sem felejt. Az a tudás, amelyet hónapokkal ezelőtt adtam át neki, mélyen gyökeret vert benne, és a szőlővesszőhöz hasonlóan indákat növesztett, amelyek csak azt keresik, mibe kapaszkodhatnak, hogy minél magasabbra nőhessenek, és gyümölcsözhessenek. Lefoglalhatja minden egyes percét, Feng-mo mégis tétlennek fogja magát érezni mindaddig, amíg meg nem találja azt, ami kitölti minden gondolatát.

Vu asszony figyelmesen hallgatta.

– Azt szeretné, ha engedném, hogy a hitéről is taníthassa a fiam – jegyezte meg csípősen.

– Nem is ismeri a hitem, asszonyom – tért ki André testvér.

– De igen. Kis Hszia nővér számtalanszor olvasott fel nekem a szent könyveikből, és arról is mesélt, milyen furcsán imádkoznak.

– Az én hitem nem az övé, és az övé sem az enyém – jelentette ki a férfi.

– Akkor meséljen az ön hitéről – kérte az asszony.

– Nem mesélek, mert nem tudok. Kis Hszia nővér olvashat önnek, és mesélhet az imákról, de az nem az én hitem. Én rengeteg könyvet olvasok, és szabadon imádkozom.

– Akkor hát hogyan gyakorolja a vallását? – faggatta Vu asszony.

– Azzal, hogy kenyeret eszem és vizet iszom, alszom, sétálok, takarítok, kertészkedek, etetem a befogadott árvákat, tanítom a fiát, betegek mellett virrasztok, és segítek a haldoklóknak megbékélni.

– Bárcsak elhívtam volna, amikor az idős úrnőnk meghalt! – sóhajtott hirtelen az asszony. – Akkoriban az a különös gondolatom támadt, hogy szólok önnek, de tartottam tőle, hogy a családom ragaszkodik a templomi papokhoz.

– A világért sem akarnám, hogy a papjaik miattam távol maradjanak – szabadkozott André testvér. – Soha nem állok útjába azoknak, akik vigaszt nyújtanak. Mindnyájunknak szüksége van vigaszra.

– Önnek is? – érdeklődött Vu asszony.

– Természetesen.

– Ön olyan magányos lehet! – sóhajtott fel az asszony. – Nincs egyetlen vérrokona sem.

– Mindenki az én vérem – mondta André testvér –, hiszen nincs különbség az egyik vagy a másik ember vére között.

- Vagyis az ön vére olyan, mint az enyém? – csodálkozott Vu asszony.
- Nincs különbség – felelte a férfi. – Minden ember vére ugyanolyan.
- Hogy lett önből szerzetes? – kérdezte az asszony. Tudta, hogy nyersen fogalmazott, sietett is elnézést kérni. – Kérem, bocsásson meg. Túlságosan tapintatlan vagyok. Tudom, hogy egy szerzetestől soha nem szabad ilyesmit megkérdezni. De úgy érzem, ön nem követett el bűnt, és nem kell elrejtőznie a világ szeme elől.
- Ne kérjen bocsánatot. Valójában én magam sem tudom igazán, miért lettem szerzetes. Talán azért, mert eredetileg csillagász voltam.
- Ismeri a csillagokat? – lepődött meg az asszony.
- Asszonyom, a csillagokat senki sem ismeri. Én magam is csak a mozgásukat vizsgálom, azt, hogyan jönnek-mennek a hatalmas égbolton.
- Még mindig foglalkozik ilyesmivel? – tudakolta Vu asszony. Restellte, hogy ilyen kíváncsi a férfira, de nem tudta türtőztetni magát.
- Igen, esténként, a teendőim végeztével szívesen figyelem a csillagokat, hacsak nem felhős az ég – mesélte André testvér. Olyan nyugodt őszinteséggel beszélt, amely szinte már sértette az asszony büszkeségét. Úgy tűnt, azért felel ilyen nyíltan a kérdéseire, mert nincs takargatnivalója, de közben olyan benyomást tett, mintha nem is törődne az asszonnal.
- Nagyon magányos lehet – ismételte újra Vu asszony. – A nappalt a szegények, az éjszakát pedig a csillagok között tölti.
- Így van – bólintott André testvér.
- Soha nem vágyott arra, hogy otthona legyen, felesége meg gyermekei? – kíváncsiskodott az asszony.
- Asszonyom, egyszer szerettem valakit, és össze is akartunk házasodni. Aztán én mégis a magányt választottam. Többé nem szerettem őt, és nem is hiányzott.
- Úgy gondolom, ez igencsak méltánytalan volt a hölgygel szemben – jelentette ki nagy komolyan az asszony.
- Igen, az volt – értett egyet André testvér. – Így is éreztem, de nem tehettem mást, el kellett mondanom neki az igazat. Később szerzetesnek álltam, csak hogy megtarthassam a magányt.
- És a hite? – kérdezte Vu asszony.
- André testvér sötét szemét az asszonyra emelte. – A hitem? Hiszek a napban és a csillagokban, a felhőkben és a szélben.
- És nem hisz semmiféle istenségben?
- Hiszek. De az arcát még nem láttam soha.

– Akkor hogyan hihet benne? – faggatózott tovább Vu asszony.

– Ott van mindenben, ami csak körülvesz – felelte André testvér. Szájából ünnepélyesnek hangzottak az egyszerű szavak. – Ott van a levegőben, a vízben, az életben, a halálban, az emberben.

– Mégis ott vannak önnek a lelencei – érvelt az asszony. – Ha szereti a magányt, és nincs szüksége senkire, miért vette magához a gyermekeket?

A férfi hatalmas, elgyötört kezére pillantott. – Ezeknek a kezeknek is meg kell adni a boldogságot – mondta, mintha a kezei önálló életet élnének, és nem is hozzá tartoznának. – A testnek is adni kell feladatokat, különben nem engedi szabadon a lelket.

Vu asszony egyre növekvő kíváncsisággal tekintett rá. – Vannak más férfiak is, akik olyanok, mint ön? – kérdezte.

– Senki sem pontosan olyan, mint más – felelte André testvér. Napbarnított arcára meleg mosoly ült ki, mintha fény gyűlt volna a szívében. – De úgy gondolom, a fia, asszonyom, az ifjú Feng-mo, olyan lehet, mint én. Talán idővel olyan lesz, mint én.

– Megtiltom! – horkant fel erélyesen Vu asszony.

– Ó! – mosolygott André testvér. Fényes, titokzatos tekintetét egy pillanatra az asszonyra emelte, majd búcsút vett tőle.

Vu asszony a kert fölött világító maréknyi csillagot figyelte. Jing kétszer is kiment hozzá, hogy behívja.

– Ugyan, hagyj! – utasította el Vu asszony. – Gondolkodnom kell.

– Miért itt gondolkodik, a fagyos esti levegőn, miért nem az ágyában? – dorgálta meg finoman Jing.

Amikor látta, hogy az úrnője nem is felel, beszaladt, és egy szőrmetakaróval tért vissza, amelyet az asszony térdére terített, de ő még akkor sem mozdult. Hátradőlt a széken, és a csillagokat figyelte. Az udvar falai négyzetet vágtak ki az égből, mint ahogyan a földből is, és az asszony gondolatai a föld mélyétől az égitestekig szálltak.

A föld alatt az emberi életek mély gyökereket eresztettek; ott voltak mindazok, akik valaha a Vu családban éltek. Ők mind itt születtek és itt haltak meg, és a gyökereik erős alapot teremtettek a családnak. De előttük mások is jártak itt. Az idős úr előadott neki egy történetet, amit az édesapja is az apjától hallott. Amikor megalapították a Vu birtokot, a falakat nem földre építették, hanem kőtörmelékre, porcelán- és cserépmaradványokra. „Senki nem érhet le a föld mélyére – mesélte az idős úr. – Az őseink öt várost építettek fel, egyiket a másik fölé. Mindenki az elődök romjaira építkezett, és

utánunk is lesznek majd, akik a mi romjainkon kezdenek új életet.”

A Vu-ház is megtalálja a helyét, és az elkövetkezendő évezredekben erős alapként szolgál majd más házaknak. Akkor majd ezeket a csillagokat is mások figyelik. Vu asszony tudta, mennyire magányos André testvér, de megértette, miért olyan boldog így. Ahogy a csillagokat nézte, őt is megérintette a magány.

– Asszonyom! – kiáltott Jing kétségbeesetten a házból, de Vu asszony meg sem hallotta.

Jing egészen megrémült, odatípett az asszonyhoz, és az arcába nézett. Úrnője nyugodtan, mozdulatlanul bámulta az égboltot. Az udvart csak a könyvtárból kiszűrődő gyertyafény világította meg, és a sötétben egészen áttetszőnek tűnt az asszony hamvas arcára.

– Ó, elszállt a lelke! – sóhajtott Jing, és a szája elé kapta a kezét. Rémülten hőkölt hátra, és apró léptekkel átvágott az udvaron.

Vu asszony halványan hallotta Jinget, de nem tudta, és nem is érdekelte, mitől ijedt meg annyira. Mintha messze maga mögött hagyta volna ezeket a falakat. Amikor gondolatban följük emelkedett, kitárult előtte a világ, és meglátta a tengereket, az országokat és a népeket, amelyeket mindaddig csak könyvekből ismert, a soha fel nem olvadó, jeges Északi- és a Déli-sarkot, no meg a buján zöldellő trópusokat.

A csillagokból – döbbsent rá – mindent látni.

Életében először arra vágyott, hogy hátrahagyja a ház falait, és beutazza az egész világot, hogy mindent megnézzon, és mindent megtudjon.

És akkor még mindig ott vannak a csillagok – gondolta magában. – Hogyan érheti el az ember a csillagokat?

Az idős úrnő jutott az eszébe, akinek a testét koporsóba zárták, de a lelkét nem. Úgy gondolta, az idős úrnő lelke továbbra is valahol a ház körül lebeg.

Amint szabad leszek – fogadkozott magában Vu asszony –, elhagyom ezt a házat. Egyenesen felrepülök, egészen addig, amíg el nem érem a csillagokat.

Álmodozása közben megfeledkezett arról, hogy Jing elment, mint ahogyan azt sem vette észre, hogy a három fiával együtt visszatért. Liang-mo, Ce-mo és Feng-mo merőn néztek édesanyjukra. Végül Liang-mo törte meg a csendet.

– Anyánk! – Lágy hangon szólt hozzá, mert attól tartott, hogy az édesanyja lelke elhagyta a testét, márpedig ilyenkor nem szabad ráijeszteni a lélekre, csak kedvesen, hízelegve kérlelni, máskülönben soha nem tér vissza. A lélek olyan, akár egy kismadár a test kalickájában; ha egyszer kinyílik az ajtó, és a

lélek kiszabadul, miért térne vissza a fogságba? Ügyesen vissza kell csalogatni.

– Drága Anyánk! – szólongatta Liang-mo kedvesen. – Itt vannak a gyermekeid. Rád várnak...

Vu asszony azonban révületbe esett. Egyetlen hangot sem hallott.

A fiai rémülten pillantottak egymásra.

– Hívd apánkat – szólt Liang-mo Ce-mónak.

Ce-mo késedelem nélkül engedelmeskedett. A többiek szótlanul várakoztak, nehogy a kiszabadult lélek még messzebbre szökjön. Néhány perc elteltével Vu úr jött sietve, őt Csiu-ming követte észrevétlenül.

– Hogy történt? – kérdezte Vu úr Jingtől.

– Azóta ilyen, amióta az a külföldi szerzetes elment – felelte Jing.

Ezek után még nagyobb aggodalommal tekintettek egymásra.

– Fiaim anyja! – szólt az úr gyengéden a feleségéhez. Arca falfehérré vált.

Vu asszony nem felelt.

– Aj-lien! – próbálkozott újra a férfi, de nem merte megérinteni. Az asszony keze ernyedten pihent az ölében, akár egy hervadt virág.

Csiu-ming egy szót sem szólt. Letérdelt Vu asszony lába elé, lehúzta a vékonyka szatécipőket meg a fehér selyemharisnyát, és dörzsölni kezdte az asszony mezítelen lábfejét. A jéghideg lábat a keblére vont.

– Túl hirtelen fog felébredni – aggodalmaskodott Vu úr.

– Nem, mert tőlem nem fél – nyugtatta meg Csiu-ming. Felpillantott az apára és a fiaira.

– Senkitől sem fél – jelentette ki fensőbbiségesen Vu úr.

– Tőlem azért nem fél, mert nem is törődik velem – mondta furcsán Csiu-ming, és a tekintetét a kezében tartott karcsú lábfejre szegezte.

Ebben a pillanatban Vu asszony elfordította a tekintetét a csillagokról, és meglátta a fiait. – Ti hárman? – csodálkozott. – Mit akartok?

Csiu-ming gyorsan visszaadta rá a harisnyát és a cipőt. Úgy tűnt, Vu asszony észre sem vette őt, csak Vu urat.

– Miért jöttetek? – érdeklődött hűvösen.

Mindannyian látták, hogy az asszony lelke nem szívesen tér vissza közéjük.

– Anyám, azt hiszem, Meng hamarosan megszüli a gyermekét – szólt sietve Liang-mo.

– Anyám – kezdte Ce-mo is –, szeretném, ha megtanítanád Rulant mézes süteményt sütni.

– Anyám – mondta halkán Feng-mo –, ma nem mondtam igazat.

Egymás után szóltak hozzá, hogy végre visszacsalogassák. Vu úr is csatlakozott hozzájuk.

– Fiaim anyja, a családnak szüksége van rád. Talán elfelejtetted, hogy ideje kimérni a búzát?

Az asszony végre feleszmélt. – Jaj – morogta –, egyedül nem boldogultok semmivel?

– Nem! – felelt Liang-mo. – Soha.

Vu asszony a takarót igazgatta, aztán felállt, és a földre ejtette. Elszakadt a csillagoktól, és újra visszatért a házba. Álomittasan nézett körül.

– Hol van Jing? Fáradt vagyok... Aludnom kell. Majd holnap... holnap.

A férfiak félrehúzódtak, és hagyták, hogy Jing a szobájába kísérje az asszonyt. Egyedül Csiu-ming tűnt el a sötétben, a férfiak mind Vu asszony nappalijába mentek, és ott ültek csendben, amíg Jing meg nem jelent. – Most már biztonságban van – nyugtatta meg őket. – Elaludt.

Ekkor mindannyian elindultak. – Mi történhetett, Apám? – kérdezte Liang-mo, amint kiléptek az udvarból. – Eddig soha nem hagyta el a lelke ezt a házat, igaz?

– Nem tudom, mi történt vele – dünnyögte Vu úr. – De a negyvenedik születésnapja óta egészen különösen viselkedik.

Feng-mo a fejét csóválta. – Egyikőtök sem érti meg őt úgy, mint én. Én tudom, mit érez. Úgy érzi, hogy vannak ugyan szárnyai, de soha nem repülhetett. Ezt érzi.

Az apja, Liang-mo és Ce-mo úgy néztek rá, mintha meghibbant volna, és a következő pillanatban komor hangon búcsút vettek egymástól.

Vu asszony másnap reggel ijedten gondolt vissza az este történetekre. Eddigi élete során semmi sem volt olyan édes, mint a tökéletes szabadság pillanatai, amikor a lelke maga mögött hagyta a testét. Tudta, hogy ez a szabadság olyan mámorító a léleknek, hogy többé nem tud lemondani róla, akár egy iszákos a boráról. Amíg a lelke a csillagok közt szárnyalt, minden más megszűnt létezni, és a család összes gondja-baja lehullott a válláról. Olyan könnyedén hagyta maga mögött a terheket, mint ahogyan egy apáca vonja ki magát az asszonyi lét terhei alól. Reggel mégis mérges volt André testvérré, amiért ilyen szabadságra csábította, és tartott önmagától is, amiért engedett a kísértésnek. Ébredéskor olyan büntudat kerítette hatalmába,

mintha egy titkos szeretőnek adta volna oda magát.

Szigorú akart lenni magához, ezért hamar felkelt. Magához hívta Jinget, és felelősségre vonta néhány apróbb mulasztásért. Felhívta a figyelmét rá, hogy por van a karosszék mögött, amelyet amúgy ritkán mozdítottak el a helyéről, és pókháló lóg az egyik gerendáról. Reggeli után a főszakáccsal ellenőrizte az elszámolásokat, és több napra előre megrendelte a fogásokat.

– Most, hogy már nincs messze a tél – figyelmeztette –, ne készítsen több dinnyelevest, uborkát és hasonló hűsítő ételeket. Itt az ideje, hogy sertést és marhát süssön. Keverjen babot és húst a zöldségekbe.

A szakács szeme egészen kikerekedett. – Nem tudom, hol étkezett mostanában, asszonyom, hogy eddig elkerülte a figyelmét, de én már most is pontosan így készítem az ételeket. Vagy úgy gondolja, ennyi év után még mindig figyelmeztetnie kell az évszakok váltakozására?

Meglepte Vu asszony szigora, hiszen kitűnő szakács lévén tudta jól, hogy biztos helye van a házban. Ő is lobbanékony volt, mint a jó szakácsok általában, és gyakran engedett meg magának hasonlóan arcátlan modort. Vu asszony azonban nem enyhített csípős hangnemén. – Menjen! – utasította. – Ne magyarázza nekem, mit tesz és mit nem tesz.

Aznap egyetlen percet sem szánt magára. A családtagok és alkalmazottak egymásnak adták a kilincset. Még le sem nyugodott a szakáccsal történt szóváltás után, amikor Vu úr lépett az udvarba. Más napokon ilyenkor még fel sem kelt.

– Gyere be, fiaim apja – hívta az asszony. – A szakáccsal beszéltem az imént. Néha arra gondolok, le kellene váltanunk. Túl sokat enged meg magának.

– De ő az egyetlen, aki úgy készíti a rákot, ahogy szeretem – riadt meg Vu úr. – Tudod jól, mennyit keresgéltem hét vagy nyolc városban is, amíg végre rátaláltam, aztán hozzáadtam a szobalányodat, hogy megerősítsem a pozícióját.

– Gyakran Jing is szemtelen – vágta rá Vu asszony.

Az ő szájából szokatlanul hangzott az ilyen megjegyzés, a férje meg is lepődött rajta. Leült, elővette a pipáját, megtöltötte, és rágyújtott. – Fiaim anyja, bizonyára nem érzed magad jól ma reggel. Olyan karikás a szemed.

– Semmi bajom – bizonygatta Vu asszony.

Vu úr kettőt szippantott a pipából. – Aj-lien – szólt halkán, miután körbetekintett, hogy megbizonyosodjon, senki sem hallja, amit mond. – Rosszul tetted, hogy így elvágta magad tőlem. Férfi és nő nem élhet

egészségesen egymás nélkül. És nem csak a gyermekáldás, hanem az egyensúly miatt is. Nézz csak magadra. Nem vagy foghíjas, a hajad épp olyan fekete, amilyen egykor volt, a bőröd feszes, a véred forró. Elfelejtetted talán, milyen jó volt...

– Ne folytasd! – szólt rá az asszony. – Tudod jól, hogy nem vagyok ingatag jellem. Elrendeztem az életem. Talán elégedetlen vagy, hogy így beszélsz?

– Örülnék, ha visszatérnél hozzám – vallotta be őszintén a férfi –, mert mindenkivel jobban szeretlek, és ez így is lesz a halálom napjáig. Most azonban nem magamra gondoltam.

– Rám nem kell tekintettel lenned – erősködött az asszony.

– De igen – ellenkezett a férje. Egy pillanatra felötlött benne a rettenetes gondolat, hogy a feleségével tréfát űzött a természet, és talán lelki vonzalmat táplál a külföldi szerzetes iránt. Az asszonynak azonban szégyellte elárulni, mi jár a fejében. Tudta, hogy a feleségének minden tekintetben magasak az igényei, márpedig a férfi nemcsak szerzetes, hanem külföldi is! Vu úr már akkor tudta, hogy uralkodnia kell magán, amikor ifjú férjként türelmetlenül vágyott a felségre. Mielőtt megkörnyékezte volna az asszonyt, mindig megfürdött, és megillatosította a leheletét és az egész testét. A külföldiek azonban mind visszataszítóak durva bőrük, izzadságszaguk és vastag, gyapjas hajuk miatt. Elhessegette magától a szörnyű gondolatot, nehogy a felesége varázslatos megérzései segítségével kitalálja, és szemrehányást tegyen neki.

Ahhoz a módszerhez folyamodott, amelyről tudta, hogy biztosan felkelti az asszony figyelmét. Zsémbeledni kezdett, és elpanaszolta, hogy nem érzi jól magát.

– Igazad van, én is megöregedtem – sóhajtott. – A gyomrom morog, éjszakánként kétszer-háromszor is felkelek, reggelenként pedig összetörten ébredek.

Vu asszony azonban nem lágyult meg. – Vacsorára ne egyél mást, csak egy kis levest, és néhány éjszakán keresztül egyedül aludj.

Vu úr feladta. Lebiggyesztette alsó ajkát, és szóttanul üldögélt. Vu asszony felállt, és teát töltött neki. A férfi észrevette, hogy az asszony remegő kézzel emeli fel a teáskanna fedőjét, de nem szólt. Miután mindketten kortyoltak egyet, Vu úr felállt, és elindult, de még az ajtóig sem jutott, amikor a felesége kemény, tiszta hangján utána szólt: – Már megint megfeledkeztél a pipádról!

Vu úr rákvörös arccal fordult meg. – Igaz, valóban megfeledkeztem róla.

A küszöbről úgy nézett a pipára, mintha valami undorító dolog lenne.

Odakullogott, mint egy megszégyenített kisfiú, felmarkolta, és összeszorított ajkakkal, lángoló arccal haladt el a felsége mellett. Vu asszony egy pillanatra utána nézett, és a mellkasában olyan fájdalmat érzett, mintha erős csapás érte volna.

Mielőtt azonban magába nézhetett volna, ki más jelent meg, mint Kis Hszia nővér. Vu asszony úgy érezte, ez a reggel a lehető legkevésbé alkalmas arra, hogy vendégül lássa ezt a sápatag teremtest, mégis kénytelen volt behívni és helyet kínálni.

– Olyan régen találkoztunk – hadarta Kis Hszia nővér kezdetleges, tört kínai beszédével. Vu asszony már megtanulta megfejtetni a nővér mondandóját anélkül, hogy értené az egyes szavakat. Kis Hszia nővér helytelenül ejtette a hangokat, és a hanglejtése egyáltalán nem követte a szavak jelentését.

– Talán beteg volt, Kis Hszia nővér? – érdeklődött Vu asszony.

– Nem – felelte Kis Hszia nővér de valahogy... a legutóbb... úgy éreztem, talán zavarok.

– Hogyan is zavarna? – udvariaskodott Vu asszony.

– Nagyon kedves – csillant fel Kis Hszia nővér szeme. Olyan naiv volt, hogy észre sem vette az udvarias megjegyzés mögött az élcet.

– Ma valami egészen különleges dolog miatt jöttem. Kedves asszonyom, elterveztem valamit, és ha ön is egyetért...

– Miről lenne szó? – vágott közbe Vu asszony.

– Ismeri azt a szerzetest? – kérdezte óvatosan a nővér.

– Igen, a fiam tanítója – válaszolta az asszony.

– Van egy árvaháza, és már jó ideje úgy érzem, hogy szükség lenne egy asszonyra, aki felügyeli az ott élő lányokat. A szerzetesnek csak egy idős szolgáló segít, de a lányoknak tanulniuk kellene, asszonyom. Remélem, egyetért. Arra gondoltam, ha megkérné őt... más szóval, esetleg, szeretném az ön beleegyezésével felajánlani a szolgálataimat mint tanítónő.

– Miért nem kéri meg ön? – csodálkozott Vu asszony.

– Tudja... – bátortalanodott el Kis Hszia nővér – Nem egyezik a vallásunk.

– Végül is hány vallása van a külföldieknek? – tudakolta Vu asszony. – Mindig újabbakról hallok.

– Csak egy igaz Isten létezik – jelentette ki ünnepélyesen Kis Hszia nővér.

– És ön ebben az Istenben hisz? – kérdezte az asszony.

Kis Hszia nővér szeme egészen kikerekedett. Arcából félresöpört egy szőke hajtincset. – Mégis mit gondol, mi másért hagytam volna el az

otthonom és a hazám, hogy idejöjjenek, erre a furcsa vidékre?

– Furcsának találja az országunkat? – képedt el Vu asszony.

– Nekem furcsa – ismerte be Kis Hszia nővér.

– Az Istene mondta, hogy jöjjön ide? – próbálta megérteni Vu asszony.

– Igen.

– Hallotta a hangját? – faggatta tovább az asszony.

Kis Hszia nővér elpirult. Hosszúkas, sápadt kezét a melléhez kapta.

– Itt éreztem... Itt hallottam.

Vu asszony rábámult. – A családjá soha nem próbálta férjhez adni?

Kis Hszia nővér még erősebben szorította a keblét. – Az én hazámban nem a szülők rendezik el a házasságokat. A férfiak és nők szerelemből házasodnak.

– Szeretett ön valaha valakit? – kérdezte Vu asszony csendes, nyájas hangon.

Kis Hszia nővér keze az ölébe hullott.

– Hogyne – felelte magától értetődően.

– És nem házasodtak össze?

– Az én hazámban – mondta fájdalmas arccal a nővér – a férfi kéri meg a nő kezét.

Vu asszony nem szólt semmit, de nem akarta megbántani a nővért. Magától is kitalálta, hogy egyetlen férfi sem kérte meg a kezét.

Kis Hszia nővér erőt vett magán, és felemelte a tekintetét, amely még mindig fátyolos volt. – Istennek más tervei vannak velem – jelentette ki magabiztosan.

Vu asszony kedvesen rámosolygott. – Igen, tudom.

Fogta az ezüstdíszítésű pipáját, kettőt szippantott belőle, és letette. – Ezen a vidéken – magyarázta – olyan fontos kérdéseket, mint a házasság, nem hagyunk sem Istenre, sem magukra a házasulandókra. A házasság éppen olyan, mint az étel és az ital. Valakinek gondoskodnia kell arról, hogy mindenkinek jusson, máskülönben egyeseknek túl sok lesz, míg mások éheznek. Ebben a házban én gondoskodom arról, hogy mindenkinek legyen mit enni, még a szolgálóknak is. Mindenkinek joga van az ételhez. Természetesen akadnak olyan ételek, amelyeket az egyes emberek jobban szeretnek, de ha hagynám, a gyermekek kizárólag édességen élnének, a fiaim apja pedig csak rákot és zsíros húsokat fogyasztana. Lenne olyan szolga, aki mohón belakmározna, és nem hagyna semmit a szerényebbeknek, akik így éhen maradnának. Ehelyett én minden szolgának ugyanannyi ételt osztok ki,

a családtagoknál pedig ügyelek, hogy jó minőségű ételt kapjanak. Én felügyelem mindenkinek az étkezését.

Kis Hszia nővér a kezét tördelte. – Nem is tudom, hogy terelődött erre a szó. Azért jöttem, hogy kérjek öntől valamit, de már el is felejtettem, mi volt az.

– Azért felejtette el, mert valójában nem az járt a fejében – mondta kedvesen Vu asszony. – De most megadom a választ. Nem, Kis Hszia nővér, jobb lesz, ha nem avatkozik André testvér dolgába. Állítom önnek, hogy André testvér olyan, akár egy hatalmas szikla, amely nemcsak magas, erős is. Nem szabad óvatlanul nekirontania ennek a sziklának. Előfordulhat, hogy megsebesül, összetörik a csontja, a szíve vérzik, az agyveleje kiloccsan, és André testvér még csak észre sem veszi. Azt tanácsolom, foglalkozzon inkább a saját Istenével.

Kis Hszia nővér falfehér lett. – Nem tudom, mire céloz – hebegte. – Néha az az érzésem, ön nagyon rosszindulatú. Gondol valamit, aztán belém ülteti a gondolatait, pedig az én fejemben meg sem fordul ilyesmi...

– Ne szégyenkezzen a gondolatai miatt – nyugtatta meg Vu asszony. – Ön jó, ezért a gondolatai is jók. Nagyon magányos, és nem szeretne az maradni, de ez a végzete. Az élet nem bánt jól önnel. Különös, kegyetlen világban nőtt fel. A szülei sem gondoskodtak a sorsáról. Kis Hszia nővér, ha lehetne, én magam szereznék önnek férjet, de errefelé nincs önhöz illő férfi.

Kis Hszia nővér figyelmesen hallgatta. Néha-néha kinyitotta, majd becsukta a száját, levegő után kapkodott, végül elragadta az indulat, és könnyekre fakadt. – Milyen utálatos! – kiabálta. – Ön... Ön... én nem ilyen vagyok... Maguk, kínaiak, mind egyformák... Mind csak ilyen szörnyű dolgokra tudnak gondolni.

Vu asszony teljesen elképedt. – Kis Hszia nővér – csitította –, én az életről beszélek, a nők és a férfiak életéről. Igazán sajnálom önt, és szívesen segítenék, ha tehetném...

– Nem kérek a segítségéből! – zokogta Kis Hszia nővér. – Én csak Istent akarom szolgálni.

– Szegény ördög! – suttogta fojtott hangon Vu asszony. – Akkor hát menjen és szolgálja az Istenét.

Vu asszony felemelkedett, gyengéden karon fogta a nővért, az ajtóhoz kísérte, és búcsút vett tőle. Magában eltökélte, hogy soha többé nem találkozik vele. Derűs nyugalommal helyezkedett vissza a székére, bár a szemét még elhomályosította a szánakozás. Kisvártatva Jing szaladt be.

– Az első fiatal úr felesége vajúdni kezdett! – kiáltotta.

– Ó, küldjétek gyorsan az édesanyjáért! – Vu asszony a hálósobájába ment, alaposan megmosta a kezét, és a selyemkabátkáját kék vászon felsőre cserélte. Sietve megillatosította a kezét és az arcát, majd Liang-mo lakrésze felé indult.

Örült a hírnek. Semmi sem okozott akkora izgalmat a házban, mint egy gyermek születése. Ő maga nem talált örömet a szülésben, mégis minden alkalommal úgy érezte, megtisztul és megújul. Aznap nem aggódott Meng miatt. Fiatal volt, egészséges, és úgy tűnt, gyermekáldásra lett teremtve.

Ez az asszonyok napja volt, mint minden nap, amikor gyermek születik. A legidősebb fia szalonjában gyülekeztek a türelmetlen szolgálólányok és női rokonok. Még a gyermekek is izgatottan nevetgéltek, miközben a szolgálók csöbrökben hordták a vizet, és kancsókból hozták a teát. A nagy házat éppen elég sokan lakták már, mégis mindenki boldogan várta az újabb jövevényt. Azért volt különös jelentősége ennek a gyermekáldásnak, mert Meng a legidősebb fiú felesége.

– Jobb lenne, ha újabb fiú születne – vélte az egyik rokon, amikor Vu asszony belépett. – Akkor bármi történik az elsővel, még mindig ott a második. Az a család van biztonságban, ahol sok a fiú.

Amint Vu asszony megjelent, mindenki felállt. Ő pedig elfoglalta a számára fenntartott legtisztéletreméltóbb helyet. A hirtelen elcsendesedett helyiségben csupán halk köszöntések hallatszottak.

Rulan, a második fiú felesége felpattant, és teát töltött, de ő sem beszélt.

– Ó, Rulan! – fordult hozzá Vu asszony.

Gyors, éles pillantást vetett a lányra. Sápadtak tűnt. Ahányszor csak Rulanra nézett, mindig eszébe jutott, hogy egyik éjjel sírni hallották. Ezután Vu asszony tekintete Lin-jire tévedt, aki kissé messzebb ült. Szárított dinnyemagokat ropogtatott, és a héjat a földre köpdöste. Vu asszony visszafogta magát, és nem tett neki szemrehányást ezért. Néhány perc múlva megérkezik Kang asszony, jobb, ha nem izgatja fel Lin-jit. Amikor a lány észrevette, hogy az asszony őt nézi, felállt.

– Ó, Lin-ji! – köszöntötte Vu asszony, majd a szülésre terelte a szót. – Hogy áll a dolog? – kérdezte a bábaasszonytól, aki a hálósobából szaladt ki, amikor meghallotta, hogy megjött Vu asszony.

– Minden rendben – felelte a tömzsi asszonyság. A bábaasszony közönséges, víg kedélyű, nagyszájú teremtés volt, aki mindenhol szívesen végezte a munkáját, de különösen a gazdag házakat szerette, mert tudta, hogy

ott bőségesen megjutalmazták, ha ép és egészséges kisbabát segít a világra, kiváltképp, ha fiú a gyermek.

– Biztosan fiú lesz – jelentette ki. Széles arca csak úgy ragyogott.

– Az első fiatal úrnő magasan hordta a terhét.

Egyszer csak Meng sikoltozására lettek figyelmesek, mire a bábaasszony tüstént berohant hozzá. Még fél óra sem telt el, amikor Kang asszony rontott be. A bő ruhák ellenére is látszott, hogy ő maga is kigömbölyödött. Az egybegyűltek kíváncsian, ám kissé szánakozva hallgattak el, amint átlépte a küszöböt. Kang asszony megérezte a szánalmat, és a szégyenét szavakkal próbálta palástolni.

– Ó, nővéreim! – kiáltott fel. – Mindannyian itt vagytok! Milyen kedves, hogy így törődtök a gyermekemmel!

Azután Vu asszonyhoz fordult. – Nővérem, hogy van Meng?

– Már vártalak – szólt Vu asszony. – Menjünk be hozzá.

Együtt léptek be a szobába, ahol Meng egy keskeny ágyon feküdt.

Az arcán végigcsorgó verejték átította hosszú haját is. A két asszony két oldalról mellé lépett, és megfogták a kezét.

– Anyám – zihálta Meng Anyám, ez rosszabb, mint a múltkor!

– Ugyan, nem lehet rosszabb – biztatta Kang asszony. – Sokkal gyorsabb lesz.

– Ne beszéljete! – intette le őket Vu asszony. – Most minden erőre szükség van.

Meng erősen markolta Vu asszony hűvös, vékony és Kang asszony meleg, kövérkés kezét. Szíve szerint anyja mellébe fúrta volna a fejét, és csak sírt volna, de nem mertte megtenni, mert nem akart tiszteletlen lenni férje édesanyjával szemben. Friss vér szaga töltötte be a szobát. A bábaasszony buzgón munkához látott.

– Jön már a legújabb úr! – kurjantotta. – Látom a fejét!

Meng megremegett, felsikoltott, és a két kezét szorította, amelyek erősen tartották. Meng félrehajtotta a fejét, és beleharapott a saját kezébe, amelyet az édesanyja fogott, mire Kang asszony szorosán a mellére vonta lánya kezét.

– Miért bántod magad? – kiáltott fel.

Meng visszahanyatlott, a teste ívben megfeszült a fájdalomtól. Kitátotta a száját, és a gyötrelmes nyöszörgés egy utolsó sikollyá élesedett. Kang asszony elengedte a kezét, félretolta a bábaasszonyt, és felkapta a gyermeket.

– Újabb fiú! – mondta áhítattal. A fiúcska, mintha felelni akarna, éles sírással vett levegőt.

Vu asszony mosolyogva nézte az apró, ráncos, dühös arcocskát.

– Mérges vagy, amiért megszülettél? – incselkedett gyengéd hangon. – Hallod, Meng, minket hibáztat!

Meng azonban nem felelt. A fájdalom elmúltával behunyt szemmel feküdt, akár egy virágszál, amelyet megtépázott a vihar.

Vu asszony Kang asszonnal töltötte az estét. Minden rendben volt a családban. A gyermek egészségesen született. A fiatal édesanya aludt. A két barátnő elégedettnek érezte magát. Vu asszony nem akart fájdalmat okozni a barátnőjének, ezért a nap folyamán nem hozta szóba Kang asszony egyre gömbölyödő alakját. A családról és egyéb apró-cseprő ügyekről beszélgettek, közben fel-felemlgették fiatalkori emlékeiket, ám egyszer csak egy hosszú árnyék vonult el a nyitott ajtó előtt. André testvér volt az, aki a szokásos órára érkezett.

– A külföldi szerzetes az? – kérdezte Kang asszony.

– Még mindig tanítja Feng-mót – válaszolta Vu asszony. Olyan érzése támadt, mintha hosszú idő telt volna el azóta, hogy előző este a lelke oly messzire szállt a ház falain túl. Aznap este a lelke újra a régi helyén pihent, a gyermek születése megfogta, és szorosán odakötötte. Egy újabb szájért, egy újabb lélekért lett felelős.

– Pont annyira értem a szerzeteseket és apácákat, mint az idegen nyelveket – jegyezte meg Kang asszony.

Vu asszony rámosolygott. – Te... te...

Kang asszony huncutul felkacagott, és megpaskolta kikerekedett hasát. – Amikor egyedül vagyok – vallotta meg –, boldog vagyok. Örülök, hogy lesz még egy gyermekem.

Vu asszony meglepve látta, hogy Kang asszony öregedő, rózsás arca hasonló magasztos boldogságtól ragyog, mint amelyet előző este André testvér arcán látott. A két hölgy barátságának alapja mindig is a közös asszonyi sors volt. Vu asszony tudta, hogy a barátnője soha nem tanult meg olvasni. Kang asszony mindig is időpocsékolásnak vélte az olvasást, ha egyszer gyermeket is szülhetett.

– Mej-csen – mosolygott Vu asszony a barátnőjére –, igazán telhetetlen vagy. Nem akarod a gyermekszülést a fiatalabbakra hagyni. Így akár a saját unokáidat is megszüülhetnéd. Soha nem hagyod abba?

– Sajnos – felelte Kang asszony, és úgy tett, mintha szégyenkezne –, oly

nagy örömöm telik benne!

– Soha nem vágysz másra, mint a mostani életedre? – kíváncsiskodott Vu asszony.

– Soha – bizonygatta Kang asszony. – Ha minden évben szülhetnék egy gyermeket... Máskülönben mi hasznomat vennék?

Feng-mo vékony, elegáns alakja lépett be a kapun. Vu asszony figyelte, amint a könyvtár felé távolodik.

– Feng-mo jött az órára – magyarázta.

Mindketten a sötétbe vesző árnyékát nézték.

– Lin-ji – kezdték egyszerre, de mindketten elhallgattak, és a másokra vártak.

– Folytasd csak – udvariaskodott Kang asszony.

– Nem, te vagy az édesanyja, mondd – unszolta Vu asszony.

– Nem.

– Nos, akkor majd én – adta be a derekát Vu asszony. – Feng-mo nem boldog a lányoddal, Mej-csen. Kár, hogy nem tanítottad meg, miként tehet boldoggá egy férfit.

– Feng-mo! – horkant fel Kang asszony. Vu asszonyt meghökkentette a hangja. – Még hogy Feng-mo nem boldog! Aj-lien, hadd áruljam el neked, hogy Lin-ji az, aki nem boldog!

– Mej-csen! – szólt barátnőjére Vu asszony. – Gondold meg, mit beszélsz.

– Igenis, így van – kötötte az ebet a karóhoz Kang asszony. – Azt gondolod, hogy jól kiokítottad Feng-mót, de Lin-ji boldogtalan mellette. Kettőn múlik a házasság, de te nem tanítottad meg Feng-mónak, mi lenne az ő feladata az esküvő után.

– Én? – ellenkezett csípősen Vu asszony.

– Igen. Liang-mo olyan, akár az apja. A velejéig férfi, és Meng boldog vele. De Feng-mo rád hasonlít.

– Úgy érted, többre vágysz, mint a férfiak általában – állapította meg keserűen Vu asszony.

Kang asszony a fejét ingatta. – Akkor hát hagyd, hogy máshol keresse, amire vágysz. Engedd, hogy tanuljon és munkát vállaljon, hogy enyhítsen a boldogtalanságán. Ennek semmi köze Lin-jihez.

– Mej-csen, te megszégyenítesz engem! – kiáltott fel Vu asszony.

– Jobb lesz, ha Lin-ji hazatér egy időre – jelentette ki Kang asszony. – Ti csak olvassátok a könyveket Feng-móval, Lin-ji nélkül, amíg fel nem ismeritek az ő értékét.

Vu asszony lelki szemeivel látta, amint a drága barátság meginog, és recsegve-ropogva összeomlik. – Mej-csen, miért veszekszünk? – vonta kérdőre barátnőjét.

Kang asszony szenvedélyesen kifakadt. – Mindig is jó barátnőd voltam, és soha nem ítékeztem feletted, noha láttam, hogy úgy gondolkozol, ahogy egy nőnek nem szabadna. De mindig tudtam, hogy túl bölcs, túl okos vagy ahhoz, hogy valaha is boldog légy. Meg is mondtam a fiaid apjának...

– Ti ketten beszéltek rólam? – kérdezte Vu asszony hűvös nyugalommal.

– Csakis a te érdekedben – zárta le a vitát Kang asszony, majd felállt, összefogta bő ruháját, és határozott léptekkel otthagya Vu asszonyt.

Késő este, amikor Vu asszony már az ágyában feküdt, Jing megkérdezte: – Asszonyom, tud róla, hogy ma este Kang asszony magával vitte a harmadik fia feleségét?

– Igen, tudom – felelte Vu asszony.

Behunyta a szemét, mintha aludna, de elkerülte az álom. Nem hitte volna, hogy Kang asszony egyszer eljön, és magával viszi a lányát, mintha Lin-ji még mindig az övé lenne. Mozdulatlanul feküdt egész éjszaka, de a dühtől alig aludt valamit.

Ha Vu asszony egyszerű teremtés lett volna, kizárólag a barátnője iránt érzett volna haragot, de ő magát hibáztatta, amiért elővigyázatlanul cselekedett. Mindig is tudta, hogy a Kang asszonyhoz fűződő barátságában nem annyira a lelki, mint inkább a fizikai kötelékek számítanak. Miért nem elégedett meg ennyivel, miért feszegetett olyasmit, ami ráijesztett a barátnőjére? Mindenki megijed, ha többet várnak el tőle, mint amire képes. És most a saját elővigyázatlanságával tovább mélyítette a Feng-mót és Lin-jit elválasztó szakadékot. Éppen elég baj, ha egy ifjú feleséget a férje házából visszavisznek a gyermekkori családi fészekbe. Feng-mo kénytelen lesz elmenni érte, és visszahozni őt. Vu asszony magához is rendelte Feng-mót.

A fiú sápadt volt, de nyugodt, amikor megjelent.

– Fiam – kezdte az asszony –, azért hívatlak, hogy megvalljam neked a hibámat. Vitatkoztam Lin-ji édesanyjával. Bután viselkedtünk, mind a ketten a saját gyermekünk pártját fogtuk, ezért Kang asszony hazavitte magával Lin-jit. Ezt azért mondom el, hogy tudd, nem Lin-ji hibájából történt. És most meg kell kérnünk, hogy jöjjön vissza.

Legnagyobb rémületére Feng-mo a fejét ingatta. – Nem hívom vissza, Anyám – jelentette ki. – Maradjon csak. Lin-ji és én nem illünk össze.

– Hogy mondhatasz ilyet? – Vu asszonynak úgy zakatolt a szíve, hogy még

a ruhája vastag selymén keresztül is érezte a szívverését. Hűvös volt a reggel, ezért bélelt kabátkát öltött magára. – Bármelyik férfi és nő összeillik, ha okosan cselekszenek. A házasság a családot szolgálja, Feng-mo. Önfegyelem kell hozzá. Ilyenkor az ember már nem csak önmagára gondol.

– Anyám, tudom, hogy ezt tanultad – felelte Feng-mo –, és ez tanítottad nekünk is. Ha én lennék az egyetlen fiad, kötelességtudatból talán bele is törődnék. De van két bátyám is. Anyám, kérlek, engedj szabadon.

Vu asszony előredőlt a széken, kezét összekulcsolta. – Feng-mo, mondd el, mi történt közted és Lin-ji között. Az anyád vagyok.

– Semmi – makacskodott Feng-mo.

De Vu asszony úgy tett, mintha szó szerint értené a választ. – Semmi – ismételte döbbenet. – Úgy érted, ágyba bújtatok, mégsem történt semmi?

– Ó, Anyám! – sóhajtott Feng-mo. – Miért gondolod, hogy férfi és nő kapcsolatában csak ez számít?

– Ez az első – bizonygatta Vu asszony.

Feng-mo összeszorította az ajkát. – Rendben, Anyám. Ez volt az első. De utána én többet vártam.

– Mégis mit vártál?

Feng-mo széttárta a karját. – Beszélgetést, egyetértést, összetartást, valamit, ami több mint a testi együttlét. Úgy értem, mi jön akkor, ha már túl vagyunk a testi kapcsolaton?

– De a te korodban az ember nincs túl a testi kapcsolaton – erősködött Vu asszony. Kezdte belátni, hogy eddig nem értette meg Feng-mót. Abból indult ki, hogy a férfiak alapvetően mind hímek. Egyszer jót kacagott egy régi görög történeten, amelyben egy asszony beleszeretett egy férfiba, mert édes volt az illata. Addig az asszony csak a férjét ismerte, és azt hitte, minden férfinak kellemetlen a szaga. Vu asszony rádöbben, hogy éppen olyan ostoba volt, mint az az asszony, hiszen úgy gondolta, minden férfi egyforma, miközben ő maga adott életet egy olyan férfinak, aki több volt egyszerű hímnél. Ez a felismerés annyira megdöbbenette, hogy jó ideig szótlanul bámulta a fiát.

Feng-mo azonban nem vette észre édesanyja fürkésző tekintetét. Előrehajolt a széken, a térdére könyökölt, és az összekulcsolt kezét a lába közé szorította.

– Úgy érzem, erővel semmire sem tudlak rávenni – engedett végül Vu asszony egészen halkán. – Most már látom, hogy erőszakot tettem rajtad.

Feng-mo felnézett, és könnyeket vett észre az édesanyja szemében.

– Számodra mi jelenti a szabadságot? – tudakolta az asszony. – Mondd el, és én megadom neked.

– Szeretnék elmenni itthonról.

Vu asszony szíve összeszorult. – És hova mennél? – firtatta.

– André testvér azt ígérte, segít eljutni a tengeren túlra – válaszolta Fengmo.

– Ha André testvér soha nem jött volna ide, gondoltál volna ilyesmire? – faggatta Vu asszony, és máris mardosta a lelkiismeret furdalás.

– Gondoltam volna – vágta rá a fiú –, de nem tudtam volna, hogyan fogjak hozzá. André testvér csak az utat mutatta meg.

Vu asszony nem szólt. A gondolataiba mélyedt. – Jól van, fiam – sóhajtott fel végül. – Szabad vagy.

Kilencedik fejezet

Alig egy hónappal később, amikor az első hó leesett, Feng-mo elhagyta az otthonát. Az egész család kitódult a kapuba, hogy búcsút vegyenek tőle. Az utca a háztól egészen a folyóig vezetett. A férfiak Vu asszonnyal együtt a vízig kísérték Feng-mót. Cipelték a csomagjait, és segítettek neki beszállni az imbolygó kis csónakba, amellyel a fiú a tervek szerint a kisebb gőzhajóig utazik majd. A gőzhajó azután a nagyobb gőzöshöz viszi, amely egészen az óceánig megy, és ott várja majd Feng-mót a hatalmas tengerjáró.

A fehér táj fölött egészen beborult az ég. A csónak nekilódult, és a hajós evezőin megoldadtak a hópelyhek. Az egybegyűltek búcsút vettek Feng-mótól. Vu asszony nem kiáltott utána. Szőrmébe bugyolált törékeny alakja mozdulatlanul állt, és figyelte, ahogy a fia elhagyja a hazáját jelentő partokat. Aggodalom és bánat gyötörte, de magában azt ismételte: „Feng-mo szabad lett.”

Szorosabbra húzta a kabátját, és visszatért a házba.

Feng-mo távoztával természetesnek tűnt, hogy André testvér nem jön többé, Vu asszony azonban megkérte, hogy továbbra is tartson órákat, de Feng-mo helyett Lin-ji legyen a tanítvány.

– Amikor a fiam visszatér a messzi országokból – magyarázta André testvérnek nyájas, távolságtartó hangján szeretném, ha a felesége már valamennyire ismerné azt, amit ő maga is tud.

Feng-mo házasságát többé-kevésbé megpróbálta helyrehozni. Korábban Vu asszony ellátogatott a Kang családhoz, és kedvesen elbeszélgetett Lin-jiivel az édesanyja jelenlétében. Tudatta vele, hogy Feng-mo elutazik, és visszahívta, hogy még a férje utazása előtt teherbe eshessen.

– Ezt nem csupán a családunk kedvéért kérem tőled – mondta Vu asszony Lin-jinek –, hanem a saját érdekedben is, nehogy boldogtalan légy.

Beszéd közben Lin-ji arcát fürkészte. Milyen önző, csinos arcocská – gondolta. – A jólelkű anyáknak mindig önző a lányuk. Mej-csen túlságosan jó. Felhőtlenül boldoggá tette a gyermekeit, akik otthon a mennyországban érezhették magukat.

– Nem jó, ha egy feleség gyermektelen marad, amikor eltávozik a férje – folytatta.

Ezzel Kang asszony is őszintén egyetértett. A vitájuk óta már megbánta, hogy olyan dühös lett. Amikor Lin-ji hazatért, az anyja teljes szívéből szánta

őt, ám néhány nap elteltével Kang asszony felismerte benne az akaratos fiatalasszonyt. Lin-ji nem kislány volt többé, hanem férjes asszony, mégis ugyanúgy viselkedett, mint amikor még lányként élt ebben a tehetős családban. Későn kelt, tétlenül ódöngött a házban, és még annyit sem tett meg, hogy felvegye a zsebkendőjét, amely kihullott a zsebéből. Ilyenkor egy szolgát hívatott, hogy vegye fel neki. Kang asszony egyre több dolgot kifogásolt Lin-ji viselkedésében, és arra gondolt, Feng-mónak talán valóban lehetett oka panaszra. Amikor hírért vette a fiú tervezett utazásának, ő is amellettt érvelt, hogy Lin-ji mihamarabb térjen vissza hozzá.

– Már nem ehhez a családhoz tartozol – hajtogatta Lin-jinek. – A Vu család tagja lettél.

Hogyan érhetném el, hogy igazi nő és feleség váljon ebből a vékonyka, rakoncátlan lányból? – morfondírozott Vu asszony. – Ez nemcsak a családunkat, hanem a saját boldogságát is szolgálná.

Újra André testvér jutott az eszébe. Maga előtt látta hatalmas alakját, sötét, kedves arcát. Ő vajon alkalmas lenne arra, hogy egy ifjú feleséget tanítson?

– Még ma vissza kell térned a férjed házába – jelentette ki Kang asszony. Éppen akkora hévvel küldte vissza Lin-jit, mint ahogyan annak idején elhozta őt. Lin-ji szó nélkül engedelmeskedett. Nem volt ostoba, látta, mekkorát változott az édesanyja. Tudta, hogy kiűzték a mennyországból. Fájó szívvel, némán ment vissza Feng-móhoz, aki nagy buzgalommal készült az utazására. Mivel tudta, hogy rövidesen szabad lesz, jókedvű volt és kedvesen bánt a lánnyal. Nem is volt számára igazán jelentősége, hogy ott van-e Lin-ji, ő már úgysem lesz a családban sokáig.

– Visszajöttem – szólította meg Lin-ji Feng-mót.

Feng-mo nem mondta, hogy örül, Lin-ji pedig nem kérdezte. Egyikük sem várta el a másik szeretetét. Lin-ji szokatlan alázattal segített összehajtogatni a fiú ruháit, még a könyveit is leporolta. Éjjel együtt aludtak. Feng-mo kezdeményezett, Lin-ji pedig engedett, egyrészt azért, mert ez volt a kötelességük a családdal szemben, másrészt azért, mert fiatalok lévén hajtották őket a vágyaik. Reggel azonban nem szóltak egymáshoz. Amikor Feng-mo elindult, az illendőség úgy kívánta, hogy Lin-ji ne hagyja el a saját lakrészüket.

– Viszontlátásra! – búcsúzott Feng-mo.

– Az égiek óvjanak utadon – felelt a lány, és az ajtóból figyelte férje távolodó alakját. A szívét halvány bizonytalanság érintette meg, de még nem állt készen arra, hogy önmagában bármilyen hibát keressen.

Álmos vagyok – gondolta, és nagyot ásított, anélkül, hogy a kezét a szája elé tette volna. Visszabújt a nagy ágyba, maga köré tekerte a selyempaplant, és úgy aludt, akár egy lepkebáb.

Mély álmából Vu asszony ébresztette fel, miután Feng-mo elhajózott.

– Gyere, Lin-ji, eleget aludtál. Kelj fel, elkezdjük az oktatásodat.

– Az oktatásomat? – hebegte Lin-ji.

– Délelőttöként főzni és hímezni tanulsz majd – világosította fel Vu asszony. – Az idősebb unokatestvér fog tanítani. Ebéd előtt hozzám jössz majd egy órára, én az irodalomról oktatlak. Délután André testvértől tanulsz idegen nyelveket, esténként pedig a cselédlányoknak segítesz a gyermekek fektetésénél. Meg kell tanulnod a gyerekek gondozását is.

Lin-ji a paplan alól pislogott az asszonyra. Tágra nyílt szemében döbbenet ült, selymes haja csapzottan lógott. – Most? – kérdezte.

– Most azonnal – utasította határozottan Vu asszony. Kezében vékony bambuszpálcát tartott, azzal kopogtatta a padlót. – Mosakodj – tette hozzá –, és fésülködj meg. Aztán gyere hozzám.

Vu asszony visszatért a saját lakosztályába. Kérlelhetetlen arckifejezése sehogy sem illett törékeny szépségéhez. Feng-móért teszem – nyugtatta magát. – Amikor ennek vége, újra gondolhatok a saját szabadságomra.

Mivel nem bízott Lin-jiben, vele maradt aznap délután, amikor André testvér eljött. Nem engedheti, hogy Lin-ji félvállról vegye a tanulást. Ezenkívül már csak a tisztesség kedvéért is jelen kell lennie, amíg a külföldi szerzetes a fia távollétében a menyét tanítja. Ő jól ismerte André testvért, de ki más hitte volna el, hogy a hatalmas test csupán a benne élő lélek háza?

Így hát mindennap ott ült a könyvtárszobában, az asztalfőn, kezében a sárkányfejes pálcával, amelyet az idős úrnő halála után ő örökölt meg. Figyelmesen hallgatott mindent, amit André testvér Lin-jinek tanított. De míg a lány kelletlenül, kínlódva rágta át magát a tanulnivalókon, Vu asszony gondolatai jóval előrébb szálltak, és ezernyi csodás utat bejártak.

Megtudta, hogy a tengerek és a szárazföldek miként állnak össze egyetlen golyóbissá, amely a csillagok és bolygók között kering, megértette, milyen pályán mozog a nap és a hold, és mi irányítja a szelet és a felhőket. De mindez eltörpült az emberi nyelv csodája mellett. Kiválasztott egy szót, mint például élet, halál, szeretet, gyűlölet, étel, levegő, víz, éhség, alvás, ház, virág, fa, fű vagy madár, és az André testvér által ismert összes nyelven megtanulta. Ezek a nyelvek jelentették számára az emberiség hangját. Mindenfélét elsajátított azzal az ürüggyel, hogy Lin-jinek segít tanulni.

A tanulás során lassan értelmet nyert az egész élete. A múltban sokszor tépelődött, miért kell beállnia az élet örök körforgásába, amelyben születés és halál váltják egymást. A ház négy fala között, ahol a férfi gyermeket nemzett és a nő gyermeket szült, hogy a Vu család fennmaradjon, néha elgondolkodott, miért lenne akkora baj, ha egy-egy család kihalna. Akkor csüggedt el leginkább, amikor az egyik évben túl sok lány született, vagy amikor egy fogyatékos koraszülött jött a világra. Különösen azokban az időszakokban nyomta el magában a lélek hangját, amikor csakis a negyvenedik születésnapját várta. Egy ilyen napon Kis Hszia nővér látogatta meg.

– Olvashatok önnek a szent könyvből, asszonyom? – kérdezte a nővér.

Vu asszony halálosan fáradtnak érezte magát aznap, ráadásul akkoriban tudta meg, hogy újra várandós, de udvariasságból nem utasította vissza a vendéget. – Ha öröme szolgál, olvasson csak – hagyta rá.

Kis Hszia nővér elővette a szent könyvét, és kezdetleges kínai beszédével fennhangon olvasni kezdett.

– Mi az ember, hogy megemlékezel róla, az ember fia, hogy gondot viselsz rá? Az ember napjai a fűhöz hasonlóak...

– Álljon meg! – kiáltotta Vu asszony.

Olyan hirtelen tört ki belőle a kiáltás, hogy Kis Hszia nővér értetlenül bámult rá.

– Ezek a szavak akarnak vigaszt nyújtani a léleknek? – kérdezte Vu asszony. – Ezek egy isten szavai? Én inkább ördögnek mondanám! Ha hallgatnék ezekre a szavakra, akár fel is akaszthatnám magam. Többé ne olvasson nekem a könyvéből, ha nem kívánja a halálomat.

Mégis elgondolkodott a hallottakon, és most is eszébe jutottak a szavak. Igen, igaz. Az ember teste olyan, akár a fű. Amikor a gyermeke holtan jött a világra, és a kezében tartotta az apró, élettelen testet, szintén ezek a szavak villantak az eszébe. De most, amikor az emberiség hangját hallotta, amely különböző nyelveken ugyanazt ismételte, újabb csodát érzett magában.

– Minden nyelven van neve Istennek? – faggatta André testvért.

– Minden nyelven – válaszolta a szerzetes ünnepélyesen, majd húsz nyelven sorolni kezdte a hangzatos szavakat, amelyek úgy dübörögtek az asszony fülében, akár a dobpergés – Isten... Isten... Isten... Isten...

– Az emberek az egész világon beszélnek az égiekhez – tűnődött Vu asszony, és a dob már a lelkében visszhangzott.

Ilyen estéken nem jött álom a szemére. Szótlanul hagyta, hogy Jing

felkészítse a lefekvéshez, majd bemászott a magas vörösfenyő ágyba. A selyemfüggönyök mögött átadta magát a lelkének, és végiggondolta, mi mindent tanult. André testvér olyan volt számára, akár egy kút, a tudás feneketlen kútja. Az éjszaka folyamán több tucatnyi kérdést kigondolt, amelyekre mind-mind választ akart kapni. Amikor annyi kérdés gyűlt össze, hogy nem lehetett észben tartani, felkelt, gyertyát gyújtott, elővette a teveszőr ecsetet, és finom mozdulatokkal papírra vetette őket. Másnap délután, amikor André testvér eljött, egyenként felolvasta a kérdéseit, és figyelmesen hallgatta a szerzetes válaszait.

André testvér azért tudott egyszerűen felelni a kérdésekre, mert nagyon széles körű tudással bírt. Nem volt szükség arra, hogy újra és újra körüljárja a mondandójának velejét. A régi taoistákhoz hasonlóan képes volt a lényegét néhány szóban összefoglalni. Mint ahogy az ember leszakítja a fáról a gyümölcsöt, meghámozza, felvágja a húst, kivészi a magot, kettétöri, és felfedi a mag belsejét.

Vu asszony elméje olyan éles volt akkoriban, akár a penge: a magból mindent megértett. Az ifjú Lin-ji ott ült kettejük között, és tágra nyílt szemmel hallgatta a beszélgetésüket, de látszott, hogy az elhangzottakból szinte semmit nem ért. Fiatal elméje valójában még fel sem ébredt mély álmából.

André testvér csodálta Vu asszonyt. – Egész életében ezek között a falak között élt – mondta egyik nap –, ám amikor úgy szólok önhöz, mint hajdan egy-két tudóstársamhoz, rögtön érti, mire gondolok.

– Ön mesélt a varázslatos üvegről, amely mindent felnagyít – szerénykedett az asszony. – Ön mondta, hogy egyetlen porszemből akár egész sivatag lehet, és ha a porszemet megismerjük, ismerni fogjuk a sivatagot is. Ez a ház egy porszem, amelyből mindent megérthetek. Itt van az egész élet a négy fal között. – Vu asszony észrevette, milyen ellenségesen néz rá Lin-ji.

– Úgy érti, Anyám, hogy porszemek vagyunk? – furcsállta a lány.

– Nem, gyermekem. Úgy értem, hogy ti vagytok az élet.

A lány feje fölött az asszony tekintete találkozott André testvér pillantásával. – Tanítsa ezt a gyermeket – kérte.

– Anyám, én nem vagyok gyermek – biggyesztette ajkát Lin-ji.

Vu asszony elmosolyodott. Aznap délután, amikor André testvér összepakolta a könyveit, újabb kéréssel állt elő. – Megkérhetem, hogy engem is fogadjon tanítványának? – kérdezte alázattal.

- Megtisztel a kérése – felelte ünnepélyesen a férfi.
- Akkor talán tanulhatnánk egy órát, miután Lin-jit oktatta?

André testvér bólintott. Ezután minden este egy órán keresztül válaszolgatott Vu asszony kérdéseire. Az asszony, aki a kora ellenére is kínosan ügyelt az illemre, megkérte Jinget, hogy maradjon az ajtó melletti széken, amíg ő André testvérral beszélget.

– Asszonyom, mondanom kell valamit. Ha felbosszantom, nyugodtan küldjön csak el – kezdte Jing egyik reggel.

– Miért bosszantanál fel, amikor a hosszú évek alatt mindig kimondhattad, amit csak akartál? – értetlenkedett Vu asszony.

Letette a könyvet, amelyet éppen olvasott, de az ujját nem húzta ki a lapok közül, hogy folytathassa, amint Jing befejezi a mondandóját.

– Biztosan nem fog tetszeni önnek, amit hall – vágott bele Jing.

– De mialatt ön a világot járta ezzel a hatalmas szerzetessel, a ház a feje tetejére állt. Kezd elfogyni a teje a szoptatós dajkának, aki a legidősebb fia második kisfiát táplálja. A kicsi gyermek alig növekszik. A második fia lakosztályából éjszakánként veszekedés hallatszik. A felesége szobalánya szerint a fiatalasszony még nem várandós. Ráadásul a második úrnő és az úr... nos, asszonyom, nem is folytatom. Csak annyit mondok, nem helyes, ha egy olyan asszony, mint ön, a könyvekbe temetkezik. Nem hiába tanították az elődeink, hogy a nőknek nem szabad olvasniuk és írniuk.

Jing hangján érződött, hogy szívéen viseli a család sorsát. Vu asszony a szokott félmosollyal hallgatta, de a hüvelykujja kicsúszott a lapok közül, becsukta a könyvet, és az asztalra tette. – Köszönöm, kedvesem – mondta.

Felállt, és a hálószobájába ment. Húvös volt a reggel, ezért szőrmekabátot öltött magára, mielőtt kilépett a kertbe. Kint dér lepté be az orchideákat, a levelek a földre hulltak, az indiai konkoly bogyói azonban vörösen izzottak. Feketerigó szállt le, hogy lakmározzon belőlük, de Jing odaszaladt, és elriasztotta. Most, hogy az úrnője ilyen nyugalommal fogadta a szemrehányást, Jing megbánta, hogy arcátlanul viselkedett, és a szokásos csacsogásával igyekezett jóvátenni a hibáját. Vu asszony szótlanul hallgatta. Amikor átsétált az idős úrnő üres udvarán, felmerült benne, hogy több időt tölthetne az unokáival, ha Liang-mo odaköltözne mellé a családjával. Ce-mo és Rulan elfoglalhatná Liang-móék lakrészét, és a tágasabb otthon talán megbékítené őket.

Szép napnak néztek elébe. Vu asszony olyan kellemes érzéssel sétált a napsütésben, amelynek maga sem tudta az okát. Oly sok gond lapult a ház falai között, mégis úgy érezte, képes orvosolni a család minden baját, mivel ő már nem tartozik közéjük. Azzal, hogy véget vetett a férjéhez fűződő testi kapcsolatnak, elvágott minden köteléket, amely fogva tartotta. Hosszasan tűnődött azon, hogy ha vége szakad az erős testi kapcsolatnak, nem csupán a test, de a lélek is felszabadul. A lelke előtt immár kitárult az út, amely elvezeti a világ minden részébe. Úgy lépett be Liang-mo udvarába, mintha egy istennő érkezett volna.

A gyereksírás azonban élesen hasított a fülébe. Mindenről megfeledkezett, és besietett a házba. Ott ült Meng és a fiatal szoptatós dajka is, aki üres melléhez szorította az éhes gyermeket. Könnyek gördültek végig sápadt arcán. A fiúcska egyre csak szívta az asszony mellét, majd dühödt sírással fordította el a fejét, amikor nem jött a tej.

– Mi történt? – vontá kérdőre Vu asszony. – Hogyan apadt el a teje?

A fiatalasszony sírva tette a gyermeket Meng karjába.

– Adtak neki tojásos ráklevest? – tudakolta az asszony Mengtől.

– Mindent megpróbáltunk – felelte Meng. – Eleinte azt gondoltam, nincs semmi baj, csak megfázott egy kicsit, vagy talán túl sokat evett, ezért rizslisztet kevertünk zabkásába, és egyszer-kétszer azt adtuk a gyermeknek. De ez megy már két napja, és a gyermek nem kap rendesen enni. Egyre soványabb lesz.

Ekkor lépett be a másik gyermek szoptatós dajkája. – Megkínáltam a tejemmel – mesélte –, de túl erős ennek a kisgyermeknek. Az egészet kihányta. – Látszott rajta, hogy el van telve magával. – Nekem soha nem apadt el a tejem, asszonyom, honnan is tudnám, mi a teendő ilyenkor?

– Menjen innen! – parancsolt rá Vu asszony, mert látta, milyen öntelt, és tudta, hogy mohón várja a jutalmakat.

A fiatal szoptatós dajka csak sírt, mire Vu asszony leült, összefonta a kezét a sárkányfejes pálcán, és a fiatalasszonyra nézett. – Azért apadt el a teje, mert szomorú – állapította meg. – Mi bántja?

A fiatalasszony először nem válaszolt. A ruhaujjával letörölgette a könnyeit, lesütötte a szemét, és amikor újra kibuggyantak a könnyecseppek, megint csak megtörölte a szemét.

– Különös, hogy a könnyeihez van elég víz, de a fiam tejéhez nincsen – jegyezte meg nyugtalanul Meng.

– Csitt! – intette le Vu asszony. – Ő is csak ember. Mondja el, kedvesem.

A fiatalasszony felbátorodott, és alig hallhatóan, akadozva beszélni kezdett. – Mióta nem láttam már a saját gyermekemet! Azt sem tudom, hogy van... Már lassan egy hónapja itt vagyok. Jövő héten lesz egy hónapos ez a kisgyermek, és én még azt sem tudom, mi van az enyémmel.

Meng rettentő mérgesen nézett rá. Összeszorította piros ajkát, és tágra nyitotta fekete szemét. – Hogyhogy a saját gyermekedre gondolsz, és hagyod, hogy elapadjon a tejed? – förmedt a dajkára.

– Csitt! – utasította rendre megint Vu asszony. – Hozzák ide a gyermekét.

– Hogy az enyémmel együtt táplálja? – fakadt ki Meng.

– Hogy megmentjük a fiad – felelte Vu asszony.

A dajka térdre vetette magát Vu asszony előtt. – Ó, úrnőm – zihálta – ön nem is kegyetlen... pedig azt mondták, hogy kegyetlen...

– Ki állította, hogy kegyetlen vagyok? – csodálkozott Vu asszony.

– A birtok intézője... Azt mondta, nem szabad ellenszegülnöm az akaratának... Hogy senki nem mer ellenkezni önnel. Én nem akartam idejönni, asszonyom. Megvan a saját kis házam, a férjem az ön birtokán dolgozik, született egy gyermekünk is... Igaz, kislány, de az első gyermekünk. Olyan büszke voltam rá. És rengeteg tejem volt. Az intéző azt parancsolta, ide kell jönnöm, máskülönben elküldi a férjemet a földről, amelyet béreltünk...

– Nem az én parancsomra tette – szögezte le Vu asszony. – Én csak arra kértem, keressen szoptató dajkát.

– A falvakban azt híreszteli, hogy tartanunk kell öntől – folytatta a fiatalasszony. – A birtokon mindannyian félünk öntől, különösen, ha ő megjelenik.

Vu asszonyt mélyen megdöbbenették ezek a szavak, de nem akarta, hogy ezt az asszony is lássa. Tudta, hogy egy ekkora házban az úrnőnek nem szabad kiszolgáltatnia magát a cselédeknek. Bólintott, és nyájasan fordult a dajkához. – Még ma üzenek, hogy hozzák ide a gyermekét. A közelében alhat, de nem az unokámmal egy szobában.

– Ön megmentett egy életet – hálálkodott az asszony. Térdre borult Vu asszony előtt, és a homlokát a kőpadlóra ejtette.

A gyermek azonban újra sírva fakadt, mire a dajka talpra ugrott, és magához vette. Felszárította a könnyeit, és mellére tette a fiúcskát, aki nyomban bekapta a mellbimbót, és szívni kezdte. A tej azonnal beindult.

– Visszatartottad a tejed! – fortyant fel Meng. – Készakarva visszatartottad!

A fiatalasszony azonban szégyellős csodálkozással tekintett rá. Egyszerű vidéki teremtés volt. – Nem tartottam vissza, asszonyom – felelte. – Nem tudom, miért ment el a tejem, és azt sem, miért jött vissza. Csak azt tudom, hogy amikor az úrnők megígérte, hogy eljöhet a gyermekem, megkönnyebbülést éreztem a szívemben, és elindult a tej.

De Meng haragja nem enyhült. – Ó te egyszerű lélek, milyen ostoba vagy!

Vu asszony felállt. – Mivel a fiad élete tőle függ, talán jobban teszed, ha félresöpröd a haragod, leányom – figyelmeztette, és a dajkához fordult. – Akkor se feledje, hogy az unokámat szolgálja, amikor megérkezik a gyermeke.

A fiatalasszony alázattal tekintett Vu asszonyra. – Nem felejttem, úrnőm – felelte halkán. – Mindig őt etetem meg elsőként.

Volt valami a dajka tekintetében és hangjában, ami megzavarta Vu asszonyt. A csendes viselkedés mögött valami különös dacos erőt érzett, de nem kérdezett rá. A családján kívül soha nem ártotta bele magát mások bajába, hacsak nem érintette őt személyesen. Ezek után Menghez fordult.

– Az idős úrnő lakosztályát a legidősebb fiának és neked szánom. Így közelebb lehetek az unokáimhoz.

Mengen nem látszott, hogy örülne, ezért Vu asszonyban még inkább megerősödött az elhatározás. – Még ma küldök szolgálkat, akik segítenek a költözködésben – ígérte, és mielőtt Meng bármit is szólhatott volna, elindult, hogy felkeresse Ce-mót.

Ez idő tájt Ce-mo rendszerint nem tartózkodott otthon, mert a termények eladásával foglalatzkodott, aznap azonban a lakosztályában találta az édesanyja. Éppen a száját öblítette, mint aki épp csak befejezte az evést.

Amikor az édesanyja belépett, Ce-mo gyorsan köpött egyet, és félretette a csészét.

– Korán jöttél, Anyám – csodálkozott.

– Körbejárom a házat – felelte az asszony. – Azért jöttem, hogy elmondjam, nektek adom Liang-mo lakosztályát, mert ők megkapják az idős úrnő lakrészét, hogy az unokáim közelebb legyenek hozzám.

– Majd szólok Rulannak – ígérte Ce-mo.

Vu asszony úgy látta, mintha Rulan említésekor kissé elkomorult volna a fia arca. – Úgy hallottam, hogy Rulan sír éjszakánként – vezette elő kertelés nélkül. Amikor valahol bajt látott, sohasem kerülgette a forró kását.

– Ki mondta? – kapta fel a fejét Ce-mo.

– A szolgálak – válaszolta az asszony. – Éppen elég baj, ha a szolgálók a

család dolgain csámcsognak.

– Igazad volt, Anyám – szólt Ce-mo. – Nem kellett volna feleségül vennem ezt a nőt.

– Máris véget ért a szerelmeitek?

Ce-mo erre nem akart igennel vagy nemmel válaszolni. Fel-alá járkált a kicsinyke udvaron. – Bármit szólunk egymáshoz, nyomban vita kerekedik belőle – bökte ki végül.

– Hogyhogy Rulan még mindig nem várandós? – kérdezte Vu asszony. – A gyermektelen házaspárok mindig veszekednek.

– Honnan tudhatnám? – vonta meg a vállát Ce-mo. – Nem esik teherbe, de ez biztosan nem az én hibám.

– Veszekedésben nem foganhat gyermek – jelentette ki Vu asszony. – A zaklatott szív a testet is megmételtyezi. Fontos, hogy a férfi és nő közötti kapcsolat tiszta legyen. – A fiára pillantott.

– Nem kell sok hozzá, hogy a férfi és a nő összekapjon. Természetüknél fogva olyan különbözőek, hogy szétválnak, akár az olaj a víztől, hacsak nem fognak össze, hogy életet adhassanak a következő nemzedéknek. A gyermektelen feleség a természet törvényei, a menny és a föld ellen lázad, a férfi pedig semmit nem ér a szemében. Türelmesnek kell lenned vele, amíg meg nem fogan. Ha gyermeket vár, meglátod, egészen más asszony lesz belőle.

– Akkor hát én semmit sem érek a szemében? – akadékoskodott Ce-mo dölyfösen.

– Túlságosan szeret téged – felelte Vu asszony –, ezért is gyűlöl. Azért gyötrődik, mert a szerelme nem terem gyümölcsöt. Úgy érzi, semmi nem védi meg tőled, nincs hová menekülnie előled, hogy önmaga lehessen.

Vu asszony látta, hogy Ce-mót nagyon kellemetlenül érintik a szavai. – Utazz el valahova – folytatta. – És amikor visszatérsz, légy kedves. Ne emlékeztess Rulant, hogy idősebb nálad, és arra se, hogy eleinte ő kereste a társaságodat.

– Honnan tudod, hogy ő kezdeményezett? – csodálkozott Ce-mo. Megtorpant, és az anyjára nézett. – Honnan tudsz mindent? – kérdezte félig nevetve.

– Látom – felelte Vu asszony. Állát a sárkányfejen összekulcsolt kezein pihentette. – Rulan fél tőled, de gyűlöli a félelmét. Szeret téged, de retteg a szerelemtől. Menj csak el, és bízd őt rám. Köztetek felborult a férfi és a nő természetes egyensúlya. Itt van Meng: nála minden úgy zajlik, ahogyan az

égiék elrendelték, és micsoda harmónia uralkodik a családjában. Egymás után születnek a fiai, és Liang-mo is boldog vele. Egyikük sem esik túlzásokba a másik iránti szeretetet illetően, és együtt teremtik meg a következő nemzedéket.

– Meng olyan régmódi – vetette közbe türelmetlenül Ce-mo. – És egy kissé ostoba. Rulan legalább nem ostoba.

– Egy asszonynál nem számít, hogy ostoba vagy sem. Nagyon fontos, hogy a házastársak kiegészítsék egymást, ezért is választottam Menget Liang-mónak. Liang-mo bölcsőbb Mengnél, de Meng is van annyira okos, hogy megértse, amit a férje mond. Ti ketten túlságosan is egyformák vagytok, ezért is veszekedtek annyit.

– Te bölcsőbb vagy az apámnál – állapította meg Ce-mo. Olyan éles pillantást vetett az anyjára, hogy az asszony zavarba jött.

– Én tanulással szereztem a bölcsességem – vágta rá gyorsan. – Ahhoz elegendő a bölcsességem, hogy soha nem legyen gond közöttünk. Ezért küldtem Csiu-minget az apádhoz, hogy idős korára is boldog lehessen.

– És te, Anyám? – faggatózott Ce-mo kíméletlenül.

– Én is boldog leszek – felelte az asszony nyugodtan.

Ekkor Rulan lépett ki a házból. Nem akart tovább úgy tenni, mintha nem hallott volna semmit abból, ami az ablaka alatti kis udvaron elhangzott. Vu asszony tudta, hogy a lány mindennek fültanúja volt, de udvariasságból nem mutatta. – Épp azt ajánlottam Ce-mónak, hogy ha szeretnétek, leányom, átköltözhetek Liang-mo tágasabb házába, mert őket a szomszédos lakosztályba költöztetem, hogy több időt tölthessek az unokáimmal.

– Köszönjük, Anyám – mondta Rulan, de a hangjában és a tekintetében nem tükröződött hála. Hanyagul állt rajta az előnytelen szürke-zöld kockás ruha, és a koránál idősebbnek tűnt.

Amint Ce-mo elmegy – gondolta Vu asszony –, megtanítom neki, hogy ne öltözzön ilyen ízléstelenül. – Elgondolkodva nézett a menyére, Ce-mo pedig követte a tekintetét, és újabb kivetnivalót talált a felségében.

– Nem tetszik ez a ruha! – fakadt ki hevesen.

– Akkor vegyél nekem másikat – vágott vissza Rulan pökhendin, és beletúrt rövid hajába.

Vu asszony felállt, mert nem akart tanúja lenni Ce-mo és Rulan veszekedésének, nemtetszését azonban nem tudta magában tartani.

– Ce-mo elutazik egy kis időre – fordult Rulanhoz. – Beleegyezésemet adtam. Kérlek, légy türelemmel, amíg elindul. Gondoskodj róla, hogy holnap

mindent átvigyenek az új lakosztályotokba.

– Ha Ce-mo elmegy, én is vele tartok – jelentette ki Rulan.

Kihúzta magát a csúnya ruhában, a kezét ökölbe szorította. Vu asszony szintén kihúzta magát, kezét a sárkányfejen tartotta.

– Nem mész – torkollta le határozottan. – Itt maradsz velem. Rengeteg tanulnivalód van, de én majd okítalak.

Ezúttal sem várta meg, hogy a menyé bármit is felelhessen. Sarkon fordult, otthagya őket, és egyszer sem tekintett vissza.

Ó, a fiaim feleségei! – bosszankodott magában. – Mennyi gondom van velük! Bárcsak a családba fogadtam volna kislányokat, akiket én magam nevelhettem volna, és úgy alakítottam volna őket, hogy minden szempontból a legjobbat nyújtsák. Ha idegeneket fogadunk a házba, hogy unokákkal ajándékozzanak meg bennünket, csak bajt hozunk a fejünkre. Azon kapta magát, hogy már alig várja a békés estét, amikor André testvér segítségével a lelke elhagyhatja a testét, és nekivághat a nagyvilágnak.

Rulan szenvedő tekintettel pillantott a férjére. – El akarsz menni, és engem itt hagysz – morogta.

– Ezt az egészet az anyám ötlötte ki – felelte könnyedén Ce-mo. Hátravetette a fejét, és lesimította hosszú haját. Rulan a férfi sápadt kezére pillantott, és gyűlölte magát, amiért összeszorult a szíve.

– Én is elmegyek – vetette oda dacosan.

Ce-mo felkacagott. – De nem velem! Utána nem mernék hazajönni.

– Félsz az anyádtól! – kiáltott fel Rulan.

– Igen, félek – bólintott Ce-mo.

Az volt Ce-mo fegyvere, hogy ilyen könnyen megadta magát. Néha ráhagyta Rulanra, amit mondott, így a lány nem tudott mibe belekötni.

– Inkább ne legyen fiam, mint hogy így féljen tőlem – felelt Rulan.

– Hát, nincs is fiad – jegyezte meg higgadtan Ce-mo.

Ce-mo sokszor ismételt gúnyos megjegyzése összetörte Rulan szívét. Akármennyire is igyekezett, nem tudott erős maradni vele szemben. – Ce-mo, valóban gyűlölsz? – suttozta.

– Miért bántasz, miért sebzél meg, miért nem hagysz nyugton? – sziszegte Ce-mo.

– Azt akarod, hogy nyugtod legyen tőlem! – kiabálta Rulan.

– Nem, csak nyugalmat szeretnék – jelentette ki a férfi. – Egyszerűen

nyugalmat.

– Nyugalmat, hogy elfelejthess! – vetette oda Rulan.

– Tudom, hogy miért haragítasz magadra – vágta rá Ce-mo, és keserűen felnevetett. – Azért, hogy legalább ilyenkor rád figyeljek.

Ce-mo kimondta az igazságot, amit a lány még önmagának sem vallott be. Igen, amikor Ce-mo már nem csak rá gondolt éjjel-nappal, amikor az esküvőjük után már nem törődött vele annyit, Rulan rázúdította a haragját, hogy újra magához kösse. Úgy érezte, a semminél az is jobb, ha Ce-mo fájdalmat érez.

Rulan rémülten látta, hogy Ce-mo elfordítja tőle a fejét. Meg kell mentenem magam tőle – esett kétségbe. Valahogyan meg kell szabadulnom a szerelemtől, amely megkeseríti az életem.

Különös módon, amikor megfogalmazódott benne a vágy, hogy elszabaduljon Ce-mótól, Vu asszony jutott az eszébe. Amilyen hirtelen természetű volt, már fogta is magát, otthagya Ce-mót, átrohant az udvarokon, és meg sem állt, amíg meg nem találta Vu asszonyt, aki a könyvtárszobában pipázgatott.

– Anyám! – kiáltotta. – Engedjen engem is szabadon!

Vu asszonynak úgy tűnt, mintha a saját lelkéből szólt volna a kiáltás, de nem árulta el, mennyire meglepődött. Az asztalra helyezte a pipát, és a magas lányra emelte a tekintetét. – Nyugodj meg – csitította. – Ül le, és simítsd hátra a hajad a szemedből. És ha már itt tartunk, hadd kérjelek meg, hogy soha többé ne vedd fel ezt a ruhát. Mindig vidám színeket hordj, azok majd ellensúlyozzák a komorságodat. És most lássuk, hogy is engedhetnék szabadon?

– Szeretnék elmenni ebből a házból, messze Ce-mótól – vallotta be Rulan. Vu asszony hiába kínálta helyyel, nem ült le. Úgy állt, mint aki Vu asszony egyetlen szavát sem értette, és a két asszony mélyen egymás szemébe nézett.

– Mondtam már, hogy Ce-mo elmegy – szólalt meg Vu asszony. – Tőle így szabad leszel.

– De én örökre szabad szeretnék lenni tőle – kiáltotta Rulan. – Soha nem lett volna szabad férjhez mennem. Gyűlölöm, hogy így érzek iránta. A rabja vagyok ennek az érzésnek. Az vagyok, amilyennek ő akar engem, és nem az, aki lenni szeretnék.

– És ez az ő hibája? – kérdezte Vu asszony.

– Hadd menjek el! – kérlelte Rulan.

Vu asszonynak akaratlanul is kezdett megtetszeni ez a különös, indulatos

lány. – Hova mennél? – tudakolta. – Hova mehetne egy asszony a férje házá-
kívül? Még ha el is engednék, valóban szabad lehetnél? Mindenki megveti
azt az asszonyt, aki elhagyta a férjét. A nő csak akkor lehet szabad, ha férje és
gyermeke van.

Rulan rémült pillantást vetett rá. – Árulja el, hogyan lehetnék szabad –
suttogta.

Vu asszony mélységes szánalmat érzett iránta. – Sajnos, gyermekem –
mosolygott rá gyengéden –, nem mondhatom el, mert nem tudom.

– Ön soha nem szeretett senkit? – faggatta a lány.

Vu asszony lesütötte a szemét, de nem felelt. Kezdte úgy érezni, hogy Ce-
mo igazságtalanul bánt ezzel a lánnyal. De honnan tudhatta volna a fia,
milyen a felesége? Csak önmagát adta, és akkor sem tehetett mást, ha ez nem
volt elég Rulannak. Vu asszony lassanként belátta, milyen jól tette, hogy nem
táplált túlzott szerelmet Vu úr iránt. Egyszer, amikor még nagyon fiatal volt,
közel állt hozzá, ám komoly elvárásai gátat szabtak az érzelmeinek. Rulan
nem volt ennyire finnyás.

– Ha gyermeked születne – szólalt meg végül szabad lehetnél Ce-mótól.
Legalábbis megoszthatnád a szereteted. Egy gyermek sok törődést igényel,
amit kénytelen vagy megadni neki. Ha pedig nem születik gyermeked,
tanulhatnál, festhetnél, vagy találhatnál valami hasonló elfoglaltságot. Meg
kell osztanod magad, gyermekem. Mindeddig egyetlen keskeny mederbe
terelted minden erőd. Mostantól áss csatornákat, patakokat, és valamilyen
módon vezesd le a szereteted.

– Kényszermunka – jegyezte meg keserűen Rulan.

– Ha szükséges, igen – felelte gyengéden Vu asszony. – Ez az egyetlen
lehetőség, hogy békére találj, máskülönben behalsz, mert Ce-mo gyűlölni
fog, arról biztosíthatlak. Már most is csak egy hajsza választja el tőle. Ezért
is intézkedtem, hogy elutazzon tőled egy kis időre.

Rulan megnedvesítette sápadt ajkát. – Minden férfi olyan, mint ő? –
suttogta.

– Igen, minden férfi egyforma. – Vu asszony hangja ezüstösen csengett. –
A nők pedig csak akkor lehetnek szabadok, ha ezt megértik.

– Akkor én miért csak Ce-mót szeretem? – esett kétségbe Rulan.

– Talán a kinézete miatt. Ahogy mozgatja a szemöldökét, az ajka formáját,
a vállát, a kezét...

– Honnan tudja? – suttogta döbbenetesen Rulan.

Vu asszony felkacagott. – Az égiek ezernyi csapdát állítanak, hogy az

emberiség fennmaradjon – válaszolta. Nem tudott haragudni erre a lányra. Ő is csak egy csapdába esett szerencsétlen teremtés. Most, hogy látta, milyen szánalomra méltó Rulan szerelme Ce-mo iránt, mindent megbocsátott neki.

Karcsú kezével szétválasztotta Rulan kezét, és egymás után megpaskolta őket. – Ne legyen több szomorúság – kérte hízelegve. – Nem szeretem, ha valaki szomorú ebben a házban. Tudod, én az egész életemet azzal töltöttem, hogy boldoggá tegyelek benneteket. Hogyan tehetnék boldoggá, gyermekem?

Rulan akarva-akaratlanul is ellágyult a kedves, dallamos, nyájas hang hallatán. Hagyta magát elringatni, amíg végül úgy állt Vu asszony előtt, akár egy kisgyermek. – Engedd őt el – kérte Vu asszony megnyugtató hangján. – És ne sírj, amikor elmegy. Segíts neki összepakolni, és vidáman búcsúzz el tőle, akármennyire is fáj a szíved. Aludj mélyen, és ne ébredj fel éjszakánként. Ő aludhat rosszul, de te ne.

– De ha egyszer nélküle aludni sem tudok? – vallotta be ártatlanul Rulan.

Vu asszony hangosan felnevetett, annyira tetszett neki a lány őszintesége. – Ilyenkor kelj fel, és sétálj egyet az udvaron – tanácsolta. – Az éjszakai levegő igencsak hűvös mostanában, és ha fázol, a jó meleg ágy hamar álomba ringat, még ha egyedül fekszel is le.

Mélyen egymás szemébe néztek. Vu asszony észrevette, mennyire remeg a fájdalomtól ez az érző ifjú lélek, és a szíve mélyéről hirtelen feltört a szánakozás. A Vu családhoz való hűségén most a másik asszony iránti együttérzés kerekedett felül. Az vezérelte, hogy vigaszt nyújtson ennek a szerencsétlen léleknek.

– Akkor leszel szabad, ha visszanyered önmagad – mondta Vu asszony. – Itt, a négy fal között ugyanolyan szabad lehetsz, mint a világon bárhol. Akármilyen messzire mehetsz innen, nem leszel szabad, ha magadban mindig csak rá gondolsz. Gondold végig, hol a helyed az életben. Hagyd, hogy az élet magával sodorjon, és erőt adjon. Ne próbáld korlátok közé szorítani az életet, különben Ce-mo széttöri a korlátokat, hogy megszökhessen tőled. Engedd őt szabadon, és te is szabad leszel.

– De meghalok, ha nem szeret – dadogta Rulan.

– Akkor jobb, ha még ma felkötöd magad – jelentette ki higgadtan Vu asszony. – Mert biztosíthatlak, csak akkor fog szeretni, ha először szabadon engeded. A szeretet a szabadságban gyökerezik.

– A rabszolgája is lennék, csak szeressen – ellenkezett Rulan.

– Nem vagy te rabszolga! – háborodott fel Vu asszony. – Uralkodni akarsz

a szeretetteddel. Ce-mo érzi ezt, és nem akarja engedni. Azért kell elszabadulnia, mert túlzottan szereted. Ó, ostoba lány, hogyan értessem meg veled, miként lehetsz boldog?

Rulan térdre rogyott. – Értem én! – zokogta. – Nagyon is jól értem... de félek megtenni!

Vu asszony azonban nem hagyta sírni. – Kelj fel... Kelj fel! – Felsegítette Rulant. – Ha félsz – pirított rá szigorúan –, én végeztem veled. Soha többé ne gyere hozzám. Nincs rád időm. És megengedem, hogy elhagyd a családot, örökre!

Ahogy erre a törékeny szépségű, vasakarátú asszonyra pillantott, Rulan úgy érezte, megkeseredett, zaklatott szíve elcsendesedik. Úgy tűnt, ez a magányos teremtés az egyetlen boldog asszony, akit valaha ismert. A saját édesanyja zsémbes volt és elégedetlenkedő, a nővérei veszekedősek és nyugtalanok, mint ahogyan minden sanghaji nő. Vu asszony ellenben olyan nyugalmat árasztott, akár egy csendes hegyi tavacska.

– Azt teszem, amit javasol, Anyám – fogadkozott alázatosan.

Amikor Rulan távozott, Vu asszony arra gondolt, milyen különös, hogy két fiát is elküldte otthonról két olyan fiatalasszony miatt, akiket nem szeret, és magára vállalta ezt a kettős terhet.

– Én, aki magam is szabadságra vágyom! – sóhajtott fel.

Hagyta ugyan, hogy Jing felkészítse a lefekvéshez, de közben is ezen az ellentmondáson morfondírozott.

– Én magam sem találok rá magyarázatot – vallotta be másnap Vu asszony André testvérnek, miután beszámolt Ce-mo tervezett utazásáról.

– Szükség van egyáltalán magyarázatra? – mosolygott André testvér.

Vu asszony gyakran fürkészte ezt a mosolyt, amely André testvér szemöldökének és szakállának bozontjából ragyogott fel, mint amikor fénysugár szűrődik a sötét erdőbe. A férfi fejének és testének mérete, vaskossága és a sűrű szőrzet egykor félelmet kelthettek volna az asszonyban, de mostanra egészen hozzászokott.

– Mire gondol? – kérdezte André testvér különös, szinte félénk hangon.

– Gyakran mondogatja, hogy mindannyian egy család vagyunk – felelte az asszony –, de akkor hogyan magyarázza saját külsejét?

– Mit talál furcsának bennem? – érdeklődött André testvér ugyanolyan félénken.

– Túlságosan nagy – közölte nyugodtan az asszony. – És túl szőrös.
– Ha önmagát nem érti – vágott vissza André testvér –, talán engem meg tud magyarul.

A sűrű erdő egészen kivilágosodott. Az asszony látta, hogy a férfi fehér fogai elővillannak a szakáll sötétjéből, és a szeme is nevetett.

– Azt olvastam, hogy a külföldiek azért olyan szőrösek, mert közelebb állnak az állatokhoz – jegyezte meg Vu asszony.

– Talán – felelte André testvér, és harsányan felnevetett. Az éjszaka sötétjében, amikor magányosan feküdt a bambuszágyán, hálát adott Istennek, hogy nem ismerte Vu asszonyt fiatal lány korában.

– Nem tudtam volna kezeskedni a lelkemért – sóhajtott komoran az éjbe. Mostanra azonban már ura volt hatalmas testének, és az asszony csak mulattatta.

– Ebben az esetben – mondta az asszonynak –, talán azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy Isten, aki engem teremtett meg korábban, önben tökéletesítette az eredeti mintát?

Erre Vu asszony is nevetésben tört ki, és az ezüstös kacagás összeolvadt a mély hahotázással. Kint az udvaron egy cselédlány Vu asszony finom alsóneműjét mosta, Jing pedig ott ült mellette, és dirigálta, mit tegyen. Jing egyszer csak arra lett figyelmes, hogy a lány kíváncsian tekintget fel.

– A selymet ne dörzsöld szappannal, te szerencsétlen! – kiabált rá Jing. – És a munkán tartsd a szemed! – Ennek ellenére ő maga is eltűnődött, mivel csalt elő ez a természetes pap ilyen szívből jövő nevetést az úrnőjéből.

Igaz, ami igaz, a sok-sok gond ellenére Vu asszony mintha titokban kivirágzott volna. Izgatott örömmel nézett minden egyes nap elé. A ház ügyes-bajos dolgaihoz ugyan nem volt türelme, de erőt vett magán, és nagy önfegyelemmel tett eleget minden kötelességének. Jing, aki úrnője minden rezdülését megérezte, észrevette, hogy az asszonyt többé nem érdekli a ház sorsa.

Jingnek egy pillanatig sem jutott eszébe, hogy a szerzetest valamiféle bűnös kapcsolat fűzi Vu asszonyhoz. Tudta, hogy az úrnője túlságosan is egyenes jellem ehhez. Különös módon az asszony távolságtartóbb, hűvösebb, higgadtabb volt, mint azelőtt, mégis több derűt sugallt. Jing alaposan megfigyelte az úrnőjét azokon a napokon, amikor André testvér üzenetet küldött, hogy nem tud eljönni. Úgy tűnt, Vu asszonyt nem érinti rosszul a hír: ilyenkor is éppen olyan boldogan üldögélt a könyvtárban egymagában, mint amikor a tanára is vele töltötte az estét. Mi lehet ennek az oka?

A cselédlány kuncogni kezdett. – Már a Vu család is... – suttogta. – Hallott róla?

– Miről? – kérdezte felbőszültén Jing. – Én ugyan nem adok mindenféle szóbeszédre.

– De azt talán tudja, hogy mialatt az úrnőnk a szerzetestől tanul, az úr bordélyházakba jár!

– Dehogyan jár! – tiltakozott Jing.

Előrehajolt a magas bambuszszéken, és olyan erővel csapta arcul a cselédlányt, hogy ott maradt a keze nyoma. A lány szeme izzott a haragtól. Odatartotta a másik arcát is.

– Üssön csak meg újra! Mert igenis eljár az idős Kang úrral. Mégis mit gondolt?

Jing úgy tett, mintha meg sem hallotta volna, amit a lány mondott, pedig már tudta, hogy erről puszognak, noha a szolgák annyira tartottak tőle, hogy nyomban elhallgattak, ha megjelent. Az öreg Kang – mondogatta magában –, az az igazi bajkeverő. – Rosszkedvűen gondolt arra, milyen egyformák a férfiak, és arra jutott, hogy még a saját férjéért sem merné tűzbe tenni a kezét.

A csendes szobában Vu asszony megfélemedezett a családjáról. Csak ült, és André testvér marcona ábrázatát figyelte. A szerzetest megigézte az asszony tekintete, és úgy adta át a tudást ennek a különleges teremtésnek, mint addig soha senkinek. Az asszony lelke kristálytisza volt, bölcs és ifjú. Mindig is ebben a házban élt, de az élete során nagy bölcsességre tett szert. Az elméje olyan volt, akár egy tökéletesen csiszolt kristályserleg, amely csak arra vár, hogy megtöltsék.

André testvér erős késztetést érzett, hogy minden tudását átadja az asszonynak. A gyönyörű kristályserlegbe öntötte mindazt, amit eddig megtartott magának. Mesélt az asszonynak a világ történelméről, különböző nemzetek felemelkedéséről és bukásáról, az elektromosságról, a rádiumról, és arról, hogy a rádióhullámok az egész világra elvihetik a szavakat és a zenét.

– És önnek van olyan szerkezete, amellyel fogni tudja a szavakat és a zenét? – kérdezte az asszony aznap.

– Igen, van – válaszolta André testvér. – Én magam készítettem.

– Elhozná? – csillant fel az asszony szeme.

André testvér elbizonytalanodott. – Sajnos, zsinórokkal van a falhoz rögzítve. Talán... ellátogatna szerény hajlékomba, hogy megnézze! – ajánlotta fel.

Az asszony elgondolkodott. Elmehetne vajon egy külföldi otthonába, akár

kísérettel is? Elbátortalanodott. – Esetleg – felelte, és elfordította a fejét.

– Kérem, ne érezze magát zavarban – nyugtatta meg André testvér. – Nincs bennem semmi, amitől megijedhetne. A férfi már nem él bennem. Isten kiölte belőlem.

Ezekkel a különös szavakkal hazaindult, és az asszony megnyugodott, mint mindig, amikor André testvér távozott. Rengeteget tanult aznap is. Üldögélt, gondolkodott, mosolygott magában, a pipáját szívta, és arról a világról ábrándozott, amelyről André testvér mesélt.

Eljutok valaha távoli vidékekre? – tűnődött. – Elhajózhatok-e, elrepülhetek-e innen valaha?

Most először érezte, hogy túl rövid az élet. Legfeljebb negyven éve lehet hátra. Mit tehet ennyi idő alatt? Már leélt negyven évet, és még ki sem tette a lábát az otthonából.

Mit tudok egyáltalán a saját városomról? – tette fel magában a kérdést. – És az országunkról, melyet magas hegyek és tengerek határolnak?

A világ szépsége megigézte Vu asszonyt.

Nap, mint nap találkozott a családjával, ilyenkor rájuk mosolygott, de valójában nem látta őket. Amikor összegyűltek az étkezéseknél, elfoglalta a megszokott helyét, végignézett a családtagjain, de lélekben nem köztük járt.

Ebből az állapotából Jing zökkentette ki egyik nap, amikor az úrnője ékszereit tisztogatta. A tél derekán járhattak. Vu asszony az asztalon álló edénybe liliomokat helyezett, és a rácsos ablakon beáradó napfény abban a pillanatban a liliomokra és az ékszerekre hullott.

– Nézd, milyen egyformák az ékszerek és a virágok! A gyöngy, a smaragd és a topáz olyan, akár a sárga, fehér és zöld virágok – mélázott el Vu asszony.

Jing felpillantott a kezében tartott karkötőről. – Asszonyom, különös, hogy ön, aki azonnal észrevesz ilyesmit, nem látja, mi folyik a családban.

– Mit nem látok? – tudakolta Vu asszony enyhe büntudattal. A két menyee ötlött az eszébe.

– Az úr – jelentette ki Jing.

– Mi van vele?

– Bordélyházak – felelte tömören Jing.

– Ő nem tenne ilyet! – ellenkezett Vu asszony.

– Pedig megteszi – állította Jing. – Nem nagy dolog ugyan, mert sok férfi jár oda, de mi lesz, ha olyasmit hoz haza onnan, amit nem kellene?

Vu asszony egy pillanatra elgondolkodott. – Kérd meg a második úrnőt, hogy jöjjön ide.

Jing felállt és elindult, arcáról lerítt, hogy igen fontos üzenetet bíztak rá. Vu asszony sorra a kezébe fogta, és alaposan szemügyre vette az ékszereit. Minden egyes darab Vu úrra emlékeztette, kivéve azt a karkötőt, amelyet az édesanyjától kapott az esküvőjén. A jáde fülbevalóval, amelyet az úr a nászéjszakájuk másnapján ajándékozott a feleségének, azt szerette volna kifejezni, mennyire elégedett vele. A smaragdgyűrűket Sanghajban vásárolta egy nyugati boltban, amikor a felsége még nem is látott smaragdot. A gyémántmadarat Hongkongból hozta, amikor a felesége még nem ismerte a gyémántot. A rubinokat egy távoli tartományból hozta, a jáde hajtűket Jünnanból. A dobozban lapultak kisebb ékszerek is, amelyeken akkor akadt meg Vu asszony szeme, amikor a kérésére ékszerészek látogattak el a házba. Magának soha nem vásárolt sok dolgot. A finoman megmunkált, lepke formájú ezüst és jáde hajtűk azt az estét juttatták eszébe, amikor az asszonyok lepkéket fogtak, és az ajtóra tűzködték őket. Az egyik tűt hosszasan forgatta a kezében. Kecses, kantoni ötvösmunka volt. A hajszálvékony ezüstcsápok végén úgy remegtek a tűhegynyi jáde kövek, mintha élne a lepke.

Ebben a pillanatban megérkezett Csiu-ming. Alakja kigömbölyödött, még az arca is megváltozott. A szeme nagyobb lett, az ajka vörösebb.

Vu asszony odanyújtotta neki a lepke hajtűket. – Ezeket neked adom, nekem már nincs rájuk szükségem.

Csiu-ming elvette, és alaposan megvizsgálta a tűket. – Túlságosan finomak nekem – mondta végül. – Nem is tudom, hogyan kell viselni.

– Azért csak tartsd meg – kérte Vu asszony. Mutatóujjával beletűrt az ékszeres dobozba. Szeretett volna mindent a lánynak adni, amit Vu úrtól kapott, de tudta, hogy nem teheti. Meglátott két rubinból és gyöngyből készült virágot. A csiszolásuk meglehetősen elnagyolt volt. – Ezt a kettőt – fordult a lányhoz. – Ezeket is fogadd el. Jól mutat majd a füledben. Bár, gondolom, az úr is megajándékoz ékszerekkel.

– Nem – felelte lassan Csiu-ming. – De nem is vágyom ékszerekre.

Vu asszony megtöltötte apró pipáját, kettőt szippantott, aztán letette. Egy darabka hamu az asztalra hullott, mire Csiu-ming odahajolt, és a kezébe söpörte.

– És – szólalt meg Vu asszony –, bordélyházba eljár?

Csiu-ming arcába vér szökött. – Azt hallottam, igen – válaszolta egyszerűen. – De nekem nem mondta.

– Magadtól nem tudod? – faggatta Vu asszony. – Mennyire szeret téged?

Csiu-ming lesütötte a szemét. – Akármennyire szeret, nekem

mindenképpen túl sok, mert én nem tudom őt szeretni.

Valamiféle bánatos határozottsággal ejtette ki a szavakat. Vu asszony maga is elcsodálkozott, de hirtelen nagyon megsajnálta Vu urat.

– Köztünk szólva – mondta –, mindketten rosszul bántunk veled, én azért, mert idős vagyok, te azért, mert fiatal. Megpróbáltad szeretni egyáltalán?

Csiu-ming az asszonyra emelte őszinte tekintetét. – Ó, hogyne. Hát nem az a kötelességem?

– De igen, az – vágta rá Vu asszony.

– Tudom. És mindenben engedelmeskedem is neki. Legalább ennyit megteszek – fűzte hozzá szomorú, alázatos hangon.

– És ő tudja, hogy nem szereted? – firtatta Vu asszony.

– Igen. Rákérdezett, és én megmondtam neki – vallotta be Csiu-ming.

– Ó, jaj, nem kellett volna! – kiáltott fel Vu asszony. – Mi lenne, ha minden asszony az igazat mondaná a férfiaknak?

– Ostoba vagyok – ismerte el Csiu-ming.

– Egyszóval bordélyházba jár – tünődött el Vu asszony, és nagyot sóhajtott. – A férfiak és a nők között soha nincs vége a bajnak. Mikor érkezik a gyermek?

– Jövő hónapban – felelte Csiu-ming.

– Örülsz?

Csiu-ming mindig ugyanazt a testhelyzetet vette fel, ha nem beszélt: kezét lazán összekulcsolta az ölében, fejét lehajtotta, vállait leengedte. Amikor valaki szólt hozzá, a keze megmerevedett, és a tekintetét felemelte.

– Legalább lesz valami itt a házban, ami csak az enyém – mondta, és újra lesütötte a szemét.

Vu asszony úgy ítélte, többet úgysem tud kihúzni belőle. – Menj vissza – intett. – Majd én beszélek az úrral, és kiderítem, hova húz a szíve.

Csiu-ming feláll, nyugodtan meghajolt, és elment, de kisvártatva visszatért, és az asszony felé nyújtotta a kezét. A tenyerében az ékszerek csillogtak. – Elfelejtettem megköszönni ezeket – mondta.

– Ne köszönd meg – hárította el Vu asszony. – Az lesz a köszönet, ha hordod őket.

– Mégis köszönöm, Nővérem – szólta Csiu-ming, és már ott sem volt.

Aznap Vu asszony üzent André testvérnek, hogy kimentse magát, és vacsora előtt elküldte Jinget Vu úrhoz, hogy bejelentse a látogatását. Amikor az úr megkapta az üzenetet, tüstént felkereste az asszonyt.

– Hadd látogassalak meg én, fiaim anyja – köszöntötte illedelmesen.

Vu asszony meglepve látta, hogy a férje lefogyott, és sápadtabb lett, amiért megint csak önmagát hibáztatta. Felállt, hogy üdvözölje őt, majd együtt helyet foglaltak. Ahogy alaposabban megvizsgálta a férjét, egyre inkább nőtt az aggodalma. Vu úr nem festett valami jól. Mindig csillogó tekintete elhomályosult, telt ajka fakóvá vált.

– Betegnek tűnsz – állapította meg az asszony. – Rosszul érzed magad?

– Egyáltalán nem – nyugtatta meg az úr.

– De nem vagy valami jól – bizonygatta Vu asszony.

– Nagyon is jól vagyok.

– A második úrnő? – érdeklődött az asszony.

A férfi feltette a kezét. – Minden tőle telhetőt megtesz értem.

– Mégsem elég jó neked.

Vu úr zavarba jött. – Állítom, fiaim anyja, hogy nem könnyű egy fiatalasszonynak. Tudod jól, én már nem vagyok fiatal.

Vu asszony eltökélte, hogy nem kertel tovább. – Úgy hallom, bordélyházba jársz.

Vu úr megvonta a vállát, és úgy tűnt, egy fikarcnyit sem szégyenkezik. – Igen, hébe-hóba elmegyek az öreg Kanggal – vallotta be.

– Tudod, egész egyszerűen könnyebb megvásárolni a nőket. Ott az ember nem várja el, hogy szeressék. Nincs színlelés. A legnehezebb mindig a színlelés. Veled, Aj-lien, soha nem színleltem, téged valóban szerettelek. De ezzel a másodikkal... őt nem szeretem, de nem is gyűlölöm. – Beszéd közben a fejét vakarta és a távolba merengett. – Egyszerűen jobb, ha bordélyházba megyek.

– De a jövő hónapban megszületik a gyermeked – emlékeztette az asszony.

– Hát, igen – mondta szórakozottan Vu úr. – Az a különös, hogy nem érzem a magaménak. Végtére is, nekünk már van négy fiunk.

– Akkor Csiu-mingnek nincs is semmi haszna itt a házban – állapította meg Vu asszony rövid gondolkodás után.

Vu úr újra csak a fejét vakarta. – Hát, talán valóban nincs – bólintott.

– Szerintem nem bántál jól vele – feddte meg az asszony a férjét.

– Nagyon kedves vagyok vele – mentegőzött Vu úr.

– Még ajándékokat sem adtál neki.

A férfi meglepődött. – Valóban, elfelejtettem. Mindig megfeledekzem róla.

Vu asszony elveszítette a türelmét. – Mondd, mégis mit vársz el egy nőtől?

Vu úr kissé elbizonytalanodott. – Milyen nőtől?

– Bármilyen nőtől.

Vu úr megérezte, hogy a felesége egyre türelmetlenebb, ezért komolyan elgondolkodott a válaszon, mert a kedvére akart tenni, mint mindig.

– Nos, én... – Érezte, hogy nem jól fogott bele, inkább újra nekifutott. – Nem is arról van szó, mit várok el egy nőtől. Inkább arról, mit szeretek én magam. Szeretek nevetni, ezt te is tudod. Szeretek érdekes dolgokról hallani... te olyan sok érdekességet meséltél régen. Tudod jól, milyen jókat nevettem azon, amiket meséltél. Nos, mindez... – A hangja szép lassan elhalkult.

– Nem szórakoztathatlak örökké – jegyezte meg Vu asszony csípősen.

– Természetesen nem – értett egyet Vu úr. – Ezért járok bordélyházba.

– És ott mi történik? – kérdezte Vu asszony. Maga is meglepődött, milyen kíváncsiság ébredt benne.

– Semmi különös. Rendszerint vacsorázunk valamit, azután játszunk, és közben a lányok a lantokat pengetik.

– Lányok? – ismételte az asszony. – Hányan vannak?

– Öten, hatan, attól függ, hányan érnek rá. Kang és én... Nos, mi igencsak jóindulatúak vagyunk velük, ezért... – A hangja megint csak elhalt.

– És aztán? – faggatózott Vu asszony.

A férfi erőt vett magán. – Nos, aztán, tudod, gyorsan eltelik az este. A lányoknak rengeteg történetük van. – Akaratlanul is elmosolyodott.

– Ott töltöd az egész éjszakát? – vont a kérdőre az asszony.

– Általában nem – adott kitérő választ Vu úr.

Az asszony ráncokat vett észre a férfi szelíd arcán, amelyek egy cseppet sem tetszettek neki. Kezdett rajta elhalványodni az a fiatalosság, amelyről azt gondolta, örökké tart. Az asszony felsóhajtott, és érezte, hogy egyre fogy a türelme.

– Szeretnéd elhívni az egyik lányt a házba? – kérdezte hirtelen. – Nem helyeselném a dolgot, de szeretném tudni.

Vu úr elcsodálkozott. – Miért tennék ilyet?

– Szóval csak játszani jársz oda – szögezte le Vu asszony.

– Talán – bólintott a férfi.

– Milyen gyerekes vagy!

– Nem vagyok olyan okos, mint te, Aj-lien – vallotta be szerényen a férfi.

– Soha nem szerettem olvasni. És mostanában nincs sok dolgom. Liang-mo mindent elintéz, még így is, hogy Ce-mo és Feng-mo elutaztak. Rám nincs is igazán szükség. – Kis szünetet tartott, majd olyan alázattal folytatta, amelyet az asszony nehezen viselt. – Ha van olyan dolog, amit szerinted meg kellene

tennem, megteszem. Bármit megteszek, amit kell.

Az asszony nem tudott mit mondani. Valóban nem akadt olyan feladat, amelyhez a férjére lett volna szükség. A férfi ott ült előtte: szép volt, kedves, segítőkész, kissé gyerekes, és az asszonynak nem volt szíve bármiért is hibáztatni őt.

Búcsúzáskor Vu asszony szomorúan állapította meg, hogy a férjét boldoggá tette a beszélgetésük. Tudta, hogy élete végéig nem szakadhat el tőle. A testén keresztül a férfi a lelkének is részévé vált. Nem számított, hogy soha nem szerette. A szeretetnek nincs semmi köze a felelősséghez.

– Ó, egek! – jajdult fel fájdalmasan. – Örökké vigyáznom kell rá?

Érezte, hogy a lelke szélesre tárt, lebegő szárnyai hirtelen elernyednek, és a föld felé zuhan.

Tizedik fejezet

Vu úr a feleségétől egyenesen a bordélyházba ment. Eleinte a lelkiismerete és valamelyest az akarata ellenére kísérte el az idős Kangot, de később mindkettőn felülkerekedett. Kezdeti ellenállása olyannyira elpárolgott, hogy most már örömmel várta a látogatásokat, felbolydult lelkiismeretét pedig hallgatásra kárhoztatta.

Csiu-minget nem értette. A lány nem volt olyan bölcs, mint Vu asszony, akit változatlan odaadással imádott, mint ahogyan egy szerzetes imádja Kvan-jin istennőt, akit nap, mint nap szolgál. Csiu-ming nem volt sem istennő, sem asszony. Amikor a férfi istennőként kezelte, a lány zavarba jött. Amikor asszonyként bánt vele, úgy érezte, megriasztja őt. Ilyenkor Vu úr is összezavarodott, és nem is kezdeményezett tovább. Végül már nem is tudta, miként viselkedjen a lánnyal, inkább nem is közeledett hozzá.

Ezek után még nagyobb imádatlal fordult Vu asszony felé, aki, most már Vu úr is megértette, tudott istennő és asszony is lenni. Miután a felesége többé nem akart asszony lenni, csakis istennő, az úr úgy érezte, kénytelen máshol asszonyt keresni.

Meg is találta egy apró, gömbölyded, vidám lány személyében a Vak Furulyás utcában, a Bazsarózsa Házban. Maga a ház régi volt, kívülről teaháznak tűnt, de belül szerencsejátékok és bordélyház is helyet kaptak. A lányok itt mindig tiszták, fiatalok és vidámak voltak. Kang úr megnyugtatta a barátját, hogy ő már évek óta idejár, és másféle lánnyal nem is találkozott. A házbeliék egyébként nem akartak az első pillanatban egy vagyont kicsalni az ügyfelekből. Ha egy férfi csak arra vágyott, hogy vacsora közben a szemét legeltesse egy lányon, vagy egy ismerősének akart társaságot szerezni, nem kellett másért fizetnie. Valójában, ha valaki többet akart, türelemmel kellett lennie, olyan hosszú volt a vendégek várólistája. Vu úr azonban könnyen a lista elejére került, hiszen ő volt az egyik legjelentősebb család feje.

Vu úr vidáman lépett be a gazdagon díszített helyiségbe, ahol többen is kedves ismerősként köszöntötték. A tulajdonos hangosan odaszólt a segédjének.

– Szólj Jázminnak, hogy itt van Vu úr.

Vu úr átsétált egy belső szobába, ahol tüstént teával kínálták. Néhány perc elteltével bort és gombóclevest tálaltak fel neki. Még a felét sem ette meg, amikor Jázmin lépett a szobába.

A lány megillatosította és a füle fölött két kontyba tekerte hosszú, fekete haját. Miután Jázminnak nevezték el, olyan ügyesen használta ezt az illatot, hogy már egészen a sajátjává vált, sőt, a hajába is mindig tűzött egy-két jázminvirágot. Az arcát szinte teljesen fehérre púderezte, az ajka vörösen izzott, kerek szeme egészen sötéten csillogott. Az alakja gömbölyded volt, arca mindig mosolygós. Beszaladt, csak úgy szedte apró lábait, belecsimpaszkodott Vu úr karjába, és illatos arcát a férfi arcához dörzsölte.

Vu úr úgy tett, mintha észre sem venné, mire a lány felhúzta az orrát. – Éhes vagyok! – nyafogta. A férfi belemerítette a porcelánkanalat a gombóclevésbe, és komoly arccal etetni kezdte a lányt, aki úgy hajolt előre, akár egy kisgyerek. Csendben elfogyasztották az ételt, azután Vu úr félretolta a székét az asztaltól, és a lány az ölébe ült.

– Mit csináltál ma? – érdeklődött a férfi.

A lány vörös körmeit vizsgálgatta. – Ó, hát önre vártam... Mást nem is szoktam csinálni.

– Nem lehetek itt mindig – figyelmeztette Vu úr. – Dolgom van. Elfoglalt ember vagyok. Nekem kell felügyelnem az üzleteket és a földeket is. Nélkülem semmi nem megy.

– Túl keményen dolgozik – sajnálkozott a lány. – Véleményem szerint a fiainak segíteniük kellene.

– Ó, a fiaim – morogta Vu úr – csakis önmagukra és a saját családjukra gondolnak. Ketten elutaztak, a legidősebb pedig... Nos, ő próbálkozik, de mégsem bízhatok rá mindent.

Élvezte, hogy a lány apró, gömbölyded teste a vállához nyomódik. Szerette a hajának jázminillatát. Még a lehelete is illatos volt. Hirtelen eszébe jutott a felesége kérdése. Szeretné a lányt a házba vinni? Ha csak magára gondolna, örömmel tenné, de arra képtelen volt rávenni magát, hogy az ősei házába egy örömlányt vigyen. Az apja emléke nem engedte.

Jázmin, mintha csak olvasott volna a gondolataiban, közelebb fészkelte magát, és a nyaka köré fonta a karját. – Bárcsak hazavihetne, hogy önnel élhessek! – sóhajtott fel. – Nagyon jó lenne. Nem zavarnám az úrnők egyikét sem. Egyedül lennék, amíg Ön nem jön hozzám.

– Nem, nem! – szögezte le Vu úr sietve. – Nem szeretném, hogy odaköltözz. Szívesebben jövök el otthonról én, hogy itt látogassalak meg. Ha a házba költöznél, te magad is a része lennél, és nekem nem lenne hova mennem, hogy jól érezzem magam. Egy férfinak szüksége van arra, hogy valahol önmaga lehessen.

Jázmin számított erre a válaszra. Idős édesanyja maga is örömlány volt hajdanán, és alaposan kioktatta a lányát, hogyan gondoskodhat magáról. – Ha egy mód van rá, légy ágyas – kötötte a lelkére az idős Lótusz. – Ha ez nem megy, szerezz egy saját házat.

– Nem vehetne nekem egy kis házat, Vu úr? – próbálkozott. – Soha nem engednék be más férfit, éjjel-nappal csak önt várnám. Ott önmaga lehetne, amikor csak kedve tartja.

Vu úrnak is eszébe jutott már ez a lehetőség. Nem tetszett neki, hogy amikor csak betette a lábát a teaházba, olyan bizalmasan szóltak hozzá. Végtére is, ő a Vu család feje, a rangja a város népe fölé helyezte

A családi vagyon számadásait azonban Vu asszony tartotta kézben. Hogy kérhetne tőle akkora összeget, amelyből házat vehetne Jázminnak?

– Tudod, kis virágom – magyarázta gyengéden –, a fiaim édesanyja nagyszerű asszony. Ő kezeli a család kiadásait. Mit mondanék neki, ha házat akarnék venni neked?

– Nem adhatna el egy darabka földet? Akkor nem kellene megmondania – javasolta Jázmin. Felült a férfi ölében, és esdeklő pillantást vetett rá. Gyerekes, vékonyka hangja egyenesen a férfi szívének közepébe talált.

– Soha nem csaptam be – sietett leszögezni nyugtalanul Vu úr.

– Tud rólam? – faggatta Jázmin.

– Többé-kevésbé – felelte Vu úr.

– Az mit jelent?

– Azt, hogy valamennyire.

– Hogy tudhat rólam valamennyire? – értetlenkedett Jázmin. – Vagy tud rólam, vagy nem.

– Mondjuk, hogy tud rólad – jelentette ki Vu úr – Még mindig jobb, ha azt mondom, tud rólad.

Jázmin tett egy újabb próbát. Fejét a férfi vállába fúrta. – Attól tartok, boldogság lakik bennem – suttozta. – Ezért is szeretném azt a házat. Itt nem szülhetek gyermeket.

Vu úr megijedt. Felemelte a lányt a térdéről, és maga elé állította. Jázmin az arca elé kapta a kezét. – Ugyan – szólt rá szigorúan a férfi –, előttem voltak mások is. Akármilyen fiatal is vagy, nem voltál már szűz.

Jázmin leengedte a kezét. A púder érintetlen maradt. – De a dajkám is megmondhatja, hogy amióta ön idejött, nem volt más, márpedig ez az utolsó három hónapban történt. Ön korábban jött.

Elfordult, és a ruhaujjával megtörölgette a szemét. – Nem baj. – Gyerekes

hangja bánatosan csengett. – Ez a sorsom. Az ilyen lányok, mint én... néha előfordul az akaratumk ellenére is. Különösen, ha igazán szeretünk egy férfit. Az én hibám.

Ha a lány erősködött volna, ha könyörgött volna, a férfi feláll, és talán soha nem tér vissza. De ellágyult a szíve.

– Nos – engedett végül –, akár az én hibám, akár nem, tudod, hogy megszabadulhatsz tőle. Itt egy kis segítség.

Belenyúlt a tárcájába, de a lány nem fogadta el a pénzt. Apró kezével eltolta a férfi kezét. – Kérem, ne! Megszülöm a gyermeket. Meg akarom szülni.

– Nem kell – bizonygatta Vu úr.

Ebben a pillanatban félbeszakította őket a szomszéd helyiségből átszűrődő hangzavar. – Vu úr! Vu úr! – kiabálta a tulajdonos. Az ajtó felpattant, és Vu úr a szolgáját, Peng Ert pillantotta meg.

– Uram, uram! – kiáltotta Peng Er. – Nagy szükség van önre otthon. A második úrnő felakasztotta magát az öreg gránátalmafára.

– Ó, anyám! – nyögte Vu úr. Talpra ugrott, gyors léptekkel elsietett, és otthagya Jázmint, aki haragos pillantást küldött a férfi után.

Vu úr már az utcán megtapasztalta, mennyire felbolydult az otthona. Papokat hívtak, akik Csiu-ming elveszett lelkéért gongokat vertek és kiáltoztak. Vu úr beszaladt a nyitott kapun, és a bazsarózsakertbe sietett. Ott gyülekeztek a papok, és ott sírt, jajveszékelt az egész háznép. Vu úr utat tört magának közöttük, és meglátta Csiu-minget, aki a kerti köveken feküdt. Vu asszony mellette térdelt, és a karjában tartotta a fejét, de Csiu-ming arca élettelenül borult az asszonyra.

– Meghalt? – szörnyedt el Vu úr.

– Nincs benne élet – felelte Vu asszony. – Elhívtam a külföldi szerzetest is. Ha egyszer itt van az összes pap, ő miért ne lehetne itt?

Ebben a pillanatban jelent meg André testvér. A tömeg úgy vált szét előtte, mintha kettéválasztotta volna a tengert. A papok gyanakvóan elnémultak. A hirtelen támadt csendben André testvér letérdelt, és tút szúrt Csiu-ming karjába.

– Nem kérdezem, mit csinál – szólt Vu asszony. – Tudom, hogy bármit is cselekszik, bölcsen teszi.

– Élénkítő szer – magyarázta André testvér. – De talán már késő.

– Olyan gyors mozdulattal tette el a tút, hogy Vu asszony és Vu úr kivételével senki sem látta.

Úgy tűnt, még nem késett el. Csiu-ming ajka megremegett, a szemhéja megrezdült. Vu asszony felsóhajtott. – Ó, életben van! Akkor a gyermek is él.

– De miért akasztotta fel magát? – értetlenkedett Vu úr.

– Majd megkérdezzük, ha már tud beszélni – csitította Vu asszony. – Most szólj a papoknak, hogy visszatért a lelke, és bőségesen fizesd meg őket, fiaim apja. Hadd gondolják, hogy jól végezték a dolguk. Akkor elmennek, és végre nyugtunk lesz.

Vu úr úgy is tett. Szólt a papoknak, és átkísérte őket egy külső udvarba. A család nőtagjai ott maradtak. Az idősebb rokonok a papokat dicsérték, Meng, Rulan és Lin-ji pedig szótlánul figyelték Csiu-minget, akit alig ismertek, noha ugyanabban a házban éltek. Velük egykorú volt, mégis az idősebb nemzedékhez tartozott, ezért nem lehettek olyan közvetlenek vele. Valójában meg is feledkeztek róla.

Csiu-ming a tetteivel közelebb került hozzájuk. Boldogtalannak érezte magát, nem akart az idősebbekhez tartozni. A fiatalasszonyokban érdeklődés ébredt iránta. Meng szívében az érdeklődés szájalommal, Lin-ji szívében kíváncsisággal, Rulanéban szívében felháborodással vegyült. A maga módján mindegyikük eltökélte, hogy megismeri Csiu-minget, és kideríti, miért követte el tettét.

Sok idő azonban nem maradt az ilyesfajta tünődésre, mert amikor Csiu-ming magához tért, kiderült, hogy idő előtt megszületik a gyermeke. Az ágyába fektették, és hívták a bábaasszonyt. Amikor mindezt elintézték, és André testvér már éppen indulni készült, Csiu-ming megszólalt.

– A külföldi papot láttam? – suttogta.

– Most indul – felelte Vu asszony. Ott állt az ágy mellett, mialatt a szolgálólányok előkészítették Csiu-minget a szülésre.

– Kérem, mondja meg neki, hogy jöjjön ide... csak egy percre – könyörgött Csiu-ming.

Vu asszony meglepődött. Nem is sejtette, hogy Csiu-ming ismeri a hórihorgas külföldit. A lányt azonban még mindig oly kevés választotta el a haláltól, hogy nem mert ellentmondani neki. Ő maga kérte meg André testvért, hogy maradjon. – Önt szeretné látni – tudatta vele. – Kérem, jöjjön egy percre.

André testvér megfordult, lehajtotta a fejét, és az alacsony ajtón át belépett a szobába, ahol Csiu-ming feküdt a hatalmas ágyban. Vu úr kint maradt. Hirtelen elfogta a szégyen. Milyen szörnyű helyzetbe hozta a családot! Kétsége sem volt afelől, hogy Csiu-ming Jázmin miatt akasztotta fel magát.

Az életét áldozta fel, hogy némán tiltakozzon.

Amikor André testvér fölé hajolt, Csiu-ming olyan elhaló hangon szólalt meg, hogy a férfi nem hallotta, ezért még közelebb húzódott.

– Ha lány születik, önnek adom, ha meghalok... Úgyis csak egy lelenc.

– Hogyan születne lelenc ebben a házban? – kérdezte bátorítóan a szerzetes.

– Én magam is lelenc vagyok – suttogta a lány –, ő is csak egy lelenc gyereke.

Ezzel behunyta a szemét, és átadta magát a fájásoknak. A szerzetes komor arccal távozott, és senkinek sem szólt a lány kéréséről. Amúgy is olyan halkán beszélt, hogy más nem hallhatta.

Aznap késő este Csiu-mingnek kislánya született, egy olyan apró teremtés, hogy Vu asszony fogta, gyapjúba bugyolálta, és a melléhez szorította, hogy életben tartsa. Átsietett a saját lakrészébe, Csiu-minget a bábaasszony és Jing gondjaira bízta, a gyermeket pedig a saját ágyába fektette, és ő maga is mellé feküdt, hogy melegen tartsa. Egy cseléd lány követte, hogy megtudja, mire lenne szükség.

– Melegíts köveket, és hozd ide – utasította Vu asszony. – Ez a gyermek olyan, mint egy bimbó, meg kell várni, amíg lassan kinyílik.

– Ó, asszonyom – feleselt a szolgáló –, miért nem hagyja elpusztulni? Lány... Ha fel is nő, csak egy beteges teremtés lesz, aki bajt hoz a családra.

– Tedd, amit mondtam – intette le Vu asszony.

Az asszony morogva távozott, és az asszony az apró kislányra pillantott. Még lélegzett.

Két nappal később André testvér beszámolt Vu asszonynak Csiu-ming különös kéréséről. A gyermek nem halt meg. Szopni ugyan nem tudott, ahhoz túl kicsi volt, de kanálból megivott néhány csepp anyatejet. Csiu-mingnek megindult a teje, jóllehet még ahhoz is gyenge volt, hogy beszéljen. Még akkor sem szólt, amikor Vu asszony elújságolta neki, hogy életben maradt a gyermeke.

– Ez a gyermek egyáltalán nem lelenc – fordult ünnepélyesen Vu asszony André testvérhez. – A családunkba született.

– Tudtam, hogy így gondolja – felelte a szerzetes –, és igaza van. De miért állítja ez a fiatal édesanya, hogy lelenc?

– Ő maga az volt, amíg ide nem került – magyarázta Vu asszony. Egy

pillanatig tétovázott, azután elmesélte André testvérnek, amit azelőtt soha nem említett. Elmondta, hogyan hozta Csiu-minget a házba.

André testvér lesütött szemmel hallgatta, kezét a térdén összekulcsolva. Az asszony mindig eltűnődött, miért ilyen kérges a férfi tenyere. Most hirtelen rákérdezett.

– Miért ilyen kérges a keze?

A szerzetes már megszokta, hogy az asszony így csapong. – Mert én művelem meg a földet, hogy a gyerekeknek legyen mit enniük – válaszolta. Meg sem mozdította a kezét.

Vu asszony folytatta a történetet, de a tekintetét le sem vette André testvér kezéről.

– Úgy vélem, ön mint szerzetes nem értheti sem a férfiakat, sem a nőket – jegyezte meg Vu asszony, amikor a mondandója végére ért.

– Szerzetesként a férfiakat és a nőket is megértem – jelentette ki André testvér.

– Akkor, kérem, mondja el, mit tettem rosszul. – Az asszony a férfi arcára emelte a tekintetét, és azon tűnődött, miért éppen egy külföldinek tárja ki a szívét, aki olyan távoli országban született, amelyet ő soha nem fog megismerni.

– Nem volt tekintettel arra, hogy a férfiaknak nem csak testük van, és még egy olyan férfinak is szüksége van az Istennel való kapcsolatra, mint a férje – felelte André testvér. – Nem becsülte eléggé.

– Én? – kiáltott fel az asszony. – Hiszen csakis az ő boldogságát tartottam szem előtt!

– Csak arra figyelt, hogy a férjének legyen mit ennie, és puha legyen az ágya – fogalmazott egyszerűen André testvér. – És ami még ennél is rosszabb, idehozott egy fiatalasszonyt, mintha csak egy font disznóhúst vett volna. De egy nő, bárki legyen is, több ennél, ezt önnek kellene leginkább tudnia. Három dologban is bűnös.

– Bűnös? – ismételte elhűlve az asszony.

– Lebecsülte a férjét, semmibe vette egy asszonytársát, önmagát pedig minden más asszony fölé helyezte. Ezek a bűnök okozták a rengeteg galibát a családban. Anélkül, hogy ismerték volna az okát, a fiai nyugtalanok lettek, a menyei boldogtalanok, és a tervei ellenére senki sem elégedett a családban. Valójában mi volt a célja, asszonyom?

Vu asszony megborzongott a szerzetes tiszta, nyugodt tekintetétől.

– Mindössze annyi, hogy szabad legyek – rebegte. – Azt gondoltam, ha

mindenkivel szemben teljesítem a kötelességem, szabad lehetek.

– Mit ért szabadság alatt? – érdeklődött André testvér.

– Nem túl sokat – felelte az asszony szerényen. – Egyszerűen ura akartam lenni a saját személyemnek és az időmnek.

– Nagyon is sokat akar magának. Mindent.

Vu asszony közelebb állt a síráshoz, mint az előző években bármikor. A férfi felrázta a lelkét, megrengette az önbizalmát, és alaposan ráijesztett. Ha ő, akitől az egész család oly régóta függ, tévedett, és hibákat követett el, mi lesz mindnyájukkal?

– Mit tegyek? – kérdezte halkán.

– Feledkezzen el magáról.

– De az évek során olyan körültekintően tettem eleget a kötelességeimnek – erősködött az asszony.

– Miközben a saját szabadsága lebegett a szeme előtt – tette hozzá André testvér.

Vu asszony nem tagadhatta. Mozdulatlanul ült, kezét összekulcsolta gyöngyházfényű selyemruháján. – Kérem, mutassa meg a helyes utat! – szólalt meg végül.

– A saját szabadsága helyett inkább arra gondoljon, hogyan szabadíthatna meg másokat – tanácsolta gyengéden André testvér.

Vu asszony felemelte a fejét.

– Önmagától – toldotta hozzá a férfi kedvesen.

Vu asszony soha nem volt vallásos, és most kételkedve bámult a szerzetesre. – A külföldi vallása miatt mondja ezt? Ha igen, nem értem.

– Nem a vallás mondatja ezt velem – tiltakozott a férfi.

– Azt akarja, hogy apáca legyek? – kiáltott fel az asszony.

– Nem akarom, hogy bármi is legyen – nyugtatta meg higgadtan André testvér.

Felállt, szokása szerint lemosolygott az asszonyra, és köszönés nélkül távozott. Mástól ez udvariatlanság lett volna, de André testvér esetében egyszerűen azt sugallta, hogy nincs szünet az előbbi és a következő találkozás között, bármikor legyen is az.

Vu asszony egy ideig nem mozdult. A rácsos ablakon beszűrődő napsugár különös csipkemintát rajzolt a szürke kőpadlóra. A levegő hűvös volt, de a szobában nem érződött a hideg. Az asztal előtt szenes kályha állt, és a parázsból remegve áradt szét a meleg. Semmi nem olyan könnyű, mint hitte. A szabadságot nem lehet megszervezni. Korábban úgy tekintett a

szabadságra, mint egy érett gyümölcsre, amely a fa ágán kínálja magát. Ápolgatta a fát, de amikor leszakította a gyümölcsöt, azt tapasztalta, hogy még éretlen.

Felsőhajtott, majd Csiu-ming kislányának sírására lett figyelmes. Átsietett hozzá a másik szobába, a karjába vette, és letelepedett vele a kályha mellé. Talán a melegnek vagy a biztonságot adó ölelésnek köszönhetően a gyermek megvigasztalódott, és Vu asszonyra nézett.

Nem szeretem ezt a gyermeket – gondolta Vu asszony. – Talán soha nem szerettem egy gyermeket sem. Az lehet a bajom, hogy soha nem tudtam szeretni senkit.

Ám ő ilyen volt: szeretet nélkül is gondosan ölelte a gyermeket. Amikor Jing megjelent, felügyelte az etetését is, és nagy örömmel töltötte el, hogy a kislány jóízűen evett.

– Add vissza a gyermeket, elviszem az anyjához. Életben marad ez az apró nőszemély, és az anyját is életben fogja tartani.

Rövidesen a karjában vitte át a gyermeket a napsütéses udvarokon a régi lakosztályába, abba a szobába, ahol Csiu-ming feküdt a termékenység jeleivel díszített függöny mögött. A lány csukott szemmel és összeszorított ajkakkal feküdt. Holtsápadt volt. A selyemtakarón lazán pihent a keze, amely jócskán megváltozott az utóbbi hónapok során. Amikor a házhoz került, a keze erős volt és durva, mostanra vékony és fehér lett.

– Itt a gyermeked – szólította meg kedvesen Vu asszony. – Jól evett, és most már van annyira erős, hogy a karodba vehesd.

Miután Csiu-ming meg sem mozdult, Vu asszony felemelte a lány karját, mellé fektette a gyermeket, és betakargatta. Csiu-ming karja megfeszült. Kinyitotta a szemét. – Bocsásson meg, hogy nem fiúval kárpótolom – esdekelt alázatosan.

– A fiúk és a lányok ugyanúgy a mennyekből származnak – felelte Vu asszony. – Egyébként nagyon is jó, ha lányok születnek ezekben az időkben.

Eszébe jutott, amit André testvértől hallott, és gyorsan hozzátette: – Nem szabad úgy érezned, hogy hálával tartozol nekem. Nem tartozol semmivel.

Csiu-ming meglepődött. – Mi másért lennék itt?

Vu asszony leült az ágy szélére. – Rájöttem, hogy rosszul bántam veled, húgom. Úgy hozattalak ide, mintha egy font disznóhúst vásároltam volna. Hogyan bánhattam így egy emberi lényel? Most már látom, hogy a lelkedre nem is gondoltam. Hogyan tehetném jóvá a hibámat?

Az asszony nyugodtan beszélt, a hangja egyenletesen csilingelt. Csiu-ming

arcára kiült a rémület. – De akkor most hová menjek? – dadogta.

Vu asszony látta, hogy Csiu-ming teljesen félreértette őt. Azt hitte, hogy a gazdagok udvarias modorában azt igyekszik a tudomására hozni, hogy haszontalan, és többé nincs szükség rá.

– Nem szeretném, hogy elmenj innen – nyugtatta meg Vu asszony. – Csak azt mondtam, hogy ártottam neked. Hadd tegyem fel így a kérdést: ha csak magad lennél, ha senkire sem kellene tekintettel lenned, mit kezdenél magaddal?

– Hogyhogy nem kellene tekintettel lennem másra? – hökkent meg Csiu-ming. – Itt van az úr, és itt van ön. És itt az egész család.

– Miért kérted meg a külföldi szerzetest, hogy vegye magához a gyermeked, ha meghalsz? – kérdezte Vu asszony.

– Nem akartam bajt okozni egy kislánnyal – suttogta Csiu-ming.

– És miért akartál idő előtt meghalni?

– Mert Jing a hasam formája alapján azt állította, hogy lányom születik. Erre azt gondoltam, inkább elmegyünk mind a ketten, és senkinek sem leszünk a terhére.

– A halál éppen olyan teher lehet, mint az élet – oktatta ki Vu asszony.

– Az enyém nem – felelte ártatlanul Csiu-ming mert én senkinek nem számítok.

Vu asszony erre nem tudott mit mondani. Felállt, de egy pillanatig teljesen tanácstalannak érezte magát. – Ne gondolj ilyeneket! – kiáltott fel. – Ha meghalnál, nehéz lenne felnevelni ezt a gyermeket. Tudod, én soha nem gondoltam azt, hogy egy lánygyermeket az ember akár hagyhat is meghalni.

– Ön jó – sóhajtott Csiu-ming, és behunyta a szemét. A szemhéja alól könnyek törtek elő. Vu asszony észrevette, és azt is, hogy a lány szorosan öleli a gyermeket. Ezt jó jelnek vélte, ezért nyugodtan magukra hagyta őket.

Az udvaron találkozott Vu úrral, aki épp belépett a kapun. Váratlanul szemtől szemben találták magukat, és az asszony tüstént megállapította, hogy a férje valami olyasmit tett, amit ő nem helyeselne, mert a férfi elvörösödött, és a homlokát izzadság lepte el.

– Fiaim anyja! – kiáltott fel Vu úr.

– Épp most jövök a második úrnőtől – számolt be az asszony kedvesen. – Át kell gondolnunk a dolgát. Azért akart meghalni, mert attól tartott, hogy a kicsi lány lesz, és ők ketten csak kolonc lennének a nyakunkon.

– Micsoda ostobaság! – horkant fel az úr. – Mintha valamiféle közönséges család lennénk, akiknek számít egy éhes szájjal több vagy kevesebb!

– Menjünk együtt – ajánlotta Vu asszony. – Szükségem van a bölcsességedre. – Együtt léptekbe a hatalmas szobába, ahol oly sok órát töltöttek együtt. Mögöttük volt a hálószoba, ahol Csiu-ming feküdt, karjában a gyermekkel, de nem kellett attól tartaniuk, hogy bárki kihallgatja őket. Felettük magasan húzódtak a tetőgerendák, és a tér elnyelt minden hangot.

– Itt van ez a lány a házunkban – kezdte Vu asszony. – Mit tegyünk vele és a gyermekével? Mert látom, hogy a lány nem kedvedre való. Mégis itt van. A bocsánatodat kell kérnem.

Vu úr kényelmetlenül érezte magát. Aznap eggyel több kabátot öltött magára, mint kellett volna, ráadásul napközben megenyhült az idő. Azon kívül Vu úr bármilyen kellemetlen helyzetben kimelegedett, még télen is.

– Szégyellem magam, mert... körültekintő gondoskodásod ellenére... – dadogta. – Nos, a lány jó. De, tudod, hogy van ez. Egy nőnél kitűnő erény a jóság, de...

– Nagyon önző voltam – ismerte be egyszerűen Vu asszony. Szokásos testtartásával ült, kezét összekulcsolta az ölében. Nem nézett a férfira. Tűnődve szegezte a tekintetét az árnyékokra. A nyitott ajtó előtt a bambusz nyíl alakú levelei táncot jártak a szélben. André testvér jutott eszébe, és hirtelen megértette, mit akart mondani. Nem lehet szabad mindaddig, amíg teljesen le nem mond magáról, és ezt csak úgy teheti meg, ha felvállalja azt, ami a leginkább ellenére van.

– Már látom a hibámat – vallotta be lesütött szemmel. – Legyen minden úgy, ahogyan szeretnéd. Ha úgy gondolod, elküldjük Csiu-minget, és én visszatérek hozzád. Elfelejtjük az utóbbi hónapokat.

Arra számított, hogy Vu úr felkiált örömeiben, de csalódnia kellett. Amikor már elviselhetetlenné vált a csend, felpillantott, és látta, hogy férje pirospozsgás arcán verejték csorog. Amikor az asszony ránézett, Vu úr kínjában felnevetett, kinyitotta a gallérját, előhúzta a selyemkendőjét, és megtörölgette az arcát.

– Ha tudtam volna – hebegte –, ha sejtettem volna...

Vu asszony jéghideg szorítást érzett a szívében. Nem kellett a férjének. Igaz volt hát, amit hallott. Talált magának valakit.

– Mesélj róla – kérte nyájasan.

Vu úr meg-megállva, dadogva, kínos nevetésekkel tarkítva elmondta, hogy arra gondolt, talán házat venne a fiatal Jázminnak.

– Nem szeretnék még több gondot okozni neked ebben a házban – tette hozzá.

Vu asszony ráemelte gyönyörű tekintetét. – Milyen gondot okozna, ha boldog vagy? – kérdezte ezüstös hangján. – Jöjjön csak, éljen itt a saját házában. Miért osztanád kétfelé az otthonod?

Vu úr felállt, a feleségéhez lépett, és megfogta a kezét, mely ernyedten, hűvösen pihent a férfi vaskos tenyerében. – Jó asszony vagy – jelentette ki ünnepélyesen. – Nem adatik meg minden férfinak, hogy megkapja, amit akar, miközben békében élhet a saját otthonában.

Az asszony elmosolyodott, és elhúzta a kezét.

Még jóval később is csodálkozva gondolt arra, milyen hűvös volt az öröme. Ő kiválaszthat egy nőt, aki átveszi a helyét, de mennyire más, ha a férje választ valaki mást! Elámult, mennyire összekuszálja az élet a férfi és a nő kapcsolatát. Azt gondolta, már nem kötődik a férjéhez, hiszen nem szereti, de valami mégis hozzá köti, ha egyszer ennyire sérti a büszkeségét, amikor megtudja, hogy a férje már nem szereti. André testvérnek igaza volt. Mindig csak önmagára gondolt.

– Hogyan szabaduljak meg magamtól? – faggatta André testvért.

– Csak másokra szabad gondolnia – felelte a szerzetes.

– Ez azt jelenti, hogy mindig engednem kell másoknak?

– Ha az engedni nem azt jelenti, hogy önmagára gondol, akkor igen, engednie kell.

– Fiaim apja egy másik asszonyt akar a házhoz hozni – közölte Vu asszony. – Talán ezt is engednem kell?

– Az ön bűne hozta ide az első asszonyt – emlékeztette André testvér.

Vu asszony a maga módján haragos is volt emiatt. A szívében hirtelen vihar támadt.

– Most úgy beszél, mint egy pap – jegyezte meg rosszmájúan. – El sem tudja képzelni, milyen kényszert jelent akaratumk ellenére egy férfinak áldozni a testünket. – Különös késztetése támadt, hogy megossza a szerzetessel a boldogtalanságát, ezért őszintén kiöntötte a szívét. – Hogy mit jelent egy finom testet durva kezekre bízni, látni a másik vágyának ébredését, miközben a saját testünk jéggé dermed... A szívünk elgyengül, az elménk szenved, mégis meg kell tenni a családi béke kedvéért.

André testvér ártatlan arca meg sem rezdült. – Számtalan módja van annak, hogy a testet áldozatként ajánljuk fel a léleknek.

Vu asszony felsóhajtott. – Megengedjem, hogy ez a második asszony

idejőjön?

– Nem jobb, ha itt lakik az ön beleegyezésével, mintha máshol van a beleegyezése nélkül?

– Soha nem gondoltam volna, hogy egy külföldi szerzetes ilyen tanácsot fog adni – jegyezte meg az asszony gúnyosan.

Kinyitotta az előtte fekvő kötetet, és André testvér segítségével a Zsoltárok könyvét kezdte tanulmányozni. Az óra végére egészen meghatódott a mondanivalójától. Az emberi szív kétségbeesetten keresi, miben tud hinni. És mi más lenne a hit, mint bizalom és remény abban, hogy az életnek és a halálnak van értelme, hiszen a menny tervezte és hozta létre.

– A mi mennyünk és az önök Istene ugyanaz? – tudakolta.

– Igen, egy és ugyanaz – felelte André testvér.

– De Kis Hszia nővér azt állította, nem ugyanaz.

– Minden egyházban vannak ostobák – nyugtatta meg a férfi elnézően. – Csak egy igaz Isten létezik, de neki számtalan neve lehet.

– Akkor az egész világon azok, akik bármilyen istenségben hisznek, az Egyetlenben hisznek? – kérdezte Vu asszony.

– És ezért testvérek – bólintott a szerzetes.

– És ha én nem hiszek semmiféle istenségben? – makacskodott az asszony.

– Isten türelmes – mosolygott a férfi. – Isten vár. Előtte az örökkévalóság, nem igaz?

Vu asszony érezte, hogy őt és a férfit is különös melegség járja át, amely nem bennük született, és nem is bennük végződik, hanem átfonja a földet egyik végétől a másikig.

– A menny türelmes – ismételte. – A menny vár.

Ezekkel a szavakkal el is búcsúztak egymástól. André testvér fekete kendőbe csomagolta és a hóna alá fogta a könyveit. Vu asszony a könyvtárszoba ajtajából figyelte a szerzetes távolodó alakját. Kissé megereszkedett az óriási termete, mintha az őszes fej súlyos teherként nehezedne a vállára. Vagy, tűnődött az asszony, talán egyre többször figyelni az utat maga előtt. Csak nagy ritkán emelte fel a fejét, hogy a távolba tekintsen.

Vu asszony megfordult, és visszatért a könyvtárba, mint a tanítás után mindig. Néha akár egy óra hosszát is elücsörgött, hogy a helyére tegye magában mindazt, amit André testvértől hallott, hogy újra átolvassa, amit együtt olvastak, átböngéssze a képeket, amelyeket a férfi otthagytott, és átgondolja minden egyes szavát.

Aznap még egy óra sem telt el, amikor éles kiáltásokat hallott a külső udvarból. Felemelte a fejét és figyelt. Akármi is történt, Jing hamarosan meghozza neki a hírt. Még végig sem gondolta, már látta is, hogy Jing szalad hozzá. A kötényt az arca elé fogta, úgy sírt, jajveszékelt.

Vu asszony tüstént talpra szökkent, a könyv a kezéből a földre hullott. Valami szörnyűség történt. Liang-mo jutott eszébe. De a legidősebb fia aznap reggel ugyanúgy ment el otthonról, mint máskor. Akkor Vu úrra gondolt. Jing a küszöbre ért. Leengedte a kötényt és felkiáltott. – Ó, jaj, a szerzetes!

– Mi történt vele? – kérdezte ijedten Vu asszony. – Csak néhány perce ment el.

– Leütötték az utcán – kiabálta Jing. – Szétnyílt a koponyája!

– Leütötték? – visszhangozta Vu asszony.

– Azok a fiatalok – zokogta Jing. – A Zöld Banda... azok a gonoszok! Kirabolták az uzsorás boltját. Amikor a szerzetes meghallotta, hogy az uzsorás kiabál és szitkozódik, megállt, hogy segítsen. Azok a suhancok erre kijöttek, és jól helybenhagyták őt.

Vu asszony nem sokat hallott a bandáról, de azt tudta, hogy fiatal haramiák, akik az országutakat és a várost járják. Az intéző mindig fenntartott egy rubrikát a kiadásoknál: „Fizetség a Zöld Bandának”.

– Hol van most André testvér? – kérdezte.

– A saját házába vitték, ágyba fektették. A kapus van itt, ő mondta, hogy önt hívatja, asszonyom – válaszolta Jing.

– Mennem kell. Segíts öltözni.

– Hívatom a gyaloghintó-hordozókat – szólt Jing.

– Nem, arra nincs idő – határozott Vu asszony. – A kapuban riksába ülök.

Néhány perccel később az egész ház tudott róla, hogy Vu asszony életében először ismeretlen helyre, a szerzetes otthonába látogat. Szálfaegyenesen ült a riksában, és odakiáltotta a férfinak, aki húzta. – Kétszer annyit fizetek, ha kétszer olyan gyorsan megy!

– Fizessen háromszor annyit, és én háromszor olyan gyors leszek! – kiáltotta hátra a férfi a válla fölött.

Vu asszony mögött jóval lemaradva Jing utazott egy másik riksával. Most az egyszer Vu asszony mit sem törődött az emberek véleményével. Csak arra gondolt, hogy még időben odaérjen, és még egyszer hallja a szerzetes szavait, hogy útmutatást kapjon tőle élete hátralévő részére.

Amikor megálltak az egyszerű, festetlen fakapunál, tüstént belépett, és egy síró öregasszonyt vett észre.

– Hol van a testvérünk? – tudakolta Vu asszony.

Az öregasszony megfordult, és egy alacsony téglapépület felé indult. Átvágtak egy udvaron, ahol egy egész sereg sírdogáló gyermek várt, és beléptek a szobába.

André testvér egy keskeny bambuszágyon feküdt. Mellette szegény, toprongyos férfiak és nők álltak. Szétváltak, hogy az ágyhoz engedjék Vu asszonyt, és André testvér, mintha megérezte volna a jelenlétét, kinyitotta a szemét. A fejére fehér rongyból egyszerű kötést tekertek, de alóla vékony patakban csordogált a vér a férfi arcán, és egészen átáztatta a párnáját.

– Itt vagyok – szólt az asszony. – Mondja el, mit tegyek.

André testvér egy darabig képtelen volt megszólalni. Haldoklott.

Az asszony látta, milyen üres a tekintete, de végül a férfi összeszedte minden erejét. Az ajka kinyílt, és a mellkasát megemelte egy mély sóhaj, amint az asszonyra nézett.

– Legeltesd juhaimat! – suttogta tagoltan.

Vu asszony látta, hogy közel a halál. André testvér nem vett többé levegőt, a szemhéja megremegett, az ereje elhagyta. Hatalmas teste megborzongott, a karját kitárta, és a két keze az ágy két oldalán a kőpadlóra hullott. Vu asszony lehajolt, felemelte a jobb kezét, majd az egyik férfi is odalépett, és megragadta a bal kezét. Ott álltak, és szorongatták André testvér két kezét. Az asszony az élettelen test fölött a férfi szemébe nézett. Egy senki volt, egy szolga, egy koldus. A férfi félénken pillantott Vu asszonyra, és óvatosan a mozdulatlan mellkasra fektette a bal kezét, mire az asszony is rátette a jobbat. A gyerekek beszaladtak a szobába, és sírva-ríva vették körül az ágyat. – Atyánk, atyánk! – Vu asszony megállapította, hogy mindannyian lányok, a legidősebb legfeljebb tizenöt lehetett. A nagyobbak cipelték a kicsiket, akik még nem tudtak járni. Odahajoltak André testvérhez, megtapogatták apró kezecskéikkel, megsimogatták a szakállát, kabátjuk szegélyével letörölték arcáról a vért, és csak sírtak.

– Kik vagytok? – kérdezte Vu asszony különös, nyugodt hangján.

– Mi vagyunk a juhain – kiabálták összevissza.

– Elhagyott gyermekek – magyarázta a rongyos férfi. – Ott szedte össze őket a városfalon kívül, ahová kirakják a gyerekeket. A nagyobbak pedig szökött szolgák. Bárkit befogadott.

Vu asszony egymagában akarta megsíratni André testvért, de a gyerekek körülfogták a szerzetest, és szorosan ölelték a testet.

– Jaj, olyan hideg! – panaszkodott egy kislány. Könnyek csillogtak az

arcán. A szerzetes kezét könnyes arcához szorította. – Olyan hideg a keze!

Vu asszony mozdulatlanul állt ennek a különös családnak a kellős közepén. Azután eszébe jutott, hogy még nem is tudja, pontosan mi történt.

– Ki fektette ágyba? – érdeklődött halkán.

A rongyos alak a mellére ütött. – Én voltam. Láttam, amikor összeesett. Az utcán mindenki megijedt. A Zöld Banda tagjai mind eliszkoltak, amikor látták, hogy befellegzett neki. Az uzorás becsukta az ablaktábláját, és bezárkózott a házába. Én csak koldus vagyok, mitől félnék? Ez a külföldi pap gyakran adott egy kis pénzt, különösen télen. És az is előfordult, hogy hazahozott magával, itt aludtam reggelig, és ételt is kaptam.

– Maga cipelte idáig! – csodálkozott az asszony.

– A többi koldussal együtt – tette hozzá. Vu asszony fél tucat szakadt koldust látott maga körül. – Egy vagy két ember el sem bírná.

Vu asszony lepillantott André testvér békés arcára. Amikor idejött, azt remélte, a szerzetes néhány szót szól majd hozzá. De ő csak annyit mondott: „Legeltesd a juhaimat!” Itt ez a rengeteg gyermek. Rájuk nézett, azok meg visszabámultak rá. Egyszerű gyermeki ösztönükkel máris átruházták rá mindazt a reményt, amit addig André testvér jelentett a számukra.

– Mihez kezdjek veletek? – pillantott körbe bizonytalanul az asszony.

– Asszonyom, mit mondott az atyánk, mit tegyen? – kérdezett vissza aggodalmasan az egyik sovány kislány, karjában egy vidám, pufók kisbabával.

Vu asszony csak az igazat mondhatta. – Meghagyta, hogy etesselek benneteket.

A gyerekek egymásra néztek. A vékony kislány a másik kezébe vette a kisbabát. – És van elég enivalója mindnyájunknak? – kérdezte komolyan.

– Van – sietett megnyugtatni Vu asszony.

Nem mozdult, csak állt, és a lányokat nézte.

– Húszan vagyunk – világosította fel a vékony kislány. – Én tizenöt éves vagyok. Tizenhat éves korunkban gondoskodik a sorsunkról.

– Gondoskodik a sorsotokról? – ismételte az asszony.

Az öregasszony közbeszólt. – Tizenhat éves korukban otthont és jó férjet keres nekik.

Úgy beszéltek, mintha a termetes alak az ágyon még mindig élne.

Vu asszony tekintete André testvérré vándorolt. A szeme csukva volt, a keze a mellkasán összefonva.

– Menjenek ki ebből a szobából! Mindnyájan! Hagyják őt.

Engedelmesen kisorjázott mindenki, a koldusok, a gyerekek és az öregasszony is. Vu asszony egyedül maradt. Jing mereven állt az ajtóban. – Menj, Jing! – szólt rá az asszony.

– Kint várok – közölte Jing.

Vu asszony becsukta az ajtót. Szóbeszéd kerekedhet abból, amit tesz. Miért kívánna egy előkelő asszony egyedül maradni egy külföldi szerzetessel, még ha meg is halt az illető? De nem törődött vele. André testvér az ő szemében nem volt többé sem külföldi, sem szerzetes. Ő volt az egyetlen ember, akire valaha is felnézett. Az idős úr rengeteget tanított neki, de sok félelem élt benne. André testvér senkitől sem félt. Nem félt az élettől, és a haláltól sem. Amíg élt, Vu asszony soha nem gondolt rá mint férfira, de most, a halálos ágyán úgy tekintett rá. Fiatalon csodálatos lehetett. Az asszony előtt nyugvó jókora test tökéletesen arányosnak tetszett, sápadt bőrét a halál egyre áttetszőbbé tette.

Hirtelen felismerés ébredt az asszonyban. – Te vagy az, akit szeretek! – suttozta mély megdöbbenéssel.

Amint elfogadta a felismerést, úgy érezte, egész lénye megváltozik. Nem mozdult, de a teste egészen felvillanyozódott, a szívverése felgyorsult, az agya kitisztult. Felszabadult lett és erős. Felemelte a fejét, és körülnézett a szobában. Körülvette négy fal, mégis szabadnak és teljesnek érezte magát. André testvér ott feküdt az ágyon, ám amikor rápillantott, tudta, hogy a lelke már nincs ott. Az asszony kételkedett a lélek örökkévalóságában. Hosszú évek óta be sem tette a lábát templomba, és füstölőt sem égetett az istenek előtt. Gyermekkorában az édesapja sokat tett, hogy kiűzze belőle a nőkre jellemző sok babonát, később pedig az idős úr fejezte be, amit elkezdett. Most sem hitt semmiféle láthatatlan Istenben, de azt biztosan tudta, hogy ez az ember tovább él.

– André! – Tiszta, halk hangon szólította meg a férfit, és tudta, hogy soha többé nem hívja testvérnek. – Itt élsz bennem. Minden tőlem telhetőt megteszek, hogy megőrizzem az életed.

Amint kimondta ezeket a szavakat, békesség költözött a szívébe, olyan mély, megnyugtató, boldogító békesség, hogy életében először érezte, mindaddig fogalma sem volt, mit jelent a békesség. Ahogy a csupasz szobában mozdulatlanul állt a férfi teste előtt, boldognak érezte magát.

Ez a boldogság nem valamiféle szellemi átlényegülés volt, sokkal inkább olyan erő, amelyet a testében és a lelkében is érzett. Egyértelművé vált számára, hogy néhány dolgot meg kell tennie. André testvért el kell temetni,

de nem papokkal és imádságokkal. Gondoskodnia kell a férfi személyes dolgairól. És folytatnia kell mindazt, amit a férfi elkezdett.

Békésen átsétált a másik szobába, ahol Jing várakozott a koldusokkal, az öregasszonnyal és a gyerekekkel együtt. Leült az egyik székre.

– Ami a temetést illeti – kezdte –, hagyott valamiféle útmutatást?

A többiek egymásra néztek. A gyerekek megilletődve bámultak, és nem szóltak semmit. Az öregasszony zokogott, és a kötényével törölgette a szemét. – Nem is gondolt a halálra – kiáltott fel –, mint ahogyan mi sem gondoltuk, hogy meghalhat!

– Élnek valahol rokonai? – érdeklődött Vu asszony. – Ha igen, feltételezem, el kell küldenünk hozzájuk a holttestet.

Senki sem tudott rokonokról. Valamikor régen idejött, és azóta el sem ment innen.

– Kapott leveleket? – kérdezősködött tovább Vu asszony.

– Ha kapott is, soha nem olvasta el – állította az öregasszony.

– Felbontatlanul hányódtak, aztán egy idő után fogtam, és belevarrtam őket a gyerekek cipőtalpába.

– És ő sem írt levelet soha? – erősködött Vu asszony.

– Soha.

– És magának sem beszélt senkiről? – fordult a koldushoz.

– Nem, senkiről. Csak a városlakókról beszéltünk, meg a környékeliekről, akik valamilyen segítségre szorultak.

Vu asszony elgondolkodott. André kizárólag az övé volt. Senki máshoz nem tartozott. Egyszerű, fekete koporsót vesz neki, és a saját birtokán temeti el. A rizsföldek fölött elterülő domboldalra gondolt, ahol egy vénséges páfrányfenyő nőtt. Amikor a tavaszi vetést felügyelte, mindig annak a fának az árnyékában pihent meg.

– Még ma délután gondoskodom róla, hogy megássák a sírt – jelentette ki, és felállt.

A gyerekek és az öregasszony nyugtalanul pillantottak rá, és ő nyomban megértette, miért aggódnak. Mindnyájan arra gondoltak, mi lesz velük.

– És ez a ház az övé? – tekintett végig a csupasz szobákon.

Az öregasszony megrázta a fejét. – Bérelt ház. Nagyon olcsón kaptuk, mert szellemek járnak. Senki más nem akar itt lakni, mert menyétek neszelnék itt, akik gonosz szellemeket hoznak. De tőle még az ártó szellemek is féltek, mi meg egészen olcsón biztonságban lakhattunk itt.

– Nincs semmije? – csodálkozott az asszony.

– Csak két váltás ruhája. Amíg az egyiket kimostam, a másikat viselte. És van néhány könyve meg a keresztje. Egyszer volt egy fakeresztre szögeit szép képe, amelyet az ágya fölé akasztott. De egyik este leesett, összetört, és soha nem kapott másikat. Volt egy rózsafüzére is, de az egyik kisgyerek játszott vele, elszakadt a zsinór, és soha többé nem fűzte újra. Néhány gyöngy elgurult, elveszett, de azt mondta, úgyszincs rá szüksége többé.

Amíg az öregasszony beszélt, Vu asszony körbenézett a szobában.

– Mi van ebben a fekete dobozban? – kérdezte.

– Az egy varázslatos hangláda – árulta el az öregasszony. – Esténként ebből hallgatta a hangokat.

Vu asszonynak eszébe jutott, mit mesélt neki André. Közelebb lépett a dobozhoz, odatartotta a fülét, de nem hallott semmit.

– Senki másnak nem szólal meg – magyarázta az öregasszony.

– Ó, akkor ezt is eltemetjük vele – rendelkezett Vu asszony.

– Van még valami, az is varázslatos – jegyezte meg bizonytalanul az öregasszony. – Azt mondta, nem szabad hozzányúlnunk.

– Hol van?

Az öregasszony bemászott az ágy alá, és kihúzott egy hosszúkás fadobozt. Kinyitotta, és előkerült belőle egy csőszerű szerkezet.

– A jobb szeméhez tartotta a tiszta éjszakákon, és a mennyekbe nézett.

Vu asszony rögtön tudta, hogy ezzel nézte a csillagokat. – Magammal viszem – határozott. – És hozza ide a könyveit is. A ruháit és a keresztjét eltemetjük vele. Ami pedig a házat illeti, vissza kell adni a tulajdonosának. Mondja meg neki, én üzenem, hogy kiűzték a szellemeket, eltűnt minden gonosz. Kiadhatja újra, mégpedig jó áron.

A gyerekek mind az öregasszony köré gyűltek, és lélegzetvisszafojtva figyeltek. Vége az otthonuknak. Nem maradt semmijük.

Vu asszony rájuk mosolygott. Olyan féltő gyengédséggel érezte át a gondolataikat, amely merőben új volt számára is.

– Ami magukat illeti, mindnyájukat, magát is, nővér, jöjjenek a házamba, és lakjanak ott.

A gyerekek fellélegeztek. Biztonságban voltak. Gyermeki könnyedséggel és bizalommal fogadták a helyzetet, és nyomban izgatottság lett úrrá rajtuk.

– Mikor... mikor... – lármáztak.

– Úgy vélem, itt kellene maradniuk vele holnapig. Akkor mindnyájan elmegyünk a sírhoz. De aztán ne jöjjenek ide vissza, majd velem hazatérnek.

– Milyen jó a szíve – zokogta az öregasszony. – Milyen jó a szíve! Ó

tudja... biztos lehet benne, hogy tudja!

Vu asszony felelet helyett elmosolyodott. – Van elég rizs a gyerekeknek? – kérdezte. – Ma este és holnap reggel még szükségük lesz ennivalóra. Az ebédet már nálam eszik.

– Mindig tartott itthon egynapi ételmet – zokogta az öregasszony. – Legalább egy napra való mindig akad itthon.

– Akkor hát holnap visszajövök – ígérte Vu asszony.

Engedte, hogy a gyermekek odabújjanak hozzá, mert tudta, hogy szívesen gyűltek a szerzetes köré, hogy érezzék a közelségét, és tőle ugyanezt a megnyugvást várták. – Holnap találkozunk, kicsikéim – szólalt meg kis idő múltán, és elindult a házból, ahol André testvér teste feküdt. Egészen más asszonyként távozott, mint ahogyan belépett ide.

Hazament, és egymagában üldögélt megváltozott énjével. Elfogadta André halálát. Ha élne, egészen biztosan eljönne a pillanat, amikor rádöbben, hogy szereti a férfit. És akkor csak egy vagy két választása lehetne. Előhozakodik valamilyen ürüggyel, hogy ne kelljen többé látnia, vagy megvallja neki a szerelmét, és felajánlja a lelkét. És ez, ebben biztos volt, elválasztotta volna őket.

Aznap éjjel órákig üldögélt egyedül, még Jinget sem engedte be, hogy lefektesse őt. Nem akart ágyba bújni. Fenn akart maradni, egyedül, éberén, élénken, hogy megértse újonnan szerzett bölcsességét. Szeretett egy férfit, egy külföldit, egy idegent, egy férfit, aki soha nem érintette a kezét, akinek az érintésére nem is gondolhatott. Kis idő elteltével belemosolygott az éjszakába. Körülötte a ház sötét és néma volt, de mellette gyertya égett.

– Ha megérintettelek volna – szólalt meg az asszony szíve –, féltél volna tőlem?

De tudta, hogy André senkitől sem félt. Ott volt neki Isten. Vu asszony arra gondolt, hogy a férfiak istenei a nők ellenségei. Életében először érzett féltékenységet.

Nekünk nincsenek saját isteneink – elmélkedett.

A nőknek nincsenek igaz isteneik. Gondolatban megvizsgálta azokat a nőket, akik hittek valamilyen istenben. Kis Hszia nővér másról sem tudott beszélni, sem férjéről, sem gyermekekről, barátokról vagy családról. Ő a nagy ürességben találta meg magának Istent. Nem, egy nő számára az az igazi próbatétel, ha mindene megadatik, mint egy férfinak, mégis megtagad magától mindent, hogy Istené lehessen. Azok a nők, akiket a legjobban ismert élete során, nem keresték igazán Istent. Egyikük sem kereste Istent

úgy, ahogyan André tette, amikor fiatalemberként lemondott a szeretett asszonyról, a vagyonról és a tudásnak köszönhető hírnévről, hogy egyszerűen Istennek adja magát.

Vu asszony egy pillanatra eltűnődött, milyen lehetett a hölgy, akit André szeretett ifjúkorában, aki helyett végül a magányt választotta. Kétségkívül fiatal volt és gyönyörű. Vu asszonyban egyre nőtt a féltékenység, nem azért, mert André szerette azt a nőt, hanem mert ez az ismeretlen és rég elfeledett asszony már akkor ismerte őt, amikor még nem állt szerzetesnek.

Bárcsak ismertem volna, amikor még fiatal óriás volt – vágyakozott Vu asszony. Tökéletes békében, mozdulatlanul ült, a két kezét egymáson nyugtatta, a gyűrűi halványan csillogtak. Igen, a fiatal André szépnek láthatták a nők. Még idősebb korában is jó kiállításúnak látszott, de ifjan olyan benyomást kelthetett, akár egy istenség. Az asszony hirtelen megsajnálta a nőt, akit André elhagyott. Azóta bizonyára férjhez ment, talán gyermekei is születtek, hiszen a nők nem halnak meg, csak mert valaki elhagyja őket, de a szíve mélyén még mindig szeretettel – vagy éppen gyűlölettel – gondol Andréra. Ha kicsinyes, bizonyára gyűlöli a férfit, ha nagylelkű, talán megbocsátott neki, és még mindig szereti. Talán nem is jut eszébe soha. Előfordulhat, hogy egyszerűen belefáradt, és nem is érez semmit. Ilyesmi megesik, ha egy nőnek a testét-lelkét kizsigerelik. Ez az asszonyok gyengéje, hogy a szívük és a testük összenőtt: ha a testet kihasználják, a szív is belefárad, hacsak nincs benne elég szeretet, olyan, mint amelyet most ő érez André iránt. A halál megszabadította őt a férfi testétől. Ha nem halt volna meg, a test csábítása miatt elveszíthették volna a lelküket. Vu asszony meglepve tapasztalta, hogy hirtelen megpezdült a vére.

Mégiscsak nő vagyok – mosolygott magában. Már André jókora testének gondolata is felvillanyozta. Mekkora veszélyt jelentene, ha életben maradt volna! Az asszony valamiféle hálát érzett a Zöld Banda haramiái iránt, akik megszabadították ettől a veszélytől. Azután, amikor észrevette, milyen szépen csillog a holdfény az orchideáin a bambusz alatt, hirtelen bűnbánat ébredt benne. Micsoda kegyetlenség örülni annak, hogy André szeme örökre lecsukódott.

– Nem arról van szó, hogy örülök a haláloznak – magyarázkodott a férfi előtt. – De így megtarthatjuk a boldogságunkat, és egyikünk sem szenved. Biztosan tudod, hogy szeretlek.

Amint elsuttogta ezeket a szavakat, tudta, hogy a férfi tökéletesen megérti. Másképp nem érzett volna ekkora nyugalmat és derűt. Tudta, hogy André

éppen annyira szenvedne, ha megszegné a szerzetesi fogadalmát, mint ő maga, ha semmibe venné a családja iránti kötelezettségét. Egymásnak prédikálnának a lemondásról, de ahhoz, hogy meg is tegyék, soha többé nem találkozhatnának. Így már nincs szükség lemondásra. Most már annyit gondolhat Andréra, amennyit csak akar, és nem fenyegeti semmiféle veszély.

De természetesen megváltoztam – gondolta. Továbbra sem moccan, és közben azon elmélkedett, milyen változások mentek végbe benne. Nem volt biztos magában, úgy érezte, még meg kell ismernie önmagát. A szíve is más lett. Idegen lettem magamnak is – csodálkozott. – Még azt sem tudom, mit fogok tenni, hogyan fogok érezni.

Legalább egy órát üldögélt magában. – Minden megváltozott bennem. Ezentúl nem kötelességből, hanem szeretetből cselekszem – gondolta.

Újra úgy érezte, hogy a teste felvillanyozódik, és derűs elégedettség tölti el.

Ebben a pillanatban eszébe jutott a csillagvizsgáló szerkezet. Korábban elrendelte, hogy szállítsák a házába, és most a könyvtárban pihent. Megkereste, de alig tudta kivenni a dobozából, olyan nehéznek bizonyult. Kint, az ajtó előtt felállította a háromlábú állványra, amelyet szintén a dobozban talált. Az égboltra irányította a hosszúkás hengert és belenézett.

Arra számított, hogy nyomban megpillantja a csillagképeket és a holdat, de hiába volt tiszta az éjszaka, semmit sem látott. Sokféleképpen próbálgatta, de az ég nem mutatta meg magát, ezért egy sóhajjal el is csomagolta a szerkezetet. Nem tudta, hogyan működik. – Ez csak az övé – sóhajtotta. – Eltemetem ezt is vele együtt, mint a hangládát.

Ezzel az elhatározással lefeküdt, és mély álomba merült.

Ilyen temetést még soha nem látott a város. Vu asszony nem rendezhetett családtagoknak kijáró szertartást, de a fia tanítója előtt mégiscsak nagyszerű temetéssel tisztelgett. A gyerekek mind szegetlen fehér ruhába öltöztek, a koldusok pedig gyászruhát vettek fel. Vu asszony nem viselt gyászruhát.

A temetés előtt arra gondolt, talán értesíteni kellene a halálesetről a városban élő külföldieket. Jó lenne, ha Kis Hszia nővér is tudna róla, és persze a külföldi orvos is.

Vu asszony soha nem találkozott az orvossal, és most sem akarta látni. Úgy hallotta, hogy az ilyen orvosok mindenhová magukkal viszik a késüket, és mindenkit felvágják, akinek valami baja van. Előfordul, hogy ügyesen

kioperálják a daganatokat meg a kinövéseket, de sokszor bizony megölik a betegeket, márpedig egy külföldi orvosnál nem tiltakozhat az ember úgy, mint egy olyan doktornál, aki közülük való. Éppen ezért a városban kevesen keresték a külföldi orvost, hacsak nem voltak biztosak abban, hogy meghalnak.

Vu asszony egy szolgálával üzent a városban élő külföldieknek, de azzal tért vissza, hogy egyikük sem jön el, mert nem ismerték André testvért, hiszen más volt a vallása.

A temetés tehát éppen úgy alakult, ahogyan Vu asszony eltervezte. Nem másnap tartották, ahogyan eredetileg gondolta, mert nem találtak elég nagy koporsót, ezért csináltatni kellett. A koporsókészítő megfeszített munkával egy nap és két éjszaka alatt végzett vele. Vu asszony végignézte, ahogy André testét a koporsóba fektetik, azután kora reggel, mielőtt a város felébredt volna, elindult a gyászmenet, amelynek élén Vu asszony haladt a hordszékében.

Vu asszony a halott mellé helyezte a hangládát és a csillagvizsgálót, mielőtt még leszögelték volna a koporsó tetejét. Látta, hogy André alszik. Bánatosan, szótlánul nézte egy darabig, aztán lecsukódott a koporsófedél, és tudta, hogy soha többé nem látja őt.

Nem sírt. Miért árulná el magát a zokogással? Hallotta, hogy a szögeket beverik a fába, és látta, hogy hosszú rudakra vastag köteleket hurkolnak. Húsz embert bérelt fel, hogy cipeljék a súlyos koporsót. Kivitték az utcára, át a városkapun a nyugati domb felé. A páfrányfenyő alatt a domboldal már készen állt, hogy befogadja a férfi testét.

Senki sem szólt, mialatt a koporsót leengedték a sírba. A gyerekek sírtak, az öregasszony jajveszékelt, de Vu asszony mozdulatlanul, csendben állt, amint a földet a gödörbe hányták, és elkészült a sírhant.

A szívébe egy pillanatra fájdalom hasított, amikor arra gondolt, hogy többé nem látja őt, ezentúl csak az emlékeiben él tovább.

Amikor mindennel elkészültek, Vu asszony hazáig vezette a menetet, és beengedte a gyerekeket a kapun. Azon a napon ők is otthonra találtak.

Tizenegyedik fejezet

Másnap reggel, ahogy körbenézett az ismerős szobában, tudta, hogy a világ éppen olyan, mint más reggeleken. Ezúttal azonban nem fáradtan, kedvetlenül ébredt, hanem tele friss energiával. Ilyesfajta erőt azelőtt soha nem tapasztalt magában. Fiatal korában szerette a férjét. Nem is lehetett volna nem szeretni az ifjú Vu urat. Volt annyira jóképű, erős és jó természetű, hogy elnyerje a felesége szerelmét. Ennek a szerelemnek azonban semmi köze sem volt Vu asszony saját énjéhez. Ösztönös volt, akár az izom reflexszerű mozgása. És az asszony szíve nem volt más, mint egy ösztönösen működő izomköteg.

Vu asszony tisztában volt mindezzel. Egyszer látta, amint az idős nagyapja a kezében tartja egy halott tigris még élő szívét, azokban az időkben, amikor úgy tartották, hogy ha valaki megeszi a tigris szívét, magához veszi az erejét is. Élesen látta maga előtt a jelenetet. Nyolc- vagy kilencéves kislány lehetett. A hegyvidékiek csapdába ejtettek egy tigrist, amely fogvicsorgatva morgott, miközben az erős kötélhálóban bevonszolták az udvarba. Mindenki kiszaladt a téli napsütésbe, hogy megcsodálják az aranyszínű fenevadat, amely a sokaság láttán hatalmasra tátotta vörös száját, és reménytelen gyűlölettel fújt feléjük. Az asszonyok felsikoltottak, de ő csak állt, és a tigris vad, sárga szemébe bámult. A tigris mintha megérezte volna, hogy erőfölényben van, becsukta a száját, és visszanézett a kislányra. A lány akkor meggondolatlanul lépett egyet előre, mire a nagyapja rákiáltott. Az egyik hegylakó előreugrott, és a törét a tigris szívébe döfte. A kés átszúrta a bőrt, és a fenevad összerogyott. A férfi egyben emelte ki a szívet, amely még dobogott, és a nagyapjának nyújtotta.

Az André iránti érzéseinek azonban semmi közük sem volt a lüktető szívhez. Ez a nyugodt, erős szeretet inkább hasonlított a déli napsütéshez. Melegséggel, erővel és önbizalommal töltötte el. Tudta, hogy ha ez a szeretet vezérli, helyesen cselekszik majd. A szeretet átjárta a gondolatait és a testét is. André nem halt meg. Élt, és ennek az érzésnek köszönhetően vele maradt. A testre már nem is volt többé szükség. Ő, aki egész életében kételkedett, aki megmosolyogta a szerzeteseket és a templomi hókuszpókuszt, aki felnézett az égre, de nem látott istent, aki a szellemeket gyermeki fantáziálásnak vélte, most biztosan tudta, hogy André nem halt meg, hanem ott van vele.

Már akkor szerettem, amikor itt járt a házamban, de nem tudtam róla –

gondolta. – Csak akkor értettem meg, amikor holtan láttam őt.

Mivel ízig-vérig nő volt, feltette magában a kérdést, vajon André is szerette-e őt. Amikor a kölcsönös szeretetre gondolt, hirtelen megérezte, milyen magányos.

Soha nem fogom megtudni, mert nem hallom a hangját – sóhajtott. A kert felé fordult, és vágyódva gondolt a férfi lépteire. A hangokat figyelte, de csak a bambusz között csiripelő madarakat hallotta. Az emlékek sötét függönyén lassan kirajzolódott André arca. Gyengéden mosolygott az asszonyra. Vu asszony olyan élesen látta a férfit jellemző derűs, bölcs tekintetet, hogy visszamosolygott rá. Nem hallotta a hangját, de hirtelen megérezte a bizonyosságot, hogy André szereti őt. A szerzetesi lét korlátai életében elválasztották ugyan tőle, de szerette őt. Most már nem volt szerzetes többé, a korlátok ledőltek. Ezentúl bármikor magához hívhatja, és a férfi is bármikor megjelenhet a gondolataiban, akár hívás nélkül is. André teste meghalt, de az asszony lelkében ketten együtt tovább élhetnek.

Felmerült az asszonyban, hogy így olyan bölcsességre tehet szert, amelyet egyedül soha nem érhetett volna el.

Milyen ostoba voltam! – gondolta, amint a kék ágyfüggönyre tekintett. – Hogy összekuszáltam mindent a családban!

Önző érdekből visszavonult, hogy megszabadulhasson tőlük. Azt akarta, hogy boldogok legyenek, mindegyikük a maga módján, de nem akart azzal vesződni, hogy boldoggá tegye őket, és arra sem volt képes, hogy utat mutasson nekik a boldogság felé. Ellátta őket ruhával és élelemmel, fenntartotta a rendet, mégis összekavarodott minden, és a családban senki sem érezte boldognak magát. Ő pedig mérges volt rájuk emiatt. Most már belátta, hogy nagyon ostobán viselkedett.

Ekkor Jing lépett a szobába. Látszott rajta, hogy valami elkedvetlenítette. – Nem kel fel ma reggel, asszonyom? – firtatta panaszos hangon.

– Esős napunk van – felelte mosolyogva Vu asszony.

– Honnan tudja, asszonyom? – kérdezte keserűen Jing. – Még a függönyt sem húzta el.

– A hangodból hallom. És az arcodon is felhőket látok.

– Soha nem gondoltam volna, hogy örömlány jön a házunkba – fakadt ki Jing. – Sem azt, hogy a fiatal urak nekivágnak a világnak, vagy hogy egy mellőzött ágyast kell eltartanunk.

– Ezek szerint megérkezett az a bizonyos Jázmin?

– Igen, a hátsó udvarban várakozik – adta tudtára kelletlenül Jing,

miközben az úrnője öltözőasztalkájánál szorgoskodott. – Azt kérdezték tőlem, mi legyen vele, de igazán nem tudom. – Jing lebiggyesztette az alsó ajkát. – A lány állítja, hogy várnak rá, de mondtam neki, hogy én ugyan nem vártam rá.

Vu asszony felkelt, és a virágos, hímzett papucsába dugta karcsú lábát. – Egyedül jött? – érdeklődött.

– Egy nyúlfogú öregasszony kísérte el, de az hamar el is tűnt. Ő, most már a mi nyakunkon marad! – panaszkolta keservesen Jing.

Vu asszony nem szólt. Megfürdött, és a puha selyem alsóneműjére felvette az ezüstszürke brokátruháját. Jing óvatos mozdulatokkal megfésülte, de az ajkát mindvégig morcosán biggyesztette.

– Hozd a reggelimet – utasította Vu asszony. Jóízűen elfogyasztotta az ételt, és elcsodálkozott, mekkora étvágya támadt. Nem azt tartják, hogy a szerelem elveszi az étvágyat? Azután eszébe jutott, hogy ez csak a viszonzatlan szerelemre igaz.

André tehát szeret! – somolygott diadalmasan.

Még fél óra sem telt el, elindult, hogy megkeresse Jázmint.

– Ne kísérjem őt ide, asszonyom? – fontoskodott Jing. – Elbízsa magát, ha asszonyom megy őhöz.

– Ne – intette le nyugodtan Vu asszony. – Magam megyek. – Azt akarta, hogy a lehető legkevesebben tegyék be a lábukat a lakosztályába. Hadd időzzön itt zavartalanul André szelleme – gondolta. Ám a küszöbnél úgy érezte, leragad a lába, mintha erős kezek szorították volna a márványhoz.

André soha nem került el senkit – morfondírozott. – Ő maga is szívesen találkozott volna ezzel a lánnyal, hogy kiderítse, mit tehet érte. Itt bizonyosan segíteni fog a szelleme.

Jinghez fordult. – Mégis kísérd ide!

Miután Jing távozott, Vu asszony leült. Ha valaki elsétált volna a kapu előtt, egy karcsú, ezüstös alakot látott volna, aki lehajtja a fejét, és közben mosoly ül sápadt arcán. Néhány perc elteltével Jing érkezett egy pirosposzgás, gömbölyded, alacsony, fiatal lánnyal.

Amikor Vu asszony felpillantott, és meglátta Jázmint, tudta, hogy pontosan az a fajta lány, akit a leginkább ki nem állhat: erőszakos, anyagias, közönséges és szenvedélyes. Elfordította a tekintetét, és érezte, hogy a lelke az egykori és az új énje között ingadozik. Megborzongott.

Érezte, hogy André lecsillapítja berzenkedését. Emlékezetében újra megjelent a férfi arca. Kedvesen kérdezgetni kezdte a lányt, de közben André

figyelte. Jing néhány lépést hátrált, onnan hallgatózott. Vu asszony nem a szokott ezüstös, tiszta hangján beszélt. Nem volt benne semmi keménység. A gyermekekhez sem így szokott szólni. Ez a hang teljesen újnak hatott szobalánya számára.

– Mondd el, miért szeretnél ideköltözni – fordult Jázminhoz Vu asszony.

A lány a köveket nézte a lába előtt. Arra gondolt, bárcsak a kék pamutkabátját és a kék nadrágját vette volna fel a zöld szatén helyett.

– Szeretnék gondoskodni magamról, mielőtt megszületik a gyermek – választotta.

– Gyermeked lesz? – csodálkozott Vu asszony.

Jázmin épp csak annyira emelte fel a fejét, hogy egy pillantást vessen az asszonyra. – Igen! – erősítette meg hangosan.

– Nem is fogant gyermeked! – fogott gyanút Vu asszony.

Jázmin újra felpillantott, és tiltakozásra nyílt a szája. Vu asszony szemébe nézett, de az asszony átható, éles tekintete láttán könnyekre fakadt.

– Szóval nem lesz gyermeked – ismételte Vu asszony.

– Asszonyom, akkor nem kell, hogy itt tartsuk! – vetette közbe Jing.

Az asszony felemelte hosszú, karcsú karját. – Ezt én döntöm el – szögezte le. – Kérlek, menj el, Jing.

– És hagyjam önt itt ezzel a nyomorulttal?

– Maradj a kapunál – kérte Vu asszony.

Megvárta, amíg Jing elmegy, aztán intett Jázminnak, hogy üljön le egy kerti székre. A lány leült, kezével dörzsölte a szemét, és visszanyelte a könnyeit.

– Tudod – kezdte Vu asszony –, nagyon komoly dolog, ha valaki egy férfi házába költözik, különösen, ha ilyen tiszteletre méltó, komoly családról van szó, mint a miénk. Ha idejössz, tönkretetheted a boldogságunkat, de akár teljesebbé is teheted. Csakis a szíveden múlik. Ha csak azért jönnél, hogy meglegyen a napi betevőd, és tető legyen a fejed felett, kérlek, mondd el nekem, és én megígérem, hogy megkapod. Mindezt megkaphatod tőlem anélkül, hogy a testeddel kellene megszolgálnod.

Jázmin szúrós pillantást vetett Vu asszonyra. – Ki adna egy nőnek bármit is ingyen? – hitetlenkedett.

Vu asszony elcsodálkozott magán. Ha mindez egy hónappal korábban történik, megvetette volna a lányt durva modoráért, de most nagyon is megértette.

– Soha nem kaptál ingyen ételt és szállást – szólt halkán. – Ezért is nehéz

hinned nekem.

– Senkinek sem hiszek – vallotta be Jázmin. A ruhájából előhúzott egy vörös selyemkendőt. Az egyik vége egy gombhoz volt erősítve, a másikat az ujja köré csavarta.

– Akkor hát valóban szállásért jössz ide – állapította meg Vu asszony.

Jázmin megrázta a fejét. – Nem így értettem – jelentette ki. Felemelte sűrű szempilláját, és kerek, fekete szemében gúny csillant.

– Más férfiak is ígértek szállást.

– De mégiscsak szeretnél idejönni valamiért – erősködött Vu asszony. – Talán azért, mert megtiszteltetés jelent a családunkhoz tartozni?

Jázmin arca hirtelen vérvörösre gyúlt. – Szeretem az öregfiút... – motyogta közönséges nyelvén.

Vu asszony értette, hogy Vu úrról beszél, de nem fedtte meg a tiszteletlenség miatt. Ami a szívéen, az a száján.

– Sokkal öregebb nálad, gyermekem – emlékezett Vu asszony.

– Szeretem az idős férfiakat – nyögte a lány remegve.

– Miért remegsz? – vont a kérdőre Vu asszony. – Előttem aztán nem kell félned.

– Soha nem ismertem senkit, aki nemes lett volna – magyarázkodott ijedten a lány. – Ő olyan nemes.

– Hogy érted, hogy nemes? – firtatta Vu asszony. Ő ugyan soha nem használta volna ezt a szót Vu úrra. Hirtelen, türelmetlen, akaratos, ostoba, néha jólelkű, mindig önző. Ezek mind illettek rá, de a nemes egyáltalán nem.

– Úgy értem... nemes – felelte Jázmin, és felemelte a karját. – Ez a karkötő tiszta arany. Egy fiatalember aranyozott réz karkötőt adott volna, és megesküdött volna, hogy színarany. Kitartott volna, amíg el nem hagy. De az öreg arany karkötőt ajándékozott nekem. – Beleharapott, és megmutatta Vu asszonynak a fognyomokat. – Látja?

– Igen, színarany – bólintott Vu asszony.

– És olyan türelmes – folytatta buzgón a lány. – Amikor nem érzem jól magam, észreveszi, és nem erőltet. A fiatalok nem törődnek az ilyesmivel. Egyszerűen megszerzik, amit akarnak. De az öreg mindig megkérdezi, hogy vagyok.

– Ó, igen – értette meg Vu asszony. Ez nem az a Vu úr volt, akit ő ismert.

A lány leült, és a karkötőt pörgette a kezén. – Ha nem születik gyermekem...

– A gyermek nem fontos – vágott közbe Vu asszony.

Jázmin rásandított a szeme sarkából, de az asszony folytatta.

– Az a fontos, hogy boldogságot hozol a családba vagy boldogtalanságot.

Jázmin buzgón kapta fel a fejét. – Boldogságot hozok, megígérem, asszonyom...

– Holnap döntök – jelentette ki határozottan Vu asszony, és felállt. Jing sietve lépett a kertbe, és magával vitte a lányt.

Amikor egyedül maradt, Vu asszony a napsütötte köveken az ajtóig sétált. A fény szinte megszedítette, de a lábát kifejezetten átmelengette. Helyesen cselekedtem – gondolta meglepetten. – Honnan tudtam ilyen biztosan, mi a helyes?

Aztán megértette. Ha Jázmin valóban szereti Vu urat, akkor szabad utat kell engedni ennek a szeretetnek. Vajon Vu úr is szereti Jázmint? Ha igen, igazi szeretet költözik a házba. Eddig minden boldogtalanság a szeretetlenségben gyökerezett.

– Maradsz? – kérdezte Jing Jázmintól, amikor elkísérte.

– Nem tudom – nyögte Jázmin elcsukló hangon. – Azt ígérte, holnap megmondja.

– Az úrnők mindig gyorsan dönt – jegyezte meg Jing, de nem mondta ki, amit gondolt. Úgy vélte, ha az úrnő ma nem mondott igent, holnap nemet fog határozni. Kikísérte a lányt a hátsó kapun túlra, és behúzta a vasrácsot.

– Pihenés után meglátogatom a fiaim apját – fordult Vu asszony Jinghez, aki a kezét porolva lépett be.

– Legyen úgy, asszonyom – értett egyet Jing. Kicsit vidámabbnak tűnt. – Ön talán észhez térítheti. Már így is túl sok asszony él a házban.

Szeme újra pimaszul csillogott. Vu asszony észrevette, megértette, és elmosolyodott.

Vu asszony új szokása szerint frissen, derűs szívvel ébredt. Egész életében azért küzdött, hogy nyugalom és derű töltse el. Ám saját akaratának rabja lett, amely a testét bizonyos helyzetekben ilyen vagy olyan viselkedésre kényszerítette a vágyai és az ellenérzései dacára. Most úgy érezte, soha többé nem kell kényszerből cselekednie.

– André – szólította magában –, különös, hogy meghaltál, mielőtt megismertelek volna, nem igaz?

– Nincs ebben semmi különös – jött a válasz gondolatban. – Közénk állt a hatalmas testem. Olyan arcot, olyan testet láttál magad előtt, amelyhez semmi

közöm sem volt. Csak úgy találomra adták nekem az őseim, akik tulajdonképpen idegenek számomra. Mégis, hiába akartam idegenként tekinteni rájuk, és megszabadulni tőlük, a testem miatt nem tehettem. Most végre igazán önmagam lehetek.

– André, szólítsalak továbbra is testvérnek?

– Többé nem kell minősítenünk a kapcsolatunkat – zengte André az asszony szívében.

Vu asszony törékeny teste mozdulatlanul feküdt az ágyban. Megijesztette a fejében zajló társalgás. Amilyen szkeptikusan vélekedett, kinevetett volna bármilyen természetfeletti jelenséget, még akkor is, ha maga a szeretett férfi jelenik meg előtte. De ezúttal szó sem volt semmiféle jelenésről vagy hangról. A barátságatlan szoba éppen úgy festett, mint amikor lefeküdt aludni. Egyszerűen a fejében hallotta André hangját, amely felelt a kérdéseire. Talán nem okozta más, mint valamiféle megszállottság, amelyet André halála váltott ki belőle, illetve a felismerés, hogy szereti őt. Amikor valaki rádöbben, hogy szerelemmel szereti a férfit, aki nemrégiben halt meg, a menny és a föld is beleremeg. Nem csoda, ha ilyenkor az ember agya összezavarodik, és visszhangozni kezd. Visszaemlékezett André tanítására arról, miként továbbítják az agysejtek a gondolatokat. A vele kapcsolatos felismerése bizonyára megremegette az agysejteket, és összezavarta az eddigi élete során kialakult gondolkodását.

Nem tudom, mi lesz velem ezután – tűnődött.

Figyelt a válaszra. Hirtelen felidéződött benne André mosolya. Láta, hogy fény csillan a férfi szemének sötétjében, és visszamosolygott rá.

Jing rémülten szaladt be a szobába. – Az első udvar tele van a koldus gyerekekkel – háborgott. – És az a kurtizán már megint a szalonban üldögél. Azt állítja, asszonyom hívatta őt.

Vu asszony felkacagott. – Úgy érzem, szívesen ennék egy búzazsemlét ma reggel – jelentette ki.

Jing rámeredt. – Olyan más lett, asszonyom. Pirospozsgás, akár egy kisgyerek. Nincs láza?

A hatalmas ágy mellé lépett, és az arcához szorította Vu asszony vékony kezét.

– Nincs lázam – hárította el az aggodalmat Vu asszony. – Majd kicsattanok az egészségtől.

Finoman visszahúzta a kezét, és félrehajtotta a selyempaplant.

Hagyta, hogy Jing megmosdassa és felöltöztesse, de az ezüstös szürke ruha

helyett egy olyan mélyrózsaszín öltözéket választott, amelyet a negyvenedik születésnapja előtt félretett, mert nem akart többé ilyen színt hordani.

Aznap jobban állt neki, mint valaha. Amikor utoljára viselte, úgy vélte, halovány bőre sárgásnak tűnik benne, de aznap csak kiemelte üde arcszínét.

Roszul tettem, hogy félreraktam – állapította meg magában, amikor a tükörbe nézett. Természetes hiúsága felébredt. – Milyen kár, hogy soha nem látott ebben a ruhában! – sajnálkozott. A tükörképére mosolygott. Jingle pillantott, vajon észrevett-e valamit, de Jing éppen a szürke ruhát hajtogatta.

Vu asszony átsétált a könyvtárszobába. A józan ész azt súgta volna, hogy rengeteg megoldatlan problémával kell szembenéznie. Az udvaron húsz gyerek várt, a szalonban egy örömlány ült, és Vu úr minden eddiginél nagyobb felelősséget jelentett számomra. Ott volt az újszülött kislány és az édesanyja, Csiu-ming, és a saját fiai és menyei is. De most már nem akart úgy elhúzódni az emberektől, mint azelőtt. Rádöbbsent, hogy most először nem érez utálatot senki iránt. Egész életében azért küzdött, hogy legyőzze az emberek iránti ellenérzéseit. Senkit nem szeretett igazán. Az anyját megvetette a tudatlansága és a babonái miatt. Az édesapját szerette, de haragudott rá, amiért soha nem kerülhetett közel hozzá. Vu úr jóképű fiatalember volt, amikor összeházasodtak, mégis akadtak olyan tulajdonságai, amelyeket nem bírt elviselni benne. Még a szerelmi együttléteik során is zavarták bizonyos illatok, és az érintését még akkor is erőszaknak élte meg, amikor ő maga engedett. Az idős urat hamar a szívébe zárta, ám kifinomult ízlése miatt a sok jó tulajdonság mellett nem tudta figyelmen kívül hagyni mindazt, ami nem tetszett neki benne. Az idős urat jószívűnek és okosnak ismerte meg, de a fogai rosszak voltak, a szájszaga pedig szörnyen kellemetlen.

Ha még André életében rájöttem volna, hogy szeretem, vajon...

Mielőtt a gondolat végére ért volna, már hallotta is a választ. – Látod, milyen bölcs a halál! Elveszi az ember testét, és felszabadítja a lelkét.

– De ha fiatalabb lennék – emlékeztette a férfit Vu asszony –, megelégednék vajon a lelkeddel?

Lepillantott a sima, szürke kőpadlóra. Fiatalon szerethetett volna egy külföldit? Mert André külföldi volt, másik országból való, még a vére is más volt. Megpróbálta elképzelni André fiatalon, szenvedélyesen, és különös indulat gerjedt benne.

– Ne! – hallotta magában a kiáltást.

– Nem, nem teszem – ígérte.

Jing lépett be a reggelijével, és szép sorokba rendezte a tálakat az asztalon. Vu asszony a kezébe vette az evőpálcikákat.

– A gyerekek kaptak már enni? – érdeklődött.

– Természetesen nem – felelte zordan Jing. – Senki nem mondta, hogy ennyi ételre lesz szükség.

– Akkor most mondom – utasította kedvesen az asszony. – Főzzenek azonnal rizst, hozzanak kenyeret, és készítsenek teát.

– Még szerencse, hogy nem esik – zsörtölődött Jing. – Fel lenne adva a lecke, ha ilyen népségnek kellene helyet adnunk a házban!

– Akad hely mindenkinek – nyugtatta meg Vu asszony.

Meglepve látta, hogy Jing sírva fakad, kék kabátját a szeméhez szorítja, és zokogva kirohan a szobából. – Megváltozott, asszonyom... megváltozott! – kiabálta.

Délben azonban nagy csöbrökben rizst vitt az udvarra, és amikor Vu asszony kiment, látta, hogy a kislányok boldogan ebédelnek, és a kisebbek szájába tömködik az ételt. Az öregasszony, aki vigyázott rájuk, felállt, és tele szájjal odakiáltotta a gyerekeknek, hogy köszöntsék Vu asszonyt mint az anyjukat.

– Most, hogy az atyátok eltávozott, én leszek az anyátok – mosolygott Vu asszony. Az árvák szeretettel néztek rá, és Vu asszony életében először igazi fájdalmat érzett, olyasfélét, amelyet a szülésnél kellett volna megtapasztalnia. Úgy érezte, saját énje több részre szakad, és valami magasabb rendű létezéssel olvad össze. Ezek a kislányok André és az ő gyermekei.

– Mindannyian az én gyermekeim – szaladt ki a száján, és maga is elcsodálkozott a szavain. A hangja hallatán a gyerekek köré gyűltek, megölelték, és hozzá simultak. Vu asszony lenézett rájuk, és nem volt benne ellenérzés, noha a szépségük mellett látta a kisebb hibáikat is.

– Atyátok minden tőle telhetőt megtett értetek – szólt mosolyogva –, de szükségetek van édesanyára is. – Megérintette az egyik gyerek arcán éktelenkedő vörös, gyulladt sebhelyet. – Fáj még? – kérdezte.

– Egy kicsit – felelte a gyermek.

– És hogyan szerezted?

A gyermek lehajtotta a fejét. – Az úrnőm odanyomta a cigarettája végét...

– Miért? – csodálkozott Vu asszony.

– A szolgálja voltam... és nem voltam elég gyors... – szepegett a gyermek.

A kezét Vu asszony kezébe csúsztatta. – Ad nekem nevet? – kérlelte. – Ő akart nekem nevet adni, de túl hamar meghalt. A többieknek mind van nevük.

– Akkor sorolják el a nevüket, és én tudni fogom, hogyan nevezzetek el – egyezett bele Vu asszony.

Egyenként elmondták a nevüket, amelyet André adott nekik.

Részvét, Hit, Alázat, Kegyelem, Igazság, Irgalom, Fény, Dal, Csillag, Holdsugár, Napsugár, Hajnal, Öröm, Világosság – ilyen neveket adott az idősebbeknek. A kisebbeket játékos neveken szólította: Kiscica, Pinty, Rózsaszírom, Makk, Ezüst és Arany. – Azt mesélte, neki nem volt se ezüstje, se aranya – lelkesedett a két kicsi –, amíg mi hozzá nem kerültünk.

Ezen mindannyian nevettek. – Mindennap megnevettetett bennünket – emlékezett Arany, egy pufók kis teremtés, és kézen fogta Ezüstöt.

– Ti testvérek vagytok? – tudakolta mosolyogva Vu asszony.

– Mindnyájan testvérek vagyunk – kiáltották húszán egyszerre.

– Természetesen – bólintott Vu asszony. – Milyen ostoba is vagyok!

A sebhelyes kislány hozzásimult. – És a nevem? – sürgette.

Vu asszony a kedves arcra pillantott. Törékeny kis bimbó volt, amely sok szépséget ígért. Vu asszonyban megszületett a név. – Szeretnek foglak hívni – mondta szelíden.

– Szeretet vagyok – ismételte a kislány.

Az udvar köré időközben néma bámészkodók gyűltek. A szolgák mindenféle ürüggyel előhozakodtak, hogy erre jöhessenek, de a gyerekek és a rokonok még ürüggyet sem kerestek. Mindnyájan tátott szájjal bámulták a megváltozott Vu asszonyt. Végül Jázmin is belefáradt, hogy a szalonban várakozzon, és megjelent a szolgájával együtt. A lány eltökélte, hogy erős lesz, és kiáll a jogaiért, hiszen lehet, hogy fiút szül majd a családnak.

Egy szigorú, büszke úrnőre számított, de azt látta, hogy egy kedves, gyönyörű asszony kacag a koldusgyerekek gyűrűjében. Vu asszony felpillantott, amikor meghallotta a sürgés-forgást a tornác oszlopai mögött, és a tekintete találkozott Jázminéval.

– Látod, milyen sok gyermekem van! – büszkélkedett Vu asszony. – De rólad sem feledkeztem meg. Amint megszerveztem, hol fognak aludni és játszani, beszélek veled.

A rokonokhoz fordult. A fiai és a menyei nem voltak jelen, csak az idősebb unokatestvérek és néhány szegény unokaöcs, akik saját otthon híján az őseik házában húzták meg magukat.

– Hol szállásoljuk el a gyermekeimet? – kérdezte derűsen.

– Nővérünk – ajánlotta az egyik idős özvegyasszony –, ha már ilyen jót cselekszik, adjon nekik szállást a családi templomban.

Miután Vu asszonynak elképzelése se volt, hová tegye a gyerekeket, nyomban elfogadta az idős asszony felvetését. – Milyen bölcs vagy – hálálkodott. – Keresve sem találnék jobb szállást a templomnál. Lesz hely játszani, és ott van a kút is. Ezentúl a család ősi szellemei sem fognak unatkozni.

Elindult, és a gyerekek utána szaladtak a napsütésben. Az öregasszony mögöttük sántikált. A Vu-birtokon állt egy jókora, régi templom, amelyet a család egyik hölgy tagja építtetett kétszáz évvel korábban. A férje halála után apácának vonult, de nem akart az otthonát hátrahagyva nyilvános templomba költözni, ezért a birtok falain belül építtetett egy gyönyörű templomot, ahol az istenekkel együtt élt közel százéves koráig. Azóta kinevezett papok felügyelték a templomot, de egyikük sem lehetett ötven évnél fiatalabb, ugyanis szép számmal akadtak fiatalasszonyok a házban.

Vu asszony, akármennyire is hitetlen volt, megengedte, hogy a pap a helyén maradjon, fenntartotta a templomot, tízévente egyszer kifizette az istenek aranyozását, és évente bizonyos összeget adott a füstölőkre.

A családtagok ide járhattak, és úgy gondolták, jobb is, ha a nők nem mennek más templomokba, ahol mindenféle erkölcstelen papok szemet vetnének rájuk.

Ebbe a templomba vezette Vu asszony a gyermekeket. A bejárat előtt, a széles kövön egy pillanatra megtorpant. Két örökdő istenség bukkant elő fölötte, egy fekete és egy fehér.

Ezek az istenek nem zavarják Andrét? – kérdezte magában. – Az ő vallásában nincsenek ilyen istenségek.

Szinte hallotta a férfi harsány nevetését, mintha magasan az istenek feje fölül, a festett gerendák közül visszhangzott volna.

Válaszképpen elmosolyodott, Szeretet kezét fogva felsétált a magas falépcsőkön, és belépett a templomba. A levegőben tömjén- és liliomillat terjengett. Az isteneknek tömjént égettek, a kertben pedig liliom nyílt. Az idős pap a léptek zajára kiszaladt a konyhájából. Szénát égetett a főzéshez, ezért korom feketítette az arcát és a kezét.

Alaposan megbámulta a rengeteg gyermeket és Vu asszonyt. – Ajándékot hoztam – szólt Vu asszony. – Mutatkozzatok be, gyermekeim.

A gyerekek bájos, vidám hangjukon egyenként elmondták a nevüket.

– És ő itt – fejezte be Vu asszony – Szeretet. Mindannyian ajándékok a templom számára.

Az idős pap már hallotta, mi történt. Úgy vélte, ha Vu asszony jót akar

cselekedni az égiek előtt, nem akadályozhatja meg, bármennyi nehézséget is jelent majd neki. Meghajolt, összekulcsolta kormos kezét, és ahogy hátrált Vu asszony előtt, egymás után ütközött neki az isteneknek. Az asszony töretlen lendülettel haladt egyre beljebb, és sorban osztotta ki a helyiségeket, ahol egészen addig csak az istenek álltak némán.

– Ez lesz a kicsik szobája – mutatta –, mert itt áll a Kegyelem istennője, aki majd helyettem is vigyáz rátok éjszakánként. Itt laknak majd a nagyok, mert elég tágas a hely. Segítenetek kell majd tisztán tartani.

Érezte, hogy a kis Szeretet belekapaszkodik. – Hadd menjek magával! – kérlelte Vu asszonyt. – Majd én mosom a ruháit és felszolgálom az ételét. Mindent meg tudok csinálni.

Vu asszony szívét melegség járta át, de igazságérzete nem hagyta el. Tudta, hogy André sem kedvezett volna egyik gyermeknek sem a többiekkel szemben. Megrázta a fejét. – Maradj, és segíts a többieknek – mondta. – Atyád is ezt akarta volna. – Később belátta, hogy nem csupán az igazság kedvéért döntött így. Nem akart maga mellett tudni senkit, egyedül Andréval szerette volna megosztani az életét.

– Hol fogunk aludni, Anyánk? – zsibongtak a gyerekek.

– Estére hozunk ágyakat – ígérte az asszony. – Addig is játszhattok egész nap.

Miután boldognak látta őket, magukra hagyta a gyerekeket az istenekkel együtt.

Jázmin összeszorította vörös ajkát, és mereven bámulta a virágos selyemkendőjének sarkát. A kendő egyik végét a bal vállán egy üveggombhoz erősítette, onnan lógott, akár egy sál. A kendővel eltakarhatta az arcát, vagy éppen játszhatott vele, ha nem akart a beszélgetőtársának szemébe nézni.

– Nem könnyű megszólalnom – magyarázkodott Vu asszonynak.

– Bizonyára nincs is sok mondanivalód – jegyezte meg Vu asszony.

– De sok mondanivalóm van – vágott vissza szemtelenül Jázmin. – Ha most nincs is gyermekem, majd lesz. – A hasára szorította a kezét.

Vu asszony érdeklődéssel figyelte. – Jó nagy gyermeked fog születni – állapította meg. – Erősnek tűnsz.

Jázmin folytatta. – De mi lesz a pozícióm a családban?

– Milyen pozíciót szeretnél? – érdeklődött Vu asszony.

– A harmadik feleség szeretnék lenni – jelentette ki élesen Jázmin. Különösnek tűnt, hogy egy ilyen fiatal és csinos teremtes ennyire határozott, de kerek, csillogó szeme, egyenes, apró orra, rózsaszín arca és kicsiny, telt ajkai mind ezt sugallták.

– Miért is ne? – tűnődött kedvesen Vu asszony.

– Hát nincs ellenére? – suttogta Jázmin. A dacos eltökéltsége elszállt, arca ellágyult.

– Miért lenne ellenemre? – kérdezte Vu asszony, mintha a kérés magától értetődő lenne

– Úgy érti, itt lakhatok... ebben a nagy házban... és harmadik úrnőnek fognak szólítani... és amikor a gyermekem megszületik...

– Nem szeretném, ha a családukban törvénytelen gyermek születne – szögezte le Vu asszony. – Nem lenne méltó a nevünkhöz. Te vagy a föld, amely befogadja a magot, ezért tisztelet jár neked.

Jázmin kikerekedett szemmel bámult az asszonyra, és hangosan, közönségesen zokogni kezdett. – Azt hittem, gyűlölni fog – zihálta. – Már felkészültem a haragjára. Most nem tudom, mit tegyek.

– Nem kell semmit tenned – nyugtatta meg Vu asszony. – Megkérek egy cselédlányt, hogy vezessen a szállásodra. Két kis szobát kapsz az úr lakrészétől balra. Jobbra a második úrnő lakik. Vele nem kell találkoznod. Most megyek, és én magam számolok be az úrnak a jöveteledről.

Elbizonytalanodott, majd óvatos őszinteséggel megszólalt: – Meglátod, igazságos az úr. Azzal üzen neked, ha az ezüstpipáját az asztalodon hagyja. Ha magával viszi a pipáját, ne légy rá mérges. Ez az én kérésem a szállásért cserébe. Ne hozz haragot a családba.

A közönyös öregasszonyra pillantott, aki mindvégig szótlanul ült Jázmin mellett. – Ő az anyád?

Az asszony szólásra nyitotta a száját, de Jázmin megelőzte. – Ahhoz a házhoz tartozik, ahonnan jövök.

– Akkor hadd menjen vissza – döntött Vu asszony. A ruhájából ezüstöt húzott elő, és az asztalra tette. Olyan fényesen csillogott, hogy az öregasszony többször is meghajolt.

Jázmin egyszer csak térdre vetette magát Vu asszony előtt, és a földre borult. – Mesélték nekem, hogy ön igazságos, de most már tudom, hogy jólelkű is!

Vu asszony egészen elpirult. – Ha máskor jöttél volna, egyszerűen mérges lettem volna – vallotta be őszintén. – De a mai nap más, mint minden eddigi.

Felállt, de ahelyett, hogy Jázmint felsegítette volna, sietve távozott.

Gonosz teremtés vagyok – morfondírozott. – Nem is törődöm vele, hány asszony kerül a házba, annyira tele van a szívem.

Várt egy kicsit, hátha érkezik valami válasz. De csak tökéletes békesség honolt a szívében. – Ha rád találtam volna még az életedben – gondolta –, lett volna köztünk hallgatás?

A férfi továbbra sem felelt, és az asszony megmosolyogta a szótlanságát. André még szellemként is félénknek bizonyult a szerelemben. A szokásai nem változtak. Az asszony a főudvarra érve három férfit pillantott meg. Tisztességes, jól öltözött embereknek látszottak. Amikor Vu asszony belépett, hátat fordítottak neki, mintha nem látnák, épp ahogyan a fiatal hölgyekkel tenni szokás. Kellemes bók volt, de az asszony nem törődött vele.

– Vu asszony vagyok – mutatkozott be. – Miben segíthetek?

Oldalt fordultak, és a legidősebb udvariasan válaszolt, de továbbra sem nézett rá.

– Önt keressük. Érdeklődni szeretnénk, szándékában áll-e valahogyan megbosszulni a halottat. A Zöld Banda veszélyt jelent az egész városra, de eddig soha nem öltek meg senkit. Igaz, hogy az illető csak egy külföldi szerzetes volt, de ha ma külföldieket ölnek, meg szerzeteseket, holnap már mi kerülünk sorra. Nem kellene a városnak igazságszolgáltatást kérni az idegen nevében? És ha igen, ön megtenné a feljelentést?

A gondolataiban rögtön tiltakozás ébredt. Látta André szemét, és tudta, hogy hevesen tiltakozna a megtorlás ellen. – Ő biztosan nem szeretne bosszút – vágta rá. – Gyakran beszélt arról, hogy meg kell bocsátani azoknak, akik nem tudják, mit cselekednek. De kik ezek a rablók?

– A város aljanépe, kalandorok, olyanok, akik nem szorgos munkával akarnak előrébb jutni, hanem mások megfélemlítésével – méltatlankodott a legidősebb.

– És sok ilyen van? – csodálkozott az asszony.

A férfiak felnevettek, de hangtalanul, tekintettel az asszonyra. – Manapság sokan vannak – felelte az egyikük.

– És miért? – tudakolta az asszony.

– Nehéz időket élünk – magyarázta egy másik. Alacsony, öregedő férfi volt, az arca már erősen ráncosodott, de a haja még mindig feketén csillogott. Vu asszony ott állt a napsütésben, mélyrőzsaszín ruhájában, és a férfiak csodálattal bámulták, ő azonban észre sem vette a pillantásaikat. Egyetlen férfi rajongása sem érinthette meg.

– Mitől ilyen nehéz mostanság? – kérdezte. Tudta jól, mégis megkérdezte.

– Asszonyom, ön itt él a magas falak mögött – szólalt meg újra a legidősebb –, nem tudhatja, mennyire felbolydult a világ. Az egész zűrzavart az idegen országok gonoszsága okozza, ahonnan folytonosan háború fenyeget. És egyikünk sem menekülhet. Ez a zűrzavar mindenütt felkavarja a fiatalokat. Azt kérdezzétek maguktól, miért vessék alá magukat a régi törvényeknek, amikor azok hamarosan úgymint megváltoznak. A régi rendszert elvetik, az újra pedig csak várnak, ezért most törvények nélkül élnek.

Az asszony a férfiakra nézett. Lehet, hogy minden másban bizonytalan, de André akarátában nem kételkedett.

– Nem akarok megtorlást – jelentette ki.

A férfiak meghajoltak, és távoztak, de Vu asszony még sokáig nyugtalan maradt. Elindult Vu úrhoz, hogy lássa, milyen hangulatban van, de útközben azon gondolkodott, amit a férfiaktól hallott. Miért is küldte el a fiait ezekben a zűrzavaros időkben?

– Ha egyedül lennék – gondolta –, most félnék.

De nem volt egyedül, és ez megnyugtatta. Eszébe jutott, hogy ígéretéhez híven be kell jelentenie Vu úrnak Jázmin jövetelét, ezért megszaporázta a lépteit.

Belépett a kapun, és látta, hogy Vu úr a bazsarózsák földjét vizsgálgatja hosszú bambuszpipájának réz végével. Sötétkék szatén köntöst viselt, és a bársonycipőjét vette fel. Vékonyabb lett. Fiatalkorában erőteljes alkata volt, később elhízott, de mostanában a hártya kezdett leolvadni róla, és sima, barnás bőre is megereszkedett.

– Jól érzed magad, fiaim apja? – kérdezte Vu asszony kedvesen.

– Nagyon jól, fiaim anyja – felelte a férje, és tovább döfködte a földet.

– Tönkreteszed a pipád – jegyezte meg az asszony.

– A bazsarózsák gyökerét vizsgálom, hogy erősek-e – magyarázta a férfi. – Olyan sokat esett az utóbbi időben, attól félttem, megrothadnak.

– Ezekből az ágyásokból könnyen elfolyik a víz – mondta az asszony. – Abban az évben fektettük ide a cserepeket, amikor Ce-mo született. Megemeltük a falakat is, hogy az ágyból lássam az orchideákat.

– Mindenre emlékszel! – csodálkozott Vu úr. – Kint vagy bent üljünk le? Talán jobb lesz bent. Nagyon alattomos a szél. A talaj fölött kering, és megdermeszti az ember lábát.

Vu asszony csodálkozva tapasztalta, hogy egy kicsit sem érzi kínosan magát Vu úr társaságában. Azt természetesen nem árulhatta el neki, hogyan érez André iránt. Még azt hinné, elment az esze – egy külföldit szeret? Egy szerzetest? Egy halottat?

Vu úr mögött lépett be a szalonba, ahol a nyitott ajtónál a napfény éles négyzetet rajzolt a kőre. Vu asszony ugyanúgy érzett a férje iránt, mint mindig. Amikor ebbe belegondolt, szájalom ébredt benne. Megszánta a férjét, amiért soha nem szerette. Megfosztotta őt a teljes élettől. Bármit is adott neki, a testét vagy a fiait, semmi sem kárpótolhatta a férfit a felesége szeretetlenségéért. Az egyetlen mentsége az lehetett, hogy akaratuk ellenére választották őket egymásnak, és ebben a helyzetben megtett minden tőle telhetőt. Ha ő választotta volna a férfit, nem bocsátott volna meg magának. Egy férfit semmi sem kárpótolhat azért, ha a felesége szívében nincs szeretet.

Legalább most szeretetet kell adnom neki – gondolta Vu asszony.

– Az imént beszéltem Jázminnal – mesélte. A férje a szokásos helyén, az asztaltól jobbra ült, ő pedig bal oldalon foglalt helyet. Ugyanúgy üldögéltek esténként, a házasságuk során oly gyakran, és itt beszéltek meg a család és a birtok ügyes-bajos dolgait.

Vu úr a pipájával foglalatoskodott. Az asszony éles szemével rögtön észrevette, hogy a férje tart tőle. Máskor ez talán mulattatta volna, hiszen nem volt ellenére, ha mások tartanak tőle. Most azonban szomorúan látta, hogy a férfi zavartan elkapja a tekintetét, és vaskos keze is megremeg. Ahol félelem van, ott nincs szeretet. André soha nem félt tőle, és ő sem Andrétól. Hirtelen belényilallt a felismerés, hogy Vu úr sem szerette őt soha, különben most nem tartana tőle.

– Mondd el, mit érzel a lány iránt – kérte Vu urat.

Olyan lágy hangon szólt hozzá, hogy a férje ráemelte a tekintetét, és az asszony olyan félénkséget látott benne, amelyet azelőtt soha. – Tudom, milyennek látod ezt a lányt – szólalt meg a férfi.

– Természetesen semmilyen szempontból nem érhet a nyomodba, ezt én is tudom. De úgy sajnálom őt. Végére is, mit kínált neki az élet eddig? Olyan szomorú élete volt, szegény gyermek!

– Mesélj róla! – kérlelte Vu asszony.

A hatalmas házra olyan csend borult, mintha csak ők ketten lettek volna benne. A falak vastagok voltak, az udvarok egymásból nyíltak. Ebben a tágas szobában a nehéz asztal és a székek már évszázadok óta ugyanúgy álltak, és ők ketten is csak apró láncszemek voltak a számtalan férfi és nő sorában, akik

itt éltek, ez alatt a tető alatt. Most mégis valami új kezdődött, az élet régi rendje megszakadt.

– Igen, Jázmin valóban nem egy különleges lány – magyarázkodott Vu úr.

– Ha elnyerte a szerelmedet – vetette közbe Vu asszony azzal a különös, soha nem hallott gyengédséggel –, mégiscsak különleges.

Vu úr megdöbrent. – Jól érzed magad, fiaim anyja? – aggodalmaskodott. – Olyan gyenge a hangod.

– Soha nem éreztem magam erősebbnek – válaszolta Vu asszony. – Mesélj még a lányról, akit szeretsz.

Vu úr elbizonytalanodott. – Nem vagyok biztos benne, hogy szeretem. Úgy értem, nem érzek úgy iránta, mint ahogyan irántad éreztem. Nem tisztelem úgy, ahogyan téged tisztellek. Nem csodálom őt. Nem művelt, nem is kérném ki a tanácsát semmiben.

Vu úr egyre inkább felengedett, amikor a felesége arcán kedvességet, bátorítást látott. Vu asszony egy cseppet sem volt mérges.

– Folytassam? – óvataskodott a férfi.

– Igen, kérlek, fiaim apja. Mondd el, milyen hatással van rád, akkor talán segíthetek eldönteni, igazán szereted-e őt.

– Miért szeretnéd tudni? – csodálkozott Vu úr.

– Úgy érzem, ártottam neked azzal, hogy idehoztam Csiu-minget.

– Jót akartál – udvariaskodott Vu úr.

– De önzően cselekedtem – vallotta be kedvesen Vu asszony.

Most először ismerte el, hogy hibázott, és ez igencsak meghiúsította a férfit.

– Senki sem érhet fel hozzád! – kiáltotta a régi szenvedéllyel. – Még mindig azt állítom, hogy ha nem jött volna el a negyvenedik születésnapod, a mai napig nem is tudnám, hogy van más nő a világon.

Vu asszony elmosolyodott. – Sajnos, a nők számára nincs más lehetőség, csak a negyvenedik születésnap – vagy a halál. – Ha szerette volna a férjét, inkább a halált választotta volna, mint azt, hogy Jázmin a házba költözzön.

– Ne beszélj a halálról – ellenkezett a férfi. – Azt kérdezed, milyen hatással van rám ez a lány. Tudod, mellette erősnek érzem magam. Igen, ilyen hatással van rám.

– Erősnek? – ismételte Vu asszony.

– Ő olyan apró, olyan tudatlan, olyan gyenge – folytatta Vu úr. Ajka mosolyra húzódott. – Soha senki nem gondoskodott róla. Tulajdonképpen még gyerek. Nincs otthona. Soha senki nem értette meg őt igazán. Egyszerűnek, közönségesnek tűnik, de a szíve jó. Nem valami okos, de

mélyek az érzelmei. Segítségre, útmutatásra van szüksége.

Vu asszony döbbsen hallgatta a férjét. Vu úr azelőtt kizárólag a saját igényeiről és vágyairól beszélt.

– Valóban szereted őt! – kiáltott fel.

A hangjában csodálat csengett, mire Vu úr büszkén, mégis szerényen felelt. – Ha szerelmet jelent mindaz, amit elmondtam, akkor szeretem.

Még soha nem kerültek egymáshoz ennyire közel. Vu asszony nem tudta, hogy a férfiban ilyen szív lakozik. Ő is újjászületett. Ez a felismerés megdöbbsentette az asszonyt. Azon nem lepődött meg, hogy egy olyan férfi, mint André, szerelmet ébresztett benne, de azt már csodának tartotta, hogy Jázmin, ez az egyszerű, pirospozsgás lány, ez a tudatlan, ártatlan teremtés hasonló érzéseket váltott ki Vu úrból.

– Nem bánod? – kérdezte Vu úr. Gyengéd, esedező pillantással fordult az asszony felé.

– Boldog vagyok – vágta rá gyorsan.

Egyszerre álltak fel, és a napsütésben találkoztak. Az asszonyból melegség áradt a férfi felé, amelyet ő is viszonzott. Vu úr megfogta az asszony kezét, a tekintetük összekapcsolódott, és arra a rövid pillanatra egyé váltak. Vu asszony szerette volna elmondani a férjének, miért olyan boldog, és miért kerültek ilyen közel egymáshoz. Azt akarta, hogy a férfi tudja, ő is megérti a szerelem csodáját, akár egy természetes férfinak köszönhető, akár egy örömlánynak. Szerzetes vagy örömlány, a csoda ugyanaz. A csoda elérte őt a lakosztályának mélyén, elérte a férfit is egy bordélyházban, és mindkettőjüket megváltoztatta. De tudta, hogy a férje soha nem értené meg a csodát. Egyszerűen abban segíthet, hogy a férfi is minél teljesebben átélhesse.

– Nincs még egy ilyen asszony a földön, mint te – mondta csodálattal a férfi.

– Lehet, hogy nincs – ismerte el az asszony, és gyengéden visszahúzta a kezét.

Ekkor lépett be Jing. Szokásához híven először bekukkantott az ajtó mögül, hogy lássa, mi történik. Elcsodálkozott, de nagyon örült, amikor látta, hogy fogják egymás kezét. Ez bizonyára azt jelenti, hogy megbékélnek, és elküldik a háztól azt az örömlányt! Hátrált egy lépést, köhintett, aztán belépett a sürgős üzenettel.

– Asszonyom, egy férfi áll a kapunál, és azt mondja, Kang asszony vajúdik, de valami gond akadt, ezért Kang úr azt kéri, menjen oda.

Vu asszony tüstént felállt a székből, ahova a köhintés hallatán leült. – Ó,

egek! – suttogta. – Hát erről van szó! A férfi elmondta, mi a baj?

– A gyerek nem akar megszületni – közölte Jing gyászos hangon. – Nem akar kibújni.

– Azonnal oda kell mennem! – kiáltott fel Vu asszony. Az ajtóhoz sietett, de megtorpant, és Vu úrhoz fordult. – Fiaim apja, nyugodj meg. A lány rövidesen a házába költözik. Én magam fogok minden rossz nyelvet elhallgattatni. Mindössze egyetlen dolgot kérek: szeretném, ha Csiu-ming elmehetne.

– Valójában szeretném, ha maradna – válaszolta Vu úr. – Nagyszerű teremtés, és hová menne, ha elküldenéd?

– Akkor nem küldöm el – egyezett bele Vu asszony. – Amint visszatérek, elrendezem a dolgát. Egyelőre költözzön az én lakosztályomba. – Jinghez fordult. – Hallod, Jing? Kérlek, intézkedj.

Jing a falhoz lapult, körmét a téglákba vájta. – A kurtizán marad? – nyögte panaszosan.

– Most már nem az – torkollta le szigorúan Vu asszony. – Ő az uram választottja.

Ezekkel a szavakkal távozott, és néhány percen belül már a gyaloghintójában ült. A négy hordozó a vállára vette a hordszéket, és nekivágtak az utcáknak. A tömeg mindenütt szétvált előttük a hordozók türelmetlen kiáltozására.

Tizenkettedik fejezet

A Kang-ház olyan volt, akár egy felbolydult méhkas. Vu asszony ezt már akkor megállapította, amikor a külső udvarban leeresztették a hordszékét. A fiatal szolgálók és a cseléd lányok összevissza futkostak, kiabáltak és egymást dorgálták, míg a férfiak csendben, zavartan ácsorogtak. Amikor az intéző megpillantotta Vu asszonyt, odaszaladt hozzá, meghajolt, és megkérte, hogy tüstént menjen a házba. Az asszony követte őt, és amint megjelent, lenyugodtak a kedélyek. Minden szempár reménykedve fordult feléje. Ismerték a bölcsességét, és tudták, milyen mély szeretet fúzi a ház úrnőjéhez.

– Sok könyvet olvas – súgta az egyik asszony a másiknak. Azt remélték, a könyvekből talán kiolvasta, mit kell tenni.

A főépület szalonjában Kang úr ült magába roskadva. Vu asszony gyakran találkozott vele a hosszú évek során, de soha nem váltottak egyetlen szót sem. A távolból meghajoltak egymás felé, és még Meng és Lin-ji esküvőjén is távoli rokonokként üdvözölték egymást. Vu asszony valójában csak a barátnőjén keresztül ismerte a férfit, ennek ellenére sok mindent tudott róla. Ismerte a kedvenc ételeit, tudta, hogy a kacsát borral és fokhagymával fűszerezve szereti, hogy egy ültő helyében megeszik hét húsos tekercset, hogy könnyen berúg, de ilyenkor soha nem erőszakoskodik, egyszerűen csak elnyomja az álom. Tudta, hogy büszke, milyen sok gyermeke született, de ha valamelyikük sírni talál, nyomban elzavarja. Tudta, hogy a papucsát minden este a felesége ágyánál hagyja, és ha mégsem, az azt jelenti, bordélyházba ment. Amikor hazajön, mérges a feleségére, aki ilyenkor átsírja miatta a fél éjszakát. Tudta, hogy a férfi szíve fölött fekete anyajegy van, ami a hosszú élet jele, hogy sűrűn gyötrik a bélgázok, hogy mindig viszket a szeme, ha az északi szél sivatagi homokot hoz, és hogy gyakran eszik rákot annak ellenére, hogy a ráktól csúnyán kivörösödik az arca. Egyszóval, Vu asszony mindent tudott erről az emberről, aki kövér kezét a térdére téve zokogott, mert attól tartott, hogy a felesége meghal. A férfi ellenben csak azt tudta Vu asszonyról, amit az egész város tudott: hogy negyvenéves korában ágyast szerzett a férjének.

Kang úr felállt, amikor észrevette Vu asszonyt, és a könnyei végigcsorogtak kerek arcán. – Meg fog... meg fog... – nyögdecsele.

– Nyugalom – csitította Vu asszony, de nem nézett rá. Mindig elcsodálkozott, hogy a barátnője szereti ezt az embert, de most már tudta,

milyen különös a szerelem. Fürge léptekkel odament a selyemfüggönyhöz, amely elválasztotta a szalont a hálószobától. –Rögtön be is mennék, ha megengedi – mondta.

– Menjen... menjen, és mentse meg az életét – zokogta Kang úr.

Az asszony besietett Kang asszony hálószobájába. Vérszag töltötte be a helyiséget. A hatalmas ágy fölött olajlámpás pislákol, és egy idős asszony hajolt a vajúdó asszony fölé. Két szolgálólány várakozott, az egyik a fejénél, a másik a lábánál. Vu asszony félretolta azt, aki az úrnő fejénél ácsorgott, és lepillantott barátnője holtsápadt arcára.

– Mej-csen – szólította meg lágyan.

Kang asszony lassan kinyitotta a szemét. – Te vagy az! – suttogta. – Eljöttél... – Az arca összerándult. – Meghalok...

Vu asszony a kezébe fogta barátnője csuklóját. A pulzus igen gyenge volt. Nem is felelt Kang asszonynak.

– Ne húzza tovább azt a gyermeket! – parancsolt a bábaasszonyra.

Az idős asszony felnézett. – De fiú! – kiáltotta.

– Hagyjon magunkra! – utasította Vu asszony. – Menjenek ki, mindannyian! – Karcsú alakja kiegyenesedett.

Az asszonyok mind rábámultak. – Vállalja a felelősséget? – kiáltotta az idős bábaasszony, és összeszorította az ajkát.

– Vállalom a felelősséget – jelentette ki határozottan Vu asszony.

Megvárta, amíg eltűnnek, és amint csend lett, a barátnője fölé hajolt. – Mej-csen, hallasz engem? – kérdezte.

Kang asszony nagy erőfeszítéssel kinyitotta a szemét. Nem szólt semmit, de Vu asszony a tekintetéből látta, hogy tudatánál van.

– Most elmegyek, és hozok egy kis levest – folytatta. – Megiszod, pihensz egy keveset, és új erőre kapsz. Ha lesz erőd, segíték megszülni ezt a gyermeket. Kettőnknek sikerülni fog.

Kang asszony szemhéja megremegett és lecsukódott, ajkán egészen halvány mosoly derengett. Vu asszony melegen betakargatta, és átment a szomszéd helyiségbe. A bábaasszony dülva-fúlva távozott, de a szolgálók ott voltak, teát töltöttek Kang úrnak, legyezgették őt, és arra biztatták, hogy próbáljon pihenni. Amikor Vu asszony belépett, odafordultak hozzá, de az asszony Kang úrhoz szólt.

– Szükségem van a segítségére.

– Életben marad? – kérdezte reménykedve Kang úr.

– Ha ön is segít – felelte az asszony.

– Bármit megteszek!

– Csitt! – intette csendre, majd az egyik szolgálóhoz fordult: – Hozzon egy tál levest, a legjobbat, ami itthon van.

– Marhahúslevesünk van, csirkeleves meg hal.

– Legyen halles – döntötte el Vu asszony. – Tegyen bele két kanál barna cukrot, és jól forrósítsa fel.

Újra Kang úrhoz fordult.

– Ön hozza be, ne a cselédlány.

– De én... – vágta rá gyorsan Kang úr – biztosíthatom, nagyon ügyetlen vagyok.

– Hozza csak be – ismételte Vu asszony.

Visszatért a besötétített szobába, és kitapintotta Kang asszony pulzusát. Olyan volt, mint az előbb, de legalább nem gyengült. Várt egy kicsit, majd meghallotta Kang úr nehéz lépteit, amint a szobába lépett, kezében a forró levessel.

– Beleöntjük a levest a kannába – rendelkezett Vu asszony. Gyorsan egy réz köpöcsészébe öntötte a teát, a teáskannába merte a levest, majd az ágyhoz lépett.

– Mej-csen, neked csak nyelned kell. – Ő maga is megkóstolta a levest, hogy nem túl forró-e, majd Kang asszony ajkához illesztette a teáskanna csövét, és cseppenként az asszony szájába öntötte a levest. Kang asszony nem nyitotta ki a szemét, de legalább öt vagy hat kortyot lenyelt.

– És most pihenj – kérte Vu asszony.

Kang úrhoz nem szólt, hagyta, hogy figyeljen. Visszatette a teáskannát az asztalra, feltúrta a ruhaujját, és a dereka köré tekert egy kendőt, amely egy szék támláján lógott. Kang úr rémülten követte a tekintetével.

– Nem szabadna itt lennem – suttozta.

Vu asszony intett neki, hogy lépjen közelebb, és a férfi elszörnyedve engedelmeskedett. Számtalan gyermeket nemzett, de soha nem látta, mi minden hárul a feleségére. Mindebből neki eddig csak a gondtalan élvezet jutott.

Vu asszony félrehajtotta a takarókat, és a barátnője fölé hajolt.

– Mej-csen – szólt hozzá –, ne törődj semmivel. Pihenj csak, majd én dolgozom helyetted.

Ennek ellenére, amikor a fájdalmas testrészt megérintette, Kang asszony felnyögött. Kang úr a szája elé kapta a kezét, és elfordította a fejét.

– Fogja meg a kezét! – szólt rá Vu asszony. – Adja át neki az erejét!

A férfi kénytelen-kelletlen engedelmeskedett, Vu asszony ugyanis könyörtelen pillantást vetett rá. A feleségéhez lépett, és megfogta a kezét. Kang asszony végre kinyitotta a szemét, de csak akkor, amikor megérezte a jól ismert kezek szorítását.

– Te vagy az... – zihálta. – Fiaim apja!

Ebben a pillanatban Vu asszony a gyermek testére csúsztotta vékonyka kezét, mire Kang asszony felsikoltott.

Kang urat kiverte a veríték. Felnyögött, és erősen markolta a felesége kezét. – Ha most életben maradsz... – motyogta. – Esküszöm, esküszöm...

– Ne... esküdj – zihálta Kang asszony elakadó lélegzettel. – Boldog vagyok... a gyermeked...

– A gyermekek semmit nem jelentenek nekem, csak te! – kiáltotta a férfi. – Ha meghalsz, felakasztom magam. – A veríték patakokban csörgött le az arcán.

– Akkor hát... szeretsz? – Kang asszony olyan elhaló hangon, akadozva tette fel a kérdést, hogy Vu asszony egy pillanatra megijedt attól, mire is vállalkozott.

– Egyetlen szívem – sírt Kang úr –, ne halj meg... ne halj meg...

– Nem halok meg – felelte határozottan Kang asszony.

Vu asszonynak ebben a pillanatban sikerült kihúzni a kisbabát. Ömleni kezdett a vér, de Vu asszonynak sikerült elállítania a vattával, amelyet még a bábaasszony készített az ágy mellé.

Kang úr továbbra is a felesége kezét szorongatta. – Vége? – hebegte.

– Igen, vége – nyugtatta meg Vu asszony.

– És a gyermek? – aggodalmaskodott Kang asszony.

Vu asszony az apró, meggyötört testet abba a kendőbe csavarta, amelyet a derekáról vett le. – A gyermek meghalt – közölte csendesen. – De nincs is szükségetek erre a gyermekre.

– Valóban nincs – suttogta Kang úr. – Mej-csen, kérlek... ne legyen több gyermek. Soha, soha, megígérem...

– Elég lesz! – szólt rá szigorúan Vu asszony. – Ne tegyen olyan ígéretet, amelyet nem tud megtartani. – Odanyúlt a teáskannához, és érezte, hogy még meleg. A csövet a barátnője ajkához érintette.

– Igyál még! – kérte. – Megígérted, hogy életben maradsz.

Kang asszony kortyolt a levesből. Behunyta a szemét, de Vu asszony érezte, hogy a pulzusa kissé erősebb lett.

Vu asszony intett Kang úrnak, hogy engedje el a felesége kezét.

– Aludnia kell – mondta. – Én itt maradok veled, ön pedig vigye el a gyermeket, és készítse elő a temetést.

Kang úr kezébe adta a bebugyolált testet.

– Legyen ez a gyermek a bizonyosága annak, amit ígért – ajánlotta Vu asszony. – Soha ne feledje, milyen érzés a karjában tartani, és ne feledje, hogy a halálával megmentette az édesanyja életét – önnek.

– Nem felejtsem – ígérte Kang úr. – Megfogadom, hogy soha nem felejtsem.

– Ne tegyen olyan ígéretet, amelyet nem tud megtartani – ismételte újra Vu asszony.

Egész nap és egész éjjel a barátnője mellett maradt. A szolgák ellátták étellel és forró teával, de csak az ajtóig engedte őket. Kang úr egyszer bejött, hogy köszönetét mondjon, és megnézzze az alvó feleségét. Kang asszony mélyen aludt, még akkor sem nyitotta ki a szemét, amikor a forró levesből ivott. A levesbe Vu asszony olyan gyógyfüveket tett, amelyek elősegítették a véralvadást, és gátolták a különféle fertőzéseket. Más nem tudta, mit kell használni ilyenkor, de ő a régi könyveiből emlékezett rá.

Meng és Lin-ji hazatértek az édesanyjukhoz, de Vu asszony őket sem engedte be a szobába. Épp csak annyi levegőt eresztett be az ablakon, amennyi feltétlenül szükséges volt, mert hűvös szelek jártak, és nem akarta begyújtani a szenes kályhát, nehogy a füst beszennyezze a levegőt.

Kang asszony megmosdatva aludt a selyempaplan alatt, és egykét óránként megkapta a gyógyszereket és a levest. Szinte óráról órára tért vissza belé az élet.

A második nap reggelén, amikor Vu asszony elég erősnek találta a barátnője pulzusát, elhagyta a szobát. A szomszéd helyiségben Kang úr várakozott magában. Nem mosakodott, nem evett, nem aludt, és levetett magáról minden hamisságot és képmutatást. Az ijedtség és a kimerültség lecsupaszította őt, és végre a valódi énjét mutatta. Vu asszony megsajnálta, és leült mellé.

– Önnek köszönhetem az életét – hálálkodott Kang úr, és lehajtotta a fejét.

– Nem szabad többé ilyen veszélybe sodornia – hárította el Vu asszony kedvesen.

– Ígérem... – kezdte Kang úr, de Vu asszony felemelte a kezét.

– Be tudja tartani az ígéretét akkor is, ha a felesége már jobban lesz? – vont a kérdőre. – És ha igen, hogyan tartja be? Csak azért hoztam vissza az életbe, hogy bánatos legyen, amiért ön egyik bordélyházból a másikba futkos? Vajon megvigasztalja-e, hogy azért nem lesz több gyereke, mert ön

szanaszét szórja a magját? Boldogtalan lesz, amiért ennyire szereti önt, ha ön nem szereti viszont.

– Én igenis szeretem – tiltakozott Kang úr.

– De mennyire? – faggatta Vu asszony. – Szereti annyira, hogy boldoggá tegye?

A férfi Vu asszonyra bámult, aki bátran állta a tekintetét. – Ha mindig szomorú, akkor még az is jobb, ha meghal – közölte az asszony nyugodt hangon.

– Nem szomorítom el.

A férfi elfordította a tekintetét, és zavartan piszkálta az ajkát. –Nem tudtam... – nyögte. – Nem is gondoltam... Soha nem mondta...

– Mit? – kérdezte Vu asszony. Tudta jól, de a férfi lelki békéje kedvéért erőltette, hogy kimondja.

– Soha nem tudtam semmit az életről – mormolta. – Hogy milyen nehéz... Túl nagy az ára.

– Túl nagy – értett egyet Vu asszony. – De ő még annál is jobban szereti önt.

– Ugyanígy szenvedett minden alkalommal? – kérdezte Kang úr.

– Hogyan? – kíváncsiskodott tovább az asszony.

– Hogy megcsapja a halál szele...

– Szüléskor minden nőt megérint a halál szele – felelte az asszony. – És hogy számára most már életet vagy halált jelent, ezt ön dönti el. Többé nem kaphatja meg mindkettőt.

Kang úr a kezével eltakarta a szemét. – Az életét választom – súgta. – Mindig... mindig...

Vu asszony csendben felállt, és kiment. Talán soha többé nem látja a férfit. A férfiak és a nők külön életet élnek, és előfordulhat, hogy soha nem fognak találkozni, hacsak egyszer nem lesz szükség rá. Ezt a közönséges, egyszerű embert megrémisztette a szeretet, amelyet a felesége iránt érzett.

Vu asszony hazament. Kimerült, és meglehetősen megviselték a történetek. A saját tiszta, békés otthona gyógyírt jelentett a lelkének is. Nem is olyan régen még André is itt volt vele, itt járt, itt beszélt hozzá. Vajon hasonló bármiben is az André iránt érzett mély szeretete ahhoz a nyers szeretethez, amelyet Kang úr táplál a felesége iránt?

A könyvtárszobába ment, ahol melegség vette körül. Jing begyűjtött a kályhába, és a parázs fölött vibrált a forróság. A távolabbi ablak rácsain beáradt a napfény.

Ha nem tapasztalta volna meg a szíve mélyén rejlő szeretetet, nem tudta volna megmenteni Mej-csen életét. Legyűrte volna a test taszítása, a vér és a halál szaga, Kang úr hájas, zokogó arca, undorító, kövér teste, mocskos gondolatai. Tudta, hogy a szeretet segített felülkerekedni önmagán.

Jing tűnt fel az ajtóban, és rosszállóan kiáltott fel. – Ó, asszonyom, asszonyom... A ruhája... csupa vér... és olyan sápadt...

Vu asszony végignézett magán, és észrevette ruháján a vérfoltot. Ő, aki olyan kényes volt mindig, most csak ennyit mondott: – Megfeledkeztem magamról.

Vu asszony maga sem látta át teljesen, milyen változás ment végbe benne. Valójában még azt sem tudta, merre viszi az útja a következő pillanatban. Nem volt terve. Csak azt érezte, hogy jó úton halad, és amíg erről le nem tér, minden rendben lesz, de ha lelép róla, elveszik. És a fény, amely megvilágítja az utat, az André iránti szerelme. Magától nem is kell tudnia, merre menjen, elég, ha rá gondol.

Másnap, amikor Jing elhozta hozzá Csiu-ming kislányát, gyengéd szeretetet érzett iránta. Ez a gyermek jelentette a köteléket az idegen Csiu-ming és a Vu család között. Régebben tehernek érezte ezt a gyermeket, és Csiu-ming ügye is csak bonyodalmat jelentett számára, de most nem így érzett. Úgy kell gondoskodnia az anyáról és gyermekéről, ahogyan André tette volna.

– Hol van Csiu-ming? – érdeklődött Jingtől.

– A konyhában meg a kertben szorgoskodik.

– És boldog?

– Az aztán soha nem boldog – mondta Jing. – El kellene küldenünk. Csak bajt hoz ránk, ha mindenütt lógó orral járkál. Megsavanyodik tőle a szoptatós dajkák teje, és a gyermekek is nyűgösek lesznek.

– Hívd ide Csiu-minget – jelentette ki Vu asszony.

Mellette egy fonott bölcsőben a kislány a kezeivel játszott. Amikor nem találta a kezét, apró arcára meglepetés ült ki, azután kalimpálás közben újra megpillantotta, rábámult, majd megint szem elől tévesztette. Vu asszony kacagott a gyermekjátékán.

Milyen aprók vagyunk az életünk kezdetén – gondolta. – Egykor én magam is így feküdtem a bölcsőben – mint ahogyan André is. – Megpróbálta a férfit gyermekként maga elé képzelni, és az édesanyjára gondolt. André

anyja bizonyára kezdettől fogva tudta, hogy a fia olyan ember lesz, aki egész életében áldást jelent másoknak.

A borús, szürke reggelen egyszer csak Csiu-ming surrant be a nagy ajtón, amelyet a hideg miatt már csukva tartottak. Vu asszony felpillantott, és olyan benyomása támadt, mintha Csiu-ming magával hozta volna a reggeli ködöt: ő is szürke volt és fagyos. Sápadt arca nem árult el semmit.

– Nézd csak a gyermeked – szólította meg Vu asszony. – Úgy megnevettet, amikor szem elől téveszti a kezét, megtalálja, és újra elveszíti.

Csiu-ming odalépett a bölcsőhöz, és a pillantásából Vu asszony látta, hogy nem szereti a gyermeket. Teljesen idegen a számára.

Máskor Vu asszony nem akarta volna szóba hozni ezt. Elfordította volna a fejét, és magában azt gondolta volna, semmi köze hozzá, szereti-e ez a tudatlan lány a gyermekét vagy sem. Most azonban megkérdezte: – Lehetséges, hogy nem szereted a saját gyermekedet?

– Nem érzem a sajátomnak – felelte Csiu-ming.

– De te adtál neki életet!

– Az akaratom ellenére.

A két asszony elhallgatott, mindketten az ártatlan gyermeket szemlélték. Máskor Vu asszony szemrehányást tett volna az anyának, amiért nem szereti a gyermekét, de a szeretetből bölcsességet nyert.

Régebben André mesélt neki egy fiatal édesanyjáról, akinek ismeretlen apától született gyermeke. A gyermeket olyan tündöklő fényesség vette körül, hogy az emberek istenként imádták. Ő szeretetből született.

– És miért volt ismeretlen az apja? – tudakolta Vu asszony.

– Az édesanyja soha nem árulta el a nevét – magyarázta André.

– És ki gondoskodott róluk?

– Egy jólelkű ember, József, aki mindkettőjüket imádta, és nem kérdezett semmit.

– És mi lett ezzel a tündöklő gyermekkel? – kíváncsiskodott Vu asszony.

– Fiatalon meghalt, de sokan a mai napig emlékeznek rá.

Amikor eszébe jutott André története, úgy érezte, megvilágosodott. Azért nem szereti Csiu-ming a gyermeket, mert az édesapját, Vu urat sem szereti. És azért nem szereti Vu urat, mert valaki mást szeret.

– Kit szeretsz? – fordult Csiu-minghez.

Meg sem lepődött, amikor látta, hogy a lány elvörösödik. Még a szeme is vörös lett.

– Nincs senki, akit szeretek – suttozta, de Vu asszony csak nevetett az

átlátszó hazugságon.

– Hogy hihetnék neked? Az arcod és a szemed elárulják az igazat. Félsz kimondani? Nem szereted a gyermeked, ez azt jelenti, hogy nem szereted az apját. Rendben van. A szeretetet nem lehet erőltetni, nem lehet győzködni. A szeretet a mennyből jön, kéretlenül és váratlanul. Ezért hibáztassalak? Tudom, mennyit ártottam neked. De amikor idehoztalak, még én sem értettem, mi a szerelem. Úgy gondoltam, a férfiakat és nőket éppen úgy össze lehet párosítani, mint az állatokat, de már tudom, hogy ilyenkor a férfiak és a nők könnyen meggyűlölhetik egymást. Mi nem vagyunk állatok. Mi akkor is összetartozunk, ha meg sem érintjük egymást, ha egymásra sem nézünk. Még akkor is szerethetjük egymást, ha a testünk már nem él. Nem a test köt össze bennünket.

Különös, ijesztő szavak voltak ezek Vu asszonytól, aki egyébként mindig egyszerűen, gyakorlatiasan fogalmazott. Csiu-ming úgy bámult rá, mintha kísértetet látna. Vu asszony azonban nem volt kísértet. A szeme fényesen csillogott, és egész lénye erőt sugárzott. Még Csiu-ming is észrevette, hogy szinte újjáéledt.

– Nos – szólt Vu asszony – mondd el, kit zártál a szívedbe.

– Belehalok a szégyenbe – vallotta be Csiu-ming. A kabátja szélét az ujjai közt morzsolgatta.

– Nem hagyom, hogy belehalj – biztatta kedvesen Vu asszony.

Csiu-ming tétován, bizonytalanul, akadozva felelt. – Ön... az idős úrnak adott ágyasként... de... – Itt elakadt a szava.

– De van valaki, akinek szívesebben lettél volna az ágyasa – segített Vu asszony, mire Csiu-ming bólintott.

– Itt van a házban?

Csiu-ming ismét igent intett a fejével.

– Az egyik fiam? – faggatta tovább az asszony.

Csiu-ming felnézett, és könnyekre fakadt. – Feng-mo az – mondta ki. Vu asszony helyeselt, és tudta, hogy nem lehet más. Csiu-ming nem szólt, csak sírt.

Micsoda kavargás támadt itt a férfiak és nők között – merengett Vu asszony. És mindez az ő szeretetlenségének és ostobaságának eredménye.

– Ne sírj! – vigasztalta Csiu-minget. – Mindez az én hibám, és rendbe is hozom, csak még nem tudom, mit kell tennem.

Csiu-ming térdre borult, a fejét a kezére tette. – Mondtam, hogy belehalok a szégyenbe – motyogta. – Engedjen meghalni. Nincs szükség itt ilyenre,

mint én.

– Mindenkire szükség van – biztatta Vu asszony, és felsegítette Csiu-minget. – Örülök, hogy elmondtad – folytatta. – Jó, ha tudok róla. És most kérlek, légy türelemmel. Egyszer csak világosság fog gyűlni, és tudni fogom, mihez kezdjek veled. Addig is segíts az árvák körül, akiket befogadtam. Nagy segítség lenne, ha gondoskodnál róluk. Itt laknak nálam, de nincs elég időm rájuk.

Csiu-ming megtörölgette a szemét. – Vigyázni fogok az árvákra, asszonyom – ígérte. – Miért is ne? Hiszen a testvéreim. – Lehajolt, és kiemelte a gyermeket a bölcsőből. – Ezt a kislányt is magammal viszem. Ő is lelenc, ő is árva, hiszen az anyja nem szereti szegény ördögöt.

Vu asszony nem szólt. Nem tudta, hogyan lehetne boldog Csiu-ming. Majd az idő eldönti.

Vu asszony a következő hetekben és hónapokban sokat foglalkozott a családjával.

Ha gonosz lennék – gondolta egyik nap –, egy pókhoz lehetne hasonlítani, aki a családtagok köré sző hálót.

Madáracsicsérgés hallatszott a bambuszok közül. Vu asszony rögtön felismerte a szokatlan hangot. Évente kétszer erre vándorolt az indiai barna bülbül, amelynek dallamos hangja élesen csengett. Ő volt a tavasz hírnöke.

Az asszony továbbfűzte a gondolatait. – Honnan tudhatom, hogy nem vagyok gonosz? Honnan tudhatom, hogy amit jónak vélek, az valóban jó?

Szokása szerint az emlékei közt élő Andrénak tette fel a kérdéseit.

Jól emlékezett, hogy egy nap itt ültek a könyvtárszobában, a nagy, faragott asztal két oldalán. Nem egymással szemben foglaltak helyet, mindketten a nyitott ajtó felé fordultak, hogy ne kelljen egymás szemébe nézniük. Éppen ilyen kellemes nap volt, a levegő kristálytisza, és a nap olyan erősen tűzött, hogy a szürke kerti kövek kékes, rózsaszínes és ezüstös árnyalattal csillogtak. Az orchideái bíborvörösén pompáztak. A kis tóban a halak ide-oda cikáztak a napfényben.

André a bűnbeesés történetét mesélte el neki. Azt, hogy Éva adta a férfi kezébe a tiltott gyümölcsöt.

– És honnan tudhatta az a nő, hogy tiltott a gyümölcs? – kérdezte Vu asszony.

– Megsúgta neki egy gonosz szellem, kígyó formájában – felelte André.

– Miért neki, és nem a férfinak? – faggatta Vu asszony.

– Mert tudta, hogy a nő szívének és gondolatainak középpontjában nem a férfi áll, hanem az, hogy az életet tovább kell adnia. A férfi csak magára figyelt. Boldog volt, hogy övé az asszony és az édenkert. Miért is engedett volna a kísértésnek? Mindene megvolt. A nőt azonban elcsábíthatta a gondolat, hogy szebb, nagyobb kertje, több tulajdona lehet, mert tudta, hogy a testéből számtalan új élet születik majd. Miattuk szőtt terveket. A nő nem magára gondolt, hanem azokra, akiknek életet ad. Értük esett kísértésbe. Értük esik mindig kísértésbe.

Vu asszony Andréra pillantott. Mélyen az emlékezetébe vésődött a tekintetében tükröződő mély, szomorú bölcsesség. – Hogyhogy ilyen jól ismeri a nőt? – kérdezte tőle.

– Mert egyedül élek. Korán elszakadtam mindenkitől, hogy szabad legyek.

– És miért akart szabad lenni? – tudakolta Vu asszony. – Miért szakadt el az élettől? Részei vagyunk mindannyian, nem igaz? Megteheti bárki is, hogy elszakad tőle?

Ismeretségük hónapjai során egyedül akkor látta a férfit kétségek között. – Azt a kérdést tette fel, amelyre soha nem tudtam a választ – szólt André. – Először hiúságból vonultam el. Amikor olyan voltam, mint a többi férfi, aki házasságra és családalapításra készül, azt gondoltam, megkaptam egy nő szerelmét. De Isten hamar megmutatta az emberi természetet, a saját boldogságom érdekében. Attól kezdve úgy tekintettem arra az asszonyra, mint Évára, aki azokat a teremtményeket tervezgeti, akiknek majd ő ad életet – természetesen az én segítségével, de mégiscsak a saját teste által. És élesen láttam magam előtt, milyen apró testi öröm lenne, hogy azután egész életemben a földet túrjam, mint Ádám, hogy nagyobb legyen a kertünk és több a gyümölcsünk. Feltettem a kérdést magamnak: vajon engem szeret? És a válasz az volt, hogy talán igen, pillanatnyilag, hiszen szüksége van rám. Akkor azt gondoltam: nem szolgálنام inkább Istent, aki csak annyit kér cserébe, hogy mindig helyesen cselekedjek, és alázattal forduljak felé! Még aznap szerzetesnek álltam.

– És boldog? – kérdezte az asszony enyhe gúnnyal.

– Legalább a magam ura vagyok – válaszolt André.

Most, hogy egyedül maradt a könyvtárban, ahol sok időt töltött, hiszen itt érezte leginkább André jelenlétét, eltűnődött a férfi és a nő kérdésén. Úgy vélte, a nőt, Évát nem szabad hibáztatni, hiszen benne élt a végtelen vágy, hogy továbbadja az életet. A férfi egymaga soha nem vágya önmagánál

többre. Önmaga részévé tette a nőt, a saját örömére. A tudatlan, ártatlan nő ellenben arra használta a férfit, hogy életeket teremtsen. Mindketten eszközök voltak, de ezt csak a nő tudta, és csak ő áldozta fel magát az életért.

– Ez a különbség a férfi és a nő között – fogalmazta meg Andrénak. – Ez a különbség közted és köztem is.

Kellemes, langyos levegő áradt be hozzá a könyvtárba. A téglafal és a kőpadló közti mélyedésből egy kékfarkú gyík merészkedett elő, hogy a beáradó napfényben sütkérezzen. Az asszony olyan mozdulatlanul ült, hogy a gyík észre sem vette, és jól szórakozott magában. Lapos fejét tekergette, és fényes farkát csapkodta. Tekintete üresen csillogott. Az asszony nem mozdult. Szerencsét hoz, ha a ház körül ilyen apró, ártalmatlan állatkák szaladgálnak. Érzik, hogy a ház örök, ezért költöznek ide.

Vu asszony tovább tűnődött, miközben a gyík játszadozott. Ezért olyan boldogtalanok tehát a férfiak és a nők. A férfi saját magában hisz, de a nő tudja, hogy csak akkor ér valamit, ha további életeket teremt. A férfiak csak azért szeretik a nőket, mert a saját részüknek tekintik őket, a nők pedig csak azért szeretik a férfiakat, mert részt vesznek a teremtésben. Ezért örökké elégedetlen az ember. A férfi nem birtokolhatja a nőt, mert őt a férfi vágyánál is hatalmasabb erő irányítja.

Nem a nő teremtette a férfit is? Talán éppen ezért nem bocsátott meg soha a férfi a nőnek, ezért gyűlölte és küzdött vele titkon, ezért uralkodott rajta, sanyargatta, zárta be, kötötte el a lábát, ezért tagadta meg tőle a tanulást és a megbecsülést, és ezért égette el, azt állítva, hogy mindennek a nő hűtlensége az oka.

Vu asszony hangosan kinevette a férfiakat, mire a gyík a rejtekhelyére siklott.

Egyszer, amikor André itt ült vele szemben, Vu asszony azt mondta: – Ha a férfi és a nő ennyire különböznek, soha nem alkothatnak egységet, hiszen a férfi saját magáért él, míg a nő az egyetemes életért, márpedig ez a kettő ellentétes.

André ünnepélyesen válaszolt. – Isten mindegyikünknek adott egy kincset: van egy részünk, amely minden emberre jellemző, nem férfias és nem nőies. Ez nem más, mint a lélek, amely változatlan és megváltozhatatlan. A lélek magában foglalhatja az agyunkat is.

– A nő agya nem olyan, mint a férfié? – csodálkozott Vu asszony.

– Csak akkor olyan, ha nem tartják fogva a testi vágyak – felelte André. – Előfordulhat, hogy a nő csak az asszonyi feladatok teljesítésére használja az

agyát, míg a férfi csak arra, hogy magáénak tudja a nőt. De az agy olyan eszköz, amelyet az ember arra használ, amire csak akarja. Egy kést használhatok arra, hogy felvágjak egy káposztát, de arra is, hogy kifaragjam az Ember Fiát. Ha az Ember Fia a szívemben él, és a lelkemmel látom, az agyam csak élessé teszi a képet.

– Akkor a lélek olyan kincs, amely nem férfias és nem is nőies – ismételte Vu asszony.

– Így van.

– És miből van a lélek? – tudakolta az asszony.

– Ez az a részünk, amelyet senkitől sem örököltünk. Ez az énünk, ez különböztet meg bennünket azoktól, akik előttünk éltek, akármennyire is hasonlítunk rájuk. A lélek csak az enyém, a lélek Isten ajándéka.

– És ha én nem hiszek Istenben?

– Nem számít, hogy valaki hisz vagy sem – oktatta André. – Ön is látja, hogy nincs még egy ember a világon, aki éppen olyan lenne, mint ön. De ez az értékes kincs nemcsak önben él, hanem a legszegényebb, legcsúnyább teremtésben is. Ott van az emberben, és az tudja, hogy létezik. És nem szükséges rögtön hinnünk abban, aki adta. Isten nem esztelen. Tudja, hogy a hithez szeretnénk a szemünkkel látni, a fülünkkel hallani, a kezünkkel tapintani. A gyermek is az öt érzékszerve által tanul. De rendelkezünk más érzékekkel is, amelyek fokozatosan fejlődnek, és amikor kiteljesednek, ugyanúgy hagyatkozhatunk rájuk, mint egykor az érzékszerveinkre.

Amikor Vu asszony felidézte magában André szavait, az asztal túloldalára pillantott. A szék üresen állt, egyetlen hang sem törte meg a csendet, André arca, megfontolt mosolya mégis élesen kirajzolódott előtte, és szinte hallotta mélyen zengő hangját is.

– Csak most kezdem érteni – mormolta. – De már jó úton vagyok. És téged a lelkemmel szeretlek. Hiszen elképzelhető szerelem és barátság a lelkek között, nem igaz?

– Igen, elképzelhető – mondta Vu asszony Andrének.

Vu asszony gyakorlatias természet lévén a tanultakat mindig ki is próbálta. A házban, amely az ő kis világa volt, két olyan teremtés élt, akik nem álltak megfelelő kapcsolatban a családdal, és így a világegyetemmel: Rulan és Lin-ji.

Vu asszony nem akarta elsietni a dolgot, több napot is várt, mielőtt

elhatározta, hogy beszél velük, elsőként az idősebb Rulannal.

Ce-mo és Feng-mo már hosszú hónapokkal korábban elutaztak. Vu asszony rendszeresen kapott tőlük levelet, hiszen mindketten kötelességtudó fiúk voltak. Vu asszony alaposan átolvasta a neki és a férjének címzett sorokat, majd továbbküldte Vu úrnak, aki aztán Liang-mónak adta. Liang-mo egyre inkább átvállalta a birtok és az üzletek irányítását, így készült fel arra a napra, amikor majd ő lesz a családfő. Miután Liang-mo is elolvasta a leveleket, eltette őket a családi levéltárba.

A levelekből Vu asszony számára világosan kiderült, hogy a két fiú ellentétes irányba halad. Feng-mo szeretett volna külföldre menni, hogy tanulhasson. Az édesanyja a beleegyezését adta, és el is küldte neki a szükséges pénzt. Sietni kell, írta Feng-mo, mert a közelgő háború miatt leáll a vízi közlekedés, és mielőbb tengerre kell szállnia, ezért már nem vállalja a hosszú utat hazáig.

Ha Vu asszonynak Feng-mo lett volna az egyetlen fia, nem engedte volna el, de így nem erőltette, hogy a nagy utazás előtt hazalátogasson. Feng-mo egy késő téli napon szállt tengerre, épségben partot ért, és azontúl a levelein igen furcsa, amerikai bélyeg és pecsét szerepelt. Vu asszony számára nem bírt jelentőséggel, hol kötött ki a fia. Más országot éppen annyira érdekesnek tartott volna. Feng-mo folytatta a tanulmányait, amelyeket Andréval kezdett el, és Vu asszony megkönnyebbüléssel vette tudomásul, hogy ezeknek nincs semmi közük a szerzetesi élethez, a vallásokhoz vagy bármilyen istenséghez.

Ce-mo ellenben nem akart tengerre szállni, inkább a fővárosba utazott, ahol a család vagyonának és befolyásának köszönhetően jó helyet talált magának. Ezen sem Vu úr, sem Vu asszony nem csodálkozott, hiszen akármennyire is felvilágosult asszony volt, természetesnek vette, hogy a családját mindenütt ismerik. Később Ce-mo megírta nekik, valójában minek köszönheti a szerencséjét. Ha beköszönt a fenyegető háború, a kormány kénytelen lesz visszahúzódni az ország belső területeire, és ott nagymértékben függ majd a legbefolyásosabb családoktól, márpedig a tartományukban a Vu család volt a legelőkelőbb és legősibb. Ezért kapott ilyen kitüntető figyelmet Ce-mo, és ezért kényszerült elviselni azoknak a féltékenykedését, irigységét és rosszindulatát, akiket mellőztek. Ce-mo azonban edzett fiatalembernek bizonyult, aki a kitűzött céljait meg is valósítja.

Vu asszony nem tudta meg a leveleiből, pontosan mivel foglalkozik. Feng-mo beszámolóit sokkal jobban megértette. A maga módján harmadik fia

kitárta előtte a szívét és a gondolatait is. Lassan férfivá érett, és ahogyan André mondaná, a kincse, vagyis a lelke is beérett. Ce-móval kapcsolatban olyan benyomása támadt, hogy megszállott lett, de nem tudta, mi kerítette ennyire a hatalmába.

Ce-mo ügye azért is vált annyira fontossá, mert abban az évben a japánok támadást intéztek a partvonal ellen. Amikor mindez Vu asszony fülébe jutott, újságokért küldetett. Szinte soha nem olvasta a híreket, de most tudni akarta, mi történik. Olyasmikről olvasott, amik előfordultak már az ország történelme során. Az előző évszázadokban is megtámadták már különböző népek az országot, mégis fennmaradt a nemzet. Most sem rendült meg Vu asszony, nem is nyugtalankodott. Nem valószínű, hogy bármilyen ellenség átverekszi magát a sok száz mérföldnyi úton az ország belseje felé, hogy eljusson ebbe a tartományba, ahol oly régóta éltek. Hálát érzett a család letűnt nemzedékei iránt, hogy nem hódoltak be a modern idők szokása előtt, mint oly sokan, és nem igyekeztek a tenger felé, hogy a parton építsenek maguknak új otthonokat. A Vu család az ősi birtokon építkezett, és ott is maradt. Ennek köszönhetik, hogy most biztonságban vannak. Igaz, hogy ez az ellenség akár a levegőből is támadhat, de a környéken nem volt nagyváros, és nem valószínű, hogy a tudatlan japán nép tisztában lenne azzal, melyik család hol él. Vu asszony teljes biztonságban érezte magát a házban.

A támadás mégis nagy változásokat hozott. A kormány az ország belsejébe húzódott, és velük együtt Ce-mo is. Egy kora őszi napon azt írta, hogy tíztizenkét napra hazalátogat.

Amikor a levelet megkapta, Vu asszony tudta, hogy nem halogathatja tovább Rulan dolgát. Jínggel üzent a fiatalasszonynak, hogy várja.

Természetesen az előző hónapok során is találkozott a menyével. Gyakran látta Rulant, aki ott ült az asztalnál a többiek között, és a szokásos tavaszi és téli ünnepségeken is megjelent, csendesen, komolyan. Amikor Vu asszony a családi levéltárba szeretett volna feljegyzést készíteni, szintén Rulant hívatta, mert ő festette a legszebben az írásjeleket. Mindig kedvesen bánt a menyével. – Milyen jó, ha az embernek ilyen művelt menyé van! – mondta neki egyszer.

Rulan szűkszavúan megköszönte a dicséretet.

Vu asszony mindeddig egyszer sem kezdeményezett külön beszélgetést Rulannal, de miután kézhez kapta Ce-mo levelét, tudta, hogy eljött az idő.

Rulan csendben haladt végig az udvarokon. Már nem azt a kemény bőrcipőt viselte, amelyet Sanghajból hozott magával, hanem puha talpú bársonycipőt. Vu asszony nem hallotta meg a lépteit, ezért meglepetten kapta

fel a fejét, amikor a magas árnyék a padlóra vetült.

– Leányom, milyen puhák a lépteid! – jegyezte meg az üdvözlés után.

– Félretettem a bőrcipőmet, Anyám – felelte Rulan. A könyvtár helyett a szalonban foglaltak helyet.

Vu asszony nem vezette elő rögtön a mondandóját, helyette udvariasan érdeklődött: – Már hetek óta szerettem volna megkérdezni, hogy van a családod Sanghajban. Megmenekültek az ellenség támadása elől?

– Apám elvitte a családot Hongkongba – válaszolta Rulan.

– Ó, olyan messzire! – sajnálkozott Vu asszony.

– Nem elég messzire – vágta rá Rulan határozottan. – Ezt apámmal is közöltem.

– Úgy véled, hogy az ellenség olyan messze is támadni fog? – Vu asszonyt lenyűgözte a lány gyors észjárása.

– Hosszú háború lesz.

– Bizonyára.

– Igen – folytatta Rulan –, hiszen az előkészületek is hosszan elhúzódtak.

– Kérlek, magyarázd ezt meg – érdeklődött Vu asszony, akit mulattatott a lány magabiztossága.

– Anyám, a japán nép régóta félelemben él, már évszázadok óta. Hogy mitől fél? Egy külföldi támadástól. Azt látták, hogy a nyugati hódítók egymás után támadják meg és foglalják el az országokat. Japán népe akkor is megijedt, amikor Dzsingisz kán megtámadott és leigázott bennünket. Azután portugálok és spanyolok, hollandok és franciák jöttek, és ők is különböző országokat szereztek maguknak. Anglia meghódította Indiát, és bennünket is hajszál híján leigáztak a telhetetlen nyugatiak. Minket miért kímélnének? – érvel a japán nép. Ezért félelemtől hajtva elindult, hogy országokat és népeket hajtson igába, és mi vagyunk hozzájuk legközelebb.

Borzasztóan hangzottak ezek a szavak egy fiatalasszonytól, és Vu asszony megrökönyödve hallgatta. Ilyesmiről még André sem beszélt.

– Honnan tudsz ennyi mindent?

– Ce-mo minden héten ír.

Vu asszony szíve megkönnyebbült. – Ti ketten – mosolyodott el – újra jóban vagytok?

Rulan sápadt arcán rögtön meglátszott, hogy elpirult, mégsem fordította el a fejét.

– Csodásan megértjük egymást, ha nem vagyunk együtt – vallotta be. – De amint hazajön, vitába fogunk bonyolódni, ezt előre tudom. Neki is

megmondtam. Mindketten tudjuk.

– De ha tudod, nem tehetnél ellene valamit? – nevetett fel Vu asszony. – Melyikőtök kezdi, te vagy ő? – Valójában boldog volt, hogy a lány semmit nem akar eltitkolni előle.

– Egyikünk sem tudja – állította Rulan. – Megfogadtuk egymásnak a leveleinkben, hogy ha valamelyikünk elkezdi, a másik nyomban leállítja. De én nem hiszem, hogy sikerülni fog. Ismerem Ce-mo hirtelen haragú természetét. És ha méregbe gurul, én is haragra lobbanok. – Megállt, és a homlokát ráncolta. Vu asszony hagyta, hadd szedje össze a gondolatait. – Van bennem valami, amit gyűlöl – folytatta Rulan. – Ez így van. Ő állítja, hogy erről szó sincs, de így van. Ha nem vagyunk együtt, nem érzi, de ha találkozunk, ez a valami rögtön közénk áll. Ha tudnám, mi az, fognék egy kést, és kivágnám magamból.

– Talán nem olyasvalamiről van szó, ami benned van, hanem ami nincs benned – jegyezte meg megértően Vu asszony.

Rulan felemelte a fejét. Gyönyörű szemében döbbenet ült. – Erre soha nem gondoltam – csodálkozott, majd újra erőt vett rajta a csüggedés. – Akkor még nehezebb a dolgom. Egyszerűbb lenne kitépni magamból valamit, mint betenni olyat, amim nincs.

– Ez nem feltétlenül igaz – okította Vu asszony. – Csak a Ce-mo iránt érzett szeretetedtől függ. Ha úgy tekintesz a házasságotokra, mint valamire, ami csak kettőtökre tartozik, akkor mindig veszekedni fogtok, hacsak el nem döntitek, hogy különváltok egy időre.

– Úgy érti... – kezdte Rulan, de elakadt a szava. Nőies énje nagyon félénk volt.

– Igen, úgy értem – bólintott Vu asszony. Az a bölcsesség diktálta a szavait, amelyet, jól tudta, a saját szeretetéből nyert. Tudta, hogy a férfi és a nő közötti kapcsolatban nincs kötelezettség. Vagy szeretet van, vagy szeretetlenség.

Fogta a kis ezüstpipáját, és lassan tölteni kezdte. Egy ideig nem pillantott a menyére, csak a kertet nézte, ahol sárgán virítottak az orchideák. A bambuszlevelek vékony szalagokként lebegtek a lágy szellőben. André és ő éppen az ilyen békés napokat szerették.

– Először is tudnod kell, hogy egyikőtök sem tartozik semmivel a másiknak – törte meg a csendet végül.

Rulan meglepve vágott a szavába. – Anyám, nem hallottam még olyan anyósról, aki ennél furcsább dolgot mondott volna a menyének.

– Én magam is nemrég értettem meg mindezt – árulta el neki Vu asszony, és alig látható, hamiskás mosolyra húzódott a szája. – Hidd el, gyermekem, még én is tanulok.

Ügyesen hatott Rulan érzelmeire. A lány felkészült anyósa haragjára, és alázatosan állt elébe. Most azonban új remény ébredt benne. Vu asszony nem a haragját zúdította rá, hanem a bölcsességét igyekezett átadni. Rulan úgy hajolt előre, mint egy sudár lilium, amely az esőt várja.

– A férfiak és a nők között azért merül fel mindig valami baj, mert azt gondolják, tartoznak egymásnak – folytatta Vu asszony. – Amint rájönnek, hogy mindketten csak magukért felelnek, máris tisztábban látnak. Mit jelent az, hogy magukért felelnek? Az a feladatuk, hogy önmagukat kiteljesítsék. Ha valaki eléri ezt, a másik is kiteljesedik.

Kis szünetet tartott, meggyújtotta a pipáját, és kettőt szippantott. – Hogy miért van ez így? – merengett. – Ha egyikük boldog, a másik is boldog lesz, és csak így lehetnek együtt is boldogok.

Rulan meg sem moccant, annyira figyelt.

Vu asszony nem hagyta abba. – A gyermeknemzés nem olyan kötelesség, amellyel a feleség tartozik a férjnek vagy fordítva, hanem a közös kötelességetek az emberiség felé. Ott követtél el hibát, hogy összetévesztetted a gyermekszülést a Ce-mo iránti szerelmeddel, és ezzel Ce-mót is összezavartad. Ezért ilyen hirtelen haragú veled szemben.

– Anyám – esdekelt Rulan –, kérem, folytassa. Egyenesen a szívembe talál.

– Ce-móval együtt elfordultatok a hagyományoktól – fogalmazott világosan Vu asszony. – Szerelemből választottátok egymást, de ez veszélyes, mert így sokkal nehezebb megvalósítani a boldogságot. Te és Ce-mo csak magatokra gondoltatok, és nem a gyermekeitekre, a családotokra és a kötelességetekre, hogy utódoknak adjatok életet. Úgy tekintettetek magatokra, mint akiknek semmi közük másokhoz. De ti ketten nem különálló lények vagytok, vagy csak egészen kis részetek az. És ti ebbe az apró részbe igyekeztek belezsúfolni az egész életeteket. Mindent ide sűrítétek: a gyermeknemzést, az együttlétet, az evést, alvást, öltözködést és a mindennapi teendőket. De mindez nem fér bele. Túlszúfoljátok a lényeteknek ezt az aprócska darabját, és megfojtjátok egymást. Túl közel vagytok egymáshoz. Azért gyűlölködtek, mert nem marad hely önmagatoknak abban a részében, amely csak a tiétek, vagyis a lelketekben. Így még levegőt sem kaptok.

Rulanra pillantott. A lány feszült figyelemmel hallgatta.

– Tarts egy kis távolságot, gyermekem – tanácsolta. – Hadd legyen Ce-mo

is önmaga. És fogadd el természetesnek, hogy gyermekeid lesznek. Ez az emberiséggel szembeni kötelességed. A gyermekeitek nem a te gyermekeid, és nem az ő gyermekei, hanem az emberiségé. Olyan természetesnek kell vened a szülést, mint azt, hogy lélegzel, eszel, alszol, és elvégzed mindazt, amit minden más teremtmény elvégez. A gyermeknemzésnek semmi köze nincs a lélekhez. És Ce-mo szerelmét ne abból ítéld meg, mennyire fűtik a testi vágyak. Ilyenkor nem rád gondol, csakis önmagára. Te is önmagadra gondolj. Azt képzeled, hogy egyik férfi szenvedélye különbözik a másiktól? Egyáltalán nem. Ehhez hasonlóan, minden asszony ugyanúgy hordja ki és szüli meg a gyermekét. Ezekben a dolgokban egyformák vagyunk. Ne gondold, hogy Ce-mo más, mint a többi férfi, és te más vagy, mint a többi nő.

– Szünetet tartott, és hirtelen különös kimerültség lett úrrá rajta.

– A szavai azt sugallják, hogy a házasság nem ér semmit – állapította meg halkán Rulan. – Ha így van, akárkihez hozzámehettem volna.

Vu asszony hirtelen visszanyerte az erejét. – Még nem fejeztem be. Bizonyos értelemben igazad van. Egy egészséges fiatal nő akármelyik egészséges fiatal férfihoz feleségül mehet, és mindketten teljesíthetik a kötelességüket az élettel szemben. Ezért tartom helyesnek, hogy fenntartsuk a régi hagyományokat. Az idősebbek jobban ki tudják választani a házastársakat, mint a fiatalok. Itt van például Liang-mo és Meng. Ők boldogok. Természetesen nem azt az abszolút boldogságot élik meg, amelyre te és Ce-mo vágytok. Ők elfogadták, hogy az életük a gyermekeikről szól. Liang-mónak nincs is más célja, mint jó férjnek és jó apának lenni. Egyikük sem vágyik többre, mint ami megadatott nekik. Éppen ezért, ha a férfi és a nő olyan, mint Liang-mo és Meng, legjobb, ha az idősebbek választják ki őket egymásnak.

– De mi nem ilyenek vagyunk – vágott közbe Rulan felindultan.

– Valóban nem – értett egyet Vu asszony. – Azt szeretnétek, ha barátság és összetartozás szövődne kettőtök között. Ó, nagyon is sokat akartok a házasságtól, gyermekem! Azt nem úgy találták ki, hogy elbírja ezt a különleges terhet.

– De mit tehattünk volna? Házasság nélkül kellett volna együtt élnünk? – háborodott fel Rulan, de nem akart udvariatlan lenni.

– Talán... talán – tűnődött Vu asszony, és maga is meglepődött a válaszában.

– Ámbár az is nehéz, hiszen férfi és nő vagytok, márpedig a test mindig meg akarja kapni, ami jár neki.

Elhallgatott, kereste a megfelelő szavakat, amelyek számára is újak voltak.

– Te és Ce-mo igazán szerencsések vagytok. Minden szempontból szeretitek egymást. Akkor hát szeressétek egymást, gyermekem! Az élet túl rövid az ilyen szerelemhez. Szeressétek egymást, és egyetlen percet se vesztegessetek haragra. Válasszátok külön a szeretetet a szenvedélytől, és ne keverjétek össze a kettőt. Egy napon, amikor egyértelműen elválik a kettő, amikor megszületnek a gyermekeitek, és felnőnek, amikor megöregszik a testetek, és a szenvedély elmúlik, mert könyörtelenül elmúlik, megismerhetitek a legcsodásabb szeretetet.

Hirtelen erős vágyakozást érzett André után, és a tudat, hogy soha többé nem láthatja az arcát, minden addiginál élesebb fájdalommal hasított belé. Behunyta a szemét, és megadással tűrte ezt a kegyetlen érzést. Kis idő elteltével érezte, hogy Rulan megfogja a kezét, és az arcához szorítja.

– És a nő az, akinek titokban irányítania kell – tette hozzá. – Mindig a nőnek kell vezetnie a férfit, hiszen egyedül rajta áll az élet. Figyelmeztetek, hogy a fiam nem segít majd neked boldoggá tenni a házasságotokat.

Amikor kinyitotta a szemét, nem volt senki mellette. Rulan elment.

Aznap este, amikor Jing levetkőztette, Vu asszony olyan hosszú és mély hallgatásba merült, hogy nem merte őt megzavarni szokásos csacsogásával. Vu asszony végül megtörte a csendet: – Jing!

– Igen, asszonyom? – kérdezte Jing, és Vu asszony feje fölött a tükörbe nézett. Az úrnője hosszú, selymes, fekete haját fésülte, amelyben a halántéknál épp hogy megjelentek az első őszes hajszálak. – Lenne egy feladatom a számodra.

– Igen, asszonyom?

– Egy hónapon belül hazatér a második fiam.

– Tudom, asszonyom, mindenki tudja.

– Arra kérlek, minden este menj át a második fiam feleségéhez, miután itt végeztél, és tedd ugyanazt, amit nálam tettél régebben.

Jing a tükörbe mosolygott, de Vu asszony nem viszonozta. Úgy folytatta, hogy nem is nézett Jing szemébe. – Semmiről se feledkezz meg, se az illatos fürdőről, se az olajozásról, se az arc és a haj illatosításáról.

– Tudom, asszonyom – felelte Jing meghitt, bizalmas hangon. Hirtelen megállt a fésű a kezében. – És mi lesz, ha nem engedi? Az a nőszemély cseppet sem törődik a szépségével.

– Engedni fogja – szolt Vu asszony. – Segítségre van szüksége a szegény

gyermeknek, mint minden nőnek. És most már tudja.
– Értem, asszonyom – bólintott Jing.

Tizenharmadik fejezet

Ce-mo a kilencedik holdhónap ötödik napján tért haza. Az üzenete táviratban érkezett a városba, amelyet azután egy küldönc hozott a Vu-házhoz, és Vu úr személyesen adta át a feleségének. Az úr akkoriban már nagyon ritkán látogatott el felesége lakosztályába, ezért az asszony a férje láttán rögtön tudta, hogy csakis az egyik fiáról lehet szó. A férfi átnyújtotta a papírlapot.

– A második fiunk hazatér – újságolta széles mosollyal.

Az asszony átvette a levelet, elolvasta, majd jó néhányszor megforgatta. Azelőtt soha nem látott táviratot. Andrétól tudta, hogy a vezetékeken nem maga a papír repül át, ahogy korábban képzelte. Nem is a szavakat adják tovább, csak különféle írásjeleket ütnek le egy gépen, és ezek közvetítik az üzenetet.

– Akár a vademberek dobpergése a dzsungelben – jegyezte meg akkoriban Vu asszony.

– Sok találmány nem más, mint továbbfejlesztett primitivizmus – felelte André.

Ezek a szavak jutottak eszébe, miközben a táviratot vizsgálta.

– Elő kell készítenünk az ünnepséget – jelentette ki fennhangon.

– Meghívom az összes barátomat – örvendezett Vu úr, mire Vu asszony is tervezgetni kezdett.

– Jó lenne rendezni egy másik ünnepséget is az üzletekben dolgozóknak és a földműveseinknek.

– Bármit, bármit! – egyezett bele a férfi nagyúrhoz méltóan.

Az asszony úgy látta, a férje visszanyerte régi énjét. Jázmin jó hatással volt rá. Visszatért az önbizalma. Korábban mély sebet ejtett rajta a megaláztatás, amikor a felesége eltaszította magától, és a Csiu-minggel való kapcsolatának kudarca még inkább elbizonytalanította. Olyan férfi volt, akinek mindig éreznie kell, hogy boldoggá teszi az asszonyokat. Vu asszony nagyon is jól tudta ezt, hiszen oly sok éven át igyekezett éreztetni vele, milyen jó férj. A fiatal és tapasztalatlan Csiu-ming nem értette meg ezeket a dolgokat, Jázmin azonban minden hamissága ellenére őszintén ragaszkodott az úrhoz. Vu asszony hirtelen megvetést érzett a lány iránt, de nyomban el is szégyellte magát, amiért ilyen rosszindulat ébredt benne.

– Bűnös asszony vagyok – vallotta egyszer Andrénak. – Úgy értem, ha elfogadom az ön meghatározását a bűnről, vagyis a titkos gondolatokat, a

rejtett vágyakat értem alatta. Egy kívülálló szemében feddhetetlennek tűnhetek, de ki lehet ura a szívének?

– Vannak olyanok, akik erre is képesek – felelte André. – És ön ilyen.

Tudta, hogy csak úgy maradhat André közelében, ha eléri azokat a magasságokat, ahol André él. André biztosan nem ereszkedne le hozzá.

Előzékenyen szólt Vu úrhoz, fiai édesapjához. – Legyen minden úgy, ahogyan szeretnéd.

Vu úr mosolyogva előrehajolt, kövérkés kezét a térdén nyugtatta. Halkan, bizalmas hangon szólalt meg. – Talán nem tudod, de Ce-mo a kedvenc fiam. Ezért nyugtalanított mindig, hogy ilyen háрпиát vett feleségül. Ce-mónak kedves, nyugodt lányt kellett volna elvennie.

Vu asszony nem rejthette véka alá a véleményét. – Kissé félreismered Ce-mót – közölte, és közben hallotta, milyen éles a hangja. – Nagyon okos. Rulan is okos. Egyre jobb véleménnyel vagyok róla.

Vu úr megrémült, mint mindig, amikor észről volt szó, és hamar visszakozott. – Nos, talán igazad van. Akkor rád bízom a szervezést, vagy én intézkedjek?

– Majd én megrendelem, ami az ünnepséghez szükséges, téged pedig megkérlek, hogy hívd meg a vendégeket, és válaszd ki a borokat – felelte az asszony.

Meghajoltak egymás felé, és elbúcsúztak. Amikor az úr eltűnt, Vu asszony rádöbrent, hogy a kapcsolatuk mindig is csak fizikai jellegű volt. Most kifejezetten visszataszítónak találta a férfit. De hát nem teljesítették a kötelességüket, amelyről Rulannak beszélt? Továbbvitték a családot egy nemzedékkel, megvalósították az emberi nem céljait, és dolguk végeztével különváltak. Most már tudta, hogy Jázmin ugyanazt tette a férjével, amit André vele: segített felfedezni énjének titkos kincsét, a lelkét. A családi kapcsolatok nem szakadtak meg, minden ment a maga útján, és a családban betöltött szerepük sem változott. Érezte, milyen bölcs döntés volt befogadni Jázmint a házba, hiszen itt mindenkinek jut hely. Ők aztán nem veszik magukra egy névtelen, törvénytelen gyermek születésének súlyos bűnét. Jázmin gyermekeinek megszerez a saját helyük a családban.

Amikor nekilátott mindnennapi teendőinek, békesség töltötte el. Aznap igazán nem maradt ideje magával foglalkozni. Elhivatta a szakácsot, az intézőt és a felszolgálót, a takarítókat és a varrónőket. A gyermekek ruháit ellenőrizni kell, és akinek új ruhákra van szüksége, annak varratnak. Jen-mónak, a legfiatalabb fiúnak is vissza kell térnie vidékről.

– Itt az idő – fordult a birtok intézőjéhez –, hogy a negyedik fiam is hazatérjen. Most már elrendeződtek a család ügyei.

Az intéző felnevetett. – Asszonyom, meglátja, ez a fia veszi majd át öntől a birtok irányítását. A legidősebb fiatal úr ügyesen intézi az üzleteket, de a negyedik úrfi a birtokra való.

Vu asszony hosszú hónapok óta nem látta a negyedik fiát, és most kíváncsi volt, mennyit változott. Mindig is azt vallotta, hogy minden férfi egyforma, amíg gyermekből férfivá nem érik. Csak arra van szükségük, hogy eleget egyenek, bizonyos dolgokat megtanuljanak, sokat legyenek szabad levegőn, és megóvják őket a szerencsejátékoktól, bordélyházaktól és családi viszályoktól. Ezért is küldték el Jen-mót vidékre. Most azonban ideje, hogy visszatérjen, és kiderüljön, mi lett belőle.

– Készítsd elő a két kis szobát a legidősebb fiam keleti lakosztályában – utasította Vu asszony Jinget. – Tele vannak dobozokkal és mindenféle kacattal. Intézd el, hogy bebútorozzák Jen-mo számára. Ott lakhat, amíg meg nem házasodik.

Vu asszony nem akarta, hogy Jen-mo a hagyományoknak megfelelően az apja közelében lakjon, de maga mellett sem akart elhelyezni egy életerős, energikus ifjút. Liang-mo és Meng kedvesen bánnak majd vele, és a gyermekek is örülnek neki.

Aznap délutánra várták Ce-mót, de senki sem tudta, mikor érkezik pontosan, hiszen csónakkal jött. Sajnos, az autót nem küldhették elé, mert az út túlságosan keskeny volt, ha meg a földeken közlekedtek vele, a földművesek szitkozódtak. Az automobil maradt hát a kapu mellett, ahol mindenki megcsodálhatta ugyan, de sok hasznát nem vették. Vu úr igencsak régimódinak tartotta volna magát, ha nem vette volna meg, és Ce-mo is szívesen emlegette fel mások előtt: – Az apám külföldi automobilja...

Miután mindent előkészítettek Ce-mo fogadására, Vu asszony tetőtől talpig megvizsgálta Rulant.

A lány engedelmesen, félénken állt Vu asszony előtt. Új, mélyvörös színű ruhát vett fel, amely nagyszerűen illett halovány bőréhez és élénkpiros ajkához. Vu asszonynak tetszett a szűk szabása, a hossza, és még a rövid ujjakat sem tette szóvá, hiszen Rulannak gyönyörű karja volt. Megkérte Jinget, hogy nyissa ki az ékszeres dobozát, és kiválasztott egy rubintokkal kirakott, széles aranygyűrűt, amelyet fel is húzott Rulan jobb kezének középső ujjára.

Rulan felemelte a kezét, és megcsodálta a gyűrűt. – Általában nem

szeretem a gyűrűket, Anyám, de ez nagyon szép.

– Illik hozzád – mosolygott Vu asszony –, és ami illik egy nőhöz, az csak kiemeli a szépségét.

Rulan akkor mosta meg a haját, de nem olajozta be, ezért úgy terült szét a vállán, akár a finom selyem. Jing szép egyenletesre vágta a végét. Vu asszonynak nem tetszett az új divat, hogy a nők kibontva hordták a hajukat. Ha Meng utánozta volna ezt a hajviseletet, bizony szóvá tette volna, de Rulan arcához illett leomló, lágy haja, ezért nem szólt érte. Mindent el kell fogadni, ami még szebbé varázsol egy nőt.

– Nyisd ki a szád – kérte Rulant. A lány kinyitotta, és Vu asszony belenézett. Tiszta volt, a fogak pedig hófehérek és egészségesek. Vu asszony megérezte a lány friss, édeskés leheletét.

Még a lány szoknyáját is felemelte, és megvizsgálta az alsóneműket is. Mindegyik patyolattiszta volt, illatos, szépen hímzett.

Megfogta a lány kezét, és megszagolta a tenyerét. Rulan megillatosította a kezét és a haját is, és a testéből az a finom illat áradt, amelyet egykor ő maga is használt.

– Nagyon jó lesz így, gyermekem – bólintott elismerően Vu asszony. – A testedben nem találok hibát. A szívedet nem vizsgálhatom meg, azt neked kell megtenned.

– Semmit sem felejtettem el abból, amit mondott, Anyám – mondta Rulan ünnepélyesen.

Úgy számították, hogy Ce-mo négy vagy öt órán belül bármikor megérkezhet, de azt senki nem sejtette, hogy valójában nem csónakkal jön, hanem a levegőből ereszkedik alá, mégpedig a város déli határában, az alacsony városfal mellett. Amikor a felettese a fővárosban híret vette Ce-mo hazautazásának, rendelkezésére bocsátotta a kormány egyik repülőgépét és pilótáját, tekintettel a Vu család előkelő pozíciójára.

A pilóta nem szívesen engedte utasát leugrani egy mező közepén, ahol egy lélek sem várta, Ce-mo azonban felnevetett.

– Ez a szülővárosom – mutatott körbe büszkén. – Csak hazatalálok!

A pilóta újra a magasba emelkedett, Ce-mo pedig szép nyugodtan hazasétált. Útközben mindenki megbámulta, sokan üdvözölték, és arról faggatták, hogyan érkezett. Amikor Ce-mo elmesélte, hogy a levegőből pottyant ide, az emberek tágra nyílt szemekkel csendesedtek el.

Az utcákról a gyerekek előreszaladtak a Vu-házba, hogy elújságotják a második úr érkezését, de Ce-mo úgy szedte a lábát, hogy szorosan a

nyomukban járt. Vu asszony és Rulan épp hogy végighallgatták a kapus feleségét, aki beszaladt, és levegő után kapkodva elhadarta a hírt, amikor maga Ce-mo is megjelent. Elsőként az édesapját kellett volna felkeresnie, de Liang-mo megírta neki, ki lakik az apjánál, és semmi kedve nem volt egy idegen nővel találkozni, mielőtt az édesanyját köszöntené. Egyenesen Vu asszonyhoz tartott, és döbbenten vette észre, hogy Rulan, a felesége is vele van.

Ez kínos pillanatot okozott, hiszen a hagyomány szerint a felesége előtt az édesanyját kellett köszöntenie. Meglepetésére Rulan a segítségére sietett. Könnyed mozdulattal hátralepett, hogy időt adjon neki.

– Fiam, hát megjöttél végre! – köszöntötte Vu asszony.

Kitárta a karját, és végigsimította a fia karját és vállát, ahogy az anyák szokták.– Vékonyabb lettél, de erősebb – állapította meg. – Izmosabb és egészségesebb – tette hozzá, amint a fia pirospozsgás arcára pillantott.

– Jól vagyok – felelte a fiú. – Csak nagyon sok a dolgom... Szinte halálra dolgozom magam. És te, Anyám, csodásán nézel ki. Sokkal jobban, mint amikor elmentem.

Sok mindenről beszélgettek még, és Rulan csak várt csendben. Ce-mo elcsodálkozott a lány türelmén. Ez igazán nem volt jellemző rá. Még inkább meglepődött, amikor az édesanyja hátralepett, megfogta Rulan kezét, és Ce-mo felé húzta.

– Rulan igazán jó volt – mesélte Vu asszony. – Engedelmes és igyekvő.

Semmi nem okozhatott volna nagyobb örömet Ce-mónak, mint az, hogy az édesanyja így megdicsérte Rulant. Szüksége volt arra, hogy elismerje a döntéseit, mint minden fiúnak, akinek erős jellemű az anyja. Korábban Vu asszony soha nem dicsérte Rulant, többek között ezért is haragudott Ce-mo a feleségére. Vu asszony most ezt is megértette. Láta az örömet fia kedves arcán, szép mosolyában, csillogó szemében. Ce-mo néhány közömbös mondatot váltott Rulannal, olyanokat, amelyeket az idősebb nemzedék jelenlétében szokás.

– Jól vagy?

– Köszönöm, jól vagyok. És te?

Ennyi hangzott el, de a tekintetük sokkal többet elárult. Rulan Ce-mo szemébe nézett, és a fiú sokkal gyönyörűbbnek látta őt, mint valaha. A ruha mélyvörös árnyalata csodásan kiemelte a lány bőrének halvány színét.

Ce-mo elkapta róla a pillantását, és elvörösödve, dadogva fordult az anyjához. – Anyám, nagyon köszönöm, hogy szántál időt... hogy

tanítottad... hogy szántál időt... hogy...

Vu asszony megértette. – Fiam, végre nyugodt szívvel mondhatom, hogy jól választottál.

Látta, hogy Rulan szemébe könnyek gyűlnek, és mindaddig soha nem tapasztalt gyengédség öntötte el. Milyen gyámoltalanok a fiatalok, és minden merészségük ellenére mennyire szükségük van az idősebbek elismerésére!

– Légy kedves a fiatalokhoz, nem kérték, hogy megszülethessenek! – tanácsolta egyszer André. Nagyon jól emlékezett erre. Aznap mérges volt Feng-móra, mert késve érkezett.

– Én sem kértem, hogy megszülethessek! – vágott vissza Vu asszony.

André ráemelte mély tekintetét. – Ha valaki szenved, tennie kell azért, hogy mások ne szenvedjenek – mondta. – Csak a hitvány emberek akarnak bosszút állni a fájdalmukért. Ön, asszonyom, felül áll ezen.

Vu asszony visszanyelte a haragját, és csendben elfogadta, amit André mondott. – És mi értelme van a szenvedésnek – folytatta André ha bennünket, akik erősek vagyunk, nem arra tanít, hogy másokat megkíméljünk tőle? Mi megismertük, mi a szenvedés, megízleltük a keserűségét, mégpedig azért, hogy eltökélten próbáljuk kiűzni a világból. Máskülönb a földi pokolban élhetnénk.

Most, hogy felidéződtek benne André szavai, leírhatatlan vágyódás ébredt az asszonyban, hogy ezt a két fiataalt boldoggá tegye. Fogta és egymásba kapcsolta Rulan és Ce-mo kezét.

– Minden kötelességed teljesítetted felém, fiam – szólt. – Vidd Rulant a lakosztályotokba, és töltsétek együtt a következő félórát. Ráérsz utána köszönten az édesapád.

Nézte, amint együtt elsétálnak, kéz a kézben, majd mosolyogva leült, és rágyújtott az ezüstpipájára.

A következő tíz napban az egész ház ünnepelt. Minden közeli és távoli rokon látni akarta Ce-mót, és tudni akarták, mi a véleménye a háborúról, a kormány áthelyezéséről és a rizs árának esetleges emelkedéséről. Megkérdezték, szerinte a külföldi fehérek vajon a japánokkal vagy ellenük fognak-e harcba szállni. Senki nem gondolt arra, hogy az ellenség győzhet, az egyetlen kérdés az volt, hogy a fegyveres, nyílt ellenállás vagy a kivárás a célravezető. Ce-mo fiatal kora miatt a nyílt ellenállás mellett kardoskodott, és Vu úr is egyetértett vele, miután semmi sem tudott az efféle dolgokról.

Vu asszony a családjában körében üldögélt, csendben figyelt, és apró pipáját szívta. Csak azért szólt, hogy vigyék ki az egyik gyermeket, hogy elvégezhesse a dolgát, fektessék le aludni, vagy töltsenek még teát. Magában úgy vélte, hogy ezt az ellenséget, akár csak a többi, csakis csendes ellenállással győzhetik le. Nem pártolta, hogy elfogadják a külföldiek segítségét. A világon senki sem segített más népeknek úgy, hogy ne kért volna cserébe valamit. Az igazság törvénye ellen való, ha valaki a családján kívül úgy ad, hogy semmit sem kap cserébe.

Mindezek ellenére nem szólt egy szót sem. Mégis csak egy asszony volt, jóllehet a legmegbecsültebb asszony a családban.

Régen Andréval szabadon beszélgethettek az emberi természetről.

– Ön Istenben hisz, én pedig az igazságban – jelentette ki.

– Nincs különbség a kettő között – felelte André.

Most, a családjában körében mélységes magányt érzett.

– És – fordult hirtelen Ce-móhoz – ha azok a külföldiek egyszer beteszik a lábukat az országunk területére, ki tudjuk majd üzni őket?

– Mindig csak a mára kell gondolnunk – tért ki a válasz elől Ce-mo.

– A mi népünk nem ilyen. Mindig is száz meg száz években gondolkodtunk.

– Száz meg száz év múlva – nyugtatta meg Ce-mo – biztosan kiüzzük őket mind egy szálig.

– Miért háborúznak a népek és nemzetek?

– A háború – magyarázta a férfi – az alacsonyabb szintű lelkek között indul el. Minden egyes nemzetre igaz, hogy önszántukból csak nagyon kevesen háborúznak, sokan akarataik ellenére, kénytelen-kelletlen állnak harcba. Egyedül a fejletlen lelkek szeretik a háborút.

Vu asszony ezen tűnődött, miközben Ce-mo katonai ezredekéről, tankokról, bombázókról és hasonlóan értelmetlen dolgokról mesélt. Annyira megfélemedezett magáról, hogy hangosan ásított. A többiek mind odakapták a fejüket, mire az asszony elnevette magát.

– Kérem, bocsássatok meg! Öregszem, és a fiataloknak való háborúsdin nemigen érdekel. – Felállt, mosolyogva búcsút vett a családjától, és Jing kíséretében a lakosztályába vonult.

A tizenegyedik napon Ce-mo újra útra kelt. Eljött érte a repülőgép, és ez alkalommal a házból és a városból egész tömeg gyűlt össze, hogy lássák a felszállást. Vu asszony nem tartott velük. Igencsak kifárasztotta mindaz, amit Ce-mo a tíz nap során mesélt. Úgy érezte, nagy butaság, ha egy fiatalember a

háború és a halál dolgaira fecsérli az idejét. Ezzel aztán nem használ sem a családjának, sem önmagának. Csak az élet lehet győzedelmes, ezért az ellenséget és a halált is csak az élettel és még több élettel lehet legyőzni. Amikor Ce-mónak is felvetette ezt, a fiú türelmetlenül kiáltott fel: – Anyám, te ezt nem érted!

Vu asszony megmosolyogta a fiatalokra oly jellemző szavakat, és inkább hallgatott. Kedvesen elbúcsúzott a fiától, és hagyta elmenni. Nem sajnálta, hogy útnak indul a fia. Ce-mo nyugtalanságot hozott a házba, különösen a fiatalabb öccsére ijesztett rá. Jen-mo leburnult és kikerekedett, akár egy parasztgyerek, és jó nagyra nőtt, mióta elhagyta a házat. Vu asszony az üdvözlésen kívül nem is beszélt vele, szerette volna megvárni, amíg lecsillapodnak a kedélyek, hogy nyugodt körülmények között ismerhesse meg őt. Azt azonban észrevette rajta, hogy fél.

Miután Ce-mo elment, Rulan felkereste Vu asszonyt. Odatérdelt az anyósa mellé, és az ölébe hajtotta a fejét. Vu asszony érezte, hogy meleg nedvesség itatja át a ruháját.

– Mik ezek a könnyek? – kérdezte nyájasan.

– Boldogok voltunk – suttogta Rulan.

– Akkor boldog könnyek – sóhajtott Vu asszony. Gyengéden megsimogatta a lány fejét, de nem szólt többet. Kis idő elteltével Rulan felállt, megtörölte a szemét, és mosolyogva elment.

Milyen nehéz lenne elviselni az életet, ha tudnánk, mi történik a következő pillanatban!

A házra, amely az imént még boldogan ünnepelt, most a legsötétebb gyász borult. Ki tudja, mi történhetett ott a felhők közt?

Még félóra sem telt el, miután Ce-mo a felkelő nap felé indult, amikor az intéző berohant a kapun, nyomában a Vu-birtok bérlőivel és földműveseivel, akik jajgatva szaggatták a ruháikat. Ekkora hangzavarra Vu asszony is felfigyelt. Éppen a könyvtárba indult, hogy Rulan látogatása után egy kicsit egyedül legyen, amikor meghallotta, hogy sírva kiáltják a nevét. Rögtön tudta, mi történt.

Kiment a kertbe, és az udvar kapujánál találkozott a sokasággal. Vu úr érkezett elsőként, arcán könnyek peregtek. Ott volt Jázmin is, az árvák, az öregasszony, ott volt az összes szolga és a szomszédok. A tömeg szinte beözönlött a nyitott kapun.

– A fiunk... – kezdte Vu úr, de nem tudta folytatni.

Az intéző vette át a szót. – Láttuk, hogy lángok csapnak fel az égen, és a legtávolabbi mező fölött lezuhant – mesélte Vu asszonynak. – Odarohantunk, hogy megnézzük. Sajnos, asszonyom, nem maradt más, csak néhány drót, egy külföldi motor és valami ismeretlen dolog összetört darabjai. Emberi maradványokat nem találtunk.

A szavak az asszony szíve közepébe találtak, noha már előre tudta, mit fog hallani.

– Nem maradt semmi, amit eltemethetnénk – mormolta Vu úr. Zavartan pillantott az asszonyra. – Hogy lehet, hogy most semmi nincs a fiunkból, aki egy órája még élt?

Vu asszony is így érzett, de elsőként Rulan jutott az eszébe. – Most a fiatal feleségére kell gondolnunk – emlékeztette Vu urat.

– Ó, igen – helyeseltek a többiek. – Elképzelhető, hogy boldogság lakik benne. Milyen szerencse, hogy tíz éjszakát együtt tölthettek! Ha gyermekük születik, önök is megvigasztalódnak, asszonyom, uram...

Vu úr könnyeit felszárította a reménysugár. – Menj el hozzá – kérte a feleségét –, és vigasztald meg. Rád bízunk őt.

Vu asszony átsietett abba a lakrészbe, ahol Ce-mo az utóbbi napokat a feleségével töltötte, és a tömeg lassan széteszlott. Vu úr Jázminnal visszatért a saját lakosztályába, és bezárta a kaput, az intéző pedig felszólította a földműveseket, hogy térjenek vissza a földekre. Ő maga, mondta, megvárja Vu asszony rendelkezéseit.

A gyermekek visszaszállingóztak a templomba, ahol az idős pap füstölőt égetett, és imákat mormolt a halott fiúért.

– Ezekben az időkben – fordult az ősi istenségekhez – túl gyorsan történik minden. Nincs idő a halottakért imádkozni. Élnek, azután nincsenek többé, mi csak ennyit látunk. Keressétek a lelkét, ti, akik a mennyekben éltek! Találjátok meg őt, és vezessétek azokhoz, akik ismerik, és megvigasztalják. És amikor újjászületik, hadd szülessen újra ebbe a családba, ahová tartozik – imádkozott az idős pap.

A házban, ahol oly boldoggá lett, Rulan Vu asszony mellett kuporgott a földön, homlokát az asszony kezéhez szorította. Egyikük sem szólt. Mit is mondhatott volna a két asszony, akiket összekötött a szeretet és a bánat? Vu asszony szerette volna elmondani Rulannak, miként tekintett a halott

Andréra, de nem árulhatta el neki, sem most, sem máskor. Rulan szívfájdalma még az övénél is súlyosabb volt. Ő eltemethette André testét, de Ce-móból semmi nem maradt. A szél felkapta a hamvait, és szanaszét szórta a mezőkön. Mi más maradt Ce-móból? Ő, az édesanyja, megőrizte születésének, gyermekkorának, serdülőkorának és felnőttkorának emlékét. Emlékezett vitázó, erőteljes hangjára, szenvedélyes, magabiztos, szép arcára. És most a szívébe vésődött a halála is.

De mi maradt meg Rulannak? Vajon a tíz nap alatt egymásra talált a lelkük? Vajon az ifjú hitves megőrzi-e mindazt, amit az anya nem őrizhet meg?

Túl korai lett volna erre választ keresni. Vu asszony csendben, mozdulatlanul ült, és a lénye meleget sugárzott a mellette kuporgó lány felé.

Rulan mozdult meg elsőként. Felállt, megtörölte az arcát, és felszárította a könnyeit. – Örökké köszönettel tartozom, Anyám – szólalt meg. – Ebben a tíz napban egyetlenegyszer sem veszekedtünk.

– El tudod viselni a magányt? – kérdezte Vu asszony. Csodálta a lányt, aki iránt erős, mély szeretetet táplált.

– Igen – válaszolta Rulan. – Majd ha már elég időt töltöttem, felkeresem, Anyám, és elmondom, mire van szükségem.

Vu asszony Rulan kezére támaszkodva felállt. A lány keze erős volt, az ujjai meg sem remegtek. – Az ajtóm éjjel-nappal nyitva áll előtted – búcsúzott tőle.

– Nem felejttem el – bólintott Rulan.

Vu asszony elindult, és hallotta, hogy Ce-mo házának ajtaja becsukódik. Megtorpant, és félig visszafordult. Csak nem azért zárkózik be ez a lány, hogy kárt tegyen magában? Nem, gondolta, ez nem vallana Rulanra. Ő inkább egyedül marad, egyedül fekszik álmatlanul az ágyban, és egyedül tér majd lassan vissza az életbe. Ha Ce-mo élne, tűnődött Vu asszony, újra és újra vitába bonyolódna. A tíznapos csoda nem tartana örökké. Ők ketten túlságosan egyenlők voltak, és túl szenvedélyesen szerették egymást. Mind a ketten felül akartak kerekedni a másikon, és egyikük sem tudta szabadon engedni a másikat. Most ellenben örökké békében élhetnek.

– Békében! – sóhajtott fel az asszony. Úgy érezte, ez a legszebb szó a világon.

Jóllehet nem találtak emberi maradványokat, amely mellett virraszthattak

volna, a Vu-ház a szokásos ideig gyászba borult. Koporsót is csináltattak, amelybe Ce-mo kedvenc tárgyait helyezték. A temetés napját a jövendőmondók határozták meg, és azon a napon meg is tartották. Ce-mo koporsóját a családi sírban helyezték el az őseik földjén, és az emléktábláját is odatették azok közé, akik az előző évszázadok során távoztak el.

Vu asszony hagyta, hogy mindenki úgy gyászoljon, ahogyan szeretne. Ő maga elfogadta Kang asszony segítségét a gyász alatt. A két család egyre kevesebbet látogatta egymást, ezt Vu asszony is megállapította a hosszú hónapok során, de nem akart változtatni a helyzeten. André emléke miatt lassan eltávolodott a barátnőjétől, ráadásul továbbra is erős ellenérzésekkel gondolt vissza a szülés éjszakájára.

Egy fiú elvesztése azonban még egy megtört barátságot is feléleszt, így a két asszony újra egymásra talált, bár többé nem kerültek igazán közel egymáshoz. Még Kang úr is eljött a temetésre. Ha nem történt volna a haláleset, Kang asszony nem tudott volna ilyen tiszta szívvel a Vu-házba látogatni, de így minden sérelmet félretett, és őszinte együttérzéssel, hangos zokogással lépett Vu asszony lakosztályába.

– A gyermekeink együtt nőttek fel! – könnyezett. – Úgy érzem, mintha a saját fiamat veszítettem volna el!

Vu asszony tudta, hogy őszintén beszél. Szívesen fogadta a barátnőjét, de érezte, hogy a barátságuknak vége szakadt. Túlságosan mélyen beleártotta magát a barátnője életébe. Elképzelhető, hogy a hálája ellenére Kang asszony soha nem bocsát meg ezért.

– Ha akkor éjjel nem jöttél volna, nővérem, meghaltam volna – hálálkodott. – Neked köszönhetem az életem.

Beszéd közben szégyenlősen nézett Vu asszonyra, aki megértette, hogy hálás ugyan az életéért, de haragszik is, amiért szemtanúja volt esendőségének. Kang asszony némi irigységgel is viseltetett Vu asszony iránt, és ő ezzel tisztában volt. Nem hibáztatta a barátnőjét, de lélekben eltávolodott tőle. Érezte, hogy Kang asszonyt őszintén elszomorította Ce-mo halála, de mégsem sajnálja igazán, hogy a Vu család elveszített egy fiút. A gyász miatt valamelyest felülkerekedhetett Vu asszonyon. Egykor Vu asszony megharagudott volna ezért, de most nem érzett ilyesmit. Megértette Kang asszony gyengeségét, és nem hibáztatta őt.

– Tűrnünk kell a gyengék ostobaságát és rosszindulatát? – faggatta egykor André.

– Igen, hiszen ha őket elpusztítanánk, magunkat is elpusztítanánk – felelte

André. – Egyikünk sem annyival jobb vagy bölcsebb a másiknál, hogy az elpusztításával el ne veszne belőlünk is valami.

Most, hogy már sok mindent megért, világossá vált számára, hogy nem gyűlölheti régi jó barátját a gyengeségei miatt.

Másfelől, semmi nem kényszeríthet többé, hogy szeressem – makacsolta meg magát.

Ez az ellenszegülés újra André-t juttatta az eszébe, aki egyszer felolvasott neki egy részt a szent könyvéből.

– Szeresd embertársadat, úgy, mint magadat – olvasta tagoltan.

– Szeresd! – kiáltott fel Vu asszony. – Milyen erős szó!

Mindig is rendkívül kritikusan viszonyult André szent könyvéhez, talán irigykedett, amiért oly gyakran olvasta, és oly sok bölcsességet nyert belőle. André azonban egyetértett vele. Az asszony látta, hogy a szavára felkapja a fejét.

– Igaza van – ismerte el. – A szeretet nem jó szó erre. Senki sem szeretheti az embertársát. Mondjuk inkább: „ismerd meg embertársadat, úgy, mint magadat”, ami azt jelenti, hogy értsd meg a nehézségeit, a helyzetét, és légy olyan elnéző a hibáival szemben, mint a saját hibáiddal szemben. Ne ítélkezz felette, ha magad felett sem ítélkezel. Asszonyom, ez a „szeretet” szó jelentése.

A temetés napja olyan szép volt, hogy sehogyan sem illett egy fiatalember halálához. A tavakban kristálytiszta csillogott a víz, és a langyos napsütésben vidáman csiripeltek a madarak. Vu asszony kitekintett gyaloghintójának kis ablakán, és még inkább elszomorodott. Rulanra gondolt, aki mögötte haladt saját hordszékén, és a hátsó ablakhoz fordult, hogy lássa, Rulan vajon kinéz-e. Rulan azonban behúzta a függönyét. Vu asszony gondolatai visszatértek halott fiához. Milyen lehetett az égből, a felhők között találkozni a halállal? Ce-mo helyébe képzelte magát, és érezte a repülés szabadságának örömét. Azután meghibásodott a gép. Ce-mo túlságosan megbízott a gépekben.

– Biztonságban leszel ott fent, ahol csak az a külföldi masina tart meg? – aggodalmaskodott, mielőtt Ce-mo útnak indult.

A fiú jót nevetett anyja tudatlanságán. – Anyám, ezek a gépek varázslatosak!

Hiába bizonygatta, a varázslat nem működött. Talán volt még néhány másodperce, amelybe belesűrítette az életét. Az asszony maga előtt látta fia rémületét, dühét, végül az elmúlását. Teste a végtelen égből a földre zuhant.

Vu asszony lehajtotta a fejét, és kezével eltakarta az arcát.

A temetési szertartás a hagyományok szerint zajlott. Előző nyáron az idős úrnő koporsóját is idehozták a templomból, hogy a családi birtokon temessék el. Az idős úr márvány síremlékéhez hasonló sírt kapott, csak kisebbet. Az idős úr balján már készen állt a hely Vu úr számára, mellette Vu asszony, majd Liang-mo és Meng helye következett. Tőlük kicsit távolabb ásták meg Ce-mo üres koporsójának gödrét. A koporsót leengedték aljára, a fehér kakast levágták, a vérét kicsorgatták. Közben papírt égettek. Egy papírrepülőt is készítettek, amelyet szintén elhamvasztották. Amikor mindennel végeztek, és a sírt is betemették, a család hazatért, csak a felbérelt gyászolók maradtak jajveszékelve a sírnál.

Aznap este a szobájában Vu asszony egyedül maradt a bánatával. Nem vágyott mások társaságára. Tudta, hogy Vu úr nyomban valami szórakozás után néz. Rulan szenved, azután lassan helyrejön. Vu asszony az ágyában fekvé a második fiára gondolt, és arra, hogy üresen marad a helye a családban. Azokat a gyermekeket is meggyászolta, akik a fiától kaptak volna életet, de most már soha nem születnek meg. Amikor egy fiatalember meghal, sokan meghalnak vele együtt. Magában megátkozta a külföldiek veszélyes masináit és a háborúkat, amelyek oly sok fiatal életet követelnek, és önmagát is hibáztatta, amiért nem tartotta itthon mind a négy fiát.

Gondolataiban megjelent André hatalmas alakja. Egy alkalommal Feng-mo tanulásáról vitatkoztak. – Tanítsa a harmadik fiam – kérte André de ne mondjon neki semmi olyat, ami eltávolítja a családjától.

– Asszonyom – kiáltott fel André –, ha börtönbe zárja a fiát, szinte biztosan elmenekül, és minél inkább szeretné visszatartani, annál messzebbre megy.

– Tévedtél – panaszkolta most a képzelt arcnak. – Nem börtönöztem be, mégis ő ment mind közül a legmesszebb.

Reggel szokás szerint korán ébredt, és nyugtalanul fel is kelt. Kellemes nap ígérkezett. Mély gyásza ellenére olyan csodásnak találta a vidéket, hogy szeretett volna újra kiszabadulni. De milyen ürüggyel hagyhatná el a gyászoló házat? Tanácstalanul bolyongott a szobákban, nem tudta eldönteni, maradjon-e vagy menjen. A ház csendes volt, az előző nap fáradalmai után mindenki sokáig aludt. Jing is későn jelent meg, sápadtan, csendesesen, kisírt szemekkel. Miután elvégezte a feladatát, Vu asszony elküldte, átsétált a

könyvtárba, és kézbe vette a könyveit.

A nyitott ablakokon beáradó friss levegő lágyan simogatta a bőrét.

Már késő délelőttre járt, amikor léptek zajára lett figyelmes. A kertben Jen-mót, a negyedik fiát pillantotta meg.

A fiú határozott hangon, szinte udvariatlanul köszöntötte anyját, de ő nem fedtte meg, mert tudta, hogy a földművesek között vette magára ezt a modort.

– Gyere be, fiam – hívta szívélyesen.

Kézen fogta, és a tenyerében érezte érdes, fiatal kezét. Csodálkozva állapította meg, hogy a fiú már olyan magas, mint ő.

– Nagyon gyorsan nősz – mondta színlelt rosszállással.

Jen-mo más volt, mint a testvérei. Nem volt a szavak embere, és mosolyogni sem szeretett, de Vu asszony megállapította, hogy a tekintete nyugodt, és nincs benne féltékenység. Egyszerűen nem akart senkinek sem a kedvében járni. Vu asszony elengedte a kezét.

– Anyám – szólalt meg Jen-mo. – Szeretnék visszamenni vidékre. Nem akarok itt lakni.

Vu asszonynak nevetethétkje támadt, amikor végigmérte a fiát: erős volt, kerek szeme fekete, haja rövidre nyírt, a foga hófehér.

– Hogy állsz a könyvekkel? – érdeklődött.

– Az Új Olvasók ötödik évében járok, és elolvastam a Változások Könyvét.

Korának ez éppen megfelelt. – Nem lenne többre szükséged, mint amit a falusi iskola nyújt? – tudakolta az asszony.

– Utálok a könyveket – vágta rá Jen-mo.

– Utálod a könyveket! – visszhangozta Vu asszony. – Ó, hát olyan vagy, mint az apád!

A fiú elvörösödött, és lesütötte a szemét. – Nem, Anyám – jelentette ki. – Senkihez sem hasonlítok. És ha nem mehetek vissza vidékre, akkor megszököm.

Felnézett, majd újra lesütötte a szemét. Vu asszony a mély bánata dacára felnevetett. – Mondtam valaha is akármelyik fiamnak, hogy nem teheti meg, amit szeretne? – kérdezte.

– Olyan magasak ezek a falak! – panaszkolta a fiú.

– Igen, nagyon magasak – bólintott az asszony.

– Most szeretnék elmenni.

– Én is megyek veled – közölte Vu asszony.

Jen-mo bizonytalanul nézett rá. – Hol fogsz aludni, Anyám? – rökönyödött meg.

– Ó, estére hazajövök. De jó lesz elmennem, hogy a saját szememmel lássam, hol laksz, és beszéljek a tanároddal. Akkor nyugodt szívvel engedlek el.

Jen-mo elszaladt, hogy összekészítse a ruháit. Vu asszony jelezte, hogy készítsék elő a gyaloghintót, de Jinget nem akarta magával vinni.

– Vidéken senki sem fog bántani – mondta, amikor Jing csodálkozó szemeket meresztett rá.

Együtt indultak, Vu asszony a gyaloghintóval, Jen-mo a kedvenc szürke póniján. Végighaladtak az utcákon, ahol mindenki tudta, kik ők és merre tartanak. Az emberek tisztelettel engedtek utat előttük.

Amint elhagyták a városfalat, Vu asszony érezte, hogy lassan eltölti a vidéki táj végtelen nyugalma. Elhatározta, hogy aznapra félretesz minden gondot. A legfiatalabb fiát figyelte. A fiú ügyesen lovagolt, de nem valami elegánsan. Olyan keményen ült a nyeregben, mintha össze lenne nőve a lóval, és a póni vágója szerint mozgott ő maga is. Nem volt benne félelem. Látszott rajta, hogy boldog, és Vu asszony eltökélte, hogy továbbra is megadja neki azt, ami boldoggá teszi. Hálát érzett, hogy Liang-móhoz hasonlóan Jen-mo sem vágyott többre, mint amit a család megadhat neki.

Vu asszony a faluban töltötte a napot, az intéző házában ebédelt, és fogadta mindazokat, akik felkeresték. Akadt, aki hálálkodni jött, mások panaszkodni, de ő mindenkit meghallgatott. Az emberek őszintén beszéltek, nem rejtették el a gondolataikat. Ellátogatott a közeli földekre, és megvizsgálta a vetéshez félretett különféle magvakat. Belenézett a kútba, és egyetértett, hogy túl sekély, ezért újra kell ásni. Ellenőrizte, mennyi trágyát szánnak a káposztaföldekre, majd elment az iskolába, és beszélt az idős tanítóval, aki örömmel fogadta. Amikor a tanító Jen-mo kitartását dicsérte, Vu asszony nevetve vallotta be, hogy tudomása szerint a fia nem szereti a könyveket. Alaposan megvizsgálta a kényelmes, vályogfalú szobát, ahol Jen-mo aludt az intéző házában. A széles ágyat tiszta takarók borították. Végül, mielőtt a nap leszállt volna, búcsút vett a fiától, és beült a gyaloghintójába.

Most, hogy egyedül maradt, végre megtehetette azt, amire oly régóta vágyott. A domboldalon megpillantotta a nagy páfrányfenyőt, amely alatt Andrét eltemették. Ha magyarázat nélkül állna meg itt, kellemetlen szóbeszéd terjedne el itt vidéken, a városban és a házban is, hiszen a Vu család dolgairól semmi nem maradhatott titokban. Ezért inkább merészen megszólította a

hordozókat: – Vigyenek a külföldi szerzetes sírjához, aki a fiam tanítója volt. Szeretném tiszteletemet tenni ott, hiszen olyan közel van, és nincs más, aki a szerzetest meggyászolná.

A férfiak nem csodálkoztak, sőt, nagyra becsülték az asszony figyelmességét. A sírtól kissé távolabb szállt ki a hordszékéből, hogy egyedül lehessen. Egymaga baktatott végig a mezők között kanyargó keskeny ösvényen, még a domboldalon a páfrányfenyőhöz ért. Az esti szellő meglebegtette a fa legyezőszerű leveleit, amelyek a lenyugvó nap előtt foltos árnyékot vetettek a fűvön. Vu asszony letérdelt a sír előtt, és háromszor a földig hajolt, miközben a távolból a hordozók figyelték. Leült a sír mellé, és Andréra gondolt, aki hamar meg is jelent a gondolataiban, csuhája körüláncolta a lábát, szakálla csak úgy lobogott a szélben. A szeme élénken csillogott.

– Jaj, az a szakáll! – dohogta az asszony tréfálkozva. – Mindig eltakarta előlem az arcod! Soha nem nézhettem meg magamnak az állad és a szád.

Végtére is André az egész testét elrejtette. Barna csuhája beborította széles alakját, és a jókora, formátlan cipője a lábát sem engedte látni.

– A lábad – suttozta az asszony mosolyogva. – Mekkoraikat nevetnek rajta a gyerekek!

Így is volt. Amilyen gyakran csak tehette, meglátogatta az árvákat, és ilyenkor előfordult, hogy elmesélték, milyen hatalmas talpakat kellett készíteni André cipőjéhez. Kis kezükkel mutatták a méretet.

– Ekkorát... ekkorát... – mutogatták kacagva.

Az öregasszony maradék rongyokból készítette a cipő talpát és az oldalát, amelyeket végül vászonanyaggal vont be. – Én végeztem a varrás nagy részét – mondta Vu asszonynak.

– De mi is segítettünk! – emlékeztették a gyerekek.

– Mindannyian öltöttek egyet-kettőt – bólogatott az öregasszony.

– Még a legkisebbek is fogták a tűt, én meg tartottam nekik az anyagot, hogy beleszúrhasanak.

Vu asszony még egy kicsit elidőzött a sír mellett, és Andréra gondolt, majd hálás szívvel hazatért. Élete során megadatott neki, hogy ismerjen, sőt szeressen egy tökéletesen jóságos embert.

Néhány nap elteltével egy kézműves látogatott el hozzá a városból, és hozott valamit, amit maga készített. Egy kis darab alabástromra megfestette

André portréját.

Vu asszony kissé megijedt, amikor megpillantotta a képet. – Miért hozta ezt nekem? – kérdezte. Nem hitte, hogy mások tudhatnak a legbensőbb titkairól, de ismerte az egyszerű emberek különleges bölcsességét.

– Hálával tartozom ennek az embernek – felelte ártatlanul a kézműves. – Egyszer munka nélkül maradtam, és ő addig gondoskodott rólunk, amíg újra talpra nem álltunk. Akkoriban készítettem ezt a képet róla, hogy soha ne felejtsem el az arcát. Tegnap a gyermekeim anyja azt javasolta, hogy a Vu család templomában kellene ezt a képet kitenni, így az árvák mindig emlékeznének rá, mint atyjukra.

Vu asszony megkönnyebbült.

Nem is neki szánták az ajándékot. Az asztalra állította az alabástromot a faragott fatartó segítségével, amelyet a férfi készített hozzá. A kézműves jól ábrázolta André tekintetét, noha olyasvalamit is belefestett, ami nem volt jellemző rá. A szeme kissé húzottra sikerült, a keze leheletnyit túl finomra, az alakja pedig kissé soványnak tűnt, mégis ő volt az, André.

– Mennyivel tartozom? – tudakolta Vu asszony.

– Ajándék – hártotta el a férfi. – Nem is akarnám eladni.

– Akkor a gyermekek nevében köszönöm.

Vu asszony napközben magánál tartotta a festményt, és este elvitte a templomba. A gyerekek éppen vacsoráztak, az asztaluk a kapuőrző istenségek előtt állt. Vu asszony megtorpant az ajtóban, és az elé táruló látványban gyönyörködött. Hosszú vörös gyertyák égtek az istenek előtt, és a füstölő illatos felhőket eregetett. A festett agyagistenek a szarufák közül, a gyertyafény és a füst mögül figyelték a lábuknál vacsorázó kicsiket.

A gyerekek már hozzászoktak új otthonukhoz. Eleinte féltek az istenektől, de idővel egészen megfeledkeztek róluk. Az öregasszony és a pap szolgálták ki őket, az idősebbek pedig segítettek a kisebbeknek. Vu asszony láttán felkiáltottak, és ő mosolyogva fogadta köszöntésüket. Amikor a saját gyermekei kicsik voltak, gyakran elhúzódott az ölelésük elől, néha még a kezük érintését is nehezen viselte. Ezeket a gyermekeket azonban soha nem tartotta távol magától. Ők ugyan nem a testéből születtek, de lélekben André gyermekei voltak, és az ő társaságukban Andréval lehetett. Még nem tudta, magához vesz-e újabb gyermeket. Lehet, hogy igen, de az is lehet, hogy soha nem lesznek többen.

Olyan magasra emelte André képét, hogy mindannyian láthassák. – Ajándékot hoztam – újságolta. Utat engedtek neki, és az asszony az istenek

elé, a nagy füstölőurnához az asztalra helyezte a képet. Ott állt André, és a gyermekekre nézett, akik visszanéztek rá. Eleinte mély hallgatásba merült mindenki. Csak álltak, és nézték, azután duruzsolni kezdtek, és nevetve, sóhajtozva mondták:

– Ó, ez az atyánk. Ő az...

Álltak, néztek, és vágyakozva sóhajtoztak. – Ő mindig itt lesz veletek – fordult hozzájuk Vu asszony. – Mindennap és minden este lefekvés előtt vethettek rá egy pillantást.

Megmutatta nekik a kép másik oldalát is. A kézműves négy szót vésett a kőbe, amelyeket fekete festékkel áthúzott: „Egy tiszteletre méltó külföldi szív”.

Vu asszony visszarakta a képet a helyére, és attól fogva mindig ott állt.

Miután visszatért a saját lakrészébe, felötlött benne, hogy nem látta Csiu-minget a templomban. Még aznap este meg is jegyezte Jingnek: – Engedélyt adtam, hogy a második úrnő a templomban lakjon a gyermekével együtt, ma mégsem láttam őt.

– Ott lakik, asszonyom – felelte Jing –, de gyakran eljár a második menyéhez. Összebarátkoztak, olyanok lettek, akár a nővérek. Egymást vigasztalják. A harmadik kurtizán jövetele után ugyanis a második úrnő akár özvegy is lehetne. Az úr soha nem hagyja nála a pipáját.

Vu asszony egy szót sem szólt. Magában tűnődött, miközben a fürdés után Jing a testét olajozta. Egy népes családban mindig egymásra találnak a hasonló lelkek, és különös kötelék alakul ki közöttük. Ha Csiu-ming enyhíti Rulan fájdalmát, ám legyen. Elképzelhető, hogy egy nap Rulan is késztetést érez majd, hogy a templomi gyermekekkel törődjön, és bennük lel vigaszra. Igaz, hogy a gyermekeknek szükségük is lenne valamiféle oktatásra. André bizonyára szeretné, ha megtanulnának írni és olvasni, ezenkívül pedig meg kell tanulniuk varrni és főzni, hogy felkészüljenek a későbbi életükre. Aznap este, elalváskor Vu asszony terveket szőtt egy iskoláról, amelyet a házban indítana el ezeknek a gyerekeknek. Ám ő semmit nem sietett el. Bármit is tett, gondosan megtervezte.

Tizennegyedik fejezet

A következő évben újabb távirat érkezett, ez alkalommal Feng-mótól. Ezt a táviratot Vu úr nem személyesen adta át a feleségének, inkább egy szolgát menesztett hozzá. Különös üzenet volt. Vu asszony többször is elolvasta, mégsem igazodott el rajta. Feng-mo beharangozta a látogatását, de semmi mást nem írt. Ha az égiek is úgy akarják, egy, legfeljebb két hónapon belül megérkezik. Tanulmányainak megszabott ideje még nem telt le, de arról nem szólt, miért jön haza ilyen idejekorán.

Minél többször olvasta át az üzenetet az asszony, annál nyugtalanabb lett. Nagyon vágyódott André után, hiszen Feng-mót szinte a közös gyermeküknek tekintette. – Ó, bárcsak lenéznél rá – mormolta –, és elárulnád, miért tér haza ilyen hirtelen. Talán valami rosszat tett...

Amikor behunyt szemmel maga elé idézte André arcát, komolynak látta. André nem beszélt, és az asszony emlékezetéből sem jött elő hang, amelyen megszólalhatott volna.

Vu úrral és Rulannal nem akart Feng-móról beszélni, Csiu-minggel pedig végképp nem. Minél többet tűnődött, annál aggodalmasabb lett, míg végül már rettegéssel gondolt Feng-mo hazatérésére, nehogy újabb baj sújtsa a családot. Az az ötlete támadt, hogy Kang asszonnyal, Lin-ji édesanyjával vitatja meg a dolgot.

A két asszony időközben olyannyira eltávolodott egymástól, hogy már egyetlen lélek sem járt át egyik házból a másikba. Vu asszony még akkor is valamilyen megmagyarázhatatlan idegenkedést érzett, amikor elhatározta, hogy felkeresi Kang asszonyt. Magába nézett, hogy kiderítse a baj gyökerét. Miért érzi magát ilyen távol régi barátnőjétől, akit igazán nem hibáztat gyengesége miatt? Az okozhatja, hogy olyannyira különböznek egymástól. Kang asszony mérhetetlenül szereti a férjét, éppen annyira, mint ő André. Bár ez a két szeretet ugyanarról a töről fakad, éppen annyira különböznek, mint az ég és a föld. Vu asszonyt azért taszította a barátnője, mert Kang asszony a kövér, nemtörődöm férjét imádta mindennél jobban, márpedig ezzel lealacsonyította a ragyogó, odaadó szeretetet. Vu asszony rádöbrent, hogy a különbség nem a szeretet milyenségében rejlett, hanem a minőségében. Kang asszony a tőle telhető legmagasabb fokú szeretettel szerette idős férjét.

Az öreg Kangnak mégsem szabadna abba a mennyországba kerülnie, ahol

André él! – háborgott magában Vu asszony.

Egyszer csak felnevetett. Miért lett ilyen mérges a szeretetre? A szeretet úgy árad, akár a napfény vagy az eső, a jókra és rosszakra, a szegényekre és gazdagokra, a tudatlanokra és az iskolázottakra egyaránt. Mi oka lenne mérgeledni?

A nevetést megmelengette a szívét. Amikor kinyitotta a szemét, erősebbnek, tisztábbnak érezte magát. Jing behozta a kimenőruháját, felöltöztette, és futárt küldött a Kang-házba, hogy bejelentse Vu asszony látogatását.

A Kang-házban változatlan zűrzavar uralkodott, és a báméskodó gyerekek talán még többen lettek. Mindegyik fiú felesége és ágyasa szült egy-két gyermeket, amióta Vu asszony utoljára itt járt. Egy vidám cselédlány elvezette őt abba az udvarba, ahol Kang asszony naphosszat egy kis tó mellett, egy fűzfa árnyékában a nádból font karosszékben üldögélt. A szék szép lassan engedett Kang asszony egyre terebélyesebb idomainak, míg végül a fonott oldala teljesen felvette a testének vonalát. Reggel ide telepedett, és estig fel sem kelt, hacsak nem kezdett esni.

Körülötte gyerekek játszottak, kurjongattak, vagy éppen a szoptatós dajkák melléhez tapadtak, a cselédlányok varrtak, zöldséget és rizst mostak a tóban, az asszony menyei pletykálgattak, a szomszédasszonyok híreket hoztak, az árusok a portékáikat kínálgatták, és a vendég hölgyek naphosszat madzsongot játszottak. Ebben a népes társaságban ült Kang asszony, amikor a barátnője megjelent. Nyomban köszöntötte, és bocsánatot kért, amiért nem áll fel az üdvözlésére.

– Olyan súlyokat szedek magamra, hogy esküszöm, alig bírnak a lábaim! – kiáltotta.

Az udvaron mindenki elnevette magát, és a házból jövő hahotázás azt bizonyította, hogy Kang úr is hallotta a feleségét, mégsem jött ki. Férfiként csak a közelből hallgathatta és figyelhette az eseményeket, miközben úgy tett, mintha olvasna vagy bóbiskolna.

Vu asszony rögtön látta, hogy ott, a nagy társaság kellős közepén nem hozhatja szóba Feng-mo és Lin-ji dolgát, udvariasságból azonban ráérvősen helyet foglalt a széken, amelyet egy cselédlány Kang asszony mellé állított.

Kang asszony jól tudta, hogy a barátnője nem ok nélkül látogatta meg, ezért kövér kezével integetve hangosan felkiáltott, hogy mindenki távozzon, és hagyják őket magukra. Hirtelen a feje tetejére állt az udvar, mindenki nekiindult, kiabált, Kang asszony pedig nagy hangon utasította az

embereket. Végül egyedül maradt a két asszony.

Vu asszony elővette Feng-mo táviratát, és odanyújtotta régi barátnőjének, Kang asszony azonban nevetve intett. – Nem sok írásjelet ismertem, de már azokat is elfelejtettem – mondta vidáman. – Soha nem volt rájuk szükségem, most miért lenne, ha egyszer te itt vagy, Aj-lien?

Kang asszony nem érezte, mennyire eltávolodtak egymástól. Úgy viselkedett, mintha naponta találkoznának.

Vu asszony elmosolyodott. Lehetetlen volt nem felvidulni ezen az asszonyon, bármennyire is visszataszítónak találta. Felolvasta neki Feng-mo üzenetét: „Késedelem nélkül hazatérek”.

– Mást nem ír? – tudakolta Kang asszony, és a táviratra meredt.

– Csak ennyit. – Vu asszony összehajtogatta a papírt, és a ruhájába csúsztatta. Elvette az asztról a teáscsészét, de nyomban letette, mert nagyon mocskos volt.

– Nyilvánvalóan történt valami – morfondírozott. – Úgy tervezte, hogy öt évig marad.

– Bizonyára beteg! – találgatta fel Kang asszony.

– Elképzelhető – gondolkodott el Vu asszony –, de úgy érzem, azt megírta volna.

– Gondolod, hogy valamilyen bűnt követett el? – rémült meg Kang asszony.

– Nem hiszem – ingatta a fejét Vu asszony. Nem hitte, hogy André nevelése után bármilyen komoly hibája lenne Feng-mónak. – Lin-jiről szeretnék veled beszélni – folytatta. – Sajnálom, hogy nem folytattam az óráit, miután a tanítója meghalt.

Elfordította a fejét, mert tudta, hogy Kang asszony szerelmi ügyekben pillanatok alatt a szavak mögé látott.

– Lin-ji nem bánja – vallotta meg őszintén Kang asszony. – Nem merte elmondani neked, Aj-lien, de utálta az órákat, és a szerzetest sem szerette. Azt mesélte, mindig a vallásáról beszélt.

– Hiszen soha nem szólt neki a vallásáról! – méltatlankodott Vu asszony. – Megtiltottam, hogy a vallását tanítsa Feng-mónak, és biztos vagyok benne, hogy Lin-jinek sem tett róla említést. Tiszteletben tartotta a kéréseimet.

– Istenekről ugyan nem beszélt – ismerte el Kang asszony –, de szüntelenül azzal tömte a fejét, hogyan kellene gondolkodnia, hogyan kellene éreznie a férje iránt, irántad és azok iránt, akikkel találkozott vagy éppen egy házban élt.

– Ez nem vallás – ellenkezett Vu asszony.
– Akkor is kényelmetlenül érezte magát – erősködött Kang asszony. – Azt mondta, hogy már aludni meg enni sem tudott rendesen.
– Ó, a jó tanító bizony felkavarja az ember lelkét! – jegyezte meg halkan Vu asszony.
– Ha Feng-mo is olyanná vált, mint az a külföldi szerzetes – ásított nagyot Kang asszony –, nem lesz könnyű nekik!
Körülnézett az udvarban, és Vu asszony látta rajta, hogy szeretne valamit.
– Szükséged van valamire, Mej-csen? – érdeklődött udvariasan.
– Ilyenkor rendszerint elkortyolgotok egy tálka rizses, babos csirkelevest – felelte Kang asszony. – Úgy megéheztem.
Lassan visszazállingóztak az udvarba mindazok, akiket korábban elküldött. Elsőként a gyermekek szaladtak be játszani, majd a szoptatós dajkák jöttek sietve, ám amikor felkapták a gyermekeket, Kang asszony odakiáltott: – Hagyják csak őket!
Vu asszony indulni készült. Arra gondolt, talán ez az utolsó látogatása a Kang családnál, talán soha többé nem látja régi barátnőjét. Igaz, ők ketten már régen elváltak egymástól.
Valamit mégis megtudott a látogatása során, ezért nem bánta, hogy eljött. André megtanította Lin-jinek, mi a kötelessége, és ő rövidesen kideríti a tanítás lényegét.

Amíg Vu asszony Feng-mo érkezésére készült, minden mást félretett. A legfontosabb feladata most az, hogy Lin-jit felkészítse a férje fogadására. Könnyen nekiláthatott, hiszen jogában állt a menyét bármikor magához hívatnia. Előfordult, hogy Vu asszony több napig nem beszélgetett a népes család egy-egy tagjával, és Lin-jivel sem váltott szót már régóta. Szinte naponta látta a lányt a családi étkezéseknél és a különféle ünnepeken, de mindeddig nem volt oka magához hívatni őt. Lin-ji néha meglátogatta a nővérét, egyébként semmittevéssel töltötte a napot, attól a néhány feladattól eltekintve, amelyeket Vu asszony osztott rá a negyedévente elkészített feljegyzésben, amelyben a ház körüli munkákat adta ki. Vu asszony Lin-jit kérte meg, hogy etesse az aranyhalakat, tegyen virágot a szalonba, szellőztesse ki a férje ruháit, és Feng-mo távollétében felügyelje a lakosztályuk rendben tartását egy idős asszony segítségével, akit még otthonról hozott magával. Lin-ji egyszer-kétszer lebetegedett, ilyenkor Meng

ápolta, és ő üzent Vu asszonynak, amikor meggyógyult. Egyebet nem is tudott a lányról.

Most elhatározta, hogy ennél sokkal többet kiderít. Nem álltatta magát, hogy kizárólag a fia érdekében teszi. Hallani akarta Lin-jitől, mit tanított neki André. Hallani akarta a szavait, és azt is, hogy ezek mennyire eresztettek gyökeret a lány szívében.

Lin-ji szépen kiöltözött, kifestette, bepúderezte magát, a frizurájába pedig hullámokat fésült. Vu asszony a szokott mosolyával köszöntötte, és helyet kínált. Mielőtt megszólalt, tetőtől talpig végigmérte a lányt. Lin-ji igazán csinos volt, és ezt tudta is, ezért bátran állta a tekintetét. Vu asszony elmosolyodott a merész, ártatlan szemek láttán. Vajon tényleg ártatlanok? Igen, azok. És pajkosak, gondtalanok, vidámak.

– Mosolyognom kell, ha arra gondolok, mennyire megváltozott minden – kezdte Vu asszony. – Lánykoromban sírva fakadtam volna, ha begöndörítik a hajam végét. Akkoriban az egyenes, lágy, fekete hajat tekintették szépnek. Most már a hullámos haj a szép, igaz? Meng örülhet, neki magától göndörödik a haja, de azt hiszem, ő inkább bosszús emiatt.

Lin-ij felkacagott, és látni engedte apró, hófehér fogait és piros nyelvét.

– Azt hiszem, Feng-mónak nem lesz szokatlan a hullámos haj – csicseregte. – Minden külföldi nőnek hullámos a haja.

– Ó! – sóhajtott Vu asszony, és hirtelen elkomorodott. – Mondd, miért szeretsz annyira mindent, ami külföldi?

– Nem szeretek mindent, ami külföldi – biggyesztette le az ajkát Lin-ji. – Azért a szőrös öreg papért soha nem voltam oda.

– Nem is volt öreg – ellenkezett halkán Vu asszony.

– Hozzám képest öreg volt – jelentette ki Lin-ji. – És szőrös. Jaj, annyira utálok a szőrös férfiakat!

Vu asszony úgy érezte, egyikükhöz sem méltó ez a beszélgetés. Igyekezett másképp megközelíteni a dolgot. – Mégis nagyszerű tanító volt – mondta. – Úgy gondolom, csupa jót tanított neked. Szeretném, ha felidézned a tanítását, ha nem esik nehezedre.

Vu asszony olyan hangon kérte meg a lányt, hogy Lin-ji tudta, engedelmeskednie kell, még ha nehezebbre esik is. Összehúzta a szemöldökét, és az egyik fekete hajtincsét csavargatta.

– Nem jegyeztem meg mindent – töprengett –, de mindig azt hajtogatta, hogy Feng-mónak fontos küldetése van az életben, és nekem boldoggá kell tennem, hogy jobban tudjon dolgozni.

– És hogyan kellene boldoggá tenned? – faggatta Vu asszony.

– Azt mondta, meg kell találnom Feng-mo életének folyóját – felelte Lin-ji kelleetlenül. – Azt is mondta, hogy takarítsam el a szalmaszálakat, gallyakat, és mindazt, ami a folyó útjába áll, és tegyek meg mindent, hogy minél inkább megduzzadjon a víz. Azt mondta, ne legyek olyan, mint a szikla, amelyet a tiszta folyóba dobnak, hogy megtörje a vízfolyást. Nem szabad megtörnöm Feng-mo életét.

Igen, gondolta Vu asszony, ezek könnyen lehetnek André szavai. A lányt ismerve, bizonyára ilyen egyszerű szavakat és képeket használt. – Folytasd, gyermekem – biztatta kedvesen –, jól beszélsz.

Lin-ji elengedte a hajtincset, és elmélázva folytatta. – A lelkemre kötötte, hogy olvassak könyveket arról, amivel Feng-mo foglalkozik, és igyekezzek megérteni a gondolatait. Azt, Feng-mo egész életében magányos lesz, ha nem követem őt. És hogy Feng-mónak szüksége van rám.

Vu asszonyra pillantott. – De nem vagyok biztos benne, hogy ezt Feng-mo is tudja.

Vu asszony a lány ártatlan arcára nézett. – Szereted őt? – szegezte neki a kérdést.

Különös volt, hogy egy hölgy ilyen kérdést tesz fel a fia feleségének. Lin-ji szemébe könnyek szöktek. – Tudnám szeretni – suttogta –, ha ő szeretne.

– Nem szeret?

Lin-ji olyan hevesen rázta a fejét, hogy a könnyek lecseppentek ruhájának halványkék selymére.

– Nem – panaszkolt halkán. – Feng-mo nem szeret.

Kezébe temette az arcát, és sírva fakadt. Vu asszony várt. Tudta, hogy a nők bánatán a könnyeknél semmi sem enyhíthet jobban. Milyen sokszor vágyott ő is az őszinte könnyekre, de nem jöttek.

Megvárta, amíg Lin-ji zokogása lecsillapodik, és csak akkor szólalt meg. – Feng-mo nem szeret senkit, ez a nagy gyengesége. Ki kell gyógyítanunk ebből. Segíteni fogok neked, gyermekem.

Vu asszony mindössze néhány egyszerű szót mondott, de Lin-ji, aki a többi családtaghoz hasonlóan tökéletesen megbízott benne, nyomban leengedte a kezét, és könnyes szemmel mosolygott rá.

– Köszönöm, Anyám – hálálkodott. – Köszönöm, köszönöm!

Feng-mo még a tél beállta előtt hazatért. A termést már begyűjtötték és

elraktározta. A Vu-ház, a város és a környező falvak békés hétköznapjaikat élte, miközben keleten háború pusztította a nemzetet. Máshol házakat romboltak le, családokat kergettek el, és földeket hagytak parlagon, de itt, az ország belsejében a Vu-ház élete a rendes kerékvágásban folyt.

Vu asszony már nagyon várta Feng-mót, akit érkezése után nyomban megérintett ez a nyugalom. Végigjárta a szobákat, és alig akarta elhinni, hogy a házban minden maradt a régiben.

– Itt aztán semmi nem változott! – kiáltott fel.

– Miért kellene bárminek is megváltozni? – kérdezte Vu asszony.

Tudta, hogy elhallgatja az igazságot. Hatalmas változás ment végbe benne, olyan belső változás, amelyről a szavai és tettei nap mint nap tanúbizonyságot adtak. Megváltozott a viszonya azokhoz, akik tanácsért, oltalomért, gondoskodásért fordultak hozzá. De minderről nem akart beszélni.

– Te ellenben megváltoztál, fiam – jegyezte meg.

A könyvtárszobában ült az ezüstszürke selyemruhájában. Elhatározta, hogy ebben a szobában fogadja Feng-mót, ahol oly sok időt töltöttek Andréval. Nem akarta szóba hozni André, de tudta, hogy az emlékek helyette is beszélni fognak. Miután a kapunál lezajlott az ünnepélyes fogadtatás, és csak az ünnepi lakoma volt hátra, Vu asszony magához hívatta Feng-mót.

A fiú nyomban leült, meg sem várta, hogy az édesanyja helyet kínálja. Levette az érkezéskor viselt külföldi öltözékét, és a saját itthoni ruháit öltötte magára. Még a külföldi cipőit is a fekete bársony lábbelire cserélte. Senki nem beszélt előtte Ce-móról, mert nem szerencsés egy halottat felemlgetni annak, aki épp hogy hazatért, de Feng-mo maga hozta szóba.

– Hiányzik a második bátyám – vallotta be.

Vu asszony finoman megtörölgette a szemét. Amíg Ce-mo élt, nem igazán hiányzott neki, de mostanában sokat gondolt rá. Tudta, hogy valójában nem az hiányzik, amit ismert a fiából, hanem amit nem ismert. Szemrehányást tett magának, amiért soha nem ismerte ki igazán, jóllehet itt nőtt fel mellette. Mindig is a fiaként tekintett rá, aki vér a vérből, de soha nem került közel a valódi énjéhez.

Nem tudom, és most már soha nem is fogom megtudni, milyen érényei voltak – gondolta.

– Hogy van a második sógornóm? – érdeklődött Feng-mo.

– Rulan magába fordult – válaszolta Vu asszony. – Ha lesz egy kis időm, végiggondolom, mihez kezdhet az életével. Túlságosan fiatal ahhoz, hogy

apácaként éljen.

– De ugye nem megy férjhez újra? – hökkent meg Feng-mo.

– Ha így határoz, támogatni fogom – tudatta vele Vu asszony.

Édesanyja szavai igencsak meglepték. El sem tudta képzelni, hogy a család elé helyezi egy fiatalasszony érdekeit.

Vu asszony, látva Feng-mo döbbenetét, lágy hangon folytatta:

– Idős koromra még mindig van mit tanulnom. Ha a forrás nem tiszta, maga az élet sem lehet jó. Megtanultam, hogy minden léleknek joga van a boldogsághoz.

– Ezt mondogatta André testvér is – szólt hirtelen Feng-mo. Anya és fia úgy érezték, valami láthatatlan erő köti őket össze.

– Anyám, emlékszel André testvérré?

Vu asszony elmerengett. Mégis mit mondhat el a fiának, és mit nem? Elbizonytalanodott. Nem, a nemzedékek közti hallgatást nem szabad megtörni. Maga az élet hozta létre a nemzedékek közti különbséget, amelyet az idő még inkább elmélyít. Nem az ő feladata, hogy megváltoztassa azt, ami örök. André és ő az egyik, Feng-mo a másik nemzedékhez tartozik.

– Igen, emlékszem rá – felelte.

Feng-mo azonban nem vette figyelembe a nemzedékek közti szakadékot. – Anyám, André testvér teljesen megváltoztatott – vallotta be halkán, és André üres székére pillantott. – Megértette velem, mi az igazi boldogság. Megmutatta a lelkem. Ezért is jöttem haza.

Vu asszony nem szólalt meg. Hallotta, hogy a fia hangja megremeg, és tudta, bármit felelne, túl sok lenne Feng-mónak. Biztatóan rámosolygott, az ölében összefonta a kezét, és csak várt.

– Senki sem érti, miért jöttem haza ilyen váratlanul – kezdte Feng-mo. – Meg fogják kérdezni, de nem mondhatom el. Nem is tudom, hogyan mondhatnám el. De neked szeretném elmesélni, Anyám, hiszen te voltál, aki idehívtad André testvért a házba.

Vu asszony olyan erősen érezte André jelenlétét, bár lehet, hogy csak az emlékéinek köszönhetően, hogy megszólalni sem mert. Nem, André nem azért volt vele, mert emlékezett rá, hanem azért, mert szerette.

– Anyám! – kiáltott fel Feng-mo. Felemelte a fejét, és szinte kilökte magából a szavakat, hogy minél hamarabb túlessen rajta. – Azért jöttem haza, mert beleszerettem egy külföldi nőbe, aki viszontszeretett, ezért elváltunk egymástól.

A régi Vu asszony felháborodott volna a fia szavain. Most csak ennyit

mondott: – Milyen szomorú, fiam!

Igen, tudta, milyen szomorúság ez.

– Ó, hát megérted! – csodálkozott Feng-mo.

Sokat nőtt. Vu asszony most látta csak, hogy magas lett, vékony, egyenes tartású, épp, amilyen az idős úr volt. Megállapította, hogy Feng-mo egy cseppet sem ütött az édesapjára, sokkal inkább a nagyapjára hasonlít. Ugyanazok a szigorú arcvonások, ugyanaz a komor tekintet. Jóképű volt, de komoly. Semmit sem fedezett fel Liang-mo szelíd vonásaiból vagy Ce-mo szinte szemtelen szépségéből. Feng-mo leginkább egy ifjú tudósra emlékeztetett.

– Idős koromban is mindig tanulok valamit – szerénykedett Vu asszony.

– Ó, Anyám! – sóhajtott fel Feng-mo. – Nem tudtam, lesz-e valaki a családban, aki megért! – Most, hogy azt tapasztalta, megbízhat az anyjában, csak úgy ömlött belőle a szó. – Ő is diák volt, mint én. Ott messze a férfiak és a nők együtt tanulnak. Kíváncsiság ébredt benne irántam, és egyre többet kereste a társaságomat, persze nem szemtelenül, csak azért, mert, mint mondta, soha nem találkozott hozzám hasonlóval. Ezernyi kérdést tett fel rólunk, a hazámról, az otthonomról, én pedig azon kaptam magam, hogy mindent elmesélek neki, még magamról is. Ő is beavatott az életének történetébe. Rövid időn belül oly jól megismertük egymást.

– És végül el kellett mondanod Lin-jit – folytatta szelíden Vu asszony.

Feng-mo elkomorodott, a válla megrogyott. Elfordította a fejét.

– El kellett mondanom – bólintott. – És haza kellett jönnöm.

– Hogy közetek álljon az óceán – tette hozzá az asszony.

– Hogy közénk álljon minden – helyeselt Feng-mo.

Vu asszony derűs nyugalommal szemlélte a fiát. André táplálta ennek a fiúnak a lelkét, amely oly fogékony lett a jóra. Annyira sajnálta, szerette volna boldognak látni, de ez a fia más volt, mint a férfiak általában. Neki nem a nők vagy a saját teste jelentették a boldogságot. Amikor felkérte André, hogy legyen Feng-mo tanítója, még nem látta mindezt. Talált egy lakatot, félig elfordította a kulcsot, de meglepetésére egy széles kapu tárult ki, amelyen Feng-mo egy új világba lépett be.

Most vajon hazatért? Becsukta maga mögött a kaput, elfordította a kulcsot, és visszazárta a lakatot?

– És most, fiam, mihez fogsz kezdeni?

– Hazajöttem – szögezte le Feng-mo. – Soha többé nem megyek el. Itt kell boldogulnom.

Hosszú csend borult rájuk, de ők szavak nélkül is értették egymást.

– Segítened kell Lin-jinek, fiam – szólalt meg végül Vu asszony.

– Tudom. Gyakran gondoltam rá. Sokkal tartozom neki.

– Igyekezz elérni, hogy szükségesnek érezze magát – tanácsolta az asszony. – Egészen apró dolgokban is kérd a segítségét. Bízd meg, hogy rendezze el a könyveidet, vagy hozzon teát. Semmi olyat ne tegyél meg, amit ő is meg tud tenni, hogy elfoglalja magát, és ne gondoljon másra.

– Úgy lesz – ígérte Feng-mo.

Ez az egyetértés oly vigasztaló volt mindkettőjüknek, anyának és fiúnak egyaránt, hogy még sokáig elüldögéltek volna egymás társaságában, de Csiu-ming éppen ezt a pillanatot választotta, hogy felkeresse Vu asszonyt azzal a kéréssel, amely már régóta foglalkoztatta. A hosszú hónapok során, amíg Rulannal lakott, sokszor hallotta, milyen szomorúan beszél a megboldogult férje iránti szerelméről. Minél többet hallgatta Rulant, annál többet gondolt Feng-móra, és annál inkább megérett benne az elhatározás, hogy a gyermekével együtt elhagyja a házat. De hova mehetne?

Egyik este, amikor Rulan nem tudott elaludni, hosszan elbeszélgettek a női szív legrejtettebb titkairól. Csiu-ming megtörte hallgatási fogadalmát, és megvallotta Feng-mo iránti szerelmét.

– Bűnös vagyok – mondta Rulannak. – Hagyom, hogy ő járjon a gondolataimban.

Rulan feszült figyelemmel hallgatta. Hátravetette a haját, és felkiáltott. – Bárcsak mindketten elmehetnénk ebből a házból! Itt mindnyájunkat fogva tartanak ezek a magas falak. Tönkreteszik egymást a családtagok. Szeretünk, amikor nem kellene, és gyűlölünk, amikor nem kellene. Túlságosan közel vagyunk egymáshoz a szeretetben és a gyűlöletben is.

– De nem adnak biztonságot ezek a hatalmas falak? – kérdezte Csiu-ming. Mindig kissé félénk maradt Rulan előtt. Egyfelől csodálta a lányt, másfelől tartott a vakmerőségétől.

– Egymástól nem vagyunk biztonságban – vágott vissza Rulan.

Ebben a pillanatban ugyanaz a gondolat fogalmazódott meg bennük. Egymás szemébe néztek.

– Miért maradnánk? – kiáltott fel Rulan.

– Hogyan mehetnénk? – kérdezte Csiu-ming.

Elkezdtek tervezgetni. Elsőként Csiu-ming kér engedélyt, hogy a családi birtokhoz tartozó ősi faluban lakhasson. Nevelőanyja falujába nem térhet vissza, mert még azt hinnék, a Vu család elkergette a háztól, és ezt Vu

asszony sem engedné. Engedélyt kér, hogy a Vu faluba költözzön, és amikor Vu asszony azzal érvel, hogy egy fiatalasszonynak nem szabadna egyedül laknia, akkor megkéri, hadd tartson vele Rulan is. Amikor pedig Rulannak kell Vu asszony elé állnia, azt mondja majd, hogy iskolát szeretne indítani a falusi gyermekeknek, így szeretne jót cselekedni özvegyként. Köztudomású, hogy az özvegyeknek a közösséget kell szolgálniuk. Ezt a tervet hosszas vita után eszelték ki. Rulan eleinte azonnal Vu asszonyhoz akart szaladni, de Csiu-ming megmagyarázta, miért sértené ez az illetet. Ha Vu asszony nem szívesen egyezik bele, kellemetlen helyzetbe hoznák őt azzal, hogy szemtől szembe kénytelen nemet mondani a menyének. Jobb, ha Csiu-ming megy elsőként, így őt éri az esetleges visszautasítás. Ebben az esetben nem adódna nézeteltérés Vu asszony és a menyé között.

Rulan erre ráfogta, hogy régimódi megoldás, de Csiu-ming erősködött, hogy mindez csak illem, így hát megállapodtak.

Csiu-ming tudta jól, hogy Feng-mo az édesanyjánál tartózkodik, de eltökélte, hogy a fiú jelenlétében keresi fel az asszonyt, így kizárólag az anyja társaságában kell üdvözölnie. Megfogadta, hogy máskor nem is áll szóba vele. A kislányára tiszta, piros ruhát adott, megmosta a kis kezét és arcát, összefogta, és piros fonállal megkötötte a haját. Az időközben szép, pufók kislánnyá cseperedett gyermekkel a karján bejelentés nélkül jelent meg Vu asszonynál.

Az asszony váratlanul megpillantotta az ajtóban Csiu-minget. Feng-mo reggel érkezett, és már késő délutánra járt. A napsugarak már nem érték el a házat, de még mindig kellemes, meleg fény árasztotta el a kertet. Ebben a fényben tűnt fel Csiu-ming a gyermekével. Vu asszony ijedten állapította meg, milyen gyönyörű lett a fiatalasszony. Csiu-minget meglágyította a titkos, viszonzatlan szerelem. Vu asszony gyorsan a fiára pillantott, de Feng-mo egyelőre semmit nem vett észre. Csiu-ming visszafogottan köszöntötte Feng-mót.

– Ó, harmadik fiatal úr, hát hazatért!

– Igen, igen. Jól van?

– Jól vagyok.

Csiu-ming csak egyszer nézett Feng-móra, azután Vu asszony felé fordult.

– Asszonyom, szeretném, ha nem tartana udvariatlannak, amiért most zavarom, de szívességet szeretnék kérni.

Vu asszony tudta, hogy Csiu-ming nem véletlenül jött el hozzá éppen most. – Ülj csak le – bólintott –, és tedd le azt a nehéz gyermeket, hadd álljon

a saját lábán.

Csiu-ming elpirulva engedelmeskedett. Vu asszony végighallgatta a kérését.

– Jó – egyezett bele végül. – Nagyon jó.

Azonnal megértette, miért éppen most állított be hozzá Csiu-ming. A lány tisztázni akarta, hogy Feng-mo érkezésével szeretne kiköltözni a házból, nehogy bajt okozzon a családban. Vu asszony hálás volt ezért a figyelmességért.

Miután Vu asszony megengedte, hogy elköltözzön, Csiu-ming rákérdezett Rulanra is. – A családi gyász véget ért, de a saját gyászának soha nem lesz vége. Bánatát játékoskodással szeretné enyhíteni. Azt tervezi, hogy iskolát hoz létre a földművesek gyermekeinek.

Erre Feng-mo csodálkozva kapta fel a fejét. – Én magam is éppen ezért jöttem haza!

Ez aztán a váratlan fordulat! Csiu-ming megdöbbsent, de Vu asszony is összezavarodott.

– Erről nem szóltál semmit, fiam! – kiáltott fel ezüstös, éles hangon.

– Még nem jutottam el odáig – magyarázkodott Feng-mo. – Azok után, ami történt, fontolóra kell vennem, milyen munkát végezhetnek.

Vu asszony felemelte karcsú kezét. – Várj csak! – intette le Feng-mót, és kedvesen Csiu-minghez fordult. – Van még más kérésed?

– Nincs – felelte Csiu-ming.

– Akkor hát beleegyezem, hogy elmenj Rulannal együtt – határozott Vu asszony. – Napokon belül értesítem az intézőt, és megkérem, hogy keressen megfelelő szállást és iskolának való épületet. Utána bármikor mehetnek, de szükségetek lesz bútorra és sok egyéb dologra is. Gondoljátok végig, mit szeretnétek, és Jing majd előkészít mindent. Szükségetek lesz két cselédlányra és egy szakácsra is. A főszakács majd elküldi veletek az egyik szakácsot.

– Ha a faluba költöznek, nem szabad túlságosan messze lakniuk az ottaniaktól, különben magányosak lesznek – jegyezte meg Feng-mo.

Csiu-ming gyors pillantást vetett rá, de nem szólt. Elcsodálkozott rajta, honnan tud ilyesmit Feng-mo, aki egész életét egy gazdag házban töltötte. Honnan ismeri ilyen jól mások érzéseit? Azután elhessegette magától a kérdéseket. Jobb, ha nem is gondol rá.

Felállt, karjába kapta a kislányát, köszönetét rebegett Vu asszonynak, és távozott. Rulan már várta, és amikor Csiu-ming beszámolt Vu asszony

engedélyéről, olyan örömmel álltak neki a tervezetésnek, amiről előző nap még álmodni sem mertek volna.

Csiu-ming távozása után Vu asszony a fiához fordult. – Mondd el, mi nyomja a szíved!

Feng-mo felállt, nyugtalan léptekkel a nyitott ajtóhoz sétált, és kinézett. Az este közeledtével minden elcsendesedett.

– Fontos, hogy legyen minek szentelnem magam – mondta. – Erre André testvér tanított meg. Mindegy, minek. Miután elmentem itthonról, igyekeztem megtalálni a megfelelő foglalatosságot. A vallás nem nekem való, Anyám. Én nem vagyok szerzetes. André testvér mindent átadott nekem, de a vallását nem.

– Igen, fiam – nézett rá várakozón Vu asszony.

Feng-mo visszatelepedett a székére. – Egészen véletlenül találtam rá az utamra – folytatta. A zsebéből külföldi dohányt és egy rövid külföldi pipát vett elő, megtöltötte, és rágyújtott. Vu asszony soha nem látott ilyesmit, de nem akarta a kíváncsiságával félbeszakítani a fiát.

– A városban, ahol laktam, élt egy mosodás ember a mi fajtánkból – mesélte Feng-mo. – Néhány naponta elvittem hozzá a ruháimat.

Vu asszony meglepődött. – Másokra mosott?

– Igen, sok emberre – felelte Feng-mo. – Ezzel foglalkozott.

– Úgy érted, a külföldiek ruháit is kimosta? – méltatlankodott Vu asszony.

Feng-mo felkacagott. – Valakinek csak ki kell mosni a ruhákat!

Vu asszony azonban nem nevetett vele. – A mi népünknek nem szabadna a külföldiek mocskos ruháit mosni! – szögezte le. Haragjában meg is feledkezett Feng-mo mondandójáról.

A fiú igyekezett lecsitítani, azután folytatta. – Az az ember délről származott, nem a mi tartományunkból. Egyik nap, amikor a ruháimért mentem...

– Te magad mentél a ruháidért! – ámult el Vu asszony. – Nem volt szolgád?

– Nem, Anyám, ott kint egyikünk sem tartott szolgát.

Vu asszony igyekezett legyőzni a kíváncsiságát. – Már látom, hogy meglehetősen különös az az ország, később sokat kell majd mesélned róla. De most folytasd, fiam.

– Amikor a ruháimért mentem, az az ember megmutatta az otthonról érkezett levelét – fűzte tovább a történetet Feng-mo. – Anyám, már húsz éve él az otthonától távol, és nem tudta elolvasni az írásjeleket. Írni sem tudott.

Én olvastam el a leveleit, és én írtam a válaszokat. Elpanaszolta, hogy a falujában senki nem tud írni és olvasni, ezért a városban kell írástudót keresniük. Mielőtt megismertem őt, nem is gondoltam bele, milyen szánalmas ez a helyzet. Jó ember volt, Anyám, és elég okos is. Bárcsak tudnék írni meg olvasni, hajtogatta, így olyan, mintha vak lennék. Visszamentem a szobámba, és az ablakból a főiskola épületét bámultam, ahol ezer meg ezer diák tanult, ez az öregember pedig még az otthonról jött leveleit sem tudta elolvasni. Arra gondoltam, hogy ez a mi falvainkban is így van. A mi birtokunkon sem tudnak írni meg olvasni az emberek.

– Miért kellene olvasniuk meg írniuk? – csodálkozott Vu asszony. – Nincs más dolguk, mint a földet művelni.

– De Anyám, Anyám! – háborodott fel Feng-mo. – Olvasni megtanulni olyan, mintha fény gyúlna a fejünkben, mintha börtönből szabadulnánk, mintha kitarulna előttünk a világegyetem.

Feng-mo szavai szíven ütötték Vu asszonyt. – Ó, ezek André testvér szavai! – ismerte fel.

– Nem felejtettem el, amit tanított – bólintott Feng-mo.

Ezek után mivel érvelhetne, hogyan bírhatná maradásra Feng-mót?

– Rulan nagyszerű segítség lesz – lelkesedett buzgón a fiú. – Eddig nem is gondoltam rá. Lin-ji is segíteni fog, együtt szolgálunk majd másokat, és megfeledezhetünk a saját bajunkról.

Újra talpra ugrott. – Tudod, Anyám, ha sikert érünk el a saját falvainkban, a példánk mindenfelé elterjedhet. Milyen jó lenne...

Vu asszony Feng-mo fiatal, vékony arcán ugyanazt a tüzet vélte felfedezni, amely André tekintetében mindig ott csillogott. Ezt a tüzet nem akarta kioltani.

– Fiam, tedd azt, amit jónak látsz.

Vu asszony, mint oly gyakran, álmatlanul feküdt az ágyában, de ez nem keserítette el. Aludni a fiataloknak kell, mert még előttük áll az élet és a rengeteg feladat, de az időseknek már nincs szükségük alvásra. A test, mintha tudná, hogy nincs messze az örök nyugalom, addig marad ébren, amíg csak tud.

Amint a párnák közt hevert, szinte megelevenedett előtte a ház. Gondolatban végigjárta a különböző lakosztályokat. Az idősebb rokonok a külső, messzi épületekben laktak, sokszor az egészen távoli fiatal családtagok

is itt találtak átmeneti szállást, amíg saját otthonra nem leltek. Abban a házban, ahol Vu úr élt Jázminnal, még gondolatban sem időzött sokáig. Tudta jól, milyen az élet, nem is ítélkezett, csak nem szívesen gondolt rájuk. Az idős férfi élvezte a kényeztetést, a lány kigömbölyödött és ellustult, szinte éjjel-nappal csak aludt. Jázmin nem okozott gondot a házban. Nem lett gyermeke, aminek Vu asszony kifejezetten örült. Jobb, ha Jázmin megtartja magának egyszerű vérvonalát. Minden kötelességének eleget tett Vu úrral szemben. A korábbi években kiélhette magát, ezért most szívesen tett az idős úr kedvére, aki ékszerekkel, selymekkel és mindenféle nyalánksággal lepte meg, becézgette, dédelgette. Jázmin egész életében útszéli virágként élt, akire bármilyen jöttment rátaposhatott, de most végre boldogan élt, mert tudta, hogy itt a magas falak mögött nem érheti bántódás. Még ha az úr meg is hal, neki biztos helye lesz ebben a házban. Soha többé nem kell semmitől sem tartania.

Vu urat ifjú ágyasa éppen úgy kényeztette, mint hajdan az édesanyja. Mindaz, amit Vu asszonytól kapott, kialudt benne, akár a tűz, amelyet nem táplálnak. Elnehezedett, túl sokat evett, és gyakran ivott is, de mindig Jázmin társaságában. Többé nem járt bordélyházba, hiszen Jázmin mindenben a kedvére tett. Már a barátai sem hiányoztak, és teaházakba sem látogatott el, hogy megtudja, mi újság a városban. Jázmin, aki a szolgálaktól értesült a pletykákról, mindenről beszámolt neki. Saját lakrészükben vidáman éltek boldog, züllött, iszákos mindennapjaikat, és nagyon jól megvoltak kettesben. Vu úr nevét lassan már a házban is alig ejtették ki, csak néha súgtak össze rosszmájúan a szolgák.

Vu asszony sejtette, mi folyik a férjénél, és többé nem is tette be a lábát abba a lakrészbe, amely egykor az otthonául szolgált. Jázmin sem jött el hozzá. Ők ketten éppen olyan távol éltek egymástól, mint mielőtt a lány a házhoz került.

Vu asszony a selyempaplan alatt elgondolkozott, vajon elrontotta-e a házasságát. Van valami, amit megtehetett volna, de nem tette? Andréhoz fordult válaszáért, de hiába. Az emlékeiben az idős úr arca jelent meg. Éppen olyan volt, mint életében: nem idősebb, nem fiatalabb. Az arca mindig is beesettnek tűnt, a sárgás bőr fényesen feszült a csontokra. A koponyája szép formájára a vonásait lesimította az idő.

Attól tartok, nem voltam mindig jó a fiához, Apám – szólt szomorúan magában.

Amint a kedves, idős arcot nézte, úgy érezte, ha nem vált volna külön a

férjétől a negyvenedik születésnapján, Vu úr nem süllyedt volna ilyen mélyre. De ifjúkori emlékeiből az idős úr szólt hozzá.

Vu asszony nagyon jól emlékezett arra a napra. Az idős úr a könyvtárba hívatta. Amikor belépett, az úr egy könyvvel várta. Rámutatott egy bekezdésre, és Vu asszony olvasni kezdte:

– Veszélyes egy lelket önmaga fölé emelni. A lelkeknek, akár a hegyi patakoknak, megvan a maguk forrása. Természetellenes, és éppen ezért veszélyes elszakítani a lelket a forrásától csak azért, hogy feljebb emeljük. Ha erőszakot teszünk egy lelken, az a saját forrását fogja keresni, és összezavarodik. Az az igazi bölcsesség, ha megismerünk egy lelket, és hagyjuk, hogy a saját környezetében éljen.

Ha nem váltam volna szét a férjemtől... – tűnődött az asszony, de nem tudta továbbgondolni. Úgy érezte, elkerülhetetlen volt, amit tett. Hány évig alárendelte saját testét a házastársi feladatoknak, hány évig várakozott a lelke, amely a rabságban mindvégig a szabadságra áhítozott!

Különös, hogy most, az éjszaka közepén, amikor csend borult a házra, nyugtalanul gondolt Liang-móra, a legidősebb fiára. Miért aggódik miatta, hiszen az összes gyermeke közül ő a legboldogabb? Úgy érezte, Liang-mót is alaposabban meg kell ismernie.

Feng-mónál nem időzött soká. Ő férfivá érett. Olyan eltökélten fegyelmezte magát, amire csak egy igazi férfi képes. Nem mondott le a lelkéről. Ezzel a vigasztaló gondolattal lassan álomba merült.

– És most az angol könyveimet – adta ki az utasítást Feng-mo.

Lin-ji odaszaladt egy dobozhoz, és felnyalábolt két jókora halom könyvet.
– Milyen rengeteg! – kiáltott fel.

– Ezek csak a legjobbak – vetette oda hanyagul Feng-mo. – Több doboznyi érkezik majd.

A fal melletti könyvespolc előtt térdelt, és sorra pakolta a könyveket, amelyeket Lin-ji cipelt oda. Az arca mosolygott és békésnek tűnt, de belül nyugtalanság és fájdalom kínozza. Úgy érezte, soha többé nem tud aludni. Lázasan dolgozott, hogy mindent elrendezzen. A helyére rakta a dolgait, az utazótáskákat pedig félretette, mert soha többé nem akarta használni őket.

– Muszáj mindent még ma este elpakolnod? – kérdezte Lin-ji.

– Muszáj – felelte Feng-mo. – Éreznem kell, hogy hazajöttem, és itt is maradok.

Lin-ji örült Feng-mo válaszában. Túl fiatal volt még ahhoz, hogy belegondoljon, miért felelt Feng-mo lesütött szemmel. Miközben Lin-jihez szólt, másvalaki arcát látta maga előtt. Margaret jelent meg előtte, az ő kék szemét, barna haját látta maga előtt, és a fehér bőrét, amelynek bársonyos érintését soha nem felejtje el. Lehet, hogy egyszer majd megbánja, amit a tengerparton, az erdőben tett? Amint a karjába vette a lányt, nyomban el is taszította magától.

– Nem lehet – mondta.

A lány nem szólt semmit. Ott állt előtte, és kék szemét a fiúra szegezte. A kék szemben van valami egészen különleges. Nem tudja elrejteni azt, ami mögötte van. A sötét szem olyan, akár egy behúzott függöny, de a kék szem nyitott ablak.

– Nős vagyok – vallotta be őszintén Feng-mo. – A feleségem vár rám.

A lány hallott már a kínai házasságokról. – Te magad választottad őt vagy a családod?

Feng-mo hosszú ideig nem felelt. Letelepedtek egy fenyőfa alá. Feng-mo átkulcsolta a térdét, és a felhúzott lábára hajtotta a fejét. Igyekezett megfogalmazni az igazat. Könnyű lett volna azt mondani, hogy nem ő választott, és részben igaz is lett volna, de amikor már a nyelve hegyén volt a válasz, André testvér jutott eszébe.

– Hazudni bűn – tanította a szerzetes –, nem is annyira Isten ellen, sokkal inkább önmagunk ellen. Ha valamit hazugságra építünk, óhatatlanul összedől. A hazugság senkit nem téveszt meg annyira, mint azt, aki mondja.

Feng-mo nem mert hazudni a lánynak, nehogy egy nap a szerelmük darabjaira hulljon szét a kezük között, és áldozatul essen a szégyennek.

– Senki nem kényszerített a házasságra – ismerte be. – Mondhatjuk, hogy én választottam.

A lány mozdulatlanul hallgatta Feng-mót, aki megpróbálta elmagyarázni, mit is jelent a házasság a családjában.

– Nálunk a házasság nem a szerelmet, még csak nem is az egyént szolgálja, hanem a nemzedékünkben betöltött szerepünket. Tudom, hogy anyám soha nem szerette apámat, de mindig eleget tett a családjával szembeni kötelességeinek. Mindig jó feleség és jó anya volt, de negyvenévesen hátat fordított a feleség szerepének, és egy másik asszonyt választott apámnak. Ez igencsak elszomorított bennünket, de mindannyian éreztük, hogy helyesen cselekszik. Most már szabadon élhet a saját boldogságának, továbbra is az otthonában, és mi mindannyian támogatjuk és tiszteljük őt. Nekem is

kötelességeim vannak a családom felé.

Szíve mélyén tudta, hogy a szavaival megsebzi Margaret lelkét.

– Én szerelemből akarok házasodni – jelentette ki a lány.

Ha Feng-mo szabad lett volna, és nem léteztek volna a Vu család letűnt és még meg sem született nemzedékei, a következőt felelte volna a lánynak: – Akkor házasodjunk össze. Elvállok Lin-jitől.

De nem tehetette. Az ősei a vállára tették a kezüket, és a születendő gyermekei és unokái magukhoz hívták. Még nagyobb őszinteséggel tartozott Margaretnek.

– Ismerem magam. – Nem nézett a lány szemébe, inkább a tájat figyelte, a folyót, a hajókat, a kikötőt és a hatalmas hidat. – Tudom, hogy nem csupán az égiek adtak életet nekem, hanem a családom, amelynek története ősi legendákban gyökerezik. Ezért nem élhetek csak önmagamnak. Megkaptam a testem, de az nem az enyém. Van bennem valami, ami csak az enyém, ez igaz, és ezt a valamit, hívhatjuk léleknek, neked adhatom, mert szeretlek. De ha a testem is neked adnám, a nemzedékeinket gyaláznám meg.

– Nincs igazad! Nincs igazad! – kiáltott fel Margaret. – A szerelem és a házasság igenis járhatnak együtt.

– Előfordulhat – ismerte el Feng-mo –, de csak az égiek különleges áldása folytán. Az én hazámban is megesik, hogy a vőlegény a nászéjszaka előtt fellibbenti a menyasszonya fátylát, és azt látja meg, akit ő maga választott volna, ha rajta áll a döntés. De ez az égiek ajándéka.

– Itt mindenki szerelemből házasodik – vágott vissza büszkén a lány.

Feng-mo érezte, hogy lassan eltávolodnak egymástól. – Nem, ez nem így van – mondta. Azért is kimondja az igazságot, még ha ezt el is pusztítja őket. – Ti is azért házasodtok, amiért mi: hogy fenntartsátok az emberi fajt. Ti azonban becsapjátok magatokat, mert szerelemnek hívjátok ezt. Szeretnétek boldogok lenni, de becsapjátok magatokat. Istenként tekintetek a szerelemre. Mi legalább őszinték vagyunk. Hiszünk abban, hogy minden férfinak és nőnek meg kell házasodnia, mert ez a kötelességünk az életben. Ha a házasságban szerelem is fellobban, az az égiek áldása, de a szerelem nem szükséges az élethez.

– Nekem az – szólt halkán a lány.

Feng-mo elengedte a füle mellett a lány megjegyzését. – A megelégedettség mindenképpen szükséges, de ezt csak akkor érezzük, ha teljesítettük a feladatunkat, eleget tettünk a családjunk elvárásainak, és megtaláltuk a helyünket a nemzedékek sorában.

Érezte, hogy André testvér helyesli, amit mond, nem is annyira a szavait, mint inkább azt, hogy a lelkéből szólt.

Hosszú csend telepedett közéjük, de Feng-mo nem törte meg. Hagyta, hogy egyre nőjön és dagadjon, míg akkora nem lesz, mint a végtelen óceán.

Margaret egyszer csak a kezét nyújtotta. – Akkor hát most búcsúznunk kell, igaz?

Feng-mo megfogta a lány kezét, majd a másik kezét is rákulcsolta.

– Igen, búcsúznunk kell – bólintott.

Az utolsó könyvet is elpakolták, az utolsó ruhát is összehajtogatták. Feng-mo fogta a táskákat, és az átjáróba rakta, ahol a szolgák reggel megtalálják. Amikor visszatért a hálószobába, Lin-ji a szoba közepén állt, tétován, várakozón. Feng-mo egyenesen odalépett elé, és megragadta a vállát.

– Segítened kell – kérte. – Fontos feladatomban van itt, a szülőföldemen, és szükségem van rád. Képtelen vagyok egyedül elvégezni a munkám. Meg kell ígérened, hogy segítesz nekem, ahogy csak tudsz.

Feng-mo tüzes tekintete félig-meddig megijesztette Lin-jit, aki egyben örömét is lelte ebben az ijedtségben. Félni akart Feng-mótól. A parancsára várt.

– Segítek neked – suttogta. – Megteszek mindent, amit mondasz.

Feng-mo olyan volt, akár a tűz. Mindent lángra lobbantott maga körül. Hajnal előtt kelt, gyertyafénynél reggelizett, és napkeltekor már a földeken kanyargó keskeny úton lovagolt a falu felé, ahol az első iskoláját akarta létrehozni. Azt hirdette, hogy az időseknek és a fiataloknak egyaránt szükségük van tanulásra. Külön iskolákat tervezett a gyermekeknek, a nőknek, a férfiaknak és az időseknek.

Az öregek, akiket soha nem érdekeltek a könyvek, és nem látták szükségét az olvasásnak, sokat háborogtak emiatt. – Amikor csak néhány évünk van hátra az életből, azzal kell bajlódniuk, hogy kiderítsük, miket írogattak össze mások? – méltatlankodtak. – Talán nincsenek saját gondolataink? Talán nem szedtünk magunkra egy csekélyke bölcsességet ennyi év alatt? Nekünk bőven elegendő a saját tudásunk.

Feng-mo azonban túl fiatal volt ahhoz, hogy elfogadja az érveiket, ezért az idősebb földművesek végül felkeresték Vu asszonyt, abban a reményben, hogy az ő rábeszélésére Feng-mo talán lemond a tervéről. Vu asszony mindig kínosan ügylet, hogy megfelelően fogadja azokat, akik rangban alatta álltak.

Magasabb rangú vendége soha nem érkezett, a vele egyenrangúakat elutasíthatta, de a köznépet soha. Az öregeket a központi szalonban fogadta, és megkérte Vu urat, hogy foglalja el a szokásos helyét az asztal jobb oldalán, míg ő baloldalt ült. Úgy gondolta, így méltóan képviselhetik a családot a falusiak előtt. Vu úr méltóságteljesen lépett be. Új borvörös selyeminget viselt, rajta fekete mellénnyel, a régi ruháit ugyanis kihízta. Vu asszony elhűlve állapította meg, mennyit szedett magára. Hosszú idő telt el utolsó találkozásuk óta, és ez idáig csak a családi étkezéseknél látta, de a férje ott is egyre ritkábban jelent meg. Elnézte a férfi arcát, és arra gondolt, hogy a kelleténél hamarabb fog meghalni, de talán jobb előbb meghalni boldogan, mint később boldogtalanul. Csendben maradt, és nem tett megjegyzést a férjének.

Amikor mindketten helyet foglaltak, belépett a két paraszt két pamutöltözékben, lábukon újonnan font szalmaszandállal. Vastag barna papírral borított apró süteményescsomagokat hoztak, amelyekre a zsineg alá szerencsét hozó piros papírdarabokat csúsztattak. Az ajándékot Vu úr vette át tőlük, és udvariasan megjegyezte, hogy igazán nem lett volna szükség ilyen figyelmességre.

A földművesek alázatosan előadták a gondjukat. Vu asszony figyelmesen hallgatta őket. Vu úr is figyelt, de korántsem olyan nagy érdeklődéssel. Ő szívből egyetértett a földművesekkel. – A testvéreinknek tökéletesen igazuk van – jelentette ki. – A fiunk bolondot csinál magából. Meg fogom parancsolni neki, hogy késedelem nélkül térjen haza, és hagyja békén magukat.

Vu asszony a fia szempontjait is jól ismerte, és nem állt szándékában hagyni, hogy a férje tájékozatlanul döntsön. Először egyetértésének adott hangot, azután óvatosan elővezette ellenérveit.

– Fiaim apja rendkívül bölcsen beszél, és mindenben engedelmeskedni kell neki. Önök, testvéreink, mind elmúltak negyvenévesek, és magától értetődik, hogy semmi olyanra nem szabad önöket kényszeríteni, ami akaratuk ellen való. Ám előfordulhat, hogy akad önök között a faluban olyan, aki még fiatal, és sokat nyerne egy kis tanulással. Mondjuk, ha fel tudná jegyezni a kiadásait, nem csapnák be a piacon.

Vu úrhoz fordult. – Hogy tilthatnánk meg a fiunknak, hogy negyvenévesnél idősebbeket tanítson, ha ők maguk is akarják? – kérdezte nyájasan.

Ez igazságos megoldásnak tűnt, ezért ennyiben maradtak. Attól kezdve az

idősebb földművesek bátran tanulhattak Feng-mótól, ha akartak, de azoknak sem kellett magasabb bérleti díjtól tartaniuk, akiket nem zavart az írástudatlanság.

Feng-mo jókedvűen hallgatta végig Vu asszony beszámolóját a földművesek látogatásáról. – Így biztosan sikerre vihetem a tervem! – lelkesedett, és bátran nézett szembe a nehézségekkel. Munkája eredményeképpen jó néhány idősebb földműves is kedvet kapott a tanuláshoz, miután látták, hogy a fiataloknak igencsak hasznára válik. Feng-mo minden alkalmat megragadott, hogy szétkürtölje, ha egy fiatal földműves jól járt az írástudásával, amikor például ellenőrzött egy-egy kötelezvényt vagy elszámolást. Végül olyannyira elfogadottá vált az olvasás és írás, hogy más falvak is szerettek volna saját iskolát. Feng-mónak olyan sok dolga akadt, hogy Vu asszony hónapokig alig hallott a fiáról.

Mindennek Feng-mo nagyon örült, de a ház életét alaposan felbolygatta. Csiu-ming és Rulan a faluba költöztek. Feng-mo mindkettőjüket munkára fogta az iskolákban, és Vu asszony aggódott, hogy Csiu-mingnek így nehéz lesz Feng-mo elől eltitkolni a szerelmét. Azért is nyugtalankodott annyira, mert Csiu-ming és Feng-mo közel egykorúak voltak ugyan, mégis más nemzedékhez tartoztak, és ha ők ketten a kelleténél közelebb kerülnek egymáshoz, a Vu család szörnyen rossz hírbe keveredik. Feng-mo egyik este felkereste az édesanyját.

Vu asszony örömmel fogadta, mert tudta, hogy fia immár csak a számára fontos dolgokra szakít időt. Egy pillanatig ijedten gondolt arra, hogy talán Csiu-mingről szeretne elmondani olyasmit, amit végképp nem akart hallani. Feng-mo egyenes derékkal leült, kezét az ölébe ejtette, és belevágott. A hangja határozott volt, a tekintete szomorú. Vu asszony csodálattal figyelte. Feng-mo a friss, vidéki levegőtől megerősödött, egészséges lett, a sikeres munka pedig önbizalmat adott neki.

– Anyám – kezdte –, nem tudom, hogyan fogjak bele, de valamit el kell mondanom.

– Kezdd csak, fiam – biztatta Vu asszony

Feng-mo végigsimította rövid haját. Hosszú, szépen fésült hajjal érkezett haza, de most olyan röviden hordta, mint a parasztok.

– Csiu-mingről van szó? – tudakolta Vu asszony.

– Honnan tudsz mindent, Anyám? – csodálkozott Feng-mo.

– Én már csak ilyen vagyok. Nos, fiam, mit szeretnél mondani?

A jég megtört, és Feng-mo belefogott a mondandójába. – Anyám, tudod

jól, hogy egyetlen nő sincs többé hatással rám.

Vu asszony megmosolyogta Feng-mo fiatalos hevét, és a fiú komoly arckifejezése mélyen megérintette a szívét. Ó, talán mégsem a hagyományos házasság a leghelyesebb megoldás? Ki tudja? Feng-mo felé hajolt kissé.

– Emlékszem... – kezdte, de leintette magát. Emlékezett a napra, amikor annyi idős lehetett, mint most Feng-mo. Korán ébredt, és a mellette alvó férje arcára pillantott. Abban a pillanatban tudta, hogy soha nem fogja őt igazán szeretni. Mégis tette a kötelességét, és elégedetten, boldogan élt.

A tekintete Feng-mo fiatal arcára siklott, és felegyenesedett. Nem, nem mesélhet magáról a fiának.

– Mit tegyünk? – kérdezte Feng-mo.

– Gondoljuk át, mi lenne a legésszerűbb megoldás – javasolta az asszony.

Feng-mó azonban már kész tervvel állt elő. – Szeretném az engedélyed kérni, hogy magammal vigyem Lin-jit. Mi is vidéken fogunk élni.

Vu asszony rögtön látta, milyen bölcs döntés ez. Szomorúan gondolt arra, hogy újabb lakrész marad üresen a házban, de örült, hogy Feng-mo Lin-jit tekinti egyfajta biztosítéknak önmaga számára, és minél jobban átgondolta a dolgot, annál inkább hajlott rá, hogy igent mondjon.

– Rendben van – egyezett bele végül –, egy feltétellel. Amikor Lin-jinek gyermeke születik, néhány hónapra visszaköltöztök a házba. Az unokáknak itt kell világra jönniük.

Feng-mo egyetértett, és néhány nappal később lezárták a lakosztályukat, és beköltöztek a falubeli vályogházikóba. Vu asszony elégedetten szemlélte a dolgok alakulását. Megfordult a fejében, hogy magához hívatja Csiu-minget, és tanácsokkal látja el, de végül letett róla. Csiu-mingnek, ahogy mindenkinek, a saját életéből kell megtanulnia, mit kaphat meg, és mit nem.

Tizenötödik fejezet

És Csiu-ming megtanulta. Ám a következő évben, amikor Lin-ji első gyermekét várta, egészen különös dolog történt. Abban az évben Japán jókora területet elfoglalt, és rengeteg embert űzött el a földjeikről és az otthonaikból. Közülük sokan menekültek erre, és szép számmal eljutottak abba a városba is, ahol a Vu család élt.

Az átutazók között akadt egy idősebb özvegyasszony, aki a fiával, a menyével és az unokáival együtt másoknál jóval tovább szállt meg a helyi fogadóban. A fiú volt az egyetlen megmaradt gyermeke, aki a fogadónak elmesélte, miért időznek ilyen sokáig a városban.

– Anyám itt vesztett el egy leánygyermeket sok évvel ezelőtt – mondta. – Mit gondol, hogyan lehetne felkutatni itt egy elveszett gyermeket?

– Nem halt meg a gyermek? – kérdezte a fogadós. A vendégei tehetősnek tűntek, ezért gondosan megválogatta a szavait.

– Nem halt meg, csak az indulatos természetű nagyanyám elűzte a háztól, mert mérges volt az anyámra, aki egymás után három lánynak adott életet.

– És hogyan kerültek ide akkoriban? – érdeklődött a fogadós.

– Rossz idők jártak mifelénk, az északi főváros közelében – mesélte a férfi. – A termés elszáradt, mi meg ideköltöztünk a környékre, ahol bőven akadt ennivaló. Anyám útközben, ebben a városban szülte meg a gyermeket.

A fogadós elgondolkodott. – Csakis ebben a fogadóban történhetett, mert nincs másik a városban. Itt dolgoztam egész életemben, mint ahogyan előttem az apám is.

– Igen, anyám szerint is ebben a fogadóban történt, ezért is maradtunk itt. A két húgom meghalt, és az anyám még mindig az elveszett gyermeke után bánkódik.

– Megyek, és körbeérdeklődöm a városban – ajánlkozott a fogadós. – Ha valaki tud róla, az Vu asszony lesz.

A fogadós este felvette a legjobb ruháját, és miután kiszolgálta a vendégeket, egy üzenetben megkérte Vu asszonyt, hogy egy kérdés erejéig fogadja őt.

Vu asszony beleegyezett, hiszen a fogadós családja igen régóta szolgálta a Vu családot. Egy órával később a fogadós ott állt előtte a szalonban. Ez alkalommal Vu asszony nem kérte meg a férjét, hogy legyen jelen, mert Vu úr nem szerette, ha vacsora után zavarták, a fogadós azonban kizárólag az esti

órákban tudott kimozdulni, oly sok vendég fordult meg nála a háború miatt.

Vu asszony végighallgatta a férfi történetét, és megpróbálta összerakni magában mindazt, amit tudott, ám a férfi előtt nem fedte fel a gondolatait.

– Jöjjön el az édesanya, és meséljen el mindent – kötötte a fogadós lelkére.

– Igen, ez lesz a legjobb, asszonyom – értett egyet a fogadós, és távozott.

Másnap a fiú elhozta az édesanyát. Vu asszony az udvaron fogadta a hölgyet, a fiú pedig a szalonban várakozott.

Vu asszony nem tudta, kire számítson. Azt gondolta, egy egyszerű származású asszony keresi fel, ám amikor a vendége egy cselédlányra támaszkodva belépett, rögtön látta, hogy úrihölgyről van szó, jóllehet már nem fiatal.

Vu asszony köszöntötte a hölgyet, és a legtisztelتمéltóbb személynek kijáró hellyel kínálta, melyet a hölgy csak hosszas unszolásra fogadott el. Miután helyet foglaltak, Jing teát szolgált fel, majd a cselédlánnyal együtt kissé félrevonult, hogy ne hallják a hölgyek beszélgetését, de ott legyenek, ha szükség lenne rájuk.

Az udvariassági formulák után az idős hölgy előadta, miért jött.

– Kissé letértünk a nyugatra vezető útról. A valódi úti célunk igen távol fekszik innen, mégis kerültünk kétszáz mérföldet. Megvolt rá az okunk.

Selyem zsebkendőjével megtörölgette a szemét.

– Kérem, mondja el, miért jött el hozzám – biztatta Vu asszony kedvesen.

A hölgy elmesélte, miként szakították el tőle a gyermekét. – Tudom, hogy nem halt meg a kislányom. Olyan egészséges volt... a többi gyermekemnél is erősebb. És az apja sem akarta elveszejtteni, még az édesanyja parancsára sem. Jó ember volt, de sajnos előbb halt meg a gonosz anyjánál, én pedig nem tehettem semmit az asszony akarata ellen.

A könnyei beléfojtották a szót. – Micsoda szörnyűséget kellett elszenvednünk! A lányaim és az egyik fiam meghaltak, már csak a legkisebb fiam maradt. Most az elveszett gyermekem után kutatok, ezért is jöttem ilyen messzire.

– Gondolja, hogy nem halt meg a gyermek? – kérdezte Vu asszony.

– Biztos vagyok benne – válaszolt a hölgy –, mert a szülés után hallottam, hogy a férjem könyörög az anyjának, ő pedig megígérte, hogy a gyermeket nem ölik meg, csak a sorsára hagyják a városfalon túl.

– Vörös selyemkabátba bugyolálták? – kérdezte Vu asszony.

A hölgy csodálkozva meredt rá. – Igen, a régi vörös kabátomba – rebegette. – Arra gondoltam, ha ezzel takarom be, könnyebben észreveszik.

Vu asszony felállt, és a fiókos szekrénykéhez lépett. A saját ruhái közt ott rejtőzött a kabátka, amelyet Csiu-ming bízott rá. – Íme a kabát – húzta elő.

A hölgy elsápadt. – Ez az! – suttogta, és megmarkolta az anyagot. – És a gyermek?

– Él – nyugtatta meg Vu asszony, és elmesélte, mi történt Csiu-minggel, és hogyan került a házba. A hölgy könnyezve, türelmetlenül, ijedten hallgatta. Vu asszonynak nehezeére esett a tudatára adni, hogy Csiu-ming nem nyerte el az úr tetszését, ezért engedte, hogy a faluban éljen, akármennyire is becsülte őt. A hölgy tekintete egyszerre tükrözött hálát és rosszallást. – Menjünk el a faluba, majd meglátja, hogy jó sora volt a lányának – ajánlotta Vu asszony.

Szólott, hogy készítsék elő a gyaloghintókat, és a két hölgy késedelem nélkül elindult.

Vu asszony régóta tervezte, hogy ellátogat a faluba, és megnézi, hogy boldogul Feng-mo, de valami mindig visszatartotta: a hideg tél, a forró nyár, egy lázroham vagy éppen a szüntelen vágya, hogy egyedül maradjon a könyveivel. Ám amit aznap látott, egészen lenyűgözte. A falu tisztább és virágzóbb volt, mint valaha, és még az emberek is egészségesebbnek tűntek. A gyermekek orra tiszta volt, a hajuk szépen fésült. A falusiak mind elbüszkélkedtek az iskolával, amelynek egy új vályogépület adott otthont.

Az iskola mellett állt Feng-mo háza, ahol minden készen várta őket, miután egy futár már korábban bejelentette a látogatók érkezését. Lin-ji gyermeket várt. Vu asszony tudott áldott állapotáról, mégis meglepődött, hogy a fiatalasszony majd kicsattan az egészségtől. Az arca pirosposzgás volt, az ajka rúzs nélkül is vörös, az alakja kissé kitelt. Levágta a haja hullámos végét, aminek Vu asszony felettébb örült. Ennél nagyobb örömmel csak a Lin-ji viselkedésében végbement változás töltötte el. A lány tisztelettudó és serény lett, a régi tunyasága a múltba veszett.

Amikor Feng-mo is betoppant, újra elmesélték az asszony történetét, majd üzentek Csiu-mingnek, aki a gyermekével és Rulannal együtt érkezett. Abban a pillanatban, ahogy Csiu-ming belépett, anya és lánya nyomban felismerték egymást. Csak azok lehetnek ennyire egyformák, akiket vérségi kötelék fűz össze. A jelenlévők mind harsány kacagásra fakadtak, hogy ilyen csodás véget ért ez a különös történet. Vu asszony volt a legcsendesebb, ám az ő örömét semmi nem múlta felül.

– Anyám! – kiáltott fel Csiu-ming.

– Ő a gyermekem! – sóhajtott a hölgy.

Mindketten könnyekre fakadtak, a hölgy pedig át akarta ölelni az unokáját.

A kislány azonban elég nagy volt már ahhoz, hogy határozottan ellenálljon, és kiabálni, rugdosni kezdett. Csiu-ming meglegyintette az arcát, mire a hölgy rögtön tiltakozott. Szerencsére rövidesen mindenki megnyugodott. A hölgy természetesen haza akarta vinni magával Csiu-minget és a kislányt a saját családjához, de ehhez Csiu-mingnek Vu asszonytól kellett engedélyt kérnie.

– Elmehetek, Nővérem? – bátortalanul.

Vu asszony megállapította, hogy Csiu-ming nem fest valami jól. A friss levegő és a falusi étkek ellenére sápadt maradt, és karikás szeme kialvatlanságról árulkodott. Vu asszony észrevette, hogy még csak véletlenül sem pillant Lin-jire. Úgy vélte, jót tesz majd Csiu-mingnek, ha elmehet a Vu családból, ezért beleegyezett.

– Ha nem az édesanyád hívna – mondta –, nem engednék el, de hogyan állhatnék anya és lánya közé, akiket az égiek vezettek egymáshoz? Elmehetsz, de előtte új ruhákat készíttetek neked meg a kislányodnak, és előkészítem mindazt, amire szükséged lehet az úton. Nem mehetsz el üres kézzel tőlünk.

A hölgy tiltakozott ugyan, de Vu asszony ragaszkodott az elhatározásához. Csiu-ming nem győzött hálálkodni, majd a gyermekével együtt az anyjával tartott a fogadóba, és attól kezdve el sem váltak egymástól.

Mielőtt nekivágtak az útnak, Vu asszony félrevonta az édesanyját.

– Ne engedje, hogy a lánya magányos maradjon – kötötte a lelkére. – Keressen neki jó férjet, hadd kezdjen új életet.

A hölgy ígéretet tett. Csiu-ming elhagyta a Vu családot, és néhány hét elteltével, amikor végeztek az előkészületekkel, útra kelt az édesanyjával együtt. Vu asszony örült, hogy nem búcsúzott el tőle négy szemközt. Ismerte a fiatalasszony szerető szívét, és tudta, hogy nem hálátlanságból vagy hanyagságból nem jött. Nem, Csiu-ming jobbnak ítélte, ha többé nem beszél Feng-mo édesanyjával, nehogy még több fájdalmat okozzon neki. A szívében magával vitte a szerelmét.

Vu asszony soha többé nem látta Csiu-minget. Egy évben egyszer levelet kapott, amelyet egy írástudó írt, és Csiu-ming írt alá. A leveleiben beszámolt arról, hogy jól van, a gyermeke növekszik, és amikor vége lett a háborúnak, férjhez ment egy özvegyemberhez, egy pekingi kiskereskedőhöz, aki hazai és külföldi árut is forgalmazott. Az özvegynek két kislánya volt, akiket Csiu-ming hamar a szívébe zárt. Az édesanyja meghalt, de született egy fia, majd két ikerfia is. Népes családja lett.

Vu asszony igyekezett a leveleiben bölcs útmutatásokkal ellátni Csiu-minget, és mindegyikben szót ejtett Feng-móról és a családjáról is.

Igen, Feng-mo családja is egyre bővült. Lehet, hogy a lelke még mindig háborgott, de a teste igen termékenynek bizonyult. Lin-ji-nek született egy fia, egy lánya, majd még két fia. Minden egyes szülés előtt visszaköltözött a Vu házba, de egy hónap elteltével visszatért a faluba, Feng-mo mellé. Nem maradt ideje játszani, duzzogni, haját göndöríteni vagy körmöt festeni. Feng-mo szigorúan, de igazságosan bánt vele. Vu asszony tudta, hogy Feng-mo soha nem fogja szeretni Lin-jit, de látta, hogy nincs is szüksége szerelemre. Más tűz adott erőt neki, amely a szerelemnél is nagyobb lánggal égett. A lelkesedés fűtötte, hogy másokért tegyen. Újabb és újabb iskolákat akart létrehozni, később pedig már kórházakról álmodozott. Elcsomagolta az összes selyemruháját. Egyszerű öltözetet hordott, amely úgy nézett ki, akár egy egyenruha, de nem szerepelt rajta sem jelzés, sem díszítés.

Komoly arca Vu asszonyt mindig Andréra emlékeztette, de a szerzetes humora hiányzott belőle. A szívét lelakatolta, még önmaga előtt is. Soha nem írt a tengerentúlon megismert lánynak, és nem is beszélt róla. Feng-mo semmit sem tudott fél szívvel csinálni, heves természete mindenkit magával ragadott.

Csodálattal tekintettek a lelkesedésére, ám a családjának kissé sok volt a nagy buzgalma. Feng-mo nem elégedett meg azzal, hogy a falusiakat tanítsa, köztük Jen-mót is, egyszer csak a bátyja családját vette célba, márpedig Liang-mo ezt nem tűrhette. Igazság szerint Feng-mo soha nem talált elég tanítót az iskolákba, és amikor látta, hogy Meng folyvást csak lustálkodik és hízik, kérdőre vonta, miért nem segít Lin-jinek és Rulannak, akik az idősebb asszonyokat tanították írni és olvasni. Meng tágra nyílt szemmel meredt rá.

– Én? – háborodott fel. – De én soha nem hagyom el a házat, csak ha anyámhoz megyek látogatóba.

– Pedig jó lenne – jegyezte meg csípősen Feng-mo. – Ez a kötelességed. A gyermekeidre dajkák vigyáznak, a legidősebb fiadra a tanítója, a háztartást a szolgálk vezetik. Igazán eljöhethnél segíteni mindennap egy vagy két órára.

Menget igencsak felkavarta a javaslat. – Nem lehet! Liang-mo úgysem engedné.

– De te megtanultál írni meg olvasni – unszolta Feng-mo. – Senki sem tarthatja meg magának a tudását.

Meng pufók arcára rémület ült ki. Feng-mo olyan hangosan és határozottan beszélt, hogy ha valakinek prédikálni kezdett, abba tüstént belészorult a szó. Egyedül a végtelen szívjósága miatt szerették a tanítványai.

– Megkérdezem Liang-mót – hebegte Meng, és Feng-mo elégedetten nyugtázta, hogy sikerült megérintenie Meng szívét.

Liang-mo azonban méregbe gurult, amikor Meng sírva mesélte, hogyan beszélt vele Feng-mo. – Azt éreztette velem, hogy gonosz vagyok – zokogta.

Liang-mo levette a szemüvegét, összecsupkta, a zsebébe csúsztotta, és egy jókorát csapott az asztalra. – Feng-mo igazán bosszantó? – fortyant fel. – Mindenfélével tömi az egyszerű emberek fejét. Épp tegnap kerestek fel a földművesek, hogy bejelentsék, nincs szükségük kereskedőre, majd ők maguk eladják a termést. Megkérdeztem, hogyan boldogulnak majd az elszámolásokkal. És a kereskedők hogyan fogják eltartani a családjukat? Hát nincs hely minden embernek itt a földön?

A homlokát ráncolva eltűnődött. – Meng, megtiltom, hogy ezek után szóba állj az öcsémmel – szögezte le. – Majd én beszélek vele.

Liang-mo egy kis időre otthagyta az üzleteket, és felkereste Feng-mót. Magában titkon elismerte, milyen tiszták, rendezettek lettek a falvak, miután Feng-mo tanítása gyorsan elterjedt a környéken. De összeszorította az ajkát, és csak azért sem adott hangot elismerésének. Mindössze annyit morgott, hogy vajon ki fizet mindezért, és hogy a szegényeknek a természet rendje szerint nem kell olyan tisztán járniuk, mint a gazdagoknak. A kórházakra meg nincs is szükség a szegények között, hiszen már így is túl sokan vannak, miért kellene még többet életben tartani?

Liang-mo látogatásának a két fivér heves vitája vetett véget. Liang-mo még inkább felbőszült, amikor megpillantotta Lin-jit. Úgy gondolta, a megjelenése nem méltó a Vu családhoz. Lin-ji egyszerű tanítóként öltözött, és Liang-mo szerint még Mengnél is idősebbnek látszott. Lin-ji erre a megjegyzésre már-már sajnálni kezdte magát, de erre Rulan is beszállt a vitába Feng-mo és a falusiak védelmében. Liang-mo látta, hogy Rulan fájdalmas sebei begyógyultak, és minden erejével a falvakért munkálkodik. A végeredmény az lett, hogy haraggal váltak el egymástól, és Liang-mo Vu asszonyhoz fordult a panaszával.

Vu asszony akkoriban nem is hagyta el a saját lakosztályát, egyedül a gyermekeket látogatta meg a templomban. Nem fogadott be újabb gyermeket. Bármi volt is André kívánsága, nem akart mást magához venni, ellenben pénzadományt ajánlott fel egy buddhista zárdának a város déli részében. Azt

kérte, hogy minden hajnalban két apáca menjen ki a városfalakhoz, és ha magára hagyott gyermekre bukkannak, vegyék magukhoz és neveljék fel. Vu asszony meghagyta, hogy ezeket a lányokat ne neveljék apácának, hanem taníttassák őket, és adják férjhez földművesekhez vagy más rendes emberekhez. Ennyit megtett André kedvéért.

André gyermekeit azonban ott tartotta a templomban, és amikor valamelyikük betöltötte a tizenhat évet, Vu asszony eljegyezte őt egy megfelelő fiatalemberrel. Lassacskán olyan híre kelt a lányoknak, hogy mindig szép számmal akadtak kérők, akik közülük akartak feleséget választani. Amikor a lányok felserdültek, Vu asszony magához hívatta őket, és elsorolta nekik, kik azok, akik szeretnék őket feleségül venni. Hamarosan erről beszéltek a városban, hiszen Vu asszony nem csupán a férjjelöltek nevéről, életkoráról és tulajdonságairól számolt be a lányoknak, hanem fényképeket is mutatott.

– Miért csak a férfiak láthatnának képeket? – kérdezett vissza, amikor valaki értetlenkedett. – Nem az az igazságos, ha a nő is láthatja a férfi arcát?

Senki sem mert ítélni Vu asszony felett. A férfiak egyre inkább megtiszteltetésnek érezték, ha elküldhették neki a képüket, szinte versengtek egymással. Ha eljött az ideje, Vu asszony megmutatta a képeket a lányoknak. Miután egy lány kiválasztotta az egyik jelentkező fényképét, az asszony elküldte a lány képét is az illetőnek. A templomi lányok olyan hírnevet szereztek, hogy a kiválasztott férfiak soha nem utasították vissza őket.

Vu asszony saját gyermekeinek tekintette a lányokat, és mindegyiküknek megtanította, mi kell a békés, jó házassághoz. Kivétel nélkül jó feleség vált belőlük, és Vu asszony lassan az egész vidéken hírnevet szerzett magának a templomi lányokkal.

Büszkeséggel töltötte el, hogy mindegyik lánynak nagyszabású esküvői szertartást rendezett, melyen az édesanya szerepét töltötte be. Senki sem értette a csillogó örömet a tekintetében, de ő nem is akarta, hogy bárki megértse. Ilyenkor az az érzése támadt, hogy André ott áll mellette, és figyel, hogyan tereli a kis lelenceit, a gyermekeit biztonságos, nyugodt otthonokba. Vu asszony ugyanis nem elégedett meg azzal, hogy felkészítse a lányokat. Mielőtt beleegyezését adta volna a házassághoz, ő maga is beszélt a vőlegénnyel és a vőlegény édesanyjával. Egy rossz természetű anyós éppen elég okot szolgáltatott arra, hogy visszalépjen a házasságtól, és ez háromszor is előfordult. Két alkalommal azonban olyannyira elkeseredett a vőlegény, hogy a házasság érdekében inkább ő maga is elhagyta az édesanyját.

Ez igencsak elszomorította Vu asszonyt, mert tudta, hogy egy fiúnak nem szabad elhagynia az apja házát. Erről egyszer André is beszélt.

Ahogy teltek az évek, egyre többször gondolt Andréra. Tisztán emlékezett, mit mondott egy téli napon, Feng-mo órája után. Az udvart hó lepte el, és a szikrázó fehérségben csak a szerzetes hatalmas lába hagyott nyomot. Feng-mo és Jing a verandákon mentek végig, egyedül André gyalogolt keresztül a havon.

– Bizonyára vizes lett a lába – jegyezte meg Vu asszony.

André úgy pillantott le a cipőjére, mintha fel sem fogta volna az asszony szavait. Elővette a könyveit, és amikor Feng-mo is megérkezett, belekezdett a tanításba. Vu asszony aznap is ott ült a közelben, és csak figyelt. – Milyen messzire lehet elengedni egy fiút az apai háztól? – kérdezte, miután Feng-mo távozott. Előre látta, hogy André tanításának hatására Feng-mo egy napon útra kel majd.

– Az apai ház a szülőhelye, nem több – felelte André. Egymásra helyezte a könyveket a pamutkendőn, amelyben hozta-vitte őket.

– Ez azt jelenti, hogy az ember nem tartozik semmivel a szüleinek? – furcsállotta Vu asszony.

– Nem engem kellene erről kérdezni – sietett a válasszal André. Gyors pillantást vetett az asszonyra, majd elkapta a tekintetét, és a mosolyától egészen felderült az arca. – Nézze, én milyen messzire keveredtem! Ennek ellenére soha nem feledkezem meg a velencei szülőházamról.

– Velence? – ismételte Vu asszony. Azelőtt André soha nem említette, hol született.

– Olyan, mint Szucsou városa, ahol az utcák valójában csatornák, és a hordszékek helyett csónakokkal járnak. Amikor hajnalban vagy napnyugtakor kinéztem az ablakon, a víz folyékony arannyá változott.

Elhallgatott, és az üres falra meredt, de az asszony tudta, hogy az aranyvizű utcákat látja maga előtt. André hamar visszazökkent a valóságba, és aznapra búcsút vett az asszonytól.

Így sikerült Andrénak lassan ledöntenie a ház falait, és Vu asszonyt immár nem zavarta, ha egy fiatalember elhagyta a haragos, dölyfös édesanyját. A fiataloknak is élniük kell. Mindenkinek élni kell.

Ez a szemlélet segítette őt Liang-mo helyzetének rendezésében is, amikor a fia összeszorított ajkakkal felkereste, hogy Feng-móról panaszkodjon. Vu asszony meglehetősen ritkán látta a fiait, így amikor beléptek az ajtaján, mindig új szemmel nézett rájuk. Aznap Liang-mo olyan benyomást keltett

benne, mint egy jómódú kereskedő, aki egyben egy jelentős család leendő feje.

Liang-mo köszöntötte az édesanyját, majd nyomban a mondandója közepébe vágott. – Az öcsém megszállott lett – panaszolta. – Már Menget is rá akarja venni, hogy menjen tanítani, de ez lehetetlen! Lin-ji úgy néz ki, mint egy igazi falusi tanító. A haja rövid, és a nap teljesen kiszívta. Rulan meg úgy fest, akár egy kommunista. Ez az egész olyan visszataszító. Nem hoznak ezzel szégyent a családunkra?

Vu asszony elmosolyodott. – Nem láttad, milyen tiszták lettek a falvak? – kérdezte.

Liang-mo azonban nem volt hajlandó észrevenni a jó dolgokat.

– Én elsősorban a családra gondolok, és nem idegenekre meg mindenféle falusi népségre – makacsolta meg magát. – Az én vállamra nehezedik majd a család irányításának terhe, ha egyszer az apám és te, Anyám nem lesztek köztünk már.

A fiai ritkán beszéltek Vu úrról. Mindannyian tudták, hogy már alig-alig tölti be a családfő szerepét. Eltunyult, és csak arra vágyott, hogy mindenki hagyja őt békén. Igaz, hogy az unokái nagyon ragaszkodtak hozzá. Nagy hanggal vonultak a házába, ahol az úr különféle nyalánságokkal kínálta őket, aztán békésen szunyókált, miközben a gyerekek játszadoztak. Jázmint nem hagyta nyugodni a gyermektelensége, ezért is hívta magukhoz a gyermekeket, és olyan szeretettel bánt velük, mintha a sajátjai lennének, csak hogy az idős úr ne szenvedjen hiányt semmiben. Tudta, hogy az időseknek szükségük van gyerektársaságra, hogy elkerülje őket a halálfélelem.

Liang-mo kötelességtudó fiúként mindig megadta a megfelelő tiszteletet az édesapjának, legalábbis szavakban, és még csak utalást sem tett Vu úr gyengeségére.

– És a legfiatalabb öcsénk, Jen-mo – folytatta a panaszáradatát – miért nem megy valami rendes iskolába?

– Nem akar elmenni – válaszolt szelíden Vu asszony.

– És ez elegendő ok arra, hogy ne is küldjük el? – erősködött Liang-mo. – Egyébként sem látszik rajta, hogy ő a családuk legfiatalabb férfitagja. Épp úgy néz ki, mint bármelyik parasztfiú.

– Ugyan, ugyan... – szakította félbe kedvesen az asszony.

Liang-mo megértette, hogy az anyja csendre intette, és a mérgét egy csésze teába fojtva ünnepélyes arckifejezést öltött.

Vu asszony sokáig nem szólalt meg. Tudta, milyen beszédes lehet a csend

is. Borongós nap volt, az égbolt épp olyan szürkének látszott, mint a falak, és a kerti tó hideg vizéről finom pára szállt fel a szokatlanul langyos levegőbe. A házat nedves föld illata töltötte be.

– Fiam, jól érzed magad a saját otthonodban? – fordult Vu asszony Liang-móhoz.

– Igen, természetesen – bólintott a fiú, és letette a teáscsészét. – Ott mindenki hallgat rám. A gyermekeim egészségesek, okosak. Tudtad, Anyám, hogy a legidősebb fiam már el is végezte az alsó iskolát?

– Ó, máris? – érdeklődött nyájasan Vu asszony. – És a városban minden rendben zajlik?

– Igen. A piacok forgalma ugyan nem túl nagy, de az évszakhoz képest elég jó. Most, hogy a háború véget ért, nyugati áruk is bejöttek. A külföldi kórház új épületet kap, és úgy hallottam, rövidesen újabb külföldiek érkeznek.

– És ez jó? – kérdezte az asszony.

– Feng-mo örül neki – felelte szárazon Liang-mo. – Én csak annyit mondhatok, hogy szerencsések vagyunk. Mengnek nincs szüksége külföldi doktorra, és a gyerekek sem betegek soha.

– Emlékszem, egyszer a nagyanyánk gyógynövényes főzetével meggyógyítottam egy kisfiút a Kang-házban. Mostanra bizonyára nagyra nőtt...

Kang asszony az előző évben halt meg. Vu asszony lelki szemei előtt most úgy jelent meg, mint ahogyan a koporsójában feküdt. A szokásosnál kétszer szélesebb koporsóban Kang asszony selyemruhába öltöztetve feküdt, kövér karja a két oldalán pihent. A halála után Vu asszony igaz barátsággal gondolt rá, és gyakran eszébe jutottak a régi emlékek, amikor Kang asszony pirospozsgás, vidám lány volt, akit csak olyan apróságok szomorítottak el, hogy az orrlukája túl széles és az ornyerge túl lapos. Kang úr rövid idő elteltével újra megházasodott, egy önfejű fiatal lányt vett el, aki forgószélként söpört végig a népes Kang-házon. Vu asszonyt mindez nem érintette, és amikor Jing az úrnője haját fésülve elpletykálta neki az új asszony dolgait, nem is igazán figyelt rá.

Liang-mo várta, hogy az édesanyja folytassa. Vu asszony összeszedte a gondolatait, és kedvesen a fiára mosolygott. – Nos, fiam, minden egyes ember lelke más. Ha valakit kényszerrel akarunk megváltoztatni, magunkon is sebeket ejtünk. Éld az életed a saját házában, és hagyd, hogy Feng-mo is élje a magáét!

– Kérlek, Anyám, egy dolgot köss Feng-mo lelkére – fakadt ki dühösen Liang-mo. – Tartsa távol magát a házamtól.

– Megmondom neki – ígérte az édesanyja.

Amikor Vu asszony legközelebb találkozott Feng-móval, így szólt hozzá:

– Emlékszel, fiam, egyszer André testvér azt mondta, ha tanítani akarsz, hívd meg a lelkeket a mennyekbe, de ne kényszeríts senkit.

Feng-mo a kezébe temette az arcát. – Tudom, miért emlékeztetsz erre. A bennem lobogó tűz néha kitör, és ilyenkor magammal sodrok másokat is.

Vu asszony hagyta Feng-mót beszélni, mert tudta, hogy valakinek el kell mondania, mi zajlik benne. Ki másnak mondhatná el? Újra késztetést érzett, hogy meséljen Andréről a fiának. Olyan közel álltak egymáshoz, hiszen Feng-mo volt az egyetlen, aki magába szívta mindazt a bölcsességet, amelyet André hozott ebbe a családba, de visszafogta magát, és csak ennyit mondott:

– Gyakran eltűnődöm, mit hozott ez a hórihorgas szerzetes ebbe a házba. Ósi családként nem volt szükségünk életbölcsességre. Évszázadok óta fennáll a családuk, és még sokáig itt leszünk. André testvér nem változtatott meg bennünket, mégis megváltoztunk, te meg én, és mi hozzuk a változásokat a családba. De mi is ez a változás?

– Megtanultuk tőle, hogy mindenkinek joga van önmaga lenni – foglalta össze Feng-mo.

– Milyen jól fogalmaztál! – dicsérte az asszony. Abban a pillanatban érezte, hogy André ott van a szobában a fia mellett, és mindkettőjüket kimondhatatlan szeretettel nézi. Szinte sütkérezett André szeretetében. André gyakran megjelent előtte, amikor egyedül volt, de más jelenlétében mindaddig soha nem jött el.

– Ha élne – fordult Feng-móhoz –, azt hiszem, helyeselné, amit teszel.

– Gondolod? – kiáltott fel izgatottan a fiú, és felegyenesedett.

Édesanyja szavai új erőt adtak neki. – Anyám, új elképzeléseim vannak. Mit szólnál, ha rávenném a külföldi orvosokat, hogy képezzenek vidéki doktorokat, akik nem annyira tanultak, de a gyakori betegségeket meg tudják gyógyítani? Az emberek halála sokszor oly hiábavaló.

Feng-mo lelkesen magyarázott, Vu asszony azonban alig hallotta. Andréra gondolt, és maga előtt látta hatalmas, gyönyörű kezeit. Az egyik a mellkasán függő keresztet nyugodott. Amikor a rózsafüzére elszakadt, egy zsineggel fogta össze. Később a kereszt is eltört. Amikor a banditák megtámadták, és elesett, a kereszt az utca kövének csapódott.

– Jó, fiam, jó... – motyogta. – Jó...

Csak akkor jutott eszébe a Liang-mónak tett ígérete, amikor Feng-mo az új tervektől fűtve már indulni készült. Megfogta a fiú karját.

– Tartsd észben, fiam, hogy ne kényszeríts senkit... sem Liang-mót, sem Menget...

– Ó! – sóhajtott Feng-mo. – Róluk már lemondtam...

Feng-móval együtt André is távozott. Az asszony mosolyogva üldögélt magában.

Vu asszony felett eljárt az idő. Már nem hagyja el a házat, mégis éppen elég jól ismeri a környék történéseit. Mindenki tudja, hogy szívesen meghallgat másokat, és józanul ítélkezik, ezért sokan járnak hozzá tanácsért. Ő hozza meg döntéseket a város és a vidék legjelentősebb ügyeiben. Azt is ő döntötte el, mi legyen Kis Hszia nővérrel, miután egy téli napon magára maradtan meghalt. A nővér aszott testét a Vu-templomba hozták, és Vu asszony maga gondoskodott a koporsóról és a temetésről. Kis Hszia nővér már a többi külföldivel sem tartotta a kapcsolatot, miután azok hosszas viták után megorroltak rá. Egyedül az öreg szakácsa gyászolta a halála után. Ő mesélte el Vu asszonynak, hogy amikor rátalált, a nővér egy rongyos paplanba bugyolálva ült a székén, térdén a szent könyvével.

Kis Hszia nővér az agyagistenségek és André alabástromképe alatt feküdt a koporsójában. A templomi lányok Szeretet kivételével mind kirepülek már. Szeretet gyertyát gyújtott. Az idős pap, aki öreg korára alig tudott lábra állni, gyakran engedte, hogy segítsen, és Szeretet az öreg dajkának is gondját viselte.

Vu asszony lepillantott Kis Hszia nővér csontos arcára, és megpróbálta felidézni az imát, amelyet a nővér oly gyakran mondogatott, de nem emlékezett rá. Elfelejtette, mint minden mást, amire nem akart emlékezni. Füstölőt gyújtott, és megkérte az égieket, hogy fogadják be ezt a különös lelket is. A nővér koporsóját lezárták, félretették a templom egyik fülkéjébe, és a legközelebbi szerencsés napon eltemették a városon kívül egy domboldalon. Vu asszony elrendelte, hogy egy kőtáblára véssék fel azt a néhány adatot, amelyet ő maga tudott róla, hogy ha valaha erre jár egy rokona, rátaláljon.

Ezt egyébként igen valószínűtlennek tartotta, de egy nap valami különös dolog történt.

A háború után az egész országban zűrzavar uralkodott, és sokan érkeztek a

tengeren túlról, hogy segítsenek rendet teremteni. Mindez a Vu családot nem érintette, hiszen az ő tartományuk a háború sújtotta vidékektől távol esett, a külföldiek azonban különböző okokból szép számmal utaztak erre. Az egyik ok például az volt, hogy Feng-mo sokukat meghívta. Ha Feng-mo fülébe eljutott egy nyugati látogató híre, nyomban elhívta segíteni, és azok rendszerint el is jöttek, miután a fiú munkájának eredményei széles körben ismertté váltak.

Vu asszony természetesen nem fogadta a külföldieket, mert nem beszélte a nyelvüket. – Teljes életet élek – jelentette ki. – Nincs szükségem senki másra.

Egy napon Feng-mo különleges üzenetet küldött. Egy ember érkezett hozzá a tengeren túlról, és szerette volna bemutatni őt az édesanyjának. Vu asszony beleegyezett, és néhány óra elteltével

Feng-mo egy magas, fiatal, sötét bőrű külföldivel állított be. Olyan cserzett volt a bőre, hogy az üdvözlések után Vu asszony végigmérte, és Feng-móhoz fordult:

– Ez az ember külföldi? Olyan sötét a bőre.

– A szülei Olaszországból, André testvér hazájából származnak.

Vu asszony szíve megremegett. Bele sem gondolt, hogy nem beszélnek közös nyelvet a fiatalemberrel. A botjának ezüstfejére támaszkodva előrehajolt, és megkérdezte: – Ismerte a külföldi szerzetest?

Feng-mo hamar lefordította a kérdést. Vu asszony és a fiatalember Feng-mo segítségével beszélgettek.

– Nem ismertem – ingatta a fejét –, de az apám és az anyám meséltek róla, asszonyom. A nagybátyám volt.

– A nagybátyja! – ismételte Vu asszony. – Akkor ön vér a véreből.

Alaposan végigmérte a sötét bőrű fiatalembert, és egyik hasonlóságot vette észre a másik után. Igen, ezek André sötét szemei, csak nem olyan hatalmasak. Igen, ez André fejformája és André keze! Megnézte a férfi kezét, s megállapította, hogy vékonyabb ugyan, de az alakja éppen olyan. Valójában mindene vékonyabb, kisebb volt, és a tekintete még csak nem is emlékeztette a szerzetesre. A lelke nagyon más volt.

Vu asszony felsóhajtott, és hátradőlt. Igen, a lélek más.

– Azért jött, hogy megkeresse a nagybátyját? – érdeklődött.

– Igen. A szüleim tudták, hol él, bár az utolsó éveiben egy sort sem írt. Mivel a közelben jártam, arra gondoltam, eljövök, megnézem, él-e még, és megírom az apámnak.

– A mi birtokunkon nyugszik – közölte Vu asszony. – A fiam elkíséri a

sírházhoz.

Egy pillanatig csendben ültek. Vu asszony különös féltékenységgel küzdött magában. Behunyta a szemét, és meglátta André arcát.

– Te csakis hozzánk tartozol – súgta gondolatban.

Tekintetét az unokaöcsre emelte. Ó, Andrének tehát van családja ott a távolban!

A fiatalember elmosolyodott. – Feltételezem, asszonyom, tisztában van velem, miért élt oly távol tőlünk, és miért nem írt soha.

Feng-mo válaszolt az édesanyja helyett. – Nem, soha nem tudtuk.

– Eretnek volt – jelentette ki ünnepélyesen a férfi. – Az egyház hitehagyottként kitagadta. Otthon és támasz nélkül maradt. Utána nem is hallottunk felőle. Nem akart hazajönni, és még a pénzt is visszaküldte, amit felajánlottunk neki.

– Hiszen nem tett semmi rosszat! – kelt ki magából Feng-mo.

– Nem arról van szó, hogy mit tett – magyarázta a fiatalember –, hanem hogy mit gondolt. Azt hitte, hogy az emberben, a férfiakban és nőkben rejlik az istenség. Manapság már nehéz elképzelni, de az ő idejében ez égbekiáltó bűnnek számított. Úgy érezte, levélben meg kell vallania gondolatait a bíborosának. Az apámnak írt utolsó levelében mindent elmesélt, de nem értettük pontosan. Anyám szerint az agyára ment a magány.

Feng-mo mindent lefordított Vu asszonynak, aki csendben hallgatta végig a fiatalembert. Kivetették maguk közül! A saját népe!

Behunyta a szemét. – Mi nem vetettünk ki téged! – súgta a szívében.

Kis ideig behunyt szemmel, csendben üldögélt, és a két fiatalember csak nézte. Végül Feng-mo megmozdult, és Vu asszony hirtelen kinyitotta a szemét.

– Mondd meg ennek a fiatalembernek, hogy igen messze van a sír – kérte a fiát. – Mondd el azt is, hogy keskeny, göröngyös út vezet oda, és nincs is ott más, csak a sír.

A fiatalember meghallgatta. – Ha valóban ilyen messze van, jobb, ha nem kockáztatok – jelentette ki. – Sietnem kell, hogy elérjem a hajót. Végtére is, ahogyan ön mondta, nincs ott más, csak egy sír.

Elbúcsúztak, és Vu asszony örült, hogy magára maradt. Szüksége volt az egyedüllétre, hogy átgondolhassa mindazt, amit megtudott Andréről. Mennyi éven át élt itt teljesen magányosan!

Nem, nem volt magányos – gondolta. – Ott voltak neki a talált gyermekek és a koldusok.

És maga Vu asszony. Már nem emlékezett, miként nyitotta meg André előtt a szívét. Megnyitotta előtte a szívét, André belépett, és az örökkévalóságot hozta magával.

Igen, most már hisz abban, hogy a test pusztulása után a lelke tovább él. Isteneket nem imád, hite sincs, de van benne szeretet, és lesz is örökké. Egyedül a szeretet tudta felébreszteni az alvó lelkét, és a szeretet tette halhatatlanná.

Most már tudja, hogy halhatatlan.

Tartalomjegyzék

[Címloldal](#)

[1](#)

[2](#)

[3](#)

[4](#)

[5](#)

[6](#)

[7](#)

[8](#)

[9](#)

[10](#)

[11](#)

[12](#)

[13](#)

[14](#)

[15](#)

[Copyright](#)

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
PAVILION OF WOMEN

Moyer Bell
Wakefield, Rhode Island & London, 1999
Copyright © 1946 by Pearl S. Buck. Copyright renewed 1974
Fordította: Novák Petra
Szerkesztette: Szörnyi Krisztina

Hungarian edition © Tericum Kiadó, 2008
Hungarian translation © Novák Petra, 2008

Cover design © Tericum Kiadó, 2008